
هزارواژه زیست‌شناسی

(۱)

هزارواژه زیست‌شناسی

(۱)

مجموعه واژه‌های زیست‌شناسی عمومی،
علوم گیاهی، علوم جانوری، ژن‌شناسی،
پروتگان‌شناسی، میکروب‌شناسی

برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب
فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۷۶-۱۳۸۹

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

گروه واژه‌گزینی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۰

حق چاپ محفوظ است.

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران:

سرشناسه عنوان و نام پدیدآور	فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه واژه‌گزینی. فرهنگ هزارواژه زیست‌شناسی: ۱/ تدوین و ویرایش و حروف‌نگاری: گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نشر آثار، ۱۳۹۰ ص.
مشخصات نشر مشخصات ظاهری فروست شابک وضعیت فهرست‌نویسی یادداشت	فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ۹۴. ج. ۶: ۹۴۴، دوره: ۰-۳۷-۷۵۳۱-۹۶۴ فیبا ص.ع. به انگلیسی: A Collection of Biology Terms, Approved by: The Academy of Persian Language and Literature, Vol. 1
موضوع موضوع شناسه افزوده رده‌بندی کنگره رده‌بندی دیویی شماره کتاب‌شناسی ملی	فارسی - - واژه‌سازی. فارسی - - واژه‌های جدید. فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نشر آثار PIR ۲۹۶۴ / ف ۴ / ۴۲ ۱۳۸۸ ۴ / ۳ / ۱ ۱۲۰۶۴۸۱

فهرست مطالب

هفت	پیشگفتار
نه	مقدمه
سیزده	همکاران علمی
شانزده	نشانه‌های اختصاری
۱-۲۴۷	فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی به ترتیب الفبای فارسی
1-66	فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی
67-127	فهرست واژه‌ها بر اساس گروه یا شاخه به ترتیب الفبای لاتینی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

هزارواژه نام عمومی فرهنگهایی تخصصی است که از سوی فرهنگستان زبان و ادب فارسی منتشر می‌شود. ممارست طولانی در کار واژه‌گزینی که به یافتن و ساختن دهها هزار واژه فارسی در برابر لغات و اصطلاحات بیگانه انجامیده است، گروه واژه‌گزینی را قادر ساخته تا دفترهایی حاوی هزار واژه مصوّب در بعضی از رشته‌های علمی انتشار دهد.

امید است انتشار این دفترها دسترسی استادان و پژوهشگران و نویسندگان و مترجمان هر رشته را به معادلهای فارسی و لغات و اصطلاحات بیگانه همان رشته آسان‌تر سازد و الگویی به دست آنان دهد تا خود نیز به همین سبک و سیاق واژه‌گزینی کنند. همچنین امید است با انتشار هزارواژه‌ها، پاسداری از زبان فارسی در عرصه علم و فناوری و اهتمام به یافتن معادلهای فارسی به صورت یک فرهنگ درآید تا همگان به یاری فرهنگستان بشتابند.

فرهنگستان آرزومند است روزی فرارسد که زبان فارسی، زبان علم شود و این آرزوی محالی نیست. بی‌گمان اگر بخواهیم می‌توانیم، چنانکه تاکنون، خواسته‌ایم و توانسته‌ایم.

غلامعلی حدادعادل
رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی
و مدیر گروه واژه‌گزینی
آذر نود

مقدمه

گروه واژه‌گزینی در طول شانزده سال فعالیت خود نزدیک به سی هزار واژه را در حوزه‌های مختلف علمی به تصویب رسانده است. در طی این سالها متخصصان بسیاری با گروه همکاری داشته‌اند که در بعضی از حوزه‌ها این همکاری همچنان ادامه دارد. در این مدت تعداد واژه‌های مصوب برخی از گروههای تخصصی از مرز هزار واژه فراتر رفت و تدوین فرهنگهای موضوعی واژه‌های مصوب در این حوزه‌ها ضروری می‌نمود. از این رو، گروه واژه‌گزینی درصدد برآمد تا فرهنگهایی موضوعی با عنوان **هزارواژه** تدوین و به جامعه علمی عرضه کند. نخستین فرهنگ **هزارواژه** در برخی حوزه‌ها شامل بیش از این تعداد واژه است، زیرا حاصل چند سال تلاش گروههای واژه‌گزینی تخصصی است که اکنون در یک مجلد منتشر می‌شود. گروه واژه‌گزینی بنا دارد از این پس، با تصویب شدن هر هزار واژه در یک حوزه، فرهنگ آن را منتشر کند. شیوه کار واژه‌گزینی در فرهنگستان در مقدمه دفترهای مختلف فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان توضیح داده شده و در دفترک اصول و ضوابط واژه‌گزینی نیز شرح داده شده است.

همان‌طور که در فرهنگهای واژه‌های مصوب فرهنگستان ذکر شده است، واژه‌های مصوب مندرج در هر فرهنگ در زمان انتشار، مصوب مقدماتی تلقی می‌شوند و برای مدت تعیین شده از سوی شورای عالی فرهنگستان به مؤسسات و مراکز دولتی ابلاغ می‌شوند. واژه‌های فرهنگ حاضر نیز هنوز به تصویب نهایی نرسیده است و چنانچه تا پایان شهریور ۱۳۹۱، که زمان مقرر برخی از آنها به اتمام می‌رسد، پیشنهاد بهتری از سوی متخصصان و صاحب‌نظران عرضه شود، فرصت بررسی و تغییر

آنها وجود دارد. امیدواریم اهل فن، با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خود ما را در این راه یاری دهند.

ذکر چند نکته در مورد این فرهنگ ضروری است. اختصاص واژه‌ها به گروه‌های تخصصی مندرج در این فرهنگ بر اساس روند تشکیل گروه‌ها و زمان بررسی واژه‌ها در مقاطع مختلف بوده است. از این رو، بسیاری از واژه‌هایی که تحت عنوان زیست‌شناسی عمومی ذکر شده ممکن است، به عنوان مثال، به شاخه گیاهی یا ژن‌شناسی مربوط باشد، ولی از آنجاکه در زمان بررسی آنها گروه‌های ذی‌ربط در فرهنگستان تشکیل نشده بود، این واژه‌ها در گروه عمومی زیست‌شناسی بررسی شد. همچنین، برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در وقت و هزینه، معمولاً واژه‌های مشترک چند حوزه مرتبط فقط از طریق یکی از گروه‌های تخصصی در شورای واژه‌گزینی مطرح می‌شود و در فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان با برچسب همه گروه‌های مرتبط می‌آید. این واژه‌ها در فرهنگ‌های موضوعی هر یک از این گروه‌ها به‌تنهایی نیز درج می‌شود. به عنوان نمونه، واژه‌های ژنگان، بهنژادی، ناقل بیانی، ژن‌بوم‌شناسی، تثبیت ژن و چندین واژه دیگر مربوط به ژن‌شناسی به همت گروه کشاورزی، شاخه زراعت و اصلاح نباتات در شورا مطرح شده، ولی به جهت اشتراک با گروه ژن‌شناسی در فرهنگ حاضر در مجموعه واژه‌های ژن‌شناسی ذکر شده است و مسلماً در مجموعه مربوط به گروه کشاورزی نیز درج خواهد شد. نکته پایانی اینکه گروه برون‌پذیر میکرب‌شناسی، گروهی زیر نظر انجمن میکرب‌شناسی مرتبط با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و بنا دارد به میکرب‌شناسی در حوزه علم پزشکی بپردازد، اما برای بررسی این دسته واژه‌ها لازم است ابتدا واژه‌های مقدماتی و مشترک با میکرب‌شناسی در حوزه زیست‌شناسی را بررسی کند. واژه‌های مندرج در این فرهنگ از واژه‌های حوزه زیست‌شناسی است و در نتیجه فقط در مجموعه زیست‌شناسی آمده و در مجموعه پزشکی ذکر نشده است.

فرهنگستان در برابر برخی از واژه‌های بیگانه، با پذیرفتن لفظ بیگانه، یک برابر نهاد فارسی نیز در کنار آن به تصویب رسانده است، به این امید که این معادل فارسی به تدریج جای لفظ بیگانه را بگیرد. برخی از

حوزه‌های علمی واژه فارسی را پذیرفته‌اند و برخی همچنان اصرار بر به کار بردن لفظ بیگانه دارند. در مواردی که لفظ فارسی پذیرفته شده است، در تعریفها صرفاً همان معادل به کار رفته و در مواردی که نپذیرفته‌اند، لفظ بیگانه در کنار لفظ فارسی آمده و با خط مورب از هم جدا شده‌اند. همکارانی که نام آنها در فهرست همکاران علمی فرهنگستان آمده است در تصویب همه واژه‌ها مشارکت نداشته‌اند، اما از آنجاکه واژه‌ها از دفتر اول تا پایان دفتر هشتم در یک جا گرد آمده است، لازم دیده شد نام تمامی کسانی که با ما در مقاطع مختلف همکاری داشته‌اند در کنار هم ذکر شود. استادان و همکاران ما در شوراهای هماهنگی در هماهنگی و یکدست کردن واژه‌های هر حوزه زحمات بسیاری متقبل شده‌اند که به دلیل تنوع این شوراها از ذکر نام ایشان خودداری شده است. این استادان هریک نماینده یک گروه تخصصی هستند و نام آنها در ردیف اعضای گروههای تخصصی ذکر شده است.

در واژه‌گزینی برای واژه‌های فرهنگ حاضر همه همکاران گروه واژه‌گزینی در طی سالهای گذشته همکاری داشته‌اند که از آنها سپاسگزاری می‌نماید. حاصل کار آنها به همت همکاران بخش تدوین و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی مدون شده است که خالصانه و صمیمانه با ما همکاری کردند و جا دارد در اینجا از ایشان قدردانی شود: آقای مهدی حریری که مسئولیت واحد تدوین فرهنگ و سرویراستاری فرهنگهای مصوب فرهنگستان بر عهده ایشان است و با تجربه و دقت و دانش خود ما را یاری کردند؛ آقای محمدرضا پارسایار نیز در تدوین و ویرایش سه دفتر در سالهای گذشته همکار و همراه ما بوده‌اند؛ خانمها لیدا خیمر، مینا سعادت و گیتی قریب، همکاران دقیق و دلسوز واحد تدوین، که زحمت ویراستاری فنی و نمونه‌خوانی فرهنگها را بر عهده داشته‌اند و نیز خانم عفت امانی که در چند ماه اخیر به گروه تدوین پیوستند و در ویرایش زبانی و فنی تعریفها صمیمانه با ما همکاری کردند، همچنین همکاران ما در بخش حروف‌نگاری خانمها مهدیه برآبادی، معصومه حیدری، اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی‌شیویاری، لیدا محمدی، مهناز مسیبی که با صبر و حوصله در حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی فرهنگهای مصوب زحمات فراوانی را تقبل کردند. ویرایش

فنی و حروف‌نگاری فرهنگ حاضر با تلاش و همکاری خانمها لیدا خیمّر و اکرم زرمحمدی صورت گرفته است که جا دارد جداگانه از ایشان تشکر شود.

در پایان سپاس خود را از پژوهشگر ارشد گروه واژه‌گزینی، خانم فرزانه سخایی ابراز می‌دارد که با وجود مسئولیتهای فراوانی که در گروه واژه‌گزینی بر عهده دارند، در تفکیک رایانه‌ای واژه‌های مصوب دفترهای هشت‌گانه و تنظیم فرهنگ حاضر از هیچ فداکاری دریغ نکردند. امید است با تمهیداتی که صورت گرفته است بتوانیم چندین فرهنگ هزارواژه در حوزه‌های مختلف در هر سال به جامعه علمی کشور عرضه کنیم.

گروه واژه‌گزینی
آذر نود

همکاران علمی

اعضای پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی (شورای فرهنگستان):
استاد عبدالمحمد آیتی، دکتر حسن انوری، دکتر نصرالله پورجوادی، دکتر
یدالله ثمره، دکتر حسن حبیبی، دکتر غلامعلی حدادعادل (رئیس
فرهنگستان)، استاد بهاءالدین خرمشاهی، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر
حسن رضائی باغبیدی، دکتر علی رواقی، دکتر بهمن سرکاراتی، استاد
اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر علی اشرف صادقی،
دکتر محمود عابدی، استاد کامران فانی، دکتر بدرالزمان قریب، دکتر
فتح‌الله مجتبائی، دکتر مهدی محقق، استاد هوشنگ مرادی کرمانی، دکتر
حسین معصومی همدانی، دکتر محمدعلی موحد، استاد ابوالحسن نجفی،
دکتر سلیم نیساری، دکتر محمدجعفر یاحقی

اعضای شوراهاى واژه‌گزینی:

اعضای پیوسته: مرحوم استاد احمد آرام*، دکتر منوچهر امیری*، دکتر
یدالله ثمره، دکتر حسن حبیبی، دکتر غلامعلی حدادعادل، مرحوم دکتر
جواد حدیدی، استاد بهاءالدین خرمشاهی، مرحوم دکتر محمد

* در حال حاضر با گروه واژه‌گزینی همکاری ندارند.

خوانساری، دکتر علی رواقی*، دکتر بهمن سرکاراتی*، استاد اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر علی اشرف صادقی، استاد کامران فانی، استاد هوشنگ مرادی کرمانی، دکتر حسین معصومی همدانی، مرحوم دکتر مصطفی مقربی، استاد ابوالحسن نجفی، دکتر سلیم نیساری

سایر اعضا: دکتر ژاله آموزگار (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر حسن ابراهیم‌زاده*، دکتر محمدابراهیم ابوکاظمی، مهندس محمدرضا افضلی، مهندس محمدرضا بهاری، نسرين پرویزی، مصطفی کمال پورتراب، دکتر علی پورجوادی، دکتر عباس حرّی (عضو وابسته فرهنگستان)، مرحوم دکتر هاراطون داویدیان، دکتر علی درزی*، دکتر محمدتقی راشد‌محصل، دکتر مهدی رحیمیان*، دکتر هوشنگ رهنما (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر زهره زرشناس، دکتر حسین سامعی*، دکتر قطب‌الدین صادقی، دکتر علاءالدین طباطبایی (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر لطیف کاشیگر (عضو وابسته فرهنگستان)، سیامک کاظمی، مهندس علی کافی، دکتر ایران کلباسی، دکتر رضا منصوری (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر مهشید میرفخرایی، دکتر شهین نعمت‌زاده، ابراهیم نقیب‌زاده مشایخ، دکتر اسماعیل یزدی

هیئت فنی: نسرين پرویزی (معاون گروه)، دکتر سیدمهدی سمائی، دکتر علاءالدین طباطبایی، دکتر شهین نعمت‌زاده (مشاوران گروه)

مسئول تدوین فرهنگ و سرویراستار: مهدی حریری

پژوهشگران گروه واژه‌گزینی: مژگان اجدادی، مهنوش تهرانی (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی تا سال ۱۳۸۵)، مهدی حریری، دکتر سعید حسامی تکلو، سهیلا حیدری، فرشید سمائی (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی از ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۸۹)، الهام شمسابی*، محمود ظریف (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی از ۱۳۸۸)، دکتر رضا عطاریان، مهرآذر فارسی، عاطفه قنبری، سمانه ملک‌خانی، شکوه‌السادات میرفارسی (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از ۱۳۸۵)

اعضای گروههای تخصصی:

زیست‌شناسی عمومی (از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۷): دکتر حسن ابراهیم زاده*، دکتر پروین رستمی، دکتر شایسته سپهر*، دکتر علی فرازمنند، دکتر محمود کرمی*، دکتر وحید نیکنام

علوم گیاهی (از سال ۱۳۸۸): دکتر شاهین زارع، دکتر محمد صانعی، دکتر مرتضی عطری، دکتر فرخ قهرمانی‌نژاد، دکتر ولی الله مظفریان، دکتر علی اصغر معصومی، دکتر وحید نیکنام

علوم جانوری (از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۶): دکتر حسن ابراهیم زاده*، دکتر جمشید درویش، دکتر پروین رستمی، دکتر شایسته سپهر*، دکتر علی فرازمنند، دکتر محمود کرمی*، دکتر وحید نیکنام

ژن‌شناسی (از سال ۱۳۸۸): دکتر علی رضا زمردی‌پور، دکتر سارا غروی، دکتر علی فرازمنند، دکتر پرویز وجدانی، دکتر رحیم هنرنژاد

پروتئین‌شناسی (برون‌پذیر، از سال ۱۳۸۸): دکتر سعید حسامی تگلو، دکتر مصطفی رضایی طاویرانی، دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی، دکتر سیدحسن مقدم‌نیا

میکروب‌شناسی (برون‌پذیر، از سال ۱۳۸۸): دکتر هرمزد اورمزدی، دکتر غلامرضا ایراجیان، دکتر حوریه سلیمان‌جاهی، دکتر مسعود شریفی، دکتر محمدمهدی فیض‌آبادی، دکتر اکبر میرصالحیان

همکاران فنی

ویراستار فنی: لیدا خیمّر

حروف‌نگار و صفحه‌آرا: اکرم زرمحمدی

نشانه‌های اختصاری

توضیح *	زیست‌شناسی عمومی	[عمومی]
کارگروه برون‌پذیر <	علوم جانوری	[جانوری]
صورت اختصاری .اختـ.	علوم گیاهی	[گیاهی]
مترادف .متـ.	ژن‌شناسی	[ژن]
صورت اختصاری واژه بیگانه <i>abbr.</i>	پروتگان‌شناسی	[پروتگان]
مترادف واژه بیگانه <i>syn.</i>	میکرب‌شناسی	[میکرب]
صورت کامل <i>f.f.</i>		
فرانسه (fr.)		

فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی

به ترتیب الفبای فارسی

A Collection of Biology Terms

(1)

**General Biology, Plant Sciences,
Animal Sciences, Genetics, Proteomics,
Microbiology Terms**

extracted from
**Dictionary of Approved
Terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

1997-2011

Terminology Department

هزارواژه زیست‌شناسی

(۱)

مجموعه واژه‌های زیست‌شناسی عمومی، علوم گیاهی، علوم جانوری،
ژن‌شناسی، پروتگان‌شناسی، میکروب‌شناسی

برگرفته از

فرهنگ واژه‌های مصوب
فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۱۳۸۹-۱۳۷۶

گروه واژه‌گزینی

واژه‌های مصوّب فرهنگستان
به ترتیب الفبای فارسی

آ، ا

تقریباً مدور که دو طرف سرش زرد
نخودی است

آبچلیک نوک‌قاشقی کوتوله

Eurynorhynchus pygmeus

[جانوری] گونه‌ای از تیره آبچلیکیان و
راسته سلیم‌سانان با منقار کاردک‌مانند
یا قاشقی

آبچلیکیان Scolopacidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با
جثه کوچک یا متوسط و پاهای کوتاه
یا بلند

آبکش ← بافت آبکش

secondary phloem **آبکش پسین**

[کیمی] آبکش به‌وجودآمده از بُن‌لاد
آوندی در گیاهانی که رشد پسین دارند

آببازسانان Cetacea

[جانوری] پستانداران دریایی که بدنی
ساده دارند و چشم‌هایشان در دو
طرف سر قرار دارد و به جای مو
دارای زیرپوست غنی از چربی‌اند و
از نظر ریختی و اندازه بدن با یکدیگر
بسیار متفاوت‌اند

آبچلیک سبزخالداری

Tringa guttifer

[جانوری] گونه‌ای از آبچلیکیان و راسته
سلیم‌سانان با لکه‌های یکنواخت و
سنگفرش‌مانند بر روی بال‌ها که در نور
آفتاب سبز دیده می‌شود

آبچلیک شن‌کاو سینه‌نخودی

Tryngites subruficollis

[جانوری] گونه‌ای از تیره آبچلیکیان و
راسته سلیم‌سانان با بدن کوچک و سر

آبکش نخستین

primary phloem

[گیاهی] آبکش به وجود آمده از پیش‌بُن لاد در پیکر نخستین گیاه

آرایش حبه

domain arrangement

[پروتئین] تعداد و نحوه قرار گرفتن حبه‌ها در یک پروتئین معین

آرایه

taxon

[عمومی] هریک از سطوح نامگذاری شده در رده‌بندی موجودات زنده

آرایه پروتئین

← تراشه پروتئین

آرایه ژنگان

genome array

[ژن] کل ژنگان موجود زنده که به صورت قطعات جدا از هم و منظم بر روی یک بستر در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند

متراشه ژنگانی genome chip

آرایه‌شناسی

taxonomy

[عمومی] رده‌بندی موجودات زنده برای شناسایی و توصیف و نامگذاری آنها

آرایه کارکرد پروتئین

protein function array

[پروتئین] هر ریزآرایه‌ای که پپتیدها یا پروتئینها در حالت طبیعی به‌طور ثابت بر روی آن قرار می‌گیرند

آزادگرده‌افشان

open pollinated

[گیاهی] ویژگی گل یا گیاهی که باروری آن به‌طور طبیعی صورت می‌گیرد

آزادگرده‌افشانی

open pollination

[گیاهی] گرده‌افشانی ناشی از انتشار آزاد یا طبیعی گرده در میان گیاهان یک گونه

آزیریان

Azollaceae

[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌سانان آبی که پهنکهای آنها تقسیمات زیادی دارد

آسه

axon

[عمومی] زائده یا رشته عصبی استوانه‌ای بلندی که تکانه عصبی را از جسم یاخته‌ای در یک جهت به بیرون هدایت می‌کند

آغازش

initiation

[عمومی] ۱. نخستین واکنش برای ساخت یک ترکیب، به‌ویژه مولکول بسپاری ۲. نخستین مرحله هم‌تاسازی یا رونویسی یا ترجمه

<p>root primordium آغازۀ ریشه [کیمی] ابتدایی ترین ساختار در مرحلهٔ نمو ریشه</p>	<p>آغازگاه ترجمه ← رمزهٔ آغازش</p>
<p>Primordia آغازه‌ها [کیمی] ابتدایی ترین ساختارها در مراحل اولیهٔ نمو</p>	<p>آغازگاه رونویسی ← عنصر آغازگر آغازگر^۱ ← عنصر آغازگر</p>
<p>Sambucus آقطی [کیمی] سرده‌ای از آقطیان با حدود ده گونهٔ عمدتاً درختچه‌ای یا درختی کوتاه که اغلب گونه‌های آن بومی جنگلهای معتدل یا نیمه‌گرمسیری هر دو نیمکرهٔ زمین هستند؛ این گیاهان به دلیل داشتن درختچه‌های زینتی و گیاهان جنگلی و میوه‌های سیته از اهمیت خاصی برخوردارند</p>	<p>آغازگر^۲ ← رمزهٔ آغازش آغازگر^۳ primer [مسمومی] توالی کوتاهی از رِنا که نقطهٔ شروع هم‌تاسازی رِنا را تعیین می‌کند آغازه primordium [کیمی] اندام یا یاخته یا گروهی از یاخته‌های تمایز یافته در اولین مرحلهٔ نمو</p>
<p>Caprifoliaceae آقطیان [کیمی] تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان، به‌صورت علفی یا درختچه‌ای، دارای گل‌های دوتایی بر روی دمگل بلند</p>	<p>آغازه‌ای Primordial [کیمی] مربوط به آغازه آغازۀ برگ leaf primordium</p>
<p>Ranunculus آلاله [کیمی] سرده‌ای بزرگ از آلاله‌ایان با حدود ۶۰۰ گونهٔ غالباً علفی چندساله یا گاهی یک یا دوساله که دارای گل‌های زرد براق یا سفید یا به‌ندرت قرمز هستند</p>	<p>[کیمی] ابتدایی ترین ساختار در مرحلهٔ نمو برگ آغازۀ جوانه bud primordium [کیمی] ابتدایی ترین ساختار در مرحلهٔ نمو جوانه</p>

<p>آلی پروردگی organotrophy [عمومی] فرایندی که در آن اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند</p>	<p>آلاله‌ایان Ranunculaceae [گیاهی] تیره‌ای از آلاله‌سانان اغلب علفی با حدود ۶۲ سرده و ۲۲۵۲ گونه که به‌طور گسترده‌ای در تمام نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری پراکنده‌اند؛ برگهای آنها معمولاً متناوب و ساده یا منقسم با قاعده‌ای غلاف‌مانند و گلپایشان دارای تقارن شعاعی یا نامنظم است و معمولاً دو تا پنج کاسبرگ و گلبرگ جداازهم دارد، اما گاهی تعداد گلبرگها بی‌شمار است؛ مادگی و پرچمپایشان نیز معمولاً بی‌شمار و همیشه از قطعات مجزا تشکیل شده است</p>
<p>آمیزش برگشتی ← تلاقی برگشتی</p>	
<p>آمیزه‌پرورد^۱ mixotroph [عمومی] اندامگانی که برای رشد خود به ترکیبی از مواد آلی و معدنی نیاز دارد</p>	
<p>آمیزه‌پرورد^۲ mixotrophic [عمومی] ویژگی اندامگانی که برای رشد خود به ترکیبی از مواد آلی و معدنی نیاز دارد</p>	
<p>آمیزه‌پروردگی mixotrophy [عمومی] فرایند رشد اندامگان با استفاده از ترکیب مواد آلی و مواد معدنی</p>	<p>آلاله‌سانان Ranunculales [گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای علفی با هشت تیره و حدود ۳۲۰۰ گونه که کاسبرگ اغلب آنها بیش از دوتا و پرچمپایشان زیاد و برچه‌های آنها جدا از هم و گرده‌های آنها سه‌دریچه‌ای است</p>
<p>آمیزگی chimerism [ژن] آمیختگی یاخته‌ها یا مولکولهای دنا و پروتئینهایی با خاستگاههای ژنی متفاوت</p>	<p>آلی پرورد^۱ organotroph [عمومی] اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند</p>
<p>آمیزه chimera [ژن] موجود زنده یا بافت یا مولکولی که از ترکیب اجزایی با خاستگاههای ژنی متفاوت به وجود آمده باشد</p>	<p>آلی پرورد^۲ organotrophic [عمومی] ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند</p>

[گیاهی] نوعی میوه چاک‌بر حاصل دو برچه پیوسته که پس از رسیدن به دو واحد یک‌دانه‌ای تقسیم می‌شود

آئورت ← بزرگ‌سرخ‌رگ

آئورتی ← بزرگ‌سرخ‌رگی

آبربارزیت ← بیش‌بارزیت

آبرگونه superspecies
[عمومی] گروهی از گونه‌هایی با نیای مشترک و زادگاه‌های متفاوت که تفاوت ریختی آنها بیش از آن است که بتوان آنها را در یک گونه جای داد

آبرگونه‌ای superspecific
[عمومی] مربوط به آبرگونه

آبیراهی فام‌تنی

chromosome aberration,
chromosomal aberration

[ژن] وضعیت غیرطبیعی فام‌تن‌ها
از لحاظ تعداد یا ساختار

اثرانگشت اجزا

peptide fragmentation
fingerprint, PFF

[← پروتئین] الگوی خاصی از اجزای یک
انگشت‌نگاره پپتیدی

آناناس Ananas

[گیاهی] سرده‌ای از آناناسیان با گیاهان بارده که بومی مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری امریکاست، اما در دیگر مناطق نیز دیده می‌شود؛ براساس مطالعات زیست‌شناسی مولکولی جدید این سرده فقط یک گونه دارد

آناناسیان Bromeliaceae

[گیاهی] تیره‌ای از چمن‌سانان به صورت علفی چندساله و به ندرت درختچه‌ای و دارای برگ‌های رنگی

آنزیم ویژه‌بر

← درون‌نوکلئاز ویژه‌بر

آوند چوبی Vessel

[گیاهی] لوله ممتد عمودی در برخی گیاهان که از یاخته‌های نسبتاً پیشرفته‌ای مانند تشکیل شده است و شیره خام در آن جریان دارد
مت. چوب‌آوند

آوندداران Tracheophytes

[گیاهی] گروهی از گیاهان خشکی‌زی که دارای سامانه آوندی برای هدایت شیره خام و پرورده‌اند

مت. گیاهان آوندی Vascular plants

آویزبر cremocarp

اثرانگشت پروتگان

proteomic fingerprint

[« پروتگان» الگویی از پروتئینها که نشانگر وضعیت خاصی در سامانه زیستی است

اثنی عشر ← دوازدهه

اردک بلوطی غواص

Aythya nyroca

[جانوری] گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان که زیر دم آن کاملاً سفید است و جنس نر آن بدنی خرمایی تیره با چشمهایی سفید دارد

اردک خالدار استلر

Polysticta stelleri

[جانوری] گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه‌ای نسبتاً کوچک و منقاری کوچک با قاعده ضخیم و نسبتاً خمیده

اردک دم‌باریک سرسفید

Oxyura leucocephala

[جانوری] گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه متوسط، گردن کوتاه، منقار بزرگ و دم‌بلند و محکم که دمش را بر روی آب بالا نگه می‌دارد

اردک مرمری نوک‌باریک

Marmaronetta angustirostris

[جانوری] گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان که پرهای زینتی‌اش عموماً قهوه‌ای مایل به خاکستری در زمینه سفید است که به آن جلوه‌ای مانند سنگ مرمر می‌دهد

اختر

Canna

[گیاهی] تنها سرده اختریان با حدود ۵۰ گونه که بومی مناطق جنوبی امریکای شمالی است

اخترک

aster, cytaster, kinosphere

[عمومی] ساختاری ستاره‌شکل مرکب از ریزلوله‌ها که در طی تقسیم رشتمانی، میان‌تن و اخترگوی را احاطه می‌کند

اخترگوی

astrosphere, astral sphere

[عمومی] بخش مرکزی ریزاختر به استثنای رشته‌های پیرامون آن

اختریان

Cannaceae

[گیاهی] گیاهانی چندساله و دارای زمین‌ساقه با برگهای قاعده‌ای به‌هم‌پیچیده که به شکل ساقه‌ای راست و کاذب درآمده‌اند

[گیامی] تیره‌ای از ازمک‌کیان بالارونده چوبی یا خاردار با ۳۰۰ تا ۳۵۰ گونه که در نواحی معتدل و گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند

ازمک‌کیان Smilacaceae

[گیامی] تیره‌ای از سوسن‌سانان علفی یا بالارونده چوبی، دارای زمین‌ساقه با سه سرده و حدود ۳۷۰ گونه و برگهای ساده با آرایش متناوب و گاهی با بافت چرمی که ساقه و حاشیه برگهای آنها اغلب تیغ‌دار و گل‌آذین آنها چتری است

اسبک ← اسبک مغز

اسبک مغز hippocampus

[عمومی] قسمتی از دستگاه کناره‌ای مغز که مرکز یادگیری است
مت. اسبک

اسبکی hippocampal

[عمومی] مربوط به اسبک مغز

اسبله ایان Schilbeidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته گربه‌ماهی‌سانان که دارای زائده‌های حسگر سیل‌شکل هستند و عموماً در آبهای شیرین زندگی می‌کنند

اردکیان Anatidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته غازسانان با جثه متوسط تا بزرگ و عمدتاً به رنگ قهوه‌ای یا سفید یا سیاه یا سبز براق که بدنی قوی و کوتاه و عریض و منقاری مسطح دارند

ارغوان Cercis

[گیامی] سرده‌ای از ارغوانیان درختچه‌ای بلند یا درختی کوتاه خزان‌دار با شش تا ده گونه بومی امریکای شمالی و اروپای جنوبی و آسیا که به دلیل داشتن گل‌های بهاره زیبا فراوان کشت می‌شوند؛ برگهای ساده و دایره‌ای یا قلبی شکل این گیاهان و همچنین گل‌های ارغوانی آنها که در اوایل بهار بر روی ساقه‌های برهنه و بدون برگ ظاهر می‌شود از ویژگیهای بارز آنهاست

ارغوانیان Caesalpinaceae

[گیامی] تیره‌ای از باقلاسانان، به شکل درخت و درختچه، با گل‌های نامنظم و به‌ندرت منظم و ده پرچم مجزا

ارمکیان Ephedraceae

[گیامی] تیره‌ای از بازدانگان که ظاهری جارومانند و برگهای تحلیل‌رفته و برچه‌های نیمه‌بسته دارند

ازمک Smilax

ازمک

<p>Asclepiadaceae استبرقیان [گیامی] تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان به شکل درختچه و بالارونده، دارای شیرابه و جام گل پیوسته منظم</p>	<p>Equidae اسیبیان [جانوری] تیره‌ای گیاهخوار از فردم‌سانان با قامت متوسط و پا و دم دراز که سمهای آن یک انگشت دارد و موهای بدنش کوتاه است</p>
<p>skeleton استخوان‌بندی [عمومی] داربست یا چارچوبی از استخوانهای مربوط به هم که به بدن جانوران شکل می‌بخشد مت. استخوانگان</p>	<p>Reseda اسپرک [گیامی] سرده‌ای علفی و درختچه‌ای از اسپرکیان با حدود ۶۰ گونه که بومی اروپا و شمال آفریقا و بخشهایی از آسیا هستند، اما در جاهای دیگر نیز پراکندگی گسترده‌ای دارند؛ چندین گونه آن از گیاهان باغی معروف است</p>
<p>استخوانگان ← استخوان‌بندی</p>	
<p>Spinacia اسفناج [گیامی] سرده دوپایه علفی یک‌ساله افراشته، بدون کرک با سه گونه که در آسیای مرکزی و غربی رشد می‌کنند، برگهای این گیاهان دمبرگ‌دار و متناوب و گلپایشان تک‌جنسی است</p>	<p>Resedaceae اسپرکیان [گیامی] تیره‌ای از کلم‌سانان با شش سرده و ۷۰ گونه، شامل گیاهان غالباً علفی یک‌ساله یا دوساله یا چندساله که در نواحی معتدل تا نیمه‌گرمسیری اروپا و غرب آسیا و نیز در خاورمیانه و امریکای شمالی و آفریقای جنوبی پراکنده‌اند</p>
<p>Chenopodiaceae اسفناجیان [گیامی] تیره‌ای از میخک‌سانان یک یا چندساله به صورت درختچه و به‌ندرت درخت که اغلب گوشتی یا بندبند هستند</p>	<p>Calotropis استبرق [گیامی] سرده‌ای از استبرقیان شیرابه‌دار که در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ گل‌های آنها معطر است و در برخی از کشورهای جنوب شرقی آسیا از آنها دسته‌گل درست می‌کنند</p>
<p>acid-loving, اسیددوست acidophilus, acidophilic [گیامی] ویژگی گیاهی که برای رشد بیشینه به محیط اسیدی نیاز دارد</p>	

اشعه‌های [گیامی] نوعی اشعه متشکل از یاخته‌های ناهمگن

اشعه یک‌لایه uniseriate ray

[گیامی] نوعی اشعه که در برش مماسی، به صورت یک لایه دیده می‌شود

اصلاح ← بهنژادی

اصلاح نباتات

اصلاح نژاد ← بهنژادی گیاهی

اصلاح نژاد ← بهنژادی

افراسانان Sapindales

[گیامی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای غالباً چوبی با برگهای مرکب یا کنگره‌دار و جام پرگلبرگ

افرایان Aceraceae

[گیامی] گیاهان شیرابه‌دار متعلق به راسته افراسانان که به صورت درخت یا درختچه‌اند

افزای تن enhanceosome

[ژن] هم‌تافتی با ساختار سه‌بعدی که از عوامل رونویسی و پروتئین‌های متصل‌شونده به افزایشگر تشکیل شده است

اشتراک حبه domain sharing

[پروتئکان] حضور یک حبه ویژه در پروتئین‌های متفاوت

اشعه ray

[گیامی] مجموعه‌ای نرم‌آکنه‌ای که به صورت شعاعی در چوب و آبکش پسین قرار دارند
مت. پرّه

اشعه آبکش phloem ray

[گیامی] هریک از یاخته‌های نرم‌آکنه‌ای در بافت آبکش

اشعه جوریاخته

homocellular ray

[گیامی] نوعی اشعه متشکل از یاخته‌های همگن

اشعه چندلایه multiseriate ray

[گیامی] نوعی اشعه که در برش مماسی به صورت چند لایه دیده می‌شود

اشعه چوب xylem ray

[گیامی] یاخته نرم‌آکنه‌ای در بافت چوبی

اشعه ناجوریاخته

heterocellular ray

[گیاهی] سرده‌ای کوچک از اناریان درختی کوچک یا درختچه‌ای بارده و خزان‌دار که مهم‌ترین گونهٔ این سرده انار معمولی است و گونهٔ دیگر آن بومی جزیرهٔ سوکوتراست با گل‌های صورتی و میوه‌ای با طعم ترش‌تر از انار معمولی

اناریان Punicaceae

[گیاهی] تیره‌ای از موردسانان با یک سرده و دو گونه و برگ‌های ساده با آرایش مارپیچی و بدون گوشواره (stipule) که گل‌های آنها به صورت پیرامادگی (perigynous) است با پنج تا هشت کاسبرگ و گلبرگ و شمار فراوانی پرچم و برچه که به نهنج چسبیده‌اند؛ میوهٔ آنها که در زیر کاسه‌ای پایا قرار دارد، دارای پوست چرمی و تعداد زیادی دانه و برگ‌های گوشتی است

انبانک follicle¹

[عمومی] حفرهٔ کوچک و گرد در میان بافت یا اندام

انبانک تخمدان ovarian follicle,

Graafian follicle,

Graafian vesicle

[عمومی] انبانکی در تخمدان که تخمک در آن رشد می‌کند و آزاد می‌شود

افزایشگر enhancer,

strong positive element, SPE, upstream activator sequence, UAS

[ژن] یک توالی دنا که موجب افزایش میزان رونویسی ژنها در بافتهای خاص می‌شود

مت. عنصر افزایشگر

enhancer element

توالی افزایشگر

enhancer sequence

افزایشگر رونویسی

transcriptional enhancer

افزایشگر رونویسی

← افزایشگر

الحاق حبه domain fusion

[پروتگان] تلفیق دو یا چند توالی ساختگی یا طبیعی نامرتب در یک مولکول دنا منفرد که حبه‌های پروتئین خاصی را رمزگذاری می‌کنند

امضای پروتگان

proteome signature

[پروتگان] الگوهای خاصی از زیرپروتگانهای مختلف یک سامانهٔ زیستی در زمان و مراحل تکوینی معین

Punica

انار

و در جنگلهای شمال ایران به صورت پراکنده می‌روید	انبانک‌دار folliculose [عمومی] دارای انبانک
آنجیلیان Hamamelidaceae [گیاهی] تیره‌ای از آنجیلی‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگهای ساده متناوب و مادگی دو یا سه‌برچه‌ای با میوه پوشینه	انبانکی follicular [عمومی] دارای انبانک یا مربوط به انبانک انبانکی‌شده folliculate [عمومی] در انبانک محصورشده
آنجیلی‌سانان Hamamelidales [گیاهی] راسته‌ای کوچک از دولپه‌ایهای درختی و درختچه‌ای با حدود ۱۰۰ گونه و سه تیره	انتخاب ← گزینش انتخاب جهت‌دار directional selection, directed selection
اندازه جمعیت population size [عمومی] تعداد افراد یک جمعیت معین	[اثر] گزینشی که به تغییر میانگین جمعیت در جهت دلخواه به‌نژادگر منجر می‌شود مت. گزینش جهت‌دار
اندام organ [عمومی] هریک از بخشهای متمایز در پیکر موجود زنده که کار یا کارهای ویژه‌ای انجام می‌دهد مت. عضو	انتخاب گسلنده disruptive selection [اثر] گزینشی که فراوانی دگره‌ها را در دو جهت مخالف تغییر می‌دهد و به تثبیت آنها در جمعیت منجر می‌شود مت. گزینش گسلنده
اندام‌زایشی organogenetic, organagenic [عمومی] مربوط به اندام‌زایی	
اندام‌زایی organogenesis, organogeny [عمومی] تشکیل و نمو اندامها	آنجیلی Parrotia [گیاهی] سرده‌ای از آنجیلیان درختی با برگهای خزان‌دار که فقط یک گونه دارد

extinction	انقراض	organoid	اندام‌سا
[عمومی] از بین رفتن کامل یک گونه یا آرایهٔ بالاتر به شکلی که دیگر در هیچ جا یافت نشود		[عمومی] شبیه به اندام	
mass extinction	انقراض جمعی	organelle	اندامک
[عمومی] از بین رفتن کامل یک یا چند خانواده از موجودات زنده		[عمومی] ساختار ریز و غشادار در درون یاخته‌های هوسته‌ای	
	انگشت‌نگاری پپتید	organ of Corti, spiral organ, organum spirale	اندام کورتی
	← انگشت‌نگاری پروتئین	[عمومی] بخش حساس حلزونی گوش درونی که یاخته‌های شنوایی در آن قرار دارد	
	انگشت‌نگاری پروتئین	organism	اندامگان
protein fingerprinting		[عمومی] ۱. مجموعهٔ اندامهای تشکیل‌دهندهٔ موجود زنده ۲. موجود زنده اعم از گیاه و جانور و میکرب	
[← پروتئین] روشی برای شناسایی و توصیف یک پروتئین با کمک تقسیم پروتئین‌کافتی جزئی که الگوی قطعات پپتیدی خاص آن پروتئین را ارائه می‌کند		organic ¹	اندامگانی
مت. انگشت‌نگاری پپتید		[عمومی] مربوط به اندامگان	
peptide fingerprinting		organography	اندام‌نگاری
	انگشتهٔ روی‌دار	[عمومی] نمایش ساختمان یا عمل اندامها	
zinc finger		organic ²	اندامی
[← پروتئین] حبه‌ای حاوی فلز روی با اتصالات عرضی که در پروتئینهای متصل‌شونده به ینا مشترک است		[عمومی] مربوط به اندام یا عضو	
parasite	انگل	مت. عضوی	
[← میکرب] موجودی که به‌طور اجباری یا اختیاری در درون یا بر روی موجود زندهٔ دیگر زندگی می‌کند و برای ادامهٔ زندگی به میزبان نیازمند است			انرژی زی‌توده‌ای
* مصوب فرهنگستان اول		biomass energy	
		[عمومی] انرژی موجود در زی‌توده	

[گیاهی] دسته‌ای از ترکیبات اسیدی و چسبناک که بسیاری از درختان و درختچه‌ها به ویژه مخروطیان از خود ترشح می‌کنند
مت. - رزین

انگور *Vitis*

[گیاهی] سرده‌ای از انگوریان بالارونده با حدود ۶۰ گونه که عمدتاً در نیمکره شمالی می‌رویند؛ گلهای آنها پنج‌پر و تک‌جنسی یا با عملکردی تک‌جنسی است و اکثر گونه‌های آن یا اصلاً کاسه ندارند یا کاسه آنها تحلیل رفته و گلبرگهایشان در نوک به هم چسبیده و یکپارچه شده است، اما در قاعده از هم جدا هستند و برگهایشان سبز و لپی یا دنداندار است

انگورسانان *Vitales*

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان گل‌دار بالارونده با یک تیره و پانزده سرده و حدود ۸۵۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری یا معتدل گرم می‌رویند

انگور فرنگیان *Grossulariaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از خاراشکن‌سانان درختچه‌ای خاردار با میوه‌های سته که در رده‌بندی کروئوئیست ۱۹۸۸ در راسته گلسرخ‌سانان قرار دارد

انگل‌شناسی *parasitology*

[میکرب] شاخه‌ای از زیست‌شناسی و پزشکی که به جنبه‌های مختلف هم‌زیستی و بیماریهای انگلی و روابط انگل و میزبان می‌پردازد

انگل‌شناسی بالینی

clinical parasitology

[میکرب] شاخه‌ای از انگل‌شناسی که به مطالعه بیماریهای عفونی ناشی از عوامل انگلی می‌پردازد

انگل‌شناسی پزشکی

medical parasitology

[میکرب] شاخه‌ای از انگل‌شناسی که به مطالعه انگلهای بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

انگل‌شناسی مولکولی

molecular parasitology

[میکرب] مطالعه انگلها و برهمکنش آنها با میزبانها با استفاده از فناوریهای تشخیص مولکولی

انگل‌کش *parasiticide*

[میکرب] هر ماده یا عاملی که انگلهای موجود در محیط تحت اثر خود را می‌کشد

انگم *resin*

Vitaceae	انگوریان	acinus	انگوره
<p>[گیاهی] تیره‌ای از انگورسانان بالارونده یا درختچه‌ای یا به‌ندرت علفی با پانزده سرده و ۷۰۰ گونه که در سراسر جهان می‌رویند؛ برگهای آنها همیشه‌سبز یا خزان‌دار غالباً ساده و گاهی مرکب با آرایش متقابل یا متناوب است و گل‌هایشان منظم و معمولاً چهار یا پنج‌پر است</p>		<p>[عمومی] انتهای کیسه‌ای‌شکل هر غدهٔ خوشه‌ای</p>	
		acinitis	انگوره‌آماس
		[عمومی] التهاب انگوره	
		acinous, acinose,	انگوره‌ای
		acinic, acinar	
		[عمومی] مربوط یا به شکل انگوره	
		aciniform	انگوره‌شکل
		[عمومی] شبیه به انگوره	
climax	اوج		
<p>[عمومی] مرحلهٔ نهایی یک توالی/پی‌آیی که به تعادل و پایداری نسبی رسیده است</p>			
	مت. نقطهٔ اوج		

ب

بادامک^۱ ← بادامک مغز

بادامک^۲ ← لوزه^۲

بادامک مخچه ← لوزه مخچه

گیاهان سمی هستند؛ برگهای آنها معمولاً کرکدار و پهن و متناوب است و گلها اغلب بر روی محور برگ‌گی یا نزدیک آن به شکل منفرد یا خوشه‌های کم‌گل می‌روید و کاسه آنها پیوسته و جامشان منظم است

بادنجان سانان Solanales

[کیمی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای پیوسته‌گلبرگ با تیره‌های متعدد

بادامک مغز, amygdaloid body,
amygdala,
corpus amygdaloideum

[عمومی] ساختاری بادامی‌شکل در دستگاه
کناره‌ای مغز که مرکز ترس است
مت. بادامک^۱

بادنجانیان Solanaceae

[کیمی] تیره‌ای از بادنجان‌سانان علفی یا درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با حدود ۹۵ سرده و بیش از ۲۰۰۰ گونه که بیشترین تنوع را در امریکای مرکزی و جنوبی دارند و در مناطق سرد اصلاً نمی‌رویند؛ برگهای آنها متناوب است و اغلب سطحی کرکدار و چسبناک دارد و گل‌هایشان معمولاً مخروطی یا قیفی با پنج گلبرگ پیوسته است

بادنجان Solanum

[کیمی] سرده‌ای از بادنجان‌سانان علفی پهن‌برگ یا بالارونده یا بوته‌ای یا درختچه‌ای یا درختی کوچک یک یا چندساله با ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ گونه که تنوع و گسترش جهانی دارند و شامل گیاهان خوراکی ارزشمند و همچنین شماری

زیادی گل ریز است و گرده‌افشانی در آنها با باد انجام می‌شود

بارهنگیان Plantaginaceae

[کیمی] تیره‌ای از نعناسانان علفی یا درختچه‌ای با سه سرده و ۲۷۰ گونه با گسترش جهانی که در مناطق معتدل تنوع فراوان دارند و برخی سرده‌های این تیره جزء گیاهان آبرزی ریشه‌دار هستند؛ برگهای گیاهان این تیره ساده یا مرکب با آرایش مارپیچی یا متقابل و گل‌هایشان بسیار متنوع است

باریک‌روده small intestine

[عمومی] بخشی از لوله گوارش پستانداران که بین معده و فراخ‌روده قرار دارد

باریک‌روده‌ای small intestinal

[عمومی] مربوط به باریک‌روده

بازقطبش repolarization

[عمومی] قطبش مجدد غشای تحریک‌پذیر پس از مرحله واقطبش تا رسیدن به پتانسیل استراحت

بافت آبکش phloem

[کیمی] بافت آوندی که وظیفه اصلی آن ترانسپاری قندها و سایر مواد مغذی است

بافت غربالی sieve tissue

مت. بافت غربالی آبکش

بار جهشی mutational load

[ژن] تجمع ژنهای نامطلوب یا زیانبار حاصل از جهشهای پی‌درپی در خزانه ژن یک جمعیت
مت. بار ژنی

genetic load, genetic burden

بارزیت dominance

[ژن] وضعیتی که در آن بروز یک صفت در حالت جور تخمی یا ناجور تخمی میسر است

بارزیت نسبی ← نیمه‌بارزیت

بار ژنی ← بار جهشی

بارگیری آبکش

phloem loading

[کیمی] فرایند ورود مواد آلی مانند قندها و اسیدهای آمینه از درون آوند آبکش

بارهنگ *Plantago*

[کیمی] سرده‌ای از بارهنگیان اغلب علفی و به‌ندرت نیمه‌درختچه‌ای با حدود ۲۰۰ گونه و برگهایی با سه تا پنج رگبرگ موازی که در قسمت پهن‌برگ از هم جدا می‌شوند و یک دم‌برگ کاذب باریک در نزدیک ساقه دارند و گل‌آذین آنها دارای یک مخروط کوتاه یا سنبله بلند با تعداد

بافت چوبی xylem
 [گیاهی] بافتی که در گیاهان آوندی انتقال آب و مواد معدنی محلول را بر عهده دارد
 مت. چوب

باقلاسانان Fabales
 [گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با چهار تیره و ۷۵۴ سرده و بیش از ۲۰۰۰۰ گونه که حدود ۹۵ درصد آنها در باقلائیان قرار دارند

بافت چوبی پسین secondary xylem
 [گیاهی] بافت چوبی که از بُن‌لاد آوندی پدید می‌آید
 مت. چوب پسین

باقلائیان Fabaceae, Leguminosae
 [گیاهی] تیره‌ای از باقلاسانان با ۶۵۰ سرده و ۱۲۰۰۰ گونه که دارای پراکنش جهانی هستند و برگهای آنها گوشواره (stipule) دارد و اغلب مرکب است و گلپایشان معمولاً دارای تقارن دوطرفه و میوه‌ها به صورت نیام است؛ گیاهان خوراکی مهمی مانند سویا و باقلا و لوبیا در این تیره قرار دارند

بافت چوبی نخستین primary xylem
 [گیاهی] بافت چوبی که از سرلاد انتهایی پدید می‌آید
 مت. چوب نخستین

بافت زمینه ground tissue
 [گیاهی] بافت گیاهی حاصل از سرلاد انتهایی، به جز روپوست و بافتهای آوندی
 مت. نرم‌آکنه زمینه

باکتری bacteria
 [عمومی] موجود ریز تک‌سلولی پیش‌هسته‌ای که با تقسیم یاخته‌ای تکثیر می‌شود

باکتری‌خوار bacteriophage, phage
 [میکرب] ویروسی که در درون باکتری هم‌تاسازی می‌شود و باعث تلاشی باکتری می‌گردد

بافت غربالی ← بافت آبکش ground parenchyma
 [گیاهی] بافت حاصل از فعالیت سرلاد انتهایی

بافت نخستین primary tissue
 [گیاهی] بافت حاصل از فعالیت سرلاد انتهایی

باکتری‌شناسی bacteriology
 [میکرب] دانش مطالعه باکتریها

باکتری‌شناسی بالینی

clinical bacteriology

[میکرب] شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه بیماری‌های عفونی ناشی از عوامل باکتریایی می‌پردازد

باکتری‌شناسی پزشکی

medical bacteriology

[میکرب] شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه باکتری‌های بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

باکتری‌شناسی مولکولی

molecular bacteriology

[میکرب] شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه باکتری‌ها با استفاده از فن‌آوری‌های تشخیص مولکولی می‌پردازد

باکتری‌میزی

bacteriuria

[میکرب] وجود باکتری در ادرار

باکلان کوتوله

Phalacrocorax pygmeus

[جانوری] گونه‌ای آبی از تیره باکلانیان و راسته مرغ‌سقااییان با جثه کوچک و گردن کوتاه و سر کروی و منقار زیر و دم بلند

باکلان گلو سیاه

Phalacrocorax nigrogularis

[جانوری] گونه‌ای آبی از تیره باکلانیان و راسته مرغ‌سقااسانان با منقار قوی و باریک و سبزگون که معمولاً از رنگ سرش روشن‌تر است

باکلانیان

Phalacrocoracidae

[جانوری] تیره‌ای آبی از راسته مرغ‌سقااسانان به رنگ سیاه صیقلی و گردن بلند که انگشتان پاهایشان با پرده‌ای به هم متصل شده است

بال آتشی آندی

Phoenicopterus andinus

[جانوری] گونه‌ای از تیره بال‌آتشیان و راسته بال‌آتشی‌سانان با بدن مایل به سفید و سر و گردن قرمز شرابی

بال‌آتشیان

Phoenicopteridae

[جانوری] تیره‌ای آبی و بزرگ‌جثه از راسته بال‌آتشی‌سانان با پاها و گردن بسیار بلند و منقار خمیده به سمت پایین

بال‌آتشی جیمز

Phoenicopterus Jamesi

[جانوری] گونه‌ای از تیره بال‌آتشیان و راسته بال‌آتشی‌سانان که بدنی سفیدگون با سایه صورتی و نواری از رگه‌های قرمز در طول سینه دارد

[عمومی] یکی از واحدهای رسمی رده‌بندی که پایین‌تر از سرده و بالاتر از گونه است

evapotranspiration, **بَرترادَمَش**, total evaporation, water loss, fly-off

[عمومی] فرایند خروج آب بر اثر تبخیر سطحی خاک یا رودخانه‌ها و دریاچه‌ها و ترادَمَش/تعرق پوشش گیاهی یک منطقه در دوره‌ای معین
مت. - تبخیر - تعرق

epiglottis **بِرچاکنای**
[عمومی] زبانه‌ای که بالای حنجره قرار دارد و مانع ورود غذا به نای می‌شود.
* در زبان عامه آن را زبان کوچک گویند.

carpel **بِرچه**
[عمومی] ساختاری در گیاهان گل‌دار که دربردارنده تخمک است و تخمدان و خامه و کلاله را شامل می‌شود
* مصوب فرهنگستان اول

بُرخوردگی حبه

domain shuffling
[← پروتئکان] پیدایش ژنهای جدید رمزگذار پروتئین از طریق نوترکیبی آن دسته از میانه‌های میانجی‌شده (intronmediated) توالیهای بیانه که حبه‌های عملکردی پروتئین را مشخص می‌کند

بال آتشی‌سانان

Phoenicopteriformes

[جانوری] راسته‌ای از پرندگان آبی و بزرگ‌جثه که غذا را از منقار خمیده و صافی مانند خود می‌گذرانند

upstream **بالادست**

[ژن] ناحیه قبل از نقطه پیش‌بر ژن

باله‌پارویی شمشیری

Psephurus gladius

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که بسیار طویل است و پوزه‌اش به‌طور غیرعادی طویل و نوکتیز و شبیه به پارو است

باله‌شعاعی‌داران Actinopterygii

[جانوری] بالاراسته‌ای از ماهیان که راسته تاس‌ماهی‌سانان را شامل می‌شوند و باله‌های افراشته غضروفی دارند

gene bank **بانک ژن**

[ژن] مکانی برای نگهداری ذخایر توارثی گیاه

section¹ **بخشه**

و متناوب و معطر که گل‌های منظم با گل‌پوش غالباً شش‌شش‌قطعه‌ای و میوه گوشتی دارند

برگ‌بیدی *Commelina*

[گیاهی] سرده‌ای از برگ‌بیدیان علفی با ساقه‌هایی ضعیف و پراکندگی وسیع با حدود ۱۰۰ گونه که فقط تعداد اندکی از آنها در باغبانی به کار می‌رود

برگ‌بیدیان *Commelinaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از برگ‌بیدسانان (*Commelinales*) که گل‌آذین‌گرزن سرسان یا خوشه‌ مرکب و سه تا شش پرچم دارند که یک تا سه‌تای آنها عقیم است

برگ شاخی *Ceratophyllum*

[گیاهی] سرده‌ای آبی از برگ‌شاخیان با پراکندگی در سرتاسر جهان و حدود ده گونه که در آبگیرها و تالابها و نهرهای آرام نواحی گرمسیری و معتدل یافت می‌شوند؛ گیاهان این سرده گاه در سطح آب شناورند، اما معمولاً به‌طور کامل در زیر آب رشد می‌کنند و تحمل خشکی را ندارند؛ طول ساقه آنها به یک تا سه متر می‌رسد و در محل گره‌های ساقه حلقه‌هایی از برگهای سبز روشن وجود دارد که نازک و اغلب منشعب‌اند؛ این گیاهان اساساً فاقد ریشه هستند، ولی گاهی برگهای تغییرشکل‌یافته‌ای با ظاهری ریشه‌مانند ایجاد می‌کنند که گیاه را به بستر متصل می‌کند

بُرش *section²*

[عمومی] مقطعی از یک بافت یا اندام

برگ‌آمرودی *Pyrola*

[گیاهی] سرده‌ای از برگ‌آمرودیان علفی همیشه‌سبز که بومی شمالگان و مناطق معتدل شمالی است

برگ‌آمرودیان *Pyrolaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان با چهار سرده و ۳۰ گونه که وجه تمایز آنها با انواع چوبی این راسته رویش علفی‌شان است؛ اعضای این تیره بومی نواحی معتدل سرد و قطبی نیمکره شمالی هستند و در زمره گیاهان همیشه‌سبز قرار دارند

برگ بو *Laurus*

[گیاهی] سرده‌ای از برگ‌بوئیان همیشه‌سبز با برگهای معطر که از آن به‌عنوان ادویه یا دارو استفاده می‌شود و دارای سه گونه است که اغلب در نواحی مدیترانه‌ای می‌رود

برگ‌بوسانان *Laurales*

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با هفت تیره و ۸۵ تا ۹۰ سرده و ۲۵۰۰ تا ۲۸۰۰ گونه که اغلب گونه‌های آن در مناطق گرمسیری می‌رویند

برگ‌بوئیان *Lauraceae*

[گیاهی] تیره‌ای از برگ‌بوسانان اغلب درختچه‌ای یا درختی با برگهای ساده

ectoplasm, ectosarc	برمیان‌یاخته	Ceratophyllaceae	برگ‌شاخیان
[عمومی] بخش پیرامونی مادهٔ زمینه‌ای میان‌یاخته در بسیاری از یاخته‌ها		[گیاهی] تیره‌ای از برگ‌شاخ‌سانان (Ceratophyllales) که علفی یا آبزی یا غوطه‌ور هستند و جوانه‌های انتهایی خواب‌مانده‌شان باعث رویش چندسالهٔ آنها می‌شود	
ectoplasmatic	برمیان‌یاخته‌ای		
[عمومی] مربوط به برمیان‌یاخته			
			برگشت ← جهش برگشتی
periosteum	برون‌است	bracteole	برگک
[عمومی] غشایی رشته‌ای که تنهٔ استخوانهای دراز را می‌پوشاند		[عمومی] اندامی شبیه به برگ در قاعدهٔ گل در یک گل‌آذین که برگه آن را احاطه کرده است	
periostitis	برون‌است‌آماس	bract	برگه^۱
[عمومی] التهاب برون‌است		[عمومی] هریک از برگهای تغییرشکل‌یافته در پای گل که حد واسط کاسبرگ و برگهای طبیعی است * مصوب فرهنگستان اول	
periosteal, periosteous	برون‌استی	follicle ²	برگه^۲
[عمومی] مربوط به برون‌است		[گیاهی] میوهٔ خشک شکوفای پُردانهٔ حاصل از یک برچه که در هنگام رسیدن تنها از یک طرف شکاف برمی‌دارد	
ectoparasite	برون‌انگل		
[میکرب] انگلی که در سطح خارجی بدن میزبان زندگی می‌کند			
ectoparasiticide	برون‌انگل‌کش		
[میکرب] عامل نابودکنندهٔ برون‌انگل			
exocarp	برون‌بر	inflorescence bract	
[عمومی] بیرونی‌ترین لایهٔ پیرا‌بر در میوهٔ نهان‌دانگان		[عمومی] نوعی برگ تغییرشکل‌یافته در پایهٔ یک گل‌آذین * مصوب فرهنگستان اول	
epicarp, epicarpium	مت. - روبر		

رگهای خونی سالم که معمولاً بر اثر التهاب رخ می‌دهد	برون پوست ectoderm [عمومی] خارجی‌ترین لایهٔ یاخته‌ای از سه لایهٔ اولیهٔ جنین که بافت‌هایی مانند روپوست و ناخن و مو و دستگاه عصبی و اندام‌های حسی از آن منشأ می‌گیرد
برون‌زهشی exudative [عمومی] مربوط به برون‌زهش	برون‌پوستی ectodermic, ectodermal [عمومی] مربوط به برون‌پوست
برون‌زهِه ¹ exudate, exudation [عمومی] مایعی حاوی پروتئین‌ها و گویچه‌های سفید که بر اثر التهاب از دیوارهٔ عروق خارج می‌شود و در بافت‌های اطراف نفوذ می‌کند	برون‌پوش exine [عمومی] بخش بیرونی پوشش هاگ یا دانهٔ گرده که روی درون‌پوش قرار دارد
برون‌شامه ^۱ ← برون‌شامهٔ رویان	برون‌پوش بیرونی ektexine [عمومی] لایهٔ بیرونی و سخت برون‌پوش
برون‌شامه ^۲ ← برون‌شامهٔ قلب	برون‌پوش درونی endexine [عمومی] لایهٔ درونی برون‌پوش
برون‌شامه‌ای chorionic [عمومی] مربوط به برون‌شامهٔ رویان	برون‌رانی exocytosis [عمومی] عبور مواد جامد یا مایع از غشای یاخته
برون‌شامهٔ رویان chorion [عمومی] غشای بیرونی رویان مت. - برون‌شامهٔ ^۱ ، مشیمهٔ بیرونی	برون‌زهش ² exudation [عمومی] خروج آهستهٔ مایع، حاوی پروتئین‌ها و گویچه‌های سفید، از دیوارهٔ
برون‌شامهٔ قلب epicardium [عمومی] خارجی‌ترین لایهٔ دیوارهٔ قلب که ماهیچهٔ قلب را در بر می‌گیرد مت. - برون‌شامهٔ ^۲	

antheriferous	بساک‌بر	exonuclease, exo	برون‌نوکلئاز
	[عمومی] پایه‌ی حامل بساک		[ژن] زی‌مایه‌ای که باعث شکسته شدن پیوندهای نوکلئوتیدی از هر دو طرف آزاد نوکلئیک‌اسید می‌شود
polymerase	بَسپاراز	Psilotaceae	برهنه‌ساقیان
	[ژن] زی‌مایه‌ای که با بَسپاراش نوکلئوتیدها رشته‌ی دنا یا رنا را می‌سازد		[گیاهی] تیره‌ای از نهانزادان آوندی که دارای ساقه‌های بندبند و هاگدانهای سه‌تایی در هر گره و فاقد برگ مشخص‌اند
Polypodium	بس‌پایک		بز ناتاری حقیقی
	[گیاهی] سرده‌ای با ۷۵ تا ۱۰۰ گونه از سرخسهای حقیقی که در سرتاسر جهان پراکنده هستند و در نواحی گرمسیری بیشترین تنوع را دارند	Saiga tatarica tatarica	[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره‌ی گاوپان و راسته‌ی زوج‌سُم‌سانان که سر بزرگ و برجسته دارد و بینی بزرگ و برآمده‌اش روی دهان آویزان است
Polypodiales	بس‌پایک‌سانان	aorta	بزرگ‌سرخرگ
	[گیاهی] راسته‌ای از نهانزادان آوندی شامل دودمانهای اصلی سرخسها که بیش از ۸۰ درصد گونه‌های سرخسهای امروزی را در بر می‌گیرند و در بسیاری از مناطق جهان یافت می‌شوند		[عمومی] سرخرگ بزرگی که به بطن چپ قلب متصل است و خون تصفیه‌شده را به تمام بدن می‌رساند
Polypodiaceae	بس‌پایکیان	aortic	بزرگ‌سرخرگی
	[گیاهی] گیاهانی از شاخه‌ی سرخس‌تباران که برگهای شانه‌ای و هاگینه‌های (sori) گرد دارند		[عمومی] مربوط به بزرگ‌سرخرگ / آئورت
			مت. آئورت
		anther	بساک
			[عمومی] بخشی از پرچم که دانه‌ی گرده تولید می‌کند

بستک آغازگر
← عنصر آغازگر

بلدرچین حقیقی

Coturnix coturnix

[جانوری] زیرگونه‌ای از قرقاولیان و راستهٔ
ماکیان‌سانان که شناخته‌شده‌ترین گونهٔ
این راسته است و پرهای خاکی و قهوه‌ای
دارد

بُن بهاری

vernal¹

[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های
مربوط به نمو که در اواخر فصل بهار
اتفاق می‌افتد

بُن تابستانی

serotinal

[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های
مربوط به نمو که در اواخر فصل
تابستان اتفاق می‌افتد

بَنداره

sphincter

[عمومی] ماهیچهٔ حلقوی گرداگرد یک
دهانه که با انقباض خود سبب بسته یا
تنگ شدن آن می‌شود

بَنداره آماس

sphincteritis

[عمومی] التهاب بَنداره

بَنداره‌ای

sphincteral,
sphincteric

[عمومی] مربوط به بَنداره

بَنداره بُری ← بَنداره شکاف

بَنداره برداری sphincterectomy

[عمومی] بریدن و برداشتن بَنداره

بَنداره بُری ← بَنداره شکافی

بَنداره درد sphincteralgia

[عمومی] درد ماهیچه‌های بَنداره

بَنداره شکاف sphincterotome

[عمومی] ابزار بریدن بَنداره

مت. - بَنداره بُری

بَنداره شکافی sphincterotomy

[عمومی] بریدن بَنداره

مت. - بَنداره بُری

بنفشه

Viola

[گیاهی] سرده‌ای از بنفشه‌ایان یک یا
چندسالهٔ کوچک و به ندرت درختچه‌ای
با ۴۰۰ تا ۵۰۰ گونه که در تمام دنیا
مخصوصاً نواحی معتدل نیمکرهٔ
شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها
قلبی‌شکل یا کنگره‌دار با آرایشی
متناوب است، اما برخی هم برگهای
پنجه‌ای دارند و گلها در اکثر گونه‌ها
دارای تقارن دوطرفه و پنج‌گلبزرگ
است که چهارتای آنها، در هر طرف دو
تا، رو به بالا و به شکل بادبزن و
پنجمی که تحتانی پهن و لپی است رو
به پایین قرار دارد

بُن‌لاد چوب‌پنبه cork cambium

[گیامی] ۱. یکی از انواع بُن‌لادهای پسین که منشأ چوب‌پنبه است ۲. نوعی سرلاد جانبی که منشأ پیراپوست است
مت. چوب‌پنبه‌زا phellogen

بُن‌لادزایی cambio genesis

[عمومی] فرایند تشکیل بُن‌لاد در گیاهان آوندی

بُن‌لادی cambial

[عمومی] مربوط به بُن‌لاد

بُن‌مایه motif

[پررتگان] بخشی کوچک از یک پروتئین که همساخت بخش‌هایی از دیگر پروتئین‌هایی است که کارکردی مشابه دارند

بُن‌مایه پروتئین protein motif

[پررتگان] بُن‌مایه‌های ساختار که معمولاً تعداد عنصرشان کم است

بُن‌مایه‌پویی motif scanning

[پررتگان] یافتن همه بُن‌مایه‌های شناخته‌شده‌ای که در یک توالی وجود دارند

بُن‌مایه ساختاری**structural motif**

[پررتگان] تاب یا عنصری سه‌بعدی در زنجیره‌ای که در انواع مولکول‌های دیگر نیز ظاهر می‌شود

بنفشه آفریقایی Saintpaulia

[گیامی] سرده‌ای از جِسِنِریان / بنفشه‌افریقائیان با شش گونهٔ علفی چندساله که بومی تانزانیا و جنوب شرقی کنیا هستند و بیشتر گونه‌های آن در کوه‌های نگورای تانزانیا می‌روید

بنفشه‌افریقائیان ← جِسِنِریان**بنفشه‌ایان Violaceae**

[گیامی] تیره‌ای از مالپیگیسانان غالباً درختچه‌ای یا درختی کوچک و گاهی علفی با ۲۱ سرده و ۹۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند؛ برگ‌های آنها ساده با آرایش متقابل یا متناوب و اغلب با گوشوارهٔ برگ‌مانند (leafy stipule) و کوچک است؛ گل آذین‌شان منفرد یا خوشه‌ای با کاسهٔ گل پنج‌پر و پایا و جام گل آنها دارای پنج گلبرگِ غالباً نامساوی است

بُن‌لاد cambium

[عمومی] بافتی که به موازات محور طولی گیاه قرار دارد و منشأ رشد ثانوی یا قطری گیاه است

بُن‌لاد آوندی**vascular cambium**

[گیامی] یکی از انواع بُن‌لادهای پسین که منشأ آوندهای چوبی و آبکش در ساقه و ریشهٔ گیاهان است

<p>breeding بهنژادی</p> <p>[ژن] اجرای عملیات مختلف برای بهبود ساختار ژنتیکی گیاهان مت. اصلاح نژاد، اصلاح</p>	<p>بن‌مایهٔ مشترک</p> <p>← توالی مشترک</p>
<p>backcross breeding</p> <p>[ژن] یکی از روشهای بهنژادی از طریق دورگه‌گیری تکراری با یکی از والد‌های دورگهٔ اولیه و گزینش برای انتقال یک صفت مطلوب</p>	<p>بوتیمار بزرگ حقیقی</p> <p><i>Botaurus stellaris stellaris</i></p> <p>[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ حواصیلیان و راستهٔ لک‌کسانان با گردن قطور و رنگ قهوه‌ای مایل به طلایی</p>
<p>bulk breeding بهنژادی جمعی</p> <p>[ژن] کشت متوالی جمعیت‌های گیاهان خودگشن متنوع از لحاظ ژنتیکی تا حصول خلوص مورد نظر</p>	<p>بوم‌سازگان</p> <p>ecosystem, ecological system</p> <p>[عمومی] اجتماع زیستی یک منطقه که با محیط پیرامون خود برهم‌کنش دارد</p>
<p>bulk-pedigree breeding</p> <p>[ژن] یکی از روشهای بهنژادی که در آن، جمعیت به‌صورت توده‌ای، تا زمانی که شرایط برای انتخاب فراهم شود، تکثیر می‌شود و سپس با انتخاب تک‌بوت‌ه از روش شجره‌ای برای گزینش استفاده می‌شود</p>	<p>بوم‌شناسی جمعیت</p> <p>population ecology</p> <p>[عمومی] بررسی جمعیت از دیدگاه علم بوم‌شناسی</p>
<p>mutation breeding</p> <p>[ژن] روشی در بهنژادی گیاهان که در آن با جهش‌های فیزیکی یا شیمیایی، ویژگی‌های گیاهان را تغییر می‌دهند</p>	<p>بوم‌گونه</p> <p>ecospecies</p> <p>[عمومی] گروهی از افراد یک گونه که تحت تأثیر شرایط بوم‌شناختی معین از سایر گروه‌ها متمایز می‌شوند و دارای توان زادآوری هستند به‌طوری‌که توان زادآوری آنها با یکدیگر بیشتر از افراد سایر گروه‌هاست</p>
	<p>بهاری</p> <p>vernal²</p> <p>[گیاهی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل بهار اتفاق می‌افتد</p>

بید *Salix*
 [گیاهی] سرده‌ای از بیدیان درختی یا درختچه‌ای خزان‌دار دوپایه با گل‌آذین دم‌گربه‌ای (catkin) با حدود ۴۰۰ گونه که در خاکهای مرطوب و در نواحی معتدل و سرد نیمکره شمالی می‌رویند؛ گل‌آذین آنها در بهار قبل از برگها یا هم‌زمان با اولین برگها می‌شکند و برگهای آنها معمولاً کشیده و گاهی دایره‌ای یا تخم‌مرغی با حاشیه غالباً دنداندار است

بیدیان Salicaceae
 [گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای خزان‌دار با چهار سرده و حدود ۳۵۰ گونه که غالباً در خاکهای مرطوب مناطق سرد و معتدل نیمکره شمالی می‌رویند و گل‌هایشان به صورت دم‌گربه‌ای (catkin) و کرکدار است و لقاح متقابل (cross-fertile) و دورگه در آنها بسیار رایج است

بیش‌بارزیت overdominance, heterozygote advantage
 [ژن] وضعیتی که در آن ارزش ژن‌نمودی در حالت ناجورتخمی بیش از حالت جورتخمی است
 مت. اَبَر‌بارزیت superdominance

بیش‌پرورد hypertrophic
 [عمومی] دارای بیش‌پروردگی یا مربوط به آن

بهنژادی شجره‌ای pedigree breeding
 [ژن] یکی از روشهای بهنژادی که در آن، هر بوته، در نسلهای درحال‌تفرق، براساس صفات مطلوب ظاهری و با توجه به شجره‌نامه گزینش می‌شود

بهنژادی گیاهی plant breeding
 [ژن] اصلاح گیاهان به روشهای مختلف، از جمله گزینش و دورگ‌گیری و خویش‌آمیزی
 مت. اصلاح نباتات

بیان ژن gene expression
 [عمومی] رونویسی و ترجمه و تظاهر رُخ‌نمودی ژن

بیانه exon
 [عمومی] توالیهای رمزگذار ژنهای هوسته‌ایها

بیانه‌ای exonic
 [عمومی] مربوط به بیانه

بیانه رمزگذار حبه domain-encoding exon
 [پروتگان] هر بیانه‌ای از یک ژن هوسته‌ای که حبه خاصی از پروتئین همخوان را رمزگذاری می‌کند

<p>phagocytosis بیگانه‌خواری [عمومی] بردن ذرات خارجی به داخل یاخته و هضم آنها * مصوب فرهنگستان اول</p>	<p>hypertrophy, بیش‌پروردگی hypertrophia [عمومی] رشد بیش‌ازحد یاخته‌ها در نتیجه تغذیه زیاد</p>
<p>بیماری تاب پروتئین protein fold disease, protein folding-related diseases [← پروتئین] هر بیماری در انسان که ناشی از تاب ناصحیح پروتئین باشد</p>	<p>hyperpolarization بیش‌قطبش [عمومی] منفی‌تر شدن پتانسیل غشا نسبت به حالت استراحت مت. . بیش‌قطبیدگی</p>
<p>بیماری‌زای فرصت‌طلب opportunistic pathogen [← میکرب] نوعی از بیماری‌زاهای عفونی، از جمله ویروس‌ها، که در افرادی که ایمنی آنها سرکوب شده است، باعث عفونتهای فرصت‌طلب می‌شوند</p>	<p>← بیش‌قطبیدگی ← بیش‌قطبش</p> <p>بیش‌قطبیده hyperpolarized [عمومی] ویژگی غشایی که دچار بیش‌قطبیدگی شده باشد</p>
<p>بین‌گونه‌ای interspecific [عمومی] ویژگی هر پدیده ناشی از تعامل دو یا چند گونه</p>	<p>بیگانه‌خوار phagocyte [عمومی] یاخته‌ای که در طی فرایند بیگانه‌خواری، ذرات خارجی را به درون خود ببرد و هضم کند * مصوب فرهنگستان اول</p>

پ

antiterminator	پادپایانگر	Acanthaceae	پاخرسیان
[ژن] پروتئینی که از پایانش رونویسی جلوگیری می‌کند		[گیاهی] گیاهانی از راستهٔ نعناسانان با برگهای متقابل و جام گل نامنظم پیوسته و میوهٔ پوشینه‌ای شکل	
مت. عامل پادپایانش			
antitermination factor		antiporter	پادبَر
پروتئین پادپایانش		[عمومی] نوعی پروتئین ناقل غشایی که دو ماده را به‌طور هم‌زمان و در جهت مخالف هم از خلال غشا عبور می‌دهد	
antitermination protein		antiport	پادبَری
		[عمومی] نوعی هم‌تراپردی که در آن، دو ماده به‌کمک یک تراپَر در جهت مخالف هم از خلال غشا عبور می‌کنند	
countertransport	پادتراپردی		
[عمومی] انتقال هم‌زمان دو ماده از خلال غشای یاخته در خلاف جهت یکدیگر به کمک یک ناقل یا دو ناقل مختلف که از لحاظ زیست‌شیمیایی به هم وابسته‌اند			
	پادتن آمیژه‌ای		
chimeric antibody		antitermination	پادپایانش
[ژن] پادتن ترکیبی حاصل از ژنهای آمیژه‌ای		[ژن] سازوکاری که از پایانش رونویسی جلوگیری می‌کند	

پادتن حبه‌ای

domain antibody, dAb

[← پروتئکان] تکه‌ای از پادتن به طول حدوداً ۱۱۰ آمینو اسیدی که دستکاری شده تا بتواند فقط شامل اولین حلقهٔ پپتیدی حبهٔ زنجیرهٔ سنگین (ناحیهٔ V_H) و نیز زنجیرهٔ سبک (ناحیهٔ V_L) باشد، اما همچنان به پادگن همخوان متصل بماند

پادرمزه

anticodon

[عمومی] توالی سه‌نوکلئوتیدی یک رشته رِنای ناقل که رمزهٔ رِنای پیک را کامل می‌کند

پادسُفتی ← یاخته‌های پادسُفتی

پادگن

antigen

[عمومی] ماده‌ای که دستگاه ایمنی را وادار به تولید پادتن کند و با آن وارد واکنش شود

پادهم‌حس ← عصب پادهم‌حس

پاربر

mericarp

[گیاهی] هر واحد یک‌دانه‌ای یک چاک‌بر

پاسخ پروتئین و اتابیده

unfolded protein response,
UFR, UPR

[← پروتئکان] فعالیت هماهنگ ژنهای خاصی که پروتئین‌یارها و پروتئین‌آزهای مربوط به مرگ برنامه‌ریزی شده یا وابسته به شبکهٔ درمیان‌یاخته‌ای را در پاسخ به حضور و تجمع پروتئینهای کژتابیده و اتابیده یا دیگر اشکال ناصحیح پروتئینهای تابیده در یک یاخته رمزگذاری می‌کند

پامچال

Primula

[گیاهی] سرده‌ای از پامچالیان با ۴۰۰ تا ۵۰۰ گونه از گیاهان علفی کوتاه که بومی مناطق معتدل نیمکرهٔ شمالی و جنوب کوه‌های اتیوپی و اندونزی و گینه و مناطق معتدل جنوب امریکای جنوبی هستند؛ بسیاری از آنها گل‌های زیبا دارند

پامچالیان

Primulaceae

[گیاهی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان با حدود ۲۴ سرده و ۱۰۰۰ گونه که در نیمکرهٔ شمالی پراکندگی گسترده دارند و شامل گیاهان زینتی و گل‌های خودرو می‌شوند

پایانخلیان

Cycadaceae

[گیاهی] تیره‌ای از بازدانگان که ظاهری نخل‌مانند و برگ‌های شانه‌ای بلند دارند

پایانش

termination

[ژن] خاتمه یافتن هم‌تاسازی یا رونویسی یا ترجمه

[عمومی] اختلاف پتانسیل الکتریکی دو طرف غشا

پتانسیل کنش action potential

[عمومی] تغییر گذرا و پیشرونده پتانسیل الکتریکی در امتداد غشاهای تحریک‌پذیر در هنگام فعالیت

پتانسیل نيزه‌ای

spike potential
[عمومی] تغییر شدید اولیه در پتانسیل غشا در هنگام تحریک

پخش آزاد free diffusion

[عمومی] پخشی که بدون عبور از مانعی مانند غشا صورت گیرد

پخش آسان

facilitated diffusion, uniport, carrier membrane diffusion
[عمومی] نوعی تراپُرد غیرفعال که در آن مولکولها از خلال غشاهای زیستی، مانند غشای یاخته، به کمک ناقل عبور می‌کنند

پخش ایمنی‌شناختی

immunodiffusion, gel diffusion
[عمومی] روشی در ایمنی‌شناسی که اساس آن پخش پادگن و پادتن در یک محیط نیمه‌جامد مانند آگار (Agar) و واکنش رسوبی آنها به یکدیگر است

پایانگر terminator

[ژن] توالی نوکلئوتیدی در دنا که باعث توقف رونویسی می‌شود

پایک خامه stylopodium

[عمومی] بخش ضخیم‌شده خامه در محل اتصال به تخمدان

پاییزی autumnal

[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل پاییز اتفاق می‌افتد

پایین‌دست downstream

[ژن] مسیری که زی‌مایه / آنزیم رنابسپاراز (RNA polymerize) از نقطه پیش‌بر به سمت پایان‌دهنده (terminator) ژن طی می‌کند

پتانسیل آستانه

threshold potential, firing point, firing level, threshold
[عمومی] تغییر پتانسیل غشا تا نقطه شروع پتانسیل کنش

پتانسیل استراحت

resting potential
[عمومی] پتانسیل الکتریکی در دو سوی غشاهای عصبی و ماهیچه‌ای در حالت استراحت

پتانسیل غشا

membrane potential, transmembrane potential

peroxisomal	پراکسی‌تنی	پخش دوجانبه
	[عمومی] مربوط به پراکسی‌تن	double diffusion, double immunodiffusion
hesperidium	پرتقالی	[عمومی] نوعی پخش ایمنی‌شناختی که در آن پادگن و پادتن به سوی هم حرکت می‌کنند
	[گیاهی] نوعی میوهٔ سینه با روبر چرمی که حجره‌های آن را کرکهای آبدار پر کرده است	simple diffusion, پخش ساده
stamen	پرچم	diffusion
	[عمومی] هریک از اندامهای تولیدمثلی نر در گیاهان گلدار که در مجموع نافهٔ گل را تشکیل می‌دهند * مصوب فرهنگستان اول	[عمومی] نوعی ترابرد غیرفعال که در آن یونها یا مولکولها از مسیرهای یونی یا لایهٔ چربی غشا در جهت شیب الکتروشیمیایی عبور می‌کنند
RNA processing, post-transcriptional modification, post-transcriptional RNA processing, RNA maturation, nuclear processing of RNA	پردازشِ رِنّا	پخش مبادله‌ای
	[ژن] تغییرات لازم برای تبدیل یک پیش‌رِنّاپ به رِنّاپ رسیده	exchange diffusion
	پردهٔ صماخ ← پردهٔ گوش	[عمومی] فرایندی که در آن پخش مولکولها از خلال غشا در دو جهت مخالف به تعادل می‌رسد
	پردهٔ گوش	پخش یکجانبه
tympanic membrane, eardrum, tympanum		[عمومی] نوعی پخش ایمنی‌شناختی که در آن پادگن ثابت می‌ماند و پادتن به سمت آن حرکت می‌کند یا بالعکس
	[عمومی] پردهٔ نازکی بین مجرای گوش و حفرهٔ صماخی مت. پردهٔ صماخ	peroxisome پراکسی‌تن
		[عمومی] ریزتن درون‌یاخته‌ای که دارای تعدادی از زی‌مایه‌های مربوط به دگرگشتِ هیدروژن‌پراکسید است

پرستوی دریایی خزری*Sterna caspina*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که بزرگ‌ترین پرستوی دریایی است و منقارش قرمز روشن است

پرستوی دریایی دم‌چلچله‌ای حقیقی*Sterna hirundo hirundo*

[جانوری] زیرگونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با جثه کوچک و کلاهک سیاه

پرستوی دریایی دوگال*Sterna dougallii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با منقار بلند و نازک و مایل به سیاه که روی بدنش خاکستری روشن و شکم سفید است

پرستوی دریایی ساندرز*Sterna saundersi*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن کشیده و سفید که لبه‌های بالش سیاه و براق است

پرستوی دریایی سیاه حقیقی*Chlidonias niger niger*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با جثه کوچک و نسبتاً سیاه

پرستوی دریایی بال‌سفید*Chlidonias leucopterus*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن سیاه که زیر بالهای سفید مایل به خاکستری است

پرستوی دریایی بزرگ پشت‌سفید*Sterna maxima albidorsalis*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که در مقایسه با دیگر پرندگان این تیره درشت‌اندام‌تر است و گردن و پشت سفید دارد

پرستوی دریایی بهشتی*Sterna paradisaea*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بالهای باریک و سر گرد و گردن کوتاه و قطور و دم نواری و طویل و ظریف

پرستوی دریایی پیشانی‌سفید*Sterna albifrons*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با جثه کوچک و بالهای باریک و پیشانی سفید

پرستوی دریایی تاجدار چینی*Sterna bernsteini*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که پرهای تیره و بلند تاج‌مانندش از پیشانی به سمت عقب سر کشیده شده است

پرستوی دریایی کاکلی بزرگ*Sterna bergii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که پرستویی بزرگ و لاغراندام است و روی سرش کاکلی سیاه دارد

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با جثه متوسط و بال و بدن خاکستری بسیار روشن و بالهای باریک و بلند و منقار سیاه و باریک و طویل که نوک آن زرد است

پرستوی دریایی کاکلی کوچک*Sterna bengalensis*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار زرد-نارنجی باریکی دارد، بدنش خاکستری روشن و کفل و دمش خاکستری روشن‌تر است

پرستوی دریایی نهنگ‌نشین*Sterna balaenarum*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن فرجه و پره‌های سفید که با جسارت به پستانداران بزرگ دریایی نزدیک می‌شود و گاه از انگل‌های روی پوست آنها تغذیه می‌کند

پرستوی دریایی گونه سفید*Sterna repressa*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با منقاری نسبتاً بلند که بر روی گونه‌هایش نواری پهن و سفید دارد

پرسرخسیان Pteridaceae

[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌سانان با برگهای بلند و منشعب

پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی*Sterna nilotica nilotica*

[جانوری] زیرگونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار قطورش آن را از دیگر پرستوهای دریایی متمایز می‌کند

پرسیاوش Adiantum

[گیاهی] سرده‌ای با حدود ۲۰۰ گونه از پرسرخسیان یا به عقیده بیشتر محققان از پرسیاوشیان که دارای ساقه و برگهای تیره و پهنکهای سبز روشن با بریدگیهای ظریف هستند؛ هاگینه‌ها تقریباً در حاشیه پهنک ظاهر می‌شوند و در لبه برگشته آن محصور هستند و ظاهری شبیه به هاگینه‌پوش (indusium) دارند

پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی*Sterna sandvicensis sandvicensis*

Lepidoptera پروانه‌سانان

[جانوری] حشراتی با زبان مارپیچی و بالهای پهن و رنگین و چشمهای مرکب

proteome, پروتگن

[← پروتگن] مجموعه کامل پروتئینهای موجود در یک یاخته یا اندامک یا زیریاخته یا زیراندامک و جز آن در زمانی معین

proteomics پروتگن‌شناسی

[← پروتگن] دانش بررسی و مطالعه پروتگن

پروتئین‌بازتابی

protein refolding,
heat-shock protein activity

[← پروتگن] فرایندی که هر یاخته برای احیای مجدد فعالیت زیستی یک پروتئین و اتابیده یا کژتابیده باید طی کند

پروتئین پادپایانش

← پادپایانگر

پروتئین‌تایی

[← پروتگن] خودسامان‌دهی خودانگیخته و بی‌واسطه یک رشته بس‌پپتیدی و اتابیده یا نوظهور به‌صورت یک ساختار سه‌بعدی منحصر به فرد

Adiantaceae پرسیاوشیان

[گیامی] تیره‌ای از پرسرخس‌سانان (Pteridales) زمینی یا بالارونده رورُست کوچک یا متوسط با ریشه‌ای در خاک که دارای زمین‌ساقه بلند و خزنده و استیل‌لوله‌ای (solenostelic) است؛ قسمتهای جوان این گیاه با فلسهایی باریک و تیره و غیرسپری (non-pelate) پوشیده شده است و برگ‌شاخه‌های (fronds) آنها پایکی بلند به رنگ تیره و براق دارد و پهنک آنها ساده و شانه‌ای یا مرکب چهاربارشانه‌ای است

پرش فامتنی

chromosome jumping,
chromosome hopping

[ژن] جداسازی پی‌درپی همسانه‌هایی از قطعات هم‌پوشان دنا با هدف در بر گرفتن قطعات بزرگ‌تر فام‌تن

Aves پرندگان

[جانوری] جانوران مهره‌داری که همگی از طریق تخم‌گذاری زادآوری می‌کنند و بدنشان با پر پوشیده شده و اندامهای جلویی آنها تبدیل به بال شده است

fastidious پُر‌نیاز

[← میکرب] ریزاندامگانی که برای رشد به تغذیه یا محیط کشت پیچیده نیاز دارد

پروتئین تابیده folded protein

[← پروتئین] پروتئینی که تقریباً هر اتم آن در شرایط کاراندام شناختی دارای جایگاه معینی است

پروتئین حبه‌ای

domain protein

[← پروتئین] هر پروتئینی که از یک یا چند حبه متمایز تشکیل شده است

پروتئین خانه‌بان

house-keeping protein

[← پروتئین] هریک از مجموعه پروتئینهای یاخته‌ای که به مقدار زیاد بیان می‌شوند و احتمالاً در نگهداری از کارکردهای یاخته‌ای پایه بسیار فعال هستند

پروتئین رشته‌ای

fibrous protein

[← پروتئین] پروتئینی مستحکم و تا حدودی نامحلول که در حفاظت از اندامها و استحکام بخشیدن به آنها نقش ساختاری دارد

پروتئین کانونی hub protein

[← پروتئین] هر پروتئینی که در شبکه پروتئینی پویای یک یاخته نقش مرکزی داشته باشد

پروتئین کروی

globular protein

[← پروتئین] پروتئینی که متشکل از زنجیره‌های آمینواسیدی بلندی است که به شکلی پیچیده تابیده شده‌اند

پروتئین کژتابی

protein misfolding

[← پروتئین] فرایندی که در آن پروتئینها به صورت نامناسب تابیده می‌شوند

پروتئین کژتابیده

misfolded protein

[← پروتئین] پروتئینی که مسیر تابیدگی را به درستی طی نکرده است

پروتئین واتابی

protein unfolding

[← پروتئین] فرایندی که به ازهم‌پاشیدگی اتصالات غیراشتراکی یک پروتئین یا تجمع پروتئینی کمک می‌کند

پروتئین‌های آمیژه‌ای

chimeric proteins

[ژن] پروتئینهای حاصل از ژنهای آمیژه‌ای

پروتئین یار chaperone

[ژن] هریک از پروتئینهای گرم‌اشوک ویژه‌ای که به پروتئینهای نیمه‌تاخوردہ متصل می‌شوند و با جلوگیری از انبوهش آنها به شکل‌گیری نهایی ساختار پروتئین کمک می‌کنند

مت. پروتئین یار مولکولی

molecular chaperone

[گیامی] تیره‌ای از راستهٔ افراسانان، به شکل درخت و درختچه، که پوست تنهٔ آنها حاوی انگم است

پروتئین‌یار مولکولی

← پروتئین‌یار

پس‌چوب metaxylem

[گیامی] چوب نخستینی که در مراحل پایانی نمو چوب تشکیل می‌شود

پس‌چهره metaphase

[عمومی] دومین مرحلهٔ تقسیم یاخته‌ای که در طی آن غشای هسته در هم می‌ریزد و فام‌تن با میان‌پارها (centromere) به رشته‌های دوک (spindle) می‌چسبند

پس‌روده colon,

segmented intestine

[عمومی] ۱. قسمتی از فراخ‌روده که بین کورروده و راست‌روده قرار دارد ۲. بخش دوم رودهٔ حشرات
مت. کولون

پس‌روده افقی

transverse colon,

colon transversum

[عمومی] بخشی از پس‌روده که میان خمیدگی‌های چپ و راست قرار دارد
مت. کولون افقی

پروستات prostate gland,

prostate

[عمومی] غده‌ای در موجودات نر که در اطراف گردن مثانه و پیشاب‌راه قرار دارد

پروستات‌آماس prostatitis

[عمومی] التهاب غدهٔ پروستات

پروستاتی prostatic

[عمومی] مربوط به پروستات

پرهٔ ← اشعه

پیسته Pistacia

[گیامی] سرده‌ای از پیسته‌ایان درختی یا درختچه‌ای معطر با نه گونهٔ بومی اوراسیا و دو گونه که یکی در جنوب غربی امریکای شمالی و دیگری در جزایر قناری است؛ صمغ شیرین دو درخت مصطکی (P.lentiscus) و تربانتین (P.terebinthus) که به این سرده تعلق دارند در پزشکی کاربرد دارد

پیسته‌ایان Anacardiaceae

colonic	پس‌روده‌ای	پس‌رودهٔ بالارو
	[عمومی] مربوط به پس‌روده	ascending colon,
	مت. . کولونی	colon ascendens, right colon
epigenesis	پس‌زایش	[عمومی] بخشی از پس‌روده، از کورروده
	[عمومی] نظریه‌ای که بر مبنای آن فرایند	تا خمیدگی موجود در سمت راست و
	تشکیل رویان یا جنین حاصل تغییر	زیر کبد
	تدریجی تخم است	مت. . کولون بالارو
epigenetic	پس‌زایشی	پس‌روده‌بین
	[عمومی] مربوط به پس‌زایش	colonoscope,
		coloscope
		[عمومی] نوعی درون‌بین برای معاینهٔ
		پس‌روده
anaphase	پسین‌چهر	مت. . کولون‌بین
	[عمومی] یکی از مراحل تقسیم یاخته‌ای	
	که در طی آن فامینکهای یک فام‌تن از	
	هم جدا می‌شوند و به سمت قطبهای	
	یاخته حرکت می‌کنند	
chromosome puff, پف فام‌تنی		پس‌روده‌بینی
chromosomal puff, puff		[عمومی] معاینهٔ پس‌روده با درون‌بین
	[ژن] هریک از برآمدگیهای موضعی در	مت. . کولون‌بینی
	فام‌تن‌های غول‌آسا	
Unica unica پلنگ برفی حقیقی		پس‌رودهٔ پایین‌رو
	[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ گربه‌ایان و	descending colon,
	راستهٔ گوشتخوارسانان که دارای	colon descendens, left colon
	ماهیچه‌های سینه‌ای و دستهای کوچک	[عمومی] بخشی از پس‌روده، از خمیدگی
	و دم ضخیم برای حفظ تعادل است	موجود در زیر طحال تا خمیدگی
		خمروده در سمت چپ
		مت. . کولون پایین‌رو
		پس‌روده‌درد
		colonalgia
		[عمومی] درد پس‌روده
		مت. . کولون‌درد
	پلیمران ← بسپاراز	

شیرجه زدن و شنا در زیر آب سازش
یافته است

پنیرک *Malva*

[گیاهی] سرده‌ای از پنیرکیان با گل‌های
صورتی یا سفید جانی و برگ‌های
پنجه‌ای و میوه‌های چاک‌بَر طَبَق‌مانند

پنیرک‌سانان *Malvales*

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با نُه تیره
و حدود ۶۰۰۰ گونه

پنیرکیان *Malvaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا
درختچه‌ای یا علفی با ۲۴۳ سرده و
دست‌کم ۴۲۲۵ گونه با پراکندگی وسیع
به‌ویژه در مناطق گرمسیری و معتدل
که مهم‌ترین عضو آن از لحاظ اقتصادی
پنبه است

پوده *peat*

[عمومی] مجموعه‌ای از مواد گیاهی
نیمه‌تجزیه‌شده در زیستگاه‌های آب‌گرفته

پوده‌خوار^۱ *saprophage,* *saprophagous*

[عمومی] اندامگانی که از ترکیبات آلی در
حال تجزیه تغذیه می‌کند

پنجه‌گرگیان *Lycopodiaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از نهانزادان آوندی که
ناجورهاگ (heterospor) هستند و برگ‌های
سوزنی ریز دارند

پنگوئن افریقایی

Spheniscus demersus

[جانوری] گونه‌ای از پنگوئنیان و راسته
پنگوئن‌سانان که در سواحل افریقای
جنوبی زندگی می‌کند و جثه‌ای کوچک
دارد

پنگوئن‌سانان *Sphenisciformes*

[جانوری] پرندگانی دریایی که قدرت
پرواز ندارند و باله‌ایشان به باله تبدیل
شده است و می‌توانند در آب شنا کنند

پنگوئن هومبولت

Spheniscus humboldti

[جانوری] گونه‌ای از تیره پنگوئنیان و
راسته پنگوئن‌سانان که بر روی قفسه
سینه نوارهای سیاه و سفید دارد و
پوستش در ناحیه زیر منقار برهنه و
نارنجی است

پنگوئنیان *Spheniscidae*

[جانوری] تیره‌ای دریایی از راسته
پنگوئن‌سانان که فاقد قدرت پرواز
هستند و بدنی ساده دارند که برای

<p>پوزه‌پارویی کوچک Pseudoscaphirhynchus hermanni [جانوری] گونه‌ای از تاس‌ماهیان و راستهٔ تاس‌ماهی‌سانان با جثهٔ باریک و کوتاه و پوشش قهوه‌ای و درخشان</p>	<p>پوده‌خوار^۲ detritivore, detriphage, detriphagous, detrivorous, detritus feeder [عمومی] موجودی که از مواد آلی حاصل از تلاشی موجودات زنده تغذیه می‌کند</p>
<p>پوست‌پسین ← چوب‌پنبه‌پوست</p>	<p>پوده‌خواری detritivory [عمومی] تغذیه از بقایای موجودات زنده</p>
<p>پوستک cuticle [عمومی] لایه‌ای پیوسته از جنس کوتین که یاخته‌های روپوست ترشح می‌کنند و سطح خارجی اندامهای هوایی را می‌پوشاند و تنها در محل روزنه‌ها و عدسکها گسسته است</p>	<p>پوده‌رُست saprophyte [عمومی] گیاهی که بر بقایای مواد آلی در حال تجزیهٔ سایر موجودات رشد می‌کند</p>
<p>پوستکی cuticular [عمومی] مربوط به پوستک</p>	<p>پوده‌رُستی saprophytic [عمومی] مربوط به موجود پوده‌رُست</p>
<p>پوسته cortex [عمومی] لایهٔ خارجی هر ساختار یا اندامی که از بخشهای درونی متمایز باشد مت. - قشر</p>	<p>پوزه‌پارویی جیحونی Pseudoscaphirhynchus kaufmanni [جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ تاس‌ماهیان و راستهٔ تاس‌ماهی‌سانان و بالاراستهٔ شعاعی‌داران که بزرگ‌ترین گونهٔ این جنس است</p>
<p>پوستهٔ دانه seed coat, testa [عمومی] پوشش محافظتی در اطراف دانهٔ گیاهان مت. - رودانه</p>	<p>پوزه‌پارویی سیحونی Pseudoscaphirhynchus fedtschenkoi [جانوری] گونه‌ای از تاس‌ماهیان و راستهٔ تاس‌ماهی‌سانان که دارای پوزهٔ کشیده و بدن دوک‌شکل با خطوط تیره و روشن است</p>

<p>Alliaceae پیازیان [گیاهی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با گل آذین چتری و بوی مشخص سیر یا پیاز</p>	<p>پوش envelope [← میکرب] ۱. در ویروس‌شناسی، خارجی‌ترین غشا در بعضی انواع ویروس که از جنس لیپوپروتئین است ۲. در باکتری‌شناسی، مجموعه دیواره یاخته و غشای یاخته * مصوب فرهنگستان اول</p>
<p>neuroglia پی‌بان [عمومی] ساختار پشتیبان بافت عصبی که بخشی از وظیفه آن دفع مواد زاید بافت عصبی است</p>	<p>پوش آذین aestivation¹, prefloration [گیاهی] آرایش پوشش گل در غنچه</p>
<p>labyrinth پیچال [عمومی] مجرای پرپیچ‌وخم گوش درونی</p>	<p>پوشه capsid [← میکرب] پوششی پروتئینی که ماده ژنی و پروتئینهای ویروس را احاطه می‌کند</p>
<p>labyrinthitis پیچال‌آماس [عمومی] التهاب پیچال</p>	<p>پوشه‌پار capsomere [← میکرب] واحدهای سازنده پوشه در ویروس</p>
<p>labyrinthectomy پیچال‌برداری [عمومی] عمل برداشتن پیچال</p>	<p>پوشینه بومن Bowman's capsule [عمومی] پوشش یاخته‌ای دولایه که توده‌ای از مویرگها را احاطه کرده است و کلافهای کلیه را به وجود می‌آورد</p>
<p>labyrinthotomy پیچال‌بری [عمومی] عمل شکافتن پیچال</p>	<p>پونته‌دریانیان Pontederiaceae [گیاهی] تیره کوچک آبزی اغلب ناجورخامه از برگ‌بیدی‌سانان با نه سرد و ۳۰ گونه که در آبهای نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ گونه مشهور این تیره گیاه مهاجم سنبل آبی (<i>Eichhornia crassipes</i>) است که در آبراهها می‌روید مت. - غلافیان</p>
<p>Camphis پیچ اناری [گیاهی] سرده‌ای از پیچ‌اناریان درختچه‌ای یا درختی کوچک معمولاً بالارونده با دو گونه که در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری آسیا و امریکای شمالی می‌رویند؛ گل‌های این گیاهان درشت با جام قیفی - استکانی و میوه آنها به صورت پوشینه بلند و شکوفاست؛ برگهای این گیاهان متقابل و شانه‌ای فرد با برگچه‌های دنداندار است</p>	

پیچ اناریان

[گیاه] تیره‌ای از نعناسانان با کاسه گل پیوسته و جام گل لوله‌ای بلند و پرچمهای پنج‌تایی و میوه پوشینه‌ای

پیچک

Convulvulus [گیاه] سرده‌ای از پیچکیان غالباً علفی بالارونده یک یا چندساله و به ندرت درختچه‌ای چوبی به ارتفاع ۳۰ سانتی‌متر تا سه متر با حدود ۲۵۰ گونه که پراکندگی جهانی دارند؛ بسیاری از گونه‌های این سرده علفهای هرز مزاحم محسوب می‌شوند، اما برخی از آنها برای گل‌های زیبایشان پرورش داده می‌شوند؛ آرایش برگ‌های این گیاهان مارپیچی و گل‌هایشان شیپوری و اغلب سفید یا صورتی و در برخی گونه‌ها آبی یا بنفش یا ارغوانی یا زرد است

پیچ کاجی

Pandanus [گیاه] سرده‌ای از پیچ‌کاجی‌سانان با حدود ۶۰۰ گونه شناخته‌شده درختچه‌ای کوتاه به ارتفاع کمتر از یک متر یا درختی متوسط تا ارتفاع ۲۰ متر با تاج پوشی گسترده و رشدی متوسط؛ تنه تنومند آنها دارای انشعابات بسیاری است که اثرات متعدد برگ گرداگرد آن باقی مانده است

پیچ کاجیان

Pandanaceae [گیاه] تیره‌ای از پیچ‌کاجی‌سانان درختچه‌ای یا درختی دوپایه با ریشه‌های هوایی با حدود چهار سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی ساحلی یا باتلاقی گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری بر قدیم می‌رویند؛ این گیاهان در مجمع‌الجزایر مالایی و ملانزی و ماداگاسکار فراوان یافت می‌شوند و تعدادی از گونه‌های آنها نیز در هاوایی و زلاندنو و جنوب چین و ژاپن می‌رویند؛ میوه‌های برخی از گونه‌های این تیره نشاسته‌ای و خوراکی است

پیچ کاجی سانان

Pandanales [گیاه] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها که در نواحی گرمسیری حقیقی پراکنده‌اند؛ بنا بر پژوهش‌های اخیر، شکل رویشی گیاهان این راسته درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده یا علفی نخل‌مانند است

پیچکیان

Convulvulaceae [گیاه] تیره‌ای از بادمجان‌سانان (Sonalales) علفی یک یا چندساله درختچه‌ای، با گل آذین‌گرن ساده یا مرکب انتهایی یا جانبی

پیچیزه

spirillum [عمومی] نوعی باکتری گرم‌منفی که ساختار یاخته‌ای سخت و مارپیچی دارد

پیرایش قلب ← پیراشامه قلب	spiral	پیچیزه‌ای [عمومی] مربوط به پیچیزه
pericardium پیراشامه قلب [عمومی] کیسه‌ای متشکل از دو لایه که قلب و ریشه عروق بزرگ متصل به قلب را در بر می‌گیرد مت. پیراشامه	Phanerogams	پیدازادان [گیاهی] گروهی از گیاهان که چرخه تولیدمثل آنها به تولید دانه ختم می‌شود مت. گیاهان دانه‌دار
پیرایش ← پیرایش رنا	seed plants	دانه‌داران
پیرایش افتراقی ← پیرایش دگرسان	spermatophytes	pericarp
spliceosome پیرایش تن [ژن] هم‌تافتی متشکل از عوامل پیرایشی و رناهای کوچک هسته‌ای که در فرایند پیرایش نقش دارد مت. هم‌تافت پیرایشی	periderm	پیراپوست [عمومی] ۱. خارجی‌ترین لایه درون پوست جنینی که از یاخته‌های درشت تشکیل شده باشد ۲. خارجی‌ترین لایه ریشه‌ها و ساقه‌های چوبی که در برگ‌گیرنده بُل‌لاد چوب‌ساز و بافتهای حاصل از تولید آن باشد
splicing complex	perilymph	پیراتنابه [عمومی] مایعی که درون پیچال استخوانی گوش را پر می‌کند
پیرایش دگرسان	perilymphatic	پیراتنابه‌ای [عمومی] مربوط به پیراتنابه
alternative splicing, alternative RNA splicing, alternate splicing, AS	perisperm	پیرادانه [عمومی] بافت ذخیره‌ای در دانه برخی از نهاندانگان که از خورش حاصل می‌شود
[ژن] پیرایش یک پیش‌رناپ معین به شیوه‌های مختلف که به تولید رناپهایی با توالیهای مختلف منجر می‌شود مت. پیرایش افتراقی		
differential splicing		
پیرایش دگرسان پیش‌رناپ		
alternative pre-messenger RNA splicing		

پیرایش دگرسان پیش‌رناپ

← پیرایش دگرسان

پیرایش رنا RNA splicing

[ژن] برش میانه‌های پیش‌رناپ و اتصال
بیانه‌های آن برای تشکیل رناپ رسیده
مت. پیرایش splicing

پیرمرغ گوشه‌گیر

Geronticus eremita
[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و
راسته لک‌کسانان به رنگ سبز تیره
با جلای ارغوانی که جلو سرش برهنه
است

پی‌زیست‌شناس neurobiologist

[عمومی] فرد متخصصی که ساختار و کار
شبکه عصبی موجود زنده را مطالعه کند
مت. زیست‌شناس اعصاب

پی‌زیست‌شناسی neurobiology

[عمومی] بخشی از زیست‌شناسی که کار
آن مطالعه ساختار و کار شبکه عصبی
موجودات زنده است
مت. زیست‌شناسی اعصاب

پیش‌آغازه initial, initium

[گیامی] ۱. یاخته‌هایی که از آن لایه‌های
آغازهای حاصل می‌شود ۲. یاخته‌های
درحال تقسیم فعال یک سرلاد

پیش‌آغازه اشعه ray initial

[گیامی] یاخته‌هایی کمابیش مکعبی در
بُن‌لاد آوندی که به اجزای شعاعی
سامانه اشعه، مانند یاخته‌های نرم‌آکنه‌ای
اشعه در چوب و آبکش پسین، تبدیل
می‌شود

پیش‌آغازه برگي initium folier

[گیامی] یاخته‌هایی که آغازه برگ از آنها
به وجود می‌آید

پیش‌آغازه دوکی‌شکل

fusiform initial

[گیامی] یاخته‌هایی کمابیش طویل در
بُن‌لاد آوندی که به اجزای محوری یا
طولی سامانه چوب و آبکش پسین،
مانند عناصر آوندی، نایدیسیها و عناصر
لوله آبکشی و نیز پیش‌آغازه‌های اشعه
تبدیل می‌شوند

پیش‌بر promoter

[عمومی] توالی نوکلئوتیدی در ابتدای
ورزه که برای شروع رونویسی،
زی‌مایه رنا بسپاراز به آن متصل
می‌شود

پیش‌بر آمیزه‌ای ← پیش‌بر

دورگه

<p>پیش‌بینی ساختار پروتئین protein structure prediction [← پروتئین] پیش‌بینی ساختار سوم یک پروتئین از طریق توالی آمینواسید آن</p>	<p>پیش‌بر دورگه hybrid promoter [ژن] پیش‌بری ترکیبی، دارای توالیهای مشترک از دو پیش‌بر مختلف مت. پیش‌بر آمیژه‌ای chimeric promoter</p>
<p>پیش‌پوست protoderm [عمومی] لایه بیرونی سرلاد انتهایی که از آن روپوست ساخته می‌شود</p>	<p>پیش‌بر دوسویه bidirectional promoter [ژن] پیش‌بر دوگانه‌ای که در دو جهت مخالف هم از دنا رونویسی می‌کند</p>
<p>پیش‌پوستی protodermal [عمومی] مربوط به پیش‌پوست</p>	<p>پیش‌بر گرماشوک heat-shock promoter [ژن] پیش‌بر ویژه یک ژن گرماشوک که حاوی یک توالی دِنای حساس به شوک گرمایی است</p>
<p>پیش‌چوب protoxylem [گیاهی] چوب نخستینی که در مراحل اولیه نمو چوب تشکیل می‌شود</p>	<p>پیش‌بر مرکزی core promoter, promoter core [ژن] بخشی از پیش‌بر که نقش اساسی در آغازش رونویسی دارد</p>
<p>پیش‌چهر prophase [عمومی] نخستین مرحله تقسیم یاخته‌ای که در طی آن فام‌تن‌ها با تقسیم طولی به فامینکها تبدیل می‌شوند</p>	<p>پیش‌بُن لاد procambium [گیاهی] یکی از بخشهای سرلادهای انتهایی که منشأ آوندهای چوب و آبکش نخستین است</p>
<p>پیش‌دیسسه proplast [عمومی] پیکره‌ای کوچک به قطر حدود نیم تا یک میکرون که پس از تکثیر و تمایز به دیسه تبدیل شود</p>	<p>پیش‌بُن لادی procambial [گیاهی] مربوط به پیش‌بُن لاد</p>
<p>پیش‌رویان proembryo [عمومی] ساختار رویانی پیش از رویان حقیقی</p>	
<p>پیش‌رویانی proembryonic [عمومی] مربوط به پیش‌رویان</p>	

[عمومی] وضعیت‌ی در یاخته‌ها که در آن مواد هسته‌ای به وسیلهٔ غشایی مشخص از سایر محتویات یاخته جدا نمی‌شود	پیش‌ریسه prothallus, prothallium [عمومی] صفحهٔ مسطح همگنی که بر اثر جوانه‌زنی هاگ حاصل می‌شود
پیش‌هسته‌ای ^۱ prokaryote, prokaryon [عمومی] جاندارانی که یاخته‌های آن هستهٔ واقعی و غشای هسته ندارد	پیش‌ریسه‌ای prothallial [عمومی] مربوط به پیش‌ریسه
پیش‌هسته‌ای ^۲ prokaryotic [عمومی] ۱. مربوط به پیش‌هستگی ۲. جاندار پیش‌هسته‌ای	پیش‌ریسه‌ریخت prothalliform [عمومی] به شکل پیش‌ریسه
پیش‌هسته‌ای‌ها Prokaryotae, Procaryotae [عمومی] سلسلهٔ جاندارانی که یاخته‌های آنها هستهٔ واقعی و غشای هسته ندارد	پیش‌ریسه‌سا prothalloid [عمومی] مانند پیش‌ریسه
پیش‌یاخته protoplast [عمومی] یاختهٔ بدون دیواره	پیش‌زایش preformation, preformism [عمومی] نظریه‌ای که بر مبنای آن هر یاختهٔ تخم‌محتوی یک موجود بالغ کوچک است
پی‌یاخته neuron [عمومی] هریک از یاخته‌های انتقال‌دهندهٔ شبکهٔ عصبی موجودات زنده مت. یاختهٔ عصبی	پیش‌سرلاد ← سرلاد انتهایی
	پیش‌هستگی prokaryosis

ت

تاب‌پار [← پروتئین] هر مشابه پروتئین ساختگی که برای تابیدن و تبدیل شدن به یک ساختار فضایی کاملاً شناخته‌شده و متراکم و ویژه طراحی شده است و در برهم‌کنش دو پروتئین طبیعی دخالت دارد	تابستان [عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل تابستان اتفاق می‌افتد	foldamer	تابستانی aestival ¹
تاب پروتئین [← پروتئین] ساختار سه‌بعدی منحصربه‌فرد یک پروتئین که در حالت محلول شکل می‌گیرد	تابگان [← پروتئین] مجموعه کامل پروتئینهای یاخته‌ای که ساختارهای سوم و در نتیجه پیکربندیهای تاب خاص هریک با جزئیات شناخته شده است	protein fold	تاب‌خروسیان Amaranthaceae [کیمی] تیره‌ای از میخک‌سانان با شکلهای رویشی متفاوت و گلپوش یک‌ردیفه و رویان نعل‌اسبی یا حلقوی
تابستان خوابی summer dormancy, torpidity [عمومی] مجموعه تغییراتی که بر اثر گرما و خشکی در بعضی از موجودات زنده رخ می‌دهد و آنها را به حالت رخوت فرومی‌برد	تارکتن acrosome, perforatorium, apical body [عمومی] پوشش کلاه‌مانندی که سر زامه را می‌پوشاند		

باله‌شعاعی‌داران که دارای پنج ردیف پوشش استخوانی است

acrosomal **تارک‌تنی**

[عمومی] مربوط به تارک‌تن

تاس‌ماهی اتریشی

Acipenser ruthenus

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تاس‌ماهیان و راسته‌ی تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته‌ی باله‌شعاعی‌داران که پشت و پهلوهای آن بزرگ و شکم بسیار روشن و تقریباً سفید است

flagellum **تاژک**

[← میکرب] زائده‌ی رشته‌مانندی که از سطح یاخته بیرون می‌زند و اندام حرکتی باکتریهاست
* مصوب فرهنگستان اول

Acipenseridae **تاس‌ماهیان**

[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ی تاس‌ماهی‌سانان که از ماهیهای آب شیرین هستند و بدن طولی و دهان شکمی و برآمده دارند

flagellate¹ **تاژک‌دار^۱**

[← میکرب] ریزاندامگان دارای یک یا چند تاژک

flagellate² **تاژک‌دار^۲**

[← میکرب] ویژگی ریزاندامگانی که یک یا چند تاژک دارد

تاس‌ماهی ایرانی

Acipenser persicus

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تاس‌ماهیان و راسته‌ی تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته‌ی باله‌شعاعی‌داران دارای جثه‌ی کوتاه و نسبتاً فرجه با چربی زیابافتی

mastigophora **تاژک‌داران**

[← میکرب] زیرشاخه‌ای از تکیاخته‌ایها که تاژک دارند

flagellin **تاژکینه**

[← میکرب] زیرواحد تشکیل‌دهنده‌ی پروتئین در تاژک باکتری

تاس‌ماهی بالتیکی

Acipenser sturio

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تاس‌ماهیان و راسته‌ی تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته‌ی باله‌شعاعی‌داران با بدن طولی و پنج‌وجهی

تاس‌ماهی آموری

Acipenser schrenckii

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تاس‌ماهیان و راسته‌ی تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته‌ی

تاس ماهی بائر بایکالی*Acipenser baerii baicalensis*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران که از نظر رنگ بسیار متنوع‌اند: از خاکستری روشن تا قهوه‌ای تیره در پشت و پهلوها، و از سفید تا مایل به زرد در قسمت زیرین بدن

تاس ماهی سبز*Acipenser medirostris*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران که دارای یک چهار صفحه استخوانی در طول خط میانی شکمی در بین مخرج و باله مخرجی است

تاس ماهی چینی*Acipenser sinensis*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران که بالغ آن در آبهای عمیق زندگی می‌کند

تاس ماهی ستاره‌ای*Acipenser stellatus*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران با پوزه بلند و نوک‌دار

تاس ماهی روسی*Acipenser gueldenstaedtii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران با رنگ پشت خاکستری زیتونی و پهلوهای روشن‌تر و شکم سفید

تاس ماهی شکم‌لخت*Acipenser nudiventris*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران با پوزه نسبتاً بلند و نوک‌تیز که پشت بدنش خاکستری، اما پهلوهایش روشن‌تر و شکمش سفید است

تاس ماهی میکادو*Acipenser mikadoi*

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی سانان و بالاراسته باله شعاعی داران که مانند تاس ماهی آموری پنج ردیف پوشش استخوانی دارد، ولی جثه‌اش کوچک‌تر است

تاس ماهی سانان*Acipenseriformes*

[جانوری] راسته‌ای از بزرگ‌ترین ماهیان آب شیرین، با بدن طویل و سر بزرگ و چشمهای کوچک و فاقد خط جانبی

clonal	تاگی	تاس ماهی نارنجی
[عمومی] مربوط یا منسوب به تاگ		Acipenser fulvescens
	تبار‌شناسی	[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که رنگ پشت و پهلوهای آن قهوه‌ای-زیتونی تا خاکستری کم‌رنگ است
phylogenomics		
[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با استفاده از اطلاعات تکاملی مربوط به توالیهای دِنای موجود در دادگان، کارکرد ویژه هریک از توالیها تعیین می‌شود		تاس ماهی ناکاری
	تبخیر- تعرق ← برترادَمش	Acipenser naccarii
		[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس ماهیان و راسته تاس ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که اندازه پوزه‌اش متوسط، اما بسیار عریض و در انتها مدور است
gene conversion	تبدیل ژن	
[ژن] نوعی خاص از نوترکیبی یک‌سویه که در آن یک دگره به دگره‌ای دیگر در همان ژنگان تبدیل می‌شود		تاگ
	تثبیت ژن	[عمومی] ۱. مجموعه‌ای از مولکولها و یاخته‌ها و موجودات همسان که از نیای واحد سرچشمه گرفته باشند ۲. زادگان یک فرد در نتیجه تکثیر رویشی یا بکرزایی
gene fixation		
[ژن] استقرار دگره جهش‌یافته در یک جمعیت		تاگ‌سازی
	تحلیل الحاق حبه	clonning
domain fusion analysis		[عمومی] تولید گروهی از افراد با ژن‌نمود یکسان، از راه زادآوری غیرجنسی
[← پروتکلان] جست‌وجو و آشکارسازی پروتئینهای به‌هم‌وابسته از لحاظ عملکردی با تجزیه و تحلیل توالیها برای یافتن الگوهای حبه‌ها		تاگ‌سازی شده
		[عمومی] ویژگی آنچه در فرایند تاگ‌سازی شرکت کرده باشد

oosphere	تخمزا	<i>Hydrocharis</i>	تخت قورباغه
[عمومی] یاخته‌ای در کیسه رویانی تخمک که بین دو یاخته هم‌کاره قرار دارد	تخمک^۱ ← گیامامه	[گیاهی] سرده‌ای آبی از تخت‌قورباغه‌ایان با گل‌های منظم و برگ‌های قلبی‌شکل شناور بر سطح آب که گل‌های آن دارای سه کاسبرگ و سه گلبرگ و یک تا سه پرچم یا بیشتر و یک مادگی تک‌حجره‌ای تحتانی است	
	تخمک^۲ ← مامه ^۲		
integument, tegument	تخمک‌پوش	<i>Hydrocharitaceae</i>	تخت‌قورباغه‌ایان
[عمومی] ساختار پوششی در اطراف تخمک گیاهان		[گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی با گل‌های سه تا شش‌قطعه‌ای و مادگی تحتانی و میوه پوشینه	
	تخمک جانوری ← مامه ^۲		
ovulate ¹	تخمک‌دار	phloem unloading	تخلیه آبکش
[عمومی] دارای تخمک		[گیاهی] فرایند خروج مواد آلی، مانند قندها و اسیدهای آمینه، از آوند آبکش	
oogamous	تخمک‌کام	ovary	تخمدان
[عمومی] مربوط به تخمک‌کامی		[عمومی] بخش برآمده قاعده یک مادگی که حاوی تخمک است * مصوب فرهنگستان اول	
oogamete	تخمک‌کامه	inferior ovary	تخمدان تحتانی
[عمومی] یاخته بزرگ جنسی ماده غیرمتحرک		[عمومی] تخمدانی که به زیر نهنج گل متصل است	
oogamy	تخمک‌کامی	superior ovary	تخمدان فوقانی
[عمومی] لقاح یاخته بزرگ جنسی ماده غیرمتحرک با یاخته جنسی نر متحرک		[عمومی] تخمدانی که بالاتر از سایر اجزای گل قرار گرفته است	
ovulation	تخمک‌گذاری		
[عمومی] آزاد شدن تخمک پس از رسیدن و پاره شدن انبانک			

[عمومی] پروتئین ناقل غشایی که با اتصال به گوهرمایه‌های (substrates) اختصاصی سبب عبور آنها از غشای یاخته می‌شود

ترابرد transport

[عمومی] جابه‌جایی مواد در سامانه‌های زیستی از خلال غشا، به‌ویژه غشای یاخته

ترابرد پیرایاخته‌ای

paracellular transport [عمومی] جابه‌جایی مواد از طریق لایه‌های یاخته‌ای با عبور از فضاهای بین‌یاخته‌ای

ترابرد ترایاخته‌ای

transcellular transport [عمومی] جابه‌جایی مواد از لایه‌های یاخته‌ای با عبور از میان یاخته‌ها

ترابرد توده‌ای bulk transport

[عمومی] فرایندی که در آن مواد محلول یا ذرات جامدی که به علت بزرگی قادر به عبور از غشای یاخته به روش پخش ساده یا ترابرد فعال نیستند، با ایجاد فرورفتگی یا برجستگی در غشا وارد یاخته یا از آن خارج می‌شوند

تخمک گذاشتن ovulate²

[عمومی] تولید و آزادسازی تخمک

تخمک‌گذاشتی ovulatory

[عمومی] مربوط به تخمک‌گذاری

تخمک گیاهی ← گیامامه

تخمکی ovular

[عمومی] مربوط به تخمک

تداخل رِنایی

RNA interference, RNAi, RNA-mediated interference, post transcriptional RNA gene silencing

[ن] فرایند غیرفعال شدن یک رونوشت که با تداخل رِنای تداخلگر کوچک صورت می‌گیرد

مت. رِناموشی RNA silencing

تراآلایی transfection

[عمومی] وارد کردن قطعات دِنای خارجی به درون یاخته‌های حیوانی برای مطالعه بیان ژن

ترابر transporter,

carrier protein

trophic level	تراز تغذیه	ترابرد غیرفعال
[عمومی] هریک از سطوح انتقال غذا و انرژی در درون یک زنجیره غذایی یا هرم غذایی		passive transport
		[عمومی] فرایندی غیروابسته به انرژی که در آن یونها و مولکولها در جهت شیب الکتروشیمیایی از خلال غشای یاخته عبور می‌کنند
supraspecific level	تراز فراگونه‌ای	ترابرد فعال
[عمومی] ترازوی در سلسله‌مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد		active transport
		[عمومی] فرایندی وابسته به انرژی که در آن یونها یا مولکولها در خلاف جهت شیب الکتروشیمیایی از خلال غشای یاخته عبور می‌کنند
intraspecific level	تراز فروگونه‌ای	تراپیرایش
[عمومی] ترازوی در سلسله‌مراتب رده‌بندی که پایین‌تر از گونه قرار دارد		trans-splicing
		[ن] فرایندی که در آن بیان‌های دو رنای پیک متفاوت، با برش و دوخت به یکدیگر، در تشکیل یک رنای رسیده شرکت می‌کنند
regulon	ترازه	مت. ترا-رنایپیرایش
[عمومی] گروهی از ژنهای ساختاری یا ورزها که یک مولکول تنظیم‌کننده مشترک آنها را تنظیم می‌کند		trans-RNA splicing
transudation ¹	ترازهش	تراپیرایش پیش‌رنایپ
[عمومی] عبور مایع از خلال غشا، به ویژه عبور خون از دیواره مویرگها		pre-mRNA trans-splicing
transudatory	ترازهشی	تراپیرایش پیش‌رنایپ
[عمومی] مربوط به ترازهش		← تراپیرایش
transudate, transudation ²	ترازه	ترادمش
[عمومی] مایعی که از خلال غشا عبور کرده یا بر اثر نیروهای هیدرودینامیکی از دیواره مویرگها خارج شده باشد		transpiration ²
		[عمومی] خروج آب به صورت بخار از سطح گیاه
		مت. تعرق
		ترا- رنایپیرایش ← تراپیرایش

متد. ریزآرایه پروتگان proteome microarray	transgene	تراژن [ژن] هر قطعه از دناى خارجى که پژوهشگران به داخل ژنگان یک موجود وارد می‌کنند
تراشه پروتئین protein chip, protein microchip, protein- protein interaction chip	transgenesis	تراژن زایی [ژن] انتقال ژن یا دنا به یاخته یا اندامگانی که به‌طور طبیعی فاقد آن است
[← پروتگان] صفحه‌ای که بر روی آن هزاران پروتئین به شکلی منظم تثبیت شده‌اند و به‌کمک آن می‌توان برهم‌کنشهای پروتئینی را به تصویر کشید	transgenic	تراژنی [ژن] ویژگی سلول کشت‌شده گیاه یا نتاجی از آن که یک ژن تغییریافته را با روشهای گوناگون تراریختگی (transformation) دریافت کرده باشد
متد. آرایه پروتئین protein array زیست‌تراشه پروتئین protein biochip	translocation ¹	تراسپاری^۱ [عمومی] حرکت آب و مواد معدنی و آلی از یک بخش به بخش دیگر گیاه
ریزآرایه پروتئین protein microarray	translocation ²	تراسپاری^۲ ← تراسپاری فام‌تنی
تراشه ژنگانی ← آرایه ژنگانی	translocation ²	تراسپاری فام‌تنی chromosomal translocation [عمومی] تبادل قطعات فام‌تن‌هایی که همساخت نیستند متد. تراسپاری ^۲
تراگذری diapedesis	transmission ¹	تراگسیل [عمومی] انتقال تکانه از یک یاخته عصبی به یاخته عصبی دیگر از خلال همایه
[عمومی] عبور گویچه‌های سفید خون از دیواره مویرگ به محیط پیرامون. مهاجرت یاخته به خارج در حالت لاروی برخی از اسفنجها	transmission ¹	تراگشت ← جهش تراگشتی
تراگشت ← جهش تراگشتی	proteome chip	[← پروتگان] هر ریزآرایه‌ای که پروتئینهای یک نمونه زیستی، با درجه خلوص بالا، بر روی آن قرار داده می‌شود

اثر کاراندام‌شناختی خاص که برخی
یاخته‌ها و غده‌ها تولید و خارج می‌کنند

ترشح‌ساز¹ secretor

[عمومی] شخصی که در بزاق یا دیگر
ترشحات بدن وی پادگنهای گروه‌های
خونی ABO یافت می‌شود

ترشح کردن secrete

[عمومی] عمل تولید و خروج موادی با اثر
کاراندام‌شناختی خاص از برخی
یاخته‌ها و غده‌ها

ترشحي secretary

[عمومی] مربوط به ترشح

ترکیب‌پذیری خاص

specific combining ability

[ژن] نمود تلاقی خاص دو ژن نمود که
به‌صورت انحراف از ترکیب‌پذیری
عمومی والد‌ها تعریف می‌شود

ترکیب‌پذیری عام

general combining ability

[ژن] متوسط نمود یک رگه در تلاقی با
چند رگه دیگر که به‌صورت انحراف از
میانگین جمعیت یا تمام دورگه‌ها نشان
داده می‌شود

ترانژس

transposition [عمومی] فرایند بریده شدن ترانژس از
محل اصلی و جابه‌جایی آن در دِنای
هدف

ترانژسِه transposon,

mobile genetic element,
selfish genetic element,
transposable element,
mobile element,
jumping gene,
transposon-like element

[عمومی] هر قطعه از دِنای که بتواند درون
ژنگان جابه‌جا شود

ترجمه translation

[عمومی] تولید یک زنجیره پلی‌پپتیدی که
توالی آمینواسیدهای آن از توالی
رَمزهای یک مولکول رِنای پیک مشتق
می‌شود

ترجمه‌ای translational

[عمومی] مربوط به ترجمه

ترشح secretion

[عمومی] ۱. فرایندی که در آن برخی
یاخته‌ها و غده‌ها موادی با اثر
کاراندام‌شناختی خاص تولید می‌کنند و
با پخش مستقیم یا از طریق مجرای
آنها را به بیرون می‌رانند ۲. ماده‌ای با

تعریق ← ترادَمِش	mangosteen	ترگیل
perspiration ¹ , sudation ² , sweating	تعریق ^۱	[گیاهی] میوه گیاهی با نام علمی گارسینی انبه‌ای (Garcinia mangostana) از تیره گل‌راعیان و راسته مالپیگی‌سانان که گرد و کمی کوچک‌تر از توپ تنیس و به قطر سه‌ونیم تا هفت‌ونیم سانتی‌متر است و رنگ آن بنفش تیره و گاه بنفش مایل به قرمز است؛ قطر پوسته آن شش تا ده میلی‌متر و در مقطع عرضی قرمز است؛ بخش خوراکی آن نرم و سفید است و ممکن است بدون دانه یا دارای یک تا پنج دانه باشد؛ گیاه این میوه در مالزی و تایلند و اندونزی و جنوب هند می‌روید
[عمومی] عرق کردن در نتیجه فعالیت غدد عرق یا تبخیر آب از سطوح مرطوب بدن	تعریق ^۲ ← زهش	
sensible perspiration	تعریق محسوس	
[عمومی] تعریق ناشی از فعالیت غدد عرق	تعریق نامحسوس	
insensible perspiration, transpiration ¹	[عمومی] از دست دادن آب به صورت بخار از سطوح مرطوب بدن، مانند پوست و درخت نایژه‌ای (tree bronchial)	[تسبیحی] میوه‌ای از نوع نیام یا خورجین که غلاف آن در فاصله میان دانه‌ها باریک شده است
تعریقی ← زهشی	تصویربرداری رونوشتگان transcriptome imaging, transcript imaging	[ژن] مصور کردن کل رونوشت‌های یاخته، در زمان معین
sex determination	تعیین جنسیت	genetic equilibrium تعادل ژنی [ژن] ثابت ماندن فراوانی دگره‌های یک ژن خاص در نسل‌های متوالی در جامعه یا گروهی از افراد که آمیزش تصادفی دارند
[عمومی] فرایند مشخص شدن جنس جنین		

[عمومی] فرایند رشد اندامگان در محیط
با استفاده از حداقل یک ماده آلی

تک‌بر Uniporter

[عمومی] نوعی پروتئین ناقل غشایی که
سبب سهولت انتقال تنها یک نوع یون
یا مولکول آبدوست در جهت شیب
غلظت آن از خلال غشا می‌شود

تکثیر propagation

[عمومی] ازدیاد گیاهان از راه‌های
گوناگون از جمله بذرافشانی و قلمه‌زنی
و پیوند و خوابانیدن

تکثیر کردن propagate

[عمومی] افزودن تعداد گیاهان از طریق
روشهایی چون بذرافشانی و قلمه‌زنی
و پیوند و خوابانیدن

تکثیرگر propagator

[عمومی] ۱. شخصی که عمل تکثیر
گیاهان را انجام می‌دهد ۲. دستگاهی که
برای تکثیر مورد استفاده قرار می‌گیرد

تکثیری propagative

[عمومی] مربوط به تکثیر؛ ویژگی آنچه
تکثیر می‌شود

تکرار حبه domain repetition

[پروتئین] حضور تکراری یک حبه
خاص در یک پروتئین

تغییر تعداد حبه

domain number variation

[پروتئین] کاهش یا افزایش تعداد حبه‌ها
در یک پروتئین با وانش یا دوتاشدگی
یا درنهمش بیان‌های کدگذار حبه در یک
ژن ساختگی یا جدید که در بُرخوردگی
بیانه در آزمایشگاه تولید شده است

تقسیم درون‌یاخته cytokinesis

[عمومی] تغییراتی که در جریان تقسیم
یاخته‌ای در درون‌یاخته رخ می‌دهد

تقسیم هسته Karyokinesis

[عمومی] پدیده‌ی دو تا شدن هسته در
ابتدای تقسیم یاخته‌ای

تقسیم هسته‌ای Karyokinetic

[عمومی] مربوط به تقسیم هسته

تک‌آلی پرورد^۱ Auxotroph

[عمومی] اندامگانی که برای رشد در
محیط حداقل به یک ماده آلی نیاز دارد

تک‌آلی پرورد^۲ Auxotrophic

[عمومی] ویژگی اندامگانی که برای رشد
در محیط حداقل به یک ماده آلی نیاز
دارد

تک‌آلی پروردگی Auxotrophy

prototroph	تک‌کانی‌پرورد^۱	monochromat, achromat	تکرنگ‌بین
[عمومی] اندامگانی کانی‌پرورد که به یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن وابستگی بیشتری دارد		[عمومی] فرد مبتلا به تکرنگ‌بینی	
prototrophic	تک‌کانی‌پرورد^۲	monochromatism, monochromasia, achromatism, achromatopsia	تکرنگ‌بینی
[عمومی] ویژگی اندامگانی کانی‌پرورد که به یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن وابستگی بیشتری دارد		[عمومی] ناتوانی مطلق در تشخیص رنگها	
prototrophy	تک‌کانی‌پروردگی	Perissodactyla	تک‌سم‌سانان
[عمومی] فرایند رشد اندامگان کانی‌پرورد با استفاده بیشتر از یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن		[جانوری] گیاهخوارانی خشک‌زی که فقط یک انگشت یا سه انگشت آنها با هم وزن جانور را تحمل می‌کند	
haploid	تک‌لاد	Monotropa	تک‌سو
[عمومی] موجود یا یاخته دارای فقط یک‌دست فام‌تن		[گیاهی] سرده‌ای از تک‌سوئیان علفی چندساله بدون سبزینه که شامل دو گونه است	
haploidy	تک‌لادی	Monotropaceae	تک‌سوئیان
[عمومی] حالت هسته یا یاخته‌ای که تک‌لاد است		[گیاهی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان علفی پوده‌رست بدون سبزینه	
	تکوین جنسی	monogamous	تک‌کام
sex development, sexual development		[عمومی] مربوط به تک‌کامی و تک‌همسری	
[عمومی] فرایندی در دوره جنینی که در آن غده‌ها و اندامهای جنسی داخلی و خارجی تکوین می‌یابند		مت. تک‌همسر	
		monogamy	تک‌کامی
		[عمومی] الگویی از آمیزش که در آن افراد نر و ماده در طی فصل زادآوری تنها با یک فرد آمیزش دارند	
		مت. تک‌همسری	

متوسط و پاهایی بلند که بر روی باله‌ایشان راه‌راه و منقارشان قوی و نوک‌دار است

تلیله سنگی درشت‌ساق

Burhinus oedicephalus

[جانوری] گونه‌ای از تیره تلیله‌ایان و راسته سلیم‌سانان با جثه‌ای بزرگ که بر روی بدنش نوارهای مایل به خاکستری است و دم نسبتاً بلند و منقاری کوتاه و دورنگ دارد

تمایز جنسی

sex differentiation,
sexual differentiation

[جانوری] فرایند پیدایش تفاوت‌های میان جنس نر و ماده

تمساح آب‌شور

Crocodylus porosus

[جانوری] گونه‌ای از تیره تمساحیان و راسته تمساح‌سانان که بزرگ‌ترین کروکودیل دنیاست و طولش تا شش متر می‌رسد

تمساح پوزه‌باریک گنگی

Gavialis gangeticus

[جانوری] گونه‌ای از تیره تمساح پوزه‌باریکیان و راسته تمساح‌سانان که پوزه‌اش از همه کروکودیلها درازتر است

تک‌هسته‌ای

← گویچه سفید تک‌هسته‌ای

تک‌همسر ← تک‌کام

تک‌همسری ← تک‌کامی

تلاقی آزمونی test cross

[ژن] تلاقی یک دورگه با والدین جورتمخ نهفته خود

تلاقی برگشتی backcross

[ژن] تلاقی دو رگه اف ۱ (F1) یا یک ناجورتخم با یکی از والدها یا با فردی با ژن‌نمود مشابه یکی از والدهای اولیه م. آمیزش برگشتی

تلاقی دوآللی diallel cross

[ژن] تلاقی یک گروه از ژن‌نمودها در تمام ترکیبات ممکن که امکان دارد شامل دورگه‌های معکوس یا خودگشن‌ها نشود م. تلاقی دودگره‌ای

تلاقی دودگره‌ای

← تلاقی دوآللی

تلیله‌ایان Burhinidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان که پرندگانی خشک‌زی هستند با جثه‌ای

تمساح پوزه‌باریکیان

Gavialidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ تمساح‌سانان با آرواره‌ای بسیار باریک که سوراخهای بینی جنس نر آن برجستگی دکمه‌مانند دارد

تمساح‌سانان Crocodylia

[جانوری] خزندگانی دارای فلس با دم بلند و چهار اندام حرکتی

تمساحیان Crocodylidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ تمساح‌سانان تخم‌گذار که خزندگانی آبی با جثه‌ای متوسط تا بزرگ هستند و در آروارهٔ پایین نیز دندان و در پشت پوششی زره‌مانند دارد

تمییس Tamus

[گیاهی] سرده‌ای از تمیسیان بالاروندهٔ علفی با برگهای قلبی‌شکل و آرایش مارپیچی و میوه‌های ستهٔ قرمز درخشان

تمییس‌سانان Dioscoreales

[گیاهی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها که در رده‌بندی ای.پی.جی. سه تیره را شامل می‌شوند

تمیسیان Dioscoreaceae

[گیاهی] تیره‌ای از تمییس‌سانان درختچه‌ای یا علفی بالارونده که دارای زمین‌ساقه یا غده هستند و برگهای آنها غالباً قلبی‌شکل یا پیکانی است

تنابه lymph

[عمومی] مایع شفاف که در مجاری خاصی به نام مجاری تنابه‌ای جریان دارد و منشأ آن مایع بافتی و خون است
مت. لنف

تنابه‌ای lymphatic

[عمومی] مربوط به تنابه/ لنف
مت. لنفی

تنجش nastie

[عمومی] پاسخ بخشی از گیاه مانند برگ یا کاسبرگ یا گلبرگ به محرک بیرونی، مستقل از جهت تأثیر آن

تنجشی nastic

[عمومی] مربوط به تنجش

تندالگی blastulation

[عمومی] فرایند تبدیل توتاله به تنداله

تنداله blastula

[عمومی] ساختاری کروی در فرایند تشکیل جنین که از یک ردیف یاخته در اطراف و یک حفرهٔ پر از مایع در مرکز تشکیل شده است

<p>تَنیْزَةُ پَاجِینی Pacini's corpuscle</p> <p>[عمومی] پایانهٔ عصبی با پوشینهٔ تیغه‌ای بزرگ که نسبت به فشار و ارتعاش حساس است</p>	<p>تَنده‌پار blastomere</p> <p>[عمومی] هریک از یاخته‌های تَداله</p>
<p>تَنیْزَةُ رَافینی Ruffini's corpuscle</p> <p>[عمومی] پایانهٔ عصبی تیغه‌ای در عمق پوست با سازش آهسته (slow adaptation) که فشارهای پیوسته آن را تحریک می‌کند</p>	<p>تَنفَس پَخشی diffusion respiration</p> <p>[عمومی] مبادلهٔ گازهای تنفسی از غشای یاخته یا پوششهای تنفسی</p>
<p>تَنیْزَةُ کَرُوز Krause's corpuscle</p> <p>[عمومی] پایانهٔ عصبی با پوشینه‌ای ظریف و پیازشکل در پوست و غشاهای مخاطی و غشای ملتحمه که گیرندهٔ سرماست</p>	<p>تَن موئیان Trichechidae</p> <p>[جانوری] تیره‌ای کاملاً آبی از راستهٔ گاودریایی‌سانان با جثه‌ای بزرگ که گیاهخوار و ساکن آبهای شیرین است</p>
<p>تَنیْزَةُ مَایسنِر Meissner's corpuscle</p> <p>[عمومی] نوعی پایانهٔ عصبی پوشینه‌دار که در پوست یافت می‌شود و گیرندهٔ محرک تماس است</p>	<p>تَنوع پروتگانی proteomic diversity, proteome diversity</p> <p>[← پروتگان] تغییر در تعداد و پیچیدگی و عملکرد پروتئینها در دو یا چند پروتگان یک سامانهٔ زیستی</p>
<p>تَوالی succession</p> <p>[عمومی] جانشینی پیاپی یک بوم‌سازگان با بوم‌سازگان دیگر که متعاقب تغییرات زمین‌شناختی و بوم‌شناختی و فصلی روی می‌دهد و تا رسیدن به پایداری نسبی، که به اوج موسوم است، ادامه پیدا می‌کند</p>	<p>تَنی آمیزی sibmating</p> <p>[ژن] آمیزش دو یا چند زاده که والدین مشترک دارند</p>
<p>تَوالی succession</p> <p>[عمومی] جانشینی پیاپی یک بوم‌سازگان با بوم‌سازگان دیگر که متعاقب تغییرات زمین‌شناختی و بوم‌شناختی و فصلی روی می‌دهد و تا رسیدن به پایداری نسبی، که به اوج موسوم است، ادامه پیدا می‌کند</p>	<p>تَنی زادگان siblings, sibs</p> <p>[ژن] مجموعهٔ زاده‌های حاصل از یک زوج والد</p>
<p>تَوالی succession</p> <p>[عمومی] جانشینی پیاپی یک بوم‌سازگان با بوم‌سازگان دیگر که متعاقب تغییرات زمین‌شناختی و بوم‌شناختی و فصلی روی می‌دهد و تا رسیدن به پایداری نسبی، که به اوج موسوم است، ادامه پیدا می‌کند</p>	<p>تَنی زادگی sibship</p> <p>[ژن] نسبت خویشاوندی بین زاده‌های یک زوج والد</p>

یک موجود یا موجودات مختلف ثابت مانده است	توالی افزایشگر ← افزایشگر
مت. توالی متعارف	توالی بازی ← توالی دنا
canonical sequence	
بن‌مایه مشترک	توالی بست پایا
consensus motif	← توالی مشترک
توالی بست پایا	
conserved sequence box	

توالی در نهشی

insertion sequence
[ژن] نوعی ترانپوزون که نخستین بار به عنوان عامل جهش‌های خودبه‌خودی در اشریشیا کلی (Escherichia Coli) شناخته شده است

توالی نوکلئوتیدی

← توالی دنا

توالی یابی دنا DNA sequencing
[ژن] تعیین ردیف نوکلئوتیدها در رشته دنا

توالی دنا DNA sequence

[ژن] توالی یا ترتیب خطی بازهای آدنین، سیتوزین، گوانوزین، تیمیدن که تشکیل‌دهنده مولکول دناست

مت. توالی بازی base sequence
توالی نوکلئوتیدی nucleotide sequence

توت Morus
[گیاهی] سرده‌ای از توتیان درختی خزان‌دار با ده تا شانزده گونه و میوه‌های مجتمع که در نواحی معتدل گرم و نیمه‌گرمسیری آسیا و آفریقا و اروپا و آمریکا پراکنده هستند

توالی متعارف

توتالگی morulation
[عمومی] فرایند تشکیل توتاله

← توالی مشترک

توالی مشترک

توتاله morula
[عمومی] توده کروی از یاخته‌های جنینی که از تقسیم یاخته تخم حاصل می‌شود

consensus sequence
[ژن] توالی ویژه‌ای از دنا در بخش‌های تنظیم‌کننده ژنگان که در ژنهای متفاوت

<p>تولیدمثل جنسی sexual reproduction [عمومی] تولیدمثلی مبتنی بر لقاح یاخته‌های جنسی نر و ماده که در آن هر نسل با نسل قبل و بعد از خود تفاوت ژن‌شناختی دارد</p>	<p>توتیان Moraceae [گیاهی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختچه‌ای یا درختی با گل‌آذین سنبله‌فشرده و گل‌های بدون گلبرگ و میوه‌های مجتمع که اغلب در مناطق گرمسیری می‌رویند و در رده‌بندی کروئوکویست ۱۹۸۸ در راسته‌گزنه‌سانان (Urticales) قرار دارند</p>
<p>تولیدمثل کردن reproduce [عمومی] به وجود آمدن جاندار فرزند از جاندار والد به طریقه جنسی یا غیرجنسی مت. - زادآوری کردن، زاد آوردن</p>	<p>توسکا Alnus [گیاهی] سرده درختی یا درختچه‌ای زینتی خزان‌دار از توسکائیان با حدود ۳۰ گونه که در مناطق سرد و مرطوب نیمکره شمالی و غرب امریکای جنوبی پراکنده هستند؛ گل‌های بدون گلبرگ این سرده تک‌جنسی و یک‌پایه و برگ‌های آنها متناوب است</p>
<p>تولیدمثلی reproductive [عمومی] مربوط به تولیدمثل مت. - زادآوری</p>	<p>توسکائیان Betulaceae [گیاهی] تیره‌ای از راش‌سانان، به شکل درخت و درختچه، با برگ‌های متناوب و کامل و خزان‌کننده و گل‌آذینهای سنبله‌تک‌جنسی</p>
<p>تهی‌روده jejunum, intestinum jejunum [عمومی] بخشی از روده باریک که دوازدهه را به درازروده ارتباط می‌دهد</p>	<p>تولیدمثل reproduction [عمومی] سازوکاری که با آن جاندار می‌تواند جانداري مشابه خود به وجود آورد مت. - زادآوری</p>
<p>تیره family [عمومی] ششمین رتبه رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از سرده و پایین‌تر از راسته</p>	
<p>تیزشاخ افریقایی Oryx dammah [جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که بدنش کرم‌رنگ، اما بخش بالایی سر و گردن و پایین‌شانه‌ها قهوه‌ای مایل به قرمز است و شاخهایی طویل و نوک‌تیز و متمایل به عقب دارد</p>	

slide cover	تیغک	<i>Najas</i>	تیزک
[عمومی] صفحه کوچک شیشه‌ای که مقطع مورد مطالعه روی تیغه را می‌پوشاند			[گیاهی] سرده‌ای آبی از تیزکیان با حدود ۵۰ گونه که در سرتاسر جهان پراکنده هستند
slide	تیغه	Najadaceae	تیزکیان
[عمومی] صفحه شیشه‌ای که نمونه مورد مطالعه میکروسکوپی را بر روی آن قرار دهند			[گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی با یک سرده و حدود ۵۰ گونه که برگ‌های آنها باریک و گل‌هایشان کوچک است

ث

ثبات انواع

← نظریه ثبات انواع

ثعلب

[گیاهی] سرده‌ای از ثعلبیان که اغلب در اروپا و شمال غربی آفریقا تا تبت و مغولستان و چین و ژاپن پراکنده هستند

ثعلبیان

[گیاهی] تیره‌ای بزرگ و جهانی از مارچوبه‌سانان با حدود ۸۵۰ سرده و ۱۷۰۰۰ گونه که بزرگ‌ترین تیره گیاهان گل‌دار محسوب می‌شود و شامل گونه‌های چندساله زمینی و رورست یا بالارونده است که دارای غده‌های گوشتی یا پایه با گل‌های نامنظم و ساختار خاص و دانه‌های ریز هستند

ثعله باقلا

Nelumbo

[گیاهی] تنها سرده ثعله باقلائیان آبی با دو گونه که گل‌های درشت و زیبایی شبیه به گل‌های نیلوفر آبی دارند

ثعله باقلائیان

Nelumbonaceae

[گیاهی] تیره‌ای از چنارسانان آبی با یک سرده و دو گونه که به‌طور گسترده، در جنوب شرقی آسیا و جنوب شرقی آمریکا به‌صورت علفی چندساله می‌رویند؛ دانه‌های آنها در نهج گوشتی منفرد قرار دارد و گل‌های کامل و بزرگ و زیباییشان با تقارن شعاعی در بالای سطح آب قرار می‌گیرد؛ گل‌آذین آنها تک‌گل و برگ‌هایشان ساده و سپری‌شکل است

ج

[میکرب] ساختاری درون یاخته‌ای که
قلاب را در پوش ثابت نگه می‌دارد

corpus luteum, **جسم زرد**
yellow body of ovary,
yellow body

[عمومی] توده زردی که پس از پاره شدن
انبانک تخمدان و آزاد شدن تخمک
ایجاد می‌شود

corpus albicans, **جسم سفید**
corpus fibrosum

[عمومی] بافت رشته‌ای سفیدی که پس از
متلاشی شدن یاخته‌های لوتئینی در
انبانک تخمدان ایجاد می‌شود

Gesneriaceae **جسنریان**
[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان با حدود
۱۴۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که گل‌های آنها

corolla **جام**
[عمومی] مجموعه گلبرگ‌های یک گل
* مصوب فرهنگستان اول

locus **جایگاه**
[عمومی] محل ویژه ژن بر روی فام‌تن

جایگزینی ژن
gene replacement

[ژن] روشی درون‌بدنی (in vivo) که در
آن یک ژن متفاوت جای یک ژن خاص
را در یک فام‌تن می‌گیرد

gene flow **جریان ژن**
[ژن] انتشار تدریجی ژنها از یک جمعیت
به جمعیت‌های دیگر به علت پراکنش
کامه‌ها

basal body¹, **جسم پایه**
flagellar motor

[گیامی] سرده‌ای پُرگونه از جگنیان، غالباً با ساقهٔ سه‌گوش که گرده‌افشانی در آنها به وسیلهٔ باد انجام می‌شود

Cyperales جگن‌سانان

[گیامی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها با گل‌های کوچک و تخمدان دو یا سه‌برچه‌ای و تک‌حجره‌ای و تک‌تخمکی که یا خود بارورند یا گرده‌افشانی در آنها به وسیلهٔ باد انجام می‌شود

Cyperaceae جگنیان

[گیامی] تیره‌ای از گندم‌سانانِ علفی با برگ‌های متناوب که گل‌های آنها دارای گل‌پوش فلسی یا تارمانند و میوه‌هایشان غالباً شبیه فندقه است

Algae جلبکان

[گیامی] سلسله‌ای از هوهسته‌ایهای آبی که در دیواره یاخته‌های آنها غالباً سلولوز وجود دارد و توان انجام نورآمایی (photosynthesis) دارند

مت. جلبکها

جلبکها ← جلبکان

mycelium جُلینه

[گیامی] شبکه‌ای از یاخته‌های رشته‌ای یا نخینه‌ها که ساختار رویشی بسیاری از قارچها را تشکیل می‌دهد

دوجنسی با تقارن دوطرفه است که با جامی دولبه مشخص می‌شود؛ جام آنها دارای پنج گلبرگ پیوسته و کاسهٔ پنج‌قسمتی و دو تا پنج پرچم است؛ بساک پرچمها یا دوبه‌دو یا همگی به یکدیگر اتصال ضعیفی دارند؛ تخمدان گیاهان این سرده فوقانی یا نیمه‌تحتانی و تک‌حجره‌ای با تمکن جداری (parietal placentation) است

مت. بنفشه‌افریقائیان

جفت‌شدگی فام‌تنی

chromosome pairing

[ژن] همجواری طولی و اتصال دقیق فام‌تن‌های هم‌ساخت که شرط لازم برای تقسیم کاستمانی است

مت. همایگی synapsis

جگرواشان ← جگرواش‌تباران

Hepatophytae جگرواش‌تباران

[گیامی] شاخه‌ای از گیاهان غیرآوندی شامل تقریباً ۶۰۰۰ گونه که اغلب کوچک‌اند و در محیط‌های مرطوب زندگی می‌کنند

مت. جگرواشان Liverworts, hepatics

Cyperus جگن

[عمومی] مجموعهٔ ویژگیها و ساختارها و صفات و اعمالی که براساس آنها جنسیت یک گیاه یا جانور مشخص می‌شود

جنین fetus

[عمومی] رویان پستانداران در مراحل پایانی رشد؛ درانسان این مرحله از آغاز هفتهٔ نهم تا هنگام تولد است
مت. زهسان

جنین‌بین fetoscope

[عمومی] دستگاهی برای مشاهدهٔ زهسان در زهدان
مت. زهسان‌بین

جنین‌بینی

fetoscopy

[عمومی] مشاهدهٔ زهسان در زهدان به کمک زهسان‌بین
مت. زهسان‌بینی

جنینی fetal

[عمومی] مربوط به زهسان
مت. زهسانی

جوانه‌پوش ← فلس‌جوانه

جوانهٔ گل‌آذین

inflorescence bud

[عمومی] جوانه‌ای که منشأ تشکیل گل‌آذین است

* مصوب فرهنگستان اول

جلینه‌ای mycelial

[گیاهی] مربوط به جلینه

جلینه‌سا myceloid

[گیاهی] شبیه به جلینه

جمعیت population

[عمومی] گروهی از افراد یک گونه که در مکان و شرایط معین زندگی می‌کنند و با سایر گروههای آن گونه تفاوت دارند

جمعیت گیاهی

plant population

[عمومی] گروهی از افراد یک گونهٔ گیاهی که در مکان و شرایط معین زندگی می‌کنند و با سایر گروههای آن گونه تفاوت دارند

جمعیت مندلی

Mendelian population

[ژن] گروهی از افراد که با یکدیگر آمیزش می‌کنند و زادآوری دارند و دارای خزانهٔ ژنی مشترک هستند

جُنباتن

kinetosome, basal granule, basal body²

[عمومی] اندامکی یاخته‌ای که سبب تشکیل مژه و تاژک می‌شود

جنس sex

autosomal	جورفام‌تنی	assortative mating	جورآمیزی
[عمومی] مربوط به جورفام‌تن		[ژن] روشی که در آن جفتها براساس تشابهات و تفاوت‌های رخ‌نمودی و ژن‌نمودی معین برای آمیزش انتخاب می‌شوند	
isogamous	جورکام	assortment	جورایی
[عمومی] مربوط به جورکامی		[ژن] جور شدن فام‌تن‌ها در تقسیم کاستمانی	
isogamete	جورکامه	independent assortment	جورایی نابسته
[عمومی] کامه‌ای که از نظر ریخت‌شناسی مشابه یاخته‌های جنسی نر و ماده است و نمی‌توان آن را تنها از طریق شکل تشخیص داد		[ژن] جور شدن مستقل از هم ژنهایی که بر روی فام‌تن‌های دگرساخت قرار دارند	
isogametic	جورکامه‌ای	homozygote	جورتخم^۱
[عمومی] مربوط به جورکامه		[عمومی] موجودی دارای یک جفت دگره ^۱ مشابه برای تولید کامه‌های مشابه	
isogamy	جورکامی	homozygous	جورتخم^۲
[عمومی] تولیدمثل جنسی از طریق ترکیب کامه‌هایی که از نظر شکل و اندازه همانندند		[عمومی] مربوط به موجود جورتخم	
mutation	جهش	homozygosis, homozygosity	جورتخمی
[عمومی] تغییر ماندگار در ماده ژنی		[عمومی] برخورداری از دگره‌های مشابه در یک یا چند جایگاه از قطعات فام‌تنی همساخت	
enhancer mutation	جهش افزایشگر	autosome	جورفام‌تن
[ژن] هریک از جهشهایی که در یک توالی افزایشگر رخ می‌دهد		[عمومی] فام‌تن‌های غیرجنسی هر یاخته	
somatic mutation	جهش بدنی		
[ژن] جهشی که در یاخته‌های غیرجنسی بدن رخ می‌دهد			

جهش برگشتیreverse mutation,
back mutation[ژن] جهشی که باعث برگشت ژن
جهش یافته به توالی نوکلئوتیدی اولیه
می شود

مت. . برگشت

reversion

جهش در نهشیinsertion mutation,
addition mutation[ژن] جهشی که در آن یک یا چند
نوکلئوتید وارد بنا می شود**جهش دگر معنا**

missense mutation

[ژن] جهشی که سبب تغییر رمزۀ یک
آمینواسید به رمزۀ آمینواسیدی دیگر
می شود و ممکن است منجر به تولید
پروتئینی غیر فعال یا ناپایدار شود**جهش بی معنا**

nonsense mutation

[ژن] جهشی که در یک رمزۀ صورت
می گیرد و آن را به رمزۀ پایان (stop codon)
یا برعکس تبدیل می کند**جهش رگۀ زایشی**

← جهش زایشی

جهش تراگشتی

transversion mutation

[ژن] جهشی که در آن یک باز پورین
جانشین یک باز پیریمیدین می شود یا
برعکس

مت. . تراگشت

transversion

جهش زا^۱

mutagen

[عمومی] عامل ایجاد جهش

جهش زا^۲

mutagenic

[عمومی] ویژگی عامل ایجاد جهش

جهش زایشی

germinal mutation

[ژن] جهش در یاخته های مولد یاخته های
جنسی

مت. . جهش رگۀ زایشی

germ-line mutation

جهش خاموش, silent mutation,

silent site mutation

[ژن] جهشی که در آن جانشینی یک
نوکلئوتید در یک رمزۀ به تغییر در
رُخ نمود نمی انجامد

مت. . جهش هم معنا

samesense mutation,
synonymous mutation**جهش زایی**

mutagenesis

[عمومی] القای جهش ژنی

جهش فامتنی

chromosome mutation,
chromosomal mutation

[ژن] آبراهمی ساختاری و عددی فامتن‌ها
که خودبه‌خود یا بر اثر عوامل جهش‌زا
به وجود می‌آید

جهش‌نه

muton

[عمومی] کوچک‌ترین واحد دنا که تغییر
آن موجب جهش می‌شود

جهش وانهشی

deletion mutation

[ژن] جهش حاصل از وانهش یک یا چند
جفت باز از یک ژنگان

جهش همگشتی

transition mutation

[ژن] جهشی که در آن یک باز پیریمیدین
جانشین پیریمیدینی دیگر یا یک باز
پورین جانشین پورینی دیگر می‌شود
مت. همگشت transition

جهش هم‌معنا

← جهش خاموش

جهش یافته

mutant

[عمومی] فرد یا ژنی که در آن تغییر
وراثتی رخ داده باشد

چ

Theaceae	چائیان	schizocarp	چاکبَر
[گیامی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختچه‌ای یا درختی با هجده سرده و حدود ۵۰۰ گونه که در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌های همیشه‌سبز آنها ساده و معمولاً براق با آرایش متناوب یا مارپیچی و در حاشیه دندان‌دار است؛ گل‌هایشان معمولاً بزرگ و صورتی یا سفید و زیبا و اغلب دارای بویی نافذ است و کاسه گل آنها پنج کاسبرگ یا بیشتر دارد و جام گل آنها نیز پنج‌پر است			[گیامی] نوعی میوه خشک، حاصل از دو یا چند برچه یک‌دانه‌ای که پس از رسیدن به واحدهای یک‌دانه‌ای تقسیم می‌شود
		glottis	چاکنای
			[عمومی] دهانه یا مدخل نای که تارهای صوتی در آن قرار دارد
		Camellia	چای
			[گیامی] سرده‌ای درختچه‌ای یا درختی همیشه‌سبز از چائیان با حدود ۱۲۰ گونه پراکنده در شرق آسیا؛ برگ‌های آنها براق و تخم‌مرغی است و گل‌هایشان در حالت خودرو پنج تا هفت گلبرگ دارد که تعداد زیادی پرچم زرد را در بر گرفته‌اند و کاسبرگ‌هایشان هم‌زمان با شکوفایی گلبرگها می‌ریزد
lipid, lipin	چربی		
[عمومی] گروهی از ترکیبات نامحلول در آب که می‌توان آنها را با حلال‌های آلی از یاخته‌ها و بافتها استخراج کرد			
	مت. - لیپید		

[گیاهی] میوه گیاهی با نام علمی چشالوی حقیقی (Dimocarpus longan) از تیره ناترکیان و راسته افراسانان که شفت و دارای آرایشی خوشه‌ای است؛ هسته سیاه آن را گوشته‌ای شفاف احاطه کرده که به آن نمایی چشم‌مانند داده است؛ شکل این میوه کروی و رنگ آن قهوه‌ای مایل به زرد یا قرمز و بومی هند و سریلانکاست

چشم همتاسازی

← حباب همتاسازی

چلچله آبی‌رنگ

Hirundo atrocaerulea

[جانوری] گونه‌ای از چلچله‌ایان و راسته گنجشک‌سانان که پشت بدنش سیاه با درخشش آبی است

چلچله‌ایان Hirundinidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با منقار و گردن و پاهای کوتاه، بدن لاغر، بالهای بلند و نوک‌دار

چلچله بیابانیان Glareolidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با جثه‌ای کوچک تا متوسط و دارای بدن لاغر و بالهای بلند و نوک‌تیز

چرخ‌ریسکیان parulidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با بدن دوکی‌شکل و پاهای نسبتاً کوتاه و پرهای قهوه‌ای تیره تا روشن

چرخ‌زنی cyclosis

[عمومی] حرکت چرخشی جریانهای میان‌یاخته‌ای

چرخه تخمدانی ovarian cycle, oogenetic cycle

[عمومی] مجموعه تغییرات تناوبی در تخمدان شامل رشد و پاره شدن انبانک که به آزاد شدن تخمک و تشکیل جسم زرد منجر می‌شود

چرخه جمعیت population cycle

[عمومی] نوسانات مکرر فراوانی افراد در یک جمعیت بین دوره‌های کمینه و بیشینه تراکم

چرخه غذایی ← شبکه غذایی

چسب‌آکنه collenchyma

[عمومی] بافتی گیاهی که در آن با ضخیم شدن دیواره سلولوزی یاخته‌ها، استحکام بافت افزایش می‌یابد

چشالو longan

و ارتفاع آن به طور طبیعی در کنار رودخانه‌ها و تالابها از ۳۰ تا ۵۰ متر است

چنارسانان Proteales

[کیمی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با گل‌های پیرامادی (perigynous) و کاسه گلبرگ‌نمای (corolla-like) چهارقطعه‌ای که یا گلبرگ واقعی ندارند یا تعداد گلبرگ‌هایشان کاهش یافته است؛ این راسته سه تیره دارد که یکی از آنها ثله باقلائیان است که از لحاظ ریخت‌شناسی با بقیه فرق دارد

چناریان Platanaceae

[کیمی] تیره‌ای از چنارسانان با یک سرده و شش تا ده گونه درختی بلند که بومی مناطق معتدل و نیمه‌گرمسیری نیمکره شمالی هستند

چندژنی polygeny

[ژن] پدیده‌ای که در آن چند ژن در بروز یک صفت تأثیر می‌گذارد

چندشکلی فام‌تنی

chromosome polymorphism

[ژن] گوناگونی در شکل یا توالی نوکلئوتیدهای یک فام‌تن در بین افراد یک جمعیت

چلچله بیابانی بال سرخ

Glareola pratincola

[جانوری] گونه‌ای از تیره چلچله‌بیابانیان و راسته سلیم‌سانان با پاهای باریک و کوتاه، بال‌های طویل و پرهای زینتی غالباً قهوه‌ای مایل به خاکستری

چلچله بیابانی بال سیاه

Glareola nordmanni

[جانوری] گونه‌ای از تیره چلچله‌بیابانیان و راسته سلیم‌سانان با پرهای زینتی قهوه‌ای مایل به خاکستری که زیر بال‌هایش سیاه است

چلیپای بینایی optic chiasma

[عمومی] محلی که در آن اعصاب چشم‌های راست و چپ به هم نزدیک یا با هم مخلوط می‌شود و مجدداً از هم جدا می‌شود

چلیپائیان ← کلمیان

چلیپایی شدن crossing over

[عمومی] مبادله دوطرفه ماده وراثتی بین دو فام‌تن همساخت که در جریان ضربدری شدن فام‌تن‌ها اتفاق می‌افتد

چنار Platanus

[کیمی] تنها سرده درختی خزان‌دار از چناریان که بومی نیمکره شمالی است

[گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان چوبی با حدود پانزده سرده و ۱۲۰ گونه که بیشتر در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ آرایش برگ‌های آنها فراهم یا متقابل و گل‌هایشان دارای پنج گلبرگ و صفحه‌ای حاوی شهد است و گرده‌افشانی در آنها با باد انجام می‌شود

چندنمودی pleiotropy,
pleiotropism, polypheny

[ژن] پدیده‌ای که تظاهرات چندگانه رخ‌نمودی یک ژن را نشان می‌دهد

چندهسته‌ای

← گویچه سفید چندهسته‌ای

چندهمسر ← چندکام

چندهمسری ← چندکامی

چنگر پیشانی سفید حقیقی

Fulica atra atra

[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان به رنگ سیاه دودی با منقار و پیشانی سفید و پاهای بلند و سبزخاکستری

چوب ← بافت چوبی

چوب‌آوند ← آوند چوبی

چندکام polygamous

[عمومی] مربوط به چندکامی و چندهمسری
مت. چندهمسر

چندکامی polygamy

[عمومی] الگویی از آمیزش که در آن افراد نر در طی فصل زادآوری با چند ماده آمیزش دارند
مت. چندهمسری

چندل *Rhizophora*

[گیاهی] سرده‌ای از چندلیان درختی که در مناطق میان‌کشندی نواحی گرمسیری می‌رویند؛ ریشه‌های چوب‌پایی (-stilt roots) آنها گیاه را بر روی آب نگه می‌دارد تا بتواند تنفس کند، درحالی‌که ریشه‌های پایینی در آب غوطه‌ورند و با سازوکاری مولکولی نمک‌های اضافی یاخته‌هایشان را دفع می‌کنند؛ گل‌هایشان که در بهار می‌شکفتد، زرد کم‌رنگ است

چندلاد polyploid

[عمومی] موجود یا یاخته دارای چند دست فام‌تن همساخت

چندلادی polyploidy

[عمومی] حالت هسته یا یاخته‌ای که چندلاد است

چندلیان Rhizophoraceae

چوب پسین

← بافت چوبی پسین

چوب پنبه‌زا ← بن‌لاد چوب پنبه

چوب پنبه‌شدگی² suberization

[گیامی] نتیجه فرایند چوب پنبه‌ای شدن و تشکیل چوب پنبه مت. چوب پنبه شدن

چوب پنبه شدن

← چوب پنبه‌شدگی

چوب نخستین

← بافت چوبی نخستین

چهارتایی

tetrad [عمومی] ۱. چهار فامینک که در یکی از مراحل کاستمان از فام‌تن‌های همساخت به وجود می‌آید ۲. چهار یاخته تک‌لاد که در پایان مرحله کاستمان پدید می‌آید ۳. چهار باکتری کروی که حاصل دومین تقسیم متوالی عمودبرهم هستند و با آرایش مربعی در کنار هم قرار می‌گیرند

چهاررگه

double cross,
four-way hybrid

[ژن] حاصل تلاقی دو دورگه ساده

چوب پنبه

suberin, cork [گیامی] پلی‌استر اسید چرب که در دیواره یاخته درون پوست و تنه درخت وجود دارد

چوب پنبه‌ای، suberous, suberic,

suberose

[گیامی] از جنس چوب پنبه یا مشابه آن

چوب پنبه‌ای‌شدگی

suberization¹, suberification

[گیامی] فرایند تشکیل بافت چوب پنبه‌ای در نتیجه تبدیل دیواره‌های یاخته به چوب مت. چوب پنبه‌ای شدن

چوب پنبه‌ای شدن

← چوب پنبه‌ای‌شدگی

چوب پنبه پوست phelloderm

[گیامی] نوعی بافت نرم‌آکنه‌ای با منشأ پسین که از بن‌لاد چوب پنبه حاصل می‌شود

مت. پوست پسین secondary cortex

Sapotaceae	چیکوئیان	Sapota	چیکو
<p>[گیاهی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختی یا درختچه‌ای با حدود ۵۵ سرده و ۸۰۰ گونه که در تمام مناطق گرمسیری می‌رویند و برگهای آنها همیشه سبز چرمی و با آرایش متناوب یا مارپیچی و حاشیه کامل است و گل‌های آنها یا منفرد است یا در گُل آذین مجتمع قرار گرفته است</p>	<p>[گیاهی] سرده‌ای از چیکوئیان همیشه سبز با عمر طولانی و بومی نواحی گرمسیری قاره آمریکا که ارتفاع آن به ۳۰ تا ۴۰ متر می‌رسد پوسته تنه آن مملو از شیرابه سفید و چسبنده است و برگهای زینتی آن بیضوی و متناوب با حاشیه کامل به رنگ سبز کم‌رنگ براق است و گل‌های آن سفید و زنگوله‌ای با جام شش‌لپی است</p>		

ح

حامل دنا	DNA carrier	حبه حفظ شده
[ژن] هر مولکول یا اندامگانی که دنا را به یاخته‌های هدف منتقل می‌کند		conserved domain, CD
		[← پروتئین] حبه‌ای در پروتئین که برای عملکردی خاص ضرورت دارد و به همین دلیل در طی تکامل حفظ شده است
حباب هم‌تاسازی	replication bubble	حبه در آمیزی
[ژن] بخشی از دنا در حال هم‌تاسازی که با ریزبین الکترونی به شکل حبابی کوچک دیده می‌شود		domain swapping
مت. چشم هم‌تاسازی	replication eye	[← پروتئین] تلفیق دو یا چند توالی دنا رمزگذار حبه‌های مختلف در پروتئین‌های متفاوت برای تولید ژنی آمیخته‌ای که یک پروتئین نو ترکیب را رمزگذاری می‌کند
حبه	domain ¹	حبه زایی
[← پروتئین] قطعه‌ای بس پپتیدی که به یک واحد ساختاری منفرد دارای هسته آبگریز تابیده شده است		domain expansion
		[← پروتئین] افزایش تعداد حبه‌های متفاوت در یک پروتئین در طی فرایند تکامل
حبه پیمایی	domain walking	حذف ← وانهش
[← پروتئین] روشی رایانه‌ای برای تعیین توالیهای دنا رمزگذار نواحی مجاور یک حبه خاص		

حواصیل آراسته سفید حقیقی

Casmerodius albus albus

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با رنگ کاملاً سفید و درخشان

حواصیل ارغوانی حقیقی

Ardea purpurea purpurea

[جانوری] گونه‌ای از تیره حواصیلیان و راسته لکلسانان که از حواصیل خاکستری تیره‌تر و کوچک‌تر است

حواصیلیان

Ardeidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لکلسانان با پاها و انگشتان و منقار و گردن طویل که در آب راه می‌رود و در هنگام پرواز گردنش را بر روی پشتش تا می‌کند

حواصیلی شکم‌حنایی

Ardeola rufiventris

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با بدنی روشن و پرهایی متمایل به قرمز و حنایی در زیر شکم

حواصیلی ماداگاسکاری

Ardeola idae

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با پاهای بسیار قوی و منقار گوه‌ای

حوزهdomain²

[عمومی] بالاترین رتبه رسمی در

رده‌بندی موجودات زنده

حرا

Avicennia

[گیاهی] سرده‌ای از حرائیان درختی کوچک با حدود یازده گونه با برگهای متقابل خاکستری و گل‌های کوچک و منظم و کاسه و جام هم‌پوش و تخمدان فوقانی

مت. سینا

حرائیان

Avicenniaceae

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان درختی یا درختچه‌ای با یک سرده و حدود یازده گونه که در نواحی میان‌کشنده دریا در نزدیکی پایرودها (estuaries) می‌رویند و دارای ریشه‌های هوایی هستند

مت. سینائیان

حشرات

Insecta

[جانوری] شاخه‌ای از سلسله جانوران که بدنی سه‌قسمتی شامل سر و سینه و شکم و اندامهای حرکتی بندبند دارند

حنا

Lawsonia

[گیاهی] سرده‌ای از حنائیان که بومی مناطق نیمه‌خشک گرمسیری و نیمه‌گرمسیری افریقا و جنوب آسیا و شمال استرالیا است و از قدیم از آن برای رنگ‌آمیزی پوست و مو و ناخن و چرم و پشم استفاده می‌شده است

حنائیان

Lythraceae

[گیاهی] تیره‌ای از موردسانان علفی چندساله یا درختچه‌ای با حدود ۳۱ سرده و حدود ۶۲۰ گونه که اغلب در نواحی گرمسیری پراکنده هستند و در امریکای جنوبی و افریقا تنوع زیادی دارند

خ

آنها قاعده‌ای و ساده و گل‌هایشان دارای تقارن شعاعی است و کاسه و جام مجزا با پنج کاسبرگ و پنج گلبرگ دارند

خار عروس *Morina*
[گیاهی] سرده‌ای از خار عروسیان با حدود ده گونه که از اروپا تا شرق آسیا پراکنده هستند

خار عروسیان *Morinaceae*
[گیاهی] تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان علفی ضخیم چندساله با سه سرده و هفده گونه که به صورت بومی در اوراسیا از بالکان تا چین پراکنده هستند، برگ‌های آنها طوقه‌ای و گل‌ها با تقارن دوطرفه است که در چرخه‌های متوالی قرار دارند و حلقه‌ای اضافی به نام کاسه فرعی (epicalyx) گل‌ها را احاطه کرده است

خار spike
[میکرب] نوعی برجستگی بر روی سطح ذره ویروسی

خاراشکن *Saxifraga*
[گیاهی] سرده‌ای از خاراشکنیان چندساله با حدود ۴۴۰ گونه

خاراشکن‌سانان *Saxifragales*
[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها که با گل‌سرخ‌سانان و شمع‌دانی‌سانان خویشاوند هستند

خاراشکنیان *Saxifragaceae*
[گیاهی] تیره‌ای از خاراشکن‌سانان علفی همیشه‌سبز یا خزان‌دار با ۳۰ سرده و ۵۸۰ گونه که به طور گسترده در نواحی سرد و معتدل شمالی و خصوصاً در مناطق صخره‌ای می‌رویند و برگ‌های

[گیاهی] تیره‌ای از راسته‌ی خاس‌سانان به شکل درخت یا درختچه، دارای گل‌های منظم و میوه‌ی سبته

خاک epididymis

[عمومی] لوله‌ای پیچیده که گُشناب مهره‌داران در آن نخی‌ره و بالغ می‌شود

خاک‌آماس epididymitis

[عمومی] التهاب خاک

خاموش‌سازی رونویسی

transcriptional silencing

[ژن] متراکم شدن بیش‌ازحد دامنه‌ای از کروماتین که از فعالیت ژن جلوگیری می‌کند و در این حالت وجود عوامل رونویسی فعال در یاخته تأثیری در رونویسی ندارد

خاموش‌سازی ژن

gene silencing

[ژن] منع بیان ژن

خاموشگر silencer

[ژن] توالی کوتاهی از دنا، در نزدیکی یا داخل یک ژن، که مانع بیان آن می‌شود
مت. عنصر خاموشگر

silencer element

خارگیل

durian

[گیاهی] میوه‌ی گیاهی با نام علمی خارگیل سموری (Durio zibethinus) متعلق به تیره‌ی پنیرکیان و راسته‌ی پنیرک‌سانان که طول آن به سی سانتی‌متر و قطر آن به پانزده سانتی‌متر می‌رسد و وزن آن یک تا سه کیلوگرم است؛ شکل آن گرد و گاه کشیده و پوسته‌ی آن پوشیده از خار و به رنگ سبزقهوه‌ای و گوشته‌ی آن زرد کم‌رنگ است و دارای بویی خاص و بومی اندونزی و مالزی و برونئی است

خاس

Ilex

[گیاهی] سرده‌ای از خاسیان درختی کوچک یا درختچه‌ای معمولاً همیشه‌سبز و به‌ندرت خزان‌دار با بیش از ۲۷۰ گونه که در مناطق گرمسیری جنوب امریکا و مناطق گرمسیری نیمه‌گرمسیری آسیا پراکنده‌اند؛ گل‌های این گیاهان معمولاً چهارپر و به‌ندرت پنج تا نه‌پر است؛ میوه‌ی آنها شفت کروی یا کروی کشیده به رنگ قرمز یا سیاه و به‌ندرت زرد است

خاس‌سانان

Aquifoliales

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان پیوسته‌گلبرگ با بیش از ۵۰۰ گونه و پنج تیره

خاسیان

Aquifoliaceae

<p>[عمومی] دانه‌های ریز درون میان‌یاخته که از شبکهٔ درمیان‌یاخته‌ای مشتق می‌شوند و در سنتز (synthesis) پروتئینها شرکت دارند</p>	<p>خامه style [عمومی] بخشی از مادگی که کلاله را به تخمدان متصل می‌کند * مصوب فرهنگستان اول</p>
<p>خُرْدَتَنی microsomal [عمومی] مربوط به خُرْدَتَن</p>	<p>خانوادهٔ حبه domain family [پروتکتان] مجموعه پروتئینهایی که از لحاظ ساختاری و عملکردی متنوع، اما در بخشی از توالی مشترک هستند و این اشتراک نقش ساختاری و عملکردی خاصی به آنها می‌دهد</p>
<p>خِرْزِهَره Nerium [گیاهی] سرده‌ای از خرزهره‌ایان درختچه‌ای شیرابه‌دار با پنج تا هشت گونه که در ناحیهٔ مدیترانه و مناطق نیمه‌گرمسیری آسیا تا ژاپن پراکنده‌اند، برگهای گیاهان این سرده متقابل یا سه‌تایی و گل‌آذین آنها انتهایی با گل‌های زیباست</p>	<p>خِرْبِزَهٔ دِرْخْتی Carica [گیاهی] سرده‌ای از خربزه‌درختیان به ارتفاع حداکثر ده متر، بدون انشعاب، با ۴۵ گونه که اغلب در مناطق گرمسیری امریکا پراکنده هستند؛ برگهای گیاهان این سرده نرم و لپ‌دار به طول ۳۰ تا ۶۰ سانتی‌متر با دم‌برگ بلند است که در بالای تنه به صورت خوشه‌ای قرار گرفته‌اند؛ گل‌های آنها تک‌جنسی با ده پرچم در دو حلقه و مادگی آنها دارای یک کلالهٔ بدون پایهٔ پنج‌لپه‌ای است</p>
<p>خِرْزِهَره‌ایان Apocynaceae [گیاهی] تیره‌ای از راستهٔ گل‌سپاسی‌سانان که گیاهانی علفی با شیرابهٔ بسیار سمی هستند</p>	<p>خِرْبِزِهٔ دِرْخْتیان Caricaceae [گیاهی] تیره‌ای از کلم‌سانان بالارونده با ساقهٔ گوشتی شیرابه‌دار و بدون شاخه</p>
<p>خُرْفَه Portulaca [گیاهی] سرده‌ای از خُرْفَه‌ایان علفی یک‌سالهٔ گوشتی گسترده بر روی زمین با ۴۰ تا ۱۰۰ گونه که برگهای قاشقی و ساقه‌های قرمز و گل‌هایی دارند که در نور خورشید می‌شکند</p>	<p>خُرْدَتَن microsome</p>

<p><i>Diospyrus</i> خرمالو [گیاهی] سرده‌ای از خرمالوئیان درختی که اغلب گونه‌های آن در نواحی گرمسیری می‌روید</p>	<p>خُرفه‌ایان Portulacaceae [گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان علفی یا درختچه‌ای با حدود بیست سرده و ۵۸۰ گونه که پراکنش جهانی دارند، اما بیشتر در مناطق نیمه‌خشک نیمکره جنوبی مثل افریقا و استرالیا و امریکای جنوبی می‌رویند</p>
<p><i>Ebenaceae</i> خرمالوئیان [گیاهی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگهای متناوب و کامل و بدون گوشواره با میوه معمولاً آبدار و گاهی با پوست چرمی که در رده‌بندی کروئیکوئیسست ۱۹۸۸ در راسته خرمالوسانان (Ebenales) قرار دارد</p>	<p>خرما <i>Phoenix</i> [گیاهی] سرده‌ای از خرمائیان درختی با حدود سیزده گونه که در جزایر قناری و افریقای شمالی و خاورمیانه و پاکستان و هند و ایالت کالیفرنیا در امریکا یافت می‌شوند؛ درخت خرما تقریباً تا ۲۳ متر رشد می‌کند؛ ساقه آن پوشیده از بقایای قاعده برگهای قدیمی است و به تاجی زیبا از برگهای شانه‌ای بلند به طول حداکثر پنج متر منتهی می‌شود؛ سنبله گلها از محور برگهای سال قبل خارج و منشعب می‌شود و گلهای نر و ماده بر روی پایه‌های مجزا ظاهر می‌شوند و گرده‌افشانی در آنها به شکل مصنوعی صورت می‌گیرد</p>
<p><i>Arecaceae</i> خرمائیان [گیاهی] تیره‌ای از خرماسانان، به صورت درخت یا درختچه، با ساقه بدون شاخه و غالباً استوانه‌ای</p>	<p>خرماسانان <i>Arecales</i> [گیاهی] راسته‌ای نخل‌مانند با فقط یک تیره و ۱۸۹ سرده و حدود ۲۴۰۰ گونه که برخی از آنها اهمیت اقتصادی دارند؛ با اینکه همه گونه‌های خرماسانان به جز تعداد کمی، محدود به مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌شوند، از لحاظ جغرافیایی و شکل ظاهری با یکدیگر فرق دارند</p>
<p>خروس کولی دشتی <i>Vanellus gregarious</i> [جانوری] گونه‌ای از سلیمیان و راسته سلیم‌سانان که جنس نر آن پرهای بسیار پرپشت و چتری و تیره دارد</p>	
<p>خزانه ژن gene pool [ژن] مجموعه اطلاعات ژنی رمزشده از مجموعه ژنهای موجود در یک جمعیت با تولیدمثل جنسی در یک زمان معین</p>	

خزندگان

Reptilia

[جانوری] شاخه‌ای از سلسله جانوران خونسرد که همگی بدنی پوشیده از فلس دارند

خزه‌تباران

Bryophyta, Mosses

[گیاهی] شاخه‌ای از گیاهان غیرآوندی رطوبت‌پسند، دارای رشد محوری و پوشینه‌های کوتاه

خشک‌چشمی

xerophthalmia

[عمومی] خشکی غیرطبیعی قرنیه چشم که در نتیجه آن قرنیه شفافیت خود را از دست می‌دهد و کراتینی (kratinized) می‌شود

خفاش بینی‌برگه‌ایان

Rhinolophidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان که پوست ناحیه بینی آنها در اطراف سوراخهای بینی گسترش یافته است

خفاش دم‌آزاد اروپایی

Tadarida teniotis

[جانوری] گونه‌ای از تیره خفاش‌دم‌آزادیان و راسته خفاش‌سانان که بالهایی بسیار بلند و باریک دارد و صورت آن شبیه به سگ بولدگ است و رنگ آن از قهوه‌ای مایل به قرمز تا تقریباً سیاه است

خفاش دم‌آزاد برزیلی

Tadarida brasiliensis

[جانوری] گونه‌ای از تیره خفاش‌دم‌آزادیان و راسته خفاش‌سانان که دم‌ی شبیه به دم موش، موهای کرکی قهوه‌ای و گوشهای پهن مربع دارد

خفاش دم‌آزادیان

Molossidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان که دم ضخیم و آزاد و پوزه پهن و بالهای بلند و باریک برای پرواز سریع دارند

خفاش‌سانان

Chiroptera

[جانوری] تنها پستانداران دارای بال که توانایی پرواز حقیقی دارند و خونگرم هستند

خفاش‌ناهییدیان

Vespertilionidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان با دم کاملاً رشدیافته که در بیشتر موارد با غشاهای دُمی پوشیده شده است

خلنگ‌سانان

Ericales

[گیاهی] راسته‌ای بزرگ از دولپه‌ایها، دارای حدود ۸۰۰۰ گونه با پراکندگی وسیع که شامل گیاهانی مانند چای و خرما و برخی گیاهان گوشتخوار است

[گیاهی] تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان یک تا چندساله با برگهای معمولاً متقابل و گل‌آذین سرسان (capitule) که میوه آنها فندقه‌مانند است

خواجه‌باشی‌سانان Dipsacales

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای نسبتاً پیشرفته که شامل تیره‌های مهمی مانند آقطیان و خواجه‌باشیان و سنبل‌الطیبیان است

خودپرورد^۱ autotroph

[عمومی] اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپرورد^۲ autotrophic

[عمومی] ویژگی اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپروردگی autotrophy

[عمومی] فرایندی که در آن، اندامگان برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپیرایش self-splicing, auto splicing

[ژن] پیرایش رنا با فعالیت شبه‌زی‌مایه‌ای / شبه‌آنزیمی آن، بدون دخالت زی‌مایه / آنزیم

خمزوده sigmoid colon,

sigmoid

[عمومی] بخش انتهایی پسروده / کولون پایین‌رو که به شکل شترنگو است و به راست‌رونده منتهی می‌شود

خمیزه vibrio

[عمومی] نوعی باکتری که شکل ظاهری آن هلالی است

خمیزه‌وار vibrioid

[عمومی] شبیه به خمیزه

خنجریان Agavaceae

[گیاهی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با برگهای تخت و شمشیرمانند

خواب‌رگ ← سرخرگ کاروتید

خواب‌شکنی

dormancy breaking

[گیاهی] تغییر طبیعی یا مصنوعی در رویان بذر به منظور تحریک آن برای جوانه‌زنی

خواجه‌باشی Dipsacus

[گیاهی] سرده‌ای علفی و بلندقد و دوساله از خواجه‌باشیان با حدود پانزده گونه

خواجه‌باشیان Dipsacaceae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان که گوشتخوارانی کوچک تا متوسط و شبیه به دولفین هستند و بدن آنها خاکستری تیره تا سیاه و زیر شکمشان خاکستری روشن است و پوزهٔ مشخصی ندارند

خوک دریایی حقیقی

Phocoena phocoena

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ خوک دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان که پیشانی و پوزه ندارد، پشتش قهوه‌ای یا خاکستری و شکمش ممکن است خاکستری روشن یا سفید باشد

خوک دریایی دال

Phocoenoides dalli

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ خوک دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان با دهان باریک و پیشانی شیب‌دار و باله‌های شنای کوچک و بالهٔ پشتی سه‌ضلعی که لکه‌های سفیدی بر روی شکم و پهلوها دارد

خوک دریایی سیاه

Phocoena spinipinnis

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ خوک دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان که پشت آن خاکستری تیره یا سیاه و شکمش کمی روشن‌تر است و پس از مرگ کاملاً سیاه می‌شود

خودگرده افشان self-pollinated

[گیاهی] ویژگی گل یا گیاهی که گرده افشانی آن در خود گیاه صورت می‌پذیرد

خودگرده افشانی

self-pollination

[گیاهی] نوعی گرده افشانی که در آن گردهٔ گیاه مادگی همان گیاه را بارور می‌کند

خورجین siliqua

[گیاهی] میوهٔ خشک شکوفا شبیه به خورجینک، با این تفاوت که بلند و باریک است

خورجینک silicula

[گیاهی] میوهٔ خشک شکوفای غالباً تخت، حاصل دو برچهٔ به هم پیوسته که با یک جدار کاذب به دو خانه تقسیم می‌شود

خورش nucellus

[عمومی] بافتی در تخمک گیاهان که کیسهٔ رویانی در درون آن نمو می‌کند

خورشی nucellar

[عمومی] مربوط به بافت خورش

خوک دریائیان Phocoenidae

<p>hematocrit خون‌بهر [عمومی] درصد حجمی گویچه‌های قرمز خون</p>	<p>خوک دریایی عینکی phocoena dioptrica [جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ خوک‌دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان با بدن سیاه و شکم خاکستری روشن که در اطراف چشم‌هایش حلقه‌هایی سیاه شبیه به عینک وجود دارد</p>
<p><i>Cynomorium</i> خونین‌گُرز [گیاهی] سرده‌ای از خونین‌گُزبانِ بدون سبزینه با ساقه یا سنبله‌ای گوشتی و گل‌های کوچک و سرخ</p>	<p>خوگیری acclimation, acclimatization [عمومی] تنظیم کاراندام‌شناختی بدن جاندار در پاسخ به تغییری در محیط پیرامون</p>
<p><i>Cynomoriaceae</i> خونین‌گُزبان [گیاهی] تیره‌ای از صندل‌سانانِ علفی و انگلی کامل، بدون سبزینه با برگ‌های تحلیل‌رفته و قرمز که گل‌نر آنها یک‌پرچمی و میوهٔ آنها از نوع فندقی است</p>	<p>خوناب plasma [عمومی] بخش مایع خون یا تنابه</p>

د، ذ

قطر دو تا سه و نیم سانتی متر با ده تا ۲۵ فلس است که هر فلس یک یا دو دانه دارد و هفت تا نُه ماه پس از گرده افشانی بالغ و با جدا شدن فلسها آزاد می شوند و مخروطهای نر در خوشه هایی آویخته ایجاد می شوند و گرده های خود را در اوایل بهار آزاد می سازند

Taxodiaceae **دارتالابیان**

[گیاهی] تیره ای از کاج سانان درختی تکپایه همیشه سبز و نیمه همیشه سبز یا خزان دار با نُه سرده و دوازده گونه که در آسیا و امریکای شمالی و تاسمانی پراکنده اند؛ این گیاهان دارای تنه ای صاف با انشعابات فراهم و برگهایی مارپیچی یا پراکنده هستند و دانه هایشان که با بالی نازک احاطه شده صاف یا سه گوش است

دادگان تحلیل پروتگان

proteome analysis database

[پروتگان] دادگان تخصصی پروتئین که پس از تلفیق اطلاعات برگرفته از منابع مختلف، طبقه بندی و مطالعه پروتئینها را در مجموعه های کامل پروتگان تسهیل می کند

Taxodium **دارتالاب**

[گیاهی] سرده ای از کاج سانان با یک تا سه گونه که در امریکای شمالی پراکنده اند؛ گونه های این سرده تا حد زیادی در برابر زمینهای غرقاب مقاوم هستند و در قسمتهای شمالی خزان دار و در بخش جنوبی همیشه سبز تا نیمه همیشه سبزند؛ گیاهان این سرده به شکل درختان بلند به ارتفاع ۳۰ تا ۴۶ متر با تنه ای به قطر دو تا سه متر هستند؛ مخروطهای ماده آنها کروی به

[عمومی] هریک از زاینده‌های کوتاه
رشته‌مانند میان‌یاخته‌ای در یاخته
عصبی

دانه‌ک pyrenoid

[عمومی] ساختاری کوچک و بی‌رنگ در
سبزدیسه برخی از جلبکها که نشاسته
در آن تشکیل و ذخیره می‌شود

دانه‌گان granum

[کیمی] ستونی از ریزکیسه‌های موجود
در سبزدیسه که همانند سکه‌های روی
هم قرار گرفته است

دانه seed

[عمومی] ساختاری در گیاهان عالی که
در نتیجه لقاح تخمک به وجود می‌آید

دانه‌خوار بلوطی

Sporophila hypochroma
[جانوری] گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته
گنجشک‌سانان با پرهای قه‌وای بلوطی
روشن و درخشنده

دانه‌خوار دارچینی

Sporophila cinnamomea
[جانوری] گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته
گنجشک‌سانان با سینه و شکم حنایی و
دارچینی و منقار قوی و کوتاه

دارسهره کرتلندی

Dendroica kirtlandii

[جانوری] گونه‌ای از چرخ‌ریسکیان و راسته
گنجشک‌سانان با بدن نسبتاً درشت و
پرهای تیره

دارواش

Viscum

[کیمی] سرده‌ای از دارواشیان درختچه‌ای
نیمه‌انگلی چوبی با ۷۰ تا ۱۰۰ گونه که
بومی مناطق معتدل و نیمه‌گرمسیری
اروپا و آفریقا و استرالیا و آسیا هستند
و بر روی درختان دیگر می‌رویند؛
برگهای آنها سبز با آرایش متقابل یا
فراهم است و کمابیش قادر به فتوسنتز
(photosynthesis) هستند؛ گلها نامحسوس
و سبز مایل به زرد است

دارواشیان

Viscaceae

[کیمی] تیره‌ای از صندل‌سانان
درختچه‌ای انگلی سبزینه‌دار و بدون
ریشه با هفت سرده و ۴۵۰ گونه که در
تمام جهان به‌ویژه نواحی گرمسیری
می‌رویند؛ برگهای آنها ساده با آرایش
متقابل و بافت علفی یا چرمی یا غشایی
با حاشیه کامل و گلپایشان منظم و
برگه‌دار و کوچک است

دارینه

dendrite

<p>درشت‌خوار macrophage [عمومی] گویچه سفید تک‌هسته‌ای بیگانه‌خوار درشتی که در بافتها به سر می‌برد و از اجسام درشت تغذیه می‌کند * مصوب فرهنگستان اول</p>	<p>دانه‌خوار زلیچ sporophila zelichi [جانوری] گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان که بدنی قهوه‌ای با خالهای تیره مایل به سیاه و منقار نوکتیز و کشیده دارد</p>
<p>درشت‌کامه macrogamete, megagamete [عمومی] کامه درشت</p>	<p>دانه‌خوار گردن‌یاقوتی Sporophila ruficollis [جانوری] گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با گردن و سینه قرمز و پاهای نسبتاً کشیده</p>
<p>درمیان‌یاخته endoplasm [عمومی] بخش نیمه‌مایع و مرکزی میان‌یاخته</p>	<p>دانه‌خوار مردابی Sporophila palustris [جانوری] گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با پاهای کاملاً کشیده و تماماً تیره</p>
<p>درمیان‌یاخته‌ای endoplasmic [عمومی] مربوط به درمیان‌یاخته</p>	<p>دانه‌داران ← پیدازادان دانه گرده ← گرده</p>
<p>درناسانان Gruiformes [جانوری] پرندگانی با اندازه‌های متفاوت که شکل منقارشان نیز با توجه به نوع غذایشان با هم متفاوت است و پرهای زینتی‌شان دارای سایه‌ای از رنگهای سیاه و خاکستری و قهوه‌ای است</p>	<p>درازروده ileum, intestinum ileum [عمومی] آخرین قسمت از سه قسمت روده باریک</p>
<p>درنای ژاپنی Grus japonensis [جانوری] گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با بدن سفید و گردنی سیاه و تاج قرمز</p>	<p>درج ← درن‌هش</p>

endosteum	درون‌اُست	درنای سبیریایی
[عمومی] غشایی که حفره‌های میانی استخوان را می‌پوشاند		Grus leucogeranus
		[جانوری] گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با بدن سفید و نقاب قرمز تیره در اطراف منقار و چشمها؛ نوک منقار این پرنده دنداندار است
endostitis	درون‌اُست‌آماس	درنای قفاسفید
[عمومی] التهاب درون‌اُست		Grus vipio
		[جانوری] گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با گردن کشیده و سیاه و پشت کاملاً سفید
endosteal	درون‌اُستی	درنای کلاهخودی
[عمومی] مربوط به درون‌اُست		Grus monacha
		[جانوری] گونه‌ای از درنائیان و راسته درناسانان که در ناحیه سر پره‌های تیره مایل به قرمزی شبیه به کلاهخود دارد
endoparasite	درون‌انگل	درنای گردن‌سیاه
[میکروب] انگلی که در درون بدن میزبان، در یاخته‌ها یا بافتها، زندگی می‌کند		Grus nigricollis
		[جانوری] گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با گردن کاملاً سیاه
endocarp	درون‌بَر	درنائیان
[عمومی] درونی‌ترین لایه پیراَبَر در میوه نهاندانگان		Gruidae
		[جانوری] تیره‌ای از راسته درناسانان با جثه بزرگ و گردن و پاهای طویل که پره‌های زینتی خاکستری یا سفید دارند
endocytosis	درون‌بری	درنهش
[عمومی] بردن مواد خارجی اعم از جامد یا مایع از طریق غشای یاخته به درون آن		insertion
		[ژن] ورود یک توالی جدید به دنا
endoderm	درون‌پوست	مت. . درج
[عمومی] ۱. درونی‌ترین لایه از سه لایه زاینده اولیه جنین جانور که بخشی از لوله گوارش و ریه‌ها و ساختارهای مربوط از آن پدید آید ۲. درونی‌ترین لایه پوست که مانند غلافی بافت آوندی ریشه‌ها و برخی ساقه‌ها را در بر گیرد		

<p>درون شامه^۱ ← درون شامه رویان</p>	<p>درون پوستی endodermic, endodermal [عمومی] مربوط به درون پوست</p>
<p>درون شامه^۲ ← درون شامه قلب درون شامه‌ای amniotic, amnionic [عمومی] مربوط به درون شامه رویان</p>	<p>درون پوش intine [گیاهی] بخش درونی پوشش هاگ یا دانه گرده که زیر برون پوش قرار دارد</p>
<p>درون شامه رویان amniotic [عمومی] کیسه‌ای که رویان در آن قرار دارد مت. درون شامه^۱، کیسه آب، مشیمه درونی</p>	<p>درون تن endosome [عمومی] ۱. اندامکی شبه هسته‌ای در درون هسته تک‌یاخته‌ای‌های تاژک‌دار، محتوی رنا، که در طی تقسیم رشتمانی باقی می‌ماند ۲. لایه درونی برخی از اسفنجها ۳. نوعی حبابچه درون‌یاخته‌ای که در نتیجه فرورفتگی غشا، در فرایند درون‌بری مواد تشکیل می‌شود</p>
<p>درون شامه قلب endocardium [عمومی] غشایی از یاخته‌های پوششی که سطح داخلی حفره‌های قلب را می‌پوشاند مت. درون شامه^۲</p>	<p>درون تنابه endolymph [عمومی] مایعی که پیچال غشایی گوش را پر می‌کند</p>
<p>درون گونه‌ای intraspecific [عمومی] ویژگی هر پدیده ناشی از تعامل بین افراد یک گونه معین</p>	<p>درون تنابه‌ای endolymphatic [عمومی] مربوط به درون تنابه درون تنی endosomal [عمومی] مربوط به درون تن</p>
<p>درون نوکلئاز endonuclease [ژن] زی‌مایه‌ای که باعث شکسته شدن پیوندهای نوکلئوتیدی در نواحی میانی نوکلئیک‌اسید می‌شود</p>	<p>درون دانه endosperm [عمومی] بافت ذخیره‌ای در دانه اغلب نهاندانگان که از همجوشی یکی از گیازامه‌ها با دو هسته قطبی تشکیل می‌شود</p>

دیگر مانند اعمال خودفرمان و بروز هیجان و سایر رفتارها دخالت دارد

دستگاه گلژی

Golgi's apparatus

[عمومی] یکی از اندامکهای میان‌یاخته که به دو صورت پراکنده یا متمرکز وجود دارد و محتوی لیپوپروتئین است و در سنتز (synthesis) و ترشح یاخته فعالیت دارد

دُش‌پرورد dystrophic

[عمومی] دارای دُش‌پروردگی یا مربوط به آن

دُش‌پروردگی dystrophy, dystrophia

[عمومی] هر نوع اختلال رشد در موجودات و بافتها و اندامهای زنده بر اثر سوءتغذیه یا نبود مواد غذایی قابل مصرف

دفع excretion¹

[عمومی] خروج مواد زائد دگرگشتی از یاخته‌ها یا موجودات زنده

دفع کردن excrete

[عمومی] عمل خروج مواد زائد دگرگشتی از یاخته یا موجودات زنده

دفعی excretory

[عمومی] مربوط به دفع

درون‌نوکلئاز ویژه بُر

restriction endonuclease, REase, restriction nuclease

[ژن] دسته‌ای از زی‌مایه‌ها که دنا را در جایگاههای ویژه و در موقعیت منحصربه‌فرد بُرش می‌دهند

م. زی‌مایه ویژه بُر، آنزیم ویژه بُر restriction enzyme

درون‌یاخته protoplasm

[عمومی] ماده کلوئیدی ژله‌مانندی با ساختار پیچیده که درون غشای یاخته را پر می‌کند و ماده حیاتی ساخته‌های گیاهان و جانوران محسوب می‌شود و شامل هسته و میان‌یاخته است

دریچه دولختی mitral valve

[عمومی] دریچه‌ای که در بین دهلیز و بطن چپ قرار دارد

دستگاه عصبی خودفرمان

autonomic nervous system

[عمومی] دستگاه عصبی غیرارادی که از دو دستگاه پادهم‌حس و هم‌حس تشکیل می‌شود

دستگاه کناره‌ای limbic system

[عمومی] مجموعه‌ای از ساختارهای مغزی که در تمام پستانداران وجود دارد و در انجام عمل بویایی و فعالیت‌های

<p>دگرفامینه‌ای شدن heterochromatization [ژن] حالتی که در آن هوفامینه بر اثر مجاورت با دگرفامینه، به دگرفامینه تبدیل می‌شود</p>	<p>دگرپرورد^۱ heterotroph [عمومی] اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد آلی ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند</p>
<p>دگرفامینه نهادی constitutive heterochromatin [ژن] دگرفامینه‌ای که همیشه فشرده است و هیچ‌گاه رونویسی نمی‌شود</p>	<p>دگرپرورد^۲ heterotrophic [عمومی] ویژگی اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد آلی ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند</p>
<p>دگرکام allogamous, allogamic [عمومی] مربوط به دگرکامی</p>	<p>دگرپروردگی heterotrophy [عمومی] فرایندی که در آن، اندامگان برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند</p>
<p>دگرکامی allogamy [عمومی] لقاح کامه‌های نر و ماده افراد جمعیتی که از لحاظ ژنی مشابه نیستند</p>	<p>دگرجا allopatric [کلیمی] ویژگی گونه‌های گیاهی که در محیط‌های جغرافیایی مختلف می‌رویند</p>
<p>دگرگردان واجدایش segregation distorter, SD [ژن] ژن یا عامل دیگری که نسبت واجدایش دگرها را بر هم می‌زند</p>	<p>دگرفامینه heterochromatin [ژن] بخشهایی از فامینه که در مرحله میان‌چهر متراکم‌تر و رنگ‌پذیرترند</p>
<p>دگرگردی واجدایش segregation distortion [ژن] بر هم خوردن نسبت واجدایش دگره‌های ناجورتخم، که معمولاً بر اثر ناهنجاریهای کاستمانی رخ می‌دهد</p>	<p>دگرفامینه اختیاری facultative heterochromatin [ژن] قطعه‌ای از دنا که بر اثر فشردگی تبدیل به دگرفامینه‌ای می‌شود که از نظر رونویسی غیرفعال است</p>

دگرگشت metabolism
 [عمومی] مجموعه تغییرات فیزیکی - شیمیایی ترکیبی و تخریبی در موجودات زنده مت. سوخت‌وساز

دگره بارز dominant allele
 [ژن] یکی از دو دگره یک مکانه (gene locus) که صفت مربوط به آن در حالت ناچورتخمی در رخ نمود ظاهر می‌شود

دگره کشنده ← ژن کشنده

دگرگشته metabolite
 [عمومی] ترکیب حاصل از فرایندهای دگرگشت

دگره نهفته recessive allele
 [ژن] یکی از دو دگره یک مکانه (gene locus) که صفت مربوط به آن در حالت ناچورتخمی در رخ نمود ظاهر نمی‌شود

دگرگشتی metabolic
 [عمومی] مربوط به دگرگشت

دُم‌اسب‌درختی Casuarina
 [کیمی] سرده‌ای درختی از دُم‌اسب‌درختیان که غالباً بومی استرالیا هستند

دگرگونی انواع
 ← نظریه دگرگونی انواع

دگرگی allelism
 [عمومی] ۱. وجود دگره‌های متفاوت در یک فرد یا جمعیت ۲. رابطه بین دگره‌های متفاوت در یک فرد

دگره allele, allelomorph
 [عمومی] اشکال مختلف یک ژن که در محل خاصی در فام‌تن یاخته جای دارند

دُم‌اسب‌درختیان Casuarinaceae
 [کیمی] تیره‌ای از راش‌سانان درختی یا درختچه‌ای با گل آذین نر دُم‌گره‌ای (catkin) و گلپوش و برگهای تحلیله‌رفته شبیه به دُم‌اسب و ساقه‌های فتوسنتزکننده (photosynthesis) و گل‌های یک‌پرچمی و مادگی دوبرچه‌ای

دم‌اسبیان Equisetaceae
 [کیمی] تیره‌ای از نهانزادان آوندی که دارای ساقه‌های بندبند توخالی و برگهای فلسی به هم پیوسته‌اند

دگره‌ای allelic
 [عمومی] مربوط به دگره

[عمومی] پایه‌ای که گل‌های منفرد یک گل آذین را به محور اصلی یا دُمگل آذین متصل می‌کند

peduncle **دُمگل آذین**

[عمومی] محور اصلی گل آذین

Buddleja **دُم موشی**

[گیاهی] سرده‌ای اغلب درختچه‌ای و گاهی درختی از دُم موشیان خزان دار و همیشه سبز با حدود ۱۰۰ گونه که ارتفاع بلندترین آنها به ۳۰ متر می‌رسد، اما ارتفاع بیشتر گونه‌های این سرده به ندرت بیشتر از پنج متر است

Loganiaceae **دُم موشیان**

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان بالارونده چوبی یا درختچه‌ای یا درختی با سبزه سرده و حدود ۴۰۰ گونه که عمدتاً بومی نواحی گرمسیری جهان هستند، گیاهان این تیره ضمامی برگ مانند در قاعده دم برگ و گل‌هایی مجتمع در خوشه‌های انتهایی دارند؛ حلقه گلبرگها از چهار تا پنج لب هم پوش تشکیل شده است و میوه‌های این تیره یا پوشینه‌ای یا شفت آبدار است

دنا

← دی‌اُکسی‌ریبونوکلئیک اسید

spirometer **دَم سنج**

[عمومی] دستگاهی برای اندازه‌گیری ظرفیت تنفسی ششها
* مصوب فرهنگستان اول

spirometry **دَم سنجی**

[عمومی] اندازه‌گیری و ثبت ظرفیت تنفسی ششها

Hippuris **دُم قاطری**

[گیاهی] تنها سرده از دُم قاطریان آبزی که شامل یک تا سه گونه است و در رده بندی ای. پی. جی. در بارهنگیان ادغام شده است

Hippuridaceae **دُم قاطریان**

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان علفی آبزی با گلپوش تحلیل یافته و برگهای فراهم که در رده بندی کروئوکویست ۱۹۸۸ در راسته آبستاره‌سانان (Callitrichales) قرار دارد

دُم کرکی بال سفید

Sarothrura ayresi

[جانوری] گونه‌ای از یلوه‌ایان و راسته درناسانان که پرهای خالدار حنایی و قهوه‌ای و پرهای پروازی کاملاً سفید و متمایز دارد

pedicel **دُمگل**

<p>دِنای مکمل complementary DNA, copy DNA [ژن] دِنای تک‌زنجیره‌ای که مکمل رشتهٔ رِنا است cDNA اخته. دِنام</p>	<p>دِنابسپاراز, DNA polymerase, DNA-dependent DNA polymerase, DNA nucleotidyl transferase [ژن] زی‌مایه‌ای که یکی از رشته‌های مارپیچ دوگانهٔ دِنا را الگوی ساخت دِنای تک‌رشته‌ای جدید قرار می‌دهد</p>
<p>دِنای نارمزگذار non-coding DNA [ژن] هر توالی دِنایی که نه در رمزگذاری رِنا و نه در رمزگذاری پروتئین نقش دارد</p>	<p>دِناز, DNase, deoxyribonuclease, DNase [ژن] زی‌مایه‌ای که پیوندهای نوکلئوتیدی دِنا را می‌شکند</p>
<p>دِنای نو ترکیب recombinant DNA [ژن] دِنای حاصل از الحاق آزمایشگاهی دو یا چند مولکول دِنا recDNA اخته. دِنان</p>	<p>دِناس ← دِنای هسته‌ای دِنام ← دِنای مکمل دِنان ← دِنای نو ترکیب</p>
<p>دِنای هسته‌ای nuclear DNA [ژن] دِنای موجود در هستهٔ یاخته‌های هسته‌ای nDNA اخته. دِناس</p>	<p>دِنای آمیژه‌ای chimeric DNA [ژن] مولکول دِنای نو ترکیب که از دو یا چند توالی با خاستگاه‌های ژنی متفاوت حاصل شده است</p>
<p>دوازدهه duodenum [عسومی] نخستین بخش از سه بخش رودهٔ باریک که از ورودی معده تا تهی‌روده امتداد می‌یابد مته. اثنی‌عشر</p>	<p>دِنای حامل carrier DNA [ژن] دِنای غیراختصاصی که برای آسان‌سازی رسوب‌دهی و دست‌ورزی (manipulation) دِنای هدف به کار می‌رود</p>

single cross	دورگه ساده	duplication, chromosomal duplication, doubling	دوتاشدگی
[ژن] دورگه‌های حاصل از تلاقی دو ژن‌نمود که معمولاً رگه خویش‌آمیز هستند		[عمومی] فرایندی که در آن یک قطعه ژنی در فام‌تن تکرار می‌شود	
hybridization	دورگه‌سازی	duplicate ¹	دوتا شدن
[عمومی] فرایند طبیعی یا مصنوعی ایجاد مولکول یا یاخته یا موجود دورگه مت. دورگه شدن		[عمومی] تکرار شدن یک قطعه ژنی در یک فام‌تن	
	دورگه‌سازی همپوشان	duplicate ²	دوتاشده
← فام‌تن‌پیمایی		[عمومی] ویژگی قطعه ژنی که دچار دوتاشدگی شده است	
	دورگه شدن ← دورگه‌سازی	hybrid	دورگه
		[عمومی] موجود حاصل از آمیزش والدینی که از نظر ژن‌نمودی متفاوت باشند	
composite cross	دورگه مرکب	hybridism, hybridity	دورگه‌ای
[ژن] جمعیتی حاصل از دورگه‌گیری چند والد با استفاده از نرعیمی یا دورگه‌گیری دستی		[عمومی] وضعیت دورگه بودن	
dichromat	دورنگ‌بین		دورگه بین‌گونه‌ای
[عمومی] فرد مبتلا به دورنگ‌بینی		interspecific hybrid	
dichromatism, dichromasy, dichromatopsia	دورنگ‌بینی	[عمومی] دورگه حاصل از آمیزش بین افراد دو یا چند گونه مختلف	
[عمومی] توانایی تشخیص دو رنگ از سه رنگ اصلی		hybridize	دورگه ساختن
		[عمومی] عمل دورگه‌سازی	

جغرافیایی مختلف از لحاظ رنگی متنوع اند، بعضی‌ها کاملاً خاکستری هستند و بعضی دیگر پشت سیاه و پهلوهای خاکستری و شکم سفید دارند

دولفین باریک خال‌دار

Stenella attenuata

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان که هم‌زمان با بلوغ بدنش خال‌دار می‌شود و یک برآمدگی از جنس چربی بر روی پیشانی دارد

دولفین باریک نیلی - سفید

Stenella coeruleoalba

[جانوری] گونه‌ای از دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان با رنگهای نیلگون و سفید در پهلوها

دولفین بطری‌بینی رودی

Sotalia fluviatilis

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان که نوعی دولفین کوچکی است با بالهٔ پشتی سه‌ضلعی که به سمت عقب انحنا دارد

دولفین بطری‌بینی معمولی

Tursiops truncatus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان که پشت بدنش خاکستری یا قهوه‌ای و در کنارها روشن‌تر و شکم آن خاکستری یا سفید است

دوربختی جنسی

sexual dimorphism

[عمومی] ۱. وجود تفاوت‌های شاخص در شکل و اندازه و ریخت‌شناسی و دیگر ویژگی‌های افراد نر و مادهٔ یک گونه ۲. وجود تفاوت‌های فیزیکی و رفتاری میان دو جنس

دوشاخهٔ هم‌تاسازی

replication fork

[ژن] ساختاری دوشاخه که بر اثر باز شدن دو رشتهٔ دِنای در حال هم‌تاسازی به وجود می‌آید

دولاد

diploid

[عمومی] موجود یا یاختهٔ دارای دو دست فام‌تن هم‌ساخت

دولادی

diploidy

[عمومی] حالت هسته یا یاخته‌ای که دولاد است

دولایهٔ لیپیدی

lipid bilayer

[عمومی] ساختار دولایه‌ای که اساس غشاهای زیستی را تشکیل می‌دهد و در آن مولکولهای فسفولیپید با آرایش خاص نظام یافته‌اند

دولفین باریک چرخنده

Stenella longirostris

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان که در نواحی

دولفین بطری بینی هندی

Tursiops aduncus

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که در مقایسه با دولفین بطری بینی معمولی کوچک‌تر است و پوزه بلندتری دارد و در فصل تولیدمثل، خالهایی بر روی شکمش ظاهر می‌شود

دولفین بطری پوزه پهلوسفید

Lagenorhynchus acutus

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که رنگ بدن آنها سیاه یا بنفش تیره یا خاکستری است و از هر طرف بدن تا قاعده دم نواری درخشانی دارد

دولفین بطری پوزه جنوبی

Lagenorhynchus australis

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که دولفینی کوچک با چانه و صورت سیاه است

دولفین بطری پوزه نوکسفید

Lagenorhynchus albirostris

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که معمولاً سفید است و بدنی تنومند و پوزه‌ای کوتاه و ضخیم دارد

دولفین بطری شکل بورتوئی

Lagenodelphis hosei

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با باله‌های شنا و پشتی کوچک و نوک‌تیز

دولفین خاکستری گریسو

Grampus griseus

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که رنگ آنها از آبی-خاکستری، خاکستری و قهوه‌ای تا تقریباً سفید متغیر است و پوزه ندارند و دهانشان به سمت بالا شیب دارد و باله پشتی آنها بلند و منحنی است

دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک

Cephalorhynchus eutropia

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که شکم و آرواره و پهلوها و قسمت قدامی پشتش سفید و باقی بدنشان سیاه است

دولفین سرپوزه‌ای کومرسون

Cephalorhynchus commersonii

[جانوری] گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که سیاه و سفید است؛ از سر تا نواحی باله‌های شنا و پشتی و قاعده دم سیاه و باقی بدنش سفید است

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان که پشت آن سیاه یا قهوه‌ای تیره و زیر پهلوهای سفید یا کرم است

دولفین - نهنگ قاتل

Orcinus orca

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان که بدنی سیاه دارد، اما نواحی لکه‌های چشمی و شکم و پشت باله‌ی پشتی آن سفید است؛ باله‌ی پشتی برجسته دارد و ارتفاعش به دو متر می‌رسد

دولفین نهنگی پوزه‌کوتاه

Orcaella brevirostris

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان که باله‌ی پشتی آن کوچک و سه‌ضلعی با نوک مدور است و باله‌ی شنای بزرگی با نوک مدور دارد

دولفینیان *Delphinidae*

[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ی آب‌بازسانان با بدنی دوکمانند و پوزه‌ای مشخص که جوردندان است و گوش خارجی ندارد

دی‌اکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید

deoxyribonucleic acid

[ژن] بسپاری متشکل از واحدهای دی‌اکسی‌ریبونوکلئوتید، حاوی اطلاعات وراثتی

DNA

اخت. دنا

دولفین سرپوزه‌ای هویساید

Cephalorhynchus heavisidii

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان که سر آن مخروطی است و پوزه ندارد

دولفین کوهان‌دار اطلسی

Sousa teuszii

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان که باله‌ی پشتی آن به‌طور غیرمعمول منحنی و خمیده است و کوهان یا قوز کوچکی بر روی قسمت پشتی دارد

دولفین کوهان‌دار چینی

Sousa chinensis

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان با پیشانی شیب‌دار که باله‌ی پشتی دوطبقه‌ی آن شامل یک باله‌ی کوچک‌تر است که بر روی قوز طویل پشتی قرار گرفته است

دولفین گوی‌سر باله‌بلند

Globicephala melas

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی دولفینیان و راسته‌ی آب‌بازسانان با بدن سیاه و شکم سفید و دارای سر کروی و بدن مخروطی و دم بلند که باله‌ی شنایش یک‌پنجم بدن است

دولفین معمولی پوزه‌کوتاه

Delphinus delphis

septal	دیواره‌ای	paleospecies, chronospecies	دیرین‌گونه
	[عمومی] مربوط به دیواره		[عمومی] گونه‌ای که در بیش از یک دوره زمین‌شناسی وجود داشته باشد
cell wall	دیوارهٔ یاخته	plasmid	دیسک
	[عمومی] ساختمان نسبتاً سختی که بر روی غشای درون‌یاخته‌ای برخی از یاخته‌ها قرار گرفته است و کار حفاظت و شکل‌دهی آنها را بر عهده دارد		[عمومی] عنصر وراثتی غیرفام‌تنی موجود در میان یاختهٔ باکتریها
Diomedeiae	دیومدیان	plastid	دیسبه
	[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ کبوترسانان که بزرگ‌ترین پرندگان دریایی پروازگر هستند با بالهای بلند و باریک و منقار قلاب‌دار		[عمومی] یکی از اندامکهای یاخته‌ای محصور در غشا که در یاخته‌های گیاهی یافت می‌شود و وظایف کاراندام‌شناختی متفاوتی مانند سنتز (synthesis) و ذخیره‌سازی مواد را به عهده دارد
	ذره‌باران ← زیست‌باران	septum	دیواره
			[عمومی] جدار جداکنندهٔ دو حفره

ر

rectal	راست‌روده‌ای	رابطهٔ بین‌گونه‌ای
	[عمومی] مربوط به راست‌روده	interspecific relation
rectectomy, proctectomy	راست‌روده‌برداری	[عمومی] رابطهٔ موجود بین دو یا چند گونه
	[عمومی] بریدن و برداشتن راست‌روده	رابطهٔ مبدأ - مقصد
rectalgia, proctalgia	راست‌روده‌درد	source-sink
	[عمومی] درد راست‌روده	[گیاهی] رابطهٔ میان دو بخش یک سامانه یا دو اندام یک گیاه در فرایند فتوسنتز (photosynthesis) که در آن یک بخش در حکم تولیدکننده، یعنی مبدأ، عمل می‌کند و بخش دیگر در حکم محل تجمع یا مصرف، یعنی مقصد
order	راسته	راست‌روده
	[عمومی] پنجمین رتبهٔ رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از تیره و پایین‌تر از رده	rectum, straight intestine
Mustelidae	راسوئیان	[عمومی] بخش انتهایی فراخ‌روده
	[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گوشتخوارسانان با بدن لوله‌ای و اندام حرکتی کوتاه و گردن بلند و سر کوچک	راست‌روده‌آماس
		rectitis, proctitis
		[عمومی] التهاب راست‌روده

راش

Fagus
[گیاهی] سرده‌ای از راشیان خزان‌دار با گل‌های یک‌جنسی و گل‌آذین دُم‌گره‌ای (catkin)

راش‌سانان

Fagales
[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها شامل درختانی مانند توسکا و فندق و راش و گردو و غان

راشیان

Fagaceae
[گیاهی] تیره‌ای از راش‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های ساده متناوب و کامل و دندانه‌دار یا لپ‌دار و گل‌های یک‌جنسی با گل‌آذین دُم‌گره‌ای (catkin) و میوهٔ فندق‌ی یک یا دودانه‌ای که گریبانی پیاله‌مانند آن را احاطه کرده است

رافلزیا

Rafflesia
[گیاهی] سرده‌ای انگلی از رافلزئیان با پانزده تا نوزده گونه که همگی بومی آسیای جنوب شرقی هستند؛ این گیاهان ساقه و ریشه و برگ واقعی ندارند و تنها بخش قابل‌رؤیت آنها در بیرون از بافت میزبان، گلی درشت و پنج‌گلبرگی است که در گونه‌های مختلف ممکن است بیش از ۱۰۰ سانتی‌متر قطر و تا ده کیلوگرم وزن داشته باشد؛ بو و ظاهر این گل مانند گوشتِ فاسد است که موجب جمع

شدن مگس به دور آن و انتقال گرده از گل‌های نر به گل‌های ماده می‌شود * نام این سرده و تیرهٔ منسوب به آن از نام سیر توماس استمفورد رافلز (Sir Thomas Stamford Raffles) حاکم بریتانیایی سوماترا گرفته شده است.

رافلزئیان

Rafflesiaceae
[گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان انگلی با سه سرده و حدود بیست گونه که در شرق و جنوب شرقی آسیا می‌رویند؛ این گیاهان ساقه و برگ و ریشه و هیچ‌گونه بافت فتوسنتزکننده‌ای (photosynthetic) ندارند و گل‌های آنها بر روی ریشه‌ها یا بخش‌های پایینی ساقهٔ گیاه میزبان قرار دارد؛ برخی از این گیاهان انگل داخلی سرده‌ای از انگوریان هستند

راکیزه

mitochondrion
[عمومی] اندامکی کروی یا میله‌ای شکل در درون میان‌یاختهٔ یاخته‌های هوسته‌ای که عهده‌دار تنفس هوازی و تولید انرژی است

راکیزه‌ای

mitochondrial
[عمومی] مربوط به راکیزه

رانش ژنی

genetic drift
[ژن] نوسانات تصادفی در فراوانی نسبی دگره‌های ژنها در جمعیت‌های کوچک

جدول، که صفات و مشخصه‌های بارز آنها را نشان می‌دهد

رُخ‌نمانگاری

profiling [← پروتکلان] تهیه یا ترسیم رُخ‌نما

رُخ‌نمانگاری پروتئین

proteomic profiling

[← پروتکلان] استفاده از برچسبهای شیمیایی برای گروه‌هایی فعال از پروتئینها در مخلوطهای پیچیده و نیز تشخیص نقش کارکردی این گروهها

رُخ‌نمانگاری پروتئین

protein profiling

[← پروتکلان] تهیه فهرست کاملی از پروتئینها و پپتیدهای یک سامانه زیستی در زمانی معین

رُخ‌نمای پروتئین

protein profile

[← پروتکلان] مجموعه کاملی از پپتیدها و پروتئینهای یک نمونه خاص که در رُخ‌نمانگاری پروتئین بازنمایی می‌شود

رُخ‌نمایی

phenocopy [عمومی] تغییری تقلیدی از رُخ‌نمود بر اثر

شرایط محیطی که مبنای ژن‌شناختی ندارد

رایاختمان

cybernome [ژن] نظامی هماهنگ از ساختارها و کارکردهای ثابت و متغیر یاخته زنده

رایاختمان‌شناسی

cybernomics [ژن] مطالعه علمی رایاختمان شامل دانش‌های ژنگ‌ان‌شناسی و رونوشتگان‌شناسی و پروتگان‌شناسی و دگرگشتگان‌شناسی (metabolomics)

رتبه

rank [عمومی] هریک از سطوح رسمی در سازگانهای رده‌بندی موجودات زنده

رتبه درون‌گونه‌ای

intraspecific rank

[عمومی] رتبه‌ای که مراتب تعامل افراد درون یک گونه را معین می‌کند

رتبه فراگونه‌ای

supraspecific rank

[عمومی] رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد

رُخ‌نما^۱

phenocopic [عمومی] مربوط به رُخ‌نمایی

رُخ‌نما^۲

profile [← پروتکلان] خلاصه یا تحلیلی سامان‌یافته از داده‌ها، اغلب به‌صورت نمودار یا

رشته‌الگو ← رشته‌نارمزگذار	phenotype	رُخ نمود
	[عمومی] مجموعه ویژگی‌های ساختاری و عملکردی قابل تشخیص در موجود زنده	
رشته‌بامعنا ← رشته‌رمزگذار	phenotypic	رُخ نمودی
	[عمومی] مربوط به رُخ نمود	
رشته‌پادرمزگذار	class	رده
← رشته‌نارمزگذار	[عمومی] چهارمین رتبه رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از راسته و پایین‌تر از شاخه	
رشته‌پادمعنا	classification	رده‌بندی
← رشته‌نارمزگذار	[عمومی] گروه‌بندی موجودات در یک سامانه یا سلسله‌مراتبی از رتبه‌ها براساس ساختار و منشأ یا نشان‌ویژه‌های دیگر	
رشته‌پیرو	lagging strand	مت. طبقه‌بندی
[ژن] رشته‌ای از دنا که به‌طور گسسته به دنبال هم‌تاسازی رشته‌پیشرو ساخته می‌شود		* مصوب فرهنگستان اول
رشته‌پیشرو	leading strand	
[ژن] رشته‌ای از دنا که در فرایند هم‌تاسازی به‌طور پیوسته در ۵' به ۳' ساخته می‌شود		
رشته‌رمزگذار، coding strand, non-transcribed strand	mitosis	رزین ← اَنگُم
[ژن] رشته‌ای از مارپیچ دنا که توالی آن مشابه توالی رِناپ ژن مربوط است	[عمومی] نوعی تقسیم یاخته‌ای که با ظهور رشته‌های فام‌تنی همراه است و در نتیجه آن دو یاخته مشابه با یاخته مادر به وجود می‌آید	رِشتمان
مت. رشته‌بامعنا sense strand		
رشته مثبت plus strand		
رشته نالگو non template strand	mitotic	رِشتمانی
	[عمومی] مربوط به رِشتمان	
رشته مثبت ← رشته‌رمزگذار		

[گیاهی] رشد حاصل از فعالیت سرلادهای
انتهاپی

رشته منفی

← رشته نارمزگذار

رقابت بین‌گونه‌ای

interspecific competition

[عمومی] رقابت موجود بین دو یا چند
گونه

رشته نالکو ← رشته رمزگذار

رشته نارمزگذار

non-coding strand,
transcribed strand

[ژن] رشته‌ای از مارپیچ دوگانه DNA که
رمزگذار نیست و مکمل رشته رمزگذار
است

رقم چندرگه‌ای

multiline variety

[ژن] جمعیتی مرکب از رگه‌های
خویشاوند یک گیاه خودگشن که ژنهای
متفاوتی دارد

متـ. رشته الکو

رشته پادرمزگذار
anticoding strand

رشته پادمعنا

antisense strand
minus strand

A-line رگه آ

[ژن] رگه‌ای با میان‌یاخته نرعیقیم و
بدون دگره‌های بازگردان باروری که
در تولید بذر دورگه به‌عنوان والد
مادری مورد استفاده قرار می‌گیرد

رشد پسین secondary growth

[گیاهی] رشد حاصل از فعالیت سرلادهای
جانبی (بُن‌لاد آوندی و بُن‌لاد چوب‌پنبه)

رشد جمعیت

population growth

[عمومی] تغییر در اندازه جمعیت در طول
زمان بر اثر زادوولد و مرگومیر و
درون‌کوچی (immigration) و برون‌کوچی
(emigration)

رشته آر

← رگه بازگردان باروری

رگه اضافه‌دار addition line

[ژن] رگه‌ای که علاوه بر فام‌تن‌های پایه،
فام‌تن یا بازوهای اضافی از فام‌تن‌های
دیگر دارد

رشد نخستین primary growth

دگره‌های مغلوب در محل بازگردان
باروری دارد

رگه‌های نسبتاً هم‌ژن
near isogenic lines

[ژن] دو یا چند رگه حاصل از
خودگشنی‌های تکراری، نسل ششم به بعد

رگه‌های هم‌ژن, isogenic lines,
isolines

[ژن] دو یا چند رگه که فقط از نظر یک
ژن یا مکان ژنی متفاوت هستند

رمز ژنی genetic code

[ژن] هر یک از توالیهای سه‌گانه
نوکلئوتیدی که نوع آمینواسیدهای یک
زنجیره پلی‌پپتیدی یا شروع و خاتمه
آن را تعیین می‌کند

رمزه codon

[عمومی] توالی سه‌نوکلئوتیدی در رنا که
رمز یک آمینواسید ویژه را در زنجیره
پلی‌پپتیدی تعیین می‌کند

رمزه آغازش, initiation codon,
start codon, initiator codon

[ژن] رمزه‌ای در رناپ که در جریان
ترجمه، نخستین آمینواسید پروتئین
در حال ساخت را تعیین می‌کند

مت. آغازگر^۲ initiator^۲

آغازگاه ترجمه
translation initiation site

رگه بازگردان باروری
fertility restorer line,
restorer line

[ژن] رگه‌ای که ژنهای هسته‌ای آن باروری
را به رگه‌های نرعقیم میان‌یاخته‌ای
بازمی‌گرداند و با رگه آ برای تولید بذر
دورگه تلاقی داده می‌شود

مت. رگه آر R-line

رگه بیگانه‌اضافه‌دار
alien addition line

[ژن] رگه‌ای گیاهی با یک یا چند فام‌تن
اضافی از یک گونه بیگانه

رگه تراژنی transgenic line

[ژن] رگه‌ای که قطعه‌ای از دنا خارجی
دارد

رگه خالص pure line

[ژن] تعدادی گیاه که از یک تک‌بوته در
یکی از نسلهای حاصل از خودگشنی به
دست می‌آید

رگه نرعقیم male steril line

[ژن] رگه‌ای که قادر به تولید دانه‌گرده
فعال و زنده نیست

رگه نگهدار maintainer line

[ژن] رگه‌ای که برای نگهداری و تکثیر
رگه نرعقیم میان‌یاخته‌ای به کار
می‌رود و معمولاً میان‌یاخته طبیعی و

رِنایِ پادمعنا ← رِنایِ پادمعنا	رِنایِ ریونوکلئیک‌اسید ← رِنایِ
رِنایِ ناقل ← رِنایِ ناقل	رِنایِ رِنابسپاراز RNA polymerase, DNA-dependent RNA polymerase
رِنایِ بازدارندهٔ کوچک ← رِنایِ تداخلگرِ کوچک	رِنایِ [ژن]‌زی‌مایه‌ای که رشتهٔ پادمعنا را مارپیچ دوگانهٔ رِنایِ را الگوی ساخت رِنایِ تکرشته‌ای قرار می‌دهد
رِنایِ پادمعنا antisense RNA, aRNA, asRNA	مت. رونوشتاز transcriptase
[ژن] مولکول تکرشته‌ای رِنایِ که توالی نوکلئوتیدی آن مکمل توالی نوکلئوتیدی رِنایِ بامعنا یا رِنایِ پیک است	رِنایِ پیک ← رِنایِ پیک
مت. رِنایِ مکمل complementary RNA	رِنایِ تداخلگرِ کوچک ← رِنایِ تداخلگرِ کوچک
cRNA	رِنایِ رِناتن ribosome
رِنایِ پیک messenger RNA	[عمومی] اندامک درون‌باخته‌ای که عمدتاً از رِنایِ تشکیل شده و جایگاه سنتز پروتئین است
[ژن] رِنایِ تکرشته‌ای رونویسی شده از رِنایِ که حاوی اطلاعات لازم برای ساختن پروتئین است	رِنایِ رِناتنی ← رِنایِ رِناتنی
اخت. رِنایِ پیک mRNA	رِنایِ رِناز RNase, ribonuclease
رِنایِ تداخلگرِ کوچک small interfering RNA	[ژن]‌زی‌مایه‌ای که پیوندهای نوکلئوتیدی رِنایِ را می‌شکند
[ژن] رِنایِ کوچک ۲۱ تا ۲۲ نوکلئوتیدی که در تجزیه و منع رونویسی رِنایِ نقش دارد	رِنایِ رِنایِم ribozyme
اخت. رِنایِ رِناتن siRNA	[ژن] مولکول رِنایِ که خاصیت زی‌مایه‌ای توالی ویژه (-sequence specific) دارد و باعث پیرایش رِنایِ تکرشته‌ای می‌شود
مت. رِنایِ بازدارندهٔ کوچک small inhibitory RNA	

epiderm	روپوست	ribosomal RNA	رِنای رِناتنی
[عمومی] ۱. خارجی ترین لایه پوست که فاقد رگهای خونی است ۲. خارجی ترین لایه ساقه و ریشه و برگ		[ژن] رِنای موجود در ساختار رِناتن اِخت. رِنار rRNA	
		رِنای مکمل ← رِنای پادمعنا	
epidermic, epidermal	روپوستی	transfer RNA	رِنای ناقل
[عمومی] مربوط به روپوست		[ژن] مولکول کوچک رِنای که دارای یک پادرمزه است و رمزه ویژه‌ای را در رِنای پیک شناسایی می‌کند و از یک انتها با اتصال به یک آمینواسید خاص آن را به زنجیره پلی‌پپتیدی درحال ساخت اضافه می‌کند	
رودانه ← پوسته دانه		trRNA	اِخت. رِنان
hydathode	روزنه آبی	chromoplast	رنگ‌دیسسه
[عمومی] منفذی در روپوست برگ برخی از گیاهان که آب به صورت مایع از آن خارج می‌شود		[کیمی] نوعی دیسه در یاخته گیاهی که دارای رنگیزه‌هایی به‌غیراز سبزینه است	
stoma	روزنه هوایی	epithem	روآکنه
[عمومی] منفذی در روپوست برگها و ساقه‌های جوان که باعث تبادل گاز بین بافت‌های داخل گیاه و محیط می‌شود		[عمومی] نوعی بافت گیاهی متشکل از یاخته‌های تخصص‌یافته و فضاهای میان یاخته‌ها که روزنه‌های آبی را می‌سازد	
Rubia	روناس	epistasis	روایستایی
[کیمی] سرده‌ای از روناسیان علفی و نیمه‌درختچه‌ای چندساله خزنده یا بالارونده با حدود ۶۰ گونه که بومی افریقا و نواحی معتدل آسیا و امریکا هستند؛ گل‌های کوچک آنها پنج گلبرگ زرد کم‌رنگ دارد و گل آذین‌شان خوشه‌ای متراکم است؛ از ریشه این گیاهان رنگ سرخ تهیه می‌کنند		[ژن] فرایندی که در آن یک ژن اثر ژن دیگر را می‌پوشاند	
		روبر ← برون‌بر	

[ژن] مجموعه‌ی روش‌هایی که در تجزیه و تحلیل رونوشتگان یاخته و برخی اندامکهای درونی آن به کار می‌رود

رونوشتی transcriptional
[عمومی] مربوط به رونویسی

رونویسی transcription
[عمومی] فرایند ساخت رنا از دنا

رویوان embryo
[عمومی] ۱. جانور در مراحل اولیه‌ی تکوین، از زمان تقسیم تخمک بارور تا تولد؛ در انسان، از چهارمین روز تا پایان هشتمین هفته‌ی باروری ۲. ساختاری در دانه گیاهان، قبل از جوانه‌زنی، که از تکوین تخم به وجود می‌آید

رویوان‌بر embryophore
[عمومی] پوسته‌ی دربرگیرنده رویوان

رویوان‌داران Embryophytes
[کیمی] مجموعه گیاهان خشکی‌زی یا آبی با اجداد خشکی‌زی که توانایی تولید رویان پریاخته دارند

رویوان‌زایی embryogenetic
[عمومی] مربوط به رویان‌زایی

روناسیان Rubiaceae
[کیمی] تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان غالباً درختچه‌ای و گاهی درختی یا بالارونده یا علفی با حدود ۶۰۰ سرده و ۶۰۰۰ گونه که بالاترین تنوع را در مناطق گرم مرطوب دارند؛ آرایش برگها معمولاً متقابل با ظاهری فراهم است و گل‌هایشان معمولاً دوجنسی و جام و کاسه آنها چهار تا پنج لپی است و چهار تا پنج پرچم و دو برچه دارند

رونوشت transcript
[عمومی] هریک از مولکول‌های رنای ساخته‌شده از دنا

رونوشت‌ساز ← رنابسپاراز

رونوشت‌تن transcriptosome
[ژن] هم‌تافتی از پروتئینها که در رونویسی یک ژن نقش فعال دارد

رونوشتگان transcriptome
[ژن] مجموعه رونوشت‌های مربوط به ژن‌های بیان‌شده یک ژنگان
مت. ژنگان بیان‌شده
expressed genome

رونوشتگان‌شناسی transcriptomics

microorganic, ریزاندامگانی microorganismal	embryogenesis رویان‌زایی [عمومی] رشد و تکامل رویان
[عمومی] مربوط به ریزاندامگان	
micropropagation ریزتکثیری	embryology رویان‌شناسی [عمومی] علم مطالعهٔ تکوین و نمو رویان
[عمومی] ازدیاد گیاهان در شیشه با استفاده از کشت قطعات بافت یا اندام آنها	
microbody ریزتن	embryonic, embryonal رویانی [عمومی] مربوط به رویان
[عمومی] اندامکی پوشیده از غشا با قطر معمولاً کمتر از یک میکرون حاوی تعدادی از زی‌مایه‌های وابسته به یکدیگر	ریبونوکلئیک‌اسید ribonucleic acid [تن] بسیاری متشکل از واحدهای ریبونوکلئوتید اخت. رنا RNA
microphage ریزخوار	morphospecies ریخت‌گونه [عمومی] گونه‌ای که براساس ویژگیهای ریخت‌شناختی تعیین می‌شود
[عمومی] گویچهٔ سفید تک‌هسته‌ای بیگانه‌خوار ریزی که در بافتها به سر می‌برد و از اجسام ریز تغذیه می‌کند * مصوب فرهنگستان اول	ریزآرایه پروتگان ← تراشهٔ پروتگان
granule ریزدانه	ریزآرایه پروتئین ← تراشهٔ پروتئین
[عمومی] هر دانهٔ کوچک مانند دانهٔ گرده و سبزدیسه	
granular, granulate ریزدانه‌ای	ریزاندامگان microorganism [عمومی] اندامگانی ریز از زمره پیش‌زیان، باکتریها، مخمرها، ویروسها و جلبکهای تک‌یاخته‌ای
[عمومی] به شکل ریزدانه	
granulation ریزدانه‌ای شدن	
[عمومی] فرایند تشکیل بافت ریزدانه‌ای	

thylakoid	ریزکیسه	granuliferous ¹	ریزدانه‌بر
	[کیمی] هریک از لایه‌های کیسه‌ای ریز تشکیل‌دهندهٔ دانگانه‌ها در سبزدیسه		[عمومی] حامل و دارندهٔ ریزدانه
microflora,	ریزگان	granulose,	ریزدانه‌دار
normal microbial flora, flora		granuliferous ²	
[← میکرب] در میکروب‌شناسی، مجموعهٔ ریزاندامگانهایی که به‌طور طبیعی در محیط یا محل خاصی وجود دارند			[عمومی] دارای ریزدانه
normal flora	ریزگان طبیعی	microfilament	ریزرشته
	مت. ریزگان طبیعی ← ریزگان		[عمومی] ساختاری کوچک و رشته‌مانند متشکل از پروتئینی شبیه اکتین (actin) که به‌صورت منفرد یا دسته‌ای است و در حرکت میان‌یاخته‌ای و تغییر شکل یاخته دخالت دارد
transient flora	ریزگان گذرا	microfilamentous	ریزرشته‌ای
[← میکرب] ریزگان غیربیماری‌زا یا بالقوه بیماری‌زایی که مدت کوتاهی در بدن ساکن می‌شود			[عمومی] مربوط به ریزرشته یا از جنس ریزرشته
resident flora,	ریزگان مقیم		ریزری‌سازند ← ریزی‌سازند
commensal flora		microgamete	ریزکامه
[← میکرب] ریزگانی که در یک مقطع سنی و برای مدتی طولانی در اندامی مانند روده یافت می‌شود			[عمومی] کامهٔ ریز
microspecies,	ریزگونه	saccule, sacculus	ریزکیسک
jordanon			[عمومی] یکی از دو کیسهٔ غشایی داخل دهلین گوش که کوچک‌تر از دیگری است
[عمومی] جمعیت گونهٔ محلی کوچکی که تحت تأثیر شرایط بوم‌شناختی خاص با جمعیت‌های محلی دیگر تفاوت‌های بارز پیدا کرده است		sacculitis	ریزکیسک‌آماس
			[عمومی] التهاب ریزکیسک

فاقد تمایز کامل بافتی است و در حد ابتدایی باقی مانده است	ریزلوله microtubule [عمومی] استوانه‌ای توخالی که میان‌یاختهٔ هوسسته‌ایها را در بر می‌گیرد و به ساختار درونی یاخته شکل می‌دهد و موجب حرکت و انتقال مواد می‌شود
ریسه‌داران Thallophyta, Thallobionta [کیامی] شاخه‌ای از گیاهان پست که فاقد بافتها یا اندامهایی با تمایز کامل بافتی هستند	ریزلوله‌ای microtubular [عمومی] مربوط به ریزلوله
ریسه‌رُست thallophyte [کیامی] گیاهی که رشد آن ریسه‌ای است و برگ یا محور مشخص در آن دیده نمی‌شود	ریزی‌سازند microbiocoenosis [عمومی] مجموعهٔ ریزاندامگانهایی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند م. ریزی‌سازند
ریسه‌سا thalloid [کیامی] مانند ریسه	ریسه thallus [کیامی] دستگاه رویشی گیاهان پست که

ز

زاده آوردن ← تولیدمثل کردن	زاده‌های گیاه‌زاده‌ای ← گیاه‌زاده‌ای
زاده‌آوری ← تولیدمثلی	زاده‌دان antheridium, antherid [عمومی] اندامی در برخی نهانزادان که در آن یاخسته‌های جنسی نر تولید می‌شود
زاده‌آوری کردن ← تولیدمثل کردن	زاده‌دان‌بر antheridiophore [عمومی] پایه‌ی حامل زاده‌دان
زادگان progeny, offspring, descendants	زاده‌دانی antheridial [عمومی] مربوط به زاده‌دان
[نر] زاده‌های حاصل از یک یا چند نسل پیاپی مت. . نتاج	زاده‌زا spermatogonium [عمومی] اولین یاخسته‌های مولد یاخسته‌ی جنسی نر
زاده ^۱ spermatozoid, sperm ¹ [عمومی] یاخسته‌های جنسی نر بالغ که مامه را بارور می‌کند	زاده‌زایشی spermatogenetic [عمومی] مربوط به زاده‌زایی
زاده ^۲ ← گیاه‌زاده	

زاهه زایی spermatogenesis

[عمومی] فرایند به وجود آمدن زاهه

زام پاختک spermatid

[عمومی] پاخته تک‌لاد غیرمتحرک که در

فرایند زاهه‌زایی تولید و پس از تمایز به

زاهه بالغ تبدیل می‌شود

زام پاخته spermatocyte

[عمومی] پاخته‌ای که از رشد زاهه‌زا به

وجود می‌آید

زانیشلیا Zannichellia

[گیاهی] سرده‌ای از زانیشلیائیان آبزی

غوطه‌ور علفی چندساله با یک گونه و

پراکنش جهانی که حاشیه برگهای آن

کامل و گل آذین آن معمولاً دارای دو

گل با دُمگل کوتاه و کلالة نامتقارن

قیفی است

مت. یال اسپیی

زانیشلیائیان Zannichelliaceae

[گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبزی

غوطه‌ور چندساله با چهار سرده و

شش گونه که در آبهای شور یا شیرین

می‌رویند و در سرتاسر جهان

پراکنده‌اند؛ زمین‌ساقه این گیاهان

خزنده بلند و باریک و برگهای آنها

باریک و خطی و متقابل و فراهم یا

متناوب با غلاف قاعده‌ای است؛ گل‌های

تک‌جنسی و کوچکشان به‌صورت

منفرد در کنار برگ یا در سنبله‌های

کوچک قرار دارد

مت. یال اسپیان

زایش خودبه‌خودی

← نازیست‌زایی

زرآوند Aristolochia

[گیاهی] سرده‌ای علفی با حدود ۴۰۰ گونه

با ساقه به‌ندرت بالارونده چوبی، بومی

مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و

معتدل بر قدیم و استرالیا؛ برگهای آنها

متناوب و کامل و دم‌برگ‌دار با قاعده

پهنک قلبی شکل است؛ میوه آنها پوشینه

شکوفاست که با شش شکاف باز

می‌شود

زرآوندیان Aristolochiaceae

[گیاهی] تیره‌ای از زرآوندسانان

(Aristolochiales) چندساله، با برگ‌هایی

متناوب و قاعده‌ای قلبی شکل

زردپره‌ایان Emberizidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان

در اندازه‌های متفاوت که جنس نر آنها

غالباً بزرگ‌تر از ماده است و منقار

مخروطی دارد

پوست آن گوشتۀ شفاف و آبدار قرار دارد که از پنج تا شش برش یا پره تشکیل شده است؛ طعم آن ترش و شیرین است و اکثراً در جنوب تایلند و مالزی و اندونزی و فیلیپین می‌روید

زغال‌اخته *Cornus*

[گیاهی] سرده‌ای از زغال‌اخته‌ایان با ۳۰ تا ۵۰ گونهٔ اغلب خزان‌دار

زغال‌اخته‌ایان *Cornaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از زغال‌اخته‌سانان درختی یا درختچه‌ای و به‌ندرت علفی با برگهای معمولاً متقابل که گل‌های آنها غالباً به‌صورت مجتمع در گُل‌آذین دیهیم (corymb) قرار دارد و دارای چهار تا پنج پرچم است و میوهٔ آنها معمولاً از نوع شفت و به‌ندرت از نوع سیته است

زغال‌اخته‌سانان *Cornales*

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان گل‌دار با حدود ۶۰۰ گونه که دارای گلبرگ‌های جداازهم هستند

زمان پروازسنج ¹time-of-flight

[← پروتکتان] نوعی طیف‌سنج جرمی خاص که یونها را براساس نسبت جرم به بارشان (m/z) تفکیک می‌کند

زرشک *Berberis*

[گیاهی] سرده‌ای از زرشکیان درختچه‌ای خزان‌دار یا همیشه‌سبز با حدود ۵۰۰ گونه که اغلب آنها بومی نواحی معتدل شمالی به‌ویژه آسیا هستند؛ چوب گیاهان این سرده زرد و گل‌های شش‌گلبرگی آنها نیز زرد است و معمولاً خارهایی سه‌شاخه در قاعدهٔ دمبرگها دارند؛ میوهٔ آنها ستهٔ قرمز یا زرد یا آبی یا ارغوانی یا سیاه با یک یا چند دانه است؛ از گونه‌های این سرده برای تولید شهد و تهیهٔ رنگ زرد استفاده می‌شود

زرشکیان *Berberidaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از آللاه‌سانان به شکل درختچهٔ خاردار یا بدون خار و جداگلبرگ

زرگیل *long long, langsats*

[گیاهی] میوهٔ گیاهی با نام علمی زرگیل اهلی (*Lansium domesticum*) از تیرهٔ زیتون‌تلخیان و راستهٔ افراسانان که اندازهٔ آن دوونیم تا پنج سانتی‌متر و به شکل بیضوی یا کروی است و آرایشی خوشه‌ای دارد و به‌صورت خوشه‌های دو تا سی‌تایی است؛ رنگ آن زرد مایل به خاکستری یا قهوه‌ای یا صورتی کم‌رنگ است و دارای پوست مخملی نازک یا ضخیمی است که حاوی شیرابه است؛ در زیر

<p>زمستانی hibernal, hiemal</p> <p>[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل زمستان اتفاق می‌افتد</p>	<p>زمان پروازسنجی time-of-flight², TOF</p> <p>[پروتگان] اندازه‌گیری زمان حرکت یک شیء یا ذره در مسیری از یک محیط با استفاده از زمان پروازسنج</p>
<p>زمین‌ساقه rhizome</p> <p>[عمومی] ساقه زیرزمینی برخی گیاهان که دارای رشد افقی است و به‌عنوان اندام تکثیر رویشی عمل می‌کند</p>	<p>زمان پروازسنجی یونش الکتروافشانه‌ای electrospray ionisation time-of-flight, ESI-TOF</p> <p>[پروتگان] روش حاصل از تلفیق روش یونش الکتروافشانه‌ای مولکولهای هدف از یک سو و دقت آشکارسازی روش زمان پروازسنجی از دیگر سو برای تعیین دقیق طیفهای قطعه‌یون و اجرام آنها</p>
<p>زمین‌ساقه‌ریخت rhizomorph</p> <p>[عمومی] به شکل زمین‌ساقه</p>	<p>زمستان خواب hibernator</p> <p>[جانوری] جانوری که با زمستان‌خوابی و کاهش شدید دما و دگرگشت بدنش در برابر سرمای زمستان از خود محافظت می‌کند</p>
<p>زمین‌گرا geotropic</p> <p>[عمومی] ویژگی اندامهای گیاهی که ناشی از تأثیر قوه جاذبه بر آنها باشد و سبب متمایل شدن آنها به سمت زمین شود</p>	<p>زمستان‌خوابی hibernation, winter sleep, deep hibernation</p> <p>[عمومی] حالتی برای حفاظت در برابر سرمای زمستان که در برخی جانوران وجود دارد و با خواب و کاهش شدید دما و دگرگشت بدن همراه است</p>
<p>زمین‌گرایی geotropism</p> <p>[عمومی] واکنش گیاه نسبت به قوه جاذبه زمین و متمایل شدن اندامهای آن به سمت زمین</p>	<p>زنبق Iris</p> <p>[گیاهی] سرده‌ای از زنبقیان علفی چندساله با ۲۰۰ تا ۳۰۰ گونه و ساقه‌های زیرزمینی و گل‌های زیبا که در نواحی معتدله نیمکره شمالی پراکنده‌اند</p>

Zingiberales **زنجبیل‌سانان**

[گیاهی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل گیاهانی مانند زنجبیل و موز

Zingiberaceae **زنجبیلیان**

[گیاهی] تیره‌ای از زنجبیل‌سانان علفی با حدود ۴۵ سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری افریقا و آسیا و آمریکا می‌رویند و بیشترین تنوع را در آسیای جنوب شرقی دارند؛ در قاعده برگهای دوردیفه این گیاهان غلافی وجود دارد که از هم‌پوشانی آنها ساقه‌ای کاذب ایجاد می‌شود؛ گل‌های نرماده آنها در گل‌آذین گرزنی محدود قرار گرفته و گل‌پوش آنها از دو حلقه تشکیل شده است

food chain, **زنجیره غذایی**
trophic chain,
trophic pathway

[عمومی] مراحل خوردن و خورده شدن موجودات زنده در هر بوم‌سازگان که در طی آنها مواد و انرژی در ترازهای مختلف تغذیه انتقال می‌یابد

Artiodactyla **زوج‌سم‌سانان**

[جانوری] علفخوارانی که شمار انگشتانشان، که در درون سم قرار دارد. زوج است و چشمه‌ایشان در دو طرف سر قرار دارد و مژه‌هایشان بلند و موهای گردن اکثر آنها کوتاه است

Iridaceae **زنبقیان**

[گیاهی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با انواع ساقه‌های زیرزمینی و برگهای خطی یا نواری که گلپوش شش‌قطعه‌ای و خامه سه‌قسمتی و سه پرچم دارند و میوه آنها پوشینه است

زنبورخوار معمولی**Merops apiaster**

[جانوری] گونه‌ای از زنبورخواریان و راسته سبزی‌قباسانان با بدن قهوه‌ای روشن و منقار نوکتیز و زرد

Meropidae **زنبورخواریان**

[جانوری] تیره‌ای از راسته سبزی‌قباسانان که فعال و رنگارنگ و اجتماعی هستند و منقارشان بلند و باریک و منحنی است

Zingiber **زنجبیل**

[گیاهی] سرده‌ای از زنجبیلیان علفی ایستاده چندساله با حدود ۷۰ گونه، بومی آسیای جنوب شرقی با ساقه باریک و نی‌مانند و برگهای سرنیزه‌ای سبز براق که از زمین ساقه‌ای غده‌ای می‌رویند؛ گل‌های آنها سبز مایل به زرد با لبه‌ای ارغوانی و لکه‌های کرم‌رنگ و گل‌آذین مخروطی و کوچک و سنبله‌ای متراکم است که در تابستان از زمین ساقه بیرون می‌زند

vaginotomy	زِه‌راه‌بُری	زهدان‌راه ← زهراه
	[عمومی] بریدن یا شکافتن زِه‌راه مت. زهدان‌راه‌شکافی زهراه‌شکافی زهدان‌راه‌بُری	زهدان‌راه‌آماس ← زهراه‌آماس
vaginate	زِه‌راه‌دار	زهدان‌راه‌برداری ← زهراه‌برداری
	[عمومی] دارای زِه‌راه مت. زهدان‌راه‌دار	زهدان‌راه‌بُری ← زهراه‌بُری
	زِه‌راه‌شکافی ← زِه‌راه‌بُری	زهدان‌راه‌دار ← زهراه‌دار
vaginal	زِه‌راهی	زهدان‌راه‌شکافی ← زهراه‌بُری
	[عمومی] مربوط به زهراه مت. زهدان‌راهی	زهدان‌راهی ← زهراهی
	زهسان ← جنین	زِه‌راه [عمومی] مجرای ماهیچه‌ای با پوشش مخاطی در پستانداران ماده که زهدان را به خارج متصل می‌کند مت. زهدان‌راه
	زهسان‌بین ← جنین‌بین	vagina
	زهسان‌بینی ← جنین‌بینی	زِه‌راه‌آماس [عمومی] التهاب زِه‌راه مت. زهدان‌راه‌آماس
	زهسانی ← جنینی	vaginitis
guttation, sudation ¹	زهش	زِه‌راه‌برداری [عمومی] بریدن و برداشتن زِه‌راه مت. زهدان‌راه‌برداری
	[عمومی] خروج آب و مواد محلول از گیاه به صورت مایع از طریق روزنه‌های آبی مت. تعریق ^۲	vaginectomy

<i>Melia</i>	زیتون تلخ	guttational	زهشی
[گیاهی] سرده‌ای درختی از زیتون تلخیان خزان‌دار با گل‌های کوچک معطر و برگ‌های بلند تقریباً به طول ۵۰ سانتی‌متر و دُم‌برگی طویل که از جنوب شرقی آسیا تا استرالیا پراکنده هستند		[عمومی] مربوط به زهش/تعریق مت. تعریقی	
		zoocoenosis	زیاسازند
		[عمومی] مجموعه جانورانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند	
Meliaceae	زیتون تلخیان	fauna	زیاگان
[گیاهی] تیره‌ای از افراسانان درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های شانه‌ای متقابل یا متناوب و گل‌های منظم و میوه‌های متنوع		[جانوری] مجموعه گونه‌های جانوری که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند	
Oleaceae	زیتونیان	faunistics	زیاگان‌شناسی
[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده که شامل زیتون و خویشاوندان آن می‌شود و حدود ۲۴ سرده و ۹۰۰ گونه دارد که آرایش برگ‌های آنها ساده یا مرکب شانه‌ای با آرایشی اغلب متقابل یا چرخه‌ای و کاسه و جام آنها معمولاً چهارقطعه‌ای است		[جانوری] بررسی ترکیب گونه‌های جانوری که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند	
		faunistic	زیاگانی
		[جانوری] مربوط به زیاگان	
		biomass	زی‌توده
		[عمومی] ۱. وزن تر یا خشک موجود یا موجودات زنده یک زیستگاه یا یک تراز تغذیه معین در زمانی مشخص ۲. ماده آلی که برای تولید انرژی به کار می‌رود	
biotope	زی‌جا		
[عمومی] محیط زیستی با شرایط و جمعیت زیستی معین در دوره‌ای مشخص			
hypostasis	زیرایستایی	<i>Olea</i>	زیتون
[ژن] فرایندی که در آن اثر یک ژن به وسیله ژن دیگری پوشیده می‌شود		[گیاهی] سرده‌ای از زیتونیان که شامل درختان و درختچه‌های زیتون است	

subclone	زیرهمسانه	sub-proteome	زیرپروتگان
[ژن] قطعه کوچکی از دنا که با استفاده از زی‌مایه‌های ویژه‌تر از یک قطعه همسانه‌سازی شده بزرگ‌تر جدا می‌شود و خود در یک ناقل همسانه‌سازی می‌شود		[پروتگان] هر زیرمجموعه‌ای از پروتئینها که نمایشگر جزئی از کل پروتگان است	
		hypoderm	زیرپوست
		[عمومی] لایه‌ای در زیر روپوست از بافت پیوندی سست که دربردارنده شمار متفاوتی از یاخته‌های چربی است	
subcloning, recloning	زیرهمسانه‌سازی	hypodermic	زیرپوستی
[ژن] روشی برای خرد کردن قطعات بزرگ دنا به همسانه‌سازی شده به قطعات کوچک‌تر از ۵ کیلوباز		[عمومی] مربوط به زیرپوست	
		Hypolepidaceae	زیرپولکیان
		[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌سانان که دارای برگهای بلند و شاخه‌شاخه هستند	
	زی‌سازگان‌شناسی	subspecies	زیرگونه
biosystematics	[عمومی] علم رده‌بندی موجودات زنده با تکیه بر ویژگیهای گونه‌شناختی و با استفاده از روشهای مختلف آزمایشگاهی و دورگ‌گیری و بررسیهای محیطی	[عمومی] هریک از گروههای فرعی یک گونه معین که علی‌رغم تفاوتهای ژنتیکی و آرایه‌شناختی قادرند با یکدیگر زادآوری کنند	
		subspecific	زیرگونه‌ای
		[عمومی] مربوط به زیرگونه	
	زی‌سازند	زیرمغزی ← غده زیرمغزی	
biocenosis	[عمومی] مجموعه موجودات زنده‌ای که در ارتباط نزدیک با یکدیگر یک واحد بوم‌شناختی طبیعی را تشکیل می‌دهند	hypothalamus	زیرنهج
		[عمومی] اندامی که در زیر نهج قرار دارد و کارش تنظیم آب و دمای بدن و خواب و صفات ثانوی جنسی است	
	زی‌سازند دریایی		
marine biocoenosis	[عمومی] مجموعه موجودات زنده‌ای که در ارتباط نزدیک با یکدیگر یک واحد بوم‌شناختی دریایی را تشکیل می‌دهند		

[عمومی] بررسی جمعیت از دیدگاه علم
زیست‌شناسی

biotechnology, **زیست‌فناوری**
biotech, biotechnol

[ژن] دست‌ورزی (manipulation) و
استفاده از ریزاندامگانها در تولید
محصولات مورد نیاز انسان

زیست‌فناوری آبی

blue biotechnology

[ژن] استفاده از روشهای زیست‌فناوری
در مطالعه آبیان

زیست‌فناوری پزشکی

← زیست‌فناوری قرمز

زیست‌فناوری زیست‌محیطی

Environmental
biotechnology

[ژن] استفاده از روشهای زیست‌فناوری
در حفظ و مراقبت از محیط زیست

زیست‌فناوری سبز

green biotechnology

[ژن] استفاده از روشهای دست‌ورزی
(manipulation) ژنی و زیست‌فناوری
در کشاورزی

مت. زیست‌فناوری کشاورزی
agricultural biotechnology

biolistics, **زیست‌باران**
particle gun technique,
particle acceleration
technique

[ژن] نوعی روش انتقال ژن که در آن
ذرات تنگستن یا طلای پوشیده با دنا به
سمت یاخته‌ها یا بافتها یا اندامهای
هدف پرتاب می‌شود

مت. ذره‌باران

particle bombardment,
microprojectile bombardment

زیست‌تراشه پروتئین

← تراشه پروتئین

bioinformatics **زیست‌داده‌ورزی**

[بی‌بیوتکن] دانشی که در آن زیست‌شناسی
و رایانه و فناوری اطلاعات در هم
می‌آمیزند

biogenesis **زیست‌زایی**

[ژن] به وجود آمدن موجودات زنده از
دیگر موجودات زنده

زیست‌شناسی اعصاب

← پی‌زیست‌شناسی

زیست‌شناسی اعصاب

← پی‌زیست‌شناسی

زیست‌شناسی جمعیت

population biology

می‌پردازد که در ساخت مواد و افزاره‌های خودسامان (self-assembling) کاربرد دارد

زیگان‌شناسی **biomimics**
[ژن] مطالعه کل‌نگرانه داده‌های زیستی

زی‌گونه **biospecies**
[عمومی] گونه‌ای که براساس ویژگی‌های زیست‌شناختی معین می‌شود

زیمان **biome**
[عمومی] کلان‌مجموعه‌های زی‌گیتاشناختی (biogeographic) با سیمای ظاهری و شکلهای زیستی معین و گونه‌های گیاهی و جانوری خاص

زی‌مایه تاب‌یار **folding enzyme**
[پروتئین] هر یک از مجموعه پروتئینها یا عمدتاً زی‌مایه‌هایی که به مراحل بالقوه کُند فرایند پروتئین‌تابی شتاب می‌دهند

زی‌مایه ویژه‌بر

← درون‌نوکلئاز ویژه‌بر

زیواگان **biota**
[عمومی] مجموعه گیاهان و جانورانی که در یک منطقه و در دوره‌ای معین در کنار هم زندگی می‌کنند

زیست‌فناوری سفید
white biotechnology

[ژن] شاخه‌ای از زیست‌فناوری که در آن از عوامل زیستی مانند میکروبها و یاخته‌ها برای تولید صنعتی فراورده‌های زیست‌شیمیایی مانند زی‌مایه استفاده می‌شود

مت. زیست‌فناوری صنعتی
industrial biotechnology

زیست‌فناوری صنعتی
← زیست‌فناوری سفید

زیست‌فناوری قرمز
red biotechnology

[ژن] کاربرد زیست‌فناوری در زمینه‌هایی مانند پزشکی و داروسازی برای درمان بیماریها و تولید انواع پادزیستها
مت. زیست‌فناوری پزشکی
medical biotechnology

زیست‌فناوری کشاورزی
← زیست‌فناوری سبز

زیست‌نانوفناوری
bionanotechnology

[ژن] شاخه‌ای از نانوفناوری که با به‌کارگیری روشهای شیمیایی و زیست‌شیمیایی و زیست‌شناسی مولکولی به شناسایی مؤلفه‌ها و فرایندهایی

ژ

ژن درمانی	gene therapy, gene surgery	ژن	gene
[ژن] استفاده از روش‌های مهندسی ژن شناسی برای تغییر یا جانشینی یک ژن معیوب		[عمومی] واحد کارکردی وراثت که جایگاه خاصی را در فام‌تن اشغال می‌کند	
ژن روایستا	epistatic gene	ژن بارز	dominant gene
[ژن] ژنی که بیان آن مانع بیان یک یا چند ژن دیگر می‌شود		[ژن] ژنی که عامل صفت بارز است	
ژن زیرایستا	hypostatic gene	ژن بوم‌شناسی	genecology
[ژن] ژنی که بیان آن در حضور ژن دیگر متوقف می‌شود		[ژن] مطالعه ژن‌شناسی جمعیت با توجه به زیستگاه آنها	
ژن شناختی ¹	genetic ¹	ژن ترشح‌ساز	secretor ² , secretor gene
[عمومی] مربوط به ژن‌شناسی		[عمومی] ژنی بارز بر روی فام‌تن‌های غیرجنسی که عامل انتقال صفتی است که سبب ایجاد پادگنهای گروه‌های خونی ABO در بزاق یا دیگر ترشحات بدن شخص حامل می‌شود	
ژن شناس	geneticist		
[عمومی] متخصص ژن‌شناسی			

gene action	ژن‌کنش	genetics	ژن‌شناسی
[ژن] کارکرد یک ژن در تعیین رُخ‌نمود یک فرد		[عمومی] شاخه‌ای از علم که به وراثت مربوط می‌شود	

ژن‌شناسی تَرانسلی

additive gene action	ژن‌کنش افزایشی	transmission genetics, classical genetics	
[ژن] مشارکت جمعی دگره‌های ژنهای متعدد در بروز صفات چندژنی		[عمومی] بخشی از ژن‌شناسی که انتقال ژنها را از نسلی به نسل دیگر مطالعه می‌کند	
		مت. ژن‌شناسی مندلی	

mendelian genetics, mendelism

ژن‌شناسی جمعیت

genom	ژنگان	population genetics	
[ژن] مجموع اطلاعات ژنی در یک یاخته یا اندامگان		[ژن] شاخه‌ای از علم ژن‌شناسی که به بررسی ترکیب ژن‌شناختی جمعیتها می‌پردازد	

ژنگان بیان‌شده ← رونوشتگان**ژنگان پیمایی** ← فام‌تن‌پیمایی**ژن‌شناسی مندلی**

genomics	ژنگان‌شناسی	← ژن‌شناسی تَرانسلی	
[ژن] دانشی که به مطالعه و بررسی ساختار و عملکرد ژنگان می‌پردازد			

ژن کشنده

expression genomics	ژنگان‌شناسی بیانی	lethal gene	
[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با روشهای مختلف، ژنهای بیان‌شده یک ژنگان معین می‌شود		[ژن] ۰.۱ هریک از ژنهای بارز در حالت ناخالص و ژنهای نهفته در حالت خالص که باعث مرگ شود. ۰.۲ ژنی که بر اثر انباشت جهشها یا وجود جهش کشنده ممکن است به مرگ موجود حامل منجر شود	
		مت. دگره کشنده	

lethal allele

ژنگان‌شناسی تکاملی

evolutionary genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با مطالعهٔ توالی‌های ژنگان گونه‌های مختلف، تغییرات ژنگان آنها تبیین می‌شود

مت. ژنگان‌شناسی فرگشتی

ژنگان‌شناسی رفتاری

behavioural genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن تأثیر ژنها و ترکیب ژنگانی در رفتار موجود زنده بررسی می‌شود

ژنگان‌شناسی ساختاری

structural genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با روشهای نوین، توالی و ساختمان یا آرایش فضایی ژنگان در سطوح مختلف بررسی می‌شود

ژنگان‌شناسی فرگشتی

← ژنگان‌شناسی تکاملی

ژنگان‌شناسی کارکردی

functional genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که به بررسی آزمایشگاهی و رایانه‌ای کارکرد ژنگان در سطح پروتئین و رنا می‌پردازد

ژنگان‌شناسی محاسباتی

computational genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که موضوع آن مدیریت و ارزیابی داده‌های به‌دست‌آمده از طرحهای ژنگانی با استفاده از نرم‌افزار است

ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای

comparative genomics

[ژن] شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن ثابت ماندن ترتیب و توالی ژنها و تعداد و ساختار فام‌تن‌ها در گونه‌های خویشاوند بررسی می‌شود

مت. ژنگانکاوی مقایسه‌ای

comparative genome analysis

ژنگانکاوی مقایسه‌ای

← ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای

ژن گرماشوک

heat-shock gene

[ژن] هریک از ژنهایی که در موجودات زنده با افزایش دما فعال می‌شوند

ژن‌نما

genocopic

[عمومی] مربوط به ژن‌نمایی

ژن‌نمایی

genocopy

[عمومی] خصیصه‌ای ژنی که تقلیدی رخ‌نمودی از خصیصه‌ای دیگر است که در نتیجهٔ سازوکاری متفاوت ایجاد شده است

<p>ژنهای دگرساخت heterologous genes [ژن] ژنهایی که از نظرِ کارکرد و منشأ متفاوت هستند</p>	<p>ژن‌نمود genotype [عمومی] ساختار ژنی یک موجود زنده بر مبنای وضعیتِ بگره‌ها</p>
<p>ژنهای ناهم‌ساخت analogous genes [ژن] ژنهایی با توالی ناهمسان و کارکرد یا کارکردهای مشابه و منشأ تکاملی متفاوت</p>	<p>ژن‌نمودی genotypic [عمومی] مربوط به ژن‌نمود</p>
<p>ژنهای هم‌ساخت homologous genes [ژن] ژنهایی که از نظرِ تکاملی، از ژنی در نیای مشترک منشأ گرفته باشند</p>	<p>ژن نهفته recessive gene [ژن] ژنی که فقط در حالت جور تخمی در رُخ‌نمود ظاهر می‌شود، و در حالت ناجور تخمی نهفته باقی می‌ماند</p>
<p>ژنی genic, genetic² [عمومی] مربوط به ژن</p>	<p>ژنهای آرتاساخت orthologous genes [ژن] ژنهایی با توالیهای همسان و عملکرد یا عملکردهای یکسان در دو گونهٔ متفاوت</p>
<p>ژیان‌مرغیان Tyrannidae [جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گنجشک‌سانان با جثهٔ کوچک تا متوسط و منقار صاف و پهن و بدنی به رنگ خاکی ساده</p>	<p>ژنهای پراساخت paralogous genes [ژن] ژنهایی با توالیهای همسان در ژنگان یک گونه</p>

س

پروتئین یا یک ساختار به هم پیوسته که از طریق اتصالات عرضی با رشته‌های دنا ایجاد شده است

ساختار اول primary structure
[← پروتئین] توالی مانده‌های آمینواسیدی یا نوکلئوتیدی در یک بسپار

ساختار دوم

secondary structure
[← پروتئین] روابط ریختاری (steric) مانده‌هایی که در یک توالی خطی در یک بسپار به یکدیگر نزدیک هستند

ساختار پروتئین

protein structure
[← پروتئین] ساختمان نهایی و تابیده و سه‌بعدی اتمهای سازنده یک پروتئین که شکل هندسی آن را در فضایی سه‌بعدی توصیف می‌کند

ساختار سوم

tertiary structure
[← پروتئین] آرایش سه‌بعدی ساختارهای دوم زنجیره بس‌پپتیدی به شکلهای ورقه‌ای یا رشته‌ای یا کروی

ساختار جمعیت

population structure
[عمومی] ترکیب جمعیت براساس سن و جنسیت افراد آن

سازگان‌شناسی

systematics
[عمومی] علم رده‌بندی موجودات زنده براساس خویشاوندی و روابط طبیعی بین آنها

ساختار چهارم

quaternary structure
[← پروتئین] ساختار ناشی از تجمع چند زیرواحد بس‌پپتیدی به شکل یک

- سازو** *Juncus*
[گیاهی] سرده‌ای از سازوئیان با ۲۲۵ تا ۳۰۰ گونه گندمی شکل که در اغلب نواحی مرطوب جهان می‌رویند، ولی در نواحی گرمسیری نادرند
- سازوئیان** Juncaceae
[گیاهی] تیره‌ای از گندم‌سانان غالباً علفی و آب‌رست با گل‌پوش شش‌قطعه‌ای و میوه پوشینه
- سبزدیسه** chloroplast
[گیاهی] دانه‌های ریز دارای سبزینه که در یاخته‌های گیاهی یافت شود
- سبزقباسانان** Coraciiformes
[جانوری] پرندگانی با گردن و پا و انگشتان کوتاه و سر بزرگ و منقار بلند و بزرگ
- سبزقبای وراج** Coracias garrulous
[جانوری] گونه‌ای از سبزقبائیان و راسته سبزقباسانان دارای پرهای سبز درخشان با جلای آبی و دم نسبتاً طویل و تیره
- سبز قبائیان** Coraciidae
[جانوری] تیره‌ای از راسته قباسانان با جثه متوسط و بدن براق و منقار قوی که نوک آن قلاب‌دار است
- سبزینه** chlorophyll
[گیاهی] ماده سبزی در گیاهان که کار فتوسنتز (photosynthesis) را در یاخته انجام دهد * مصوب فرهنگستان اول
- سپرزدارویان** Aspleniaceae
[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌تباران که بیشتر مخصوص نواحی حاره هستند و هاگینه (sorus) خطی دارند
- ستاره آبی** Callitriche
[گیاهی] تنها سرده از ستاره‌آبیان با حدود هفده گونه که امروز بومی اروپا و امریکای شمالی است و تعداد کمی از گونه‌های آن به‌عنوان گیاهان آبزی‌دانی پرورش داده می‌شود
- ستاره‌آبیان** Callitrichaceae
[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان که هم در آب و هم در محیط‌های خشک می‌رویند
- سخت‌آکنه** sclerenchyma
[عمومی] بافتی گیاهی که در آن با ضخیم و چوبی شدن دیواره سلولوزی یاخته‌ها، استحکام بافت افزایش می‌یابد
- سُداب** Ruta
[گیاهی] سرده‌ای از سُدابیان همیشه‌سبز و نیمه‌درختچه‌ای با بوی نافذ و هشت تا چهل گونه که بومی نواحی مدیترانه‌ای و ماکرونزی و آسیای جنوب شرقی هستند؛ برگ‌های آنها دو یا سه‌شانه‌ای (bipinnate or tripinnate) با ظاهری پرمماند به رنگ‌هایی از سبز تا سبزآبی کبود است و گل‌هایشان زرد با چهار یا پنج گلبرگ است

سمی است اما پرندگان به راحتی میوه آنها را می‌خورند زیرا پوسته دانه آنها در دستگاه گوارش پرندگان قابل هضم نیست

Phytolaccaceae سرخاب‌کولیان

[گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب علفی گرمسیری یا درختی یا درختچه‌ای با پانزده سرده و ۱۰۰ گونه و گل آذین خوشه‌ای

litchi سُرخالو

[گیاهی] میوه گیاهی با نام علمی سرخالوی چینی متعلق به تیره ناترکیان و راسته ناترک‌سانان که پوست آن سرخ و چرم‌مانند و تیغ‌تیغی و شش‌په به توت‌فرنگی است؛ قسمت خوراکی آن سفید و شفاف و سفت و آبدار است و شکل آن از گرد و گاه بیضی و قطر آن از یک تا یک‌ونیم سانتی‌متر متغیر است؛ شیرین و معطر و بومی جنوب چین و مناطق مجاور آن است

Taxus سُرخدار

[گیاهی] سرده‌ای از سُرخداریان همیشه‌سبز و زینتی با حدود هشت گونه که در سرتاسر نیمکره شمالی پراکنده‌اند؛ دو گونه این سرده همیشه درختچه‌ای و بقیه گونه‌ها درختی هستند که تا ارتفاع ۲۵ متر نیز می‌رسند؛ برگهای گیاهان این سرده متراکم و سبز تیره و شاخه‌های آنها ایستاده یا افقی است که با برگهای متراکم و خطی تخت به طول نیم تا سه سانتی‌متر پوشیده شده است

Rutaceae سُدایان

[گیاهی] تیره‌ای از افراسانان درختی یا درختچه‌ای و گاهی علفی با حدود ۱۵۰ سرده و ۹۰۰ گونه که گل‌های آنها چهار تا پنج‌قسمتی با بوی نافذ است و برگهای آنها معمولاً متقابل و مرکب و بدون گوشواره (stipule) است

transmission² سرایت

[عمومی] ۱. انتقال بیماری از یک فرد به فرد دیگر ۲. انتقال صفات وراثتی از والدین به نسل بعد

transmissible سرایت‌پذیر

[عمومی] ویژگی آنچه قابل سرایت از فردی به فرد دیگر یا از یک گونه به گونه دیگر است

prevernal سربهاری

[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اوایل فصل بهار اتفاق می‌افتد

aestival² سرتابستانی

[عمومی] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اوایل فصل تابستان اتفاق می‌افتد

Phytolacca سرخاب کولی

[گیاهی] سرده‌ای از میخک‌سانان چندساله که بومی امریکای شمالی و جنوبی و شرق آسیا و زلاندنو هستند و موادی دارند که برای پستانداران

هم هستند و در سرتاسر جهان یافت می‌شوند؛ اغلب گیاهان این سرده به‌استثنای تعداد کمی که بر روی صخره می‌رویند، زمین‌رُست هستند؛ اگرچه تعداد کمی از گیاهان این سرده در نواحی معتدل وجود دارند، اکثر گونه‌های آن در نواحی گرمسیری یافت می‌شوند

سرخس باتلاقیان

Thelypteridaceae

[گیامی] تیره‌ای از پرسرخس‌سانان (Pteridales) با ۹۰۰ گونه که اگرچه اغلب آنها در مناطق گرمسیری پراکنده هستند، تعدادی از آنها در نواحی معتدل نیز می‌رویند؛ گیاهان این تیره به‌استثنای تعدادی از آنها که صخره‌رُست‌اند، اغلب زمین‌رُست هستند؛ زمین‌ساقه این گیاهان معمولاً خزنده است و برگ‌شاخه‌های (fronds) آنها از شانه‌ای تا شانه‌ای شکافت‌شانه‌ای متغیر است؛ رگ‌بندی (veining) آنها هم باز و هم پیوسته است و هاگینه‌هایشان اغلب به شکل کلیه است

Pteridophyta سرخس تباران

[گیامی] ابتدایی‌ترین شاخه گیاهان آوندی که همه نهنزادان آوندی را شامل می‌شود

Taxaceae سرخداریان

[گیامی] تیره‌ای از کاج‌سانان با شش سرده و سی گونه درختی یا درختچه‌ای دوپایه و همیشه‌سبز که عمدتاً در نیمکره شمالی پراکنده هستند؛ شاخه‌های این گیاهان از برگهای متناوب سوزنی پوشیده شده است و دانه‌های معمولاً منفرد آنها دارای دانه‌پوشی است که حیوانات آن را می‌خورند و به این ترتیب دانه‌ها منتشر می‌شوند

سرخرگ کاروتید carotid artery

[عمومی] هریک از دو سرخرگ عمده گردن که خون را به سر می‌رساند و در صورت وارد آمدن فشار بر آن، حالت گیجی و خواب‌آلودگی به شخص دست می‌دهد

مت. خواب‌برگ

سرخس آبیان Salviniaceae

[گیامی] تیره‌ای از سرخس‌سانان آبزی که پهنکهای آنها غیرمقسم است

سرخس انگوری Botrychium

[گیامی] سرده‌ای از مارزبانیان با برگهای شانه‌ای و سرشاخه‌های منشعب که هاگدانها را حمل می‌کنند

سرخس باتلاقی Thelypteris

[گیامی] سرده‌ای از سرخس‌باتلاقیان با ۸۷۵ گونه که بسیاری از آنها شبیه به

یاخته‌های حاصل از تقسیم آن از یکدیگر متمایز و به یاخته‌های متفاوتی تبدیل می‌شوند

سرلاد انتهایی apical meristem

[گیامی] بافت سرلادی که در رأس ریشه‌ها و شاخه‌ها یا در نزدیکی آنها یافت می‌شود و باعث رشد طولی گیاه می‌شود

مت. پیش‌سرلاد promeristem

سرلاد پسین

secondary meristem

[گیامی] بافتی شامل یاخته‌های بُن‌لادی که بین بافتهای چوبی و آبکش ریشه و ساقه گیاهان قرار دارد و باعث رشد قطری آنها می‌شود

سرلاد جانبی lateral meristem

[گیامی] بافت سرلادی که با ایجاد بافتهای جدید باعث افزایش قطر ریشه و ساقه می‌شود

سرلاد زمینه ground meristem

[گیامی] یکی از انواع سرلادهای نخستین که منشأ بافت زمینه است

سرلاد میان‌گرهی

intercalary meristem

[گیامی] نوعی سرلاد که ویژه تیره گندمیان است و در میان گره‌ها قرار دارد و به طول گیاه اضافه می‌کند

سرخس عقابی Pteridium

[گیامی] سرده‌ای از سرخس‌عقابیان درشت و خشن که در سراسر جهان به جز نواحی بیابانی یافت می‌شوند؛ پراکندگی این سرخسها احتمالاً از سرخسهای دیگر گسترده‌تر است

سرخس‌عقابیان

Dennstaedtiaceae

[گیامی] یکی از پانزده تیره بس‌پایک‌سانان که جزو پیشرفته‌ترین سرخسها محسوب می‌شوند و فراوان‌ترین سرخس جهان، یعنی سرخس عقابی، نیز در این تیره قرار دارد؛ گیاهان این تیره اغلب برگهای درشت و بسیار منقسم دارند؛ هاگینه‌های آنها کوچک است و درون حاشیه‌ای با هاگینه‌پوشهای فنجان‌شکل (cup-shaped indusia) قرار دارد یا دارای حاشیه خطی با هاگینه‌پوش کاذب است که حاصل لب‌برگشتگی برگ است

سرده genus

[عمومی] هفتمین رتبه اصلی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، پایین‌تر از تیره و بالاتر از گونه

سرلاد meristem

[گیامی] بافتی که توانایی تقسیم یاخته‌های تشکیل‌دهنده آن زیاد است و

<i>Cuscuta</i>	سس	سرلاد نخستین
[گیامی] سرده‌ای از سسیان انگلی با گل‌های کوچک سبز و ساقه‌های نارنجی		primary meristem [گیامی] سرلادی در رویان گیاه که ساختار آن از خارج به داخل شامل پیش‌پوست و سرلاد زمینه و بُن‌لاد است
Cuscutaceae	سسیان	سرلادی
[گیامی] تیره‌ای انگلی از بادنجان‌سانان غالباً بالارونده و پیچان که سبزینه ندارند و با اندامهای مکنده به میزبان خود می‌چسبند		meristemic [گیامی] مربوط به سرلاد
micropyle	سُفت	سرم
[عمومی] منفذی در تخمک‌پوش گیاهان که معمولاً لوله‌گردد از طریق آن وارد تخمک می‌شود		serum [عمومی] مایعی که پس از جدا شدن بخش منعقدشده خون یعنی یاخته‌های خونی و فیبرینوژن باقی می‌ماند
micropylar	سُفتی	سرما‌دهی
[عمومی] مربوط به سُفت		chilling [گیامی] قرار دادن گیاه در سرما برای بهبود کیفیت نمو
leucoplast	سفیدریسه	سرم‌درمانی
[گیامی] دیسه‌ای بی‌رنگ در یاخته‌های ریشه و زمین‌ساقه و اندامهای ذخیره‌ای گیاه		serotherapy [عمومی] درمان بیماری به وسیله سرم انسانی یا حیوانی محتوی پادتن
albumen	سفیده	سرم‌شناسی
[عمومی] ۱. مواد مغذی اطراف جنین در تخم جانوران ۲. مواد ذخیره‌شده در دانه گیاهان		serology [عمومی] علم مطالعه واکنشها و خواص سرم خون
kingdom	سلسله	سرویان
[عمومی] دومین رتبه رسمی در رده‌بندی موجودات زنده		Cupressaceae [گیامی] تیره‌ای از بازدانگان که برگهای فلسی یا سوزنی کوتاه دارند و مخروطهای آنها نسبتاً کوچک است

[جانوری] گونه‌ای از تیره راسوئیان و راسته گوشتخوارسانان با چنگالهای قوی و موهای نرم و مخملی که رنگ پشت آن قهوه‌ای بسیار تیره و شکمش نقره‌ای مایل به سفید است

سمور آبی گربه‌ای

Lontra felina

[جانوری] گونه‌ای از تیره راسوئیان و راسته گوشتخوارسانان با پشت و پهلوهای تیره و شکم روشن‌تر که کوچک‌ترین عضو این جنس است

Hyacinthus

سنبل

[گیاهی] سرده‌ای از سنبلیان پیازدار با گل‌های رنگی که در شرق مدیترانه به صورت خودرو می‌رویند و تا ایران و ترکمنستان گسترش دارند

Valeriana

سنبل الطیب

[گیاهی] سرده‌ای از سنبل‌الطیبیان چندساله علفی با حدود ۲۳ گونه که بومی اروپا و بخشی از آسیا هستند؛ برگ‌های قاعده‌ای آنها فراوان و محکم و از خطی تا تخم‌مرغی است و برگ‌های ساقه‌ای آنها کوچک و متقابل و با دو تا شش جفت برگچه شانه‌ای بریده با قطعات باریک است و گل‌های یک یا دوجنسی آنها به تعداد زیاد در خوشه‌های مرکب طویل قرار دارد و پرچمها کمی از جام گل بیرون زده است و کاسه گل باریک و اغلب نه تا سیزده قسمتی است

سلسله گیاهی ← گیاهان

سلیم خرچنگ‌خوار حواصیلی

Dromas ardeola

[جانوری] گونه‌ای از تیره سلیم‌خرچنگ‌خواریان و راسته سلیم‌سانان با پاهای بلند آبی-خاکستری و پرهای زینتی سیاه و سفید و منقار سنگین و بزرگ و قوی و خنجرشکل

سلیم خرچنگ‌خواریان

Dromadidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با جثه متوسط و منقار بزرگ و خنجرشکل و پرهای زینتی سیاه و سفید

سلیم‌سانان Charadriiformes

[جانوری] پرندگانی با پراکنندگی جهانی که از نظر بسیاری صفات، مانند طول پاها و شکل و طرح منقار و نوع زیستگاه، با هم تفاوت دارند

سلیمیان Charadriidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با سر گرد و پیشانی مایل گردن کوتاه و چشم‌های بزرگ

سم‌زنگان‌شناسی

toxicogenomics

[ژن] دانش تشخیص بیان افتراقی ژنها در واکنش به مواد سمی

سمور آبی جنگلی

Lontra provocax

سنجش پروتئین protein assay

[← پروتئین] تعیین غلظت پروتئین در یک محلول ناشناخته

سوخت‌وساز ← دگرگشت**Lilium سوسن**

[کیامی] سرده‌ای از سوسنیان پیازی با ساقه‌های برگ‌دار

Liliales سوسن‌سانان

[کیامی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل سوسنیان با حدود ۱۳۰۰ گونه که اغلب آنها علفی پیازدار یا بنه‌دار هستند، ولی برخی گونه‌های آن درختچه‌ای و بالارونده‌اند و غالباً در نیمکره شمالی می‌رویند

Liliaceae سوسنیان

[کیامی] تیره‌ای از سوسن‌سانان علفی پیازی با گلپوش شش‌قطعه‌ای گلبرگ‌نما و شش پرچم که میوه آنها پوشینه است

strain سویه

[← میکرب] یک گروه از اندامگانهایی که با سایر اندامگانهای موجود در همان گونه در یک یا چند خصوصیت وراثتی متفاوت باشند

Valerianaceae سنبل‌الطیبیان

[کیامی] تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان یک یا چندساله علفی با هشت سرده و ۴۰۰ گونه که در بسیاری از نقاط جهان به‌جز استرالیا می‌رویند؛ برگهای آنها مسطح دم‌برگ‌دار با آرایش متقابل است و اغلب بوی بد و تند دارد و گلهای کوچکشان برگه‌دار (bracteate) یا برگ‌گ‌دار (bracteolate) کاملاً یا کمی نامنظم و جداکاسه و جداجام هستند

Hyacinthaceae سنبلیان

[کیامی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان علفی زمین‌ساقه‌ای یا پیازدار با گل‌پوش شش‌قطعه‌ای رنگی به‌صورت جدا یا پیوسته

Elaeagnus سنجید

[کیامی] سرده‌ای از سنجدیان درختی با برگهای براق نقره‌ای و گلهای معطر و میوه شفت

Elaeagnaceae سنجدیان

[کیامی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختچه‌ای یا درختی با برگهای متناوب علفی یا چرمی و گلهای منفرد و میوه معمولاً فندقه که گل‌بنه‌ای (hypanthium) گوشتی آن را احاطه می‌کند و در رده‌بندی کروئیکوئیست ۱۹۸۸ در راسته چنارسانان قرار دارد

[گیامی] سرده‌ای از سه‌کنجه‌خیزیان با حدود ۳۰ گونهٔ آبی‌زی یک‌سالهٔ شناور که بومی نواحی گرم و معتدل اوراسیا و افریقا هستند؛ برگهای آنها یا پرماند غوطه‌ور است با تقسیمات ریز که در طول ساقه قرار دارد یا شناور غیرمنقسم به‌صورت طوقه‌ای که در سطح آب قرار می‌گیرد؛ برگهای شناور آنها تخم‌مرغی یا مثلثی با حاشیهٔ دندان‌های -اره‌ای است و گلهای آنها سفید و دارای چهار گلبرگ است که در اوایل بهار پدیدار می‌شود و گرده‌افشانی در آنها با حشرات انجام می‌شود

سه‌کنجه‌خیزیان Trapaceae

[گیامی] تیره‌ای از موردسانان آبی‌زی یک‌سالهٔ شناور با یک سرده و حدود ۳۰ گونه که در آبهای آرام تا عمق پنج متر می‌رویند و در نواحی گرم و معتدل افریقا و اوراسیا به‌صورت بومی وجود دارند؛ برگهای آنها یا پرماند و غوطه‌ور است یا غیرمنقسم و شناور و گل‌هایشان سفید و چهارپر است که در اوایل تابستان آشکار می‌شود

سیاه‌پره‌ایان Icteridae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گنجشک‌سانان که در بخش اعظم بدنشان پره‌های سیاه با جلای فلزی دارد

سه‌رگه three-way cross,

three-way hybrid

[ژن] گیاه حاصل از تلاقی یک رگهٔ خالص و یک دورگهٔ ساده به‌عنوان پایهٔ مادری

سهره‌ایان Fringillidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گنجشک‌سانان با جثهٔ کوچک تا متوسط که آوازخوان هستند و لانهٔ آنها سببشکل است

سهره‌ای سوری Serinus syriacus

Serinus syriacus

[جانوری] گونه‌ای از سهره‌ایان و راستهٔ گنجشک‌سانان با منقار کوتاه و پره‌های خال‌دار قهوه‌ای تیره و روشن

سه‌سیخک Triglochin

[گیامی] سرده‌ای از سه‌سیخکیان با هجده‌گونه که در شمال امریکا و اروپا و آسیا و استرالیا می‌رویند

سه‌سیخکیان Juncaginaceae

[گیامی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان علفی با برگهای طوقه‌ای و پوشانندهٔ قاعدهٔ ساقه که گل‌آذین سنبله یا خوشه‌ای با میوهٔ خشک دارند

سه‌کنجه‌خیز Trapa

[جانوری] گونه‌ای از سیاه‌پره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با پره‌های سیاه و دم زرد روشن

سیبی
pome
[کیامی] نوعی میوه گوشتی کاذب که بخش گوشتی آن حاصل نهجی درشت و سبوشکل است

سینا ← حرأ

سینائیان ← حرأئیان

سینوس ← کاوک

سیاهرگ باب
portal vein
[عمومی] سیاهرگی که خون را از اندامهای گوارشی و طحال و لوزالمعده و کیسه صفرا به کبد هدایت کند

سیاهرگ گردن
jugular vein
[عمومی] هریک از دو سیاهرگ بزرگ که خون را با عبور از گردن به قلب بازگرداند
مت. سیاهرگ وداجی

سیاهرگ وداجی
← سیاهرگ گردن

سیاه‌مرغ زعفرانی
Agelaius flavus

ش

شاخه^۲ phylum
[گیاهی] سومین رتبهٔ رسمی در رده‌بندی گیاهان، پایین‌تر از سلسله و بالاتر از رده

شاخ‌بزی ← مارتینی
شاخ‌بزیان ← مارتینیان

شاخ‌واشان ← شاخ‌واش‌تباران
شاه‌باز اسپانیایی
Aquila adalberti
[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ عقابیان و راستهٔ شاهین‌سانان که بخشی از سر و پشت گردن آن کرم و جلوی گردنش سیاه است

شاخ‌واش‌تباران
Anthocero­phyta
[گیاهی] شاخه‌ای کوچک از گیاهان غیرآوندی، شامل تقریباً ۱۰۰ گونه که دارای قاعده‌ای نسبتاً پهن و تعدادی پوشینهٔ بلندند که از رأس به‌صورت دوشاخه می‌شکافند

شاه‌باز خال‌دار Aquila clanga
[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ عقابیان و راستهٔ شاهین‌سانان که پرهای پرواز آنها تیره یا دارای سایه‌ای روشن‌تر از دیگر پرهاست و رنگ بخشهای زیرین و بالایی بدن آنها در پرندهٔ بالغ قهوه‌ای تیره است

مت. شاخ‌واشان hornworts
شاخه^۱ division
[جانوری] سومین رتبهٔ رسمی در رده‌بندی جانوران، پایین‌تر از سلسله و بالاتر از رده

شاه‌باز شرقی *Aquila heliaca*

[جانوری] گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان که در دوران بلوغ پره‌های زینتی قهوه‌ای مایل به سیاه دارند

شاه‌بلوط هندی *Aesculus*

[گیاهی] سرده‌ای با گیاهان چوبی به بلندی چهار تا ۳۶ متر با گل‌های رنگی و میوه پوشینه به قطر سه تا پنج سانتی‌متر که گرده‌افشانی آن به وسیله حشرات انجام می‌شود

شاه‌بلوط‌هندیان*Hippocastanaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از افراسانان درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های مرکب پنجه‌ای و میوه‌های پوشینه

شاه‌پسند *Verbena*

[گیاهی] سرده‌ای از شاه‌پسندیان یک یا چندساله علفی یا نیمه‌چوبی با حدود ۲۵۰ گونه که بومی بر جدید و برخی نیز بومی بر قدیم‌اند؛ برگ‌های آنها معمولاً متقابل و ساده و در بسیاری از گونه‌ها کرکدار و گلپاشان کوچک و دارای پنج گلبرگ است که در گل‌آذین خوشه قرار می‌گیرند و معمولاً سایه‌ای آبی دارند

شاه‌پسندیان *Verbenaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی با حدود ۹۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری می‌رویند و مشخصه بارز آنها گل‌های خوشه‌ای کوچک و معطرشان است که پنج‌پر یا به‌ندرت چهار تا هشت‌پر است؛ برگ‌هایشان دم‌برگ‌دار یا بی‌دم‌برگ است و معمولاً آرایش متقابل یا فراهم یا به‌ندرت متناوب دارند

شاه‌تره *Fumaria*

[گیاهی] سرده‌ای از شاه‌تره‌ایان با حدود ۵۰ گونه علفی خودرو در آسیا و اروپا که از ویژگی‌های آن داشتن میوه‌های تک‌دانه‌ای است

شاه‌تره‌ایان *Fumariaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از شقایق‌سانان علفی یک یا چندساله غده‌ای با گل‌های نامنظم و مهمیزدار

شاهدانه *Cannabis*

[گیاهی] سرده‌ای از شاهدانه‌ایان یک‌ساله علفی ایستاده ستنبر با یک گونه معطر که از آسیای مرکزی منشأ گرفته است و امروزه در مناطق معتدل شمالی فراوان کشت می‌شود؛ یک رقم آن با ظاهری نی‌مانند و بلند برای تولید الیاف خاص شاهدانه کشت می‌شود و گیاه ماده رقم کوتاه دیگری از آن منبع اصلی ماری‌جوانا است

شاهسرخسیان Osmundaceae

[گیامی] تنها تیره از شاهسرخس سانان که گروهی ابتدایی با سه سرده از سرخسهای درشت قامت با حدود ۲۰ گونه است؛ هاگدانهای آنها به صورت پراکنده یا متمرکز در هاگینه‌ها (sori) در سطح زیرین برگچه‌ها یا در هر دو سطح نواحی زایای برخی از برگ شاخه‌ها (fronds) قرار دارند، هاگینه‌های این سرده برعکس بسیاری از تیره‌های سرخس فاقد هاگینه‌پوش (indusium) است

شاهین سانان Falconiformes

[جانوری] پرنده‌گانی شکاری با بدن قوی و فشرده و سر بزرگ و کروی و گردن قوی که در بعضی گونه‌ها بسیار کوتاه است

شاهین نائومان**Falco naumanni**

[جانوری] گونه‌ای از تیره شاهینیان و راسته شاهین سانان که تمام سر آن خاکستری و دمش گوه‌ای و کوتاه است

شاهینیان Falconidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته شاهین سانان با جثه کوچک تا متوسط و پاهای قوی و منقار انحنادار که شکارگر و روزفعال است

شاهدانه‌ایان Cannabinaceae

[گیامی] گیاهان گلدار یک یا چندساله با برگهای پنجه‌ای بریده یا پنجه‌ای لپ‌وار

شاهدانه‌وش Datisca

[گیامی] سرده‌ای از شاهدانه‌وشیان با دو گونه که یکی از آنها در آسیا و دیگری در امریکای شمالی می‌روید

شاهدانه‌وشیان Datisceae

[گیامی] تیره‌ای از کدوسانان با گل‌های غالباً یک‌جنسی و برگهای متناوب و مرکب شانه‌ای که گرده‌افشانی در آنها توسط باد انجام می‌شود

شاهسرخس Osmunda

[گیامی] سرده‌ای از شاهسرخسیان با پنج تا ده گونه که اساساً مختص نواحی معتدل هستند؛ گیاهان این سرده دارای برگ شاخه‌های (fronds) کاملاً دوریختی یا نیمه‌دوریختی با فتوسنتز (Photosynthesis) سبز سترون هستند و برگچه‌های غیرفتوسنتزی (non-photosynthetic) بارور با هاگدانهای بزرگ و برهنه دارند

شاهسرخس سانان Osmundales

[گیامی] راسته‌ای از شاهسرخسها با تقریباً ۲۰ گونه و پراکندگی وسیع که با گروه سرخس‌هایی که دارای هاگدان حقیقی هستند قرابت‌هایی دارند

دگرگشتی، از جمله سنتز سولفولیبیدها و اسیدهای چرب، نقش دارد

شبکه غذایی
food web,
food nexa

[عمومی] شبکه‌ای که در آن زنجیره‌های غذایی یک بوم‌سازگان با یکدیگر پیوستگی و ارتباط دارند

مت. چرخه غذایی
food cycle

شب‌نمی *Frankenia*

[گیاهی] سردهٔ علفی چندسالهٔ خوابیده یا ایستاده به بلندی حداکثر نیم‌متر که اغلب در خاکهای شور می‌روید

شب‌نمیان *Frankeniaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان علفی یا نیمه‌درختچه‌ای چندساله و نمک‌رُست و خشکی‌رُست با گل‌آذین‌گرن‌ز که در رده‌بندی کروئوئیست ۱۹۸۸ در راستهٔ بنفشه‌سانان (*Violales*) قرار دارد

شبه‌دولفین آمازونی

Inia geoffrensis

[جانوری] گونه‌ای از شبه‌دولفینیان و راستهٔ آب‌بازسانان با پوست روشن مایل به صورتی که تنها در حوزہ‌های آبگیر و شاخه‌های رودخانهٔ آمازون در امریکای جنوبی زندگی می‌کند و هرگز وارد دریاهای آزاد نمی‌شود

شیدر آبیان *Marsileaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌سانان آبی که پهنکهای آنها چهارقسمتی است

شیدر ترشک *Oxalis*

[گیاهی] سرده‌ای علفی کوچک از شیدرترشکیان با حدود ۸۵۰ گونه که گیاهانی گرمسیری هستند و عمدتاً بومی آفریقای جنوبی و امریکای جنوبی به شمار می‌آیند

شیدر ترشک‌سانان *Oxalidales*

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای علفی یک و چندساله یا درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با شش تیره و ۵۸ سرده و ۱۸۱۰ گونه که در مناطق معتدل و گرمسیری پراکنده‌اند

شیدر ترشکیان *Oxalidaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از شیدرترشک‌سانان با سه سرده و حدود ۸۷۵ گونه با گل‌های منظم و پرچمهایی دو تا سه برابر تعداد گلبرگها یا کاسبرگها و میوه‌هایی از نوع پوشینهٔ حجره‌گشا (*loculicidal*) و بدون منقارک (*beakless*)

شبکهٔ درمیان‌یاخته‌ای

endoplasmic reticulum, ER

[عمومی] شبکه‌ای کیسه‌ای در یاخته‌های تمایز یافته که در سنتز (*synthesis*) و انتقال پروتئینها و همچنین در واکنشهای

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌
شبه‌دولفین‌رودیان و راسته‌
آب‌بازسانان که پوزه‌ طویلی به اندازه‌
یک پنجم طول بدنش دارد و دندانهای
آن بلند و چشمهایش کوچک و باله‌های
شنایش پهن است

شبه‌دولفینیان Iniidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ آب‌بازسانان
به رنگ صورتی یا خاکستری با پوزه‌
باریک و بلند و پیشانی برجسته

شبه‌ژیان مرغ دم‌خروسی

Alectrurus tricolor
[جانوری] گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته‌ گنجشک‌سانان با دم بلند و سیاه
که کلاهکی سیاه بر روی سر دارند

شبه‌ژیان مرغ راه‌راه حقیقی

Polystictus pectoralis
pectoralis
[جانوری] زیرگونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته‌ گنجشک‌سانان با جثه‌ای نسبتاً
کوچک و پرهای راه‌راه قهوه‌ای

شبه‌ژیان مرغ قهقهه‌زن

Alectrurus risora
[جانوری] گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته‌ گنجشک‌سانان با پرهای تیره و
دم قهوه‌ای مایل به سیاه که گاه طول
آن تا سه برابر بدنش است

شبه‌دولفین بی‌باله سفید

Delphinapterus leucas
[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ شبه‌نهنگیان و
راسته‌ آب‌بازسانان با سر کوچک و
پیشانی مدور که فاقد باله‌ پشتی و
پوزه است و از نهنگهای دندان‌دار به
شمار می‌آید

شبه‌دولفین پوزه‌دراز بلنویل

Pontoporia blainvillei
[جانوری] گونه‌ای از تیره‌
شبه‌دولفین‌پوزه‌درازیان و راسته‌
آب‌بازسانان که از کوچک‌ترین
آب‌بازسانان است و پوزه‌ای باریک و
بسیار بلند و پیشانی برجسته دارد

شبه‌دولفین پوزه‌درازیان

Pontoporiidae
[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ آب‌بازسانان
با جثه‌ کوچک به رنگ خاکستری یا
قهوه‌ای و پوزه‌ باریک و بلند و پیشانی
برجسته

شبه‌دولفین رودیان

Platanistidae
[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ آب‌بازسانان
با جثه‌ کوچک و خاکستری و چشمهای
کوچک و پوزه‌ بلند

شبه‌دولفین گنگی حقیقی

Platanista gangetica
gangetica

شبه‌مگس‌گیر دینل

Pseudocolopteryx
dinellianus

[جانوری] گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و راسته گنجشک‌سانان با منقار باریک و دراز که فعالیت بدنی بسیار زیاد و حرکات سریع دارد

شبه‌نهنگ تک‌شاخ

Monodon monoceros

[جانوری] گونه‌ای از تیره شبه‌نهنگیان و راسته آب‌بازسانان با سر کوچک و پیشانی مدور که فاقد پوزه و باله پشتی است و با اینکه فاقد دندان است از نهنگهای دندان‌دار به شمار می‌آید

شبه‌نهنگیان Monodontidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان با سر پیازشکل و کوچک و بدون باله پشتی و دارای فقط یک دندان در خارج از دهان که به‌متابه شاخ است

شبه‌ویروس

viroid

[میکروب] عامل عفونت‌زایی شامل یک رشته کوتاه رنا که با هیچ پروتئینی همراه نیست و برای تکثیر کاملاً وابسته به یاخته میزبان است

شتر بلخی Camelus bactrianus

[جانوری] گونه‌ای از تیره شتریان و راسته زوج‌سُم‌سانان به رنگ

خاکستری-قهوه‌ای و با دو کوهان هرمی و پاهایی سخت و خشن که برای راهپیمایی در بیابانهای صخره‌ای آسیا مناسب است

شترچه حقیقی

Vicugna vicugna

[جانوری] گونه‌ای از تیره شتریان و راسته زوج‌سُم‌سانان با بدن باریک و گردن نسبتاً بلند و طویل و سر نسبتاً کوچک و گوشها و چشمهای برجسته که گردن و پشت و پهلوهای آن قهوه‌ای روشن و شکم و سطوح داخلی رانها سفید است

شتریان

Camelidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته زوج‌سُم‌سانان که جثه‌ای متوسط تا بزرگ دارند با گردن بلند و لاغر و سر کوچک و باریک؛ این جانوران پوزه دارند و لب بالایشان دارای یک شکاف است

شعبه

branch

[جانوری] یکی از چهار گروه اصلی جانوران در سازگانه‌های اولیه رده‌بندی

شفت

drupe, stone fruit,
drupaceous fruit

[عمومی] میوه گوشتی ناشکوفایی که دانه منفرد آن درون یک درون‌پر شفت محصور است
* مصوب فرهنگستان اول

<p>dehiscent شکوفایا</p> <p>[گیامی] ویژگی میوه یا اندامی بارده که پس از رسیدن باز و محتوای آن آشکار می‌شود</p> <p>* مصوب فرهنگستان اول</p>	<p>Papaver شقایق</p> <p>[گیامی] سرده‌ای از شقایقیان با حدود ۱۲۰ گونه یک یا دوساله یا چندساله مقاوم در برابر سرما که در نواحی معتدل افریقا و اوراسیا و امریکای شمالی می‌رویند و شامل گیاهانی مانند شقایق قرمز و خشخاش می‌شوند</p>
<p>Buxus شمشاد</p> <p>[گیامی] سرده‌ای از شمشادیان با حدود ۷۰ گونه که اغلب گونه‌های آن گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری است و فقط گونه‌های اروپایی و برخی گونه‌های آسیایی آن در برابر سرما مقاوم هستند، برگهای آنها متقابل و دایره‌ای تا سرنیزه‌ای با بافت چرمی و گلپایشان کوچک سبز مایل به زرد تک‌جنسی و تک‌پایه است؛ میوه آنها پوشینه کوچکی است با تعدادی دانه‌های ریز</p>	<p>Papaverales شقایق‌سانان</p> <p>[گیامی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای غالباً علفی شامل شاهتره‌ایان و شقایقیان که آلکالوئیدهای متنوع دارند و با آلاله‌سانان خویشاوند هستند</p>
<p>Buxaceae شمشادیان</p> <p>[گیامی] تیره‌ای از راسته چنارسانان، به شکل درخت یا درختچه، دارای گل‌های کوچک تک‌جنسی منظم</p>	<p>Papaveraceae شقایقیان</p> <p>[گیامی] تیره‌ای از آلاله‌سانان شیرابه‌دار اغلب علفی و گاهی درختچه‌ای یا درختی کوتاه با حدود ۲۳ سرده و ۲۰۰ گونه و پراکنش جهانی و برگهای ساده و لپ‌دار یا بریده‌شانه‌ای (pinnatifid) با دُم‌برگ و بدون غلاف که آرایش‌شان متناوب یا چرخه‌ای است</p>
<p>Pelargonium شمعدانی</p> <p>[گیامی] سرده‌ای از شمعدانیان یک تا چندساله با ۴۲۲ گونه و با پراکندگی جهانی که یکی از ویژگی‌های ریخت‌شناختی آن میوه بلند و سوزنی از نوع چاک‌بر به همراه جام رنگی و پنج‌قطعه‌ای منظم است</p>	<p>شکستگی فام‌تن</p> <p>chromosome breakage</p> <p>[ژن] گسست در ساختار فام‌تن</p> <p>شکل پیرایشی دگرسان</p> <p>alternative splice form</p> <p>[ژن] هریک از شکلهای متفاوت رونوشت‌های ساخته‌شده از یک پیش‌رنپ، در نتیجه پیرایش دگرسان</p>

نتیجه آن نیترات یا شوره خاک کاهش می‌یابد	شمعدانیان <i>Geraniaceae</i> [گیاهی] تیره‌ای از شمعدانی‌سانانِ علفی یا درختچه‌ای با گل‌های پنج‌پار که جام آنها منقسم و میوه‌هایشان چاک‌بر است
شوره‌سازی <i>nitrification</i> [عمومی] تبدیل آمونیاک به نیترات در خاک به وسیله برخی از باکتریها که در نتیجه آن نیترات یا شوره خاک افزایش می‌یابد	شمعدانی‌سانان <i>Geraniales</i> [گیاهی] راسته‌ای کوچک از دولپه‌ایهای اغلب علفی با گونه‌های زینتی و دارویی
شه‌پروانه‌ایان <i>Danaidae</i> [جانوری] تیره‌ای از راسته پروانه‌سانان که بالهایشان نقوش منحصربه‌فرد منشعب و تیره دارد	شورابی <i>Ruppia</i> [گیاهی] تنها سرده شورابیان که اغلب در آب‌های شور می‌روید؛ گل آذین آن بلند و نازک و راست یا اندکی پیچ‌خورده منتهی به دو گل ریز است و ساقه آن منشعب و بلند و برگ‌هایش اغلب سرنیزه‌ای است
شه‌پروانه مشبک <i>Danaus plexippus</i> [جانوری] گونه‌ای از شه‌پروانه‌ایان و راسته پروانه‌سانان که دارای بال‌های حنایی درخشان با انشعاب‌های درختی‌شکل سیاه و درخشان است	شورابیان <i>Ruppiaceae</i> [گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان با یک سرده و حدود ده گونه که معمولاً در آب‌های شور یا کم‌نمک می‌رویند و برگ‌هایشان نواری با غلافی در قاعده و گل‌هایشان ریز و بدون گلپوش است که در گل آذین خوشه‌ای انتهایی و کوتاه قرار می‌گیرند
شهد <i>nectar</i> [گیاهی] ماده شیرینی که از غده‌های خاصی در برخی از اندام‌های گیاهان ترشح می‌شود	شوره‌زدایی <i>denitrification</i> [عمومی] تبدیل نیترات به آمونیاک در خاک به وسیله برخی از باکتریها که در
شهددان <i>nectary</i> [گیاهی] اندامی که در آن شهد ترشح و جمع می‌شود	

شیر رولاندو

fissure of Rolando

[عمومی] شیار در قشر مغز که لپ

پیشانی را از لپ آهیانه جدا می‌کند

مت. شیار مرکزی

central cerebral sulcus

شیپور استاش

eustachian tube,

auditory tube

[عمومی] لوله‌ای که ابتدای آن استخوانی

و انتهای آن غضروفی است و گوش

میانی را به حلق وصل می‌کند

شیر سیلویوس

fissure of Sylvius

[عمومی] شیار جانبی در قشر مغز که

لپ گیجگاهی را مشخص می‌کند

مت. شیار گیجگاهی

lateral cerebral sulcus

شیپوریان

Araceae

[کیمی] تیره‌ای از راسته قاشق‌و‌اش‌سانان با

گل‌های تک‌جنسی یا به ندرت نرماده که

در سنبله‌ای متراکم آرایش یافته‌اند و

برگ‌های درشت به نام چمچه آنها را در

بر گرفته است

شیر گیجگاهی

← شیر سیلویوس

شیر مرکزی ← شیر رولاندو

شیب الکتروشیمیایی

electrochemical gradient

[عمومی] تفاوت غلظت یونی و پتانسیل

الکتریکی بین نقاط مختلف یک محلول

یا در دو طرف یک غشای زیستی

شیب غلظت

concentration gradient

[عمومی] تفاوت غلظت یک ماده در نقاط

مختلف یک محلول یا در دو طرف یک

غشای زیستی

شیرآور

Polygala

[کیمی] سرده‌ای از شیرآوریان علفی

چندساله یا درختی کوتاه یا درختچه‌ای

با حدود ۵۰۰ گونه که دارای پراکنش

تقریباً جهانی هستند و کرمینه (larva)

برخی از پروانه‌سانان از گونه‌های این

سرده تغذیه می‌کنند

شیرآوریان

Polygalaceae,

Diclidantheraceae,

Moutabeaceae,

Xanthophyllaceae

[کیمی] تیره‌ای از باقلاسانان درختی یا

درختچه‌ای یا علفی با هفده سرده و

۸۰۰ گونه که دارای پراکنش تقریباً

جهانی هستند و بیشتر از نیمی از

گونه‌های آن متعلق به سرده شیرآور

است

[کیمی] محلولی رقیق حاوی برخی مواد معدنی و نمکها و مقدار بسیار کمی قند که در آوند چوبی جریان دارد

شیمی آلی پرورد

chemoorganotroph

[عمومی] شیمی پروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده آلی است

chemotroph ^۱ شیمی پرورد

[عمومی] اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می‌کند

chemotrophic ^۲ شیمی پرورد

[عمومی] ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می‌کند

chemotrophy ^{شیمی پروردگی}

[عمومی] فرایندی که در آن، اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می‌کند

شیمی خودپرورد

chemoautotroph

[عمومی] خودپروردی که انرژی خود را از واکنشهای شیمیایی به دست می‌آورد

latex

[کیمی] شیره‌ای که فریون و هوآ (hevea) و برخی از قارچها ترشح می‌کنند

laticiferous

[کیمی] ویژگی یاخته، بافت یا آوندی که تولیدکننده یا حمل‌کننده شیرابه است

شیرابه‌بر ← شیرابه‌دار

laticifer

[کیمی] یاخته، بافت یا مجرای حاوی شیرابه
مت. شیرابه‌بر

شیر دریایی حقیقی

Monachus monachus

[جانوری] گونه‌ای از تیره فکیان و راسته گوستخوارسانان که سطح پشتی آن قهوه‌ای شکلاتی است و گاهی یک لکه سفید در وسط بدنش وجود دارد

phloem sap ^{شیره پرورده}

[کیمی] محلولی غلیظ حاوی قندها و پروتئینها و مواد معدنی که در آوند آبکش جریان دارد

xylem sap

شیره خام

شیمی کانی پرورد

chemolithotroph

[عمومی] شیمی پروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده معدنی است

شیمی دگرپرورد

chemoheterotroph

[عمومی] دگرپروردی که انرژی و کربن خود را از اکسید کردن ترکیبات آلی به دست می‌آورد

ص

[ژن] صفتی که فقط در حالت جور تخمی ظاهر می‌شود

صفحه آبکش sieve plate

[کیمیا] بخش اختصاص یافته‌ای از دیواره انتهایی یک عنصر لوله آبکش که به صورت ساده یا مرکب است
مت. صفحه غربالی

صفحه غربالی

← صفحه آبکش

صمغ gum

[کیمیا] ترکیبی از کربوهیدراتها که با تیغ زدن گیاه از آن خارج و در مجاورت هوا سخت می‌شود؛ این ترکیب بر اثر جذب آب متورم می‌شود و محلولی ژله‌ای یا چسبناک به وجود می‌آورد

صفت بارز dominant trait,
dominant character

[ژن] صفتی که در هر دو حالت جور تخمی و ناجور تخمی ظاهر می‌شود

صفت چندژنی polygenic trait,
polygenic character

[ژن] ویژگی رخ نمودی که تحت تأثیر متقابل چند ژن است

صفت چندعاملی

multifactorial trait

[ژن] هریک از صفتهایی که تحت تأثیر یک یا چند ژن و همچنین عوامل محیطی قرار دارند

صفت نهفته recessive trait,
recessive character

در همهٔ نقاط جهان به‌ویژه در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند

صندلیان Santalaceae

[گیاهی] تیره‌ای از صندل‌سانان درختچه‌ای و علفی و درختی نیمه‌انگلی با حدود ۳۸ سرده و بیش از ۴۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری یا معتدل می‌رویند؛ در برخی از سرده‌ها برگ‌های غیرمنقسم و معمولاً متناوب به ساختارهایی فلس‌مانند تبدیل شده است؛ برگ‌های سبز آنها مقداری سبزینه دارد که به آنها امکان ساخت غذا را می‌دهد، اما این گیاهان مقداری از آب و مواد غذایی مورد نیاز خود را از طریق اندام‌های مکنده (haustoria) از میزبان تأمین می‌کنند؛ اکثر صندلیان انگل‌ریشه‌ای، ولی برخی از آنها انگل‌ساقه‌ای هستند و بیشتر آنها گل‌های کوچک و ناپیدای یک‌جنسی یا دوجنسی دارند

صمغ‌بر gummiferous

[گیاهی] گیاه دارای ساختارهای تولیدکننده یا ترشح‌کنندهٔ صمغ

صمغی gummy

[عمومی] ویژگی گیاه دارای صمغ یا پوشیده از صمغ

صندل Santalum

[گیاهی] سرده‌ای نیمه‌انگلی از صندلیان با حدود ده گونه که معروف‌ترین آنها همان صندل واقعی یا صندل سفید با چوب معطر است؛ گونه‌های این سرده در سرتاسر جنوب شرقی آسیا و جزایر جنوبی اقیانوس آرام پراکنده است

صندل‌سانان Santalales

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان گل‌دار با گونه‌هایی اغلب انگلی یا نیمه‌انگلی که

ط

طایفه	tribe	طوطی دم‌دراز گونه‌خاکستری
[عمومی] یکی از رتبه‌های فرعی رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از سرده و پایین‌تر از تیره		Brotogeris pyrrhopterus
		[جانوری] گونه‌ای از طوطی‌ایان و راسته طوطی‌سانان به رنگ سبز که نابالغ آن دایره‌ای کم‌رنگ‌تر از رنگ سبز بدن بر روی صورت دارد و دایره روی صورت بالغ آن خاکستری است
طبقه‌بندی ← رده‌بندی		
طوطی آمازونی آرژانتینی		
Amazona tucumana		
[جانوری] گونه‌ای از طوطی‌ایان و راسته طوطی‌سانان که پرهای رنگین با درخشش سبزه‌گونه و پیشانی قرمز دارد		
طوطی‌ایان	Psittacidae	طول‌افزایش
[جانوری] تیره‌ای از راسته طوطی‌سانان که اندازه جثه‌شان از کوچک تا بزرگ است و رنگهای درخشان و منقار قلاب‌شکل دارند		elongation
		[ژن] افزایش طول یک زنجیره نوکلئوتیدی با اضافه شدن نوکلئوتیدهای جدید یا افزایش طول زنجیره پلی‌پپتیدی با اضافه شدن آمینواسیدهای جدید

ع

عایق فامینه‌ای ← عایق

عدسک *lenticel*

[عمومی] منفذی متشکل از یاخته‌های غیرمتراکم در پیراپوست ساقه گیاهان چوبی که مبادله گاز را امکان‌پذیر می‌کند
* مصوب فرهنگستان اول

عدسک آبی *Lemna*

[کیمی] سرده‌ای از عدسک‌آبیان آبی با رشد سریع که اغلب گونه‌های آن ریشه‌مانند و در سطح آب شناورند

عدسک‌آبیان *Lemnaceae*

[کیمی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی شناور ریشه‌مانند و کوچک که گل‌های آنها ریز و یک‌پرچمی است

عامل آغازش *initiation factor*

[ژن] هریک از پروتئین‌هایی که در شروع ترجمه یا رونویسی نقش دارند

عامل پادپایانش ← پادپایانگر

عامل رونویسی

transcription factor

[ژن] نوعی پروتئین که مستقیم یا غیرمستقیم موجب تنظیم مثبت یا منفی رونویسی می‌شود

عایق *insulator*

[ژن] هریک از توالیهای DNA که به پروتئین‌های ویژه متصل می‌شوند و مرز نواحی فعال و غیرفعال را مشخص می‌کنند
مت. عنصر مرزبند

boundary element

عایق فامینه‌ای

chromatin insulator

<p>عسلک honeydew [گیاهی] شیرۀ پرورده غلیظی در سطح برگ گیاهان که به صورت طبیعی یا به واسطۀ شته‌ها ترشح می‌شود</p>	<p>عَرَعَر <i>Ailanthus</i> [گیاهی] سرده‌ای درختی یا درختچه‌ای از عَرَعَریان که در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری پراکنده است؛ برگهای این گیاهان متناوب با برگچه‌های کوچک و میوه آنها معمولاً مانند میوه افرا بالدار است</p>
<p>عَشَقَه <i>Hedera</i> [گیاهی] سرده همیشه‌سبز بالارونده به ندرت درختچه‌ای از عشقه‌ایان با حدود پنج گونه که معروف‌ترین آنها با ریشه‌های هوایی مجهز به صفحات چسبیده هستند که منشأ ساقه‌ای دارند؛ برگهای آنها سه تا پنج‌لپی و گاهی بدون لپ و گل‌های آنها کوچک مایل به سبز است؛ رقم‌های باغبانی و جغرافیایی متعددی از گونه معروف عَشَقَه (<i>H. helix</i>) وجود دارد</p>	<p>عَرَعَریان Simaroubaceae [گیاهی] تیره‌ای از افراسانان با سیزده سرده درختی و ۹۵۰ گونه که در تمامی نواحی گرمسیری می‌رویند؛ برگهای آنها که از تعدادی برگچه حول یک محور تشکیل شده است به صورت متناوب در طول ساقه قرار گرفته‌اند؛ بیشتر گونه‌های این تیره گل‌های کوچک و پوست تلخ و میوه‌های گوشتی دارند که گاهی بالدار هستند</p>
<p>عَشَقَه‌ایان Araliaceae [گیاهی] تیره‌ای از کرفس‌سانان با برگهای ساده و پایا که اغلب بالارونده هستند</p>	<p>عرق perspiration², sweat, sudor [عمومی] مایعی که از غده عرق پستانداران ترشح می‌شود و دارای دو وظیفه عمده دفع مواد زائد نیتروژن‌دار و تنظیم دمای بدن است</p>
<p>عصب پادهمحس parasympathetic nerve, parasympathetic nervous system [عمومی] یکی از دو شاخه اعصاب خودفرمان که آستیل‌کولین (acetylcholine) ترشح می‌کند و باعث کاهش ضربان قلب و پایین آمدن فشار خون می‌شود مت. پادهمحس</p>	<p>عروس‌غار سینه‌سرخ <i>Brantaruficollis</i> [جانوری] گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه کوچک و بسیار تیره و منقار بسیار کوتاه و سیاه و بدن سیاه و سینه خرمایی یا سرخ</p>

عقاب دریایی دم سفید

Haliaeetus albicilla

[جانوری] گونه‌ای بزرگ از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان با سروسینه قهوه‌ای مایل به سفید و دم کاملاً سفید که بالغ آن دارای بالهای عریض با لبه‌های موازی است

عقاب دریایی ساحلی

Haliaeetus pelagicus

[جانوری] گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان که در نواحی ساحلی به شکار می‌پردازد و رنگ بالغ آن در سطح زیرین و بالا قهوه‌ای تیره است

عقاب ماهیگیر دریایی

Pandion haliaetus

[جانوری] تیره‌ای از گونه عقاب‌ماهی‌گیریان و راسته شاهین‌سانان که سطح بالایی بدنشان قهوه‌ای و پاها و قفسه سینه‌شان سفید است و یک طوق خال‌دار دارد

عقاب ماهیگیریان

Pandionidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که عموماً زیستگاه خود را در کنار آب انتخاب می‌کنند و از آبزیان تغذیه می‌کنند

عصب‌واج

vagus nerve
[عمومی] عصب دهم جمجمه‌ای که عضله قلب و عضلات صاف و غدد اندامهای درونی را عصب‌دهی می‌کند
مت. واج

عصب هم‌حس

sympathetic nerve

[عمومی] یکی از دو شاخه اعصاب خودفرمان که نوراپی‌نفرین (norepinephrine) ترشح می‌کند و باعث افزایش ضربان قلب و بالا رفتن فشار خون می‌شود
مت. هم‌حس

عضو ← اندام**عضوی ← اندامی****عفونت فرصت‌طلب**

opportunistic infection

[میکروب] عفونت ناشی از اندامگانی که معمولاً باعث بیماری نمی‌شود، مگر در شرایطی که دستگاه ایمنی بدن آسیب دیده باشد

عقاب دریایی پالاس

Haliaeetus leucoryphus

[جانوری] گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان، با بالهای باریک و بلند و دم مدور که بالغ آن سر سفید و کروی دارد

- عقابیان** *Accipitridae*
 [جانوری] تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که شکارچینی قدرتمند با بالهای عریض هستند و متقار قلب‌دار و پاهایی قوی و چنگالهای تیز دارند و گوشتخوار و لاشه‌خوار هستند
- عقابیان** *Utricularia*
 [گیامی] سرده‌ای از علف‌انبنیان با ۲۲۴ گونه که در آبهای شیرین یا بر سطح خاکهای مرطوب می‌رویند و جام آنها شبیه به ارکید است
- عقابیان** *Lentibulariaceae*
 [گیامی] تیره‌ای از عناسانان علفی اغلب آبی با زائده‌های ساقه‌ای کوزه‌شکل که غالباً گوشت‌خوارند و به صورت فعال یا غیرفعال حشره شکار می‌کنند
- عقابیان**
 herbivore,
 herbivorous,
 herbivorous animal,
 phytophagous
 [جانوری] جانوری که از گیاه تغذیه می‌کند
- عقابیان** *herbivory*
 [جانوری] تغذیه جانوران از گیاهان
- عقابیان** *Selaginellaceae*
 [گیامی] تیره‌ای از نهانزادان آوندی که ناجورهاگ (heterospor) و دارای برگهای پهن و نازک هستند
- عقابیان** *Aizoaceae*
 [گیامی] تیره‌ای از میخک‌سانان یک تا چندساله نسبتاً گوشتی و دارای گل‌آذین گرزنی محوری یا انتهایی
- عقابیان** *Polygonum*
 [گیامی] سرده‌ای از علف‌هفت‌بندیان که اغلب در مناطق معتدل شمالی می‌رویند و شکل رویشی آنها بسیار متنوع و از علفی خوابیده (prostrate) یک‌ساله پنج‌سانتی‌متری گرفته تا علفی افراشته (erect) چندساله سه تا چهار متری و درختی چوبی چندساله ۲۰ تا ۳۰ متری و بالارونده است و برخی از گونه‌های این سرده آبی هستند و به صورت گیاهان آبی شناور در آبگیرها می‌رویند؛ برگهای آنها دارای لبه‌های صاف و شکل‌های متنوعی است و گل‌هایشان کوچک و صورتی یا سفید یا سبز است که در تابستان به صورت خوشه‌های متراکم از محل اتصال برگها یا انتهای ساقه‌ها می‌رویند
- عقابیان** *Polygonaceae*
 [گیامی] تیره‌ای از میخک‌سانان با حدود ۴۵ سرده و ۸۰۰ گونه که بندهای متورم (node joints) بسیاری در طول ساقه‌های آنها وجود دارد و دانه‌های فراوان تولید می‌کنند

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان با سر استوانه‌ای که آرواره پایینش باریک و باله‌های شنایش پدالی است

عنصر آبکش sieve element

[کیمی] یاختهٔ آوندی بافت آبکش که در انتقال عمودی مواد محلول دخالت دارد
مت. عنصر غربالی

عنصر آغازگر

initiator element,
INR element, Inr

[ژن] توالیهای کوتاه در پیش‌برها که برای آغاز رونویسی لازم‌اند

مت. آغازگر^۱ initiator¹

بستک آغازگر initiator box
آغازگاه رونویسی transcription initiation site

عنصر افزایشگر ← افزایشگر

عنصر چوب‌آوندی

vessel element

[کیمی] یاختهٔ آوندی در چوب برخی سرخسها و اغلب نهاندانگان که فاقد دیوارهٔ عرضی است و دیوارهٔ ثانویهٔ ضخیم دارد

عنصر خاموشگر ← خاموشگر

عنصر غربالی ← عنصر آبکش

عنصر مرزبند ← عایق

عناب

Ziziphus

[کیمی] سرده‌ای از عنابیان درختچه‌ای یا درختی کوچک خاردار خزان‌دار یا همیشه‌سبز با ۴۰ گونه که در مناطق معتدل و نیمه‌گرمسیری جهان می‌رویند؛ برگهای آنها کامل با آرایش متناوب و دارای سه رگیبگ اصلی قاعده‌ای است و گل‌هایشان کوچک سبز متمایل به زرد و میوه‌های آنها شفت خوراکی و اغلب خیلی شیرین است

عنابیان

Rhamnaceae

[کیمی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان اغلب درختی یا درختچه‌ای و گاهی بالارونده با حدود ۵۰ سرده و ۹۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند و در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری تنوع بسیار دارند؛ برگهای آنها ساده با آرایش متقابل یا فراهم یا مارپیچی است که در برخی سرده‌ها تبدیل به خار شده و گل‌هایشان شامل چهار یا پنج کاسبرگ و چهار یا پنج گلبرگ و گاهی بدون گلبرگ با تقارن شعاعی است

عنبرنهنگ سربزرگ

Physeter macrocephalus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ عنبرنهنگیان و راستهٔ آب‌بازسانان، با پیشانی چهارگوشی که یک‌چهارم تا یک‌سوم طول بدنش را تشکیل می‌دهد

Physeteridae

عنبرنهنگیان

غ

غاز قویی Anser cygnoides

[جانوری] گونه‌ای بزرگ از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با گردن نسبتاً دراز و پاهای بلند و پرهای خاکستری روشن

غاز یاقرمز Anser erythropus

[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی اردکیان و راسته‌ی غازسانان با پیشانی شیب‌دار و حلقه‌ی چشمان زرد و پاهای قرمز

غده‌ی رومغزی epiphysis gland, epiphysis

[عمومی] توده‌ی بافتی مخروطی کوچکی که به وسیله‌ی ساقه‌ای به دیواره‌ی پسین بطن سوم مغز متصل است
مت. رومغزی

غاز تایوانی Anas formosa

[جانوری] گونه‌ای کوچک‌جثه از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با بدن حنایی یا قهوه‌ای روشن و بالهای سفید

غاز خاکشی‌خوار سریاقوتی

Chloephaga rubidiceps

[جانوری] گونه‌ای از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با بدن خاکستری و طوق تیره‌ی مایل به قرمز

غده‌ی زیرمغزی

hypophysis gland

[عمومی] غده‌ی درون‌ریز گرد کوچکی که در زیر مغز قرار دارد و در تمام مهره‌داران جمجمه‌دار به کف بطن سوم مغز متصل است
مت. زیرمغزی

غازسانان Anseriformes

[جانوری] پرندگانی با بدن بزرگ و گردن بلند که آرواره‌ی پایینشان صاف و آرواره‌ی بالایشان مخروطی است

غزال کوویه *Gazella cuvieri*

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که پشت و سر و پاهای آن قهوه‌ای تیره و شکم آن سفید است و لکه‌های سفیدی بر روی کفل دارد و دُمش تقریباً سیاه است و در بالای بینی لکه‌ای سیاه دارد

غزال اَبَلق *Gazella dama*

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان با جثه بزرگ که بخش اعظم بدن آن قهوه‌ای مایل به قرمز و صورت و کفل و قسمت زیرین بدن آن سفید است و لکه‌ای سفید بر روی گلو دارد

غزال - گاو لکپوز*Addax nasomaculatus*

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که رنگ کفلها و پاها و شکم و دور لبهايش روشن‌تر از ساير قسمت‌هاست و هر دو جنس آن شاخ دارند

غزال ایرانی*Gazella subgutturosa*

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان با بدن قهوه‌ای روشن که به سمت شکم تیره‌تر می‌شود و نواحی زیرین بدن آن سفید و دم آن سیاه است

غزال - بز مغولی*Gazella dorcas* **غزال گرمسیری**

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که از کوچک‌ترین غزالهاست و بدنی باریک و گوشه‌هایی طویل دارد و بالای بدن آن زرد کم‌رنگ یا قرمز و زیر بدن و کفل سفید است

Procapra gutturosa

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که پشت آن قهوه‌ای تیره است و لکه‌ای صنوبری‌شکل و سفید بر روی کفل دارد و رنگ قهوه‌ای و سفید آن به تدریج در نواحی زیرین بدن روشن‌تر می‌شود

غزال نازکشاخ*Gazella leptoceros*

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که بالای بدنش قهوه‌ای جلادار با نوارهای کم‌رنگی بر روی صورت و پهلوها و زیر بدن سفید است و هر دو جنس آن شاخهای نازک دارند

Gazella gazella **غزال حقیقی**

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان با جثه باریک و گردن و پاهای طویل که رنگ بدنش قهوه‌ای تیره و بخشهای زیرین و پشت پاهایش سفید است

غزگاو ← گاو تبتی

میوه آنها پوشینه حجره‌گشای
سه‌کفه‌ای است

غشای تحریک‌پذیر

excitable membrane,
excitable cell membrane

[عمومی] غشایی که بتواند در پاسخ به
محرك، واقطبشی در حد پتانسیل کنش
ایجاد کند

غشای یاخته

plasmic membrane

[عمومی] لایه نازکی از درون یاخته مرکب
از لیپیدها و پروتئینها که سطح همه
یاخته‌ها را می‌پوشاند

غلافی

Monochoria

[گیاهی] سرده‌ای از گیاهان علفی مردابی
یا آبزی چندساله یا در شرایط
نامساعد یک‌ساله با هشت گونه که در
مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری
افریقا و آسیا و استرالیا می‌رویند؛
ساقه آنها ایستاده یا خزنده و
گل آذینشان خوشه‌ای یا شبه‌چتری
است که در جوانی غلافهای برگ‌مانند
پهنی آن را در بر می‌گیرد؛ گل‌های این
سرده شش‌پرچم با تخمدانی
سه‌خانه‌ای و تخمک‌های فراوان در هر
خانه دارد؛ و گل‌های این گیاه یا دُمگل
ندارند یا دُمگلشان کوتاه است و قطعات
آنها تقریباً تا قاعده از هم جدا هستند؛

غلافیان ← پونته‌دریائیان

غلظت میکرب‌کشی

microbicidal concentration

[میکرب] محدوده غلظتی از میکرب‌کش
که در آن میکرب‌کشی صورت می‌گیرد

غم‌خورک ریزاندام

Ixobrychus sturmii

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته
لکلک‌سانان با پاهای کوتاه و اندام پهن
و فرجه

غم‌خورک شبزی ژاپنی

Gorsachius goisagi

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته
لکلک‌سانان با پرهای تیره قهوه‌ای و
خردلی که عموماً شبها به جست‌وجوی
غذا می‌پردازد

غم‌خورک کوچک حقیقی

Ixobrychus minutus minutus

[جانوری] گونه‌ای از تیره حواصیلیان و
راسته لکلک‌سانان که از کوچک‌ترین
حواصیلهاست و پشت بدنش سیاه
است

غواص قطبی حقیقی*Gavia arctica arctica*

[جانوری] گونه‌ای از غواصیان و راسته غواص سانان که منقار خمیده دارد و پرهای بدنش قهوه‌ای با خطوط تیره و روشن بر روی بالهاست

غواص قطبی گلو سیاه*Gavia arctica suschkini*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص سانان که بالای بدنش سیاه با لکه‌های سفید است و زیر بدن و پهلوهایش سفید و گلیوی آن سیاه و سر و گردنش خاکستری است

*Gavidae***غواصیان**

[جانوری] تیره‌ای از راسته غواص سانان آبی با جثه بزرگ که در قسمت خلفی بدن پاهایی مناسب شنا کردن و شیرجه زدن دارند و منقار آنها نوک تیز و خنجر شکل است

*gigantism***غول پیکری**

[عمومی] رشد غیر عادی بدن بر اثر ترشح بیش از اندازه هورمون رشد

غواص آدامز *Gavia adamsii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص سانان که بزرگ‌ترین عضو خانواده با بزرگ‌ترین منقار است و بالای بدن و گردن و سرش سیاه است و نوارهای سفیدی بر روی گردن دارد

غواص دوده‌ای حقیقی*Gavia immer immer*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص سانان که بالای بدنش شطرنجی و سیاه و سفید است

غواص سانان *Gaviiformes*

[جانوری] پرندگانی آبی، در اندازه‌های بزرگ یا متوسط، با منقار نوک تیز که پاهایشان برای شیرجه زدن مناسب است

غواص ستاره‌ای *Gavia stellata*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص سانان که کوچک‌ترین عضو خانواده است و منقار کوچک و خمیده به سمت بالا و پاهای کوچک دارد

ف

chromatid	فامینک	chromosome	فام‌تن
[عمومی] یکی از دو ساختار رشته‌ای حاصل از دوتا شدن فام‌تن در تقسیم یاخته‌ای		[عمومی] ساختاری رشته‌ای که در هستهٔ یاخته در حال تقسیم مشاهده می‌شود و حامل اطلاعات ژنی است	
chromatin	فامینه	chromosome walking	فام‌تن‌پیمایی
[عمومی] مجموعه‌ای از اسیدهای هسته‌ای و پروتئینها که به شدت رنگ‌پذیر است و در هنگام تقسیم یاخته‌ای فام‌تن ایجاد می‌کند		[ژن] جداسازی تاقهای حاوی دنا یا همپوشان مربوط به یک فام‌تن یا بخشی از آن	
chromatinic	فامینه‌ای	genome walking	مت. ژنگان‌پیمایی
[عمومی] مربوط به فامینه		دورگه‌سازی همپوشان	
sex chromatin, Bour body	فامینهٔ جنسی	overlap hybridization	
[عمومی] فامینه مربوط به فام‌تن X غیرفعال و متراکمی که در هستهٔ یاخته‌های بدن غالب پستانداران ماده یافت می‌شود		فام‌تن جنسی	
		[عمومی] فام‌تنی که در تعیین جنسیت جنین نقش دارد	
		chromosomal	فام‌تنی
		[عمومی] مربوط به فام‌تن	

مقاومت او کاهش یافته است بیماری‌زا می‌شود	large intestine	فراخ‌روده
	[عمومی] بخشی از لوله گوارش پستانداران که بین باریک‌روده و مخرج قرار دارد و شامل کورروده و پس‌روده و راست‌روده است	
<i>Euphorbia</i>	فرفیون	
[کیمی] سرده‌ای از فرفیونیان شیرابه‌دار با حدود ۲۱۶۰ گونه که بیشتر در مناطق گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری می‌رویند	large intestinal	فراخ‌روده‌ای
	[عمومی] مربوط به فراخ‌روده	
<i>Euphorbiaceae</i>	فرفیونیان	فراگشت
[کیمی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی اغلب شیرابه‌دار که گل‌های آنها به‌طور منظم در گل‌آذین خوشه‌گرن یا گرزنی آرایش یافته است	anabolism	[عمومی] فرایندهای شیمیایی ترکیبی در موجودات زنده
	anabolite	فراگشته
	[عمومی] ترکیب حاصل از فراگشت	
<i>infrasubspecific</i>	فروزیرگونه‌ای	فراگشتی
[عمومی] ویژگی تقسیمات آرایه‌شناختی پایین‌تر از زیرگونه	anabolic	[عمومی] مربوط به فراگشت
<i>catabolism</i>	فروگشت	فراگونه‌ای
[عمومی] فرایندهای شیمیایی تخریبی در موجودات زنده	supraspecific	[عمومی] ویژگی رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد
<i>catabolic</i>	فروگشتی	فرد
[عمومی] مربوط به فروگشت	individual	[عمومی] هریک از موجودات زنده تشکیل‌دهنده یک جمعیت
<i>infraspecific</i>	فروگونه‌ای	فرصت‌طلب
[عمومی] ویژگی رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که پایین‌تر از گونه قرار دارد	opportunistic	[میکرب] اندامگانی که به‌طور طبیعی بی‌خطر است، اما در میزبانی که

[جانوری] گونه‌ای از تیره فکیان و راسته گوستخوارسانان که رنگ نر آنها عموماً سیاه با رگه‌های خاکستری و رنگ ماده خاکستری روشن با رگه‌های سیاه است

فک خال‌دار *Phoca vitulina*

[جانوری] گونه‌ای از تیره فکیان و راسته گوستخوارسانان که پوست آنها لکه‌هایی تیره‌تر از رنگ اصلی بدن دارد

فک سرخرسی جنوبی

Arctocephalus australis

[جانوری] گونه‌ای از تیره فک‌گوشداریان و راسته گوستخوارسانان که احتمالاً ابتدایی‌ترین عضو این خانواده است و باله‌های شنای بزرگ جلوی آن برای حرکت در زیر آب مناسب است

فک‌گوشدار حنایی

Otaria flavescens

[جانوری] گونه‌ای از تیره فک‌گوشداریان و راسته گوستخوارسانان که نر آن سه برابر ماده با سطح پشتی قهوه‌ای تیره مایل به طلایی است

فک‌گوشداریان *Otariidae*

[جانوری] تیره‌ای از راسته گوستخوارسانان که باله‌های شنای جلوی آنها بزرگ و برای حرکت در زیر آب مناسب است و سری شبیه به سگ دارند و می‌توانند بر روی زمین راه بروند و بدون

فرونشان repressor

[عمومی] مولکولی معمولاً پروتئینی که به وسیله ژن ترازگر (regulator) ساخته می‌شود و با اتصال به ورزگر، مانع رونویسی ورزه مربوط می‌شود

فرونشانی repression, repressing

[عمومی] جلوگیری از رونویسی یا ترجمه در نتیجه اتصال فرونشان به ورزگر

فزونی پرورد^۱ copiotroph

[عمومی] اندامگانی که در محیط سرشار از مواد غذایی قادر به رشد است

فزونی پرورد^۲ copiotrophic

[عمومی] ویژگی اندامگانی که در محیط سرشار از مواد غذایی قادر به رشد است

فزونی پروردگی copiotrophy

[عمومی] فرایند رشد اندامگان در محیط سرشار از مواد غذایی

فشار tension^۱

[عمومی] نیرویی که بر اثر متورم شدن محتویات یاخته به دیواره یاخته‌های گیاهی وارد می‌شود

فعال‌سازی ژن ← کنانش ژن

فک خاکستری

Halichoerus grypus

[گیامی] تیره‌ای از فلفل سیاه‌سانان علفی یا بالاروندهٔ چوبی با هفت یا هشت سرده و حدود ۲۰۰۰ گونه و پراکنش گرمسیری که گیاهان آنها بودار و گل‌های کوچک آنها در گل‌آذین سنبلچه (spikelet) آرایش یافته است

فنجان ampulla, ampulla ossea

[عمومی] برآمدگی فنجان‌شکل در یکی از دو سر مجاری نیم‌دایره‌ای گوش داخلی

فنجانک cupula

[عمومی] ساختاری فنجان‌شکل و ژلاتینی در درون فنجان گوش که یاخته‌های حسی را در بر می‌گیرد

فنجانکی cupular

[عمومی] مربوط به فنجانک

فندق Corylus

[گیامی] سرده‌ای از فندقیان درختچه‌ای خزان‌دار به بلندی سه تا هشت متر، با میوه‌های فندق‌ای که در دسته‌های یک تا پنج‌تایی قرار دارند

فندقچه nutlet

[گیامی] میوهٔ فندق‌ای کوچک

فندقه achene

[گیامی] میوهٔ خشک ناشکوفای یک‌دانه، حاصل نمو تخمدان یک‌برچه‌ای

فکیان Phocidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گوشتخوارسانان که پستاندارانی دریایی و بزرگ و دوکی‌شکل‌اند و می‌توانند در خشکی سینه‌خیز بروند

فلس‌جوانه bud scale

[عمومی] برگ تغییرشکل‌یافته‌ای که جوانهٔ گیاهان چندساله را می‌پوشاند و از آن محافظت می‌کند

مت. جوانه‌پوش tegmentum

فلفل سیاه Piper

[گیامی] سرده‌ای از فلفل‌سیاهیان علفی یا درختچه‌ای یا بالارونده با ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ گونه که اهمیت اقتصادی و بوم‌شناختی بسیار دارند

فلفل سیاه‌سانان Piperales

[گیامی] راسته‌ای کوچک از دولپه‌ایهای علفی یا درختچه‌ای یا بالاروندهٔ چوبی با حدود ۳۶۰۰ گونه که در سه تیره طبقه‌بندی می‌شوند و بسیاری از آنها مانند فلفل سیاه و زراوند کاربرد دارویی دارند و برخی نیز در مناطق معتدل به‌عنوان گیاه زینتی کاشته می‌شوند

فلفل سیاهیان Piperaceae

[جانوری] راسته‌ای که فقط دارای یک خانواده به نام فیلیان است که بزرگ‌ترین جانوران زنده روی خشکی‌اند

فیل ماهی حقیقی Huso huso

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که بزرگ‌ترین گونه فیل‌ماهی است و بدنش خاکستری یا سبز تیره و پهلوها روشن‌تر و شکمش سفید است

فیل ماهی دائوری Huso dauricus

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که غشاهای آبششی آن با هم در ارتباط‌اند

فیلیان Elephantidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته فیل‌سانان که بزرگ‌ترین جانوران روی خشکی و گیاهخوارند و خرطوم و دندانهای نیش طولی به نام عاج دارند

فندقه بالدار samara

[گیامی] نوعی میوه فندقه که پیرایر آن به شکل بال غشایی (membranous wing) گسترش یافته است و به آسانی با باد پخش می‌شود

فندقی nut

[گیامی] میوه خشک ناشکوفای یک‌دانه، حاصل از نمو تخمدان چندبرچه‌ای

فندقیان Corylaceae

[گیامی] تیره‌ای از راش‌سانان اغلب درختی یا درختچه‌ای با گل‌آذین نر دم‌گره‌ای (catkin) که گلهای نر آنها بدون گل‌پوش و میوه‌هایشان از نوع فندقی است

فیل افریقایی

Loxodonta Africana

[جانوری] گونه‌ای از تیره فیلیان و راسته فیل‌سانان که ارتفاع سرشان از گونه‌های آسیایی کمتر و گوش‌هایشان بزرگ‌تر است و عاج دارند

فیل‌سانان Proboscidea

ق

mycology	قارچ‌شناسی	Fungi	قارچان
	[← میکرب] دانش مطالعه قارچها		[کیمی] سلسله‌ای از هوسته‌ایها که در دیواره یاخته‌های آنها کیتین وجود دارد و توان نورآمایی (photosynthesis) ندارند
	قارچ‌شناسی بالینی		مت. قارچها
clinical mycology		fungistatic	قارچ‌ایستان
	[← میکرب] شاخه‌ای از قارچ‌شناسی که به مطالعه بیماریهای عفونی ناشی از عوامل قارچی می‌پردازد		[← میکرب] هر ماده یا عاملی که رشد و تکثیر دست‌کم برخی از انواع قارچهای موجود در فضای تحت اثر خود را متوقف می‌کند
	قارچ‌شناسی پزشکی	mycophage	قارچ‌خوار
medical mycology			[← میکرب] ویروسی که باعث عفونت و تلاشی قارچ می‌شود
	[← میکرب] شاخه‌ای از قارچ‌شناسی که به مطالعه قارچهای بیماری‌زا در انسان می‌پردازد	fungemia, mycethemia, mycohemia	قارچ‌خونی
	قارچ‌شناسی مولکولی		[← میکرب] وجود قارچ در خون
molecular mycology			
	[← میکرب] مطالعه قارچها با استفاده از فناوریهای تشخیص مولکولی		

pinocytosis	قطره‌خواری	قارچها ← قارچان
[عمومی] بردن مواد مایع به داخل یاخته و هضم آنها		
propagulum, propagule	قطعه تکثیر	قار چینی <i>Egretta eulophotes</i>
[عمومی] بخشی از گیاه، مانند جوانه‌ها یا شاخه‌های جانبی، که در تکثیر دخالت دارد		[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلک‌سانان با نوک باریک و نیزه‌ای و زرد و پاهایی با انگشتان دراز
		قار گلو سرخ <i>Egretta vinaceigula</i>
		[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلک‌سانان با نوک باریک که پرهای جلو گردنش قرمز است
	قطعه گلپوش ← گلپار	
hook	قلاب	قاشق‌واش‌سانان <i>Alismatales</i>
[میکرب] ساختار پروتئینی خمیده‌شکلی که به رشته متصل می‌شود		[گیامی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایهای غالباً علفی و آبی با ۱۶۵ سرده آرایش‌یافته در چهارده تیره که در تمام نقاط جهان پراکنده هستند
	قمری معمولی	قاشق‌واشیان <i>Alismataceae</i>
<i>Streptopelia turtur</i>		[گیامی] گیاهانی از راسته قاشق‌واش‌سانان که آبی و گاهی نیمه‌آبی و اغلب دارای ساقه‌عریان‌اند
[جانوری] گونه‌ای از تیره کبوتریان و راسته کبوترسانان با دم بلند که روی گردن پرهای زینتی و روی شکم لکه تقریباً سفید دارد		قراولیان <i>Phasianidae</i>
	قندیپوسته <i>glycocalyx</i>	[جانوری] تیره‌ای از راسته ماکیان‌سانان که گوشتالو است و بالهای کوتاه و پهن و منقار و پاهای قوی دارد
[میکرب] لایه‌ای از پلی‌ساکاریدها یا گلیکوپروتئینها که روی بسیاری از یاخته‌ها را می‌پوشاند		قشر ← پوسته

قیچ سانان Zygothylales

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان گلدار علفی یا درختچه‌ای به‌ندرت نیمه‌انگلی با دو تیره و ۲۷ سرده و حدود ۳۰۰ گونه که عمدتاً در نواحی گرمسیری و خشک معتدل یا نواحی شور می‌رویند؛ گل‌های زیبای این راسته دارای گلپوشی معمولاً پنج‌قسمتی با غدد شهدار برای گرده‌افشانی به وسیلهٔ زنبور است

قیچیان Zygothylaceae

[گیاهی] تیره‌ای از قیچ‌سانان اغلب درختچه‌ای یا درختی کوچک با ۳۰ سرده و ۲۳۵ گونه که بیشتر در محیط‌های بیابانی یا نواحی شور معتدل و نواحی گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌های آنها به شکل متقابل یا مارپیچ و گل‌های پنج‌قسمتی آنها معمولاً دارای ده بساک است که هرکدام یک غده و یک نوش‌جای (nectary disk) مشخص دارد

قندکافت glycolysis

[عمومی] فرایند تجزیهٔ بی‌هوازی گلوکز به ترکیبات ساده‌تر که با آزاد شدن انرژی و تشکیل آ.ت.پ. (ATP) همراه است

قندکافتی glycolytic

[عمومی] ۱. مربوط به قندکافت ۲. ویژگی آنچه باعث قندکافت می‌شود

قیچ Zygophyllum

[گیاهی] سرده‌ای از قیچیان یک‌سالهٔ علفی یا چندسالهٔ بوته‌ای با حدود ۵۰ گونه که در نواحی خشک و نیمه‌خشک افریقا و مدیترانه و آسیای میانه و استرالیا می‌رویند؛ شاخه‌های آنها گوشتی و بدون کرک و برگ‌هایشان اغلب متقابل و ساده و معمولاً دم‌برگ‌دار یا بدون دم‌برگ و گوشتی و بدون کرک است؛ گل‌های آنها منفرد و جانبی و معمولاً دُم‌گل‌دار با یک مرکز سبز و حاشیهٔ غشایی است

ک

[گیاهی] تیره‌ای از بازدانگان که دارای برگهای سوزنی و مخروطهای درشت‌اند

کاراندام ¹physiology

[عمومی] مجموعه فرایندهایی که در یاخته‌ها و بافتهای یک موجود زنده رخ دهد

کاراندام‌شناختی ¹physiological

[عمومی] مربوط به کاراندام‌شناسی

کاراندام‌شناس ¹physiologist

[عمومی] فرد متخصصی که کاراندامهای موجود زنده و اجزای آنها را مطالعه می‌کند

کاراندام‌شناسی ²physiology

[عمومی] علم شناخت کاراندامهای موجود زنده و اجزای آنها

Pinales **کاج‌سانان**

[گیاهی] راسته‌ای از کاج‌تباران (Pinopsida) که تمام مخروطیان کنونی را در بر می‌گیرد؛ این راسته پیش از این مخروطی‌سانان (Coniferales) نامیده می‌شد؛ صفت بارز همه کاج‌سانان داشتن ساختارهای زایشی معروف به مخروط است

Araucaria **کاج مطبق**

[گیاهی] سرده‌ای از مطبق‌کاجیان مخروطی با تقریباً نوزده گونه همیشه‌سبز و بلندقامت با شاخه‌های فراهم و برگهای سخت و تخت نوک‌سوزنی؛ گیاهان این سرده در برزیل و شیلی و گینه‌نو و کالدونیای جدید و جزیره نورفولک و استرالیا می‌رویند

Pinaceae **کاجیان**

<i>Cichorium</i>	کاسنی	cistron, structural gene	کارایه
[کیمی] سردهٔ علفی چندسالهٔ شیارابه‌دار بدون زمین‌ساقه با ساقه‌های منفرد ایستادهٔ برگ‌دار با تقریباً شش‌گونهٔ خودرو و دو گونهٔ زراعی که یکی از آنها آندیو است؛ این گیاهان در اروپا و ناحیهٔ مدیترانه و از جنوب تا اتیوپی پراکنده هستند		[عمومی] واحد ژنی رمزگذار یک زنجیرهٔ پلی‌پپتیدی ویژه که با آزمون تکمیل‌سازی (سیس و ترانس) تعریف می‌شود	
<i>Asteraceae</i>	کاسنیان	sepal	کاسبرگ
[کیمی] تیره‌ای از کاسنی‌سانان (Asterales) با گل‌آذین کُپه و پراکندگی وسیع در ایران و جهان		[عمومی] واحد تشکیل‌دهندهٔ کاسهٔ گل در گیاهان دولپه‌ای که معمولاً سبز و برگ‌مانند است	* مصوب فرهنگستان اول
<i>Compositae</i>	مت. مرکبان	meiosis	کاستمان
		[عمومی] نوعی تقسیم یاخته‌ای که در نتیجهٔ آن تعداد فام‌تن‌ها نصف می‌شود	
calyx	کاسه	meiotic	کاستمانی
[عمومی] مجموعهٔ کاسبرگ‌های یک گل * مصوب فرهنگستان اول		[عمومی] مربوط به کاستمان	
cypsela	کافشه‌ای	oligotroph	کاستی‌پرورد^۱
[کیمی] نوعی میوهٔ فندقه حاصل از تخمدان زیرین		[عمومی] اندامگانی که می‌تواند در محیط غذایی فقیر رشد کند	
lysosome	کافنده‌تن	oligotrophic	کاستی‌پرورد^۲
[عمومی] از اندامک‌های درون‌یاخته‌ای که دارای زی‌مایه‌های آبکافتی است و فرایند هضم درون‌یاخته‌ای در آن صورت می‌گیرد		[عمومی] ویژگی اندامگانی که قادر است در محیط غذایی فقیر رشد کند	
		oligotrophy	کاستی‌پروردگی
		[عمومی] فرایند رشد اندامگان در محیط غذایی فقیر	

کاکائو*Theobroma*

[گیاهی] سرده‌ای از کاکائوئیان درختی با حدود بیست گونه که در جنگلهای گرمسیری نواحی مرکزی و جنوبی امریکا می‌رویند؛ برگهای آنها تخم‌مرغی تا بیضوی به رنگ سبز تیره براق و با بافت چرمی است و سطح آنها بدون کرک یا دارای کرکهای پراکنده ستاره‌ای است و گل‌هایشان کوچک و از سفید مایل به زرد تا صورتی کم‌رنگ است که به‌صورت گروهی در خوشه‌هایی که مستقیم از تنه می‌روید، قرار دارند

نوک منقار چهارگوش که لکه قرمز بزرگی بر روی آن است

کاکایی اطلسی *Larus atlanticus*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن سفید و بالهای سیاه و نوک قوی و چهارگوش

کاکائیان *Laridae*

[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با بالهای بلند و گردن متوسط و پاهای کوتاه پرده‌دار و منقار قلاب‌دار

کاکایی اودوین*Larus audouinii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار قرمز تیره با نوار سیاهی در انتهای زیرین آن و نوک زرد دارد

کاکایی بازمانده *Larus relictus*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن به رنگ خاکستری مایل به سفید و نوک گوه‌ای و زرد

کاکایی چشم‌سفید*Larus leucophthalmus*

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن پوشیده از پره‌های سفید و سر سیاه که حلقه‌ای سفید به دور چشمها دارد

کاکائوئیان*Sterculiaceae*

[گیاهی] تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده یا علفی با حدود ۶۸ سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌هایشان ساده یا مرکب یا دمیرگ‌دار با آرایش متناوب و حاشیه پهنک (lamina) آنها دندان‌دار یا کامل است و گل‌هایشان معمولاً منظم و گاهی نامنظم و معمولاً پنج‌پر است

کاکایی ارمنستانی*Larus armenicus*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پیشانی شیب‌دار و چشمهای مایل به قهوه‌ای تیره و

Opuntia**کاکتوس**

[گیاهی] سرده‌ای از کاکتوسیان با ساقه خزنده و بندبند و گوشتی و مسطح با ساقه‌های کوتاه سیخک‌دار (areolar) و به‌ندرت با تیغهای دراز حدود سه سانتی‌متر؛ گل‌های گیاهان این سرده دوجنسی و منظم و منفرد زرد است و میوه آنها به شکل سته قرمز-بنفش به عرض پنج تا هشت سانتی‌متر است که پستانداران کوچک آن را می‌خورند

Cactaceae**کاکتوسیان**

[گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان که اغلب خاردار و گوشتی هستند و در ایران گونه بومی ندارند

gamete**کامه**

[عمومی] یاخته جنسی که در فرایند لقاح و تشکیل تخم شرکت می‌کند

gametic**کامه‌ای**

[عمومی] مربوط به کامه

gametophore**کامه‌پر**

[عمومی] رشته یا شاخه‌ای که کامه‌دان را حمل می‌کند

gametangium**کامه‌دان**

[عمومی] یاخته یا اندامی نزد برخی از گیاهان و جلبکها و قارچها که یاخته‌های جنسی تولید می‌کند

Larus hemprichii **کاکایی دودی**

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که تمام بدنش خاکستری تیره با سایه‌روشن سیاه است

کاکایی ساندرز**Larus saundersi**

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که سر و پشت گردن آن سیاه و دور چشم سفید و هلالی است و گردن سفید و بخش بالایی گردنش خاکستری روشن است

کاکایی سربزرگ**Larus ichthyaetus**

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پرهای سفید و منقار زرد درخشان و سر بزرگ و گردن کوتاه

کاکایی سرسیاه**Larus melanocephalus**

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پرهای سفید و سر و گردن کاملاً سیاه

Larus genei **کاکایی نوک‌باریک**

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن سفید و بالهای سیاه و نوک کوتاه و باریک

<p>[عمومی] حفرةً هوایی داخل برخی از استخوانها از جمله استخوان صورت و جمجمه مت. سینوس</p>	<p>کامه‌رُست gametophyte [عمومی] مرحلهٔ تک‌لادی در گیاهان که در طی آن کامه‌ها ایجاد می‌شوند</p>
<p>کاوک‌آماس sinusitis [عمومی] التهاب کاوک</p>	<p>کامه‌زایشی gametogenic [عمومی] مربوط به کامه‌زایی</p>
<p>کاوک‌مانند sinusoid [عمومی] شبیه به کاوک</p>	<p>کامه‌زایی gametogenesis [عمومی] فرایند تشکیل کامه یا یاخته‌های جنسی</p>
<p>کاوندِ دِنایی DNA probe [ژن] هریک از قطعات کوتاه و ویژه دنا که برای شناسایی و آشکارسازی یک ژن یا قطعه‌ای ویژه از یک ژنگان ساخته می‌شود</p>	<p>کام‌یاخته gametocyte [عمومی] یاختهٔ تمایزنیافته‌ای که از تقسیم آن کامه ایجاد می‌شود</p>
<p>مت. کاوند ژنی gene probe, genetic probe</p>	<p>کانی‌پرورد^۱ lithotroph [عمومی] اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد معدنی تأمین می‌کند</p>
<p>کاوندِ رِنایی RNA probe [ژن] قطعهٔ کوتاه و ویژه‌ای از رنا که به‌عنوان کاوند در آزمایش‌های دورگه‌سازی به کار می‌رود</p>	<p>کانی‌پرورد^۲ lithotrophic [عمومی] ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد معدنی تأمین می‌کند</p>
<p>کَبِر Capparis [گیاهی] سرده‌ای از کَبَریان درختچه‌ای خاردار با تقریباً ۵۰ گونه که در مناطق مدیترانه‌ای پراکنده هستند؛ از غنچه‌های کَبِر اروپایی در تهیهٔ ترشی استفاده می‌شود</p>	<p>کانی‌پروردگی lithotrophy [عمومی] فرایندی که در آن، اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد معدنی تأمین می‌کند</p>
	<p>کاوک sinus</p>

کبوتر دریایی چانه سفید*Procellaria aeuinoctialis*

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان با پرهای خاکستری که پرهای زیر منقارش کاملاً سفید است

کبوتر دریایی خاکستری*Procellaria cinerea*

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که پرهای دودی مایل به خاکستری یکدست دارد

کبوتردریایی سانان*Procellariiformes*

[جانوری] پرندگانی دریایی که سوراخهای بینی آنها لوله‌ای است و منقار آنها از هفت تا نه صفحه شاخی مشخص تشکیل شده است

کبوتر دریایی سیاه*Procellaria parkinsoni*

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان با پرهای خاکستری تیره مایل به سیاه

کبوتر دریایی وست‌لندی*Procellaria westlandica*

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که پرهای سفید و دم کوتاه سیاه با لبه‌های سفید دارد

کبریان

Capparidaceae

[گیاهی] تیره‌ای از کلم‌سانان با برگهای متناوب یا ساده یا منقسم پنجه‌ای که به صورت علفی یا درختچه‌ای راست یا بالارونده و پیچان یا درختی دیده می‌شوند

کبوتردریائیان

Procellariidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته کبوتردریایی سانان که پرندگانی دریایی با بینی لوله‌ای و منقار قلاب‌دارند و طول بالهای باز آنها زیاد است

کبوتر دریایی بزرگ‌گردن**جنوبی***Macronectes giganteus*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که بزرگ‌ترین عضو خانواده است؛ منقار زرد بزرگی دارد و سر و گردن و سینه‌اش قهوه‌ای روشن و باقی بدنش دارای رگه‌های قهوه‌ای است

کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی*Macronectes halli*

[جانوری] گونه‌ای از تیره کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان با بدن خاکستری و آبی و سفید و منقار خاکستری روشن و نوک چنگ‌دار

کبوترسانان Columbiformes

[جانوری] پرنده‌گانی با سر کوچک تا متوسط و گردن کوتاه و ظریف که بالهای آنها پهن و در انتها مدور است

زرعی یا زینتی هستند و گلهای غالب گونه‌های این راسته یک‌جنسی و گرده‌افشانی در آنها معمولاً به وسیله حشرات است

کبوتریان Columbidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته کبوترسانان که اندازه آن کوچک تا متوسط است با سر کوچک و پرهای زینتی نرم و بسیار متراکم

کدویی pepo

[گیاهی] نوعی میوه سته با بخش خارجی نسبتاً سخت حاصل از رویر یا بافت غیربرچه‌ای

کتان *Linum*

[گیاهی] سرده‌ای از کتانیان با حدود ۲۰۰ گونه که در نواحی معتدل و نیمه‌حاره می‌رویند

کدوئیان Cucurbitaceae

[گیاهی] تیره‌ای از کدوسانان بالارونده یا گسترده بر روی زمین و معمولاً پیچک‌دار با برگهای متناوب که گلپایشان غالباً یک‌جنسی یا به‌ندرت دوجنسی با جام پیوسته است و میوه آنها سته از نوع کدویی است

کتانیان Linaceae

[گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان علفی یا درختچه‌ای یا به‌ندرت درختی با پنج‌گلبرگ و تخمدان دو تا ده‌خانه‌ای

کرفس *Apium*

[گیاهی] سرده‌ای علفی از کرفسیان با حدود ۲۰ گونه که معروف‌ترین آنها کرفس (*A. graveolens*) است؛ گیاهان این سرده بومی ناحیه مدیترانه و خاورمیانه هستند که یونانیهای باستان و رومیها به‌عنوان طعم‌دهنده و چینیهای باستان به‌عنوان دارو از آن استفاده می‌کردند؛ کرفس با دم‌برگهای درشت و آبدار و گوشتی و ایستاده از اواخر قرن هجده میلادی گسترش پیدا کرده است

کدو *Cucurbita*

[گیاهی] سرده‌ای از کدوئیان که ابتدا در امریکا کاشته می‌شدند، اما امروزه از میوه‌ها و بذره‌های خوراکی آنها در بسیاری از نقاط جهان استفاده می‌شود

کدوسانان Cucurbitales

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایه‌ای اغلب علفی که بسیاری از گونه‌های آنها

[عمومی] فضا یا حفره‌ای غشادار در درون یاخته که عمل هضم یا ترشح یا ذخیره یا دفع مواد را بر عهده دارد

کشت culture

[← میکرب] ۱. محصول رشد نوع خاصی از ریزاندامگانها در یک محیط مناسب ۲. رشد دادن ریزاندامگانها تحت شرایط واپایش‌شده

کشت انتخابی selective culture

[← میکرب] کشتی که در آن ریزاندامگانها در محیطی عموماً جامد و حاوی افزودنی‌هایی که موجب رشد یک گونه خاص می‌شود، رشد می‌کنند

کشت اولیه primary culture

[← میکرب] کشت حاصل از تلقیح (inoculation) میکرب برگرفته از محیط طبیعی

کشت بافت tissue culture

[← میکرب] کشت یا نگهداری بافتهای زنده در محیط مایع یا ژله‌ای در شرایط آزمایشگاهی

کشت بی‌هوایی

[← میکرب] کشت در شرایط بی‌هوایی و در غیاب اکسیژن

کرفس‌سانان Apiales

[گیاهی] راسته‌ای از گیاهان گل‌دار شامل دو تیره عشقه‌ایان با ۷۰۰ گونه و چتریان با ۳۰۰۰ گونه علفی یا چوبی که در مناطق معتدل می‌رویند و دارای برگهای مرکب و لپ‌دار و مجاری ترش‌حی کاملاً تکوین‌یافته و معطر هستند؛ تخمدان آنها دوبرچه‌ای و میوه‌شان خشک است که پس از رسیدن از میان به دو نیم می‌شود و هر نیمه یک دانه دارد

کرفسیان Apiaceae

[گیاهی] تیره‌ای از راسته کرفس‌سانان یک یا چندساله، با گل‌آذین چتر مرکب یا ساده و گاهی سرسان
مت. چتریان Umbelliferae

کرک fimbria

[← میکرب] هریک از رشته‌های پروتئینی نازک بر روی سطح برخی یاخته‌های میکربی

کرکروزه trichome-hydathode

[عمومی] کرکهایی که کار روزنه‌های آبی را در برخی گیاهان انجام می‌دهند

کُریچه vacuole

<p>[← میکرب] کشت حاصل از تلقیح (inoculation) میکربها در یک محیط مایع</p>	<p>کشت پتری Petri dish culture [← میکرب] کشتی که در آن میکربها در سطح محیطی جامد، معمولاً آگار یا ژلاتین، و در ظرف پتری رشد می‌کنند مت. کشت سطحی plate culture</p>
<p>کشت سنبه‌ای stab culture [← میکرب] نوعی کشت که در آن تلقیح (inoculation) از سطح تا عمق محیط کشت جامد انجام می‌شود</p>	<p>کشت پیوسته continuous culture [← میکرب] کشتی که در آن محیط مایع به‌طور پیوسته تجدید می‌شود مت. کشت جاری continuous-flow culture</p>
<p>کشت کهنه old culture [← میکرب] کشتی که برای مدت‌زمان طولانی نگهداری شده است و در نتیجه تغییرات مخربی در آن روی داده است</p>	<p>کشت تکانشی shake culture [← میکرب] نوعی کشت در مایع که در آن با حرکت مداوم و هوادهی امکان رشد میکربهای هوازی فراهم می‌شود</p>
<p>کشت مخلوط mixed culture [← میکرب] کشت حاوی دو یا چند نوع ریزاندامگان</p>	<p>کشت جاری ← کشت پیوسته</p>
<p>کشت همگام synchronous culture, synchronised culture [← میکرب] کشتی که در آن تمام یاخته‌ها از نظر چرخه رشد و تقسیم تقریباً در یک مرحله قرار دارند</p>	<p>کشت خالص pure culture [← میکرب] کشت حاوی یک‌سویه میکربی خالص</p>
<p>کشت هوازی aerobic culture [← میکرب] کشت در شرایط هوازی و در مجاورت اکسیژن مولکولی</p>	<p>کشت در شیب slant culture, slope culture [← میکرب] کشت بر روی یک محیط جامد شیب‌دار در لوله آزمایش</p>
	<p>کشت در مایع liquid culture, broth culture</p>

[جانوری] گونه‌ای از تیره کَشیمیان و راسته کَشیم‌سانان که سر گرد و منقار سیاه با قاعده‌ای زرد دارد و کلاهدک سیاهی بر روی سر آن است که تا چشمها پایین می‌آید

کَشیم گوشک‌دار

Podiceps auritus

[جانوری] گونه‌ای از تیره کَشیمیان و راسته کَشیم‌سانان که در زمستان پرهای زینتی آن سیاه و سفید و گونه‌ها و جلو گردن سفید است

کَشیمیان Podicipedidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته کَشیم‌سانان که شناگر و شیرجه‌زن هستند با منقار نوک‌تیز و گردن متوسط تا بلند و سر کوچک

کفچه‌نوک افریقایی

Platalea alba

[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و راسته لک‌کسانان که پرهای زینتی سفید و صورت بدون مو و قرمز دارد

کفچه‌نوک اوراسیایی

Platalea leucorodia

[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و راسته لک‌کسانان که تمام بدنش سفید و قاعده گردنش زرد است

کشت یاخته cell culture

[میکرب] کشت یا نگهداری یاخته‌های حیوانی در شرایط آزمایشگاهی

کَش دیسه tonoplast

[گیاهی] غشای پیرامون کُریچه

کَشش tension²

[عمومی] نیرویی که باعث مقاومت سطوح جداکننده یاخته‌ها در مقابل پارگی می‌شود

کَشنده tensor

[عمومی] ماهیچه‌ای که ناحیه‌ای را تحت فشار قرار می‌دهد و موجب انقباض آن می‌شود

کَشنگ tonus

[عمومی] انقباض خفیف و پیوسته عضله که در عضلات اسکلتی باعث حفظ وضعیت ظاهری بدن می‌شود و به بازگشت خون به قلب کمک می‌کند

کَشیم‌سانان Podicipediformes

[جانوری] پرندگانی شناگر و شیرجه‌زن با جثه متوسط و شبیه به مرغابی که قسمت عقب بدن آنها کرکی است و بدون دم به نظر می‌رسد

کَشیم گردن‌سرخ حقیقی

Podiceps grisegena
grisegena

کفچه‌نوک مشکین‌رخ

Platalea minor

[جانوری] گونه‌ای از مرغ‌مقدسیان و راستهٔ لک‌کسانان با بدن خاکستری روشن و صورت و پیشانی کاملاً تیره و مایل به سیاه

کلافک

glomerulus

[عمومی] شبکهٔ مویرگی واقع در انتهای پوشینهٔ بومن در کلیهٔ مهره‌داران

کُلاله

stigma

[عمومی] بخش انتهایی مادگی که دانه‌های گرده بر روی آن می‌نشینند
* مصوب فرهنگستان اول

کلان‌هاگ

megaspore

[گیاهی] هاگ‌های درشت‌تر در گیاهان دارای دو نوع هاگ

کلان‌هاگدان

megasporangium

[گیاهی] ساختاری که در آن کلان‌هاگ تشکیل می‌شود

کلاه میرحسین

[گیاهی] سرده‌ای از کلاه‌میرحسینان که از جنوب شرقی اروپا تا آسیای مرکزی و جنوب آمریکا پراکنده‌اند و در باغهای صخره‌ای نیز کاشته می‌شوند

کلاه‌میرحسینان

Plumbaginaceae

[گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب چندسالهٔ علفی و به‌ندرت بالارونده یا درختچه‌ای با حدود ۲۴ سرده و ۷۷۵ گونه که گسترش جهانی دارند و در گسترهٔ وسیعی از استوا تا قطب شمال به‌خصوص در خاکهای شور و باتلاقها و سواحل دریا می‌رویند؛ گل‌هایشان کامل است و گرده‌افشانی آنها اغلب به وسیلهٔ حشرات انجام می‌شود

کلم

Brassica

[گیاهی] مهم‌ترین سرده از کلمیان با تقریباً ۴۰ گونه در بر قدیم که شامل انواع کلم زراعی و خردل و شلغم می‌شود

کلم‌سانان

Brassicales

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها که می‌توان از آنها روغن خردل یا ترکیبات گلوکوزینولاتی گرفت

کلمیان

Brassicaceae

[گیاهی] تیره‌ای از کلم‌سانان با گل‌آذین خوشه‌ای و گل‌های چهارکاسبرگی با آرایش صلیبی و چهار تا شش پرچم

مت. چلیپائیان

Cruciferae

کُمالگی

gastrulation

[عمومی] فرایند تشکیل کُماله از تنداله

<p>Pedaliaceae کنجدیان [گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان با حدود سیزده سرده و ۵۰ گونه که ساقه و برگهای آنها با کرکهای لعاب‌دار پوشیده شده و میوه اغلب آنها قلاب‌دار یا شاخ‌دار است</p>	<p>gastrula کُماله [عمومی] ساختاری فنجان‌ی در فرایند تشکیل جنین که از یک ردیف یاخته در اطراف و یک حفره پر از مایع در مرکز تشکیل شده است</p>
<p>acarine کنه‌سان [جانوری] هر عضو از گروه کنه‌سانان</p>	<p>hypotrophic کم‌پرورد [عمومی] دارای کم‌پروردگی یا مربوط به آن</p>
<p>acarina کنه‌سانان [جانوری] راسته‌ای از بندپایان، شامل هیره‌ها و کنه‌ها</p>	<p>hypotrophy, abiotrophy کم‌پروردگی [عمومی] رشد ناکافی یاخته‌ها در نتیجه تغذیه ناقص</p>
<p>nanism کوتولگی [عمومی] عارضه کوتاهی قد بر اثر ترشح کمتر از اندازه هورمون رشد</p>	<p>nonfastidious کم‌نیاز [میکروب] باکتری‌هایی که به تغذیه پیچیده نیاز ندارند</p>
<p>cecum, blindgut کورروده [عمومی] بخش آغازین فراخ‌روده</p>	<p>gene activation کناننش ژن [ژن] فعال‌سازی هدایت‌شده و منظم ژنهای منفرد در طی رشد و نمو موجود زنده مت. فعال‌سازی ژن</p>
<p>cecal کورروده‌ای [عمومی] مربوط به کورروده</p>	
<p>Lamnidae کوسه‌ایان [جانوری] تیره‌ای از راسته کوسه‌سانان با دو باله پشتی و یک باله مخرجی کوچک و باله‌های سینه‌ای بزرگ و یک باله دم‌ی هلالی</p>	<p>Sesamum کنجد [گیاهی] سرده‌ای از کنجدیان که در نقاط گرمسیری آسیا می‌رویند و دارای دانه‌های خوراکی سرشار از روغن هستند</p>

برجسته و دو باله پشتی و یک باله
مخرجی دارند و دهان آنها انتهایی و
کوچک است

کولون ← پسروده

کولون افقی ← پسروده افقی

کولونی ← پسروده‌ای

کولون بالارو

← پسروده بالارو

کولون بین ← پسروده بین

کولون بینی ← پسروده بینی

کولون پایین‌رو ← پسروده
پایین‌رو

کولون درد ← پسروده درد

کوله‌خاس *Ruscus*

[کیمی] سرده‌ای از کوله‌خاسیان
نیمه‌درختچه‌ای چندساله و همیشه‌سبز
با شش گونه که بومی غرب و جنوب
اروپا هستند؛ ساقه آنها منشعب و
پرشاخه و برگ‌هایشان ریز و فلس‌مانند
و غیرفتوسنتزی (non-photosynthetic)
است و گل‌هایشان کوچک و سفید و در
مرکز بنفش است

کوسه‌سانان Lamniformes

[جانوری] آبزیانی متوسط تا بزرگ با دو
باله پشتی که باله اول بسیار بلند و
دومی کوتاه است

کوسه سفید حقیقی

Carcharodon carcharias

[جانوری] گونه‌ای از تیره کوسه‌ایان و
راسته کوسه‌سانان و بالاراسته
نرم‌آبش‌داران که بسیار بزرگ است
و سطح پشتی آن خاکستری مایل به
آبی است و بین رنگ سطوح پشتی و
شکمی مرز کاملاً مشخصی در پهلوها
نیست

کوسه‌نهنگ‌سانان

Orectolobbiformes

[جانوری] آبزیانی کوچک تا بسیار بزرگ
که شیار بینی آنها برجسته است و به
کوسه‌سانان شبیه هستند

کوسه‌نهنگ مونه‌ای

Rhincodon typus

[جانوری] گونه‌ای از تیره کوسه‌نهنگیان و
راسته کوسه‌نهنگ‌سانان و بالاراسته
نرم‌آبش‌داران که بزرگ‌ترین ماهی
دنیاست

کوسه‌نهنگیان Rhincodontidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته
کوسه‌نهنگ‌سانان که شیار بینی

که برگهای آن غالباً مانند جانوران در برابر تماس حساس است

کیسه^۱ *utricule¹, utriculus¹*

[گیامی] ۱. کیسه‌ای کوچک یا اندامی کیسه‌مانند که در علف دریایی وجود دارد و پر از هواست ۲. پیرابری با غشا یا پوسته نازک

کیسه^۲ *utricule², utriculus², utriculus vestibuli*

[عمومی] یکی از دو کیسه غشایی داخل دهلیز گوش که بزرگتر از دیگری است

کیسه آماس *utriculitis*
[عمومی] التهاب کیسه

کیسه دار *utriculose*
[عمومی] دارای کیسه

کیسه ریخت *utriculiform*
[عمومی] شبیه به کیسه

کیسه‌کی *utricular, utriculate*
[عمومی] مربوط به کیسه

کیسه آب ← درون‌شامه رویان

کیسه گرده *pollen sac*
[عمومی] محفظه‌ای در بساک که محتوی دانه‌های گرده است

کوله‌خاسیان *Ruscaceae*

[گیامی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان بالارونده یا درختچه‌ای با حدود سه سرده و حدود ۲۰ گونه با گسترش جهانی که در مناطق معتدل تنوع بسیار دارند؛ برگهای آنها معمولاً در حد فلس کاهش یافته و دارای آرایش فراهم یا متقابل یا متناوب است و گل آذین‌شان خوشه‌مانند است

کهن‌دار *Ginkgo*

[گیامی] سرده‌ای دوپایه و درختی که بومی چین است و نوعی فسیل زنده محسوب می‌شود

کهن‌داریان *Ginkgoaceae*

[گیامی] تیره‌ای از بازدانگان درختی که در دوره دوم زمین‌شناسی پدید آمده و همه گونه‌های آن به جز یک گونه از بین رفته است و به همین دلیل این گیاه را یک فسیل زنده در نظر می‌گیرند

کهور *Prosopis*

[گیامی] سرده‌ای از گیاهان درختی یا درختچه‌ای گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری

کهوریان *Mimosaceae, Mimosoidae*

[گیامی] تیره‌ای از باقلاسانان چوبی خاردار معمولاً درختچه‌ای یا درختی کوتاه با حدود ۶۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه

بالارونده و درختچه‌ای یا درختی بومی نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری آسیا و امریکای مرکزی و جنوبی که برگهای متناوب مارپیچی با حاشیه‌ای کامل یا اره‌ای دارند؛ گلهای آنها به صورت منفرد یا مجتمع در گرزندهای انتهایی قرار گرفته است؛ گلبرگها و کاسبرگهای آنها آزاد و تعداد پرچمها زیاد و از پشت به هم چسبیده است؛ این گیاهان تک‌پایه یا دوپایه یا دوجنسی هستند

Actinidia **کیوی**

[گیامی] سرده‌ای از کیویان چوبی غالباً دوپایه که بومی نواحی معتدل شرق آسیا هستند و در سرتاسر چین و تایوان و کره و ژاپن و هندوچین تا جنوب شرق سیبری پراکنده‌اند؛ ارتفاع درختچه‌های این سرده حداکثر شش متر است و ارتفاع بالارونده‌های آنها که در سایه درختان رشد می‌کنند ممکن است به ۳۰ متر برسد

Actinidiaceae **کیویان**

[گیامی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان چوبی

گی

- گاودریائیان** *Dugongidae*
[جانوری] تیره‌ای از راسته‌ی گاودریایی‌سانان که پستاندارانی بزرگ و آبی‌زی و گیاهخوارند
- گاروم‌زنگی** *Terminalia*
[گیامی] سرده‌ای از گاروم‌زنگیان درختی بلند با حدود ۱۰۰ گونه که در مناطق گرمسیری می‌رویند
- گاروم‌زنگیان** *Combretaceae*
[گیامی] تیره‌ای از موردسانان درختی یا درختچه‌ای بالارونده و معمولاً همیشه‌سبز با گل‌آذین خوشه‌ای (raceme) و گل‌های غالباً کوچک چهار تا پنج‌قطعه‌ای با ده پرچم و مادگی دو تا پنج‌برچه‌ای تحتانی
- گاودریایی تن‌مویی آمازونی** *Trichechus inunguis*
[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تن‌مویان و راسته‌ی گاودریایی‌سانان که کوچک‌ترین گونه‌ی این جنس با طولی حدود سه متر است
- گاودریایی تن‌مویی دست‌باله‌ای** *Trichechus manatus*
[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی تن‌مویان و راسته‌ی گاودریایی‌سانان با بدن خاکستری و تقریباً بدون مو که فاقد اندام حرکتی عقبی است و اندام حرکتی جلوی آن کوتاه و انعطاف‌پذیر است
- گاو تبتی** *Bos grunniens*
[جانوری] گونه‌ای از تیره‌ی گاویان و راسته‌ی زوج‌سُم‌سانان با شاخ‌های سیاه و منحنی و طویل که موهای پشت آنها کوتاه ولی موهای پهلوها بلند و مانند شنل چین‌دار آویزان است
م. غزگاو

- گاو دریایی تن‌مویی سنگالی**
Trichechus senegalensis
 [جانوری] گونه‌ای از تیره تن‌مویان و راسته گاو دریایی سانان که پوزه‌اش در مقایسه با دیگر گونه‌ها نوک‌دارتر است
- گاو کامبوجی**
Bos sauveli
 [جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان با جثه درشت و پاهای بلند و پشت برآمده و قوزدار که رنگ آنها قهوه‌ای تیره یا سیاه است
- گاو دریایی حقیقی**
Dugong dugon
 [جانوری] گونه‌ای از تیره گاو دریاییان و راسته گاو دریایی سانان با پوست خاکستری و تقریباً بدون مو و بدن ساده که از دو طرف تاحدی فشرده است و اندام حرکتی عقبی ندارد
- گاو دریایی سانان**
Sirenia
 [جانوری] تنها پستانداران دریایی که کاملاً آبی و گیاهخوارند و تقریباً تمام آنها بدون مو و اندام حرکتی عقبی‌اند
- گاوزبان**
Borago
 [گیاهی] سرده‌ای از گاوزبانیان کرک‌دار یک‌ساله به ارتفاع ۶۰ سانتی‌متر که امروز در مناطق مختلف اروپا و بریتانیای کبیر و امریکای شمالی کشت می‌شوند؛ برگهای گیاهان این سرده درشت و زیر و مستطیلی و گل‌های آنها ستاره‌مانند و آبی روشن است که در گرزنهایی آویخته قرار دارند؛ پنج بساک زرد گل آنها، مخروطی را در وسط ستاره گل تشکیل می‌دهند
- گاوزبانیان**
 Boraginaceae
 [گیاهی] تیره‌ای از بادمجان‌سانان (Sonalales) با کرکهای متنوع و مشخص و گل آذینهای گرزنی ساده یا مرکب دم‌عقربی
- گاوین**
 Bovidae
 [جانوری] تیره‌ای از راسته زوج‌سُم‌سانان که اندازه جثه آنها بسیار متغیر است و ربع قدامی بدن از قسمت عقبی بزرگ‌تر است
- گرایش**
 tropism, topotaxis
 [عمومی] حرکت جهت‌دار گیاه یا یکی از اندامهای آن در نتیجه اثر محرک بیرونی
- گرایشی**
 tropic
 [عمومی] مربوط به گرایش
- گر به‌ایان**
 Felidae
 [جانوری] تیره‌ای از راسته گوشتخوارسانان با بدن لاغر و نرم و صورت کوچک و چنگالهای بزرگ و قوی و دم بلند که بسیار چابک هستند

pollen	گرده	گره ماهی بزرگ مکونگی
(microspores) [عمومی] ریزه‌هاگهای		Pangasianodeon gigas
حاوی کامه‌های گیاهی نر که در بساک		[جانوری] یکی از بزرگ‌ترین گونه‌های
گلها تولید می‌شود		اسبله‌ایان و راسته گره ماهی‌سانان با
pollen grain	مت. دانه گرده	سیبلیهای قطور و طویل که رنگ آنها
* مصوب فرهنگستان اول		سبز مایل به خاکستری است
palynology,	گرده‌شناسی	گره ماهی‌سانان
pollen analysis		Siluriformes
[عمومی] علم بررسی و مطالعه گرده‌ها و		[جانوری] آبیانی با بدن غالباً بدون فلس
هاگها یا فسیل آنها		که در جلو باله پشتی و سینه‌ای
		غضروف یا استخوانهای شعاع‌مانند
		دارند
nephron	گردیزه	گردو
[عمومی] واحد ساختمانی و کارکردی		Juglans
کلیه در مهره‌داران		[گیاهی] سرده‌ای از گردوئیان درختی
		خزان‌دار به بلندی ۱۰ تا ۴۰ متر با
گره ← گره عصبی		برگهای مرکب شانه‌ای و ۲۱ گونه
ganglionitis	گره‌آماس	گردوئیان
[عمومی] التهاب گره		Juglandaceae
		[گیاهی] تیره‌ای از راش‌سانان درختی با
ganglionated,	گره‌دار	برگهای مرکب و گل آذین دم‌گره‌ای
gangliated		(catkin) یک‌جنسی و گل‌های بدون
[عمومی] دارای گره		گلبرگ
node of Ranvier	گره رانویه	گرده
[عمومی] فرورفتگیهایی که در طول غلاف		platelet
میلین یاخته‌های عصبی در بین		[عمومی] ساختاری سکه‌مانند به قطر ۲ تا
یاخته‌های شوان (schwann) وجود دارد		۴ میکرومتر که در خون همه پستانداران
		موجود است و در انعقاد خون نقش
		دارد

- گره عصبی** ganglion
[عمومی] مجموعه اجسام یاخته‌ای عصبی که خارج از مغز و نخاع قرار دارند
مت. گره
- گرهی** ganglionic
[عمومی] مربوط به گره
- گره یاخته** gangliocyte
[عمومی] یاخته عصبی
مت. یاخته گرهی ganglion cell
- گزنه** *Tamarix*
[گیاهی] سرده‌ای از گزبان درختی یا درختچه‌ای همیشه‌سبز یا خزان‌دار با حدود ۵۰ تا ۶۰ گونه که بومی نواحی خشک اوراسیا یا آفریقا هستند و معمولاً در خاکهای شور می‌رویند و می‌توانند شرایط قلیایی را نیز تحمل کنند؛ برگهای آنها فلس‌مانند است و در طول ساقه با هم همپوشانی دارند و معمولاً از نمک پوشیده شده‌اند و گل‌هایشان از سفید تا صورتی است که در سنبله‌های متراکم قرار دارند
- گزنه‌ایان** *Moringa*
[گیاهی] سرده‌ای از گزروغنیان با اشکال مختلف، از علفی تا درختی بسیار بزرگ، که در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند
- گزنه‌ایان** Moringaceae
[گیاهی] تیره‌ای از کلم‌سانان غالباً درختی شامل سبزه گونه با برگهای مرکب و میوه پوشینه نیام‌مانند
- گزنه** *Urtica*
[گیاهی] سرده‌ای از گزنه‌ایان علفی چندساله با حدود ۳۰ تا ۴۵ گونه که به‌طور وسیعی در امریکای شمالی و اروپا می‌رویند؛ برگهای آنها نرم و دندان‌دار و متقابل است و مانند سایر قسمتهای هوایی گیاه با کرکهای گزنده و غیرگزنده پوشیده شده است؛ گل‌هایشان کوچک و سبز بسیار کم‌رنگ و دارای چهار یا پنج گلبرگ یا بی‌گلبرگ است که به شکل متراکم در گل‌آذینهای طویل قرار دارند
- گزنه‌ایان** *Urticaceae*
[گیاهی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختچه‌ای یا علفی یا بالارونده و به‌ندرت درختی با ۴۹ سرده و ۵۵۰ گونه که در تمام جهان می‌رویند؛ برگهای آنها گوشواره (stipule) دارد و حاشیه‌شان معمولاً کامل است و گل‌هایشان غالباً تک‌جنسی، اما گیاه یکپایه یا دوپایه است

[ژن] غیرفعال‌سازی یک ژن با درنهدش
قطعه‌ای دیگر از دنا در آن

گُشناب sperm²

[عمومی] مایع سفید غلیظ شامل زامه و
ترشحات غدد دستگاه جنسی نر

گُشناب‌دان seminal vesicle

[عمومی] اندامی در مهره‌داران و برخی از
بی‌مهره‌گان که محل ذخیره گُشناب است

گُشناب‌راه spermiduct

[عمومی] مجرای خروج گُشناب

گُشناب‌ریزی spermatism

[عمومی] فرایند تشکیل یا تخلیه گُشناب

گل آتشی Phlox

[کیامی] سرده‌ای از گل آتشیان علفی
چندساله یا نیمه‌درختچه‌ای به‌ندرت
یک‌ساله با حدود ۵۰ گونه در امریکای
شمالی و یک گونه در سیبری که اغلب آنها
زینتی هستند؛ گل‌های آنها به‌ندرت منفرد و
غالباً با گل‌آذین انتهایی خوشه‌ای منشعب
(panicle) هرمی است، کاسه آنها لوله‌ای یا
استکانی - لوله‌ای است که اغلب کرک‌های
غده‌ای دارد؛ جام گل آنها قیفی و به‌ندرت
لوله‌ای باریک یا صاف یا کرک‌دار با لپ‌های
کامل یا دو قسمتی تخم‌مرغی یا مستطیل
است؛ پرچم‌های آنها کوتاه و به‌هم‌پیوسته
و محصور در جام است؛ برگ‌های گیاهان
این سرده کامل است و در پایین ساقه
متقابل و در بالای ساقه متناوب است

گزیان Tamaricaceae

[کیامی] تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب
علفی یا درختی کوچک یا درختچه‌ای با
چهار سرده و ۱۲۰ گونه بومی نواحی
خشک آسیا و اروپا و افریقا که
بسیاری از آنها در خاک‌های شور
می‌رویند؛ برگ‌های آنها معمولاً
فلس‌مانند و به طول یک تا پنج میلی‌متر
است و در طول ساقه با یکدیگر
هم‌پوشانی دارند و در برخی گونه‌ها با
ترشحات نمک پوشیده شده‌اند؛ گل‌های
آنها کوچک و منظم و چهار تا پنج‌پر یا
به‌ندرت شش‌پر است

گزینش selection

[ژن] تشخیص افراد یا رگه‌هایی که در
یک جمعیت نامتجانس برتر از دیگران
هستند

مت. انتخاب

گزینش جنسی

sexual selection

[عمومی] صورتی از انتخاب طبیعی که در
آن براساس نظریه داروین یک جنس،
جنس مقابل را برمی‌گزیند

گزینش جهت‌دار

← انتخاب جهت‌دار

گزینش گسلنده

← انتخاب گسلنده

گسیختگی ژنی

gene disruption

دارای انگمهای به شدت قابل اشتعال هستند

گل آفتابیان Cistaceae

[گیامی] تیره‌ای از پنیرک‌سانان، به شکل درختچه‌ای یا علفی، که دارای برگهای ساده کامل و میوه پوشینه‌ای شیاردار هستند

گل استکانی Campanula

[گیامی] سرده‌ای از گل‌استکانیان علفی یک‌ساله و دوساله و چندساله با حدود ۳۰۰ گونه که بومی نواحی معتدل شمالی و مدیترانه‌ای و کوههای مناطق گرمسیری هستند، گل‌های آنها زنگوله‌ای و معمولاً آبی است و بسیاری از آنها به‌عنوان گیاهان زینتی پرورش داده می‌شوند

گل استکانیان Campanulaceae

[گیامی] تیره‌ای از میناسانان (Asterales) که دارای جام پیوسته لوله‌ای یا استکانی یا قیفی یا استوانه‌ای یا چرخ‌شکل هستند

گلبرگ petal

[عمومی] واحد تشکیل‌دهنده جام یک گل که معمولاً رنگین و از سایر اجزا متمایز است
* مصوب فرهنگستان اول

گل آتشیان Polemoniaceae

[گیامی] تیره‌ای از خلنگ‌سانان علفی یک یا چندساله یا به‌ندرت چوبی با هجده سرده و ۳۰۰ گونه که اغلب در امریکای شمالی می‌رویند، ولی در نواحی معتدل غرب امریکای جنوبی و اوراسیا نیز یافت می‌شوند؛ گل‌های لوله‌ای پنج‌لپسی قیفی آنها به‌صورت خوشه یا سرمانند است؛ تخمدان این گیاهان سه‌حجره‌ای است و خامه‌های آنها به سه کلاله باریک منتهی می‌شود

گل آدین inflorescence

[عمومی] مجموعه گل‌هایی که با آرایشی خاص بر روی یک محور مشترک قرار دارند
* مصوب فرهنگستان اول

گل آفتابی Cistus

[گیامی] سرده‌ای از گل‌آفتابییان درختچه‌ای کوتاه یا متوسط با هجده گونه که بومی نواحی مدیترانه‌ای هستند و از قدیم در باغبانی به کار می‌رفته‌اند؛ این سرده دارای تعدادی گیاه دوررگه باغی است که در نواحی گرم و اغلب در باغهای صخره‌ای کشت می‌شوند؛ گل‌های این گیاهان درشت و منفرد و به رنگهای سفید و صورتی و ارغوانی است که اغلب یک لکه درشت زرد یا تیره در قاعده گلبرگ دارند، برگهای آنها بوی نافذی دارد و اغلب

قادر به فتوسنتز هستند؛ بسیاری از سرده‌های آن پیش‌تر جزء گل‌میمونیان محسوب می‌شدند

گلچه floret, floscule, flosculus

[عمومی] یک گل منفرد کوچک که بخشی از یک مجموعه گل فشرده یا بخشی از یک گل آذین است

گل حسرت *Colchicum*

[کیمی] سرده‌ای از گل‌حسرتیان علفی با حدود ۳۰ گونه که بومی اوراسیا هستند؛ گل‌های آنها بدون ساقه و شبیه گل زعفران است که در پاییز می‌شکند و به آنها زعفران پاییزه یا چمنزار گفته می‌شود؛ میوه آنها پوشینه سه‌جهره‌ای است که در بهار، زمانی که برگها ظاهر می‌شوند، می‌رسد

گل‌حسرتیان Colchicaceae

[کیمی] تیره‌ای از سوسن‌سانان که گل آذین سرسان خیلی کوتاه و گلپوش لوله‌ای طویل و نازک و ساقه زمینی غده‌ای دارند

گل راعی *Hypericum*

[کیمی] سرده‌ای از گل‌راعیان از علفی کوتاه تا درختچه‌ای بلند با گل‌های غالباً زرد که حدود ۴۰۰ گونه دارد و تقریباً در همه نواحی به جز نواحی قطبی و گرمسیری پست یافت می‌شوند

گلپار tepal

[عمومی] هریک از اجزای گلپوش در برخی از گیاهان تک‌لپه‌ای گل‌دار که کاسه و جام آنها از یکدیگر متمایز نیست

مت. قطعه گلپوش perianth segment

گلپارواره tepaloid

[عمومی] هریک از اندامهای گل، غیر از گلپوش، که شباهت ظاهری به گلپار دارد

گلپوش perianth

[عمومی] مجموعه کاسه و جام

گل جالیز *Orobanche*

[کیمی] سرده‌ای علفی انگلی با حدود ۱۵۰ گونه از گل‌جالیزیان که عمدتاً بومی مناطق معتدل نیمکره شمالی هستند

گل‌جالیزیان Orobanchaceae

[کیمی] تیره‌ای از نعناسانان علفی انگلی یا نیمه‌انگلی یک یا چندساله با حدود ۱۸۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که در غالب نقاط جهان مانند مناطق معتدل اوراسیا و امریکای شمالی و جنوبی و قسمتهایی از استرالیا و زلاندنو و مناطق گرمسیری پراکنده‌اند؛ گونه‌های انگلی آنها بدون سبزینه‌اند و فتوسنتز (photosynthesis) نمی‌کنند، اما نیمه‌انگلیها

- گل‌رایان** Hypericaceae
[گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانانِ علفی درختچه‌ای یا درختی با شیرابه بی‌رنگ یا رنگی که برگهای آنها اغلب منقوط و گلبرگ‌هایشان جداازهم و زرد است
- گل ساعتی** *Passiflora*
[گیاهی] سرده‌ای از گل‌ساعتیان بالارونده یا درختچه‌ای یا به‌ندرت علفی با حدود ۵۰۰ گونه که برگهای آنها بدون کرک و لپ‌دار است
- گل‌ساعتیان** Passifloraceae
[گیاهی] تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با حدود هجده سرده و ۵۳۰ گونه که اغلب در مناطق استوایی می‌رویند
- گل‌سپاسی** *Gentiana*
[گیاهی] سرده‌ای از گل‌سپاسیان با حدود ۴۰۰ گونه و پراکنندگی وسیع که یکی از ویژگیهای آن تاخوردگی بین دو قطعه جام است
- گل‌سپاسیان** Gentianaceae
[گیاهی] تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان غالباً علفی با جام پیوسته و گل‌های رنگی زیبا و برگ‌هایی اغلب غیرمنقسم و متقابل
- گل‌سپاسی‌سانان** Gentianales
[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با جام منظم پیوسته
- گل سرخ** *Rosa*
[گیاهی] سرده‌ای از گل‌سرخیان درختچه‌ای ایستاده یا بالارونده تیغ‌دار با تعداد بسیاری گونه خودرو و اهلی که بیشتر بومی آسیا هستند، اما تعدادی هم بومی اروپا و شمال آمریکا و شمال غربی آفریقا هستند؛ گلها اغلب معطرند و بر اثر دستکاری ژنی در رنگ گلبرگ آنها تنوع بسیار ایجاد شده است؛ برگها متناوب و مرکب‌شانه‌ای (pinnately compound) و برگچه‌هایشان دنداندار و تخم‌مرغی است
- گل‌سرخ‌سانان** Rosales
[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها شامل نه تیره که در رده‌بندی ای.پی.جی. بسیاری از گیاهان مفید باغی را در بر می‌گیرد
- گل‌سرخیان** Rosaceae
[گیاهی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بوته‌ای خزان‌دار یا گاهی همیشه‌سبز با حدود ۱۰۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند، اما بیشتر در نواحی معتدل نیمکره شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها ساده یا مرکب‌شانه‌ای (pinnately compound) و معمولاً با آرایش مارپیچی و در برخی گونه‌ها به شکل متقابل است و گل‌هایشان رنگارنگ با پنج گلبرگ و پنج کاسبرگ و تعداد فراوانی پرچم با آرایش مارپیچی است

به صورت درختچه‌های یک‌و نیم تا سه متری هستند و برگ‌هایشان مرکب با بریدگی‌های عمیق و گل‌هایشان درشت به رنگ‌های سفید و زرد و قرمز و اغلب معطر است و در اواخر بهار و اوایل تابستان شکفته می‌شود؛ این گیاهان بومی آسیا و جنوب اروپا و غرب امریکای شمالی هستند

گل صدتومانیان Paeoniaceae

[گیاه] تیره‌ای از خراشکن‌سانان اغلب علفی چندساله با یک سرده و حدود ۳۳ گونه به ارتفاع نیم تا یک‌و نیم متر که برگ‌هایشان مرکب با لپ‌های عمیق و گل‌هایشان بزرگ و اغلب معطر است که در اواخر بهار و اوایل تابستان به رنگ‌های مختلف از جمله قرمز و سفید و زرد دیده می‌شود

گل کاغذی Bougainvillea

[گیاه] سرده‌ای با حدود چهار تا هجده گونه از گل‌کاغذیان که بومی امریکای جنوبی هستند

گل کاغذیان Nyctaginaceae

[گیاه] تیره‌ای از میخک‌سانان با حدود ۳۳ سرده و ۲۹۰ گونه که اغلب به‌طور گسترده در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و به تعداد کمی در مناطق معتدل پراکنده هستند و میوه منحصربه‌فردی به نام گل‌میوه (anthocarp) و دانه‌های گرده خلی بزرگ، بزرگ‌تر از ۱۰۰ میکرون، دارند

گل شرابی Calycanthus

[گیاه] سرده‌ای از گل‌شرابیان با دو گونه درختچه‌ای کوتاه و زینتی با پوست معطر و گل‌هایی با بوی شیرین که بومی امریکای شمالی هستند؛ این گیاهان دارای برگ‌هایی ساده با حاشیه‌ای صاف و آرایشی متقابل هستند و گلبرگ‌های آنها ارغوانی - قهوه‌ای تا قرمز ماگنولیامانند و همسان با کاسبرگ‌هاست؛ نهج میوه‌دار آنها گلابی‌شکل یا تخم‌مرغی است و تعداد زیادی فندقه تک‌دانه‌ای خشک دارد

گل‌شرابیان Calycanthaceae

[گیاه] تیره‌ای از برگ‌بوسانان، به شکل درختچه و با برگ‌های ساده و متقابل، که پرچمها و گلبرگ‌هایشان بر روی نهجی فنجانی قرار گرفته است

گل شیپوری Arum

[گیاه] سرده‌ای چندساله با غده کروی یا تخم‌مرغی با حدود پانزده گونه که در اروپا و ناحیه مدیترانه و شمال افریقا و غرب آسیا پراکنده‌اند؛ برگ‌های این گیاهان غلاف‌دار با پهنک پیکانی و آرایش مارپیچی است که در قاعده پهن شده‌اند و گل‌های آنها تک‌جنسی و فاقد گلبرگ است

گل صدتومانی Paeonia

[گیاه] تنها سرده از گل‌صدتومانیان که اغلب آنها علفی چندساله به ارتفاع نیم تا یک‌و نیم متر و برخی از آنها

گل مغربی

Oenothera
[گیاهی] سرده‌ای علفی از گل‌مغربیان با حدود ۱۲۵ گونه که برخی یک‌ساله و برخی دوساله و برخی دیگر چندساله هستند و بومی امریکای شمالی و جنوبی به شمار می‌آیند

گل‌مغربیان

Onagraceae,
Oenotheraceae
[گیاهی] تیره‌ای از موردسانان اغلب علفی با حدود بیست سرده و ۶۴۰ گونه که از مناطق شمالی گرفته تا مناطق جنوبی گرمسیری پراکنده هستند و آرایش برگهای آنها غالباً متقابل یا چرخه‌ای با جام و کاسه چهارقطعه‌ای و مادگی غالباً تحتانی است

گل میمونی

Antirrhinum
[گیاهی] سرده‌ای از گل‌میمونیان علفی با حدود ۲۰ گونه که در غرب امریکای شمالی و غرب منطقه مدیترانه می‌رویند؛ گلهای آنها لوله‌ای با تقارن دوطرفه و معمولاً بزرگ با دهانه بسته لب‌مانند است که مانع ورود اغلب حشرات به جز زنبورهای قوی می‌شود

گل میمونیان

Scrophulariaceae
[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان علفی یک یا چندساله با ۲۸۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند، اما بیشتر در

مناطق معتدل و کوهستانهای مناطق گرمسیری می‌رویند؛ گلهای آنها اغلب تقارن دوطرفه و گاهی شعاعی دارد و برگهایشان ساده یا بریده‌شانه‌ای (pinnately) با آرایش متقابل یا متناوب یا گاهی فراهم است

گلوکوززایشی

glucogenic
[عمومی] ویژگی آنچه باعث ایجاد و افزایش گلوکوز می‌شود

گلوکوززایی

glucogenesis
[عمومی] تشکیل گلوکوز از فراورده‌های قندکافتی در بدن جانوران

گلیکوژن‌انباشت

glycogenesis
[عمومی] انباشته شدن بیش‌ازحد گلیکوژن در بافتها

گلیکوژن‌زایشی

glycogenetic,
glycogenic
[عمومی] دخیل در فرایند نوگلوکوززایی یا مربوط به آن

گلیکوژن‌زایی

glycogenesis,
glycogeny
[عمومی] تشکیل گلیکوژن از گلوکوز یا سایر تک‌قندیها

گلیکوژن‌کافت

glycogenolysis
[عمومی] فرایند تبدیل گلیکوژن به گلوکوز در بافتهای بدن

برخلاف سایر بازدانگان دارای آوند چوبی هستند

گنتومسانان *Gnetales*

[گیامی] سرده‌ای چوبی از بازدانگان خشکی پسند که اساساً فسیلی از آنها یافت نشده است، اما اجداد آنها را نهاندانگان می‌دانند

گنتومیان *Gnetaceae*

[گیامی] تیره‌ای از گنتومسانان از بازدانگان گرمسیری که فقط یک سرده با حدود ۳۰ گونه دارد؛ بیشتر گونه‌های افریقایی این تیره درختی و اغلب رقمهای آسیایی آن بالارونده‌های چوبی هستند و سایر گونه‌های آن در مناطق نوگرمسیری (neotropics) رشد می‌کنند؛ برگهای گیاهان این تیره پهن با رگ‌بندی (veining) مشبک ظاهراً شبیه به نهاندانگان است

گنجشکسانان *Passeriformes*

[جانوری] پرندگانی کوچک که بالهای آنها در مقایسه با بدنشان بزرگ است

گنجینه تاب *fold library*

[پرروتگان] دادگانی شامل ساختارهای سه بعدی که هر یک معرف یک تاب حبه (domain fold) شناخته شده است

گلیکوژن‌کافتی *glycogenolytic*

[عمومی] ویژگی آنچه باعث تحریک یا افزایش گلیکوژن‌کافت می‌شود

گلی‌ناز *Mollugo*

[گیامی] سرده‌ای از گلی‌نازیان علفی با ۳۵ گونه که در نواحی گرمسیری یافت می‌شوند؛ با اینکه برخی از گیاهان این سرده مصرف دارویی یا خوراکی دارند، در مجموع ارزش اقتصادی چندانی ندارند

گلی‌نازیان *Molluginaceae*

[گیامی] تیره‌ای از میخک‌سانان علفی یک یا چندساله یا به‌ندرت درختچه‌ای کرک‌دار یا بدون کرک با پانزده سرده و حدود ۱۰۰ گونه که قبلاً جزو تیره بزرگ علف‌فرشیان محسوب می‌شدند؛ آرایش برگهای آنها متناوب و متقابل یا چرخه‌ای با حاشیه کامل و گلپایشان معمولاً دوجنسی بدون گلبرگ یا با گلبرگهای کوچک با منشأ ناپرچمی (staminodal) است و میوه آنها فندقه یا پوشینه سه تا پنج‌شکافی است

گنتوم *Gnetum*

[گیامی] تنها سرده از گنتومیان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده همیشه‌سبز با حدود ۳۰ تا ۳۵ گونه که در مناطق گرمسیری پراکنده‌اند؛ گیاهان این سرده

در واحدهای دو تا شش‌تایی به نام سنبلیچه (spikelet) قرار دارند که از بین آنها دو یا سه تا بارور می‌شود؛ دانه آن یکی از قدیمی‌ترین و مهم‌ترین غلات زراعی است

گندم‌سانان Poales

[گیاهی] راسته‌ای پُرگونه از تک‌لپه‌ایها با گل‌های کوچکی که با برگ‌های متعدد احاطه شده‌اند و گرده‌افشانی در آنها به وسیله باد انجام می‌شود

گندمیان Poaceae, Gramineae

[گیاهی] تیره‌ای از گندم‌سانان با حدود ۷۰۰ سرده و ۱۲۰۰۰ گونه که ۲۰ درصد از پوشش گیاهی زمین را پوشانده است و غالب غلات و بسیاری از علوفه‌ها و همچنین بامبو را شامل می‌شود و از همین رو، بیشترین اهمیت اقتصادی را برای انسان دارد

گُندی gonadal, gonadial, gonadic

[عمومی] مربوط به گُند

گورخر آسیایی

Equus hemionus

[جانوری] گونه‌ای از تیره اسبیان و راسته فردسُم‌سانان با گوش‌ها و پاهای بلند که رنگ آنها قهوه‌ای مایل به زرد تا قرمز و شکم آنها سفید است

گنجینه ژن gene library, clone library

[ژن] مجموعه‌ای از قطعات دِنایِ تاگ‌سازی‌شده از یک ژنگان که به صورت مطلوب آن نمایانگر کل یک ژنگان باشد

گنجینه ژنگان genomic library, genomic DNA library

[ژن] مجموعه‌ای از تاگ‌های دِنایِ نمونه‌ای از تمامی توالیهای دِنایِ ژنگان یک موجود زنده را در بر دارد

گُند gonad

[عمومی] غده جنسی که در زنان تخمدان و در مردها بیضه نام دارد

گُندآسیب gonadopathy

[عمومی] آسیب‌دیدگی گُند

گُندبرداری gonadectomy

[عمومی] عمل برداشتن گُند

گُندزایی gonadogenesis

[عمومی] فرایند تشکیل گُند در رویان

گندم *Triticum*

[گیاهی] سرده‌ای از گندمیان که دارای برگ‌های بلند با ساقه‌های اغلب توخالی و گل آذینی با ۲۰ تا ۱۰۰ گل است و گل‌ها

[جانوری] زیرگونه‌ای از گوزنیان و راستهٔ زوج‌سُم‌سانان و گونهٔ گوزن قرمز که در نواحی مرکزی آسیا زندگی می‌کند

گوزنیان Cervidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ زوج‌سُم‌سانان که از نظر اندازهٔ جثه بسیار متفاوت هستند و پاهایی لاغر دارند و غالباً قهوه‌ای یا خاکستری هستند

گوشاب Potamogeton

[گیامی] سرده‌ای آبی از اغلب چندساله از گوشابیان که بیشتر در آب شیرین می‌روید و دارای زمین‌ساقه است و برگها اغلب به‌جز در محل گل‌دهی ساقه، متقابل هستند

گوشابیان Potamogetonaceae

[گیامی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان چندسالهٔ آبی با حدود دو سرده و ۱۰۰ گونه که پهنک (blade) برگ آنها شناور یا غوطه‌ور است و ساقهٔ آنها معمولاً بندبند و گل‌هایشان چهارپر و بدون گلبرگ است و میوهٔ آنها به‌صورت فندقهٔ یک تا چهارتایی یا شفت کوچک (druplet) است

گوشت خوار carnivore,

Carnivorous, carnivorous

Animal, sarcophagous,

creophagous

[جانوری] جانوری که از جانوران دیگر تغذیه می‌کند

گورخر گروی Equus gervyi

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ اسپیان با پاها و گوشهای بلند و پوشش راه‌راه سیاه و سفید

گوریل کوهستانی

Gorilla beringei

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نخستینیان و راستهٔ نخستی‌سانان که بزرگ‌ترین نخستی خشکی‌زی است و بیشترین دوشکلی جنسی در آن دیده می‌شود؛ موها در ابتدا کاملاً سیاه است و ممکن است ظاهری پشمالو داشته باشند

گوزن آندی قهوه‌ای

Hippocamelus bisulcus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ گوزنیان و راستهٔ زوج‌سُم‌سانان که بدن آن مایل به زرد و سطح شکم آن قهوه‌ای مایل به سفید است و یک لکهٔ قهوه‌ای بر روی کفل دارد

گوزن قرمز Cervus elaphus

[جانوری] زیرگونه‌ای از تیرهٔ گوزنیان و راستهٔ زوج‌سُم‌سانان که شاخ آن دست‌کم چهار انشعاب فرعی دارد و پوست آن قهوه‌ای یکنواخت و سر و گردن و پاها تیره است

گوزن قرمز بربری

Cervus elaphus barbarus

species	گونه	گوشت خوارسانان
[عمومی] مجموعه‌ای از جمعیت‌هایی که دارای دامنه انتشار و نام علمی مشخص و ژنگان و پویشگاه مستقل و توانایی تولیدمثل / زادآوری هستند		Carnivora [جانوری] پستاندارانی با بدن بیضی شکل که بر روی کف پا یا شست پا راه می‌روند و بدنی بسیار انعطاف‌پذیر دارند و از جانوران دیگر تغذیه می‌کنند مت. گوشت‌خواران
specific	گونه‌ای	گوشت‌خواری
[عمومی] مربوط به گونه		carnivory [جانوری] تغذیه از جانوران
speciation	گونه‌زایی	گوشوارکی
[عمومی] پیدایش گونه‌ای جدید در روند تبارزایی (phylogenesis)		<i>Euonymus</i> [گیاهی] سرده‌ای از گوشوارکیان درختچه‌ای یا بالارونده چوبی یا درختی کوتاه با حدود ۱۷۰ گونه که بومی مناطق معتدل آسیا و امریکای شمالی و اروپا هستند؛ این سرده شامل تعداد زیادی گونه درختچه‌ای زینتی معروف است
sibling species, همزاد گونه‌های aphanic species, twin species, cryptic species		گوشوارکیان
[عمومی] دو یا چند گونه خویشاوند که از لحاظ ریخت‌شناسی غیرمتمايز و از لحاظ تولید مثل مجزا هستند		Celasteraceae [گیاهی] تیره‌ای از گوشوارک‌سانان (Celasterales)، به شکل درختچه یا درخت کوتاه، با گل‌های نرماده منظم و گل‌آذین‌گرن
spherosome, oleosome	گوی‌تن	گونگونی وراثتی
[عمومی] اندامک تک‌غشایی و تقریباً کروی در یاخته‌های هوسته‌ای که وظیفه آن ساخت و ذخیره چربی است		epigenetic variation [ژن] تفاوت‌های موجود در ژنگان دو اندامگان خویشاوند که معلول عوامل غیروراثتی است
spherosomal	گوی‌تنی	
[عمومی] مربوط به گوی‌تن		

humus	گیاخاک	blood cell	گوییچه
[عمومی] ماده‌ای بی‌شکل به رنگ قهوه‌ای تیره که حاصل تجزیه بقایای موجودات زنده مختلف به‌ویژه گیاهان است		[عمومی] هریک از یاخته‌های شناور در خون	
	گیاخاک‌سازی ← گیاخاک‌شدگی	گوییچه سفید تک‌هسته‌ای	
humification	گیاخاک‌شدگی	agranulocyte	
[عمومی] فرایند تشکیل گیاخاک		[عمومی] گوییچه سفیدی که فقط یک هسته منفرد در میان یاخته داشته باشد	
	مت. . گیاخاک‌سازی	مت. . تک‌هسته‌ای	
	گیاخاکی	گوییچه سفید چندهسته‌ای	
humic	[عمومی] مربوط به گیاخاک یا از جنس گیاخاک	granulocyte	
		[عمومی] گوییچه سفیدی که دارای هسته گره‌دار باشد و به شکل چندهسته‌ای دیده شود	
	گیازامه	مت. . چندهسته‌ای	
antherozoid	[عمومی] کامه نر متحرک در گیاهان پست		
	مت. . زامه ^۲	گوییچه وارفته	
	گیازامه‌ای	molten globule	
antherozoidal	[عمومی] مربوط به گیازامه	[← پروتگان] دسته‌ای از مولکولها که از نظر ساختاری به هم وابسته‌اند و به‌سرعت به یکدیگر تبدیل می‌شوند و به‌کندی به یک ساختار فضایی منحصربه‌فرد بدل می‌شوند	
	مت. . زامه‌ای		
phytocoenosis, plant community, plant formation, plant groupment	گیاسازند	coccus	گوییزه
[گیاهی] مجموعه گیاهانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند		[عمومی] نوعی باکتری کروی‌شکل	
		coccal	گوییزه‌ای
		[عمومی] مربوط به گوییزه	

<p>گیاهان Planta [گیاهی] سلسله‌ای از جانداران که در دیوارهٔ یاخته‌های آنها سلولوز وجود دارد و معمولاً توان نورآمایی (photosynthesis) دارند، اما ممکن است در مسیر تکامل این توانایی را از دست داده باشند مت. . سلسلهٔ گیاهی</p>	<p>گیاسازندشناسی phytocoenology [گیاهی] بررسی مجموعهٔ گیاهانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند</p>
<p>گیاهان آوندی ← آوندداران</p>	<p>گیاگان flora [گیاهی] مجموعهٔ گونه‌های گیاهی که در یک منطقهٔ جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند</p>
<p>گیاهان دانه‌دار ← پیدازادان</p>	<p>گیاگان‌شناسی floristics [گیاهی] بررسی ترکیب گونه‌های گیاهی که در یک منطقهٔ جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند</p>
<p>گیلان‌شاه خالدار Numenius tenuirostris [جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ آبچلیکیان و راستهٔ سلیم‌سانان با منقار کاملاً سیاه و نوک باریک و نوک‌تیز</p>	<p>گیاگانی floristic [گیاهی] مربوط به گیاگان</p>
<p>گیلان‌شاه شمالی Numenius borealis [جانوری] گونه‌ای از آبچلیکیان و راستهٔ سلیم‌سانان با منقار تیره و پرهای خالدار سیاه و سفید</p>	<p>گیامامه Ovule¹ [عمومی] مجموعهٔ کیسهٔ رویانی و بافت‌های اطراف آن مت. . مامه^۱ تخمک گیاهی تخمک^۱</p>

ل

منفرد و محوری (axillary) و معمولاً بسیار نامنظم و در برخی موارد تا حدودی نامنظم با گل پوشی جداجام و جداکاسه است

لاشخوریان Cathartidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که عموماً جثه‌ای بزرگ‌تر از تیره‌های دیگر این راسته دارند و اغلب لاشه‌خوار هستند و به ندرت غذای خود را از طریق شکار به دست می‌آورند

لاکپشت پابلند پهن

Podocnemis expansa

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت پابلندیان و راسته لاکپشت‌سانان که بزرگ است و لاک‌های عریض و صاف دارد و قسمت عقبی لاک آن عریض‌تر از قسمت جلوی است

لادن Tropaeolum

[گیاهی] سرده‌ای از لادنیان یک یا چندساله علفی با حدود ۸۰ گونه که بومی امریکای جنوبی و مرکزی هستند و تعدادی از گل‌های معروف باغچه‌ای را شامل می‌شوند؛ گل‌هایشان معمولاً زیبا و رنگ آنها اغلب بسیار روشن است و دارای پنج گلبرگ و تخمدان سه‌برچه‌ای و یک لوله شهد قیفی هستند که در پشت گل قرار دارد و برگ‌های سپرشکل آنها در مرکز به دم‌برگ متصل می‌شود

لادنیان Tropaeolaceae

[گیاهی] تیره‌ای از کلم‌سانان علفی یک یا چندساله با سه سرده و ۹۲ گونه که در نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری و گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌های آنها دارای آرایش متناوب یا متقابل و مسطح و دم‌برگ‌دار است و گل‌هایشان

لاک‌پشت پوستی چرمین

Dermochelys coriacea

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌چرمیان و راسته لاک‌پشت‌سانان که لاک‌ی نرم و قطره‌شکل دارد؛ سر آن بدون فلس است و برجستگی‌های دندان‌مانندی در هر طرف آرواره بالای آن وجود دارد؛ صدف و پوست آن سیاه و دارای خالهای سفید و زرد است

لاک‌پشت‌چرمیان

Dermochelyidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاک‌پشت‌سانان که لاک‌پشتهای دریایی عظیمی هستند با لاک قطره‌شکل نرم و چرمی و سیاه که خالهای کوچک سفید یا زرد بر روی آن پراکنده است

لاک‌پشت‌سانان Testudinata

[جانوری] خزندگان با لاک استخوانی پستی و پلاسترون (Plastron) استخوانی شکمی که کمر بند اندام حرکتی آنها درون دنده‌هاست و دندان ندارند

لاک‌پشت سبز دریایی

Chelonia mydas

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌سبزیان و راسته لاک‌پشت‌سانان که سر آن کوچک و در قسمت جلوی مدور است و یک جفت فلس پیش‌پیشانی طویل شده بر روی قسمت بالایی سر به سمت چشمها دارد

لاک‌پشت‌سبزیان Cheloniidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاک‌پشت‌سانان که لاک‌پشتهای دریایی با صدف کوتاه و اندام حرکتی جلوی شبیه به باله‌های شنا هستند

لاک‌پشت سربزرگ حقیقی

Caretta caretta

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌سبزیان و راسته لاک‌پشت‌سانان که بزرگ‌ترین گونه این خانواده است؛ قسمت عقب سر آن کاملاً عریض و جلو آن کوتاه و مدور است

لاک‌پشت فلسی زیتونی

Lepidochelys olivacea

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌سبزیان و راسته لاک‌پشت‌سانان با لاک خمره‌ای‌شکل به رنگ سبز زیتونی تیره که سطح زیرین آن مایل به زرد است

لاک‌پشت فلسی کمپ

Lepidochelys kempii

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌سبزیان و راسته لاک‌پشت‌سانان که کوچک‌ترین لاک‌پشت دریایی است؛ سر آن به سمت جلو تاحدی نوک‌دار است و پوزه قلاب‌دار دارد

لاک‌پشت‌لجنیان Pelomedusidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاک‌پشت‌سانان که در اندام حرکتی عقبی پنج چنگال دارند و استخوان لگن و پیش‌سینه آنها در هم ادغام شده است

<p>لعب لایه slime layer [میکروب] ترشحات منتشرشده از سطح باکتریها که به سستی بر روی باکتری چسبیده‌اند</p>	<p>لاکپشت نوک‌عقابی پولکی Eretmochelys imbricata [جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌سبزیان و راسته لاکپشت‌سانان با رنگ کهربایی و ترکیب نامنظمی از نوارهای تیره و روشن که دهان آن پوزه‌مانند و نوک‌تیز است و بر روی باله‌های شنا دو چنگال مشخص دارد</p>
<p>لعابی ← لعابدان</p> <p>لکلک حقیقی Ciconia ciconia [جانوری] گونه‌ای از تیره لکلکیان و راسته لکلک‌سانان با پاها و گردن طویل و بدن سفید و بالهای سیاه و دم و پاهای قرمز مایل به نارنجی</p>	<p>لان pit² [عمومی] فرورفتگی‌ای که در طی ضخیم شدن دیواره یاخته در بافت گیاهی ایجاد می‌شود. ۲. هر نوع فرورفتگی در سطح اندامها و یاخته‌های بافت‌های موجود زنده</p>
<p>لکلک‌سانان Ciconiiformes [جانوری] پرندگانی با منقار و گردن بلند و دم کوتاه و بالهای بلند و پهن و پاها و انگشتان طویل</p>	<p>لپ lobe [عمومی] هریک از بخش‌های متمایز اندام‌هایی نظیر مغز و شش و کبد</p>
<p>لکلک سیاه Ciconia nigra [جانوری] گونه‌ای از تیره لکلکیان و راسته لکلک‌سانان با پا و گردن طویل و رنگ سیاه صیقلی و براق که در ناحیه شکم سفید است</p>	<p>لعاب mucilage [گیاهی] ماده‌ای با ترکیب کربوهیدراتی پیچیده که در دیواره یاخته‌های برخی از گیاهان به وجود می‌آید؛ در حالت خشک، سفت است و با جذب آب متورم و لزج می‌شود</p>
<p>لکلک شرقی Ciconia boyciana [جانوری] گونه‌ای از لکلکیان و راسته لکلک‌سانان با پا و گردن طویل که پرهای پروازی سفید و دم بلند و زینتی دارد</p>	<p>لعابدان mucilaginous [گیاهی] محتوی لعاب، شبیه به لعاب یا مرکب از آن مت. لعابی</p>

palatine tonsil, tonsil ¹ , tonsilla palatina	لوزه ^۱	لک‌لک گردن کرکی Ciconia episcopus microselis
[عمومی] هریک از دو توده بادام‌شکل در دو طرف حلق دهانی که عمدتاً از بافت تنابه‌ای تشکیل شده است		[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لسانان که بالای بدن آن سیاه و بالها و سینه سفید و گردن آن کرکی و سفید است
tonsil ² , tonsilla	لوزه ^۲	لک‌لک منقارزرد مصری Mycteria ibis
[عمومی] توده بادامی‌شکل که عمدتاً از بافت تنابه‌ای تشکیل شده است مت. بادامک ^۲		[جانوری] گونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لسانان با منقار زرد مایل به نارنجی و صورت بدون مو و قرمز و پاهای طویل و نارنجی
tonsillitis	لوزه‌آماس	لک‌لکیان Ciconiidae
[عمومی] التهاب لوزه		[جانوری] تیره‌ای از راسته لک‌لسانان با پاها و گردن بلند و منقار طویل و قوی که در آب راه می‌روند
tonsillar	لوزه‌ای	لک‌لکی سیاه نوک‌داسی Plegadis falcinellus
[عمومی] مربوط به لوزه		[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و راسته لک‌لسانان با منقار خاکستری مایل به سیاه و انحنادار و پرهای زینتی خرمایی و بنفش که روی بالهای آنها سبز صیقلی است
tonsilectomy	لوزه‌برداری	
[عمومی] عمل برداشتن یک لوزه یا لوزه‌ها		
	لوزه مخچه	
tonsil of cerebellum, tonsilla cerebelli		
[عمومی] توده‌ای کروی در سطح زیرین مخچه مت. بادامک مخچه		
Fallopian tube	لوله فالوپ	لنف ← تنابه
[عمومی] هریک از لوله‌هایی که تخمک را از تخمدان به زهدان منتقل می‌کند		لنفی ← تنابه‌ای

گل نر بر روی ساقه تشکیل یک سنبلهٔ
سوسیسی شکل می‌دهند

Typhaceae

لوئیان

[کیامی] تیره‌ای از گندم‌سانان بزرگ علفی
مردابی با یک سرده و حدود پانزده
گونه با پراکندگی جهانی و برگهای
طویل و کامل و گل‌های تک‌جنسی که در
یک سنبلهٔ قهوه‌ای قرار می‌گیرند

لیپید ← چربی

لوئی

Typha

[کیامی] سرده‌ای از لوئیان علفی تک‌پایه
با حدود پانزده گونه که در
زیستگاه‌های مرطوب جهان مخصوصاً
نیمکرهٔ شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها
متناوب و معمولاً قاعده‌ای و به یک
ساقهٔ سادهٔ بدون گره متصل است و
گل‌های تک‌جنسی آنها در گل‌آذین سنبلهٔ
(spike) متراکم قرار دارد و گرده‌افشانی
در آنها با باد انجام می‌شود؛ گل نر به
یک جفت پرچم و کرک تقلیل یافته است
و تعداد زیادی از گل‌های ماده در زیر

م

[عمومی] مادهٔ زائد دگرگشتی که از
یاخته‌ها یا موجودات زنده خارج
می‌شود

ماده - دوپایه gynodiocious

[عمومی] ویژگی گیاهانی که گل‌های ماده و
نرمادهٔ آنها بر روی پایه‌های مختلف
قرار دارند

ماده سرخسیان Athyriaceae

[کبامی] تیره‌ای از سرخس‌سانان که
دارای پهنک‌های منقسم شانه‌ای با
حاشیهٔ دندان‌دار هستند و قاعدهٔ
برگ‌هایشان پولک‌دار است

ماده - یکپایه gynomonocious

[عمومی] ویژگی گیاهانی که گل‌های ماده و
نرمادهٔ آنها بر روی یک پایه قرار دارند

مادگی pistil, gynoecium,
pistillum

[عمومی] بخش تولیدمثلی مادهٔ یک گل
شامل تخمدان و خامه و کلاله
* مصوب فرهنگستان اول

مادگی بر gynophore

[عمومی] پایک مادگی بین نافه و مادگی
که تخمدان بر روی آن قرار دارد

مادگی دار pistilate

[عمومی] ویژگی گل‌هایی که فقط مادگی
دارند

مادگی واره pistillode

[عمومی] مادگی تحلیل‌رفته و غیرفعال

مادهٔ دفعی excretion²,
excrement

دمبرگ بلند است و گل‌های آنها دوجنسی و نامنظم با دو لپ در خوشه‌های پنج‌سانتی‌متری است
مت. شاخ بزی

مارتینیان Martyniaceae

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان علفی یک یا چندساله، گاه با ریشه غده‌ای، دارای چهار سرده و سیزده گونه که محدود به برّ جدید هستند؛ گیاهان این تیره کرکهای لعاب‌داری دارند که حالتی چسبناک و لزج به برگ‌ها و ساقه می‌دهد و میوه‌های آن قلاب‌دار یا شاخ‌دار است
مت. شاخ‌بزیان

مارچوبه Asparagus

[گیاهی] سرده‌ای از مارچوبه‌ایان ایستاده یا بالارونده و غالباً تاحدودی چوبی با نزدیک به ۳۰۰ گونه که از سیبری تا افریقای جنوبی به‌صورت بومی می‌رویند؛ معروف‌ترین گونه آن را برای استفاده از ساقه گوشتی و تردش می‌کارند و به‌عنوان سبزی مصرف می‌کنند؛ چند گونه افریقایی آن به‌عنوان گیاهان زینتی پرورش داده می‌شود؛ برگ‌های حقیقی این گیاهان به‌صورت فلس‌های کوچکی درآمده است و گل‌های کوچک و سبز متمایل به زرد آنها در بهار و میوه‌های سستة قرمزشان در پاییز پدیدار می‌شود

مارانتا Maranta

[گیاهی] سرده‌ای از مارانتائییان همیشه‌سبز و کندرشد با حدود بیست گونه که بومی نواحی گرمسیری مانند آسیای جنوب غربی و غرب هندوستان هستند؛ این گیاهان دارای زمین‌ساقه‌اند که به‌طور طبیعی به شکل توده‌ای چندساله می‌رویند؛ برگ‌های آنها غیرمنقسم است و دمبرگی غلافی دارد و گل‌های کوچک آنها سه گلبرگ و دو ناپرچمی (staminode) گلبرگ‌نمای درشت‌تر از گلبرگ‌ها دارد

مارانتائییان Marantaceae

[گیاهی] تیره‌ای از زنجبیل‌سانان با حدود ۳۱ سرده و ۵۵۰ گونه از گیاهان علفی چندساله با زمین‌ساقه که بومی جنگلهای گرمسیری مرطوب یا باتلاقی به‌ویژه در امریکا و افریقا و آسیا هستند؛ اعضای این تیره تنوع بسیار دارند و گیاهانی نی‌مانند یا علفی با برگ‌های گسترده یا بوته‌های متراکم به ارتفاع تقریباً دو متر را شامل می‌شوند

مارتینی Probooscidea

[گیاهی] سرده‌ای از مارتینیان / شاخ‌بزیان یک‌ساله علفی کرک‌دار غده‌ای و بدبو با حدود هشت گونه که در امریکای جنوبی و جنوب امریکای شمالی پراکنده‌اند؛ برگ‌های این گیاهان متناوب یا متقابل به شکل تخم‌مرغ یا قلب با

فراهم و حاشیة پهنک آنها کامل است و لوله گل‌های آنها ظاهراً جام یا کاسه دارد، اما در واقع یک نهنج میان‌تهی است

*Vicia***ماشک**

[گیاهی] سردهٔ علفی یک یا چندساله و اغلب بالارونده از باقلائیان با حدود ۱۴۰ گونه که بومی اروپا و آسیا و افریقا هستند و برای خوراک انسان و دام و تقویت زمین کاشته می‌شوند

ماشوره‌کام, siphonogamous,
siphonogamic

[عمومی] مربوط به ماشوره‌کامی

ماشوره‌کامی siphonogamy

[عمومی] باروری کامهٔ ماده از طریق لولهٔ گرده

ماکیان‌سانان Galliformes

[جانوری] پرندگانی غالباً اهلی با سر کوچک و بال‌های کوتاه و بدن درشت

*Magnolia***ماگنولیا**

[گیاهی] سرده‌ای از ماگنولیائیان درختی یا درختچه‌ای با حدود ۲۲۵ گونه که بومی امریکای شمالی و مرکزی و هیمالیا و شرق آسیا هستند و به دلیل داشتن گل‌های معطر و برگ‌های زیبا از اهمیت بسیاری برخوردارند

مارچوبه‌ایان Asparagaceae

[گیاهی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با شاخه‌های برگ‌نما و برگ‌های فلسی یا خاری

مارچوبه‌سانان Asparagales

[گیاهی] راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل مارچوبه‌ایان که سایر تیره‌های آن هنوز به‌طور قطعی تعیین نشده است

مارزبانیان Ophioglossaceae

[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌تباران که دارای برگ‌های غیرمنقسم و هاگدانهای رأسی هستند

مازریون *Daphne*

[گیاهی] سرده‌ای درختچه‌ای از مازریونیان با حدود ۵۰ گونه بومی اوراسیا که برای ظاهر و گل‌های زیبایشان در بسیاری از نواحی کاشته می‌شوند

مازریونیان Thymelaeaceae

[گیاهی] تیره‌ای از پنیرک‌سانان اغلب درختی یا درختچه‌ای و گاهی بالارونده و علفی با ۴۴ سرده و حدود ۵۰۰ گونه که تنوع آنها عمدتاً در نیمکرهٔ جنوبی است و بسیاری از گونه‌های آن در افریقا و استرالیا می‌رویند؛ برگ‌های آنها ساده با آرایش متقابل یا متناوب یا

[گیامی] یاخته زایشی ماده که پس از لقاح به تخم تبدیل می‌شود و موجودی مشابه همان گونه را به وجود می‌آورد
مت. تخمک^۱
تخمک جانوری

archegonium, **مامه‌دان**
oogonium¹
[عمومی] اندامی در برخی نهان‌زادان که در آن یاخته جنسی ماده تولید می‌شود

archegoniophore **مامه‌دان‌بر**
[عمومی] پایه حامل مامه‌دان

archegoniate **مامه‌دان‌دار**
[عمومی] دارای مامه‌دان

archegonial **مامه‌دانی**
[عمومی] مربوط به مامه‌دان

oogonial **مامه‌زا^۱**
[عمومی] مربوط به یاخته جنسی نابالغ

oogonium² **مامه‌زا^۲**
[عمومی] یاخته جنسی نابالغ در تخمدان جانوران که با تقسیم رشتمانی تبدیل به مام‌یاخته می‌شود

oogenetic **مامه‌زایشی**
[عمومی] مربوط به مامه‌زایی

ماگنولیاسانان Magnoliales
[گیامی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای درختچه‌ای یا بالارونده یا درختی با پنج تیره و حدود ۱۵۴ سرده و ۳۰۰۰ گونه که با برخی راسته‌های دیگر، شاخه ماگنولیید (magnoliid) را تشکیل می‌دهند که از شاخه‌های ابتدایی درخت تکاملی نهاندانگان محسوب می‌شود

ماگنولیاثیان Magnoliaceae
[گیامی] تیره‌ای از ماگنولیاسانان درختی یا درختچه‌ای با حدود هفت سرده و ۲۳ گونه که بعضی از گیاهان آن همیشه‌سبزند، اما بیشتر آنها خزان‌دارند و برخلاف تیره‌های دیگر ماگنولیاسانان، گوشواره‌های (stipules) نسبتاً بزرگی دارند که در هنگام باز شدن برگها می‌ریزند

مالپیگی‌سانان Malpighiales
[گیامی] راسته‌ای از دولپه‌ایها با گونه‌های فراوان و متنوع که تیره مهم و بزرگ فرقیونیان را نیز شامل می‌شود

مامه^۱ ← گیامامه

مامه^۲ ovum, egg cell, egg, ovule²

myograph	ماه‌یچه‌نگار	oogenesis	مامه‌زایی
[عمومی] وسیله‌ای برای ثبت آثار انقباض عضلانی		[عمومی] فرایند تشکیل و رشد یاخته تخم در تخمدان جانوران	
myography	ماه‌یچه‌نگاری	ootid	مام‌یاختک
[عمومی] ثبت آثار انقباض عضلانی		[عمومی] یاخته‌ای تک‌لاد که از تقسیم کاستمانی مام‌یاخته به وجود می‌آید	
	ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی	oocyte	مام‌یاخته
Synthliboramphus wumizusume		[عمومی] یاخته‌ای در تخمدان پستانداران که پس از تقسیم کاستمانی، مامه تولید می‌کند	
[جانوری] گونه‌ای از ماهی‌گیرکیان و راسته سلیم‌سانان با پاهای پنجه‌دار زرد و قوی و پرهای عموماً سفید و ابروهای سیاه و بسیار بلند که تا انتهای سر امتداد دارد		residue	مانده
		[پروتگان] هریک از اجزای سازنده یک درشت‌مولکول	
	ماهی‌گیرکیان		مانده آمینواسید
Alcidae		amino acid residue	
[جانوری] تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان که پرندگان دریایی شیرجه‌زن کوچک تا متوسط هستند با بالهای باریک و کوتاه و دم کوتاه که شکل منقارشان متنوع است		[پروتگان] آنچه بعد از ترکیب دو یا چند آمینواسید برای تشکیل پپتید از هر آمینواسید باقی می‌ماند	
	مبدأ هم‌تاسازی	Pisces	ماهیان
replication origin, origin of replication, origin, ori site, ori		[جانوری] شاخه‌ای از سلسله جانوران که همگی بدن دوک‌شکل و تنفس آبششی دارند و در آب زندگی می‌کنند	
[ژن] توالی خاصی از هم‌تایه که هم‌تاسازی دنا از آن آغاز می‌شود		myocardium	ماه‌یچه قلب
		[عمومی] لایه میانی دیواره قلب که ضخیم‌ترین لایه آن است و از بافت ماهیچه‌ای تشکیل شده است	

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که پرهایش خاکستری مایل به قهوه‌ای و زیر بدنش سفید و منقارش سیاه است

مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی

Pterodroma sandwichensis

[جانوری] گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که پره‌های خاکستری مایل به قهوه‌ای و سری کشیده‌تر از دیگر گونه‌های این تیره دارد

مرغ توفان دوده‌ای تیره

Phoebetria fusca

[جانوری] گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که کوچک و خاکستری تیره مایل به سیاه است و پاهای رنگ‌پریده مایل به سفید دارد

مرغ توفان دوده‌ای روشن

Phoebetria palpebrata

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که کوچک و خاکستری است و دور چشمهای آن سفید و منقارش سیاه و دارای خطی به رنگ آبی روشن است

مرحله تأخیر lag phase,

lag growth phase, lag period

[عمومی] مرحله ابتدایی در منحنی رشد باکتریها در محیط کشت بسته که قبل از مرحله رشد سریع قرار دارد و در آن افزایش جمعیت به‌کندی صورت می‌گیرد

مرزبوم ecotone

[عمومی] مرز یا منطقه‌ای با ویژگی مشخص که بین دو یا چند بوم‌سازگان قرار دارد و دارای ویژگیهای مشترکی با هریک از آنهاست

مرغ آبشکاف پاصورتی

Puffinus creatopus

[جانوری] گونه کوچکی از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که بدن آن عموماً خاکستری روشن یا تیره و پاهایش قرمز صورتی است

مرغ توفان بزرگ‌بال برمودایی

Pterodroma cahow

[جانوری] گونه‌ای از تیره کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی سانان که روی بدنش خاکستری مایل به قهوه‌ای و زیر بدنش به‌جز لبه بالها سفید است و منقاری سیاه دارد

مرغ توفان بزرگ‌بال گالاپاگوسی

Pterodroma phaeopygia

مرغ توفان دیومدی بینی‌زرد

Diomedea chlororhynchos

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که منقار سیاه با لبه زرد و قلاب مایل به صورتی دارد

مرغ توفان دیومدی پاسیاه

Diomedea nigripes

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با پرهای خاکستری و پاهای پارویی‌شکل خاکستری بسیار تیره مایل به سیاه

مرغ توفان دیومدی ترسو

Diomedea cauta

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با بدن سفید و سر خاکستری تیره که روی پر و دم آن سیاه و زیرش سفید است؛ منقار آن زرد است و لکه‌ای تیره در بخش پایینی نوک آن وجود دارد

مرغ توفان دیومدی خیس‌پر

Diomedea irrorata

[جانوری] گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با پرهای صاف و تیره که درخشش خاصی دارند و گویی خیس‌اند

مرغ توفان دیومدی آلباتروس

Diomedea albatrus

[جانوری] معروف‌ترین گونه دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با بالهای بسیار کشیده سیاه و بدن کاملاً سفید

مرغ توفان دیومدی آمستردامی

Diomedea amsterdamensis

[جانوری] گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که بسیار شبیه به مرغ توفان دیومدی آلباتروس است ولی فقط جثه‌ای کوچک‌تر دارد و پرهای سر و پشت گردن آن تیره است

مرغ توفان دیومدی ابروسیاه

Diomedea melanophris

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با بدن و سر کاملاً سفید که روی بالها و دم و ابروهای آن سیاه است

مرغ توفان دیومدی بولر

Diomedea bulleri

[جانوری] گونه‌ای کوچک از دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با منقار نسبتاً کلفت و پرهای خاکستری روشن و بالهای سیاه

[جانوری] پرندگان آبی بزرگ با منقار بزرگ که می‌توانند برای انباشتن طعمه آن را متورم کنند

مرغ سقائمایان Pelecanoididae

[جانوری] تیره‌ای از راسته کبوتردریایی سانان که پرندگان دریایی کوچک و سیاه هستند با بینی لوله‌ای و بالهای کوتاه

مرغ سقائمای پرویی

Pelecanoides garnotii

[جانوری] گونه‌ای از مرغ سقائمایان و راسته کبوتردریایی سانان با بدن کاملاً سیاه و سر بزرگ و منقار قلاب‌شکل و قوی

مرغ سقای سفید

Pelecanus onocrotalus

[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ سقاییان و راسته مرغ سقاسانان که پرنده‌ای بزرگ با بالهایی عظیم است و شکل منقار منحصر به فردی دارد که آن را از سایر پرندگان متمایز می‌کند؛ بالغ آن سفید و زیر بالهایش سیاه است

مرغ سقای کاکلی

Pelecanus crispus

[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ سقاییان و راسته مرغ سقاسانان که پرنده‌ای بزرگ است و جنس نر آن بزرگ‌تر از جنس ماده است؛ رنگ آن سفید نقره‌ای و پرهای آن مجعد است که در ناحیه پشت گردن به سمت عقب انحنا دارند

مرغ توفان دیومدی ساکن

Diomedea immutabilis

[جانوری] گونه‌ای لاغر اندام از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که لکه خاکستری مشخصی در اطراف چشم و گونه‌ها دارد

مرغ توفان دیومدی سرخاکستری

Diomedea chrysostoma

[جانوری] گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با پرهای سفید و بال سیاه و گردن و سر خاکستری روشن

مرغ توفان دیومدی سرگردان

Diomedea exulans

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که یکی از بزرگ‌ترین آلباتروس‌هاست با پرهای زینتی شکلاتی

مرغ توفان دیومدی سلطنتی

Diomedea epomophora

[جانوری] گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با چته‌ای بزرگ و سفید که سطح بالایی بالها و پلکهای آن سیاه است و روی بدن پرندگان مسن‌تر خالهای سفید ظاهر می‌شود

مرغ سقاسانان Pelecanoiformes

[← میکرب] شاخه‌ای از تک‌یاخته‌ها که سطح آنها با مژک پوشیده شده است * مصوب فرهنگستان اول

مژکی rambutan

[گیاهی] میوه گیاهی با نام علمی سرخالوی مژکی (*Nephelium lappaceum*) و هم‌خانواده با سرخالو و چشالو که شفت و گرد و گاه بیضی و قطر آن سه تا شش سانتی‌متر است که روی خوشه‌های دو تا ده‌تایی قرار دارد؛ پوست آن پوشیده از مژک و معمولاً سرخ است؛ گوشته آن شفاف و ترد و سفید و گاه مایل به صورتی است و طعمی ترش و شیرین دارد؛ هسته آن قهوه‌ای شفاف و به قطر دو تا سه سانتی‌متر است

مسواک *Salvadora*

[گیاهی] سرده‌ای از مسواکیان درختی کوچک یا درختچه‌ای با پنج گونه که بومی خاورمیانه است؛ تنه آنها کج و معوج با قطر کمتر از ۳۰ سانتی‌متر است و پوست تنه‌شان سفید و خشن و پوست ریشه قهوه‌ای روشن است و برگهای بالغ آنها ضخیم و چرمی و گلپایشان کوچک و سفید متمایل به سبز است؛ بوی این گیاهان شبیه به شاهی و مزه آنها گرم و تند است

مرغ سقایان Pelecanidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته مرغ‌سقاسانان آبزی و بزرگ با پاهای پرده‌دار و منقار بسیار طویل کیسه‌دار که کیسه آن قابل انبساط است

مرغ مقدس حبشی حقیقی

Threskiornis aethiopicus aethiopicus

[جانوری] گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و راسته لک‌کسانان که رنگ آن غالباً سفید و نوک بالهای اولیه و ثانویه آن سیاه است؛ سر و گردن لخت با پوست سیاه دارد و پاهای آن سیاه است و ضخیم‌ترین منقار را در این جنس دارد

مرغ‌مقدسیان Threskiornithidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لک‌کسانان که در آب و خشکی راه می‌روند و منقار برجسته و گردن و پاها و انگشتان جلوی بلند دارند

مژک cilium

[← میکرب] زائده رشته‌مانندی که به تعداد فراوان بر روی سطح یاخته یافت می‌شود و به تغذیه و جابه‌جایی آن کمک می‌کند * مصوب فرهنگستان اول

مژکداران ciliophora

[جانوری] تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با جثه کوچک تا متوسط رنگارنگ و منقار بلند و باریک و انحنادار که اجتماعی هستند

موخور *Loranthus*

[گیامی] سرده‌ای از موخوریان نیمه‌انگلی که بر روی شاخه‌های درختان چوبی رشد می‌کنند

موخوریان *Loranthaceae*

[گیامی] تیره‌ای از صندل‌سانان درختی یا درختچه‌ای با حدود ۶۵ سرده و ۸۵۰ گونه انگلی گل‌دار که برخی از گیاه‌شناسان یازده سرده و ۴۵۰ گونه شناخته شده به نام دارواش (mistletoe) از تیره دارواشیان را نیز در درون این تیره قرار داده‌اند

مورد *Myrtus*

[گیامی] سرده درختچه‌ای همیشه‌سبز یا درختی کوتاه با یک یا دو گونه از موردیان که بومی جنوب اروپا و افریقای شمالی هستند

موردسانان *Myrtales*

[گیامی] راسته‌ای با حدود سیزده تیره و ۳۸۰ سرده و حدود ۱۱۰۰۰ گونه که در مناطق گرمسیری دنیا می‌رویند

مسواکیان *Salvadoraceae*

[گیامی] تیره‌ای از کلم‌سانان درختی یا درختچه‌ای با سه سرده و حدود دوازده گونه که در مناطق گرم و خشک می‌رویند و گل‌های منظم و کوچک و معمولاً چهارپر دارند که در گُل‌آذینه‌های دسته‌ای (fascicles) به صورت مجتمع قرار گرفته‌اند و برگ‌های آنها ساده و علفی یا چرمی با آرایش کامل و متقابل است

مشیمه بیرونی ← برون‌شامه رویان

مشیمه درونی ← درون‌شامه رویان

مطبق‌کاجیان *Araucariaceae*

[گیامی] تیره‌ای از مخروط‌داران که درختانی بلند با شاخه‌بندی منظم و اغلب فراهم هستند

مگس‌گیر سردراز مردابی

Acrocephalus paludicola

[جانوری] گونه‌ای از تیره مگس‌گیریان که روی بدنش زرد نخودی است با نوارهای سیاه بر روی پشت و دو نوار روشن و عریض در هر طرف بدن

مگس‌گیریان *Muscicapidae*

[← میکرب] زائده رشته‌مانند ظریفی که به تعداد فراوان در سطح برخی از باکتریها یافت می‌شود و خصوصیات پادگنی و عملکردهای جنسی یاخته از آن منشأ می‌گیرد

مویکینه pilin

[← میکرب] پروتئین تشکیل‌دهنده مویک باکتری

میان‌آسایی diapause

[عمومی] حالت خودبه‌خودی خفتگی در یکی از مراحل رشد حشرات که در آن دگرگشت بدن برای تحمل شرایط نامطلوب محیط موقتاً کاهش می‌یابد

میان‌آسایی اجباری

obligatory diapause

[عمومی] نوعی میان‌آسایی که رخداد آن برای بقا الزامی است

میان‌آسایی شرطی

conditional diapause

[عمومی] نوعی میان‌آسایی که در آن محرکی غیراصلی جانشین محرک اصلی می‌شود

میان‌بر mesocarp

[عمومی] لایه میانی پیرا‌بر در میوه نهاندانگان

موردیان Myrtaceae

[گیاهی] تیره‌ای از موردسانان درختچه‌ای یا درختی با حدود ۱۵۰ سرده و ۳۳۰۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری پراکنده هستند و برگهای اغلب آنها چرمی با غده‌های ترشحی روغنی است و برخی از اعضای آن مانند اوکالیپتوس از نظر اقتصادی اهمیت بسیار دارد

موز Musa

[گیاهی] یکی از سه سرده موزیان با حدود ۵۰ گونه که علی‌رغم ظاهر درختی، ساقه آنها علفی است

موزیان Musaceae

[گیاهی] تیره‌ای از زنجبیل‌سانان علفی بلند با برگهای کشیده و پوشاننده ساقه که میوه آنها از نوع سته است

موم wax

[گیاهی] ۱. ماده‌ای محلول در حلالهای چربی که گیاهان برای کاهش تعرق ترشح می‌کنند ۲. ماده‌ای که زنبورعسل برای ساختن کندو ترشح می‌کند

مومی waxy

[گیاهی] مربوط به موم یا از جنس آن

مویک pilus

centrosphere, attraction-sphere	میان‌گوی	mesophyll	میان‌برگ
[عمومی] لایه‌ای تمایز یافته از میان‌باخته که میانک را در بر می‌گیرد		[گیامی] بافت اصلی برگ که متشکل از یاخته‌های فتوسنتزکننده (photosynthetic) است	
centrospheric	میان‌گویی	mesophyllic, mesophyllous	میان‌برگی
[عمومی] مربوط به میان‌گوی		[گیامی] مربوط به میان‌برگ	
intron	میان‌ه	mesoderm	میان‌پوست
[عمومی] توالیهای ژنی که رمزگذار فراورده ژنی نیستند		[عمومی] ۱. لایه زاینده میانی جنین که بین روپوست و درون‌پوست قرار دارد و از آن بافت پیوندی و عضلات و استخوانها و دستگاه ادراری-تناسلی و دستگاه گردش خون پدید می‌آید ۲. لایه میانی در پوشش خارجی خزها	
intronic	میان‌ه‌ای	mesodermic, mesodermal	میان‌پوستی
[عمومی] مربوط به میان‌ه		[عمومی] مربوط به میان‌پوست	
cytoplasm	میان‌باخته	centrosome	میان‌تن
[عمومی] بخشی از درون‌باخته که بین غشا و هسته یا مواد هسته‌ای قرار دارد و از دو بخش سیتوسل (cytosol) و اندامکهای درون‌باخته‌ای تشکیل شده است		[عمومی] یکی از اندامکهای درون‌باخته‌ای که در تقسیم سلولی فعالانه شرکت می‌کند	
cytoplasmic, cytoplasmically	میان‌باخته‌ای	interphase	میان‌چهر
[عمومی] مربوط به میان‌باخته		[عمومی] دوره بین دو تقسیم باخته‌ای پی‌درپی	
plasmogamy	میان‌باخته‌کامی	centriole	میانک
[عمومی] فرایند ترکیب دو پیش‌باخته، بدون ترکیب هسته آنها، برای تشکیل توده‌ای چند هسته‌ای		[عمومی] ذره مرکزی میان‌تن	

- میخک** *Dianthus*
 [گیاهی] سرده‌ای از میخکیان اغلب علفی کوتاه یک‌ساله یا چندساله با حدود ۳۰۰ گونه که در حاشیه باغها می‌رویند؛ تمام گونه‌های این سرده عمدتاً بومی نیمکره شرقی هستند و در نواحی مدیترانه‌ای یافت می‌شوند
- میخک درختی** *Pittosporum*
 [گیاهی] سرده‌ای از کرفس‌سانان با ۲۰۰ گونه درختی یا درختچه‌ای به ارتفاع ۲ تا ۳۰ متر که دارای برگهای ساده با آرایش مارپیچی یا فراهم و حاشیه صاف یا کمی موج و گلهای خوشبو به‌صورت منفرد یا چتری یا دیهیم است؛ میوه آنها پوشینه چوبی دارد و دانه‌هایشان با ماده صمغ‌مانندی پوشیده شده است
- میخک‌درختیان** Pittosporaceae
 [گیاهی] تیره‌ای از کرفس‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با ده سرده و ۲۰۰ گونه که در مناطق استوایی و گرمسیری می‌رویند
- میخک‌سانان** Caryophyllales
 [گیاهی] راسته‌ای بزرگ از دولپه‌ایهای اغلب علفی شامل گروههای گیاهی گوشتخوار با ۳۳ تیره و دارای تمکن مرکزی
- میخکیان** Caryophyllaceae
 [گیاهی] تیره‌ای از میخک‌سانان یک یا چندساله که غالباً دارای برگهای متقابل ساده و گلهای منظم و گلبرگهای ناخنک‌دار هستند
- میش مرغ ریشدار** *Otis tarda*
 [جانوری] گونه‌ای از تیره هوبره‌ایان و راسته درناسانان با پشت و دم سیاه و طلایی که زیر بدن و موهای چانه‌اش سفید است و نابالغ آن سر و گردن خاکستری مایل به آبی روشن دارد
- میکرب** *microbe*
 [میکرب] ۱. اندامگانه‌های میکروسکوپی شامل برخی جلبکها و باکتریها و قارچها و تک‌یاخته‌ها و ویروسها ۲. هر اندامگان میکروسکوپی بیماری‌زا
- میکرب‌ایستان** *microbistatic*
 [میکرب] هر ماده یا عاملی که رشد و تکثیر دست‌کم برخی از انواع میکربهای موجود در فضای تحت اثر خود را متوقف می‌کند
- میکرب‌شناسی** *microbiology*
 [میکرب] مطالعه ریزاندامگانها و ارتباطات و اثرات آنها بر دیگر اندامگانها و نیز محیط

microbicide	میکرب‌کش	میکرب‌شناسی بالینی
[میکرب] هر ماده یا عاملی که میکرب‌های موجود در فضای تحت اثر خود را می‌کشد		clinical microbiology [میکرب] شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه بیماری‌های عفونی می‌پردازد
filament	میلۀ پرچم	میکرب‌شناسی پزشکی
[عمومی] پایۀ پرچم که به بساک منتهی می‌شود * مصوب فرهنگستان اول		medical microbiology [میکرب] شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه میکرب‌های بیماری‌زا در انسان می‌پردازد
bacillus	میلیزه	میکرب‌شناسی صنعتی
[عمومی] نوعی باکتری میله‌ای شکل که طول آن دو یا چند برابر قطر آن است		industrial microbiology [میکرب] شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به نحوه استفاده از میکرب‌ها یا فراورده‌های میکربی برای تولید مواد غذایی و کالاهای آرایشی و بهداشتی و جز آن در مقیاس صنعتی یا تجاری می‌پردازد
bacillary	میلیزه‌ای	
[عمومی] مربوط به میلیزه		
bacilliform	میلیزه‌شکل	
[عمومی] به شکل میلیزه		
fruit	میوه	میکرب‌شناسی محیطی
[کیمی] ساختاری در گیاهان که از نمو دیواره تخمدان حاصل می‌شود و دانه یا دانه‌های رسیده را در بر می‌گیرد		environmental microbiology [میکرب] شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه برهم‌کنش میکرب‌ها و محیط‌زیست می‌پردازد
dry fruit	میوه خشک	
[کیمی] میوه‌ای که میان‌بر آن به‌وضوح در زمان رسیدن خشک است		
simple fruit	میوه ساده	میکرب‌شناسی مولکولی
[کیمی] میوه حاصل از مادگی منفرد یک گل		molecular microbiology [میکرب] مطالعه میکرب‌ها با استفاده از فن‌آوری‌های تشخیص مولکولی

- aggregate fruit **میوه مجتمع**
 [گیاهی] میوه حاصل از رشد برچه‌های
 مجزا و متعدد یک گل
- multiple fruit **میوه مرکب**
 [گیاهی] میوه حاصل از مادگیهای متعدد
 و ساختارهای فرعی چندین گل که در
 یک توده آرایش یافته‌اند
- indehiscent fruit **میوه ناشکوفا**
 [عمومی] میوه‌ای که پس از رسیدن
 شکاف بر نمی‌دارد و باز نمی‌شود
- dehiscent fruit **میوه شکوفا**
 [عمومی] میوه‌ای که پس از رسیدن باز و
 محتوای آن آشکار می‌شود
- pseudocarp, **میوه کاذب**
 accessory fruit, false fruit
 [عمومی] میوه‌ای که از نمو اندامهای
 مختلف گل به‌غیر از تخمدان به وجود
 می‌آید
- succulent, **میوه گوشتی**
 fleshy fruit
 [گیاهی] میوه‌ای که حداقل بخشی از
 میان‌بر آن آبدار است

ن

ناپیدی فام‌تنی

chromosome loss

[ژن] دیده نشدن برخی فام‌تن‌های یک یاخته در یاخته‌های دختری حاصل از آن

گرمسیری و نیمه‌گرمسیری مرطوب به‌ویژه در نواحی گرمسیری امریکا فراوان یافت می‌شوند؛ گونه‌های آنها درختی و درختچه‌ای و بالارونده و علفی پیچنده است

ناترشح‌ساز

nonsecretor

[عمومی] شخصی که بزاق یا دیگر ترشحات بدن وی فاقد پادگنهای گروه خونی ABO است

halfsib

ناتنی

[ژن] هریک از افرادی که تنها دارای یک والد مشترک هستند

ناترک

Dodonaea

[گیامی] سرده‌ای درختچه‌ای یا درختی با برگ‌های متناوب و چسبناک و میوه پوشینه مشبک که در نواحی گرمسیری می‌رویند

halfsib mating

ناتنی آمیزی

[ژن] آمیزش بین زاده‌هایی که تنها یک والد مشترک دارند

ناترکیان

Sapindaceae

[گیامی] تیره‌ای از افراسانان با حدود ۱۳۵ سرده و ۱۶۰۰ گونه که عمدتاً در نواحی

heterozygote

ناجور تخم^۱

[عمومی] موجودی دارای یک جفت بگ‌گره متفاوت برای بروز یک صفت

heterozygous

ناجور تخم^۲

[عمومی] مربوط به موجود ناجور تخم

<p><i>Ulmus</i> نارون [گیاهی] سرده‌ای از نارونیان با حدود هجده گونه درختی جنگلی و سایه‌انداز زینتی که در مناطق معتدل شمالی می‌رویند و بسیاری از آنها به خاطر ارتفاع زیاد و شاخ و برگ زیبا کاشته می‌شوند؛ برگهای آنها دارای قاعده نامتقارن با حاشیه دوبردندانه‌ای است و گل‌های بدون گلبرگ آنها قبل از پیدایش برگها در خوشه‌هایی در محل گره‌های ساقه ظاهر می‌شوند</p>	<p>ناجور تخمی heterozygosis, heterozygosity [عمومی] برخورداری از دگره‌های نامشابه در یک یا چند جایگاه از قطعات فام‌تنی همساخت</p>
<p><i>Ulmaceae</i> نارونیان [گیاهی] تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختی یا درختچه‌ای همیشه‌سبز یا خزان‌دار با پانزده سرده و ۲۰۰ گونه که در نواحی معتدل شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها معمولاً ساده با آرایش متناسب و حاشیه‌ای صاف یا دندان‌دار و قاعده‌ای معمولاً نامتقارن است و دارای گل‌های غالباً کوچک تک‌جنسی یا دوجنسی هستند</p>	<p>ناجور فام‌تن heterosome [عمومی] فام‌تن‌های جنسی هر یاخته</p> <p>ناجور فام‌تنی heterosomal [عمومی] مربوط به ناجور فام‌تن</p>
<p>نازیست‌زایی abiogenesis [ژن] به وجود آمدن خودبه‌خودی موجود زنده از مواد بی‌جان مت. زایش خودبه‌خودی spontaneous generation</p>	<p>ناجور کام heterogamous [عمومی] مربوط به ناجورکامی</p> <p>ناجور کامه heterogamete, anisogamete [عمومی] کامه‌ای که از نظر اندازه و ظاهر و ساختار یا محتوای فام‌تن جنسی از کامه جنس مخالف متمایز است</p> <p>ناجور کامه‌ای heterogametic, anisogametic [عمومی] مربوط به ناجورکامه</p> <p>ناجورکامی heterogamy [عمومی] تولیدمثل جنسی از طریق ترکیب کامه‌هایی که از نظر شکل و اندازه متفاوت‌اند</p>

[ژن] ناقلی که قادر به هم‌تاسازی در دو گونه نامرتب است	ناشک‌وفا indehiscent [عمومی] ویژگی میوه یا اندامی بارده که پس از رسیدن شکاف بر نمی‌دارد و باز نمی‌شود * مصوب فرهنگستان اول
ناهمکام apogamous [عمومی] مربوط به ناهمکامی	نافه androecium [عمومی] دستگاه زایای گل متشکل از پرچمها * مصوب فرهنگستان اول
ناهمکامی apogamy [عمومی] تشکیل رویان بدون انجام لقاح	نافه‌بر androphore, androphorum [عمومی] برجستگی نهنج بین گلبرگها و پرچمها که نافه و مادگی بر روی آن قرار می‌گیرد
نایدیس tracheid [عمومی] عنصر هادی ابتدایی در آوند چوبی بسیاری از گیاهان که دوکی شکل و باریک و طویل است	ناقل بیانی expression vector, expression cloning vector, transcription vector [ژن] حامل تاگ‌سازی که بیان پروتئینی ژن درج‌شده را هدایت می‌کند
نخستی‌سانان Primates [جانوری] پستاندارانی که اندازه جثه آنها بزرگ است و دستها و پاهای آنها به دلیل داشتن انگشت شست برای چنگ زدن مناسب است و انگشتان آنها معمولاً ناخنهای صاف دارد	ناقل دنا DNA vector [ژن] هرگونه ساختار دنايي، مانند ژنگان ویروسها، که بتواند اطلاعات ژنی را از یک یاخته به یاخته دیگر منتقل کند
نخستینیان Hominidae [جانوری] تیره‌ای از راسته نخستی‌سانان که بزرگ‌ترین تیره این راسته است؛ میمونهای این تیره توانایی مغزی چشمگیری دارند	ناقل دوکارکردی shuttle vector, bifunctional vector

parenchyma	نرم آکنه	hypha, fungal filament	نَخینه
	[کیمی] بافت گیاهی عموماً نرم و نسبتاً نامشخص که فاصلهٔ میان بافت‌های دیگر را پر می‌کند		[کیمی] هریک از رشته‌های تشکیل‌دهندهٔ جُلینه در قارچ‌های عالی
	نرم آکنهٔ زمینه ← بافت زمینه	hyphal	نَخینه‌ای
			[کیمی] مربوط به نَخینه
andromonoecious	نر- یک‌پایه	androdioecious	نر- دوپایه
	[عمومی] ویژگی گیاهانی که گل‌های نر و نر مادهٔ آنها بر روی پایه‌های مختلف قرار دارند		[عمومی] ویژگی گیاهانی که گل‌های نر و نر مادهٔ آنها بر روی پایه‌های مختلف قرار دارند
race	نژاد	Dryopteridaceae	نرسرخسیان
	[عمومی] هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های جغرافیایی یا کاراندام‌شناختی یا بوم‌شناختی قابل تفکیک هستند		[کیمی] تیره‌ای از سرخس‌سانان که دارای پهنک‌های منقسم شانه‌ای با حاشیهٔ دندان‌دار هستند و پوشش هاگینهٔ آنها کلیوی‌شکل است
	نژاد بوم‌شناختی	Amaryllidaceae	نرگسیان
ecological race			[کیمی] تیره‌ای از مارچوبه‌سانان که دارای پیاز یا غده یا زمین‌ساقه‌اند و اغلب گل‌آذین گرزن‌چتری دارند
	[عمومی] هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های بوم‌شناختی قابل تفکیک هستند		
	نژاد زیست‌شناختی	Elasmobranchii	نرم آبشش‌داران
biological race			[جانوری] بالاراسته‌ای که راسته‌های کوسه‌نهنگ‌سانان و کوسه‌سانان را شامل می‌شود که همگی از ماهی‌های غضروفی محسوب می‌شوند
	[عمومی] هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های زیست‌شناختی قابل تفکیک هستند		

نژاد کاراندام‌شناختی

physiological race

[عمومی] هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های کاراندام‌شناختی قابل تفکیک هستند

نظریهٔ ثبات انواع

fixity of species

[عمومی] دیدگاهی در تکامل مبتنی بر عدم تغییر موجودات زنده
مت. ثبات انواع

نژادی

racial

[عمومی] مربوط به نژاد

نظریهٔ دگرگونی انواع

transformation hypothesis

[عمومی] دیدگاهی در تکامل مبتنی بر تغییر تدریجی موجودات زنده و تبدیل آنها به موجودات جدید
مت. دگرگونی انواع

نسبت جنسی

sex ratio

[عمومی] نسبت تعداد مردان به زنان در یک جمعیت

نسبت مندلی

Mendelian ratio [ژن] نسبت واجدایش (segregation ratio)

دگره‌های ناجور مطابق با قوانین مندلی

نظریهٔ ژن برای ژن

gene-for-gene theory

[ژن] نظریه‌ای مبنی بر اینکه به‌ازای هر ژن مقاومت در میزبان یک ژن بیماری‌زا در عامل بیماری‌زا وجود دارد

نشادیسسه

amyloplast

[عمومی] نوعی دیسه بی‌رنگ در یاخته گیاهی که محل ذخیرهٔ نشاسته است

نظریهٔ فامتنی وراثت

chromosome theory of heredity

[ژن] نظریه‌ای که براساس آن فامتن‌ها حامل اطلاعات وراثتی هستند

نشانگر ژن‌شناختی

genetic marker

[ژن] شاخص ژن‌گانی یا رُخ‌نمودی که به‌آسانی بتوان آن را تشخیص داد

نظریهٔ اوج

climax theory

[عمومی] نظریه‌ای که چگونگی رسیدن مراحل توالی به اوج را بیان می‌کند

نعلک ← نعلک رویانی

نعلک رویانی

[عمومی] غشای برون رویانی کیسه‌مانند و پرازمایی که میان برون‌شامه رویان و درون‌شامه رویان خزندگان و پرندگان و پستانداران قرار دارد
مت. نعلک

Mentha**نعنا**

[گیاهی] سرده‌ای از نعنائیان اغلب چندساله با حدود ۲۵ گونه و چندصد رقم زراعی و برگهای متقابل و رنگهای متنوع که تقریباً در اکثر نقاط جهان می‌رویند، ولی اغلب رطوبت‌پسند و معطر هستند

Lamiales**نعناسانان**

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایهای پیوسته‌گلبرگ با حدود ۱۱۰۰۰ گونه در ده تیره که تخمدان فوقانی آنها متشکل از دو برچه پیوسته و پنج گلبرگ است که لوله‌ای در قاعده ایجاد می‌کند؛ از ویژگیهای اغلب تیره‌های این راسته داشتن جام با تقارن دوطرفه و اغلب دولبه‌ای و چهار پرچم زایا یا کمتر است

Lamiaceae, Labiatae**نعنائیان**

[گیاهی] تیره‌ای از نعناسانان غالباً علفی با برگهای متقابل و گلهای پیوسته‌گلبرگ که میوه آنها چاک‌بر و جام آنها نامنظم دولبه‌ای است

نقش‌بست ژنگانی

genomic imprinting
[ژن] فرایند بیان ژنی والد - ویژه (parent-specific) دگره‌های یک ژن خاص
مت. نقش‌بست ژنی
genetic imprinting

نقش‌بست ژنی

← نقش‌بست ژنگانی

نقشه برهمکنش پروتئین‌ها

protein-protein interaction map, protein interaction map, protein linkage map

[← پروتئین] نقشه شبکه پیچیده‌ای از برهم‌کنشهای اجزای یک پروتئین در زمانی معین

نقشه بیان پروتئین

protein expression map
[← پروتئین] توصیف فراوانی و توزیع درون‌یاخته‌ای پروتئین و همچنین تغییرات پس‌اترجمه‌ای (post-translational) آنها در زمانی معین

نقشه پروتئین proteome map

[← پروتئین] توصیف ترسیمی فراوانی و کمیت و توزیع تمام اجزای یک پروتئین در زمان معین

انعکاس ژنهای فعال بدون در نظر گرفتن بقیه ژنهای آن ژنگان در نقشه ژنی ترسیم شده

نقشه ژنگان genome map

[ژن] نقشه‌ای که محل قطعات و بخشهای ژنگان در آن مشخص شده است

نقشه‌نگاری حبه

domain mapping

[← پروتگان] شناسایی حبه‌های خاص یک پروتئین که خصوصیات ساختاری و عملکردی دارند

نقشه فام‌تن

chromosome map,

cytogenetic map

[ژن] نقشه‌ای که در آن محل ژنها و نشانگرها بر روی فام‌تن مشخص شده است

نقشه‌نگاری ژنگان

genome mapping

[ژن] روشی برای شناسایی و تعیین محل قطعات ژنگان کامل یا بخشی از آن

نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها

protein interaction mapping, PIM

[← پروتگان] فرایند تهیه نقشه برهم‌کنش پروتئینها

نقشه‌نگاری فام‌تن

chromosome mapping

[ژن] تهیه نقشه فام‌تن

نقشه‌نگاری بیان پروتئین

protein expression

mapping, PEM

[← پروتگان] توصیف فراوانی و توزیع درون‌یاخته‌ای تمام پپتیدها و پروتئینهای اندامهای زیستی تحت شرایط کارانداز شناختی در زمانی معین

نقشه‌نگاری وانهشی

deletion mapping

[ژن] روشی که در آن با استفاده از وانهشهای هم‌پوشان جایگاه یک ژن ناشناخته را بر روی یک فام‌تن یا یک نقشه پیوستگی (linkage map) تعیین می‌کنند

نقشه‌نگاری پروتگان

proteome mapping

[← پروتگان] دسته‌بندی تمام پروتئینهای یک سامانه زیستی در زمانی معین با استفاده از فناوری پروتگان‌شناختی و

نقطه اوج ← اوج

نمایه پروتئینی انسان

human protein index, HPI

[← پروتگاز] فهرست توصیفی جامعی از پروتئینهای یاخته‌ها و بافتها و اندامهای انسان اندیش‌ورز

نمدار

Tilia

[گیاهی] سرده‌ای از نمداریان درختی بزرگ خزان‌دار با حدود ۳۰ گونه که در نواحی معتدل شمالی می‌رویند؛ برگهایشان قلبی‌شکل و معمولاً نامتقارن است و در کنار پرچمهای گل، فلسی گلبرگ‌مانند وجود دارد

نمداریان

Tiliaceae

[گیاهی] تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا درختچه‌ای و گاهی علفی با حدود ۵۰ سرده و ۴۵۰ گونه که در تمام جهان می‌رویند؛ برگهای آنها ساده با آرایش متناوب یا مارپیچی و حاشیه پهنک آنها کامل یا بریده‌بریده است و گلهایشان منظم و منفرد سه تا پنج‌پر است و گاه به صورت مجتمع در گل‌آذین قرار دارند

نوآرایی فام‌تنی

chromosomal rearrangement

[ژن] نوعی آبراه‌ی فام‌تنی که در آن تکه‌هایی از فام‌تن با آرایش جدید در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند

نوآر بندی فام‌تنی

chromosome banding

[ژن] تشکیل نوارهای روشن و تاریک در طول فام‌تن در نتیجه رنگ‌آمیزی اختصاصی

نوار کاسپاری casparian strip

[عمومی] نواری از جنس مواد آب‌گریز در دیواره یاخته‌های درون‌پوست یا ندرتاً در برون‌پوست ریشه که این یاخته‌ها را نسبت به آب نفوذناپذیر می‌کند

نواری

Zostera

[گیاهی] سرده‌ای از نواریان اغلب چندساله علفی با حدود دوازده گونه که بر روی بسترهای شنی یا خورها به صورت غوطه‌ور یا تاحدودی شناور می‌رویند؛ برگهای این گیاهان به صورت نوار بلند سبز روشنی است که حدود یک سانتی‌متر پهنای دارد و ساقه کوتاه آنها از زمین ساقه‌ای سفید و منشعب می‌روید؛ گل‌های آنها در غلاف قاعده برگها احاطه شده است

نواریان

Zosteraceae

[گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان علفی دریایی چندساله با سه سرده و هجده گونه که در بیشتر دریا‌های نواحی معتدل به صورت غوطه‌ور می‌رویند؛ زمین ساقه آنها زیرزمینی خزننده یا غده‌ای و ساقه آنها پهن و برگهایشان خطی و غلاف‌دار است و گل‌های تک‌جنسی آنها در ردیف‌های عمودی در غلاف برگ در یک طرف ساقه می‌شکند و فاقد گل‌پوش است

phototrophy	نورپروردگی	recombinant	نو ترکیب
[عمومی] فرایندی که در آن، اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از نور تأمین می‌کند		[عمومی] یاخته یا فردی با ترکیبات ژنی جدیدی که با هم در هیچ‌یک از والدین دیده نمی‌شود	
photoautotroph	نور خودپرورد	recon	نو ترکیبه
[عمومی] خودپروردی که انرژی خود را از نور به دست می‌آورد		[عمومی] کوچک‌ترین واحد دنا که قابلیت نو ترکیبی دارد	
photolysis	نورکافت	recombination	نو ترکیبی
[عمومی] فرایند تجزیه آب به کمک انرژی نورانی در طی انجام واکنش‌های نوری فتوسنتز (photosynthesis)		[عمومی] فرایند طبیعی یا مصنوعی تشکیل گروه‌های جدید ژنی در فام‌تن‌ها	
photolytic	نورکافتی		نو خوک دریایی بی‌باله
[عمومی] مربوط به نورکافت			Neophocaena phocaenoides
photolithotroph	نورکانی‌پرورد		[جانوری] گونه‌ای از تیره خوک دریاییان و راسته آب‌بازسانان با دهان کوچک منحنی و رنگ آبی مایل به خاکستری
[عمومی] نورپروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده معدنی است			نور آلی‌پرورد
phototropic	نورگرا	photoorganotroph	نورپرورد^۱
[عمومی] ویژگی اندام یا بخشی که به سمت نور متمایل شود		[عمومی] نورپروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده آلی است	
phototropism	نورگرایی	phototroph	نورپرورد^۲
[عمومی] متمایل شدن اندام‌های گیاه به سمت نور		[عمومی] اندامگانی که انرژی خود را از نور تأمین می‌کند	

نوک خنجریان Recurvirostridae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ سلیم‌سانان که پرنده‌گانی بلند و باریک‌اندام هستند با پاهای بلند و پرهای زینتی سیاه و سفید و منقار طویل و نازک که غالباً چرخشی به سمت بالا دارند

نهانزادان آوندی

Vascular cryptogams

[گیاهی] گروهی از نهانزادان که دارای ساختارهای منظم آوندی برای رساندن شیرابه‌های گیاهی به نقاط مختلف خود هستند

نوگلوکوززایی

gluconeogenetic,
glyconeogenetic,
neoglucogenetic

[عمومی] دخیل در فرایند نوگلوکوززایی یا مربوط به آن

نهفتگی

recessiveness,
recessivity

[ژن] وضعیتی که در آن یک صفت فقط در حالت جور تخمی ظاهر می‌شود

نوگلوکوززایی

gluconeogenesis,
glyconeogenesis,
neoglucogenesis

[عمومی] تشکیل گلوکوز از ترکیبات غیرکربوهیدراتی

نهنج^۲

thalamus

[عمومی] هریک از دو تودهٔ مادهٔ خاکستری که در طرفین بطن سوم مغز قرار دارد و بخشی از دیوارهٔ جانبی حفرهٔ بطن سوم را تشکیل می‌دهد

نونهنگیان Neobalaenidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان که کوچک‌ترین والها هستند با بالهٔ پشتی داسی‌شکل و رنگ پشت سیاه یا خاکستری و زیر بدن روشن

نهنگ اَبَرِبالهٔ نیوانگلندی

Megaptera novaeangliae

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ‌بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که رنگ آن سیاه و شکم و باله‌های شنا و گلو سفید است و بالهٔ پشتی کوچکی بر روی قوز پشت آن قرار دارد

نهانزادان Cryptogams

[گیاهی] گروهی از گیاهان که در چرخهٔ تولیدمثل خود به جای دانه‌هاگ تولید می‌کنند

صفحه استخوانی در دهان دارد و رنگ آن خاکستری تیره با خطوط افقی نامنظم سفید است

نهنگ بزرگ‌بالهٔ عدنی

Balaenoptera edeni

[جانوری] گونه‌ای از نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که در آب‌های استوایی یا گرم زندگی می‌کند

نهنگ بزرگ‌بالهٔ کیسه‌گلو

Balaenoptera physalus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان با باله‌ای پشتی که شیب آن غالباً به سمت عقب است و بر روی دوسوم طول پشت بدنش قرار دارد؛ رنگ آن خاکستری تیره تا سیاه مایل به قهوه‌ای با کناره‌های سفید است

نهنگ پُردندان بطری‌بینی

Hyperoodon ampullatus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ‌منقاریان و راستهٔ آب‌بازسانان با بدن ستبر و تنومند و سر پیاپی‌شکل و پوزهٔ کوتاه

نهنگ گرینلندی

Balaena mysticetus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگیان و راستهٔ آب‌بازسانان که ظاهری گوش‌تالو دارد، اما ناحیهٔ گردنی آن مشخص است؛ سطح پشتی آن عریض و بدون بالهٔ پشتی است

نهنگ برینگی برد

Berardius bairdii

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ‌منقاریان و راستهٔ آب‌بازسانان با بدن خاکستری تیره که پوزهٔ آن بزرگی قابل‌توجهی دارد و دو جفت دندان در آروارهٔ پایین دارد

نهنگ بزرگ‌باله‌ایان

Balaenopteridae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان که بزرگ هستند و شیاری‌هایی در زیر بدن دارند و به جای دندان دارای صفحات استخوانی در دهان هستند و بالهٔ پشتی آنها نوک‌تیز است

نهنگ بزرگ‌بالهٔ تنومند

Balaenoptera musculus

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که بزرگ‌ترین پستاندار جهان است و رنگ آن آبی مایل به قهوه‌ای با رگه‌های روشن است

نهنگ بزرگ‌بالهٔ جنوبگانی

Balaenoptera bonaerensis

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که باله‌هایی سفید و بدنی تیره دارد

نهنگ بزرگ‌بالهٔ شمالی

Balaenoptera borealis

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که بیش از سیصد

[گیاهی] سرده‌ای از نیلوفرآبیان با حدود ۵۰ گونه که در سرتاسر کره زمین پراکنده هستند و برگهای آنها یک چاک شعاعی از پیرامون به سمت دم‌برگ دارد

نیلوفرآبیان Nymphaeaceae

[گیاهی] تیره‌ای از نیلوفرسانان آبی با حدود سه سرده و ۷۵ گونه و ریشه مستقر در بسترهای آبی با برگ و گل‌های شناور بر سطح آب که برگ برخی از آنها تقریباً گرد با قاعده فرورفته است و برگ برخی دیگر درشت و گرد و کاملاً پیوسته است

نیلوفرآبی‌سانان Nymphaeales

[گیاهی] راسته‌ای از دولپه‌ایها که شامل نیلوفر آبی و برخی گیاهان آبی دیگر است

نیم‌گونه semispecies,

incipient species, allospecies [عمومی] جمعیتی که بین زیرگونه و گونه زیستی قرار دارد و تا حدودی دارای زادآوری/تولیدمثل و جریان ژنی است

نیمه‌بارزیت semidominance

[ژن] وضعیتی که در آن دو دگره نامشابه در حالت ناجورتخمی نسبت به هم بارزیت کامل ندارند و در نتیجه رُخ‌نمود حاصل، حد واسط هریک از آنها در حالت جورتخمی خواهد بود

مت. بارزیت نسبی

partial dominance

نهنگ منقاریان Ziphidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان با بدن استوانه‌ای و پوزه بسیار مشخص که چین‌وشکنی بین آن و پیشانی وجود ندارد

نهنگیان Balaenidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان با بدن و سر بزرگ که باله پشتی ندارند و بیشتر سیاه هستند

نیاسان throwback

[ژن] فردی از یک گونه که نیاسانی در او ظاهر می‌شود

نیاسانی atavism

[ژن] ظهور خصوصیات اجدادی پس از گذشت نسلها در برخی افراد یک گونه

نیام legume

[گیاهی] نوعی میوه خشک شکوفای یک‌برچه‌ای که در هنگام رسیدن با دو شکاف باز می‌شود

نیام‌تن mesosome

[عمومی] ساختار غشایی در برخی باکتریها که حاصل فرورفتگی غشای یاخته‌ای است

نیام‌تنی mesosomal

[عمومی] مربوط به نیام‌تن

نیلوفر آبی Nymphaea

و

vagal	واجی	telophase	واپسین‌چهر
	[عمومی] مربوط به عصب واج		[عمومی] مرحله‌ای از تقسیم یاخته‌ای که در آن فام‌تن‌های جدا شده از یکدیگر در دو قطب یاخته گرد هم می‌آیند و دور هر گروه غشای هسته تشکیل می‌شود
	واحد رونویسی		واتابیدگی
transcription unit, TU		unfolded state	
[ژن] قطعه‌ای از دنا که بین محل آغازش و پایانش رونویسی با رنابسپاراز قرار دارد			[پروتئاز] وضعیتی که در آن دسته پرشماری از مولکولها که از نظر ساختار فضایی با یکدیگر متفاوت‌اند به سرعت به یکدیگر تبدیل می‌شوند
	وارونوشتاز		واج ← عصب‌واج
reverse transcriptase, RNA-dependent DNA polymerase, RTase			
[ژن] زی‌مایه‌ای که رنای تکررشته‌ای و آغازگر را الگوی ساخت دنا در دوره‌اشته‌ای (double-stranded DNA) قرار می‌دهد			
	وارونویسی		واج‌بری
reverse transcription		vagotomy	
[ژن] ساخت دنا از روی الگوی رنا با وارونوشتاز			[عمومی] قطع ارتباط عصب واج
		segregation	واجدایش
			[ژن] جدا شدن دگره‌های یک ژن از یکدیگر در تقسیم کاستمانی

مشابه با رشته‌های پس‌عقد‌های هم‌حس ایجاد می‌کند مت. - والوچ هم‌حس	Subculture [میکرب] عمل تهیه یک کشت تازه از کشت قبلی	واکشت
والوچ هم‌حس ← والوچ عصب هم‌حس	donor parent [ژن] یکی از والدین گیاه دورگ که فقط یک بار از آن در تلاقی برگشتی استفاده می‌شود	والد دهنده
Deletion [ژن] حذف شدن یک نوکلئوتید تا چند ژن از دنا مت. - حذف	recipient parent [ژن] والدی که تلافیهای برگشتی مکرر را با هدف افزودن ژنهای مطلوب با آن انجام می‌دهند	والد گیرنده
heredity [عمومی] انتقال صفات از والدین به فرزندان از طریق فام‌تن‌ها	والوچ پادهم‌حس ← والوچ عصب پادهم‌حس	
hereditary [عمومی] مربوط به وراثت	والوچ عصب پادهم‌حس parasymphomimetic [عمومی] ۱. ایجاد اثراتی شبیه به تحریک عصب پادهم‌حس در اندام ۲. عاملی که اثراتی شبیه به اثرات تحریک اعصاب پادهم‌حس ایجاد کند مت. - والوچ پادهم‌حس	
epiallele [ژن] دگره‌ای بر مبنای تغییر یا تنظیم وراژنگانی و نه توالی دنا	والوچ عصب هم‌حس sympathomimetic [عمومی] ۱. تقلید اثرات رشته‌های پس‌عقد‌های آدرنرژیک (adrenergic) دستگاه هم‌حسی ۲. عاملی که اثراتی	
epigenetics [ژن] مطالعه سازوکارهایی فراتر از توالی بازها که در ظهور اثرات رُخ‌نمودی ژنها نقش دارد		
Epigenome [ژن] مجموعه اطلاعات وراژنی در یک ژنگان، از جمله عوامل مؤثر در نقش‌بست ژنی		

[ژن] همتافت رِنایی که باعث ویرایش رِنای رونویسی‌شده از دِنای راکیزه‌ای می‌شود

ویرایش رِنای RNA editing

[ژن] فرایندی که در آن تغییرات ویژهٔ پسارونوشتی (post transcriptional) موجب تغییر توالی بازهای یک رِنای می‌شود

ویرایش وانهشی

deletion editing

[ژن] شکلی از ویرایش رِنای که در آن نوکلئوتیدها از رونوشت حذف می‌شوند

ویروس‌شناسی Virology

[میکرب] شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعهٔ ویروسها و بیماریهای ناشی از آنها می‌پردازد

ویروس‌شناسی بالینی

clinical virology

[میکرب] شاخه‌ای از ویروس‌شناسی که به مطالعهٔ بیماریهای عفونی ناشی از عوامل ویروسی می‌پردازد

ویروس‌شناسی پزشکی

medical virology

[میکرب] شاخه‌ای از ویروس‌شناسی که به مطالعهٔ ویروسهای بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

وَرَاژَنگان‌شناسی Epigenomics

[ژن] مجموعهٔ روشهایی که از آنها برای تجزیه و تحلیل شاخصهای وَرَاژَنگانی مانند متیل‌گذاری (methylation) دِنای استفاده می‌شود

وَرَاژَن‌نمود epigenotype

[ژن] دسته‌ای از اشکال موروثی یک ژن‌نمود که علاوه بر توالی نوکلئوتیدی، دگرشهای وَرَاژَنسی (epigenetic modification) نیز در آن مؤثرند

ورزگر operator

[عمومی] توالی‌ای در یکی از دو انتهای ورزه که با عمل فرونشانی، رونویسی ورزه را تنظیم می‌کند

ورزه operon

[عمومی] واحد عملکردی متشکل از گروهی از ژنهای ساختاری پیوسته در پیش‌هسته‌ایها

ورزهٔ لاکتوز lac operon

[عمومی] مجموعهٔ سه ژن که سنتز (synthesis) زی‌مایه‌های مورد نیاز برای مصرف لاکتوز در بسیاری از باکتریها را بر عهده دارند

ویرایش‌تن editosome

<p>virion, viral particle, ویریون virus particle [← میکرب] ویروس در مرحله‌ای از چرخهٔ زندگی خود که در محیط خارج از یاخته در بدن یافت می‌شود و الزاماً شامل مادهٔ ژنی و پوشه است</p>	<p>ویروس‌شناسی مولکولی molecular virology [← میکرب] مطالعهٔ ویروسها با استفاده از فناوریهای تشخیص مولکولی</p> <p>ویروس‌میزی Viruria [← میکرب] وجود ویروس در ادرار</p>
--	---

ه

[عمومی] نموداری هرمی که ساختار تغذیه‌ای هر بوم‌سازگان را برحسب انرژی یا تعداد یا زی‌توده ترازهای تغذیه نشان می‌دهد

هرم جمعیت

population pyramid

[عمومی] نموداری هرمی که نمایانگر ساختار هر جمعیت براساس تعداد و جنسیت و سن افراد آن است

هرم زی‌توده biomass pyramid

[عمومی] نموداری هرمی که ساختار تغذیه‌ای هر بوم‌سازگان را برحسب زی‌توده نشان می‌دهد

Butomus

هزارنی

[گیاهی] سرده چندساله آبی از تیره هزارنی‌ایان با یک گونه که بومی اوراسیاست و امروز در سرتاسر منطقه معتدل شمالی پراکنده است

spore

هاگ

[عمومی] یاخته‌ای تولیدمثلی در گیاهان بی‌گل، قارچها، سرخسها و تعدادی از باکتریها که در چرخه زندگی یا تکثیر آنها نقش دارد

sporangium

هاگدان

[گیاهی] محفظه‌ای که در آن هاگهای غیرجنسی تشکیل می‌شود

sporophyte

هاگرُست

[گیاهی] مرحله دولادی تشکیل هاگ در چرخه زندگی گیاه

sporophytic

هاگرُستی

[گیاهی] مربوط به هاگرُست

هرم بوم‌شناختی

ecological pyramid,
food pyramid,
Eltonian pyramid

<p>همایه‌تن synaptosome [عمومی] حبابچه‌های محدود به غشا که از پایانه‌های آسه‌ای همایه پس از همگن‌سازی بافت مغز به دست می‌آید</p>	<p>هزارنی ایان Butomaceae [گیاهی] تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان چندساله و بدون کرک و آبزی یا رطوبت‌پسند و دارای ساقهٔ زیرزمینی ضخیم و خزنده</p>
<p>همایه‌شناسی synaptology [عمومی] شاخه‌ای از عصب‌شناسی که به مطالعهٔ ارتباط متقابل همایه‌ها در دستگاه عصبی می‌پردازد</p>	<p>هستهٔ تاب‌یار folding nucleus [پروتئکان] تعداد نسبتاً محدودی از مانده‌های آمینواسید یک پروتئین نوساخته و هنوز و اتابیده‌ای که با برهم‌کنش، داربستی تشکیل می‌دهند که بقیهٔ پروتئینها به دور آن متراکم می‌شوند</p>
<p>هم‌بارزیت codominance [ژن] وضعیتی که در آن هریک از دو دگره در حالت ناجورتخمی آثار متمایز خود را بروز می‌دهد و در نتیجه هر دو رُخ‌نمود با هم ظاهر می‌شوند</p>	<p>هسته‌تن nucleosome [عمومی] دانه‌های تسبیحی‌شکل تشکیل‌دهندهٔ فام‌تن که از پروتئینهای هسته‌ای و دنا تشکیل شده است</p>
<p>همبَر symporter [عمومی] نوعی پروتئین ناقل غشایی که دو ماده را به‌طور هم‌زمان و هم‌جهت با یکدیگر از خلال غشا عبور می‌دهد</p>	<p>هم‌ایستایی ژنی genetic homeostasis [ژن] تمایل جمعیت‌های مندلی برای رسیدن به یک ترکیب ثابت ژنی</p>
<p>همبَری symport [عمومی] نوعی هم‌ترابردی که در آن دو ماده با کمک یک ترابر هم‌جهت با یکدیگر از خلال غشا عبور می‌کنند</p>	<p>همایگی ← جفت‌شدگی فام‌تنی</p>
<p>همتاتن replisome [عمومی] مجموعه‌ای زی‌مایه‌ای در پیش‌هسته‌ایها که در همتاسازی دنا شرکت دارد</p>	<p>همایه synapse [عمومی] محل اتصال دو یا چند یاختهٔ عصبی</p> <p>همایه‌ای synaptic [عمومی] مربوط به همایه</p>

<p>replicon همتایه [عمومی] عنصر ژنی که در خلال همتاسازی دنا به‌عنوان واحدی خودمختار عمل می‌کند</p>	<p>همتاساختی ← همتاشده همتاساز replicator [عمومی] بخشی از دنا که محل شروع همتاسازی در هر همتایه است</p>
<p>cotransporter هم‌ترابری [عمومی] نوعی پروتئین ناقل غشایی که هم‌زمان یک یون را در جهت شیب غلظت و مادهٔ دیگری را در خلاف جهت شیب غلظت وارد یاخته می‌کند</p>	<p>همتاسازی replication [عمومی] فرایند دوتا شدن به‌طوری‌که نسخه‌ای دقیق از نسخهٔ اولیه بازسازی شود، مانند آنچه در مورد دنا و رنا اتفاق می‌افتد</p>
<p>cotransport هم‌ترابردی [عمومی] جابه‌جایی هم‌زمان دو ماده از خلال غشا در یک جهت یا در دو جهت مخالف</p>	<p>همتاسازی دوسویه bidirectional replication [ژن] نوعی همتاسازی دنا که در آن دو شاخه‌های همتاسازی در دو جهت مخالف هم پیش می‌روند</p>
<p>sympatric همجا [گیاهی] ویژگی گونه‌های یک محیط جغرافیایی هم‌حس ← عصب هم‌حس</p>	<p>همتاشده replicative [عمومی] ۱. مربوط به همتاسازی ۲. ویژگی آنچه در فرایند همتاسازی شرکت کرده است مت. همتاساختی</p>
<p>sympathectomy هم‌حس‌برداری [عمومی] عمل برداشتن عصب هم‌حس</p>	<p>همتافت پیرایشی ← پیرایش‌تن</p>
<p>consanguinity هم‌خونی [ژن] خویشاوندی به علت داشتن دست‌کم یک نیای مشترک</p>	<p>همتافت ژنی gene complex [ژن] مجموعه‌ای متشکل از دو یا چند ژن نزدیک به هم بر روی قطعه‌ای از یک فام‌تن که از نظر کارکردی به یکدیگر مرتبط هستند</p>

<p>هم‌گشت ← جهش هم‌گشتی</p> <p>omnivore, همه‌چیزخوار omnivorous, omnivorous animal, diversivore</p>	<p>هم‌کاره synergid [عمومی] هریک از دو یاخته تک‌لاد که در مجاورت مجرای سفت در کیسه رویان (embryonic sac) قرار دارند و عمل آنها مشابه است</p>
<p>[عمومی] جاننداری که بتواند از انواع منابع غذایی، اعم از گیاهی یا جانوری، تغذیه کند</p>	<p>همکام syngamous, syngamic [عمومی] مربوط به همکامی</p>
<p>همیوغ conjugate¹ [عمومی] هریک از دو یاخته به‌هم‌پیوسته در فرایند همیوگی</p>	<p>همکامی syngamy [عمومی] تشکیل رویان با انجام لقاح</p>
<p>همیوغ شدن conjugate² [عمومی] شرکت داشتن در فرایند همیوگی مت. . همیوغ کردن</p>	<p>هم‌گشت coculture [میکرب] کشت هم‌زمان دو یا چند نوع یاخته در یک محیط</p>
<p>همیوغ کردن ← همیوغ شدن</p>	<p>هم‌کنشگان interactome, protein interactome [پروتئکان] شبکه کاملی از برهم‌کنشهای فیزیکی و کارکردی پروتئینها به‌صورت پایدار یا گذرا در درون یک یاخته در دوره زمانی معین</p>
<p>همیوگه conjugon [عمومی] عامل ژنی ضروری در فرایند همیوگی</p>	<p>هم‌کنشگان‌شناسی interactomics [پروتئکان] مجموعه روشهایی که برای تفکیک و خالص‌سازی و توصیف صفات اختصاصی پروتئینها و شناسایی و توصیف مولکولی برهم‌کنشهای آنها بر دیگر پروتئینهای یاخته به کار می‌رود</p>
<p>همیوگی conjugation [عمومی] به‌هم‌پیوستگی گذرای دو یاخته هوسته‌ای برای تبادل مواد ژنی</p>	
<p>هواکنه aerenchyma [عمومی] بافتی با فضاهای بین یاخته‌ای فراوان</p>	

<p>هورمون پادپیشابی antidiuretic hormone</p> <p>[عمومی] هورمون کاهش‌دهنده حجم ادرار که به وسیله بخش پسین غده زیرمغزی ترشح می‌شود</p>	<p>هوبره‌ایان Otididae</p> <p>[جانوری] تیره‌ای از راسته درناسانان که پرندگانی خشکی‌زی با جثه متوسط تا بسیار بزرگ‌اند با پاها و گردن بلند و منقار قوی و کوتاه</p>
<p>هوفامینه euchromatin</p> <p>[ژن] بخش‌های کم‌رنگ‌تر و کم‌تراکم‌تر فامینه که حاوی ژنهای بیان‌شونده است</p>	<p>هوبره موج‌دار Chlamydotis undulata</p> <p>[جانوری] گونه‌ای از تیره هوبره‌ایان و راسته درناسانان با تاج نخودی که پرهای راست در مرکز آن دارد؛ سر آن خاکستری روشن و بدن دارای پرهای راست سیاه در پایین گردن تا قفسه سینه است</p>
<p>هونهنک جنوبی Eubalaena australis</p> <p>[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگیان و راسته آب‌بازسانان که یکی از قوی‌ترین والهاست و باله پشتی ندارد و باله‌های شنای آن عریض است و بیشتر حالت بادبزنی دارد</p>	<p>هوپرورد eutrophic</p> <p>[عمومی] دارای هوپروردگی یا مربوط به آن</p>
<p>هونهنک ژاپنی Eubalaena japonica</p> <p>[جانوری] گونه‌ای از نهنگیان و راسته آب‌بازسانان، با بدن دوکی‌شکل و بدون باله پشتی که بخش اعظم بدنش سیاه است</p>	<p>هوپروردگی eutrophy, eutrophia</p> <p>[عمومی] ۱. رشد متناسب اندامها و بافتها در نتیجه تغذیه کامل ۲. رشد و ازدیاد موجودات زنده بر اثر تغذیه مطلوب در یک زیست‌بوم</p>
<p>هونهنک یخچالی Eubalaena glacialis</p> <p>[جانوری] گونه‌ای از نهنگیان و راسته آب‌بازسانان با بدن دوکی‌شکل و دهان بزرگ که می‌تواند در آبهای بسیار سرد زندگی کند</p>	<p>هوپرورش eutrophication</p> <p>[عمومی] غنی شدن محیط‌های آبی از ترکیبات محلول که به رشد بیش‌ازحد برخی از موجودات زنده منجر می‌شود</p>

eukaryotic	هوسته‌ای ^۲	eukaryosis	هوستگی
[عمومی] مربوط به هوستگی و جاندار	هوسته‌ای	[عمومی] داشتن هستهٔ غشادار و میان‌یاخته حاوی اندامکهای یاخته‌ای که شامل همه یاخته‌ها به‌جز باکتریها می‌شود	
Eucaryotae	هوسته‌ای‌ها	eukaryote, eukaryon	هوسته‌ای ^۱
[عمومی] سلسلهٔ جانداران تک‌یاخته‌ای و پُریاخته‌ای که یاخته‌های آنها هستهٔ واقعی و غشا دارد		[عمومی] جانداري که یاخته‌های آن هستهٔ واقعی و غشا دارد	

ی

[کیمی] یاخته‌ای نرم‌آکنه‌ای در چوب و آبکش پسین که از پیش‌آغازۀ اشعۀ بُن‌لاد آوندی به وجود می‌آید

یاخته‌ تحریرپذیر

excitable cell

[عمومی] یاخته‌ای که غشای تحریرپذیر دارد

sex cell, **یاخته جنسی**
sexual cell

[عمومی] یاخته‌هایی که در غده‌های جنسی نر و ماده از راه تقسیم کاستمانی به وجود می‌آیند و دقیقاً نیمی از فام‌تن‌های بدنی را شامل می‌شوند

xylem cell **یاخته چوب**

[کیمی] هریک از یاخته‌های تشکیل‌دهندۀ بافت چوبی

cellome **یاختمان**
[نژد] مجموعۀ مولکولهای یک یاخته و برهمکنش زمانی و مکانی آنها

cellomics **یاختمان‌شناسی**
[نژد] مجموعۀ روشهایی که از آنها برای بررسی و تجزیه و تحلیل و شناسایی کارکردهای یاخته استفاده می‌کنند

cell, cellule **یاخته**
[عمومی] واحد ساختاری و کارکردی موجودات زنده که از پوشش خارجی و میان‌یاخته و هسته تشکیل شده است
* مصوب فرهنگستان اول

phloem cell **یاخته آبکش**
[کیمی] هریک از یاخته‌های تشکیل‌دهندۀ لولۀ آبکش

ray cell **یاخته اشعه**

<p>یاخته‌های سرتولی Sertoli's cells</p> <p>[عمومی] یاخته‌های طویل در لوله‌های گُشناب‌پر که در تکوین زامه دخالت دارند</p> <p>مت. . یاخته‌های غذادهنده</p>	<p>یاخته خوناب plasmacyte, plasma cell</p> <p>[عمومی] یاخته خونی که در تولید پادتن از سایر یاخته‌های خونی فعال‌تر است</p> <p>یاخته عصبی ← پی‌یاخته</p>
<p>یاخته‌های غذادهنده ← یاخته‌های سرتولی</p>	<p>یاخته گرهی ← گره‌یاخته</p>
<p>یاخته‌های لیدیگ Leydig's cells</p> <p>[عمومی] گروهی از یاخته‌های بیضه که در تولید هورمونهای آندروژن دخالت دارند</p> <p>مت. . یاخته‌های بینابینی بیضه، یاخته‌های بینابینی</p>	<p>یاخته نگهبان guard cell</p> <p>[عمومی] یکی از دو یاخته روپوستی تمایز یافته که باز و بسته شدن دهانه روزنه را تنظیم می‌کند</p> <p>یاخته هاگزا sporocyte</p> <p>[گیاهی] یاخته‌ای که هاگ از آن به وجود می‌آید</p>
<p>یاخته همراه companion cell</p> <p>[گیاهی] یاخته نرم آکنه اختصاص یافته‌ای که همراه با عناصر آوندی در بافت آبکش نهاندانگان وجود دارد</p>	<p>یاخته‌های بینابینی ← یاخته‌های لیدیگ</p>
<p>یاخته یادسپار memory cell</p> <p>[عمومی] تنابۀ یاخته‌های B و T که پس از برخورد اولیه با پادگن بیگانه اطلاعات ایمنی را به خاطر می‌سپرد و در برخورد دوم با همان پادگن، پاسخهای ایمنی سریع‌تر و مؤثرتری می‌دهد</p>	<p>یاخته‌های بینابینی بیضه ← یاخته‌های لیدیگ</p>
<p>یال‌اسبی ← زانیشلیا</p>	<p>یاخته‌های پادسفتی antipodal cells</p> <p>[عمومی] سه یاخته تک‌لاد در کیسه رویان (embryonic sac) گیاهان گل‌دار که در مقابل مجرای سفت قرار دارد</p> <p>مت. . پادسفتی antipodal</p>

یالاسبیان ← زانشلیائیان

یلوه‌ایان Rallidae
 [جانوری] تیره‌ای از راسته درناسانان با اندازه‌های کوچک تا متوسط و منقار باریک و گردن نسبتاً بلند و بالهای پهن و دم کوتاه و نرم

[جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که جنس نر آن نوارهای قهوه‌ای تیره و سفید بر روی بدن دارد و قسمت جلوی روی بدن دارچینی روشن و ناحیه عقبی زیر بدن نارنجی تا قهوه‌ای مایل به قرمز است

یلوه کوچک حقیقی

Porzana parva parva
 [جانوری] زیرگونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که زیر بدن آن خاکستری و قاعده منقار قرمز و پاها سبز است و روی بدن رگه‌های قهوه‌ای تیره و روشن دارد

یلوه حقیقی Porzana porzana
 [جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان با سر کوچک و بدن گرد که پرهای زینتی آن لکه‌های سفید دارد و منقارش زرد با قاعده قرمز است

یلوه نوکسبز

Porzana pusilla intermedia
 [جانوری] زیرگونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که کوچک است و روی بدن آن خرمایی پررنگ با لکه‌های سفید حلقه‌ای پراکنده و زیر بدنش خاکستری مایل به سبزآبی است

یلوه حنایی حقیقی Crex crex
 [جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که قسمت بالایی بدن آن رگه‌دار است و روی بالها حنایی مایل به قهوه‌ای و صورت و جلو گردن و قفسه سینه آبی مایل به خاکستری است

یوزنهنگ کوتوله

Caperea marginata
 [جانوری] گونه‌ای از تیره نونهنگیان و راسته آب‌بازسانان که کوچک‌ترین نهنگ جهان است؛ سر آن نسبتاً بزرگ و حدود یک‌چهارم کل بدن است و رنگ بدن خاکستری تیره با سطح پشتی سیاه و شکمی روشن‌تر است

یلوه دم‌کرکی بوهم

Sarothrura boehmi
 [جانوری] گونه‌ای از مرغ‌یلوه‌ایان و راسته درناسانان با پرهای خال‌دار سفید و قهوه‌ای تیره و روشن و دم گسترده و کرکی

یلوه راه‌راه افریقایی

Aenigmatolimnas marginalis

A Collection of Terms

**Approved by
The Academy of Persian
Language and Literature**

volume 8

Terminology Department

April 2011

فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی

A

<p>abiogenesis نازیست‌زایی [ژن]</p> <p>abiotrophy → hypotrophy</p> <p>Acanthaceae پاخرسیان [گیاهی]</p> <p>Acantholimon کلاه میرحسن [گیاهی]</p> <p>acarina کنه‌سانان [جانوری]</p> <p>acarine کنه‌سان [جانوری]</p> <p>accessory fruit → pseudocarp</p> <p>Accipitridae عقابیان [جانوری]</p> <p>acclimation خوگیری [عمومی]</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>syn.</i> acclimatization</p> <p>acclimatization → acclimation</p> <p>Aceraceae افرایبیان [گیاهی]</p> <p>achene فندقه [گیاهی]</p> <p>achromat → monochromat</p> <p>achromatism</p> <p style="padding-left: 20px;">→ monochromatism</p> <p>achromatopsia</p> <p style="padding-left: 20px;">→ monochromatism</p> <p>acid-loving اسیددوست [گیاهی]</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>syn.</i> acidophilus, acidophilic</p>	<p>acidophilic → acid-loving</p> <p>acidophilus/ acidophilous</p> <p style="padding-left: 20px;">→ acid-loving</p> <p>acinar → acinous</p> <p>acinic → acinar</p> <p>aciniform انگوره‌شکل [عمومی]</p> <p>acinitis انگوره‌آماس [عمومی]</p> <p>acinose → acinous</p> <p>acinous انگوره‌ای [عمومی]</p> <p style="padding-left: 20px;"><i>syn.</i> acinose, acinic, acinar</p> <p>acinus انگوره [عمومی]</p> <p>Acipenser baerii baicalensis</p> <p style="padding-left: 40px;">تاس‌ماهی بائر بایکالی [جانوری]</p> <p>Acipenser fulvescens</p> <p style="padding-left: 40px;">تاس‌ماهی نارنجی [جانوری]</p> <p>Acipenser gueldenstaedtii</p> <p style="padding-left: 40px;">تاس‌ماهی روسی [جانوری]</p> <p>Acipenseridae تاس‌ماهیان [جانوری]</p> <p>Acipenseriformes</p> <p style="padding-left: 40px;">تاس‌ماهی‌سانان [جانوری]</p>
--	---

Acipenser medirostris

تاس ماهی سبزی [جانوری]

Acipenser mikadoi

تاس ماهی میکادو [جانوری]

Acipenser naccarii

تاس ماهی ناکاری [جانوری]

Acipenser nudiventris

تاس ماهی شکم‌لخت [جانوری]

Acipenser persicus

تاس ماهی ایرانی [جانوری]

Acipenser ruthenus

تاس ماهی اتریشی [جانوری]

Acipenser schrenckii

تاس ماهی آموری [جانوری]

Acipenser sinensis

تاس ماهی چینی [جانوری]

Acipenser stellatus

تاس ماهی ستاره‌ای [جانوری]

Acipenser sturio

تاس ماهی بالتیکی [جانوری]

Acrocephalus paludicola

مگس‌گیر سردراز مردابی [جانوری]

acrosomal

تارکتنی [عمومی]

acrosome

تارکتن [عمومی]

syn. perforatorium, apical body

Actinidia

کیوی [گیاهی]

Actinidiaceae

کیویان [گیاهی]

Actinopterygii

باله‌شعاعی‌داران [جانوری]

action potential پتانسیل کنش [عمومی]**active transport** ترابرد فعال [عمومی]**Addax nasomaculatus**

غزال - گاو لک‌پوز [جانوری]

addition line رگه اضافه‌دار [ژن]**addition mutation**

→ insertion mutation

additive gene action

ژن‌کنش افزایشی [ژن]

Adiantaceae پرسسیاوشیان [گیاهی]**Adiantum** پرسسیاوش [گیاهی]**Aenigmatolimnas marginalis**

یلوه راه‌راه افریقایی [جانوری]

aerenchyma هواکنه [عمومی]**aerobic culture** کشت هوازی [میکرب]**Aesculus** شاه‌بلوط هندی [گیاهی]**aestival¹/ estival¹** تابستانی [عمومی]**aestival²/ estival²** سرتابستانی [عمومی]**aestivation¹/ estivation¹**

پوش آذین [گیاهی]

syn. prefloration

aestivation²/ estivation²

تابستان‌خوابی [عمومی]

syn. summer dormancy, torpidity

Agavaceae خنجریان [گیاهی]**Agelaius flavus**

سیاه‌مرغ زعفرانی [جانوری]

aggregate fruit	میوهٔ مجتمع [گیاهی]	allopatric	دگرجا [گیاهی]
agranulocyte		allospecies → semispecies	
	گویچهٔ سفید تک‌هسته‌ای، تک‌هسته‌ای [عمومی]	Alnus	توسکا [گیاهی]
agricultural biotechnology		alternate splicing	
	زیست‌شناسی فناوری کشاورزی [ژن]	→ alternative splicing	
Ailanthus	عَرَعَر [گیاهی]	alternative pre-messenger RNA splicing	
Aizoaceae	علف‌فرشیان [گیاهی]	پیرایشِ دگرسان پیش‌رناپ [ژن]	
albumen	سفیده [عمومی]	alternative RNA splicing	
Alcidae	ماهی‌گیرکیان [جانوری]	→ alternative splicing	
Alectrurus risora		alternative splice form	
	شبه‌ژیان مرغ قهقهه‌زن [جانوری]	شکل پیرایشی دگرسان [ژن]	
Alectrurus tricolor		alternative splicing	
	شبه‌ژیان مرغ دم‌خروسی [جانوری]	پیرایش دگرسان [ژن]	
Algae	جلبکان، جلبکها [گیاهی]	syn. alternative RNA splicing,	
alien addition line		alternate splicing	
	رگهٔ بیگانه‌اضافه‌دار [ژن]	abbr. AS	
A-line	رگهٔ آ [ژن]	Amaranthaceae	تاج‌خروسیان [گیاهی]
Alismataceae	قاشق‌واشیان [گیاهی]	Amaryllidaceae	زرگسیان [گیاهی]
Alismatales	قاشق‌واش‌سانان [گیاهی]	Amazona tucumana	
allantois	نعلک رویانی، نعلک [عمومی]		طوطی آمازونی آرژانتینی [جانوری]
allele	دگره [عمومی]	amino acid residue	
	syn. allelomorph	ماندهٔ آمینواسید [پروتکان]	
allelic	دگره‌ای [عمومی]	amnion	درون‌شامهٔ رویان، درون‌شامهٔ ۱، کیسهٔ آب، مشیمهٔ درونی [عمومی]
allelism	دگرگی [عمومی]	amniotic → amniotic	
allelomorph → allele		amniotic	درون‌شامه‌ای [عمومی]
Alliaceae	پیازیان [گیاهی]	syn. amniotic	
allogamic → allogamous		ampulla	فنجان [عمومی]
allogamous	دگرکام [عمومی]		syn. ampulla ossea
	syn. allogamic		
allogamy	دگرکامی [عمومی]		

ampulla ossea → ampulla	anther [عمومی] بساک
amygdala → amygdaloid body	antherid → antheridium
amygdaloid body	antheridial [عمومی] زامه‌دانی
بادامک مغز، بادامک ^۱ [عمومی]	antheridiophore [عمومی] زامه‌دان‌بَر
syn. amygdala, corpus	antheridium [عمومی] زامه‌دان
amygdaloideum	syn. antherid
amyloplast [عمومی] نشادیسسه	antheriferous [عمومی] بساک‌بَر
anabolic [عمومی] فراگشتی	antherozoid [عمومی] گیازامه، زامه ^۲
anabolism [عمومی] فراگشت	antherozoidal
anabolite [عمومی] فراگشته	گیازامه‌ای، زامه‌ای [عمومی]
Anacardiaceae [عمومی] پسته‌ایان	Anthocero phyta
anaerobic culture	شاخ‌واش‌تباران [عمومی]
کشت بی‌هوازی [میکرب]	anticoding strand
analogous genes	رشته پادرم‌گذار [ژن]
ژنهای ناهم‌ساخت [ژن]	anticodon [عمومی] پادرمزه
Ananas [عمومی] آناناس	antidiuretic hormone
anaphase [عمومی] پسین‌چهر	هورمون پادپیشابی [عمومی]
Anas formosa [عمومی] غاز تایوانی	antigen [عمومی] پادگن
Anatidae [عمومی] اردکیان	antipodal [عمومی] پادسُفتی
androdioecious [عمومی] نر-دو پایه	antipodal cells
androecium [عمومی] نافه	یاخته‌های پادسُفتی [عمومی]
andromonoecious [عمومی] نر-یک پایه	antiport [عمومی] پادبَری
androphore [عمومی] نافه‌بَر	antiporter [عمومی] پادبَر
syn. androphorum	Antirrhinum [عمومی] گل میمونی
androphorum → androphore	antisense RNA [ژن] رِنای پادمعنا
anisogamete → heterogamete	syn. aRNA, asRNA
anisogametic → heterogametic	antisense strand [ژن] رشته پادمعنا
Anser cygnoides [عمومی] غاز قویی	antitermination [ژن] پادپایانش
Anser erythropus [عمومی] غاز پاقرمز	antitermination factor
Anseriformes [عمومی] غازسانان	عامل پادپایانش [ژن]

antitermination protein	پروتئین پادپایانش [ژن]	Arctocephalus australis	فک سرخ‌رسی جنوبی [جانوری]
antiterminator	پادپایانگر [ژن]	Ardea purpurea purpurea	حواصیل ارغوانی حقیقی [جانوری]
aorta	بزرگ‌سرخ‌رگ، آئورت [عمومی]	Ardeidae	حواصیلیان [جانوری]
aortic	بزرگ‌سرخ‌رگی، آئورتی [عمومی]	Ardeola idae	حواصیلی ماداگاسکاری [جانوری]
aphanic species	→ sibling species	Ardeola rufiventris	حواصیلی شکم‌حنایی [جانوری]
Apiaceae	کرفسیان [گیاهی]	Arecaceae	خرمائیان [گیاهی]
Apiales	کرفس‌سانان [گیاهی]	Arecales	خرماسانان [گیاهی]
apical body	→ acrosome	Aristolochia	زراوند [گیاهی]
apical meristem	سرلاد انتهایی [گیاهی]	Aristolochiaceae	زراوندیان [گیاهی]
Apium	کرفس [گیاهی]	aRNA	→ antisense RNA
Apocynaceae	خرزهره‌ایان [گیاهی]	Artiodactyla	زوج‌سم‌سانان [جانوری]
apogamous	ناهمکام [عمومی]	Arum	گل شیبوری [گیاهی]
apogamy	ناهمکامی [عمومی]	AS	→ alternative splicing
Aquifoliaceae	خاسیان [گیاهی]	ascending colon	پس‌روده بالارو، کولون بالارو [عمومی]
Aquifoliales	خاس‌سانان [گیاهی]		<i>syn.</i> right colon, colon ascendens
Aquila adalberti	شاه‌باز اسپانیایی [جانوری]	Asclepiadaceae	استیرقیان [گیاهی]
Aquila clanga	شاه‌باز خالدار [جانوری]	Asparagaceae	مارچوبه‌ایان [گیاهی]
Aquila heliaca	شاه‌باز شرقی [جانوری]	Asparagales	مارچوبه‌سانان [گیاهی]
Araceae	شیپوریان [گیاهی]	Asparagus	مارچوبه [گیاهی]
Araliaceae	عشقه‌ایان [گیاهی]	Aspleniaceae	سپرزدارویان [گیاهی]
Araucaria	کاج مطبق [گیاهی]	asRNA	→ antisense RNA
Araucariaceae	مطبق‌کاجیان [گیاهی]	assortative mating	جور آمیزی [ژن]
archegonial	مامه‌دانی [عمومی]	assortment	جورایی [ژن]
archegoniate	مامه‌دان‌دار [عمومی]	aster	[خترک [عمومی]
archegoniophore	مامه‌دان‌بر [عمومی]		<i>syn.</i> cytaster, kinosphere
archegonium	مامه‌دان [عمومی]		
	<i>syn.</i> oogonium ¹		

Asteraceae	کاسنیان [گیاهی]	B
astral sphere → astrosphere		
astrosphere	اخترگوی [عمومی]	bacillary
syn. astral sphere		میلیزه‌ای [عمومی]
atavism	نیاسانی [ژن]	bacilliform
Athyriaceae	ماده سرخسیان [گیاهی]	میلیزه‌شکل [عمومی]
attraction-sphere		bacillus
→ centrosphere		میلیزه [عمومی]
auditory tube		backcross
→ eustachian tube		آمیزش برگشتی [ژن]
autonomic nervous system		backcross breeding
دستگاه عصبی خودفرمان [عمومی]		به‌نژادی تلاقی برگشتی [ژن]
autosomal	جورقام‌تنی [عمومی]	back mutation
autosome	جورقام‌تن [عمومی]	→ reverse mutation
auto splicing → self-splicing		bacteria
autotroph	خودپرورد ^۱ [عمومی]	باکتری [عمومی]
autotrophic	خودپرورد ^۲ [عمومی]	bacteriology
autotrophy	خودپروردگی [عمومی]	باکتری‌شناسی [میکرب]
autumnal	پاییزی [عمومی]	bacteriophage
auxotroph	تک‌آلی‌پرورد ^۱ [عمومی]	باکتری‌خوار [میکرب]
auxotrophic	تک‌آلی‌پرورد ^۲ [عمومی]	syn. phage
auxotrophy	تک‌آلی‌پروردگی [عمومی]	bacteriuria
Aves	پرندگان [جانوری]	باکتری‌میزی [میکرب]
Avicennia	حرّ، سینا [گیاهی]	Balaena mysticetus
Avicenniaceae		نهنگ گرینلندی [جانوری]
حرّائیان، سینائیان [گیاهی]		Balaenidae
axon	آسه [عمومی]	نهنگیان [جانوری]
Aythya nyroca		Balaenoptera bonaerensis
اردک بلوطی غواص [جانوری]		نهنگ بزرگ‌باله جنوبگانی [جانوری]
Azollaceae	آزیریان [گیاهی]	Balaenoptera borealis
		نهنگ بزرگ‌باله شمالی [جانوری]
		Balaenoptera edeni
		نهنگ بزرگ‌باله عدنی [جانوری]
		Balaenoptera musculus
		نهنگ بزرگ‌باله تنومند [جانوری]
		Balaenoptera physalus
		نهنگ بزرگ‌باله کیسه‌گلو [جانوری]
		Balaenopteridae
		نهنگ بزرگ‌باله‌ایان [جانوری]

Barr body → sex chromatin	
basal body ¹ [جسم پایه [میکرب]	biological race نژاد شناختی [عمومی]
syn. flagellar motor	biomass زی توده [عمومی]
basal body ² → kinetosome	biomass energy انرژی زی توده‌ای [عمومی]
basal granule → kinetosome	biomass pyramid هرم زی توده [عمومی]
base sequence [توالی بازی [ژن]	biome زیمن [عمومی]
behavioural genomics ژنگان‌شناسی رفتاری [ژن]	biomics زیگان‌شناسی [ژن]
Berardius bairdii نهنگ برینگی برد [جانوری]	Bionanotechnology زیست‌نانوفناوری [ژن]
Berberidaceae زرشکیان [گیاهی]	biospecies زی گونه [عمومی]
Berberis زرشک [گیاهی]	biosystematics زی سازگان‌شناسی [عمومی]
Betulaceae توسکائیان [گیاهی]	biota زیواگان [عمومی]
bidirectional promoter پیش‌بر دوسویه [ژن]	biotech → biotechnology
bidirectional replication هم‌تاسازی دوسویه [ژن]	biotechnol → biotechnology
bifunctional vector زیست‌فناوری [ژن]	biotechnology زیست‌فناوری [ژن]
→ shuttle vector	syn. biotech, biotechnol
Bignoniaceae پیچ‌اناریان [گیاهی]	biotope زی جا [عمومی]
biocenosis زی سازند [عمومی]	blastomere تَنده‌پار [عمومی]
biocenose/ biocoenose/	blastula تَنده‌اله [عمومی]
biocoenosis → biocenosis	blastulation تَنده‌الگی [عمومی]
biogenesis زیست‌زایی [ژن]	blindgut → cecum
bioinformatics زیست‌داده‌ورزی [پروتگان]	blood cell, globule (fr.) گویچه [عمومی]
biolistics زیست‌باران [ژن]	blue biotechnology زیست‌فناوری آبی [ژن]
syn. particle gun technique,	Boraginaceae گاوزبانیان [گیاهی]
particle acceleration technique	Borago گاوزبان [گیاهی]

Bos grunniens	گاو تبتی، غزگاو [جانوری]	bulk-pedigree breeding	بهنژادی جمعی - شجره‌ای [ژن]
Bos sauveli	گاو کامبوجی [جانوری]	bulk transport	تراپرد توده‌ای [عمومی]
Botaurus stellaris stellaris	بو تیمار بزرگ حقیقی [جانوری]	Burhinidae	تلیله‌ایان [جانوری]
Botrychium	سرخس/انگوری [گیاهی]	Burhinus oedicnemus	تلیله سنگی درشت‌ساق [جانوری]
Bougainvillea	گل کاغذی [گیاهی]	Butomaceae	هزارنی‌ایان [گیاهی]
boundary element	عنصر مرزبند [ژن]	Butomus	هزارنی [گیاهی]
Bovidae	گاوایان [جانوری]	Buxaceae	شمشادایان [گیاهی]
Bowman's capsule	پوشینه بومن [عمومی]	Buxus	شمشاد [گیاهی]
bract	برگه [عمومی]		
bracteole	برگک [عمومی]		
branch	شعبه [جانوری]		
Brantaruficollis	عروس غار سینه‌سرخ [جانوری]		
Brassica	کلم [گیاهی]	Cactaceae	کاکتوسیان [گیاهی]
Brassicaceae	کلمیان [گیاهی]	Caesalpinaceae	ارغوانیان [گیاهی]
Brassicales	کلم‌سانان [گیاهی]	Callitrichaceae	ستاره‌آبیان [گیاهی]
Breeding	بهنژادی، اصلاح نژاد، اصلاح [ژن]	Callitriche	ستاره آبی [گیاهی]
Bromeliaceae	آناناسیان [گیاهی]	Calotropis	استبیرق [گیاهی]
broth culture → liquid culture		Calycanthaceae	گل‌شربیان [گیاهی]
Brotogeris pyrrhopterus	طوطی دم‌دراز گونه‌خاکستری [جانوری]	Calycanthus	گل شربایی [گیاهی]
Bryophyta	خزه‌تباران [گیاهی]	calyx	کاسه [عمومی]
syn. Mosses		cambial	بُن‌لادی [عمومی]
Buddleja	نُدموشی [گیاهی]	cambiogenesis	بُن‌لادزایی [عمومی]
bud primordium	آغازۀ جوانه [گیاهی]	cambium	بُن‌لاد [عمومی]
bud scale	فلس‌جوانه [عمومی]	Camelidae	شتریان [جانوری]
bulk breeding	بهنژادی جمعی [ژن]	Camellia	چای [گیاهی]
		Camelus bactrianus	شتر بلخی [جانوری]
		Campanula	گل استکانی [گیاهی]
		Campanulaceae	گل‌استکانیان [گیاهی]

Campsis	[پیچ اناری] گیاهی	carnivory	[گوشت‌خواری] جانوری
Canna	[لختر] گیاهی	carotid artery	سرخرگ کاروتید، خواب‌برگ [عمومی]
Cannabinaceae/ Cannabaceae	[شاهدانه‌ایان] گیاهی	carpel	[برچه] عمومی
Cannabis	[شاهدانه] گیاهی	carrier DNA	[دنا‌ی حامل] ژن
Cannaceae	[اختریان] گیاهی	carrier membrane diffusion	→ facilitated diffusion
canonical sequence	[توالی متعارف] ژن	carrier protein	→ transporter
Caperea marginata	[یوزنه‌نگ کوتوله] جانوری	Caryophyllaceae	[میخکیان] گیاهی
Capparidaceae/ Capparaceae	[کبریان] گیاهی	Caryophyllales	[میخک‌سانان] گیاهی
Capparis	[کبر] گیاهی	Casmerodius albus albus	حواصیل آراسته سفید حقیقی [جانوری]
Caprifoliaceae	[آق‌طیان] گیاهی	casparian strip	[نوار کاسپاری] عمومی
capsid	[پوشه] میکرب	Casuarina	[دُم‌اسب‌درختی] گیاهی
capsomere	[پوشه‌پار] میکرب	Casuarinaceae	[دُم‌اسب‌درختیان] گیاهی
Carcharodon carcharias	[کوسه سفید حقیقی] جانوری	catabolic	[فروگشتی] عمومی
Caretta caretta	[لاک‌پشت سربزرگ حقیقی] جانوری	catabolism	[فروگشت] عمومی
Carica	[خریزه درختی] گیاهی	cataphyll	→ tegmentum
Caricaceae	[خریزه‌درختیان] گیاهی	Cathartidae	[لاشخوریان] جانوری
Carnivora	[گوشت‌خوارسانان، گوشت‌خواران] جانوری	CD	→ conserved domain
carnivore	[گوشت‌خوار] جانوری	cDNA	[دنام] ژن
<i>syn. carnivorous,</i>		cecal	[کوروده‌ای] عمومی
<i>carnivorous animal,</i>		cecum	[کوروده] عمومی
<i>sarcophagous, creophagous</i>		<i>syn. blindgut</i>	
carnivorous	→ carnivore	Celasteraceae	[گوشوارکیان] گیاهی
carnivorous animal	→ carnivore	cell	[یاخته] عمومی
		<i>syn. cellule</i>	
		cell culture	[کشت یاخته] میکرب
		cellome	[یاختمان] ژن
		cellomics	[یاختمان‌شناسی] ژن
		cellule	→ cell

cell wall	دیوارهٔ یاخته [عمومی]	Chemoheterotroph	شیمی‌دگرپرورد [عمومی]
central cerebral sulcus	شیار مرکزی [عمومی]	chemolithotroph	شیمی‌کافی‌پرورد [عمومی]
centriole	میانک [عمومی]	chemoorganotroph	شیمی‌آلی‌پرورد [عمومی]
centrosome	میان‌تن [عمومی]	chemotroph	شیمی‌پرورد ^۱ [عمومی]
centrosphere	میان‌گویی [عمومی]	chemotrophic	شیمی‌پرورد ^۲ [عمومی]
<i>syn. attraction-sphere</i>		chemotrophy	شیمی‌پروردگی [عمومی]
centrospheric	میان‌گویی [عمومی]	Chenopodiaceae	اسفناجیان [گیاهی]
Cephalorhynchus commersonii	دولفین سرپوزه‌ای کومرسون [جانوری]	chilling	سرمادهی [گیاهی]
Cephalorhynchus eutropia	دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک [جانوری]	chimera/ chimaera	آمیزه [ژن]
Cephalorhynchus heavisidii	دولفین سرپوزه‌ای هویساید [جانوری]	chimeric antibody	پادتن آمیزه‌ای [ژن]
Ceratophyllaceae	برگ‌شاخیان [گیاهی]	chimeric DNA	دنا‌ی آمیزه‌ای [ژن]
Ceratophyllum	برگ‌شاخی [گیاهی]	chimeric promoter	پیش‌بر آمیزه‌ای [ژن]
Cercis	ارغوان [گیاهی]	chimeric proteins	پروتئین‌های آمیزه‌ای [ژن]
Cervidae	گوزنیان [جانوری]	chimerism	آمیزگی [ژن]
Cervus elaphus	گوزن قرمز [جانوری]	Chiroptera	خفاش‌سانان [جانوری]
Cervus elaphus barbarous	گوزن قرمز بربری [جانوری]	Chlamydotis undulata	هوبرهٔ موجدار [جانوری]
Cetacea	آب‌بازسانان [جانوری]	Chlidonias leucopterus	پرستوی دریایی بال‌سفید [جانوری]
chaperone	پروتئین‌یار [ژن]	Chlidonias niger niger	پرستوی دریایی سیاه حقیقی [جانوری]
Charadriidae	سلیمیان [جانوری]	Chloephaga rubidiceps	غاز خاکشی‌خوار سریاقوتی [جانوری]
Charadriiformes	سلیم‌سانان [جانوری]	chlorophyll	سبزینه [گیاهی]
Chelonia mydas	لاک‌پشت سبز دریایی [جانوری]	chloroplast	سبزدیسه [گیاهی]
Cheloniidae	لاک‌پشت‌سبزیان [جانوری]		
Chemoautotroph	شیمی‌خودپرورد [عمومی]		

chorion	برون‌شامهٔ رویان، برون‌شامهٔ، مشیمهٔ بیرونی [عمومی]	chromosome hopping	→ chromosome jumping
chorionic	برون‌شامه‌ای [عمومی]	chromosome jumping	پرش فام‌تنی [ژن]
chromatid	فامینک [عمومی]	<i>syn.</i> chromosome hopping	
chromatin	فامینه [عمومی]	chromosome loss	ناپدید شدن فام‌تنی [ژن]
chromatinic	فامینه‌ای [عمومی]	chromosome map	نقشهٔ فام‌تن [ژن]
chromatin insulator	عایق فامینه‌ای [ژن]	<i>syn.</i> cytogenetic map	
chromoplast	رنگ‌دیسسه [گیاهی]	chromosome mapping	نقشه‌نگاری فام‌تن [ژن]
chromosomal aberration	→ chromosome aberration	chromosome mutation	جهش فام‌تنی [ژن]
chromosomal duplication	→ duplication	<i>syn.</i> chromosomal mutation	
chromosomal mutation	→ chromosome mutation	chromosome pairing	جفت‌شدگی فام‌تنی [ژن]
chromosomal puff	→ chromosome puff	chromosome polymorphism	چندشکلی فام‌تنی [ژن]
chromosomal rearrangement	نوآرایی فام‌تنی [ژن]	chromosome puff	پف فام‌تنی [ژن]
chromosomal translocation	تراسپاری فام‌تنی [عمومی]	<i>syn.</i> chromosomal puff, puff	
chromosome	فام‌تن [عمومی]	chromosome theory of heredity	نظریهٔ فام‌تنی وراثت [ژن]
chromosome aberration	آبیراهی فام‌تنی [ژن]	chromosome walking	فام‌تن‌پیمایی [ژن]
<i>syn.</i> chromosomal aberration		chronospecies → paleospecies	
chromosome banding	نوآر بندی فام‌تنی [ژن]	Cichorium	کاسنی [گیاهی]
chromosome breakage	شکستگی فام‌تن [ژن]	Ciconia boyciana	لک‌لک شرقی [جانوری]
		Ciconia ciconia	لک‌لک حقیقی [جانوری]
		Ciconia episcopus microselis	لک‌لک گردن‌کرکی [جانوری]

Ciconia nigra	لک‌لک سیاه [جانوری]	coccal	گوییزه‌ای [عمومی]
Ciconiidae	لک‌لکیان [جانوری]	coccus	گوییزه [عمومی]
Ciconiiformes	لک‌لک‌سانان [جانوری]	coculture	هم‌کشت [میکرب]
ciliophora	مژکداران [میکرب]	coding strand	رشته رمزگذار [ژن] syn. non-transcribed strand
cilium	مژک [میکرب]	codominance	هم‌بارزیت [ژن]
Cistaceae	گل‌آفتابیان [گیاهی]	codon	رمزه [عمومی]
cistron	کارایه [عمومی] syn. structural gene	Colchicaceae	گل‌حسرتیان [گیاهی]
Cistus	گل‌آفتابی [گیاهی]	Colchicum	گل‌حسرت [گیاهی]
class	رده [عمومی]	collenchyma	چسب‌آکنه [عمومی]
classical genetics		colon	پس‌روده، کولون [عمومی] syn. segmented intestine
→ transmission genetics		colonalgia	پس‌روده‌درد، کولون‌درد [عمومی]
classification	رده‌بندی [عمومی]	colon ascendens	→ ascending colon
climax	اوج، نقطه اوج [عمومی]	colon descendens	→ descending colon
climax theory	نظریه اوج [عمومی]	colonic	پس‌روده‌ای، کولونی [عمومی]
clinical bacteriology	باکتری‌شناسی بالینی [میکرب]	colonoscope	پس‌روده‌بین، کولون‌بین [عمومی] syn. coloscope
clinical microbiology	میکرب‌شناسی بالینی [میکرب]	colonoscopy	پس‌روده‌بینی، کولون‌بینی
clinical mycology	قارچ‌شناسی بالینی [میکرب]	colon transversum	→ transverse colon
clinical parasitology	انگل‌شناسی بالینی [میکرب]	coloscope	→ colonoscope
clinical virology	ویروس‌شناسی بالینی [میکرب]	Columbidae	کبوتریان [جانوری]
clonal	تاگی [عمومی]	Columbiformes	کبوترسانان [جانوری]
clone	تاگ [عمومی]	Combretaceae	گاروم‌زنگیان [گیاهی]
cloned	تاگ‌سازی‌شده [عمومی]	Commelina	برگ‌بیدی [گیاهی]
clone library	→ gene library		
clonning	تاگ‌سازی [عمومی]		

- Commelinaceae** برگ‌بیدیان [گیاهی]
- commensal flora**
→ resident flora
- companion cell** یاخته همراه [گیاهی]
- comparative genome analysis**
ژنگانگنای مقایسه‌ای [ژن]
- comparative genomics**
ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای [ژن]
- complementary DNA** [ژن] دِنای مکمل
syn. copy DNA
- complementary RNA** [ژن] رِنای مکمل
- Compositae** مرکبان [گیاهی]
- composite cross** دورگه مرکب [ژن]
- computational genomics**
ژنگان‌شناسی محاسباتی [ژن]
- concentration gradient**
شیب غلظت [عمومی]
- conditional diapauses**
میان‌آسای شمرطی [عمومی]
- conjugate¹** همیوغ [عمومی]
- conjugate²**
همیوغ شدن، همیوغ کردن [عمومی]
- conjugation** همیوغی [عمومی]
- conjugon** همیوغه [عمومی]
- consanguinity** هم‌خونی [ژن]
- consensus motif** [ژن] بن‌مایه مشترک
- consensus sequence**
توالی مشترک [ژن]
- conserved domain**
حبه حفظ‌شده [پروتئان]
abbr. CD
- conserved sequence box**
توالی بست پایا [ژن]
- constitutive heterochromatin**
دگرفامینه نهادی [ژن]
- continuous culture**
کشت پیوسته [میکرب]
- continuous-flow culture**
کشت جاری [میکرب]
- Convulvulaceae** پیچکیان [گیاهی]
- Convulvulus** پیچک [گیاهی]
- copiotroph** فزونی‌پرورد^۱ [عمومی]
- copiotrophic** فزونی‌پرورد^۲ [عمومی]
- copiotrophy** فزونی‌پروردگی [عمومی]
- copy DNA**
→ complementary DNA
- Coraciidae** سبزقبای وراج [جانوری]
- Coraciidae** سبزقبائیان [جانوری]
- Coraciiformes** سبزقباسانان [جانوری]
- core promoter** پیش‌بر مرکزی [ژن]
syn. promoter core
- cork** → suberin
- cork cambium** بُن‌لاد چوب‌پنبه [گیاهی]
- Cornaceae** زغال‌اخته‌ایان [گیاهی]
- Cornales** زغال‌اخته‌سانان [گیاهی]
- Cornus** زغال/اخته [گیاهی]
- corolla** جام [عمومی]
- corpus albicans** جسم سفید [عمومی]
syn. corpus fibrosum
- corpus amygdaloideum**
→ amygdaloid body

corpus fibrosum		cupula	فنجانک [عمومی]
→ corpus albicans		cupular	فنجانکی [عمومی]
corpus luteum	جسم زرد [عمومی]	Cuscuta	سیس [گیاهی]
syn. yellow body of ovary, yellow body		Cuscutaceae	سیسیان [گیاهی]
cortex	پوسته، قشر [عمومی]	cuticle	پوستک [عمومی]
Corylaceae	فندقیان [گیاهی]	cuticular	پوستکی [عمومی]
Corylus	فندق [گیاهی]	cybernome	رایاختمان [ژن]
cotransport	هم‌ترابری [عمومی]	cybernomics	رایاختمان‌شناسی [ژن]
cotransporter	هم‌ترابر [عمومی]	Cycadaceae	پایانخلیان [گیاهی]
Coturnix coturnix		cyclosis	چرخ‌زنی [عمومی]
	بلدرچین حقیقی [جانوری]	Cynomoriaceae	خونین‌گُزریان [گیاهی]
countertransport	پادترابری [عمومی]	Cynomorium	خونین‌گُرز [گیاهی]
cremocarp	آویز [گیاهی]	Cyperaceae	جگنیان [گیاهی]
creophagous → carnivore		Cyperales	جگن‌سانان [گیاهی]
Crex crex	یلوهٔ حنایی حقیقی [جانوری]	Cyperus	جگن [گیاهی]
crRNA	رِنام [ژن]	cypsela	کافشه‌ای [گیاهی]
Crocodylia	تمساح‌سانان [جانوری]	cytaster → aster	
Crocodylidae	تمساحیان [جانوری]	cytogenetic map	
Crocodylus porosus		→ chromosome map	
	تمساح آب‌شور [جانوری]	cytokinesis	تقسیم درون‌یاخته [عمومی]
crossing over	چلیپایی شدن [عمومی]	cytoplasm	میان‌یاخته [عمومی]
Cruciferae	چلیپائییان [گیاهی]	cytoplasmic	میان‌یاخته‌ای [عمومی]
cryptic species → sibling species		syn. cytoplasmically	
Cryptogams	نهانزادان [گیاهی]	cytoplasmically → cytoplasmic	
Cucurbita	کدو [گیاهی]		
Cucurbitaceae	کدوئیان [گیاهی]	D	
Cucurbitales	کدوسانان [گیاهی]	dAb → domain antibody	
culture	کشت [میکرب]	Danaidae	شه‌پروانه‌ایان [جانوری]
Cupressaceae	سرویان [گیاهی]		

- Danaus plexippus**
شه‌پروانهٔ مشبک [جانوری]
- Daphne** [مازریون گیاهی]
- Datisca** [شاهدانه‌وش گیاهی]
- Datisceae** [شاهدانه‌وشیان گیاهی]
- deep hibernation**
→ hibernation
- dehiscent** [شکوها عمومی]
- dehiscent fruit** [میوهٔ شکوها عمومی]
- Deletion** [وانهش، حذف ازن]
- deletion editing** [ویرایش وانهشی ازن]
- deletion mapping**
[نقشه‌نگاری وانهشی ازن]
- deletion mutation** [جهش وانهشی ازن]
- Delphinapterus leucas**
شبه‌دولفین بی‌باله سفید [جانوری]
- Delphinidae** [دولفینیان [جانوری]
- Delphinus delphis** [دولفین معمولی پوزه‌کوتاه [جانوری]
- dendrite** [دارینه عمومی]
- Dendroica kirtlandii**
دارسهرهٔ کرتلندی [جانوری]
- denitrification** [شوره‌زدایی عمومی]
- Dennstaedtiaceae**
سرخس عقابیان [گیاهی]
- deoxyribonuclease** → DNase
- deoxyribonucleic acid**
دی‌اکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید [ازن]
- Dermodelyidae**
لاک‌پشت‌چرمیان [جانوری]
- Dermodelys coriacea**
لاک‌پشت پوستی چرمین [جانوری]
- descendants** → progeny
- descending colon**
پس‌رودهٔ پایین‌رو، کولون پایین‌رو [عمومی]
syn. colon descendens, left colon
- detriphage** → detritivore
- detriphagous** → detritivore
- detritivore** [پوده‌خوار عمومی]
syn. detriphage, detriphagous, detrivorous, detritus feeder
- detritivory** [پوده‌خواری عمومی]
- detritus feeder** → detritivore
- detrivorous** → detritivore
- diallel cross**
تلاقی دو‌آلی، تلاقی دو‌گره‌ای [ازن]
- Dianthus** [میخک گیاهی]
- diapause** [میان‌آسایی عمومی]
- diapedesis** [تراگذری عمومی]
- dichromasy** → dichromatism
- dichromat** [دورنگ‌بین عمومی]
- dichromatism** [دورنگ‌بینی عمومی]
syn. dichromasy, dichromatopsia
- dichromatopsia**
→ dichromatism
- Diclidantheraceae**
→ Polygalaceae
- differential splicing**
پیرایش افتراقی [ازن]
- diffusion** → simple diffusion

diffusion respiration	دولاد [عمومی]
تنفس پخشى [عمومی]	diploidy
Diomedea albatrus	دولادی [عمومی]
مرغ توفان دیومدی آلباتروس [جانوری]	Dipsacaceae
Diomedea amsterdamensis	خواجه باشیان [گیاهی]
مرغ توفان دیومدی آمستردامی [جانوری]	Dipsacales
Diomedea bulleri	خواجه باشی سانان [گیاهی]
مرغ توفان دیومدی بولر [جانوری]	Dipsacus
Diomedea cauta	خواجه باشی [گیاهی]
مرغ توفان دیومدی ترسو [جانوری]	directed selection → directional selection
Diomedea chlororhynchus	انتخاب جهت دار، گزینش جهت دار [ژن]
مرغ توفان دیومدی بینیزرد [جانوری]	syn. directed selection
Diomedea chrysostoma	directional selection
مرغ توفان دیومدی سرخاکستری [جانوری]	انتخاب گسلنده، گزینش گسلنده [ژن]
Diomedea epomophora	disruptive selection
مرغ توفان دیومدی سلطنتی [جانوری]	انتخاب گسلنده، گزینش گسلنده [ژن]
Diomedea exulans	diversivore → omnivore
مرغ توفان دیومدی سرگردان [جانوری]	division
Diomedea immutabilis	شاخه [جانوری]
مرغ توفان دیومدی ساکن [جانوری]	DNA
Diomedea irrorata	دنا [ژن]
مرغ توفان دیومدی خیس پر [جانوری]	DNA carrier
Diomedea melanophris	حامل دنا [ژن]
مرغ توفان دیومدی ابروسیاہ [جانوری]	DNA - dependent DNA polymerase → DNA polymerase
Diomedea nigripes	DNA-dependent RNA polymerase → RNA polymerase
مرغ توفان دیومدی پاسیاہ [جانوری]	DNA nucleotidyl transferase → DNA polymerase
Diomedeaiae	دنا بسپاراز [ژن]
دیومدیان [جانوری]	DNA polymerase
Dioscoreaceae	دنا بسپاراز [ژن]
تمیسیان [گیاهی]	syn. DNA-dependent DNA polymerase, DNA nucleotidyl transferase
Dioscoreales	کاوند دنا بی [ژن]
تمیس سانان [گیاهی]	DNase
Diospyrus	دناز [ژن]
خرمالو [گیاهی]	syn. deoxyribonuclease, DNase
	DNase → DNase

DNA sequence	توالی دنا [ژن]	dominance	بارزیت [ژن]
DNA sequencing	توالی‌یابی دنا [ژن]	dominant allele	دگرهٔ بارز [ژن]
DNA vector	ناقل دنا [ژن]	dominant character	
Dodonaea	ناتَرک [گیاهی]	→ dominant trait	
domain¹	حوزه [عمومی]	dominant gene	ژن بارز [ژن]
Domain²	حبه [پروتگان]	dominant trait	صفت بارز [ژن]
domain antibody	پادتن حبه‌ای [پروتگان]	<i>syn.</i> dominant character	
<i>abbr.</i> dAb		donor parent	والدِ دهنده [ژن]
domain arrangement	آرایش حبه [پروتگان]	dormancy breaking	خواب‌شکنی [گیاهی]
domain-encoding exon	بیانهٔ رمزگذار حبه [پروتگان]	double cross	چهاررگه [ژن]
domain expansion	حبه‌زایی [پروتگان]	<i>syn.</i> four-way hybrid	
domain family	خانوادهٔ حبه [پروتگان]	double diffusion	پخش دوجانبه [عمومی]
domain fusion	الحاق حبه [پروتگان]	<i>syn.</i> double immunodiffusion	
domain fusion analysis	تحلیل الحاق حبه [پروتگان]	double immunodiffusion	
domain mapping	نقشه‌نگاری حبه [پروتگان]	→ double diffusion	
domain number variation	تغییر تعداد حبه [پروتگان]	doubling → duplication	
domain protein	پروتئین حبه‌ای [پروتگان]	downstream	پایین‌دست [ژن]
domain repetition	تکرار حبه [پروتگان]	Dromadidae	سلیم‌خرچنگ‌خواریان [جانوری]
domain sharing	اشتراک حبه [پروتگان]	Dromas ardeola	سلیم‌خرچنگ‌خوار حواصیلی [جانوری]
domain shuffling	بُ‌خوردگی حبه [پروتگان]	drupaceous fruit	
domain swapping	حبه‌درآمیزی [پروتگان]	→ drupe	
domain walking	حبه‌پیمایی [پروتگان]	drupe	شفت [عمومی]
		<i>syn.</i> stone fruit, drupaceous fruit	
		dry fruit	میوهٔ خشک [گیاهی]
		Dryopteridaceae	نرسرخسپان [گیاهی]
		Dugong dugon	گاو دریایی حقیقی [جانوری]

Dugongidae گاودریائیان [جانوری]
duodenum دوازدهه، اثنی عشر [عمومی]
duplicate¹ دو تا شدن [عمومی]
duplicate² دو تا شده [عمومی]
duplication دو تاشدگی [عمومی]
syn. chromosomal duplication,
doubling
durian خارگیل [گیاهی]
dystrophia → *dystrophy*
dystrophic دُش پرورد [عمومی]
dystrophy دُش پروردگی [عمومی]
syn. dystrophia

E

eardrum → *tympanic membrane*
Ebenaceae خرمالوئیان [گیاهی]
ecological pyramid
هرم بوم شناختی [عمومی]
syn. food pyramid,
Eltonian pyramid
ecological race
نژاد بوم شناختی [عمومی]
ecological system → *ecosystem*
ecospecies بوم گونه [عمومی]
ecosystem بوم سازگان [عمومی]
syn. ecological system
ecotone مرز بوم [عمومی]
ectoderm برون پوست [عمومی]

ectodermic/ ectodermal

برون پوستی [عمومی]
ectoparasite برون انگل [میکرب]
ectoparasiticide برون انگل کش [میکرب]
ectoplasm برمیان یاخته [عمومی]
syn. ectosarc
ectoplasmatic برمیان یاخته ای [عمومی]
ectosarc → *ectoplasm*
editosome ویرایش تن [ژن]
egg → *ovum*
egg cell → *ovum*
Egretta eulophotes قار چینی [جانوری]
Egretta vinaceigula

قار گلو سرخ [جانوری]

ektexine برون پوش بیرونی [عمومی]
Elaeagnaceae سنجدیان [گیاهی]
Elaeagnus سنجد [گیاهی]
Elasmobranchii

نرم آبشش داران [جانوری]

electrochemical gradient

شیب الکتروشیمیایی [عمومی]

electrospray ionisation time-of-flight

زمان پرواز سنجی یونش الکتروافشانه ای [پروتگان]

abbr. ESI-TOF

Elephantidae فیلان [جانوری]

elongation طول افزایش [ژن]

Eltonian pyramid

→ *ecological pyramid*

Emberizidae	زردپره‌ایان [جانوری]	endosperm	درون‌دانه [عمومی]
embryo	رویوان [عمومی]	endosteal	درون‌استی [عمومی]
embryogenesis	رویوان‌زایی [عمومی]	endosteum	درون‌است [عمومی]
embryogenetic	رویوان‌زایشی [عمومی]	endostitis/endostetis	درون‌است‌آماس [عمومی]
embryology	رویوان‌شناسی [عمومی]	enhanceosome	افزای‌تن [ژن]
embryonal → embryonic		enhancer	افزایشگر [ژن]
embryonic	رویوانی [عمومی]		<i>syn.</i> strong positive element, SPE, upstream activator sequence, UAS
<i>syn.</i> embryonal		enhancer element	عنصر افزایشگر [ژن]
embryophore	رویوان‌بَر [عمومی]	enhancer mutation	جهش افزایشگر [ژن]
Embryophytes	رویوان‌داران [گیاهی]	enhancer sequence	توالی افزایشگر [ژن]
endexine	برون‌پوش درونی [عمومی]	envelope	پوش [میکرب]
endocardium	درون‌شامه قلب، درون‌شامه ^۲ [عمومی]	environmental biotechnology	زیست‌فناوری زیست‌محیطی [ژن]
endocarp	درون‌بَر [عمومی]	environmental microbiology	میکروبی‌شناسی محیطی [میکرب]
endocytosis	درون‌بَری [عمومی]	Ephedraceae	اُرمکیان [گیاهی]
endoderm	درون‌پوست [عمومی]	epiallele	وَرادگره [ژن]
endodermic/ endodermal	درون‌پوستی [عمومی]	epicardium	برون‌شامه قلب، برون‌شامه ^۲ [عمومی]
endolymph	درون‌تنابه [عمومی]	epicarp	روبَر [عمومی]
endolymphatic	درون‌تنابه‌ای [عمومی]		<i>syn.</i> epicarpium
endonuclease	درون‌نوکلئاز [ژن]	epicarpium → epicarp	
endoparasite	درون‌انگل [میکرب]	epiderm	روپوست [عمومی]
endoplasm	درمیان‌یاخته [عمومی]		
endoplasmic	درمیان‌یاخته‌ای [عمومی]		
endoplasmic reticulum	شبکه درمیان‌یاخته‌ای [عمومی]		
<i>abbr.</i> ER			
endosomal	درون‌تنی [عمومی]		
endosome	درون‌تن [عمومی]		

epidermic(al) رو پوستی [عمومی]
 epididymis خاگ [عمومی]
 epididymitis خاگ آماس [عمومی]
 epigenesis پس زایش [عمومی]
 epigenetic پس زایشی [عمومی]
 epigenetics وراثت شناسی [ژن]
 epigenetic variation
 گوناگونی وراثتی [ژن]
 Epigenome وراثتگان [ژن]
 Epigenomics وراثتگان شناسی [ژن]
 epigenotype وراثت نمود [ژن]
 epiglottis برچاکنای [عمومی]
 epiphysis → epiphysis gland
 epiphysis gland
 غده رومغزی، رومغزی [عمومی]
 syn. epiphysis
 episperm رودانه [عمومی]
 epistasis روایستایی [ژن]
 epistatic gene ژن روایستا [ژن]
 epithem رو آکنه [عمومی]
 Equidae اسپییان [جانوری]
 Equisetaceae دم اسپییان [گیاهی]
 Equus gervyi گورخر گروی [جانوری]
 Equus hemionus
 گورخر آسیایی [جانوری]
 ER → endoplasmic reticulum
 Eretmochelys imbricata
 لاک پشت نوک عقابی پولکی [جانوری]
 Ericales خلنگ سنانان [گیاهی]
 ESI-TOF
 → electrospray ionisation time-
 of-flight

Eubalaena australis
 هوننگ جنوبی [جانوری]
 Eubalaena glacialis
 هوننگ یخچالی [جانوری]
 Eubalaena japonica
 هوننگ ژاپنی [جانوری]
 Eucaryotae/ Eukaryotae
 هوهسته ای ها [عمومی]
 euchromatin هوفامینه [ژن]
 eukaryon → eukaryote
 eukaryosis/ eucaryosis
 هوهستگی [عمومی]
 eukaryote/ eucaryote
 هوهسته ای [عمومی]
 syn. eukaryon
 eukaryotic/ eucaryotic
 هوهسته ای [عمومی]
 Euonymus گوشوارکی [گیاهی]
 Euphorbia فرقیون [گیاهی]
 Euphorbiaceae فرقیونیان [گیاهی]
 Eurynorhynchus pygmeus
 آبچلیک نوککاشقی کوتوله [جانوری]
 eustachian tube شیپور استاش [عمومی]
 syn. auditory tube
 eutrophia → eutrophy
 eutrophic هوپرورد [عمومی]
 eutrophication هوپرورش [عمومی]
 eutrophy هوپروردگی [عمومی]
 syn. eutrophia
 evapotranspiration
 برتراندمش، تبخیر - تعرق [عمومی]
 syn. total evaporation,
 water loss, fly-off

evolutionary genomics	ناقل بیانی [ژن]	expression vector
ژنگان‌شناسی تکاملی، ژنگان‌شناسی فرگشتی [ژن]		<i>syn.</i> expression cloning vector, transcription vector
exchange diffusion	پخش مبادله‌ای [عمومی]	extinction
		[انقراض [عمومی]
excitable cell	یاخته تحریک‌پذیر [عمومی]	exudate
		[برون‌زهه [عمومی]
excitable cell membrane		<i>syn.</i> exudation ¹
→ excitable membrane		exudation¹ → exudate
excitable membrane		exudation²
غشای تحریک‌پذیر [عمومی]		[برون‌زهش [عمومی]
<i>syn.</i> excitable cell membrane		exudative
excrement → excretion ²		[برون‌زهشی [عمومی]
excrete	دفع کردن [عمومی]	F
excretion¹	دفع [عمومی]	Fabaceae
excretion²	ماده دفعی [عمومی]	[باقلائیان [گیاهی]
<i>syn.</i> excrement		<i>syn.</i> Leguminosae
excretory	دفعی [عمومی]	Fabales
exine	برون‌پوش [عمومی]	[باقلاسانان [گیاهی]
exo → exonuclease		facilitated diffusion
exocarp	برون‌بر [عمومی]	پخش آسان [عمومی]
exocytosis	برون‌رانی [عمومی]	<i>syn.</i> uniport, carrier membrane diffusion
exon	بیانه [عمومی]	facultative heterochromatin
exonic	بیانه‌ای [عمومی]	دگر فامینه اختیاری [ژن]
exonuclease	برون‌نوکلئاز [ژن]	Fagaceae
<i>abbr.</i> exo		[راش‌پیان [گیاهی]
expressed genome	ژنگان بیان‌شده [ژن]	Fagales
		[راش‌سانان [گیاهی]
expression cloning vector		Fagus
→ expression vector		[راش [گیاهی]
expression genomics	ژنگان‌شناسی بیانی [ژن]	Falco naumanni
		شاهین ناؤومان [جانوری]
		Falconidae
		[شاهپیان [جانوری]
		Falconiformes
		[شاهپیان‌سانان [جانوری]
		Fallopian tube
		[لوله فالوپ [عمومی]

false fruit → pseudocarp	flagellate ²	تاژک‌دار ^۲ [میکرب]
family	flagellin	تاژکینه [میکرب]
fastidious	flagellum	تاژک [میکرب]
fauna	fleshy fruit → succulent	
faunistic	flora	گیاهگان [عمومی]
faunistics	flora → microflora	
Felidae	floret	گلچه [عمومی]
fertility restorer line	<i>syn. floscule, flosculus</i>	
رگه بازگردان باروری	floristic	گیاهگانی [جانوری]
<i>syn. restorer line</i>	floristics	گیاهگان‌شناسی [جانوری]
fetal	floscule → floret	
جنینی، زهسانی [عمومی]	flosculus → floret	
fetoscope	fly-off → evapotranspiration	
جنین‌بین، زهسان‌بین [عمومی]	foldamer	تاب‌پار [پروتگان]
fetoscopy	folded protein	پروتئین تابیده [پروتگان]
جنین‌بینی، زهسان‌بینی [عمومی]	folding enzyme	
fetus/ foetus	زی‌مایه تاب‌پار [پروتگان]	
جنین، زهسان [عمومی]	folding nucleus	هسته تاب‌پار [پروتگان]
fibrous protein	fold library	گنجینه تاب [پروتگان]
پروتئین رشته‌ای [پروتگان]	foldome	تابگان [پروتگان]
filament	follicle ¹	انبانک [عمومی]
میله پرچم [عمومی]	follicle ²	برگه ^۲ [گیاهی]
fimbria	follicular	انبانکی [عمومی]
کرک [میکرب]	folliculate	انبانکی‌شده [عمومی]
firing level → threshold	folliculose	انبانک‌دار [عمومی]
potential	food chain	زنجیره غذایی [عمومی]
firing point	<i>syn. trophic chain,</i>	
→ threshold potential	<i>trophic pathway</i>	
fissure of Rolando	food cycle	چرخه غذایی [عمومی]
شیار رولاندو [عمومی]	food nexa → food web	
fissure of Sylvius		
شیار سیلیویوس [عمومی]		
fixity of species		
نظریه ثبات انواع، ثبات انواع [عمومی]		
flagellar motor → basal body ¹		
flagellate ¹		تاژک‌دار ^۱ [میکرب]

food pyramid		gamete	کامه [عمومی]
→ ecological pyramid		gametic	کامه‌ای [عمومی]
food web	شبکه غذایی [عمومی]	gametocyte	کام‌یاخته [عمومی]
syn. food nexe		gametogenesis	کامه‌زایی [عمومی]
four-way hybrid → double cross		gametogenic	کامه‌زایشی [عمومی]
Frankenia	شبنمی [گیاهی]	gametophore	کامه‌بَر [عمومی]
Frankeniaceae	شبنمیان [گیاهی]	gametophyte	کامه‌رُست [عمومی]
free diffusion	پخش آزاد [عمومی]	gangliated → ganglionated	
Fringillidae	سهره‌ایان [جانوری]	gangliocyte	گره‌یاخته [عمومی]
fruit	میوه [گیاهی]	ganglion	گره عصبی، گره [عمومی]
Fulica atra atra		ganglionated	گره‌دار [عمومی]
	چنگر پیشانی سفید حقیقی [جانوری]	syn. gangliated	
Fumaria	شاهتره [گیاهی]	ganglion cell	یاخته گرهی [عمومی]
Fumariaceae	شاهتره‌ایان [گیاهی]	ganglionic	گره‌ی [عمومی]
functional genomics		ganglionitis	گره‌آماس [عمومی]
	ژنگان‌شناسی کارکردی [ژن]	gastrula	کُماله [عمومی]
fungal filament → hypha		gastrulation	کُمالگی [عمومی]
fungemia/ fungaemia		Gavia adamsii	غواص آدامز [جانوری]
	قارچ‌خونی [میکرب]	Gavia arctica arctica	
	syn. mycethemia, mycohemia		غواص قطبی حقیقی [جانوری]
Fungi	قارچان، قارچها [گیاهی]	Gavia arctica suschkini	
fungistatic	قارچ‌ایستاد [میکرب]		غواص قطبی گلو سیاه [جانوری]
fusiform initial		Gavia immer immer	
	پیش‌آغازۀ دوکی شکل [گیاهی]		غواص دوده‌ای حقیقی [جانوری]
		Gavialidae	تمساح پوزه‌باریکان [جانوری]
		Gavialis gangeticus	
			تمساح پوزه‌باریک گنگی [جانوری]
		Gavia stellata	غواص ستاره‌ای [جانوری]
		Gaviidae	غواصیان [جانوری]
		Gaviiformes	غواص‌سانان [جانوری]
Galliformes	ماکیان‌سانان [جانوری]		
gametangium	کامه‌دان [عمومی]		

G

Gazella cuvieri	غزال کوویه [جانوری]	gene replacement	جایگزینی ژن [ژن]
Gazella dama	غزال ابلق [جانوری]	gene silencing	خاموش‌سازی ژن [ژن]
Gazella dorcas	غزال گرمسیری [جانوری]	gene surgery → gene therapy	
Gazella gazella	غزال حقیقی [جانوری]	gene therapy	ژن‌درمانی [ژن]
Gazella lelptoceros	غزال نازک‌شاخ [جانوری]	<i>syn. gene surgery</i>	
Gazella subgutturosa	غزال ایرانی [جانوری]	genetic¹	ژن‌شناختی [عمومی]
		<i>syn. genetical</i>	
gel diffusion		genetic² → genic	
→ immunodiffusion		genetical → genetic¹	
gene	ژن [عمومی]	genetic burden → genetic load	
gene action	ژن‌کنش [ژن]	genetic code	رمز ژنی [ژن]
gene activation	کُنانش ژن، فعال‌سازی ژن [ژن]	genetic drift	رائش ژنی [ژن]
gene bank	بانک ژن [ژن]	genetic equilibrium	تبادل ژنی [ژن]
genecology	ژن‌بوم‌شناسی [ژن]	genetic homeostasis	هم‌ایستایی ژنی [ژن]
gene complex	همتافت ژنی [ژن]	genetic imprinting	نقش‌بست ژنی [ژن]
gene conversion	تبدیل ژن [ژن]	geneticist	ژن‌شناس [عمومی]
gene disruption	گسیختگی ژنی [ژن]	genetic load	بار ژنی [ژن]
gene expression	بیان ژن [عمومی]	<i>syn. genetic burden</i>	
gene fixation	تثبیت ژن [ژن]	genetic marker	نشانه‌گر ژن‌شناختی [ژن]
gene flow	جریان ژن [ژن]	genetic probe → gene probe	
gene-for-gene theory	نظریه ژن برای ژن [ژن]	genetics	ژن‌شناسی [عمومی]
gene library	کنجینه ژن [ژن]	genic	ژنی [عمومی]
<i>syn. clone library</i>		<i>syn. genetic²</i>	
gene pool	خزانه ژن [ژن]	genocopic	ژن‌نما [عمومی]
gene probe	کاوند ژنی [ژن]	genocopy	ژن‌نمایی [عمومی]
<i>syn. genetic probe</i>		genom	ژنگان [ژن]
general combining ability	ترکیب‌پذیری عام [ژن]	genome array	آرایه ژنگانی [ژن]

genome chip	تراشه ژنگانی [ژن]	Ginkgo	کهن‌دار [گیاهی]
genome map	نقشه ژنگان [ژن]	Ginkgoaceae	کهن‌داریان [گیاهی]
genome mapping	نقشه‌نگاری ژنگان [ژن]	Glareola nordmanni	چلچله بیابانی بال‌سیاه [جانوری]
genome walking	ژنگان‌پیمایی [ژن]	Glareola pratincola	چلچله بیابانی بال‌سرخ [جانوری]
genomic DNA library		Glareolidae	چلچله‌بیابانیان [جانوری]
→ genomic library		Globicephala melas	دولفین گوی‌سر باله‌بلند [جانوری]
genomic imprinting	نقش‌بست ژنگانی [ژن]	globular protein	پروتئین کروی [پروتئین]
genomic library	گنجینه ژنگان [ژن]	glomerulus	کلافک [عمومی]
syn. genomic DNA library		glottis	چاکنای [عمومی]
genomics	ژنگان‌شناسی [ژن]	glucogenesis	گلوکوززایی [عمومی]
genotype	ژن‌نمود [عمومی]	glucogenic	گلوکوززایشی [عمومی]
genotypic	ژن‌نمودی [عمومی]	gluconeogenesis	نوگلوکوززایی [عمومی]
Gentiana	گل‌سپاسی [گیاهی]	syn. glyconeogenesis,	
Gentianaceae	گل‌سپاسیان [گیاهی]	neoglucogenesis	
Gentianales	گل‌سپاسی‌سانان [گیاهی]	gluconeogenetic/ glyconeogenetic	نوگلوکوززایشی [عمومی]
genus	سرده [عمومی]	syn. neoglucogenetic	
geotropic	زمین‌گرا [عمومی]	glycocalyx	قندپوسته [میکرب]
geotropism	زمین‌گرایی [عمومی]	glycogenesis	گلیکوژن‌زایی [عمومی]
Geraniaceae	شمعدانیان [گیاهی]	syn. glycogeny	
Geraniales	شمعدانی‌سانان [گیاهی]	glycogenetic	گلیکوژن‌زایشی [عمومی]
germlinal mutation	جهش زایشی [ژن]	syn. glycogenic	
germ-line mutation	جهش رگه زایشی [ژن]	glycogenic → glycogenetic	
Geronticus eremita	پیرمرغ گوشه‌گیر [جانوری]	glycogenolysis	گلیکوژن‌کافت [عمومی]
Gesneriaceae	جسینریان، بنفشه‌افریقائی‌ان [گیاهی]		
gigantism	غول‌پیکری [عمومی]		

glycogenolytic [عمومی] گلیکوژن‌کافتی	granular [عمومی] ریزدانه‌ای
glycogenesis [عمومی] گلیکوژن‌انباشت	<i>syn. granulate</i>
glycogeny → glycogenesis	granulate → granular
glycolysis/glucolysis	granulation [عمومی] ریزدانه‌ای شدن
[قندکافت [عمومی]	granule [عمومی] ریزدانه
glycolytic [عمومی] قندکافتی	granuliferous¹ [عمومی] ریزدانه‌بر
Gnetaceae [گنتومیان [گیاهی]	granuliferous² → granulose
Gnetales [گنتوم‌سانان [گیاهی]	granulocyte
Gnetum [گنتوم [گیاهی]	[گویچه سفید چندهسته‌ای، چندهسته‌ای [عمومی]
Golgi's apparatus	granulose [عمومی] ریزدانه‌دار
[دستگاه گلژی [عمومی]	<i>syn. granuliferous²</i>
gonad [گند [عمومی]	granum [دانگان [گیاهی]
gonadal [گندی [عمومی]	green biotechnology
<i>syn. gonadial, gonadic</i>	[زیست‌فناوری سبز [ژن]
gonadectomy [گندبرداری [عمومی]	Grossulariaceae [انگورفرنگیان [گیاهی]
gonadial → gonadal	ground meristem [سرلاد زمینه [گیاهی]
gonadic → gonadal	ground parenchyma
gonadogenesis [گندزایی [عمومی]	[نرم‌آکنه زمینه [گیاهی]
gonadopathy [گندآسیب [عمومی]	ground tissue [بافت زمینه [گیاهی]
Gorilla beringei	Gruidae [درنائیان [جانوری]
[گوریل کوهستانی [جانوری]	Gruiformes [درناسانان [جانوری]
Gorsachius goisagi	Grus japonensis [درنای ژاپنی [جانوری]
[غم‌خورک شب‌زی ژاپنی [جانوری]	Grus leucogeranus
Graafian follicle	[درنای سیبریایی [جانوری]
→ ovarian follicle	Grus monacha
Graafian vesicle	[درنای کلاهخودی [جانوری]
→ ovarian follicle	Grus nigricollis
Gramineae → Poaceae	[درنای گردن‌سیاه [جانوری]
Grampus griseus	Grus vipio [درنای قفاسفید [جانوری]
[دولفین خاکستری گریسو [جانوری]	guard cell [یاخته نگهبان [عمومی]

gum	صمغ [گیاهی]	heat-shock promoter	پیش‌بر گرماشوک [ژن]
gummiferous	صمغ‌بر [گیاهی]	heat-shock protein activity	
gummy	صمغی [عمومی]	→ protein refolding	
guttation	زهش، تعریق ^۲ [عمومی]	Hedera	عَشَقَه [گیاهی]
<i>syn. sudation</i> ¹		hepatics	→ Liverworts
guttational	زهشی، تعریقی [عمومی]	Hepatophyta	جگرواش‌تباران [گیاهی]
gynodiocious	ماده-دوپایه [عمومی]	herbivore	علف‌خوار [جانوری]
gynaecium /Gynoecium	→ pistil	<i>syn. herbivorous, herbivorous</i>	animal, phytophagous
gynomonoecious	ماده-یک‌پایه [عمومی]	herbivorous	→ herbivore
gynophore	مادگی‌بر [عمومی]	herbivorous animal	→ herbivore
	H	herbivory	علف‌خواری [جانوری]
hematocrit	خون‌بهر [عمومی]	hereditary	وراثتی [عمومی]
halfsib	ناتنی [ژن]	heredity	وراثت [عمومی]
halfsib mating	ناتنی‌آمیزی [ژن]	hesperidium	پرتقالی [گیاهی]
Haliaeetus albicilla		heterocellular ray	اشعه‌ناجوریاخته [گیاهی]
	عقاب دریایی دم‌سفید [جانوری]	heterochromatin	دگرفامینه [ژن]
Haliaeetus leucoryphus		heterochromatization	
	عقاب دریایی پالاس [جانوری]		دگرفامینه‌ای شدن [ژن]
Haliaeetus pelagicus		heterogamete	ناجورکامه [عمومی]
	عقاب دریایی ساحلی [جانوری]	<i>syn. anisogamete</i>	
Halichoerus grypus		heterogametic	ناجورکامه‌ای [عمومی]
	فک خاکستری [جانوری]	<i>syn. anisogametic</i>	
Hamamelidaceae	آنجیلیان [گیاهی]	heterogamous	ناجورکام [عمومی]
Hamamelidales	آنجیلی‌سانان [گیاهی]	heterogamy	ناجورکامی [عمومی]
haploid	تک‌لاد [عمومی]	heterologous genes	ژنهای دگرساخت [ژن]
haploidy	تک‌لادی [عمومی]		
heat-shock gene	ژن گرماشوک [ژن]		

heterosomal	ناجورفام‌تنی [عمومی]	Hominidae	نخستینیان [جانوری]
heterosome	ناجورفام‌تن [عمومی]	homocellular ray	اشعه‌جوریاخته [گیاهی]
heterotroph	دگرپرورد ^۱ [عمومی]	homologous genes	ژنهای هم‌ساخت [ژن]
heterotrophic	دگرپرورد ^۲ [عمومی]	homozygosity → homozygosis	جورتخمی [عمومی]
heterotrophy	دگرپروردگی [عمومی]	homozygosis	جورتخمی [عمومی]
heterozygosity → heterozygosis	ناجورتخمی [عمومی]	<i>syn. homozygosity</i>	
heterozygosity	ناجورتخمی [عمومی]	homozygote	جورتخم ^۱ [عمومی]
heterozygote	ناجورتخم ^۱ [عمومی]	homozygous	جورتخم ^۲ [عمومی]
heterozygote advantage		honeydew	عسلک [عمومی]
→ overdominance		hook	قلاب [میکرب]
heterozygous	ناجورتخم ^۲ [عمومی]	hornworts	شاخ‌واشان [گیاهی]
hibernal	زمستانی [عمومی]	house-keeping protein	پروتئین خانه‌بان [پروتگان]
<i>syn. hiemal</i>		HPI → human protein index	
hibernation	زمستان‌خوابی [جانوری]	hub protein	پروتئین کانونی [پروتگان]
<i>syn. winter sleep,</i>		human protein index	نمایه پروتئینی انسان [پروتگان]
<i>deep hibernation</i>		<i>abbr. HPI</i>	
hibernator	زمستان‌خواب [عمومی]	humic	گیاخاکی [عمومی]
hiemal	→ hibernal	Humification	گیاخاک‌شدگی، گیاخاک‌سازی [عمومی]
Hippocamelus bisulcus	گوزن آندی قهوه‌ای [جانوری]	humus	گیاخاک [عمومی]
hippocampal	اسبکی [عمومی]	Huso dauricus	فیل‌ماهی دائوری [جانوری]
hippocampus	اسبک مغز، اسبک [عمومی]	Huso huso	فیل‌ماهی حقیقی [جانوری]
Hippocastanaceae	شاه‌بلوط‌هندیان [گیاهی]	Hyacinthaceae	سنبلیان [گیاهی]
Hippuridaceae	دُم‌قاطریان [گیاهی]	Hyacinthus	سنبل [گیاهی]
Hippuris	دُم‌قاطر [گیاهی]	hybrid	دورگه [عمومی]
Hirundinidae	چلچله‌ایان [جانوری]		
Hirundo atrocaerulea	چلچله آبی‌رنگ [جانوری]		

hybridism	دورگه‌ای [عمومی]	hypophysis gland	غدهٔ زیرمغزی [عمومی]
<i>syn. hybridity</i>			
hybridity → hybridism		hypostasis	زیرایستایی [ژن]
hybridization	دورگه‌سازی، دورگه شدن [عمومی]	hypostatic gene	ژن زیرایستا [ژن]
hybridize	دورگه ساختن [عمومی]	hypothalamus	زیرنهنج [عمومی]
hybrid promoter	پیش‌بَر دورگه [ژن]	hypotrophic	کم‌پرورد [عمومی]
hydathode	روزنهٔ آبی [عمومی]	hypotrophy	کم‌پروردگی [عمومی]
Hydrocharis	تخت‌قورباغه [گیاهی]	<i>syn. abiotrophy</i>	
Hydrocharitaceae	تخت‌قورباغه‌ایان [گیاهی]		
Hypericaceae	گل‌راعیان [گیاهی]	I	
Hypericum	گل‌راعی [گیاهی]	Icteridae	سیاه‌پره‌ایان [جانوری]
Hyperoodon ampullatus	نهنگ پُر دندان بَطری‌بینی [جانوری]	ileum	دراززوده [عمومی]
Hyperpolarization	بیش‌قطبش، بیش‌قطبیدگی [عمومی]	<i>syn. intestinum ileum</i>	
hyperpolarized	بیش‌قطبیده [عمومی]	Ilex	خاس [گیاهی]
hypertrophia → hypertrophy		Immunodiffusion	پخش ایمنی‌شناختی [عمومی]
hypertrophic	بیش‌پرورد [عمومی]	<i>syn. gel diffusion</i>	
hypertrophy	بیش‌پروردگی [عمومی]	incipient species → semispecies	
<i>syn. hypertrophia</i>		indehiscent	ناشکופا [عمومی]
hypha	نَخینه [گیاهی]	indehiscent fruit	میوهٔ ناشکופا [عمومی]
<i>syn. fungal filament</i>		independent assortment	جورایی ناپسته [ژن]
hyphal	نَخینه‌ای [گیاهی]	individual	فرد [عمومی]
hypoderm	زیرپوست [عمومی]	industrial biotechnology	زیست‌فناوری صنعتی [ژن]
hypodermic(al)	زیرپوستی [عمومی]	industrial microbiology	میکروب‌شناسی صنعتی [میکرب]
Hypolepidaceae	زیرپولکیان [گیاهی]		
hypophysis	زیرمغزی [عمومی]		

inferior ovary	تخمدان تحتانی [عمومی]	Insecta	حشرات [جانوری]
inflorescence	گل آذین [عمومی]	insensible perspiration	تعریق نامحسوس [عمومی]
inflorescence bract	برگه گل آذین [عمومی]		<i>syn. transpiration</i> ¹
inflorescence bud	جوانه گل آذین [عمومی]	insertion	درنهی، درج [ژن]
infraspecific	فروگونه‌ای [عمومی]	insertion mutation/ insertional mutation	جهش درنهی [ژن]
infraspecific level	تراز فروگونه‌ای [عمومی]		<i>syn. addition mutation</i>
infrasubspecific	فروزیرگونه‌ای [عمومی]	insertion sequence	توالی درنهی [ژن]
Inia geoffrensis	شبه‌دولفین آمازونی [جانوری]	insulator	عایق [ژن]
Iniidae	شبه‌دولفینیان [جانوری]	integument	تخمک‌پوش [عمومی]
initial	پیش‌آغاز [گیاهی]		<i>syn. tegument</i>
	<i>syn. initium</i>	interactome	هم‌کنشگان [پروتکان]
initiation	آغازش [عمومی]		<i>f.f. protein interactome</i>
initiation codon	رمزه آغازش [ژن]	interactomics	هم‌کنشگان‌شناسی [پروتکان]
	<i>syn. start codon, initiator codon</i>	intercalary meristem	سرلاد میان‌گرهی [گیاهی]
initiation factor	عامل آغازش [ژن]	interphase	میان‌چهر [عمومی]
initiator¹	آغازگر ¹ [ژن]	Interspecific	بین‌گونه‌ای [عمومی]
initiator²	آغازگر ² [ژن]	interspecific competition	رقابت بین‌گونه‌ای [عمومی]
initiator box	بستک آغازگر [ژن]	interspecific hybrid	دورگه بین‌گونه‌ای [عمومی]
initiator codon			<i>syn. INR element, Inr</i>
	→ initiation codon	interspecific relation	رابطه بین‌گونه‌ای [عمومی]
initiator element	عنصر آغازگر [ژن]	Intestinum ileum	→ ileum
	<i>syn. INR element, Inr</i>	Intestinum jejunum	→ jejunum
initium	→ initial	intine	درون‌پوش [گیاهی]
initium folier	پیش‌آغازه برگ [گیاهی]		
Inr	→ initiator element		
INR element	→ initiator element		

intraspecific	درون گونه‌ای [عمومی]	Juncaceae	سازوئیان [گیاهی]
intraspecific rank	رتبه درون گونه‌ای [عمومی]	Juncaginaceae	سه‌سیخکیان [گیاهی]
intron	میان‌ه [عمومی]	Juncus	سازو [گیاهی]
intronic	میان‌ه‌ای [عمومی]		
Iridaceae	زنبقیان [گیاهی]	K	
Iris	زنبق [گیاهی]	karyokinesis	تقسیم هسته [عمومی]
isogamete	جورکامه [عمومی]	karyokinetic	تقسیم هسته‌ای [عمومی]
isogametic	جورکامه‌ای [عمومی]	kinetosome	جُنباتن [عمومی]
isogamous	جورکام [عمومی]		<i>syn. basal granule, basal body²</i>
isogamy	جورکامی [عمومی]	kingdom	سلسله [عمومی]
isogenic lines	رگه‌های هم‌ژن [ژن]	kinosphere	→ aster
	<i>syn. isolines</i>	Krause's corpuscle	تَنیزهٔ کروز [عمومی]
isolines	→ isogenic lines		
Ixobrychus minutes minutes		L	
	غم‌خورک کوچک حقیقی [جانوری]	Labiatae	→ Lamiaceae
Ixobrychus sturmii		labyrinth	پیچال [عمومی]
	غم‌خورک ریزاندام [جانوری]	labyrinthectomy	پیچال‌برداری [عمومی]
		labyrinthitis	پیچال‌آماس [عمومی]
J		labyrinthotomy	پیچال‌بری [عمومی]
jejunum	تهی‌روده [عمومی]	lac operon	ورزهٔ لاکتوز [عمومی]
	<i>syn. intestinum jejunum</i>	Lagenodelphis hosei	
jordanon	→ microspecies		دولفین بطری‌شکل بورنتویی [جانوری]
Juglandaceae	گردوئیان [گیاهی]	Lagenorhynchus australis	
Juglans	گردو [گیاهی]		دولفین بطری‌پوزهٔ جنوبی [جانوری]
jugular vein	سیاهرگ گردن، سیاهرگ وداجی [عمومی]	Lagenorhynchus acutus	
jumping gene	→ transposon		دولفین بطری‌پوزهٔ پهلوسفید [جانوری]

Lagenorhynchus albirostris

دولفین بطری پوزه نوک سفید [جانوری]

lagging strand رشته پیرو [ژن]**lag growth phase** → lag phase**lag period** → lag phase**lag phase** مرحله تأخیر [عمومی]

syn. lag growth phase, lag period

Lamiaceae نعنائیان [گیاهی]

syn. Labiatae

Lamiales نعناسانان [گیاهی]**Lamnidae** کوسه‌ایان [جانوری]**Lamniformes** کوسه‌سانان [جانوری]**langsatt** → long long**large intestinal** فراخ‌روده‌ای [عمومی]**large intestine** فراخ‌روده [عمومی]**Laridae** کاکائیان [جانوری]**Larus armenicus**

کاکایی ارمنستانی [جانوری]

Larus atlanticus

کاکایی اطلسی [جانوری]

Larus audouinii

کاکایی اودوین [جانوری]

Larus genei کاکایی نوک‌باریک [جانوری]**Larus hemprichii**

کاکایی دودی [جانوری]

Larus ichthyaetus

کاکایی سربزرگ [جانوری]

Larus leucophthalmus

کاکایی چشم‌سفید [جانوری]

Larus melanocephalus

کاکایی سرسیاه [جانوری]

Larus relictus کاکایی بازمانده [جانوری]**Larus saundersi**

کاکایی ساندرز [جانوری]

lateral cerebral sulcus

شیار گیجگاهی [عمومی]

lateral meristem سرلاد جانبی [گیاهی]**latex** شیرابه [گیاهی]**laticifer** شیرابه‌دار، شیرابه‌بر [گیاهی]**laticiferous** شیرابه‌ای [گیاهی]**Lauraceae** برگ‌بوئیان [گیاهی]**Laurales** برگ‌بوسانان [گیاهی]**Laurus** برگ‌بو [گیاهی]**Lawsonia** حنا [گیاهی]**leading strand** رشته پیشرو [ژن]**leaf primordium** آغازۀ برگ [گیاهی]**left colon** → descending colon**legume** نیام [گیاهی]**Leguminosae** → Fabaceae**Lemna** عدسک آبی [گیاهی]**Lemnaceae** عدسک‌آبیان [گیاهی]**Lentibulariaceae** علف‌انبانان [گیاهی]**lenticel** عدسک [عمومی]**Lepidochelys kempii**

لاک‌پشت فلسی کمپ [جانوری]

Lepidochelys olivacea

لاک‌پشت فلسی زیتونی [جانوری]

Lepidoptera پروانه‌سانان [جانوری]**lethal allele** دگرۀ کشنده [ژن]

lethal gene	ژن کشنده [ژن]	Lontra felina	
leucoplast	سفیددیسسه [گیاهی]		سمور آبی گربه‌ای [جانوری]
Leydig's cells	یاخته‌های لیدیگ، یاخته‌های بینابینی بیضه، یاخته‌های بینابینی [عمومی]	Lontra provocax	سمور آبی جنگلی [جانوری]
Liliaceae	سوسنیان [گیاهی]	Loranthaceae	موخوریان [گیاهی]
Liliales	سوسن‌سانان [گیاهی]	Loranthus	موخور [گیاهی]
Lilium	سوسن [گیاهی]	Loxodonta Africana	فیل افریقایی [جانوری]
limbic system	دستگاه کناره‌ای [عمومی]	Lycopodiaceae	پنجه‌گرگیان [گیاهی]
Linaceae	کتانیان [گیاهی]	lymph	تنابه، لنف [عمومی]
Linum	کتان [گیاهی]	lymphatic	تنابه‌ای، لنفی [عمومی]
lipid	چربی، لیپید [عمومی]	lysosome	کافنده‌تن [عمومی]
syn. lipin		Lythraceae	حنائیان [گیاهی]
lipid bilayer	دولایه لیپیدی [عمومی]		
lipin → lipid			
liquid culture	کشت در مایع [میکرب]		
syn. broth culture			
litchi	سُرخالو [گیاهی]		
lithotroph	کانی‌پرورد ^۱ [عمومی]	macrogamete	درشت‌کامه [عمومی]
lithotrophic	کانی‌پرورد ^۲ [عمومی]	syn. megagamete	
lithotrophy	کانی‌پروردگی [عمومی]	Macronectes giganteus	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن جنوبی [جانوری]
Liverworts	جگرواشان [گیاهی]	Macronectes halli	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی [جانوری]
syn. hepatics		macrophage	درشت‌خوار [عمومی]
lobe	لپ [عمومی]	Magnolia	ماگنولیا [گیاهی]
locus	جایگاه [عمومی]	Magnoliaceae	ماگنولیائیان [گیاهی]
Loganiaceae	دُم‌موشیان [گیاهی]	Magnoliales	ماگنولیاسانان [گیاهی]
lomentum	تسبیحی [گیاهی]	maintainer line	رگه نگهدار [ژن]
longan	چشالو [گیاهی]	male sterl line	رگه نرعیتم [ژن]
long long	زرگیل [گیاهی]	Malpighiales	مالپیگی‌سانان [گیاهی]
syn. langsat			

M

Malva	پنیرک [گیاهی]	Megaptera novaeangliae	نهنگ اَبْرالَه نیوانگلندی [جانوری]
Malvaceae	پنیرکیان [گیاهی]	megasporangium	کلان هاگدان [گیاهی]
Malvales	پنیرک‌سانان [گیاهی]	megaspore	کلان هاگ [گیاهی]
mangosteen	ترگیل [گیاهی]	meiosis	کاستمان [عمومی]
Maranta	مارانتا [گیاهی]	meiotic	کاستمانی [عمومی]
Marantaceae	مارانتائیان [گیاهی]	Meissner's corpuscle	تَنیزه مایسنر [عمومی]
marine biocoenosis/		Melia	زیتون تلخ [گیاهی]
marine biocenosis	زی‌سازند دریایی [عمومی]	Meliaceae	زیتون تلخیان [گیاهی]
Marmaronetta angustirostris	اردک مرمری نوک‌باریک [جانوری]	membrane potential	پتانسیل غشا [عمومی]
Marsileaceae	شبدرا بیان [گیاهی]		<i>syn.</i> transmembrane potential
Martyniaceae	مارتینیان، شاخ‌بزبان [گیاهی]	memory cell	یاخته یادسپار [عمومی]
mass extinction	انقراض جمعی [عمومی]	mendelian genetics	ژن‌شناسی مندلی [عمومی]
mastigophora	تاژک‌داران [میکرب]		<i>syn.</i> mendelism
medical bacteriology	باکتری‌شناسی پزشکی [میکرب]	Mendelian population	جمعیت مندلی [ژن]
medical biotechnology	زیست‌فناوری پزشکی [ژن]	Mendelian ratio	نسبت مندلی [ژن]
medical microbiology	میکروب‌شناسی پزشکی [میکرب]	mendelism	→ mendelian genetics
medical mycology	قارچ‌شناسی پزشکی [میکرب]	Mentha	نعنا [گیاهی]
medical parasitology	انگل‌شناسی پزشکی [میکرب]	mericarp	پارِبَر [گیاهی]
medical virology	ویروس‌شناسی پزشکی [میکرب]	meristem	سرلاد [گیاهی]
mega colon → colon		meristemic	سرلادی [گیاهی]
megagamete → macrogamete		Meropidae	زنبورخواریان [جانوری]
		Merops apiaster	زنبورخوار معمولی [جانوری]
		mesocarp	میان‌بَر [عمومی]

mesoderm	میان پوست [عمومی]	microgamete	ریزگامه [عمومی]
mesodermal → mesodermic		microorganic	ریزاندامگانی [عمومی]
mesodermic	میان پوستی [عمومی]	<i>syn. microorganismal</i>	
<i>syn. mesodermal</i>		microorganism	ریزاندامگان [عمومی]
mesophyll	میان برگ [گیاهی]	microorganismal	
mesophyllic	میان برگی [گیاهی]	→ microorganic	
<i>syn. mesophyllous</i>		microphage	ریزخوار [عمومی]
mesophyllous → mesophyllic		microprojectile bombardment	
mesosomal	نیام تنی [عمومی]	→ particle bombardment	
mesosome	نیام تن [عمومی]	micropropagation	ریز تکثیری [عمومی]
messenger RNA	رنای پیک [ژن]	micropylar	سفتی [عمومی]
metabolic	دگرگشتی [عمومی]	micropyle	سفت [عمومی]
metabolism	دگرگشت، سوخت و ساز [عمومی]	microsomal	خردتنی [عمومی]
metabolite	دگرگشته [عمومی]	microsome	خردتن [عمومی]
metaphase	پس چهر [عمومی]	microspecies	ریزگونه [عمومی]
metaxylem	پس چوب [گیاهی]	<i>syn. jordanon</i>	
microbe	میکرب [میکرب]	microtubular	ریزلوله ای [عمومی]
microbicidal concentration	غلظت میکرب کشی [میکرب]	microtubule	ریزلوله [عمومی]
microbicide	میکرب کش [میکرب]	Mimosaceae	کهوریان [گیاهی]
microbiocoenosis/		<i>syn. Mimosoidae</i>	
microbiocenosis	ریزی سازند، ریززی سازند [عمومی]	Mimosoidae → Mimosaceae	
microbiology	میکرب شناسی [میکرب]	minus strand	رشته منفی [ژن]
microbistatic	میکرب ایستان [میکرب]	misfolded protein	پروتئین کژتابیده [پروتئین]
microbody	ریزتن [عمومی]	missense mutation	جهش دگر معنا [ژن]
microfilament	ریز رشته [عمومی]	mitochondrial	راکیزه ای [عمومی]
microfilamentous	ریز رشته ای [عمومی]	mitochondrion	راکیزه [عمومی]
microflora	ریزگان [میکرب]	mitosis	رشته مان [عمومی]
<i>syn. normal microbial flora, flora</i>		mitotic	رشته مانی [عمومی]

- mitral valve** دريچهٔ دولختی [عمومی]
- mixed culture** کشت مخلوط [میکرب]
- mixotroph** آمیزه‌پرورد^۱ [عمومی]
- mixotrophic** آمیزه‌پرورد^۲ [عمومی]
- mixotrophy** آمیزه‌پروردگی [عمومی]
- mobile element** → transposon
- mobile genetic element**
→ transposon
- molecular bacteriology**
باکتری‌شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular chaperone**
پروتئین‌یار مولکولی [ازن]
- molecular microbiology**
میکرب‌شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular mycology**
قارچ‌شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular parasitology**
انگل‌شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular virology**
ویروس‌شناسی مولکولی [میکرب]
- Molluginaceae** گلی‌نازیان [گیاهی]
- Mollugo** گلی‌ناز [گیاهی]
- Molossidae** خفاش دم‌آزادیان [جانوری]
- molten globule** گویچهٔ وارفته [پروتئان]
- Monachus monachus**
شیر دریایی حقیقی [جانوری]
- Monodon monoceros**
شبه‌نهنگ تک‌شاخ [جانوری]
- Monochoria** غلافی [گیاهی]
- monochromasia**
→ monochromatism
- monochromat** تک‌رنگ‌بین [عمومی]
- syn. achromat
- monochromatism** [عمومی]
syn. monochromasia,
achromatism, achromatopsia
- Monodontidae** شبه‌نهنگیان [جانوری]
- monogamous** تک‌کام، تک‌همسر [عمومی]
- monogamy** تک‌کامی، تک‌همسری [عمومی]
- Monotropa** تک‌سو [گیاهی]
- Monotropaceae** تک‌سوئیان [گیاهی]
- Moraceae** توتیان [گیاهی]
- Morina** خارعروس [گیاهی]
- Morinaceae** خارعروسیان [گیاهی]
- Moringa** گزروغنی [گیاهی]
- Moringaceae** گزروغنیان [گیاهی]
- morphospecies** ریخت‌گونه [عمومی]
- morula** توتاله [عمومی]
- morulation** توتالگی [عمومی]
- Morus** توت [گیاهی]
- Mosses** → Bryophyta
- motif** بُن‌مایه [پروتئان]
- motif scanning** بُن‌مایه‌پویی [پروتئان]
- Moutabeaceae** → Polygalaceae
- mRNA** رناپ [ازن]
- mucilage** لعاب [گیاهی]
- mucilaginous** لعاب‌دار، لعابی [گیاهی]
- multifactorial trait**
صفت چندعاملی [ازن]
- multiline variety** رقم چندرگه‌ای [ازن]
- multiple fruit** میوهٔ مرکب [گیاهی]

multiseriate ray	اشعه چندلایه [گیاهی]	N	
Musa	موز [گیاهی]		
Musaceae	موزیان [گیاهی]	Najadaceae	تیزکیان [گیاهی]
Muscicapidae	مگس‌گیریان [جانوری]	Najas	تیزک [گیاهی]
Mustelidae	راسوئیان [جانوری]	nanism	کو‌تولگی [عمومی]
mutagen	جهش‌زا ^۱ [عمومی]	nastic	تنجشی [عمومی]
mutagenesis	جهش‌زایی [عمومی]	nastie	تنجش [عمومی]
mutagenic	جهش‌زا ^۲ [عمومی]	nDNA	دِناس [ژن]
mutant	جهش‌یافته [عمومی]	near isogenic lines	رگه‌های نسبتاً هم‌ژن [ژن]
mutation	جهش [عمومی]	nectar	شهد [گیاهی]
mutational load	بار جهشی [ژن]	nectary	شهددان [گیاهی]
mutation breeding	به‌نژادی جهشی [ژن]	Nelumbo	ثعله باقلا [گیاهی]
muton	جهش‌نه [عمومی]	Nelumbonaceae	ثعله باقلائیان [گیاهی]
mycelial	جُلینه‌ای [گیاهی]	Neobalaenidae	نونهنگیان [جانوری]
mycelium	جُلینه [گیاهی]	neoglucogenesis	
myceloid	جُلینه‌سا [گیاهی]	→ gluconeogenesis	
mycethemia	→ fungemia	Neophocaena phocaenoides	
mycohemia	→ fungemia		نو‌خوک دریایی بی‌باله [جانوری]
mycology	قارچ‌شناسی [میکرب]	nephron	گُردیزه [عمومی]
mycophage	قارچ‌خوار [میکرب]	Nerium	خرزهره [گیاهی]
Mycteria ibis	لک‌لک منقارزرد مصری [جانوری]	Neurobiologist	پی‌عمومی‌شناس، عمومی‌شناس اعصاب [عمومی]
myocardium	ماهیچه قالب [عمومی]	neurobiology	پی‌زیست‌شناسی، زیست‌شناسی اعصاب [عمومی]
myograph	ماهیچه‌نگار [عمومی]	neuroglia	پی‌بان [عمومی]
myography	ماهیچه‌نگاری [عمومی]	neuron	پی‌یاخته، یاخته عصبی [عمومی]
Myrtaceae	موردیان [گیاهی]	nitrification	شوره‌سازی [عمومی]
Myrtales	موردسانان [گیاهی]	node of Ranvier	گره رانویه [عمومی]
Myrtus	مورد [گیاهی]		

non-coding DNA [دناى نارمزگذار [ژن]

non-coding strand

رشته نارمزگذار [ژن]

syn. transcribed strand

nonfastidious [کم نیاز [میکرب]

nonsecretor [ناترشح ساز [عمومى]

nonsense mutation [جهش بی معنا [ژن]

non template strand [رشته نالگو [ژن]

non-transcribed strand

→ coding strand

normal flora [ریزگان طبیعى [میکرب]

normal microbial flora

→ microflora

nucellar [خورشى [عمومى]

nucellus [خورش [عمومى]

nuclear DNA [دناى هسته‌ای [ژن]

nuclear processing of RNA

→ RNA processing

nucleosome [هسته‌تن [عمومى]

nucleotide sequence

توالی نوکلئوتیدی [ژن]

Numenius borealis

گیلان‌شاه شمالی [جانوری]

Numenius tenuirostris

گیلان‌شاه خالدار [جانوری]

nut [فندقى [گیاهى]

nutlet [فندقچه [گیاهى]

Nyctaginaceae [گل‌کاغذیان [گیاهى]

Nymphaea [نیلوفر آبی [گیاهى]

Nymphaeaceae [نیلوفر آبیان [گیاهى]

Nymphaeales [نیلوفر آبی‌سانان [گیاهى]

O

obligatory diapauses

میان‌آسایى اجبارى [عمومى]

Oenothera [گل مغربى [گیاهى]

Oenotheraceae → Onagraceae

offspring → progeny

old culture [کشت کهنه [میکرب]

Olea [زیتون [گیاهى]

Oleaceae [زیتونیان [گیاهى]

oleosome → spherosome

oligotroph [کاستى پرورد^۱ [عمومى]

oligotrophic [کاستى پرورد^۲ [عمومى]

oligotrophy [کاستى پروردگى [عمومى]

omnivore [همه‌چیزخوار [عمومى]

syn. omnivorous, omnivorous

animal, diversivore

omnivorous → omnivore

omnivorous animal → omnivore

Onagraceae [گل مغربیان [گیاهى]

syn. oenotheraceae

oocyte [مام یاخته [عمومى]

oogamete [تخمک کامه [عمومى]

oogamous [تخمک کام [عمومى]

oogamy [تخمک کامى [عمومى]

oogenesis [مامه‌زایی [عمومى]

oogenetic [مامه‌زایشى [عمومى]

oogenetic cycle → ovarian cycle

oogonial [مامه‌زا^۱ [عمومى]

oogonium¹ → archegonium

oogonium²	مامه‌زا ² [عمومی]	organ of Corti	اندام کورتی [عمومی]
oosphere	تخمزا [عمومی]	<i>syn. spiral organ, organum spirale</i>	
ootid	مام‌یاختک [عمومی]	organogenesis	اندام‌زایی [عمومی]
open pollinated	آزادگرده‌افشان [گیاهی]	<i>syn. organogeny</i>	
open pollination	آزادگرده‌افشانی [گیاهی]	organogenetic	اندام‌زایشی [عمومی]
operator	ورزگر [عمومی]	<i>syn. organagenic</i>	
operon	ورزه [عمومی]	organogenic → organogenetic	
Ophioglossaceae	مارزبانیان [گیاهی]	organogeny → organogenesis	
opportunist	فرصت‌طلب [میکرب]	organography	اندام‌نگاری [عمومی]
opportunistic infection	عفونت فرصت‌طلب [میکرب]	organoid	اندام‌بسا [عمومی]
opportunistic pathogen	بیماری‌زای فرصت‌طلب [میکرب]	organotroph	آلی‌پرورد ¹ [عمومی]
optic chiasma	چلیپای بینایی [عمومی]	organotrophic	آلی‌پرورد ² [عمومی]
Opuntia	کاکتوس [گیاهی]	organotrophy	آلی‌پروردگی [عمومی]
Orcaella brevirostris	دولفین نهنگی پوزه‌کوتاه [جانوری]	organum spirale	
Orchidaceae	ثعلبیان [گیاهی]	→ organ of Corti	
Orchis	ثعلب [گیاهی]	ori → replication origin	
Orcinus orca	دولفین - نهنگ قاتل [جانوری]	origin → replication origin	
order	راسته [عمومی]	origin of replication	
Orectolobbiformes	کوسه‌نهنگ‌سانان [جانوری]	→ replication origin	
organ	اندام، عضو [عمومی]	ori site → replication origin	
organelle	اندامک [عمومی]	Orobanchaceae	گل‌جالیزیان [گیاهی]
organic¹	اندامگانی [عمومی]	Orobanche	گل‌جالیز [گیاهی]
organic²	اندامی، عضوی [عمومی]	orthologous genes	ژنهای آرتاساخت [ژن]
organism	اندامگان [عمومی]	Oryx dammah	تیزشاخ افریقایی [جانوری]
		Osmunda	شاه‌سرخس [گیاهی]
		Osmundaceae	شاه‌سرخسیان [گیاهی]
		Osmundales	شاه‌سرخس‌سانان [گیاهی]
		Otaria flavescens	فک‌گوشدار حنایی [جانوری]

Otariidae فک‌گوشداریان [جانوری]

Otis tarda میش‌مرغ ریشدار [جانوری]

Otididae هوبره‌ایان [جانوری]

ovarian cycle چرخه تخمدانی [عمومی]
syn. oogenetic cycle

ovarian follicle انبساط تخمدان [عمومی]
syn. Graafian follicle,
Graafian vesicle

ovary تخمدان [عمومی]

overdominance بیش‌بارزیت [ژن]
syn. heterozygote advantage

overlap hybridization
دورگه‌سازی همپوشان [ژن]

ovular تخمکی [عمومی]

ovulate¹ تخمکدار [عمومی]

ovulate² تخمک گذاشتن [عمومی]

ovulation تخمک‌گذاری [عمومی]

ovulatory تخمک‌گذاشتی [عمومی]

ovule¹
گیامامه، مامه^۱، تخمک گیاهی، تخمک^۱ [عمومی]

ovule² → ovum
مامه^۲، تخمک^۲، تخمک جانوری
syn. egg cell, egg, ovule²

Oxalidaceae شبدرترشکیان [گیاهی]

Oxalidales شبدرترشک‌سانان [گیاهی]

Oxalis شبدرترشک [گیاهی]

Oxyura leucocephala
اردک دم‌باریک سرسفید [جانوری]

P

Pacini's corpuscle

تنبیه پاچینی [عمومی]

Paeonia گل صدتومانی [گیاهی]**Paeoniaceae** گل صدتومانیان [گیاهی]**palatine tonsil** لوزه^۱ [عمومی]syn. tonsil¹, tonsilla palatina**paleospecies** دیرین‌گونه [عمومی]

syn. chronospecies

Palmaceae نخلیان [گیاهی]

syn. Palmae

palmae → Palmaceae**palynology** گرده‌شناسی [عمومی]

syn. pollen analysis

Pandanaceae پیچ‌کاجیان [گیاهی]**Pandanales** پیچ‌کاجی‌سانان [گیاهی]**Pandanus** پیچ‌کاجی [گیاهی]**Pandion haliaetus**

عقاب ماهیگیر دریایی [جانوری]

Pandionidae عقاب ماهیگیریان [جانوری]**Pangasianodeon gigas**

گره‌ماهی بزرگ مکونگی [جانوری]

Papaver شقایق [گیاهی]**Papaveraceae** شقایقیان [گیاهی]**Papaverales** شقایق‌سانان [گیاهی]**paracellular transport**

ترابرد پیرایاخته‌ای [عمومی]

paralogous genes

ژنهای پراساخت [ژن]

- parasite** انگل [میکرب]
- parasiticide** انگل‌کش [میکرب]
- parasitology** انگل‌شناسی [میکرب]
- parasympathetic nerve**
عصب پادهم‌حس، پادهم‌حس [عمومی]
syn. parasympathetic nervous system
- parasympathetic nervous system**
→ parasympathetic nerve
- parasympathomimetic**
والوچ عصب پادهم‌حس، والوچ پادهم‌حس [عمومی]
- parenchyma** نرم‌آکنه [گیاهی]
- Parrotia** آنجیلی [گیاهی]
- partial dominance** بارزیت نسبی [ژن]
- particle acceleration technique**
→ biolistics
- particle bombardment**
ذره‌باران [ژن]
syn. microprojectile bombardment
- particle gun technique**
→ biolistics
- Parulidae** چرخ‌ریسکیان [جانوری]
- Passeriformes** گنجشک‌سانان [جانوری]
- Passiflora** گل ساعتی [گیاهی]
- Passifloraceae** گل‌ساعتیان [گیاهی]
- passive transport**
تراژرد غیرفعال [عمومی]
- peat** پوده [عمومی]
- Pedaliaceae** کنجدیان [گیاهی]
- pedicel** دُمگل [عمومی]
- pedigree breeding**
بهنژادی شجره‌ای [ژن]
- peduncle** دُمگل آذین [عمومی]
- Pelargonium** شمعدانی [گیاهی]
- Pelecanidae** مرغ‌سقایان [جانوری]
- Pelecanoides garnotii**
مرغ‌سقانمای پرویی [جانوری]
- Pelecanoididae** مرغ‌سقانمایان [جانوری]
- Pelecanoiformes**
مرغ‌سقاسانان [جانوری]
- Pelecanus crispus**
مرغ‌سقای کاکلی [جانوری]
- Pelecanus onocrotalus**
مرغ‌سقای سفید [جانوری]
- Pelomedusidae**
لاک‌پشت‌لجنیان [جانوری]
- PEM** → protein expression mapping
- pepo** کدویی [گیاهی]
- peptide fingerprinting**
انگشت‌نگاری پپتید [پروتئکان]
- peptide fragmentation**
اثرانگشت اجزا [پروتئکان]
abbr. PFF
- perforatorium** → acrosome
- perianth** گلپوش [عمومی]
- perianth segment**
قطعه گلپوش [عمومی]
- pericardium**
پیراشامه قلب، پیراشامه [عمومی]

pericarp	پیرا بَر [عمومی]	Phalacrocorax pygmeus	باکلان کوتوله [جانوری]
periderm	پیرا پوست [عمومی]	Phanerogams	پیدازادان [گیاهی]
perilymph/ perilympa	پیرا تنابَه [عمومی]	Phasianidae	قرقاولیان [جانوری]
perilymphatic	پیرا تنابَه‌ای [عمومی]	phellogen	چوب‌پنبه‌پوست [گیاهی]
periosteal	برون‌اُستی [عمومی]	phellogen	چوب‌پنبه‌زا [گیاهی]
<i>syn. periosteous</i>		phenocopic	رُخ‌نما [عمومی]
periosteous → periosteal		phenocopy	رُخ‌نمایی [عمومی]
periosteum	برون‌اُست [عمومی]	phenotype	رُخ‌نمود [عمومی]
periostitis/ periosteitis	برون‌اُست‌آماس [عمومی]	phenotypic	رُخ‌نمودی [عمومی]
perisperm	پیرادانه [عمومی]	phloem	بافت آبکش، آبکش [گیاهی]
Perissodactyla	تک‌سم‌سانان [جانوری]	phloem cell	یاخته آبکش [گیاهی]
peroxisomal	پراُکسی‌تنی [عمومی]	phloem loading	بارگیری آبکش [گیاهی]
peroxisome	پراُکسی‌تن [عمومی]	phloem ray	اشعه آبکش [گیاهی]
perspiration¹	تعریق ¹ [عمومی]	phloem sap	شیره پرورده [گیاهی]
<i>syn. sudation², sweating</i>		phloem unloading	تخلیه آبکش [گیاهی]
perspiration²	عرق [عمومی]	Phlox	گل آتشی [گیاهی]
<i>syn. sweat, sudor</i>		Phoca vitulina	فک خالدار [جانوری]
petal	گلبرگ [عمومی]	Phocidae	فکیان [جانوری]
Petri dish culture	کشت پتری [میکرب]	phocoena dioptrica	خوک دریایی عینکی [جانوری]
PFF		Phocoena phocoena	خوک دریایی حقیقی [جانوری]
→ peptide fragmentation fingerprint		Phocoena spinipinnis	خوک دریایی سیاه [جانوری]
phage → bacteriophage		Phocoenidae	خوک‌دریائیان [جانوری]
phagocyte	بیگانه‌خوار [عمومی]	Phocoenoides dalli	خوک دریایی دال [جانوری]
phagocytosis	بیگانه‌خواری [عمومی]	Phoebetria fusca	مرغ توفان دوده‌ای تیره [جانوری]
Phalacrocoracidae	باکلانیان [جانوری]		
Phalacrocorax nigrogularis	باکلان گلو سیاه [جانوری]		

Phoebetria palpebrata	کاراندام‌شناس [عمومی]	physiologist
مرغ توفان دوده‌ای روشن [جانوری]		physiology¹
Phoenicopteridae	کاراندام [عمومی]	physiology²
بال آتشیان [جانوری]		phytocoenology/ phytocenology
Phoenicopteriformes	گیاسازندشناسی [گیاهی]	
بال آتشی‌سانان [جانوری]		phytocoenosis/ phytocenosis
Phoenicopterus andinus	گیاسازند [گیاهی]	<i>syn. plant community, plant formation, plant groupment</i>
بال آتشی آندی [جانوری]		Phytolacca
Phoenicopterus Jamesi		سرخاب کولی [گیاهی]
بال آتشی جیمز [جانوری]		Phytolaccaceae
Phoenix	خرما [گیاهی]	سرخاب‌کولیان [گیاهی]
photoautotroph	نورخودپرورد [عمومی]	phytophagous → herbivore
photolithotroph	نورکافی‌پرورد [عمومی]	pilin
photolysis	نورکافت [عمومی]	مویکینه [میکرب]
photolytic	نورکافتی [عمومی]	pilus
photoorganotroph	نورآلی‌پرورد [عمومی]	مویک [میکرب]
phototroph	نورپرورد ¹ [عمومی]	PIM → protein interaction mapping
phototrophic	نورپرورد ² [عمومی]	Pinaceae
phototrophy	نورپروردگی [عمومی]	کاجیان [گیاهی]
phototropic	نورگرا [عمومی]	Pinales
phototropism	نورگرایی [عمومی]	کاج‌سانان [گیاهی]
phylogenomics	تبارشناسی [ژن]	pinocytosis
phylum	شاخه ² [گیاهی]	قطره‌خواری [عمومی]
Physeteridae	عنبرنهنگیان [جانوری]	Piper
Physeter macrocephalus	عنبرنهنگ سربزرگ [جانوری]	نفل سیاه [گیاهی]
physiologic(al)	کاراندام‌شناختی [عمومی]	Piperaceae
physiological race	نژاد کاراندام‌شناختی [عمومی]	نفل‌سیاهیان [گیاهی]
		Piperales
		نفل‌سیاه‌سانان [گیاهی]
		Pisces
		ماهیان [جانوری]
		Pistacia
		پسته [گیاهی]
		pistil
		مادگی [عمومی]
		<i>syn. gynoecium, pistillum</i>
		pistilate
		مادگی‌دار [عمومی]
		pistillode
		مادگی‌واره [عمومی]
		pistillum → pistil
		pit
		لان [عمومی]

- Pittosporaceae** [میخک درختیان] گیاهی
- Pittosporum** [میخک درختی] گیاهی
- Planta** [گیاهان، سلسله گیاهی] گیاهی
- Plantaginaceae** [بارهنگیان] گیاهی
- Plantago** [بارهنگ] گیاهی
- plant breeding**
[بهنژادی گیاهی، اصلاح نباتات] [ژن]
- plant community**
→ phytocoenosis
- plant formation**
→ phytocoenosis
- plant groupment**
→ phytocoenosis
- plant population** [جمعیت گیاهی] گیاهی
- plasma** [خوناب] عمومی
- plasma cell** → plasmacyte
- plasmacyte** [یاخته خوناب] عمومی
syn. plasma cell
- plasmic membrane**
[غشای یاخته] عمومی
- plasmid** [دیسک] عمومی
- plasmogamy** [میان یاخته کامی] عمومی
- plastid** [دیسسه] عمومی
- Platalea alba**
[کفچه نوک افریقایی] جانوری
- Platalea leucorodia**
[کفچه نوک اوراسیایی] جانوری
- Platalea minor**
[کفچه نوک مشکین رخ] جانوری
- Platanaceae** [چناریان] گیاهی
- Platanista gangetica gangetica**
[شبه دولفین گنگی حقیقی] جانوری
- Platanistidae**
[شبه دولفین رودیان] جانوری
- Platanus** [چنار] گیاهی
- plate culture** [کشت سطحی] میکرب
- platelet/ plaquette (fr.)**
[گرده] عمومی
- Plegadis falcinellus**
[لک لکی سیاه نوک داسی] جانوری
- pleiotropism** → pleiotropy
- pleiotropy** [چندنمودی] [ژن]
syn. pleiotropism, polypheny
- Plumbaginaceae**
[کلاه میرحسنیان] گیاهی
- plus strand** [رشته مثبت] [ژن]
- Poaceae** [گندمیان] گیاهی
syn. Gramineae
- Poales** [گندم سانان] گیاهی
- Podiceps auritus**
[کشیم گوشک دار] جانوری
- Podiceps grisegena grisegena**
[کشیم گردن سرخ حقیقی] جانوری
- Podicipedidae** [کشیمیان] جانوری
- Podicipediformes** [کشیم سانان] جانوری
- Podocnemis expansa**
[لاک پشت پابلند پهن] جانوری
- Polemoniaceae** [گل آتشیان] گیاهی
- pollen** [گرده] عمومی

- pollen analysis** → palynology
- pollen grain** دانه گرده [عمومی]
- pollen sac** کیسه گرده [عمومی]
- Polygala*** شیرآور [گیاهی]
- Polygalaceae** شیرآوریان [گیاهی]
syn. Diclidantheraceae,
Moutabeaceae,
Xanthophyllaceae
- polygamous** چندکام، چندهمسر [عمومی]
- polygamy** چندکامی، چندهمسری [عمومی]
- polygenic character**
→ polygenic trait
- polygenic trait** صفت چندژنی [ژن]
syn. polygenic character
- polygeny** چندژنی [ژن]
- Polygonaceae** علف هفت بندیان [گیاهی]
- Polygonum*** علف هفت بند [گیاهی]
- polymerase** بسپاراز، پلیمراز [ژن]
- polypheny** → pleiotropy
- polyploid** چندلاد [عمومی]
- polyploidy** چندلادی [عمومی]
- Polypodiaceae** بس پایکیان [گیاهی]
- Polypodiales** بس پایک سانان [گیاهی]
- Polypodium** بس پایک [گیاهی]
- Polysticta stelleri**
اردک خالدار استنار [جانوری]
- Polystictus pectoralis pectoralis**
شبه ژیان مرغ راه راه حقیقی [جانوری]
- pome** سیبی [گیاهی]
- Pontederiaceae**
پونته دریائیان، غلافیان [گیاهی]
- Pontoporia blainvillei**
شبه دولفین پوزه دراز بلن ویل [جانوری]
- Pontoporiidae**
شبه دولفین پوزه درازیان [جانوری]
- population** جمعیت [عمومی]
- population biology**
زیست شناسی جمعیت [عمومی]
- population cycle**
چرخه جمعیت [عمومی]
- population ecology**
بوم شناسی جمعیت [عمومی]
- population genetics**
ژن شناسی جمعیت [ژن]
- population growth**
رشد جمعیت [عمومی]
- population pyramid**
هرم جمعیت [عمومی]
- population size** اندازه جمعیت [عمومی]
- population structure**
ساختار جمعیت [عمومی]
- portal vein** سیاهرگ باب [عمومی]
- Portulaca*** خرفه [گیاهی]
- Portulacaceae** خرفه ایان [گیاهی]
- Porzana parva parva**
یلوه کوچک حقیقی [جانوری]
- Porzana porzana** یلوه حقیقی [جانوری]
- Porzana pusilla intermedia**
یلوه نوک سبز [جانوری]
- post-transcriptional modification** → RNA processing

post transcriptional RNA gene silencing → RNA interference	Proboscidea [جانوری] فیل‌سانان
post-transcriptional RNA processing → RNA processing	Proboscidea [گیاهی] مارتینی، شاخ بزی
Potamogeton [گیاهی] گوشاب	procambial [گیاهی] پیش‌بُن لادی
Potamogetonaceae [گیاهی] گوشابیان	procambium [گیاهی] پیش‌بُن لاد
prefloration → aestivation ¹	Procapra gutturosa [جانوری] غزال - بز مغولی
preformation [عمومی] پیش‌زایش	Prokaryotae/ Procaryotae [عمومی] پیش‌هسته‌ای‌ها
<i>syn.</i> preformism	Procellaria aeuinotialis [جانوری] کبوتر دریایی چانه‌سفید
preformism → preformation	Procellaria cinerea [جانوری] کبوتر دریایی خاکستری
pre-mRNA trans-splicing [ژن] تراپیرایش پیش‌رناپ	Procellaria parkinsoni [جانوری] کبوتر دریایی سیاه
prevernal [عمومی] سر‌بهاری	Procellaria westlandica [جانوری] کبوتر دریایی وست‌لندی
primary culture [میکرب] کشت اولیه	Procellariidae [جانوری] کبوتردریائیان
primary growth [گیاهی] رشد نخستین	Procellariiformes [جانوری] کبوتردریایی‌سانان
primary meristem [گیاهی] سرلاد نخستین	proctalgia → rectalgia
primary phloem [گیاهی] آبکش نخستین	proctectomy → rectectomy
primary structure [ساختار اول پروتکان]	proctitis → rectitis
primary tissue [گیاهی] بافت نخستین	proembryo [عمومی] پیش‌رویوان
primary xylem [گیاهی] بافت چوبی نخستین، چوب نخستین	proembryonic [عمومی] پیش‌رویوانی
Primates [جانوری] نخستی‌سانان	profile [پروتکان] رُخ‌نما ^۲
primer [عمومی] آغازگر ^۳	profiling [پروتکان] رُخ‌نمانگاری
Primordia [گیاهی] آغازها	progeny [ژن] زادگان، نتاج [ژن]
Primordial [گیاهی] آغازهای [گیاهی]	<i>syn.</i> offspring, descendants
primordium [گیاهی] آغازه [گیاهی]	prokaryon → prokaryote
Primula [گیاهی] پامچال [گیاهی]	prokaryosis/ procaryosis [عمومی] پیش‌هستگی
Primulaceae [گیاهی] پامچالیان [گیاهی]	

Procaryotae → Prokaryotae	
prokaryote [عمومی] پیش‌هسته‌ای ^۱	نقشه بیان پروتئین [پروتگان]
<i>syn.</i> prokaryon	
prokaryotic/ procaryotic	نقشه‌نگاری بیان پروتئین [پروتگان]
[عمومی] ^۲ پیش‌هسته‌ای	<i>abbr.</i> PEM
promeristem [عمومی] پیش‌سرلاد [گیاهی]	protein expression map
promoter [عمومی] پیش‌بر	protein expression mapping
promoter core → core promoter	نقشه‌نگاری بیان پروتئین [پروتگان]
propagate [عمومی] تکثیر کردن	<i>abbr.</i> PEM
propagation [عمومی] تکثیر	protein fingerprinting
propagative [عمومی] تکثیری	انگشت‌نگاری پروتئین [پروتگان]
propagator [عمومی] تکثیرگر	protein fold [پروتگان] تاب پروتئین
propagule → propagulum	protein fold disease
propagulum [عمومی] قطعه تکثیر	بیماری تاب پروتئین [پروتگان]
<i>syn.</i> propagule	<i>syn.</i> protein folding-related diseases
prophase [عمومی] پیش‌چهر	protein folding [پروتگان] پروتئین‌تابی
proplast [عمومی] پیش‌دیسسه	protein folding-related disease
Prosopis [گیاهی] کهور	→ protein fold disease
prostate → prostate gland	protein function array
prostate gland [عمومی] پروستات	آرایه کارکرد پروتئین [پروتگان]
<i>syn.</i> prostate	protein-genome → proteome
prostatic [عمومی] پروستاتی	protein interaction map
prostatitis [عمومی] پروستات‌آماس	→ protein-protein interaction map
Proteales [گیاهی] چنارسانان	protein interaction mapping
protein array [پروتگان] آرایه پروتئین	نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها [پروتگان]
protein assay [پروتگان] سنجش پروتئین	<i>abbr.</i> PIM
protein biochip	protein interactome
زیست‌تراشه پروتئین [پروتگان]	→ interactome
protein chip [پروتگان] تراشه پروتئین	protein linkage map
<i>syn.</i> protein microchip, protein-protein interaction chip	→ protein-protein interaction map
	protein microarray
	ریز آرایه پروتئین [پروتگان]
	protein microchip
	→ protein chip

protein misfolding

پروتئین کژتابی [پروتگان]

protein motif بُن‌مایهٔ پروتئین [پروتگان]

protein profile

رُخ‌نمای پروتئین [پروتگان]

protein profiling

رُخ‌نمانگاری پروتئین [پروتگان]

protein-protein interaction chip

→ protein chip

protein-protein interaction map

نقشهٔ برهمکنش پروتئین‌ها [پروتگان]

syn. protein interaction map,

protein linkage map

protein refolding

پروتئین‌بازتابی [پروتگان]

syn. heat-shock protein activity

protein structure

ساختار پروتئین [پروتگان]

protein structure prediction

پیش‌بینی ساختار پروتئین [پروتگان]

protein unfolding

پروتئین‌واتابی [پروتگان]

proteome

پروتگان [پروتگان]

ff. protein-genome

proteome analysis database

دادگان تحلیل پروتگان [پروتگان]

proteome chip تراشهٔ پروتگان [پروتگان]

proteome diversity

→ proteomic diversity

proteome map نقشهٔ پروتگان [پروتگان]

proteome mapping

نقشه‌نگاری پروتگان [پروتگان]

proteome microarray

ریزآرایهٔ پروتگان [پروتگان]

proteome signature

امضای پروتگان [پروتگان]

proteomic diversity

تنوع پروتگانی [پروتگان]

syn. proteome diversity

proteomic fingerprint

اثرانگشت پروتگان [پروتگان]

proteomic profiling

رُخ‌نمانگاری پروتگان [پروتگان]

proteomics پروتگان‌شناسی [پروتگان]

prothallial پیش‌ریسه‌ای [عمومی]

prothalliform پیش‌ریسه‌ریخت [عمومی]

prothallium → prothallus

prothalloid پیش‌ریسه‌سا [عمومی]

prothallus پیش‌ریسه [عمومی]

syn. prothallium

protoderm پیش‌پوست [عمومی]

protodermal پیش‌پوستی [عمومی]

protoplasm درون‌یاخته [عمومی]

protoplast پیش‌یاخته [عمومی]

prototroph تک‌کافی‌پرورد^۱ [عمومی]

prototrophic تک‌کافی‌پرورد^۲ [عمومی]

prototrophy تک‌کافی‌پروردگی [عمومی]

protoxylem پیش‌چوب [گیاهی]

Psephurus gladius

باله‌پارویی شمشیری [جانوری]

pseudocarp [عمومی] میوه کاذب	Pyrola برگ/امروزی [گیاهی]
syn. accessory fruit, false fruit	Pyrolaceae برگ‌امرویدیان [گیاهی]
Pseudocolopteryx dinellianus	Q
[شبه‌مگس‌گیر دینل] [جانوری]	
Pseudoscaphirhynchus fedtschenkoi	quaternary structure
[پوزه‌پارویی سیحونی] [جانوری]	ساختار چهارم [پروتکان]
pseudoscaphirhynchus hermanni	
[پوزه‌پارویی کوچک] [جانوری]	
Pseudoscaphirhynchus kaufmanni	R
[پوزه‌پارویی جیحونی] [جانوری]	Race نژاد [عمومی]
Psilotaceae برهنه‌ساقیان [گیاهی]	Racial نژادی [عمومی]
Psittacidae طوطی‌ایان [جانوری]	Rafflesia رافلنژیا [گیاهی]
Psittaciformes طوطی‌سانان [جانوری]	Rafflesiaceae رافلنژیائیان [گیاهی]
Pteridaceae پرسرخسیان [گیاهی]	Rallidae یلوه‌ایان [جانوری]
Pteridium سرخس عقابی [گیاهی]	rambutan مژکی [گیاهی]
Pteridophyta سرخس‌تباران [گیاهی]	rank رتبه [عمومی]
Pterodroma cahow	Ranunculaceae آلاله‌ایان [گیاهی]
[مرغ توفان بزرگ‌بال برم‌دایی] [جانوری]	Ranunculales آلاله‌سانان [گیاهی]
Pterodroma phaeopygia مرغ توفان	Ranunculus آلاله [گیاهی]
[بزرگ‌بال گالاپاگوسی] [جانوری]	ray اشعه، پرّه [گیاهی]
Pterodroma sandwichensis	ray cell یاخته اشعه [گیاهی]
[مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی] [جانوری]	ray initial پیش‌آغاز اشعه [گیاهی]
puff → chromosome puff	REase
Puffinus creatopus	→ restriction endonuclease
[مرغ آب‌شکاف پاصورتی] [جانوری]	recDNA دنان [ژن]
Punica انار [گیاهی]	receptacle نهج ^۱ [عمومی]
Punicaceae اناریان [گیاهی]	syn. thalamus
pure culture کشت خالص [میکرب]	recessive allele دگره نهفته [ژن]
pure line رگه خالص [ژن]	recessive character
pyrenoid دانک [عمومی]	→ recessive trait

recessive gene	ژن نهفته [ژن]	replication fork	دو شاخه همتاسازی [ژن]
recessiveness	نهفتگی [ژن]	replication origin	مبدأ همتاسازی [ژن]
<i>syn. recessivity</i>		<i>syn. origin of replication, origin, ori site, ori</i>	
recessive trait	صفت نهفته [ژن]	replicative	همتا شده، همتاساختی [عمومی]
<i>syn. recessive character</i>		replicator	همتاساز [عمومی]
recessivity → recessiveness		replicon	همتایه [عمومی]
recipient parent	والد گیرنده [ژن]	replisome	همتاتن [عمومی]
recloning → subcloning		repolarization	باز قطبش [عمومی]
recombinant	نو ترکیب [عمومی]	repressing → repression	
recombinant DNA	دینای نو ترکیب [ژن]	repression	فرونشانی [عمومی]
recombination	نو ترکیبی [عمومی]	<i>syn. repressing</i>	
recon	نو ترکیبه [عمومی]	repressor	فرونشان [عمومی]
rectal	راست رودهای [عمومی]	reproduce	تولید مثل کردن، زادآوری کردن، زاد آوردن [عمومی]
rectalgia	راست رود درد [عمومی]	reproduction	تولید مثل، زادآوری [عمومی]
<i>syn. proctalgia</i>		reproductive	تولید مثل، زادآوری [عمومی]
rectectomy	راست رود برداری [عمومی]	Reptilia	خزندگان [جانوری]
<i>syn. proctectomy</i>		Reseda	اسپرک [گیاهی]
rectitis	راس روده آماس [عمومی]	Resedaceae	اسپرکیان [گیاهی]
<i>syn. proctitis</i>		resident flora	ریزگان مقیم [میکرب]
rectum	راست روده [عمومی]	<i>syn. commensal flora</i>	
<i>syn. straight intestine</i>		residue	مانده [پروتگان]
Recurvirostridae	نوک خنجریان [جانوری]	resin	انگم، رزین [گیاهی]
red biotechnology	زیست فناوری قرمز [ژن]		
regulon	ترازه [عمومی]		
replication	همتاسازی [عمومی]		
replication bubble	حباب همتاسازی [ژن]		
replication eye	چشم همتاسازی [ژن]		

- resting potential**
پتانسیل استراحت [عمومی]
- restorer line**
→ fertility restorer line
- restriction endonuclease**
درون‌نوکلئاز ویژده‌بُر [ژن]
syn. restriction nuclease
abbr. REase
- restriction enzyme**
آنزیم ویژده‌بُر، زی‌مایه ویژده‌بُر [ژن]
- restriction nuclease**
→ restriction endonuclease
- reverse mutation** [ژن] جهش برگشتی
syn. back mutation
- reverse transcriptase**
وارونوشتاز [ژن]
syn. RNA-dependent DNA polymerase, RTase
- reverse transcription**
وارونویسی [ژن]
- reversion** [ژن] برگشت
- Rhamnaceae** [گیاه‌می] عنابیان
- Rhincodontidae** [جانوری] کوسه‌نهنگیان
- Rhincodon typus**
کوسه‌نهنگ مونه‌ای [جانوری]
- Rhinolophidae**
خفاش بینی‌برگه‌ایان [جانوری]
- rhizome/ rhizoma** [عمومی] زمین‌ساقه
- rhizomorph** [عمومی] زمین‌ساقه‌ریخت
- Rhizophora** [گیاه‌می] چندل [گیاه‌می]
- Rhizophoraceae** [گیاه‌می] چندلیان [گیاه‌می]
- ribonucleic acid** [ژن] ریبونوکلئیک‌اسید
- ribosomal RNA** [ژن] رِنای رِناتنی
- ribosome** [عمومی] رِناتن [عمومی]
- ribozyme** [ژن] رِنازیم [ژن]
- right colon** → ascending colon
- R-line** [ژن] رگه آر [ژن]
- RNA** [ژن] رِنای [ژن]
- RNA-dependent DNA polymerase**
→ reverse transcriptase
- RNA editing** [ژن] ویرایش رِنای [ژن]
- RNAi** → RNA interference
- RNA interference** [ژن] تداخل رِنایی [ژن]
syn. RNA-mediated interference, post transcriptional RNA gene silencing
abbr. RNAi
- RNA maturation**
→ RNA processing
- RNA-mediated interference**
→ RNA interference
- RNA polymerase** [ژن] رِنابسپاراز [ژن]
syn. DNA-dependent RNA polymerase
- RNA probe** [ژن] کاوند رِنایی [ژن]
- RNA processing** [ژن] پردازش رِنای [ژن]
syn. post-transcriptional modification, post-transcriptional RNA processing, RNA maturation, nuclear processing of RNA
- ribonuclease** → RNase

RNase	رِناز [ژن]	Saintpaulia	بنفشه آفریقایی [گیاهی]
<i>syn. ribonuclease</i>		Salicaceae	بیدیان [گیاهی]
RNA silencing	رِناخاموشی [ژن]	Salix	بید [گیاهی]
RNA splicing	پیرایش رِنا [ژن]	Salvadora	مسواک [گیاهی]
root primordium	آغازۀ ریشه [گیاهی]	Salvadoraceae	مسواکیان [گیاهی]
Rosa	گل سرخ [گیاهی]	Salviniaceae	سرخس آبیان [گیاهی]
Rosaceae	گل سرخیان [گیاهی]	samara	فندقه بالدار [گیاهی]
Rosales	گل سرخ سانان [گیاهی]	Sambucus	آقطی [گیاهی]
rRNA	رِنار [ژن]	samesense mutation	
RTase → reverse transcriptase			جهش هم معنا [ژن]
Rubia	روناس [گیاهی]	<i>syn. synonymous mutation</i>	
Rubiaceae	روناسیان [گیاهی]	Santalaceae	صندلیان [گیاهی]
Ruffini's corpuscle		Santalales	صندل سانان [گیاهی]
	تَنیزه رافینی [عمومی]	Santalum	صندل [گیاهی]
Ruppia	شورابی [گیاهی]	Sapindaceae	ناترکیان [گیاهی]
Ruppiaceae	شورابیان [گیاهی]	Sapindales	افراسانان [گیاهی]
Ruscaceae	کوله خاسیان [گیاهی]	Sapota	چیکو [گیاهی]
Ruscus	کوله خاس [گیاهی]	Sapotaceae	چیکوئیان [گیاهی]
Ruta	سُداب [گیاهی]	saprophage	پوده خوار [عمومی]
Rutaceae	سُدابیان [گیاهی]	<i>syn. saprophagous</i>	
		saprophagous → saprophage	
		saprophyte	پوده رُست [عمومی]
		saprophytic	پوده رُستی [عمومی]
		sarcophagous → carnivore	
		Sarothrura ayresi	
			دُم کرکی بال سفید [جانوری]
		Sarothrura boehmi	
			بلوه دم کرکی بوهم [جانوری]
		Saxifraga	خاراشکن [گیاهی]
		Saxifragaceae	خاراشکنیان [گیاهی]
S			
saccule	ریزکیسک [عمومی]		
<i>syn. sacculus</i>			
sacculitis			
	ریزکیسک آماس [عمومی]		
sacculus → saccule			
Saiga tatarica tatarica			
	بز تاتاری حقیقی [جانوری]		

Saxifragales	خاراشکن‌سانان [گیاهی]	segmented intestine	→ colon
Schilbeidae	اسبله‌ایان [جانوری]	segregation	واجدایش [ژن]
schizocarp	چاک‌بَر [گیاهی]	segregation distorter	دگرگردان واجدایش [ژن]
sclerenchyma	سخت‌آکنه [عمومی]		<i>abbr.</i> SD
Scolopacidae	آبچلیکیان [جانوری]	segregation distortion	دگرگردی واجدایش [ژن]
Scrophulariaceae	گل‌میمونیان [گیاهی]	Selaginellaceae	علف‌خوکیان [گیاهی]
SD	→ segregation distorter	selection	گزینش، انتخاب [ژن]
secondary cortex	پوست‌پسین [گیاهی]	selective culture	کشت انتخابی [میکرب]
secondary growth	رشد‌پسین [گیاهی]	selfish genetic element	→ transposon
secondary meristem	سرلاد‌پسین [گیاهی]	self-pollinated	خودگرده‌افشان [گیاهی]
secondary phloem	آبکش‌پسین [گیاهی]	self-pollination	خودگرده‌افشانی [گیاهی]
secondary structure	ساختار دوم [پروتئان]	self-splicing	خودپیرایش [ژن]
secondary xylem	بافت چوبی‌پسین، چوب‌پسین [گیاهی]		<i>syn.</i> auto splicing
secrete	ترشح‌کردن [عمومی]	semidominance	نیمه‌بارزیت [ژن]
secretion	ترشح [عمومی]	seminal vesicle	گُشناب‌دان [عمومی]
secretor¹	ترشح‌ساز [عمومی]	semispecies	نیم‌گونه [عمومی]
secretor²	ژن ترشح‌ساز [عمومی]		<i>syn.</i> incipient species, allospecies
	<i>syn.</i> secretor gene	sense strand	رشتهٔ بامعنا [ژن]
secretor gene	→ secretor ²	sensible perspiration	تعریق محسوس
secretory	ترش‌حی [عمومی]	sepal	کاسبرگ [عمومی]
section¹	بخشه [عمومی]	sepal	دیواره‌ای [عمومی]
section²	بُرش [عمومی]	septum	دیواره [عمومی]
seed	دانه [عمومی]	Serinus syriacus	سهره‌ای سوری [جانوری]
seed coat	پوستهٔ دانه [عمومی]	serology	سرم‌شناسی [عمومی]
	<i>syn.</i> testa		
seed plants	گیاهان دانه‌دار [گیاهی]		

serotherapy	سرم‌درمانی [عمومی]	sexual selection	گزینش جنسی [عمومی]
serotinal	بُن‌تابستانی [عمومی]	shake culture	کشت تکانشی [میکرب]
Sertoli's cells	یاخته‌های سیرتولی، یاخته‌های غذادهنده [عمومی]	shuttle vector	ناقل دوکارکردی [ژن] <i>syn. bifunctional vector</i>
serum	سرم [عمومی]	siblings	تنی‌زادگان [ژن] <i>syn. sibs</i>
Sesamum	کنجد [گیامی]	sibling species	گونه‌های همزاد [عمومی] <i>syn. aphanic species,</i> <i>twin species, cryptic species</i>
sex	جنس [عمومی]	sibmating	تنی‌آمیزی [ژن]
sex cell	یاخته جنسی [عمومی] <i>syn. sexual cell</i>	sibs	→ siblings
sex chromatin	فامینه جنسی [عمومی] <i>syn. Bour body</i>	sibship	تنی‌زادگی [ژن]
sex chromosome	فام‌تن جنسی [عمومی]	sieve element	عنصر آبکش، عنصر غربالی [گیامی]
sex determination	تعیین جنسیت [عمومی]	sieve plate	صفحه آبکش، صفحه غربالی [گیامی]
sex development	تکوین جنسی [عمومی] <i>syn. sexual development</i>	sieve tissue	بافت غربالی [گیامی]
sex differentiation	تمایز جنسی [جانوری] <i>syn. sexual differentiation</i>	sigmoid	→ sigmoid colon
sex ratio	نسبت جنسی [عمومی]	sigmoid colon	خم‌روده [عمومی] <i>syn. sigmoid</i>
sexual cell	→ sex cell	silencer	خاموشگر [ژن]
sexual development	→ sex development	silencer element	عنصر خاموشگر [ژن]
sexual differentiation	→ sex differentiation	silent mutation	جهش خاموش [ژن] <i>syn. silent site mutation</i>
sexual dimorphism	دورپختی جنسی [عمومی]	silent site mutation	→ silent mutation
sexual reproduction	تولید مثل جنسی [عمومی]	silicula	خورجینک [گیامی]
		siliqua	خورجین [گیامی]
		Siluriformes	گره‌ماهی‌سانان [جانوری]

Simaroubaceae	عَرَعْرِيان [گیاهی]	Smilacaceae	اَزْمَلْکِيان [گیاهی]
simple diffusion	پخش ساده [عمومی]	Smilax	اَزْمَلْک [گیاهی]
	syn. diffusion	Solanaceae	بادنجانیان [گیاهی]
simple fruit	میوه ساده [گیاهی]	Solanales	بادنجان ساناان [گیاهی]
single cross	دورگه ساده [ژن]	Solanum	بادنجان [گیاهی]
single diffusion	پخش یک‌جانبه [عمومی]	somatic mutation	جهش بدنی [ژن]
sinus	کاوک، سینوس [عمومی]	Sotalia fluviatilis	
sinusitis	کاوک‌آماس [عمومی]		دولفین بطری‌بینی رودی [جانوری]
sinusoid	کاوک‌مانند [عمومی]	source-sink	رابطه مبدأ - مقصد [گیاهی]
siphonogamic		Sousa chinensis	
	→ siphonogamous		دولفین کوهان‌دار چینی [جانوری]
siphonogamous	ماشوره‌کام [عمومی]	Sousa teuszii	
	syn. siphonogamic		دولفین کوهان‌دار اطلسی [جانوری]
siphonogamy	ماشوره‌کامی [عمومی]	SPE → enhancer	
Sirenia	گاودریایی‌سانان [جانوری]	speciation	گونه‌زایی [عمومی]
siRNA	رِناتک [ژن]	species	گونه [عمومی]
skeleton/ squelette (fr.)		specific	گونه‌ای [عمومی]
	استخوان‌بندی، استخوانگان [عمومی]	specific combining ability	
slant culture	کشت در شیب [میکرب]		ترکیب‌پذیری خاص [ژن]
	syn. slope culture	sperm¹ → spermatozoid	
slide/ lame (fr.)	تیغه [عمومی]	sperm²	گُشناب [عمومی]
slide cover/ lamelle (fr.)		spermatid	زام‌یاختک [عمومی]
	تیغک [عمومی]	spermatism	گُشناب‌ریزی [عمومی]
slime layer	لعب‌لایه [میکرب]	spermatocyte	زام‌یاخته [عمومی]
slope culture → slant culture		spermatogenesis	زاده‌زایی [عمومی]
small inhibitory RNA		spermatogenetic	زاده‌زایشی [عمومی]
	رِنای بازدارنده کوچک [ژن]	spermatogonium	زاده‌زا [عمومی]
small interfering RNA		spermatophytes	دانه‌داران [گیاهی]
	رِنای تداخلگر کوچک [ژن]	spermatozoid	زاده ¹ [عمومی]
small intestinal	باریک‌روده‌ای [عمومی]		syn. sperm ¹
small intestine	باریک‌روده [عمومی]		

spermiduct	گُشناب‌راه [عمومی]	splicing	پیرایش [ژن]
Spheniscidae	پنگوئنیان [جانوری]	splicing complex	همتافت پیرایشی [ژن]
Sphenisciformes	پنگوئن‌سانان [جانوری]	spontaneous generation	زایش خودبه‌خودی [ژن]
Spheniscus demersus	پنگوئن افریقایی [جانوری]	sporangium	هاگدان [گیاهی]
Spheniscus humboldti	پنگوئن هومبولت [جانوری]	spore	هاگ [گیاهی]
spherosomal	گوی‌تنی [عمومی]	sporocyte	یاخته‌هاگزا [گیاهی]
spherosome	گوی‌تن [عمومی]	Sporophila cinnamomea	دانه‌خوار دارچینی [جانوری]
syn. oleosome		Sporophila hypochroma	دانه‌خوار بلوطی [جانوری]
sphincter	بنداره [عمومی]	Sporophila palustris	دانه‌خوار مردابی [جانوری]
sphincteral	بنداره‌ای [عمومی]	Sporophila ruficollis	دانه‌خوار گردن‌یاقوتی [جانوری]
syn. sphincteric		sporophila zelichi	دانه‌خوار زلیچ [جانوری]
sphincteralgia	بنداره‌درد [عمومی]	sporophyte	هاگ‌رُست [گیاهی]
sphincterectomy	بنداره‌برداری [عمومی]	sporophytic	هاگ‌رُستی [گیاهی]
sphincteric → sphincteral		stab culture	کشت سنبه‌ای [میکرب]
sphincteritis	بنداره‌آماس [عمومی]	stamen	پرچم [عمومی]
sphincterotome	بنداره‌شکاف، بنداره‌بُر [عمومی]	start codon → initiation codon	
sphincterotomy	بنداره‌شکافی، بنداره‌بُری [عمومی]	Stenella attenuat	دولفین باریک خالدار [جانوری]
spike	خار [میکرب]	Stenella coeruleoalba	دولفین باریک نیلی - سفید [جانوری]
spike potential	پتانسیل نیزه‌ای [عمومی]	Stenella longirostris	دولفین باریک چرخنده [جانوری]
Spinacia	اسفناج [گیاهی]	Sterculiaceae	کاکائوئیان [گیاهی]
spiral	پیچیزه‌ای [عمومی]		
spiral organ → organ of Corti			
spirillum	پیچیزه [عمومی]		
spirometer	دَم‌سنج [عمومی]		
spirometry	دَم‌سنجی [عمومی]		
spliceosome	پیرایش‌تن [ژن]		

Sterna albifrons	
پرستوی دریایی پیشانی سفید [جانوری]	
Sterna balaenarum	
پرستوی دریایی نهنگ‌نشین [جانوری]	
Sterna bengalensis	
پرستوی دریایی کاکلی کوچک [جانوری]	
Sterna bergii	
پرستوی دریایی کاکلی بزرگ [جانوری]	
Sterna bernsteini	
پرستوی دریایی تاجدار چینی [جانوری]	
Sterna caspina	
پرستوی دریایی خزری [جانوری]	
Sterna dougallii	
پرستوی دریایی دوگال [جانوری]	
Sterna hirundo hirundo	
پرستوی دریایی دم‌چلچله‌ای حقیقی [جانوری]	
Sterna maxima albidorsalis	
پرستوی دریایی بزرگ پشت سفید [جانوری]	
Sterna nilotica nilotica	
پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی [جانوری]	
Sterna paradisaea	
پرستوی دریایی بهشتی [جانوری]	
Sterna repressa	
پرستوی دریایی گونه سفید [جانوری]	
Sterna sandvicensis sandvicensis	
پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی [جانوری]	
Sterna saundersi	
پرستوی دریایی ساندرز [جانوری]	
stigma	کُلاله [عمومی]
stoma	روزنه هوایی [عمومی]
stone fruit	→ drupe
straight intestine	→ rectum
strain	سویه [میکرب]
Streptopelia turtur	
	قمری معمولی [جانوری]
strong positive element	
	→ enhancer
structural gene	→ cistron
structural genomics	
	ژنگان‌شناسی ساختاری [ژن]
structural motif	
	بُن‌مایه ساختاری [پروتئکان]
style	خامه [عمومی]
stylopodium	پایک خامه [عمومی]
subclone	زیرهمسانه [ژن]
subcloning/ sub-cloning	
	زیرهمسانه‌سازی [ژن]
	syn. recloning
Subculture	واکشت [میکرب]
suberic	→ suberous
suberification	→ suberization ¹
suberin	چوب‌پنبه [گیاهی]
	syn. cork
suberization¹	
	چوب‌پنبه‌ای‌شدگی، چوب‌پنبه‌ای شدن [گیاهی]
	syn. suberification
suberization²	
	چوب‌پنبه‌ای‌شدگی، چوب‌پنبه شدن [گیاهی]
suberose	→ suberous
suberous	چوب‌پنبه‌ای [گیاهی]
	syn. suberic, suberose

sub-proteome	زیرپروتئان [پروتئان]	symporter	همبَر [عمومی]
subspecies	زیرگونه [عمومی]	synapse	همایه [عمومی]
subspecific	زیرگونه‌ای [عمومی]	synapsis	همایگی [ژن]
succession	توالی [عمومی]	synaptic	همایه‌ای [عمومی]
succulent	میوهٔ گوشتی [گیاهی]	synaptology	همایه‌شناسی [عمومی]
<i>syn. fleshy fruit</i>		synaptosome	همایه‌تن [عمومی]
sudation ¹ → guttation		synchronised culture/	
sudation ² → perspiration ¹		synchronized culture	
sudor → perspiration ²		→ synchronous culture	
summer dormancy		synchronous culture	
→ aestivation ²		کشت همگام [میکرب]	
superdominance	اَبَرارزیت [ژن]	<i>syn. synchronised culture</i>	
superior ovary	تخمدان فوقانی [عمومی]	synergid	هم‌کاره [عمومی]
superspecies	اَبَرگونه [عمومی]	syngamic → syngamous	
superspecific	اَبَرگونه‌ای [عمومی]	syngamous	همگام [عمومی]
supraspecific	فراگونه‌ای [عمومی]	<i>syn. syngamic</i>	
supraspecific level		syngamy	همگامی [عمومی]
تراز فراگونه‌ای [عمومی]		synonymous mutation	
supraspecific rank		→ samesense mutation	
رتبهٔ فراگونه‌ای [عمومی]		Synthliboramphus wumizusume	
sweat → perspiration ²		ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی [جانوری]	
sweating → perspiration ¹		systematics	سازگان‌شناسی [عمومی]
sympathectomy			
هم‌حس‌برداری [عمومی]			
sympathetic nerve			
عصب هم‌حس، هم‌حس [عمومی]			
sympathomimetic			
والوچ عصب هم‌حس، والوچ هم‌حس [عمومی]			
sympatric	همجا [گیاهی]		
symport	همبَری [عمومی]		

T

Tadarida brasiliensis

خفاش دم‌آزاد برزیلی [جانوری]

Tadarida teniotis

خفاش دم‌آزاد اروپایی [جانوری]

Tamaricaceae	گزیان [گیاهی]	Thallophyta	ریسه‌داران [گیاهی]
Tamarix	گز [گیاهی]	syn. Thallobionta	
Tamus	تمیسی [گیاهی]	thallophyte	ریسه‌رُست [گیاهی]
Taxaceae	سُرُخ‌داریان [گیاهی]	thallus	ریسه [گیاهی]
Taxodiaceae	دارتالابیان [گیاهی]	Theaceae	چائیان [گیاهی]
Taxodium	دارتالاب [گیاهی]	Thelypteridaceae	
taxon	آرایه [عمومی]	سرخس‌باتلاقیان [گیاهی]	
taxonomy	آرایه‌شناسی [عمومی]	Thelypteris	سرخس‌باتلاقی [گیاهی]
Taxus	سُرُخ‌دار [گیاهی]	Theobroma	کاکائو [گیاهی]
tegumentum	جوانه‌پوش [عمومی]	three-way cross	سه‌رگه [ژن]
syn. cataphyll		syn. three-way hybrid	
tegument → integument		three-way hybrid	
telophase	واپسین‌چهر [عمومی]	→ three-way cross	
template strand	رشته‌الگو [ژن]	threshold → threshold potential	
tension¹	فشار [عمومی]	threshold potential	پتانسیل آستانه [عمومی]
tension²	کشش [عمومی]	syn. firing point, firing level,	
tensor	کُشنده [عمومی]	threshold	
tepal	گُلپار [عمومی]	Threskiornis aethiopicus	
tepaloid	گُلپارواره [عمومی]	aethiopicus	مرغ مقدس حبشی حقیقی [جانوری]
Terminalia	گاروم‌زنگی [گیاهی]	Threskiornithidae	
termination	پایانش [ژن]	مرغ مقدسیان [جانوری]	
terminator	پایانگر [ژن]	throwback	نیاسان [ژن]
tertiary structure	ساختار سوم [پروتئان]	thulamus → receptacle	
testa → seed coat		thylakoid	ریزکیسه [گیاهی]
test cross	تلاقی آزمونی [ژن]	Thymelaeaceae	ماژریونیان [گیاهی]
Testudinata	لاک‌پشت‌سانان [جانوری]	Tilia	نمدار [گیاهی]
tetrad	چهارتایی [عمومی]	Tiliaceae	نمداریان [گیاهی]
thalamus	نُهنج ^۲ [عمومی]	time-of-flight¹	زمان پروازسنج [پروتئان] ^۱
Thallobionta → Thallophyta		time-of-flight²	زمان پروازسنجی [پروتئان]
thalloid	ریسه‌سا [گیاهی]	abbr. TOF	

- tissue culture** کشت بافت [میکرب]
- TOF** → time-of-flight²
- tonoplast** کش دیسه [کیمی]
- tonsil¹** → palatine tonsil
- tonsil²** لوزه^۲، بادامک^۲ [عمومی]
syn. tonsilla
- tonsilar** لوزه‌ای [عمومی]
- tonsilectomy** لوزه‌برداری [عمومی]
- tonsilitis** لوزه‌آماس [عمومی]
- tonsilla** → tonsil²
- tonsilla cerebella**
→ tonsil of cerebellum
- tonsilla palatine**
→ palatine tonsil
- tonsil of cerebellum**
لوزه مخچه، بادامک مخچه [عمومی]
syn. tonsilla cerebelli
- tonus** کشنگ [عمومی]
- topotaxis** → tropism
- torpidity** → aestivation²
- total evaporation**
→ evapotranspiration
- toxicogenomics** سم‌ژنگان‌شناسی [ژن]
- tracheid** نایدیس [عمومی]
- Tracheophytes** آوندداران [کیمی]
- transcellular transport**
تراژرد تراپاخته‌ای [عمومی]
- transcribed strand**
→ non-coding strand
- transcript** رونوشت [عمومی]
- transcriptase** رونوشتاز [ژن]
- transcript imaging**
→ transcriptome imaging
- transcription** رونویسی [عمومی]
- transcriptional** رونوشتی [عمومی]
- transcriptional enhancer**
افزایشگر رونویسی [ژن]
- transcriptional silencing**
خاموش‌سازی رونویسی [ژن]
- transcription factor**
عامل رونویسی [ژن]
- transcription initiation site**
آغازگاه رونویسی [ژن]
- transcription unit**
واحد رونویسی [ژن]
abbr. TU
- transcription vector**
→ expression vector
- transcriptome** رونوشتگان [ژن]
- transcriptome imaging**
تصویربرداری رونوشتگان [ژن]
syn. transcript imaging
- transcriptomics**
رونوشتگان‌شناسی [ژن]
- transcriptosome** رونوشت‌تن [ژن]
- transfection** تراآلایی [عمومی]
- transfer RNA** رِنای ناقل [ژن]
- transformation hypothesis**
نظریه دگرگونی انواع، دگرگونی انواع [عمومی]
- transgene** تراژن [ژن]

transgenesis	تراژن‌زایی [ژن]	transposon	ترانهشه [عمومی]
transgenic	تراژنی [ژن]	<i>syn. mobile genetic element,</i>	
transgenic line	رگه تراژنی [ژن]	<i>selfish genetic element,</i>	
transient flora	ریزگان گذرا [میکروب]	<i>transposable element,</i>	
transition	هم‌گشت [ژن]	<i>mobile element,</i>	
transition(al) mutation	جهش هم‌گشتی [ژن]	<i>jumping gene, transposon-like element</i>	
translation	ترجمه [عمومی]	transposon-like element	
translational	ترجمه‌ای [عمومی]	→ transposon	
translation initiation site	آغازگاه ترجمه [ژن]	trans-RNA splicing	ترا-رناپیرایش [ژن]
translocation¹	تراسپاری ¹ [عمومی]	trans-splicing	تراپیرایش [ژن]
translocation²	تراسپاری ² [عمومی]	transudate	ترانهه [عمومی]
transmembrane potential		<i>syn. transudation²</i>	
→ membrane potential		transudation¹	ترانهش [عمومی]
transmissible	سرایت‌پذیر [عمومی]	transudation²	→ transudate
transmission¹	تراگسیل [عمومی]	Transudatory	ترانهشی [عمومی]
transmission²	سرایت [عمومی]	transverse colon	پس‌روده افقی، کولون افقی [عمومی]
transmission genetics	ژن‌شناسی ترانسلی [عمومی]	<i>syn. colon transversum</i>	
<i>syn. classical genetics</i>		transversion	تراگشت [ژن]
transpiration¹	→ insensible	transversion mutation	جهش تراگشتی [ژن]
perspiration		Trapa	سه‌کنجه خیز [گیاهی]
transpiration²	ترانمش، تعرق [عمومی]	Trapaceae	سه‌کنجه خیزیان [گیاهی]
transport	تراژرد [عمومی]	tribe	طایفه [عمومی]
transporter	تراژر [عمومی]	Trichechidae	تن‌موئیان [جانوری]
<i>syn. carrier protein</i>		Trichechus inunguis	
transposable element		گاودریایی تن‌مویی آمازونی [جانوری]	
→ transposon		Trichechus manatus	
transposition	ترانهش [عمومی]	گاودریایی تن‌مویی دست‌باله‌ای [جانوری]	

Trichechus sengalensis

گاو دریایی تن‌مویی سنگالی [جانوری]

trichome-hydathode

کُرک‌روزنه [عمومی]

Triglochin

سه‌سیخک [گیاهی]

Tringa guttifer

آبچلیک سبزخالدار [جانوری]

Triticum

گندم [گیاهی]

tRNA

رِنان [ژن]

Tropaeolaceae

لادنیان [گیاهی]

Tropaeolum

لادن [گیاهی]

trophic chain → food chain

trophic level

تراز تغذیه [عمومی]

trophic pathway → food chain

tropic

گرایش [عمومی]

tropism

گرایش [عمومی]

syn. topotaxis

Tryngites subruficollis

آبچلیک شن‌کاو سینه‌نخودی [جانوری]

TU → transcription unit

Tursiops aduncus

دولفین بطری بینی هندی [جانوری]

Tursiops truncatus

دولفین بطری بینی معمولی [جانوری]

twin species → sibling species

tympanic membrane

پرده گوش، پرده صماخ [عمومی]

syn. eardrum, tympanum

tympanum

→ tympanic membrane

Typha

لوئی [گیاهی]

Typhaceae

لوئیان [گیاهی]

Tyrannidae

ژیان‌مرغیان [جانوری]

U

UAS → enhancer

UFR → unfolded protein response

Ulmaceae

نارونیان [گیاهی]

Ulmus

نارون [گیاهی]

umbelliferae

چتریان [گیاهی]

unfolded protein response

پاسخ پروتئین و اتا‌بیده [پروتکان]

abbr. UFR, UPR

unfolded state

واتا‌بیدگی [پروتکان]

Unica unica [جانوری] پلنگ برفی حقیقی

uniport → facilitated diffusion

Uniporter

تک‌بَر [عمومی]

uniseriate ray

اشعه یک‌لایه [گیاهی]

UPR

→ unfolded protein response

upstream

بالادست [ژن]

upstream activator sequence

→ enhancer

Urtica

گزنه [گیاهی]

Urticaceae

گزنه‌ایان [گیاهی]

utricle¹کیسک^۱ [عمومی]syn. utriculus¹**utricle²**کیسک^۲ [عمومی]syn. utriculus², utriculus

vestibuli

utricular	کیسکی [عمومی]	vascular cambium	بُن لاد آوندی [گیامی]
<i>syn. utriculate</i>		Vascular cryptogams	نهانزادان آوندی [گیامی]
Utricularia	علف/نبانی [گیامی]	Vascular plants	گیاهان آوندی [گیامی]
utriculate → utricular		Verbena	شاهپسند [گیامی]
utriculiform	کیسکرخت [عمومی]	Verbenaceae	شاهپسندیان [گیامی]
utriculitis	کیسک آماس [عمومی]	vernal¹	بُن بهاری [عمومی]
utriculose	کیسکدار [عمومی]	vernal²	بهاری [گیامی]
utriculus¹ → utricule¹		Vespertilionidae	خفاش ناهیدیان [جانوری]
utriculus² → utricule²		Vessel	آوند چوبی، چوب آوند [گیامی]
utriculus vestibuli → utricule²		vessel element	عنصر چوب آوندی [گیامی]
V			
vacuole	کُریچه [عمومی]	vibrio	خمیزه [عمومی]
vagal	واجی [عمومی]	vibrioid	خمیزه وار [عمومی]
vagina	زهره، زهدان راه [عمومی]	Vicia	ماشک [گیامی]
vaginal	زهرای، زهدان راهی [عمومی]	Vicugna vicugna	شترچهُ حقیقی [جانوری]
vaginate	زهره دار، زهدان راه دار [عمومی]	Viola	بنفشه [گیامی]
vaginectomy	زهره برداری، زهدان راه برداری [عمومی]	Violaceae	بنفشه ایان [گیامی]
vaginitis	زهره آماس، زهدان راه آماس [عمومی]	viral particle → virion	ویریون [میکرب]
vaginotomy	زهره بُری، زهره شکافی، زهدان راه بُری، زهدان راه شکافی [عمومی]	virion	<i>syn. viral particle, virus particle</i>
vagotomy	واج بُری [عمومی]	viroid	شبه ویروس [میکرب]
vagus nerve	عصب واج، واج [عمومی]	Virology	ویروس شناسی [میکرب]
Valeriana	سنبل الطیب [گیامی]	Viruria	ویروس میزی [میکرب]
Valerianaceae	سنبل الطیبیان [گیامی]	virus particle → virion	
Vanellus gregarious	خروس کولی دشتی [جانوری]	Viscaceae	دارواشیان [گیامی]
		Viscum	دارواش [گیامی]
		Vitaceae	انگوریان [گیامی]

Vitales انگورسانان [گیاهی]

Vitis انگور [گیاهی]

W

water loss

→ evapotranspiration

wax موم [گیاهی]

waxy مومی [گیاهی]

white biotechnology
زیست‌فناوری سفید [ژن]

winter sleep → hibernation

X

Xanthophyllaceae

→ Polygalaceae

xerophthalmia خشک‌چشمی [عمومی]

xylem بافت چوبی، چوب [گیاهی]

xylem cell یاخته چوب [گیاهی]

xylem ray اشعه چوب [گیاهی]

xylem sap شیرۀ خام [گیاهی]

Y

yellow body → corpus luteum

yellow body of ovary

→ corpus luteum

Z

Zannichellia زانیشلیا، یال اسبی [گیاهی]

Zannichelliaceae

زانیشلیائیان، یال‌اسبیان [گیاهی]

zinc finger انگشته روی‌دار [پروتئان]

Zingiber زنجبیل [گیاهی]

Zingiberaceae زنجبیلیان [گیاهی]

Zingiberales زنجبیل‌سانان [گیاهی]

Ziphiidae نهنگ‌منقاریان [جانوری]

Ziziphus عناب [گیاهی]

zoocoenosis/ zoocenosis

زیاسازند [گیاهی]

Zostera نواری [گیاهی]

Zosteraceae نواریان [گیاهی]

Zygophyllaceae قیچیان [گیاهی]

Zygophyllales قیچ‌سانان [گیاهی]

Zygophyllum قیچ [گیاهی]

فهرست واژه‌ها براساس گروه یا شاخه

به ترتیب الفبای لاتینی

پروتگان شناسی

amino acid residue	مانده آمینواسید
bioinformatics	زیست‌داده‌ورزی
CD → conserved domain	
conserved domain	حبه حفظ‌شده
	<i>syn.</i> CD
dAb → domain antibody	
domain	حبه
domain antibody	پادتن حبه‌ای
	<i>abbr.</i> dAb
domain arrangement	آرایش حبه
domain-encoding exon	
	بیانه رمزگذار حبه
domain expansion	حبه‌زایی
domain family	خانواده حبه
domain fusion	الحاق حبه
domain fusion analysis	
	تحلیل الحاق حبه
domain mapping	نقشه‌نگاری حبه
domain number variation	
	تغییر تعداد حبه

domain protein	پروتئین حبه‌ای
domain repetition	تکرار حبه
domain sharing	اشتراک حبه
domain shuffling	بُر خوردگی حبه
domain swapping	حبه‌درآمیزی
domain walking	حبه‌پیمایی
electrospray ionisation time-of-flight	
	زمان پروازسنجی یونش الکتروافشانه‌ای
	<i>abbr.</i> ESI-TOF
ESI-TOF → electrospray ionisation time-of-flight	
fibrous protein	پروتئین رشته‌ای
foldamer	تاب‌پار
folded protein	پروتئین تابیده
folding enzyme	زی‌مایه تاب‌پار
folding nucleus	هسته تاب‌پار
fold library	گنجینه تاب
foldome	تابگان
globular protein	پروتئین کروی
heat-shock protein activity	
	→ protein refolding

house-keeping protein	پروتئین خانه‌بان	protein assay	سنجش پروتئین
HPI → human protein index		protein biochip	زیست‌تراشه پروتئین
hub protein	پروتئین کانونی	protein chip	تراشه پروتئین
human protein index	نمایه پروتئینی انسان	<i>syn.</i> protein microchip, protein-protein interaction chip	
<i>abbr.</i> HPI		protein expression map	نقشه بیان پروتئین
interactome	هم‌کنشگان	protein expression mapping	نقشه‌نگاری بیان پروتئین
<i>ff.</i> protein interactome		<i>abbr.</i> PEM	
interactomics	هم‌کنشگان‌شناسی	protein fingerprinting	انگشت‌نگاری پروتئین
misfolded protein	پروتئین کژتابیده	protein fold	تاب پروتئین
molten globule	گویچه وارفته	protein fold disease	بیماری تاب پروتئین
motif	بُن‌مایه	<i>syn.</i> protein folding-related diseases	
motif scanning	بُن‌مایه‌پویی	protein folding	پروتئین‌تابی
PEM		protein folding-related disease	→ protein fold disease
→ protein expression mapping		protein function array	آرایه کارکرد پروتئین
peptide fingerprinting	انگشت‌نگاری پپتید	protein-genome	→ proteome
peptide fragmentation		protein interaction map	→ protein-protein interaction map
fingerprint	اثر انگشت اجزا	protein interaction mapping	نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها
<i>abbr.</i> PFF		<i>abbr.</i> PIM	
PFF		protein interactome	→ interactome
→ peptide fragmentation fingerprint			
PIM			
→ protein interaction mapping			
primary structure	ساختار اول		
profile	رُخ‌نما		
profiling	رُخ‌نمانگاری		
protein array	آرایه پروتئین		

protein linkage map → protein-protein interaction map	proteome map نقشه پروتگان
protein microarray ریزآرایه پروتئین	proteome mapping نقشه‌نگاری پروتگان
protein microchip → protein chip	proteome microarray ریزآرایه پروتگان
protein misfolding پروتئین‌کژتابی	proteome signature امضای پروتگان
protein motif بُن‌مایه پروتئین	proteomic diversity تنوع پروتگانی <i>syn.</i> proteome diversity
protein profile رُخ‌نمای پروتئین	proteomic fingerprint اثرانگشت پروتگان
protein profiling رُخ‌نمانگاری پروتئین	proteomic profiling رُخ‌نمانگاری پروتگان
protein-protein interaction chip → protein chip	proteomics پروتگان‌شناسی
protein-protein interaction map نقشه برهمکنش پروتئین‌ها <i>syn.</i> protein interaction map, protein linkage map	quaternary structure ساختار چهارم
protein refolding پروتئین‌بازتابی <i>syn.</i> heat-shock protein activity	residue مانده
protein structure ساختار پروتئین	secondary structure ساختار دوم
protein structure prediction پیش‌بینی ساختار پروتئین	structural motif بُن‌مایه ساختاری
protein unfolding پروتئین‌واتابی	sub-proteome زیرپروتگان
proteome پروتگان <i>ff.</i> protein-genome	tertiary structure ساختار سوم
proteome analysis database دادگان تحلیل پروتگان	time-of-flight¹ زمان پروازسنج
proteome chip تراشه پروتگان	time-of-flight² زمان پروازسنجی <i>abbr.</i> TOF
proteome diversity → proteomic diversity	TOF → time-of-flight ²
	UFR → unfolded protein response
	unfolded protein response پاسخ پروتئین واتابیده <i>abbr.</i> UFR, UPR
	unfolded state واتابیدگی
	UPR → unfolded protein response
	zinc finger انگشته روی‌دار

	ژن‌شناسی و زیست‌فناوری	antisense strand	رشته پادمعنا
		antitermination	پادپایانش
abiogenesis	نازیست‌زایی	antitermination factor	
addition line	رگه اضافه‌دار		عامل پادپایانش
addition mutation		antitermination protein	
→ insertion mutation			پروتئین پادپایانش
additive gene action	ژن‌کنش افزایشی	antiterminator	پادپایانگر
agricultural biotechnology	زیست‌فناوری کشاورزی	aRNA	→ antisense RNA
alien addition line	رگه بیگانه‌اضافه‌دار	AS	→ alternative splicing
A-line	رگه آ	asRNA	→ antisense RNA
alternate splicing		assortative mating	جورآمیزی
→ alternative splicing		assortment	جورایی
alternative pre-messenger RNA		atavism	نیاسانی
splicing		auto splicing	→ self-splicing
	پیرایش دگرسان پیش‌رناپ	backcross	آمیزش برگشتی
alternative RNA splicing		backcross breeding	
→ alternative splicing			به‌نژادی تلاقی برگشتی
alternative splice form		back mutation	
	شکل پیرایشی دگرسان	→ reverse mutation	
alternative splicing		base sequence	توالی بازی
	پیرایش دگرسان	behavioural genomics	
<i>syn.</i> alternative RNA splicing,			ژنگان‌شناسی رفتاری
alternate splicing		bidirectional promoter	
<i>abbr.</i> AS			پیش‌بر دوسویه
analogous genes	ژنهای ناهم‌ساخت	bidirectional replication	
anticoding strand	رشته پادرم‌گذار		هم‌تاسازی دوسویه
antisense RNA	رنا پادمعنا	bifunctional vector	
<i>syn.</i> aRNA, asRNA		→ shuttle vector	
		biogenesis	زیست‌زایی

biolistics	زیست‌باران	chimerism	آمیژگی
	<i>syn.</i> particle gun technique, particle acceleration technique	chromatin insulator	عایق فامینه‌ای
biomics	زیگان‌شناسی	chromosomal aberration	→ chromosome aberration
Bionanotechnology	زیست‌نانوفناوری	chromosomal mutation	→ chromosome mutation
biotech → biotechnology		chromosomal puff	→ chromosome puff
biotechnol → biotechnology		chromosomal rearrangement	نوآرایی فام‌تنی
biotechnology	زیست‌فناوری	chromosome aberration	آبیراهی فام‌تنی
	<i>syn.</i> biotech, biotechnol		<i>syn.</i> chromosomal aberration
blue biotechnology	زیست‌فناوری آبی	chromosome banding	نواریبندی فام‌تنی
boundary element	عنصر مرزبند	chromosome breakage	شکستگی فام‌تن
breeding	بهنژادی، اصلاح نژاد، اصلاح	chromosome hopping	→ chromosome jumping
bulk breeding	بهنژادی جمعی	chromosome jumping	پرش فام‌تنی
bulk-pedigree breeding	بهنژادی جمعی - شجره‌ای		<i>syn.</i> chromosome hopping
canonical sequence	توالی متعارف	chromosome loss	ناپدید شدن فام‌تنی
carrier DNA	دنا حامل	chromosome map	نقشه فام‌تن
cDNA	دنا م		<i>syn.</i> cytogenetic map
cellome	یاختمان	chromosome mapping	نقشه‌نگاری فام‌تن
cellomics	یاختمان‌شناسی	chromosome mutation	جهش فام‌تنی
chaperone	پروتئین‌یار		<i>syn.</i> chromosomal mutation
chimera/ chimaera	آمیژه	chromosome pairing	جفت‌شدگی فام‌تنی
chimeric antibody	پادتن آمیژه‌ای		
chimeric DNA	دنا آمیژه‌ای		
chimeric promoter	پیش‌بر آمیژه‌ای		
chimeric proteins	پروتئین‌های آمیژه‌ای		

chromosome polymorphism	چندشکلی فام‌تنی	core promoter	پیش‌بر مرکزی <i>syn. promoter core</i>
chromosome puff	پف فام‌تنی <i>syn. chromosomal puff, puff</i>	cRNA	رِنام
chromosome theory of heredity	نظریه فام‌تنی وراثت	cybernome	رایاخرمان
chromosome walking	فام‌تن‌پیمایی	cybernomics	رایاخرمان‌شناسی
clone library	→ gene library	cytogenetic map	→ chromosome map
coding strand	رشته رمزگذار <i>syn. non-transcribed strand</i>	Deletion	وانهش، حذف
codominance	هم‌بارزیت	deletion editing	ویرایش وانهشی
comparative genome analysis	ژنگانکاوای مقایسه‌ای	deletion mapping	نقشه‌نگاری وانهشی
comparative genomics	ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای	deletion mutation	جهش وانهشی
complementary DNA	دِنای مکمل <i>syn. copy DNA</i>	deoxyribonuclease	→ DNase
complementary RNA	رِنای مکمل	deoxyribonucleic acid	دی‌اُکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید
composite cross	دورگه مرکب	descendants	→ progeny
computational genomics	ژنگان‌شناسی محاسباتی	diallel cross	تلاقی دوآلی، تلاقی دودگره‌ای
consanguinity	هم‌خونی	differential splicing	پیرایش افتراقی
consensus motif	بن‌مایه مشترک	directed selection	→ directional selection
consensus sequence	توالی مشترک	directional selection	انتخاب جهت‌دار، گزینش جهت‌دار <i>syn. directed selection</i>
conserved sequence box	توالی‌بست پایا	disruptive selection	انتخاب گسلنده، گزینش گسلنده
constitutive heterochromatin	دگرفامینه نهادی	DNA	دِنای
copy DNA	→ complementary DNA	DNA carrier	حامل دِنای
		DNA - dependent DNA polymerase	→ DNA polymerase

DNA-dependent RNA polymerase		enhancer	افزایشگر
→ RNA polymerase		<i>syn.</i> strong positive element,	
DNA nucleotidyl transferase		SPE, upstream activator	
→ DNA polymerase		sequence, UAS	
DNA polymerase	دینابسپاراز	enhancer element	عنصر افزایشگر
<i>syn.</i> DNA-dependent DNA		enhancer mutation	جهش افزایشگر
polymerase, DNA nucleotidyl		enhancer sequence	توالی افزایشگر
transferase		environmental biotechnology	
DNA probe	کاوند دینایی		زیست‌فناوری زیست‌محیطی
DNase	دیناز	epiallele	وَرادگره
<i>syn.</i> deoxyribonuclease, DNase		epigenetics	وَرژن‌شناسی
DNase → DNase		epigenetic variation	
DNA sequence	توالی دنا		گوناهگونی وَرژنی
DNA sequencing	توالی‌یابی دنا	Epigenome	وَرژنگان
DNA vector	ناقل دنا	Epigenomics	وَرژنگان‌شناسی
dominance	بارزیت	epigenotype	وَرژن‌نمود
dominant allele	دگرهٔ بارز	epistasis	روایستایی
dominant character		epistatic gene	ژن روایستا
→ dominant trait		euchromatin	هوفامینه
dominant gene	ژن بارز	evolutionary genomics	
dominant trait	صفت بارز		ژنگان‌شناسی تکاملی، ژنگان‌شناسی
<i>syn.</i> dominant character			فرگشتی
donor parent	والد دهنده	exo → exonuclease	
double cross	چهاررگه	exonuclease	برون‌نوکلئاز
<i>syn.</i> four-way hybrid		<i>abbr.</i> exo	
downstream	پایین‌دست	expressed genome	ژنگان بیان‌شده
editosome	ویرایش‌تن	expression cloning vector	
elongation	طول‌افزایش	→ expression vector	
endonuclease	درون‌نوکلئاز	expression genomics	
enhanceosome	افزای‌تن		ژنگان‌شناسی بیانی

expression vector	ناقل بیانی	gene replacement	جایگزینی ژن
<i>syn. expression cloning vector,</i>		gene silencing	خاموش‌سازی ژن
transcription vector		gene surgery → gene therapy	
facultative heterochromatin		gene therapy	ژن‌درمانی
	دگرآمینه اختیاری	<i>syn. gene surgery</i>	
fertility restorer line		genetic burden → genetic load	
	رگه بازگردان باروری	genetic code	رمز ژنی
<i>syn. restorer line</i>		genetic drift	رائش ژنی
four-way hybrid		genetic equilibrium	تعادل ژنی
→ double cross		genetic homeostasis	هم‌ایستایی ژنی
functional genomics		genetic imprinting	نقش‌بست ژنی
	ژنگان‌شناسی کارکردی	genetic load	بار ژنی
gene action	ژن‌کنش	<i>syn. genetic burden</i>	
gene activation		genetic marker	نشانه‌گر ژن‌شناختی
	کُنانش ژن، فعال‌سازی ژن	genetic probe → gene probe	
gene bank	بانک ژن	genom	ژنگان
genecology	ژن‌بوم‌شناسی	genome array	آرایه ژنگانی
gene complex	همتافت ژنی	genome chip	تراشه ژنگانی
gene conversion	تبدیل ژن	genome map	نقشه ژنگان
gene disruption	گسیختگی ژنی	genome mapping	نقشه‌نگاری ژنگان
gene fixation	تثبیت ژن	genome walking	ژنگان‌پیمایی
gene flow	جریان ژن	genomic DNA library	
gene-for-gene theory		→ genomic library	
	نظریه ژن برای ژن	genomic imprinting	نقش‌بست ژنگانی
gene library	گنجینه ژن	genomic library	گنجینه ژنگان
<i>syn. clone library</i>		<i>syn. genomic DNA library</i>	
gene pool	خزانه ژن	genomics	ژنگان‌شناسی
gene probe	کاوند ژنی	germinal mutation	جهش زایشی
<i>syn. genetic probe</i>		germ-line mutation	
general combining ability			جهش رگه زایشی
	ترکیب‌پذیری عام		

green biotechnology	زیست‌فناوری سبز	initiator element	عنصر آغازگر
		<i>syn.</i> INR element, Inr	
halfsib	ناتنی	Inr → initiator element	
halfsib mating	ناتنی آمیزی	INR element	
heat-shock gene	ژن گرماشوک	→ initiator element	
heat-shock promoter	پیش‌بر گرماشوک	insertion	درنهم، درج
		insertion mutation/ insertional	
heterochromatin	دگرفامینه	mutation	جهش درنهمی
heterochromatization	دگرفامینه‌ای شدن	<i>syn.</i> addition mutation	
heterologous genes	ژنهای دگرساخت	insertion sequence	توالی درنهمی
heterozygote advantage		insulator	عایق
→ overdominance		isogenic lines	رگه‌های هم‌ژن
homologous genes	ژنهای هم‌ساخت	<i>syn.</i> isolines	
hybrid promoter	پیش‌بر دورگه	isolines → isogenic lines	
hypostasis	زیرایستایی	lagging strand	رشته پيرو
hypostatic gene	ژن زیرایستا	leading strand	رشته پیشرو
independent assortment	جورایی ناپسته	lethal allele	دگره کشنده
		lethal gene	ژن کشنده
industrial biotechnology	زیست‌فناوری صنعتی	maintainer line	رگه نگهدار
		male steril line	رگه نرعقیم
initiation	آغازش	medical biotechnology	زیست‌فناوری پزشکی
initiation codon	رمزه آغازش	Mendelian population	جمعیت مندلی
<i>syn.</i> start codon, initiator codon		Mendelian ratio	نسبت مندلی
initiation factor	عامل آغازش	messenger RNA	رِنای پیک
initiator¹	آغازگر ^۱	microprojectile bombardment	
initiator²	آغازگر ^۲	→ particle bombardment	
initiator box	بَسَنک آغازگر	minus strand	رشته منفی
initiator codon		missense mutation	جهش دگرمعنا
→ initiation codon			

molecular chaperone	پروتئین‌یار مولکولی	overlap hybridization	دورگه‌سازی همپوشان
mRNA	رناپ	paralogous genes	ژنهای پراساخت
multifactorial trait	صفت چندعاملی	partial dominance	بارزیت نسبی
multiline variety	رقم چندرگه‌ای	particle acceleration technique	
mutational load	بار جهشی	→ biolistics	
mutation breeding	بهنژادی جهشی	particle bombardment	ذره‌باران
nDNA	دنااس	<i>syn. microprojectile</i>	
near isogenic lines	رگه‌های نسبتاً هم‌ژن	bombardment	
non-coding DNA	دنا‌ی نارمزگذار	particle gun technique	
non-coding strand	رشته‌ی نارمزگذار	→ biolistics	
<i>syn. transcribed strand</i>		pedigree breeding	بهنژادی شجره‌ای
nonsense mutation	جهش بی‌معنا	phylogenomics	تبارژنگان‌شناسی
non template strand	رشته‌ی نالگو	plant breeding	بهنژادی گیاهی، اصلاح نباتات
non-transcribed strand		pleiotropism → pleiotropy	
→ coding strand		pleiotropy	چندنمودی
nuclear DNA	دنا‌ی هسته‌ای	<i>syn. pleiotropism, polypheny</i>	
nuclear processing of RNA		plus strand	رشته‌ی مثبت
→ RNA processing		polygenic character	
nucleotide sequence	توالی نوکلئوتیدی	→ polygenic trait	
offspring → progeny		polygenic trait	صفت چندژنی
ori → replication origin		<i>syn. polygenic character</i>	
origin → replication origin		polygeny	چندژنی
origin of replication		polymerase	بَسپاراز، پلیمراز
→ replication origin		polypheny → pleiotropy	
ori site → replication origin		population genetics	
orthologous genes	ژنهای آرتاساخت	ژن‌شناسی جمعیت	
overdominance	بیش‌بارزیت	post-transcriptional	
<i>syn. heterozygote advantage</i>		modification	
		→ RNA processing	

post transcriptional RNA gene silencing → RNA interference	replication fork دوشاخه هم‌تاسازی
post-transcriptional RNA processing → RNA processing	replication origin مبدأ هم‌تاسازی <i>syn.</i> origin of replication, origin, ori site, ori
pre-mRNA trans-splicing تراپیرایش پیش‌رناپ	restorer line → fertility restorer line
progeny زادگان، نتاج <i>syn.</i> offspring, descendants	restriction endonuclease درون‌نوکلئاز ویژه‌بُر <i>syn.</i> restriction nuclease <i>abbr.</i> REase
promoter core → core promoter	restriction enzyme زی‌مایه ویژه‌بُر، آنزیم ویژه‌بُر
puff → chromosome puff	restriction nuclease → restriction endonuclease
pure line رگه خالص	reverse mutation جهش برگشتی <i>syn.</i> back mutation
REase → restriction endonuclease	reverse transcriptase وارون‌نوشتاز <i>syn.</i> RNA-dependent DNA polymerase, RTase
recDNA دِنان	reverse transcription وارون‌نویسی
recessive allele دگره نهفته	reversion برگشت
recessive character → recessive trait	ribonuclease → RNase
recessive gene ژن نهفته	ribonucleic acid ریبونوکلئیک‌اسید
recessiveness نهفتگی <i>syn.</i> recessivity	ribosomal RNA رِنای رِناتنی
recessive trait صفت نهفته <i>syn.</i> recessive character	ribozyme رِنازیم
recessivity → recessiveness	R-line رگه آر
recipient parent والد گیرنده	RNA رِنَا
recloning → subcloning	RNA-dependent DNA polymerase → reverse transcriptase
recombinant DNA دِنای نو ترکیب	RNA editing ویرایش رِنَا
red biotechnology زیست‌فناوری قرمز	
replication bubble حباب هم‌تاسازی	
replication eye چشم هم‌تاسازی	

RNAi → RNA interference		segregation	واجدایش
RNA interference	تداخل رِنایی	segregation distorter	
<i>syn.</i> RNA-mediated interference, post transcriptional RNA gene silencing			دگرگردان واجدایش
<i>abbr.</i> RNAi		<i>abbr.</i> SD	
RNA maturation		segregation distortion	
→ RNA processing			دگرگردی واجدایش
RNA-mediated interference		selection	گزینش، انتخاب
→ RNA interference		self-splicing	خودپیرایش
RNA polymerase	رِنابسپاراز	<i>syn.</i> auto splicing	
<i>syn.</i> DNA-dependent RNA polymerase		semidominance	نیمه‌بارزیت
RNA probe	کاوند رِنایی	sense strand	رشته بامعنا
RNA processing	پردازش رِنای	shuttle vector	ناقل دوکارکردی
<i>syn.</i> post-transcriptional modification, post-transcriptional RNA processing, RNA maturation, nuclear processing of RNA		<i>syn.</i> bifunctional vector	
RNase	رِناز	siblings	تنی زادگان
<i>syn.</i> ribonuclease		<i>syn.</i> sibs	
RNA silencing	رِناخاموشی	sibmating	تنی آمیزی
RNA splicing	پیرایش رِنای	sibs → siblings	
rRNA	رِنار	sibship	تنی زادگی
RTase → reverse transcriptase		silencer	خاموشگر
samesense mutation	جهش هم‌معنا	silencer element	عنصر خاموشگر
<i>syn.</i> synonymous mutation		silent mutation	جهش خاموش
SD → segregation distorter		<i>syn.</i> silent site mutation	
		silent site mutation	
		→ silent mutation	
		single cross	دورگه ساده
		siRNA	رِناتک
		small inhibitory RNA	
			رِنای بازدارنده کوچک
		small interfering RNA	
			رِنای تداخلگر کوچک

somatic mutation	جهش بدنی	toxicogenomics	سم‌ژنگان‌شناسی
SPE → enhancer		transcribed strand	
specific combining ability		→ non-coding strand	
	ترکیب‌پذیری خاص	transcriptase	رونوشتاز
spliceosome	پیرایش‌تن	transcript imaging	
splicing	پیرایش	→ transcriptome imaging	
splicing complex	همتافت پیرایشی	transcriptional enhancer	
spontaneous generation		افزایشگر رونویسی	
	زایش خودبه‌خودی	transcriptional silencing	
start codon → initiation codon		خاموش‌سازی رونویسی	
strong positive element		transcription factor	عامل رونویسی
→ enhancer		transcription initiation site	
structural genomics		آغازگاه رونویسی	
	ژنگان‌شناسی ساختاری	transcription unit	واحد رونویسی
subclone	زیرهمسانه	<i>abbr.</i> TU	
subcloning/ sub-cloning		transcription vector	
	زیرهمسانه‌سازی	→ expression vector	
<i>syn.</i> recloning		transcriptome	رونوشتگان
superdominance	آبربارزیت	transcriptome imaging	
synapsis	همایگی	تصویربرداری رونوشتگان	
synonymous mutation		<i>syn.</i> transcript imaging	
→ samesense mutation		transcriptomics	رونوشتگان‌شناسی
template strand	رشته‌الگو	transcriptosome	رونوشت‌تن
termination	پایانش	transfer RNA	رِنای ناقل
terminator	پایانگر	transgene	تراژن
test cross	تلاقی آزمونی	transgenesis	تراژن‌زایی
three-way cross	سه‌رگه	transgenic	تراژنی
<i>syn.</i> three-way hybrid		transgenic line	رگه‌تراژنی
three-way hybrid		transition	هم‌گشت
→ three-way cross			
throwback	نیاسان		

transition(al) mutation	تاس‌ماهی میکادو <i>Acipenser mikadoi</i>
جهش هم‌گشتی	تاس‌ماهی ناکاری <i>Acipenser naccarii</i>
translation initiation site	<i>Acipenser nudiventris</i>
آغازگاه ترجمه	تاس‌ماهی شکم‌لخت
trans-RNA splicing	تاس‌ماهی ایرانی <i>Acipenser persicus</i>
ترا-رناپیرایش	<i>Acipenser ruthenus</i>
trans-splicing	تاس‌ماهی اتریشی
تراپیرایش	<i>Acipenser schrenckii</i>
transversion	تاس‌ماهی آموری
تراگشت	<i>Acipenser sinensis</i>
transversion mutation	تاس‌ماهی چینی
جهش تراگشتی	<i>Acipenser stellatus</i>
tRNA	تاس‌ماهی ستاره‌ای
رنا	<i>Acipenser sturio</i>
TU → transcription unit	تاس‌ماهی بالتیکی
UAS → enhancer	<i>Acrocephalus paludicola</i>
upstream	مگس‌گیر سردراز مردابی
بالادست	<i>Actinopterygii</i>
upstream activator sequence	باله‌شعاعی‌داران
→ enhancer	<i>Addax nasomaculatus</i>
white biotechnology	غزال - گاو لک‌پوز
زیست‌فناوری سفید	<i>Aenigmatolimnas marginalis</i>
علوم جانوری	یلوۀ راه‌راه افریقایی
acarina	کنه‌سانان
کنه‌سانان	<i>Agelaius flavus</i>
acarine	کنه‌سان
عقابیان	<i>Alcidae</i>
Accipitridae	ماهی‌گیرکیان
<i>Acipenser baerii baicalensis</i>	<i>Alectrurus risora</i>
تاس‌ماهی بائر بایکالی	شبه‌ژیان‌مرغ قهقهه‌زن
Acipenser fulvescens	<i>Alectrurus tricolor</i>
تاس‌ماهی نارنجی	شبه‌ژیان‌مرغ دم‌خروسی
Acipenser gueldenstaedtii	<i>Amazona tucumana</i>
تاس‌ماهی روسی	طوطی آمازونی آرژانتینی
Acipenseridae	تاس‌ماهیان
Acipenseriformes	تاس‌ماهی‌سانان
<i>Acipenser medirostris</i>	<i>Anas formosa</i>
تاس‌ماهی سبز	غاز تایوانی
	<i>Anatidae</i>
	اردکیان

Anser cygnoides	غاز قویی	Berardius bairdii	نهنگ برینگی برد
Anser erythropus	غاز پاقرمز	Bos grunniens	گاؤ تبتی، غزگاؤ
Anseriformes	غازسانان	Bos sauveli	گاؤ کامبوجی
Aquila adalberti	شاهباز اسپانیایی	Botaurus stellaris stellaris	بو تیمار بزرگ حقیقی
Aquila clanga	شاهباز خالدار	Bovidae	گاویان
Aquila heliaca	شاهباز شرقی	branch	شعبه
Arctocephalus australis	فک سرخرسی جنوبی	Brantaruficollis	عروس غار سینه سرخ
Ardea purpurea purpurea	حواصیل ارغوانی حقیقی	Brotogeris pyrrhopterus	طوطی دم دراز گونه خاکستری
Ardeidae	حواصیلیان	Burhinidae	تلیله ایان
Ardeola idae	حواصیلی ماداگاسکاری	Burhinus oedicephalus	تلیله سنگی درشت ساق
Ardeola rufiventris	حواصیلی شکم حنایی	Camelidae	شتریان
Artiodactyla	زوج سم سانان	Camelus bactrianus	شتر بلخی
Aves	پرندهگان	Casmerodius albus albus	حواصیل آراسته سفید حقیقی
Aythya nyroca	اردک بلوطی غواص	Caperea marginata	یوزنهنگ کوتوله
Balaena mysticetus	نهنگ گرینلندی	Carcharodon carcharias	کوسه سفید حقیقی
Balaenidae	نهنگیان	Caretta caretta	لاک پشت سر بزرگ حقیقی
Balaenoptera bonaerensis	نهنگ بزرگ باله جنوبی گانی	Carnivora	گوشت خوارسانان، گوشت خواران
Balaenoptera borealis	نهنگ بزرگ باله شمالی	carnivore	گوشت خوار
Balaenoptera edeni	نهنگ بزرگ باله عدنی	<i>syn. carnivorous, carnivorous</i>	
Balaenoptera musculus	نهنگ بزرگ باله تنومند	animal, sarcophagous,	
Balaenoptera physalus	نهنگ بزرگ باله کیسه گلو	creophagous	
Balaenopteridae	نهنگ بزرگ باله ایان	carnivorous → carnivore	
		carnivorous animal → carnivore	

carnivory	گوشت‌خواری	Ciconia nigra	لک‌ک سیاه
Cathartidae	لاشخوریان	Ciconiidae	لک‌لکیان
Cephalorhynchus commersonii	دولفین سرپوزه‌ای کومرسون	Ciconiiformes	لک‌ک‌سانان
Cephalorhynchus eutropia	دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک	Columbidae	کبوتریان
Cephalorhynchus heavisidii	دولفین سرپوزه‌ای هویساید	Columbiformes	کبوترسانان
Cervidae	گوزنیان	Coracias garrulous	سبزقبای وراج
Cervus elaphus	گوزن قرمز	Coraciidae	سبزقبائیان
Cervus elaphus barbarous	گوزن قرمز بربری	Coraciiformes	سبزقباسانان
Cetacea	آب‌بازسانان	Coturnix coturnix	بلدرچین حقیقی
Charadriidae	سلیمیان	creophagous → carnivore	
Charadriiformes	سلیم‌سانان	Crex crex	یلوهٔ حنایی حقیقی
Chelonia mydas	لاک‌پشت سبز دریایی	Crocodylia	تمساح‌سانان
Cheloniidae	لاک‌پشت‌سبزیان	Crocodylidae	تمساحیان
Chiroptera	خفاش‌سانان	Crocodylus porosus	تمساح آب‌شور
Chlamydotis undulata	هوبرهٔ موجدار	Danaidae	شه‌پروانه‌ایان
Chlidonias leucopterus	پرستوی دریایی بال‌سفید	Danaus plexippus	شه‌پروانهٔ مشبک
Chlidonias niger niger	پرستوی دریایی سیاه حقیقی	deep hibernation → hibernation	
Chloephaga rubidiceps	غان خاکشی‌خوار سریاقوتی	Delphinapterus leucas	شبه‌دولفین بی‌بالهٔ سفید
Ciconia boyciana	لک‌ک شرقی	Delphinidae	دولفینیان
Ciconia ciconia	لک‌ک حقیقی	Delphinus delphis	دولفین معمولی پوزه‌کوتاه
Ciconia episcopus microsclis	لک‌ک گردن‌کرکی	Dendroica kirtlandii	دارسهرهٔ کرتلندی
		Dermochelyidae	لاک‌پشت‌چرمیان
		Dermochelys coriacea	لاک‌پشت پوستی چرمین
		Diomedea albatrus	مرغ توفان دیومدی آلباتروس

Diomedea amsterdamensis	قار گلوسرخ	Egretta vinaceigula
مرغ توفان دیومدی آمستردامی	نرم آبشش‌داران	Elasmobranchii
Diomedea bulleri	فیلیان	Elephantidae
مرغ توفان دیومدی بولر	زردپره‌ایان	Emberizidae
Diomedea cauta	اسبیان	Equidae
مرغ توفان دیومدی ترسو	گورخر گروی	Equus gervyi
Diomedea chlororhynchos	گورخر آسیایی	Equus hemionus
مرغ توفان دیومدی بینیزرد	Eretmochelys imbricata	
Diomedea chrysostoma	لاک‌پشت نوک‌عقابی پولکی	
مرغ توفان دیومدی سرخاکستری	Eubalaena australis	هونگ جنوبی
Diomedea epomophora	Eubalaena glacialis	هونگ یخچالی
مرغ توفان دیومدی سلطنتی	Eubalaena japonica	هونگ ژاپنی
Diomedea exulans	Eurynorhynchus pygmeus	
مرغ توفان دیومدی سرگردان	آبچلیک نوک‌قاشقی کوتوله	
Diomedea immutabilis	Falco naumanni	شاهین نائومان
مرغ توفان دیومدی ساکن	Falconidae	شاهینیان
Diomedea irrorata	Falconiformes	شاهین‌سانان
مرغ توفان دیومدی خیس‌پر	fauna	زیاگان
Diomedea melanophris	faunistic	زیاگانی
مرغ توفان دیومدی ابروسیه	faunistics	زیاگان‌شناسی
Diomedea nigripes	Felidae	گره‌ایان
مرغ توفان دیومدی پاسیه	Fringillidae	سهره‌ایان
Diomedeaiae	Fulica atra atra	
دیومدیان	چنگر پیشانی سفید حقیقی	
division	Galliformes	ماکیان‌سانان
شاخه ^۱	Gavia adamsii	غواص آدامز
Dromadidae	Gavia arctica arctica	
سلیم‌خرچنگ‌خواریان	غواص قطبی حقیقی	
Dromas ardeola		
سلیم‌خرچنگ‌خوار حواصیلی		
Dugong dugon		
گاو دریایی حقیقی		
Dugongidae		
گاو دریائیان		
Egretta eulophotes		
قار چینی		

Gavia arctica suschkini	درناسانان
غواص قطبی گلو سیاه	
Gavia immer immer	درنای ژاپنی
غواص دوده‌ای حقیقی	
Gavialidae	درنای سیبریایی
تمساح پوزه‌باریکان	
Gavialis gangeticus	درنای کلاهخودی
تمساح پوزه‌باریک گنگی	
Gavia stellata	درنای گردن سیاه
غواص ستاره‌ای	
Gavidae	درنای قفاسفید
غواصیان	
Gaviiformes	عقاب دریایی دم سفید
غواص‌سانان	
Gazella cuvieri	عقاب دریایی پالاس
غزال کوویه	
Gazella dama	عقاب دریایی ساحلی
غزال ابلق	
Gazella dorcas	فک خاکستری
غزال گرمسیری	
Gazella gazella	علفخوار
غزال حقیقی	
Gazella leptoceros	syn. herbivorous, herbivorous
غزال نازک‌شاخ	animal, phytophagous
Gazella subgutturosa	herbivorous → herbivore
غزال ایرانی	herbivorous animal → herbivore
Geronticus eremita	علفخواری
پیرمرغ گوشه‌گیر	
Glareola nordmanni	زمستان خوابی
چلچله بیابانی بال سیاه	
Glareola pratincola	syn. winter sleep, deep
چلچله بیابانی بال سرخ	hibernation
Glareolidae	hibernation
چلچله بیابانیان	
Globicephala melas	زمستان خواب
دولفین گوی سر باله بلند	
Gorilla beringei	گوزن آندی قهوه‌ای
گوریل کوهستانی	
Gorsachius goisagi	چلچله یان
غم‌خورک شب‌زی ژاپنی	
Grampus griseus	چلچله آبی‌رنگ
دولفین خاکستری گریسو	
Gruidae	نخستینیان
درنائیان	
Gruiformes	فیل‌ماهی داثوری
Grus japonensis	فیل‌ماهی حقیقی
درنای ژاپنی	
Grus leucogeranus	
درنای سیبریایی	
Grus monacha	
درنای کلاهخودی	
Grus nigricollis	
درنای گردن سیاه	
Grus vipio	
درنای قفاسفید	
Haliaeetus albicilla	
عقاب دریایی دم سفید	
Haliaeetus leucoryphus	
عقاب دریایی پالاس	
Haliaeetus pelagicus	
عقاب دریایی ساحلی	
Halichoerus grypus	
فک خاکستری	
herbivore	
علفخوار	
syn. herbivorous, herbivorous	
animal, phytophagous	
herbivorous → herbivore	
herbivorous animal → herbivore	
herbivory	
علفخواری	
hibernation	
زمستان خوابی	
syn. winter sleep, deep	
hibernation	
hibernator	
زمستان خواب	
Hippocamelus bisulcus	
گوزن آندی قهوه‌ای	
Hirundinidae	
چلچله یان	
Hirundo atrocaerulea	
چلچله آبی‌رنگ	
Hominidae	
نخستینیان	
Huso dauricus	
فیل‌ماهی داثوری	
Huso huso	
فیل‌ماهی حقیقی	

Hyperoodon ampullatus	کاکایی بازمانده
نهنگ پُردندان بطری بینی	
Icteridae	کاکایی ساندرز
سیاه‌پره‌ایان	
Inia geoffrensis	لاک‌پشت فلسی کمپ
شبه‌دولفین آمازونی	
Iiidae	Lepidochelys olivacea
شبه‌دولفینیان	لاک‌پشت فلسی زیتونی
Insecta	حشرات
Ixobrychus minutes minutes	Lepidoptera
غم‌خورک کوچک حقیقی	پروانه‌سانان
Ixobrychus sturmii	Lontra felina
غم‌خورک ریزاندام	سمور آبی گربه‌ای
Lagenodelphis hosei	Lontra provocax
دولفین بطری شکل بورنتویی	سمور آبی جنگلی
Lagenorhynchus australis	Loxodonta Africana
دولفین بطری پوزه جنوبی	فیل افریقایی
Lagenorhynchus acutus	Macronectes giganteus
دولفین بطری پوزه پهلوسفید	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن جنوبی
Lagenorhynchus albirostris	Macronectes halli
دولفین بطری پوزه نوک سفید	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی
Lamnidae	Marmaronetta angustirostris
کوسه‌ایان	اردک مرمری نوک‌باریک
Lamniformes	Megaptera novaeangliae
کوسه‌سانان	نهنگ اَبْرِبَالَه نیوانگلندی
Laridae	Meropidae
کاکائیان	زنبورخواریان
Larus armenicus	Merops apiaster
کاکایی ارمنستانی	زنبورخوار معمولی
Larus atlanticus	Molossidae
کاکایی اطلسی	خفاش دم‌آزادیان
Larus audouinii	Monachus monachus
کاکایی اودوین	شیر دریایی حقیقی
Larus genei	Monodon monoceros
کاکایی نوک‌باریک	شبه‌نهنگ تک‌شاخ
Larus hemprichii	Monodontidae
کاکایی دودی	شبه‌نهنگیان
Larus ichthyaetus	Muscicapidae
کاکایی سربزرگ	مگس‌گیریان
Larus leucophthalmus	Mustelidae
کاکایی چشم‌سفید	راسوثیان
Larus melanocephalus	Mycteria ibis
کاکایی سرسیاه	لک‌لک منقارزرد مصری
	Neobalaenidae
	نونهنگیان

Neophocaena phocaenoides	Pelomedusidae	لاک‌پشت‌لجنیان
نو‌خوک دریایی بی‌باله	Perissodactyla	تک‌سم‌سانان
Numenius borealis	Phalacrocoracidae	باکلانیان
گیلان‌شاه شمالی	Phalacrocorax nigrogularis	باکلان گلو‌سیاه
Numenius tenuirostris	Phalacrocorax pygmeus	باکلان کوتوله
گیلان‌شاه خالدار	Phasianidae	قرقاولیان
Orcaella brevirostris	Phoca vitulina	فک خالدار
دولفین نهنکی پوزه‌کوتاه	Phocidae	فکیان
Orcinus orca	phocoena dioptrica	خوک دریایی عینکی
دولفین - نهنگ قاتل	Phocoena phocoena	خوک دریایی حقیقی
Orectolobbiformes	Phocoena spinipinnis	خوک دریایی سیاه
کوسه‌نهنگ‌سانان	Phocoenidae	خوک‌دریائیان
Oryx dammah	Phocoenoides dalli	خوک دریایی دال
تیزشاخ افریقایی	Phoebetria fusca	مرغ توفان دوده‌ای تیره
Otaria flavescens	Phoebetria palpebrata	مرغ توفان دوده‌ای روشن
فک‌گوشدار حنایی	Phoenicopteridae	بال‌آتشیان
Otariidae	Phoenicopteriformes	بال‌آتشی‌سانان
فک‌گوشداریان	Phoenicopterus andinus	بال‌آتشی آندی
Otis tarda	Phoenicopterus Jamesi	بال‌آتشی جیمز
میش‌مرغ ریشدار	phytophagous → herbivore	
Otididae	Physeteridae	عنبرنهنکیان
هوبره‌ایان		
Oxyura leucocephala		
اردک دم‌باریک سرسفید		
Pandion haliaetus		
عقاب‌ماهیگیر دریایی		
Pandionidae		
عقاب‌ماهیگیریان		
Pangasianodeon gigas		
گرپه‌ماهی بزرگ مکونگی		
Parulidae		
چرخ‌ریسکیان		
Passeriformes		
گنجشک‌سانان		
Pelecanidae		
مرغ‌سقایان		
Pelecanoides garnotii		
مرغ سقانمای پرویی		
Pelecanoididae		
مرغ سقانمایان		
Pelecanoiformes		
مرغ سقاسانان		
Pelecanus crispus		
مرغ سقای کاکلی		
Pelecanus onocrotalus		
مرغ سقای سفید		

Physeter macrocephalus	نخستی سانان	Primates
عنبرنهنګ سر بزرګ	فیل سانان	Proboscidea
Pisces	غزال - بز مغولی	Procapra gutturosa
ماهیان		Procellaria aeuinoctialis
Platalea alba	کبوتر دریایی چانه سفید	
کفچه نوک افریقایی		Procellaria cinerea
Platalea leucorodia	کبوتر دریایی خاکستری	
کفچه نوک اوراسیایی		Procellaria parkinsoni
Platalea minor	کبوتر دریایی سیاه	
کفچه نوک مشکین رخ		Procellaria westlandica
Platanista gangetica gangetica	کبوتر دریایی وستلندی	
شبه دولفین گنگی حقیقی		Procellariidae
Platanistidae	کبوتر دریایی سانان	
شبه دولفین رودیان		Procellariiformes
Plegadis falcinellus	کبوتر دریایی سانان	
لکلی سیاه نوک داسی		Psephurus gladius
Podiceps auritus	باله پارویی شمشری	
کشیم گوشک دار		Pseudocolopteryx dinellianus
Podiceps grisegena grisegena	شبه مگس گیر دینل	
کشیم گردن سرخ حقیقی		Pseudoscaphirhynchus fedtschenkoi
Podicipedidae	پوزه پارویی سیحونی	
کشیمیان		pseudoscaphirhynchus hermanni
Podicipediformes	پوزه پارویی کوچک	
کشیم سانان		Pseudoscaphirhynchus kaufmanni
Podocnemis expansa	پوزه پارویی جیحونی	
لاک پشت پابلند پهن		Psittacidae
Polysticta stelleri	طوطی ایان	
اردک خالدار استلر		Psittaciformes
Polystictus pectoralis pectoralis	طوطی سانان	
شبه ژیان مرغ راه راه حقیقی		Pterodroma cahow
Pontoporia blainvillei	مرغ توفان بزرگ بال برمودایی	
شبه دولفین پوزه دراز بلن ویل		Pterodroma phaeopygia
Pontoporiidae	مرغ توفان بزرگ بال گالاپاګوسی	
شبه دولفین پوزه درازیان		
Porzana parva parva		
یلوه کوچک حقیقی		
Porzana porzana		
یلوه حقیقی		
Porzana pusilla intermedia		
یلوه نوک سبز		

Pterodroma sandwichensis	Spheniscidae	پنگوئنیان
مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی	Sphenisciformes	پنگوئن‌سانان
Puffinus creatopus	Spheniscus demersus	پنگوئن افریقایی
مرغ آب‌شکاف پاسورتی	Spheniscus humboldti	پنگوئن هومبولت
Rallidae	Sporophila cinnamomea	دانه‌خوار دارچینی
یلوه‌ایان	Sporophila hypochroma	دانه‌خوار بلوطی
Recurvirostridae	Sporophila palustris	دانه‌خوار مردابی
نوک‌خنجریان	Sporophila ruficollis	دانه‌خوار گردن‌یاقوتی
Reptilia	sporophila zelichi	دانه‌خوار زلیچ
خزندگان	Stenella attenuata	دولفین باریک خالدار
Rhincodontidae	Stenella coeruleoalba	دولفین باریک نیلی - سفید
کوسه‌نهنگیان	Stenella longirostris	دولفین باریک چرخنده
Rhincodon typus	Sterna albifrons	پرستوی دریایی پیشانی‌سفید
کوسه‌نهنگ مونه‌ای	Sterna balaenarum	پرستوی دریایی نهنگ‌نشین
Rhinolophidae	Sterna bengalensis	پرستوی دریایی کاکلی کوچک
خفاش بینی‌برگه‌ایان	Sterna bergii	پرستوی دریایی کاکلی بزرگ
Saiga tatarica tatarica	Sterna bernsteini	پرستوی دریایی تاجدار چینی
بز تاتاری حقیقی		
sarcophagous → carnivore		
Sarothrura ayresi		
دُم‌کرکی بال‌سفید		
Sarothrura boehmi		
یلوه دُم‌کرکی بوهم		
Schilbeidae		
اسبله‌ایان		
Scolopacidae		
آبچلیکیان		
Serinus syriacus		
سهره‌ای سوری		
sex differentiation		
تمایز جنسی		
<i>syn.</i> sexual differentiation		
sexual differentiation		
→ sex differentiation		
Siluriformes		
گره‌ماهی‌سانان		
Sirenia		
گاودریایی‌سانان		
Sotalia fluviatilis		
دولفین بطری‌بینی رودی		
Sousa chinensis		
دولفین کوهان‌دار چینی		
Sousa teuszii		
دولفین کوهان‌دار اطلسی		

Sterna caspina پرستوی دریایی خزری	Trichechidae تن موئیان
Sterna dougallii	Trichechus inunguis گاو دریایی تن مویی آمازونی
پرستوی دریایی دوگال	Trichechus manatus گاو دریایی تن مویی دست‌باله‌ای
Sterna hirundo hirundo	Trichechus sengalensis گاو دریایی تن مویی سنگالی
پرستوی دریایی دم‌چلچله‌ای حقیقی	Tringa guttifer آبچلیک سبزخالداری
Sterna maxima albidorsalis	Tryngites subruficollis آبچلیک شن‌کاو سینه‌نخودی
پرستوی دریایی بزرگ پشت‌سفید	Tursiops aduncus دولفین بطری‌بینی هندی
Sterna nilotica nilotica	Tursiops truncatus دولفین بطری‌بینی معمولی
پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی	Tyrannidae ژیان‌مرغیان
Sterna paradisaea	Unica unica پلنگ برفی حقیقی
پرستوی دریایی بهشتی	Vanellus gregarious خروس کولی دشتی
Sterna repressa	Vespertilionidae خفاش‌ناهدیدیان
پرستوی دریایی گونه‌سفید	Vicugna vicugna شترچة حقیقی
Sterna sandvicensis sandvicensis	winter sleep → hibernation
پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی	Ziphiidae نهنگ‌منقاریان
Sterna saundersi	زیاسازند zoocoenosis/ zoocenosis
پرستوی دریایی ساندرز	
Streptopelia turtur قمری معمولی	
Synthliboramphus wumizusume	
ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی	
Tadarida brasiliensis	
خفاش دم‌آزاد برزیلی	
Tadarida teniotis	
خفاش دم‌آزاد اروپایی	
Testudinata لاک‌پشت‌سانان	
Threskiornis aethiopicus	
aethiopicus	
مرغ مقدس حبشی حقیقی	
Threskiornithidae	
مرغ مقدسیان	
	علم گیاهی
	Acanthaceae پاخرسیان
	Acantholimon کلاه میرحسن
	Aceraceae افرازیان
	achene فندقه

acid-loving	اسیددوست	apical meristem	سرلاد انتهایی
<i>syn. acidophilus, acidophilic</i>		Apium	کرفس
acidophilic → acid-loving		Apocynaceae	خرزهره‌ایان
acidophilus/ acidophilous		Aquifoliaceae	خاسیان
→ acid-loving		Aquifoliales	خاس‌سانان
Actinidia	کیوی	Araceae	شیپوریان
Actinidiaceae	کیویان	Araliaceae	عشقه‌ایان
Adiantaceae	پرسیاوشیان	Araucaria	کاج مطبق
Adiantum	پرسیاوش	Araucariaceae	مطبق‌کاجیان
Aesculus	شاه‌بلوط هندی	Arecaceae	خرمائیان
aestivation/ estivation	پوش‌آذین	Arecales	خرماسانان
<i>syn. prefloration</i>		Aristolochia	زراوند
Agavaceae	خنجریان	Aristolochiaceae	زراوندیان
aggregate fruit	میوهٔ مجتمع	Arum	گل شیپوری
Ailanthus	عرعر	Asclepiadaceae	استبرقیان
Aizoaceae	علف‌فرشیان	Asparagaceae	مارچوبه‌ایان
Algae	جلبکان، جلبکها	Asparagales	مارچوبه‌سانان
Alismataceae	قاشق‌واشیان	Asparagus	مارچوبه
Alismatales	قاشق‌واش‌سانان	Aspleniaceae	سپرزداریان
Alliaceae	پیازیان	Asteraceae	کاسنیان
allopatric	دگرجا	Athyriaceae	ماده‌سرخسیان
Alnus	توسکا	Avicennia	حرّ، سینا
Amaranthaceae	تاج‌خروسیان	Avicenniaceae	حرّائیان، سینائیان
Amaryllidaceae	نرگسیان	Azollaceae	آزیریان
Anacardiaceae	پسته‌ایان	Berberidaceae	زرشکیان
Ananas	آناناس	Berberis	زرشک
Anthocerophyta	شاخ‌واش‌تباران	Betulaceae	توسکائیان
Antirrhinum	گل میمونی	Bignoniaceae	پیچ‌اناریان
Apiaceae	کرفسیان	Boraginaceae	گاوزبانیان
Apiales	کرفس‌سانان	Borago	گاوزبان

<i>Botrychium</i>	سرخس انگوری	Capparidaceae/ Capparaceae	
<i>Bougainvillea</i>	گل کاغذی		کبریان
<i>Brassica</i>	کلم	<i>Capparis</i>	کبر
Brassicaceae	کلمیان	Caprifoliaceae	آقطیان
Brassicales	کلم‌سانان	<i>Carica</i>	خربزه درختی
Bromeliaceae	آناناسیان	Caricaceae	خربزه درختیان
Bryophyta	خزه تباران	Caryophyllaceae	میخکیان
syn. Mosses		Caryophyllales	میخک‌سانان
<i>Buddleja</i>	نم موشی	<i>Casuarina</i>	نم اسب درختی
bud primordium	آغازه جوانه	Casuarinaceae	نم اسب درختیان
Butomaceae	هزارنی ایان	Celasteraceae	گوشوارکیان
<i>Butomus</i>	هزارنی	Ceratophyllaceae	برگ شاخیان
Buxaceae	شمشادیان	<i>Ceratophyllum</i>	برگ شاخی
<i>Buxus</i>	شمشاد	<i>Cercis</i>	ارغوان
Cactaceae	کاکتوسیان	Chenopodiaceae	اسفناجیان
Caesalpinaceae	ارغوانیان	chilling	سرمادهی
Callitrichaceae	ستاره آبیان	chlorophyll	سبزینه
<i>Callitriche</i>	ستاره آبی	chloroplast	سبز دیسه
<i>Calotropis</i>	استبرق	chromoplast	رنگ دیسه
Calycanthaceae	گل شرابیان	<i>Cichorium</i>	کاسنی
<i>Calycanthus</i>	گل شرابی	Cistaceae	گل آفتابیان
<i>Camellia</i>	چای	<i>Cistus</i>	گل آفتابی
<i>Campanula</i>	گل استکانی	Colchicaceae	گل حسرتیان
Campanulaceae	گل استکانیان	<i>Colchicum</i>	گل حسرت
<i>Campsis</i>	پیچ اناری	Combretaceae	گاروم زنگیان
<i>Canna</i>	اختر	<i>Commelina</i>	برگ بیدی
Cannabinaceae/ Cannabaceae		Commelinaceae	برگ بیدیان
	شاهدانه ایان	companion cell	یاخته همراه
<i>Cannabis</i>	شاهدانه	compositae	مرکبان
Cannaceae	اختریان	Convulvaceae	پیچکیان
		<i>Convulvulus</i>	پیچک

cork → suberin		Diclidanthraceae	
cork cambium	بُن لاد چوب پنبه	→ Polygalaceae	
Cornaceae	زغال اخته ایان	Dioscoreaceae	تمیسیان
Cornales	زغال اخته سانان	Dioscoreales	تمیس سانان
Cornus	زغال اخته	Diospyrus	خرمالو
Corylaceae	فندقیان	Dipsacaceae	خواجه باشیان
Corylus	فندق	Dipsacales	خواجه باشی سانان
cremocarp	آویزبَر	Dipsacus	خواجه باشی
Cruciferae	چلیپائیان	Dodonaea	ناترک
Cryptogams	نهانزادان	dormancy breaking	خواب شکنی
Cucurbita	کدو	dry fruit	میوه خشک
Cucurbitaceae	کدوئیان	Dryopteridaceae	نرسرخسیان
Cucurbitales	کدو سانان	durian	خارگیل
Cupressaceae	سرویان	Ebenaceae	خرمالوئیان
Cuscuta	سیس	Elaeagnaceae	سنجدیان
Cuscutaceae	سیسیان	Elaeagnus	سنجد
Cycadaceae	پایانخلیان	Embryophytes	رویانداران
Cynomoriaceae	خونین گُزریان	Ephedraceae	أرمکیان
Cynomorium	خونین گُرز	Equisetaceae	دم اسپیان
Cyperaceae	جگنیان	Ericales	خلنگ سانان
Cyperales	جگن سانان	Euonymus	گوشوارکی
Cyperus	جگن	Euphorbia	فرقیون
cypsela	کافشه ای	Euphorbiaceae	فرقیونیان
Daphne	مازریون	Fabaceae	باقلائیان
Datisca	شاهدانه ووش	syn. Leguminosae	
Datisceaeae	شاهدانه وشیان	Fabales	باقلا سانان
Dennstaedtiaceae	سرخس عقابیان	Fagaceae	راشیان
Dianthus	میخک	Fagales	راش سانان
		Fagus	راش

fleshy fruit → succulent		ground tissue	بافت زمينه
floristic	گياگانى	gum	صمغ
floristics	گياگان شناسى	gummiferous	صمغ بر
fly-off → evapotran spiration		Hamamelidaceae	آنجيليان
follicle	برگه	Hamamelidales	آنجيلى سانان
<i>Frankenia</i>	شبنمى	<i>Hedera</i>	عشقه
Frankeniaceae	شبنمیان	hepatics → liverworts	
fruit	ميوه	Hepatophyta	جگرواش تباران
<i>Fumaria</i>	شاهتره	hesperidium	پرتقالى
Fumariaceae	شاهتره ايان	heterocellular ray	اشعه ناجور ياخته
fungal filament → hypha		Hippocastanaceae	شاه بلوط هندیان
Fungi	قارچان، قارچها	Hippuridaceae	دُم قاطريان
fusiform initial	پيش آغازه دوکى شکل	<i>Hippuris</i>	دُم قاطرى
<i>Gentiana</i>	گل سپاسى	homocellular ray	اشعه جور ياخته
Gentianaceae	گل سپاسيان	hornworts	شاخ و اشان
Gentianales	گل سپاسى سانان	Hyacinthaceae	سنبليان
Geraniaceae	شمعدانيان	<i>Hyacinthus</i>	سنبل
Geraniales	شمعدانى سانان	<i>Hydrocharis</i>	تخت قورباغه
Gesneriaceae	چسبيريان، بنفشه افریقائیان	Hydrocharitaceae	تخت قورباغه ايان
<i>Ginkgo</i>	کهن دار	Hypericaceae	گل راعيان
Ginkgoaceae	کهن داریان	<i>Hypericum</i>	گل راعى
Gnetaceae	گیتومیان	hypha	نخینه
Gnetales	گیتوم سانان		<i>syn. fungal filament</i>
<i>Gnetum</i>	گیتوم	hyphal	نخینه اى
Gramineae → Poaceae		Hypolepidaceae	زیر پولکیان
granum	دانگان	<i>Ilex</i>	خاس
Grossulariaceae	انگور فرنگیان	initial	پيش آغازه
ground meristem	سرلاد زمينه		<i>syn. initium</i>
ground parenchyma	نرم آکنه زمينه		

initium → initial		Lentibulariaceae	علف‌انبانیان
initium folier	پیش‌آغازۀ برگ	leucoplast	سفیددیسه
intercalary meristem	سرلاد میان‌گره‌ای	Liliaceae	سوسنیان
intine	درون‌پوش	Liliales	سوسن‌سانان
Iridaceae	زنبقیان	Lilium	سوسن
Iris	زنبق	Linaceae	کتانیان
Juglandaceae	گردوئیان	Linum	کتان
Juglans	گردو	litchi	سُرخالو
Juncaceae	سازوئیان	Liverworts	جگرواشان
Juncaginaceae	سه‌سیخکیان	syn. hepatics	
Juncus	سازو	Loganiaceae	دُم‌موشیان
Labiatae → Lamiaceae		lomentum	تسبیحی
Lamiaceae	نعنائیان	longan	چشالو
syn. Labiatae		long long	زَرگیل
Lamiales	نعناسانان	syn. langsat	
langsat → long long		Loranthaceae	موخوریان
lateral meristem	سرلاد جانبی	Loranthus	موخور
latex	شیرابه	Lycopodiaceae	پنجه‌گرگیان
laticifer	شیرابه‌دار، شیرابه‌بر	Lythraceae	حنائیان
laticiferous	شیرابه‌ای	Magnolia	ماگنولیا
Lauraceae	برگ‌بوئیان	Magnoliaceae	ماگنولیائیان
Lurales	برگ‌بوسانان	Magnoliales	ماگنولیا‌سانان
Laurus	برگ‌بو	Malpighiales	مالپیگی‌سانان
Lawsonia	حنا	Malva	پنیرک
leaf primordium	آغازۀ برگ	Malvaceae	پنیرکیان
legume	نیام	Malvales	پنیرک‌سانان
Leguminosae → Fabaceae		mangosteen	تَرگیل
Lemna	عدسک آبی	Maranta	مارانتا
Lemnaceae	عدسک‌آبیان	Marantaceae	مارانتائیان
		Marsileaceae	شبدرا بیان

Martyniaceae	مارتینیان، شاخ‌بزیان	mucilage	لعب
megasporangium	کلان‌هاگدان	mucilaginous	لعب‌دار، لعبی
megaspore	کلان‌هاگ	multiple fruit	میوهٔ مرکب
Melia	زیتون‌تلخ	multiseriate ray	اشعهٔ چندلایه
Meliaceae	زیتون‌تلخیان	Musa	موز
Mentha	نعنا	Musaceae	موزیان
mericarp	پاربر	mycelial	جُلینه‌ای
meristem	سُرلاد	mycelium	جُلینه
meristemic	سُرلادی	myceloid	جُلینه‌سا
mesophyll	میان‌برگ	Myrtaceae	موردیان
mesophyllic	میان‌برگی	Myrtales	موردسانان
<i>syn. mesophyllous</i>		Myrtus	مورد
mesophyllous → mesophyllic		Najadaceae	تیزکیان
metaxylem	پس‌چوب	Najas	تیزک
Mimosaceae	کهوریان	nectar	شهد
<i>syn. Mimosoidae</i>		nectary	شهددان
Mimosoidae → Mimosaceae		Nelumbo	ثعله‌باقلا
Molluginaceae	گلی‌نازیان	Nelumbonaceae	ثعله‌باقلائیان
Mollugo	گلی‌ناز	Nerium	خرزهره
Monochoria	غلافی	nut	فندقی
Monotropa	تک‌سو	nutlet	فندقچه
Monotropaceae	تک‌سوئیان	Nyctaginaceae	گُل‌کاغذیان
Moraceae	توتیان	Nymphaea	نیلوفر آبی
Morina	خار عروس	Nymphaeaceae	نیلوفر آبیان
Morinaceae	خار عروسیان	Nymphaeales	نیلوفر آبی‌سانان
Moringa	گزروغنی	Oenothera	گُل مغربی
Moringaceae	گزروغنیان	Oenotheraceae → Onagraceae	
Morus	توت	Olea	زیتون
Mosses → Bryophyta		Oleaceae	زیتونیان
Moutabeaceae → Polygalaceae		Onagraceae	گُل مغربیان
		<i>syn. oenotheraceae</i>	

open pollinated	آزادگرده افشان	<i>Pelargonium</i>	شمعدانی
open pollination	آزادگرده افشانی	pepo	کدویی
Ophioglossaceae	مارزبانیان	Phanerogams	پیدازادان
<i>Opuntia</i>	کاکتوس	phelloderm	چوب پنبه پوست
Orchidaceae	ثعلبیان	phellogen	چوب پنبه زا
<i>Orchis</i>	ثعلب	phloem	بافت آبکش، آبکش
Orobanchaceae	گل جالیزیان	phloem cell	یاخته آبکش
<i>Orobanche</i>	گل جالیز	phloem loading	بارگیری آبکش
<i>Osmunda</i>	شاه سرخس	phloem ray	اشعه آبکش
Osmundaceae	شاه سرخسیان	phloem sap	شیره پرورده
Osmundales	شاه سرخس سانان	phloem unloading	تخلیه آبکش
Oxalidaceae	شبدر ترشکیان	<i>Phlox</i>	گل آتشی
Oxalidales	شبدر ترشک سانان	<i>Phoenix</i>	خرما
<i>Oxalis</i>	شبدر ترشک	phylum	شاخه ^۲
<i>Paeonia</i>	گل صدتومانی	phytocoenology/ phytocenology	گیاسازندشناسی
Paeoniaceae	گل صدتومانیان	phytocoenosis/ phytocenosis	گیاسازند
Palmaceae	نخلیان		
syn. Palmae			
palmae → Palmaceae		syn. plant community, plant formation, plant groupment	
Pandanaceae	پیچ کاجیان	<i>Phytolacca</i>	سرخاب کولی
Pandanales	پیچ کاجی سانان	Phytolaccaceae	سرخاب کولیان
<i>Pandanus</i>	پیچ کاجی	Pinaceae	کاجیان
<i>Papaver</i>	شقایق	Pinales	کاج سانان
Papaveraceae	شقایقیان	<i>Piper</i>	نلفل سیاه
Papaverales	شقایق سانان	Piperaceae	نلفل سیاهیان
parenchyma	نرم آکنه	Piperales	نلفل سیاه سانان
<i>Parrotia</i>	آنجیلی	<i>Pistacia</i>	پسته
<i>Passiflora</i>	گل ساعتی	Pittosporaceae	میخک درختیان
Passifloraceae	گل ساعتیان	<i>Pittosporum</i>	میخک درختی
Pedaliaceae	کنجدیان		

Planta	گیاهان، سلسله گیاهی	Portulacaceae	خُرفه ایان
Plantaginaceae	بارهنگیان	Potamogeton	گوشاب
Plantago	بارمگ	Potamogetonaceae	گوشابیان
plant community		prefloration → aestivation	
→ phytocoenosis		primary growth	رشد نخستین
plant formation		primary meristem	سرلاد نخستین
→ phytocoenosis		primary phloem	آبکش نخستین
plant groupment		primary tissue	بافت نخستین
→ phytocoenosis		primary xylem	
plant population	جمعیت گیاهی		بافت چوبی نخستین، چوب نخستین
Platanaceae	چناریان	Primordia	آغازها
Platanus	چنار	Primordial	آغازهای
Plumbaginaceae	کلاه میرحسینیان	primordium	آغازه
Poaceae	گندمیان	Primula	پامچال
syn. Gramineae		Primulaceae	پامچالیان
Poales	گندم سانان	Proboscidea	مارتینی، شاخ بزی
Polemoniaceae	گل آتشیان	procambial	پیش بن لادی
Polygala	شیرآور	procambium	پیش بن لاد
Polygalaceae	شیرآوریان	promeristem	پیش سرلاد
syn. Diclidantheraceae,		Prosopis	کهور
Moutabeaceae,		Proteales	چنارسانان
Xanthophyllaceae		protoxylem	پیش چوب
Polygonaceae	علف هفت بندیان	Psilotaceae	برهنه ساقیان
Polygonum	علف هفت بند	Pteridaceae	پرسرخسیان
Polypodiaceae	بسپایکیان	Pteridium	سرخس عقابی
polypodium	بس پایک	Pteridophyta	سرخس تباران
polypodiales	بس پایک سانان	Punica	انار
pome	سیبی	Punicaceae	اناریان
Pontederiaceae	پونته دریائیان، غلافیان	Pyrola	برگ آمرودی
Portulaca	خُرفه	Pyrolaceae	برگ آمرودیان

<i>Rafflesia</i>	رافلزیا	<i>Salvadora</i>	مسواک
Rafflesiaceae	رافلزیائیان	Salvadoraceae	مسواکیان
rambutan	مُرکی	Salviniaceae	سرخس آبیان
Ranunculaceae	آلاله‌ایان	samara	فندقه بالدار
Ranunculales	آلاله‌سانان	<i>Sambucus</i>	آقطی
<i>Ranunculus</i>	آلاله	Santalaceae	صندلیان
ray	اشعه، پرّه	Santalales	صندل‌سانان
ray cell	یاخته اشعه	<i>Santalum</i>	صندل
ray initial	پیش‌آغازۀ اشعه	Sapindaceae	ناترکیان
<i>Reseda</i>	اسپرک	Sapindales	افراسانان
Resedaceae	اسپرکیان	<i>Sapota</i>	چیکو
resin	انگم، رزین	Sapotaceae	چیکوئیان
Rhamnaceae	عنابیان	<i>Saxifraga</i>	خاراشکن
<i>Rhizophora</i>	چندل	Saxifragaceae	خاراشکنیان
Rhizophoraceae	چندلیان	Saxifragales	خاراشکن‌سانان
root primordium	آغازۀ ریشه	schizocarp	چاک‌بر
<i>Rosa</i>	گل سرخ	Scrophulariaceae	گل‌میمونیان
Rosaceae	گل‌سرخیان	secondary cortex	پوست‌پسین
Rosales	گل‌سرخ‌سانان	secondary growth	رشد‌پسین
<i>Rubia</i>	روناس	secondary meristem	سرلاد‌پسین
Rubiaceae	روناسیان	secondary phloem	آبکش‌پسین
<i>Ruppia</i>	شورابی	secondary xylem	بافت چوبی‌پسین، چوب‌پسین
Ruppiaceae	شورابیان	seed plants	گیاهان دانه‌دار
Ruscaceae	کوله‌خاسیان	Selaginellaceae	علف‌خوکیان
<i>Ruscus</i>	کوله‌خاس	self-pollinated	خودگرده‌افشان
<i>Ruta</i>	سُداب	self-pollination	خودگرده‌افشانی
Rutaceae	سُدابیان	<i>Sesamum</i>	کنجد
<i>Saintpaulia</i>	بنفشه آفریقایی	sieve element	عنصر آبکش، عنصر غربالی
Salicaceae	بیدیان		
<i>Salix</i>	بید		

sieve plate	صفحهٔ آبکش، صفحهٔ غربالی	suberous	چوب پنبه‌ای
sieve tissue	بافت غربالی	syn. suberic, suberose	
silicula	خورجینک	succulent	میوهٔ گوشتی
siliqua	خورجین	syn. fleshy fruit	
Simaroubaceae	عرعریان	sympatric	همجا
simple fruit	میوهٔ ساده	Tamaricaceae	گزیان
Smilacaceae	ازملکیان	Tamarix	گز
Smilax	ازملک	Tamus	تمیس
Solanaceae	بادنجانیان	Taxaceae	سرخداریان
Solanales	بادنجان‌سانان	Taxodiaceae	دارتالابیان
Solanum	بادنجان	Taxodium	دارتالاب
source-sink	رابطهٔ مبدأ - مقصد	Taxus	سرخدار
spermatophytes	دانه‌داران	Terminalia	گاروم‌زنگی
Spinacia	اسفناج	thalloid	ریسه‌سا
sporangium	هاگدان	Thallobionta → Thallophyta	
spore	هاگ	Thallophyta	ریسه‌داران
sporocyte	یاختهٔ هاگزا	syn. Thallobionta	
sporophyte	هاگرُست	thallophyte	ریسه‌رُست
sporophytic	هاگرُستی	thallus	ریسه
Sterculiaceae	کاکائوئیان	Theaceae	چائیان
suberic → suberous		Thelypteridaceae	سرخس باتالقیان
suberification → suberization ¹		Thelypteris	سرخس باتالقی
suberin	چوب پنبه	Theobroma	کاکائو
syn. cork		thylakoid	ریزکیسه
suberization ¹		Thymelaeaceae	مازریونیان
چوب پنبه‌ای شدگی، چوب پنبه‌ای شدن		Tilia	نمدار
syn. suberification		Tiliaceae	نمداریان
suberization ²		tonoplast	کش دیسه
چوب پنبه‌شدگی، چوب پنبه شدن		total evaporation	
suberose → suberous		→ evapotran spiration	

Tracheophytes	آوندداران	Viscaceae	دارواشیان
Trapa	سه‌کنجه خیز	Viscum	دارویش
Trapaceae	سه‌کنجه خیزیان	Vitaceae	انگوریان
Triglochin	سه‌سیخک	Vitales	انگورسانان
Triticum	گندم	Vitis	انگور
Tropaeolaceae	لادنیان	water loss → evapotran spiration	
Tropaeolum	لازن	wax	موم
Typha	لوتی	waxy	مومی
Typhaceae	لوتیان	Xanthophyllaceae	
Ulmaceae	نارونیان	→ Polygalaceae	
Ulmus	نارون	xylem	بافت چوبی، چوب
umbelliferae	چتریان	xylem cell	یاخته چوب
uniseriate ray	اشعه یک‌لایه	xylem ray	اشعه چوب
Urtica	گزنه	xylem sap	شیره خام
Urticaceae	گزنه‌ایان	Zannichellia	زانیشلیا، یال اسبی
Utricularia	علف‌انسانی	Zannichelliaceae	
Valeriana	سنبل‌الطیب		زانیشلیائیان، یال‌اسبیان
Valerianaceae	سنبل‌الطیبیان	Zingiber	زنجبیل
vascular cambium	بُن‌لاد آوندی	Zingiberaceae	زنجبیلیان
Vascular cryptogams	نهانزادان آوندی	Zingiberales	زنجبیل‌سانان
		Ziziphus	عنا
Vascular plants	گیاهان آوندی	Zostera	نواری
Verbena	شاه‌پسند	Zosteraceae	نواریان
Verbenaceae	شاه‌پسندیان	Zygophyllaceae	قیچیان
vernal	بهاری	Zygophyllales	قیچ‌سانان
Vessel	آوند چوبی، چوب‌آوند	Zygophyllum	قیچ
vessel element	عنصر چوب‌آوندی		
Vicia	ماشک		عمومی
Viola	بنفشه	abiotrophy → hypotrophy	
Violaceae	بنفشه‌ایان	accessory fruit → pseudocarp	

acclimation	خوگیری	albumen	سفیده
<i>syn.</i> acclimatization		allantois	نعلک رویانی، نعلک
acclimatization → acclimation		allele	دیگره
achromat → monochromat		<i>syn.</i> allelomorph	
achromatism		allelic	دیگرهای
→ monochromatism		allelism	دیگرگی
achromatopsia		allelomorph → allele	
→ monochromatism		allogamic → allogamous	
acinar → acinous		allogamous	دیگرکام
acinic → acinous		<i>syn.</i> allogamic	
aciniform	انگوره شکل	allogamy	دیگرکامی
acinitis	انگوره آماس	allospecies → semispecies	
acinose → acinous		amnion	
acinous	انگوره‌ای		درون شامه رویان، درون شامه ^۱ ، کیسه آب، مشیمه درونی
<i>syn.</i> acinose, acinic, acinar		amnionic → amniotic	
acinus	انگوره	amniotic	درون شامه‌ای
acrosomal	تارکتنی	<i>syn.</i> amnionic	
acrosome	تارکتن	ampulla	فنجان
<i>syn.</i> perforatorium, apical body		<i>syn.</i> ampulla ossea	
action potential	پتانسیل کنش	ampulla ossea → ampulla	
active transport	تراژرد فعال	amygdala → amygdaloid body	
aerenchyma	هواکنه	amygdaloid body	بادامک مغز، بادامک ^۱
aestival¹/ estival¹	تابستانی	<i>syn.</i> amygdala, corpus	
aestival²/ estival²	سرتابستانی	amygdaloideum	
aestivation/ estivation	تابستان خوابی	amyloplast	نشادیسه
<i>syn.</i> summer dormancy, torpidity		anabolic	فراگشتی
afterpotential	پس پتانسیل	anabolism	فراگشت
agranulocyte	گویچه سفید نکهسته‌ای، نکهسته‌ای	anabolite	فراگشته

anaphase	پسین چهر	apogamous	ناهمکام
androdioecious	نر-دوپایه	apogamy	ناهمکامی
androecium	نافه	archegonial	مامه‌دانی
andromonoecious	نر-یک‌پایه	archegoniate	مامه‌دان‌دار
androphore	نافه‌بر	archegoniophore	مامه‌دان‌بر
<i>syn. androphorum</i>		archegonium	مامه‌دان
androphorum → androphore		<i>syn. oogonium</i> ¹	
anisogamete → heterogamete		ascending colon	
anisogametic		پس‌رودهٔ بالارو، کولون بالارو	
→ heterogametic		<i>syn. right colon, colon</i>	
anther	بساک	ascendens	
antherid → antheridium		aster	اخترک
antheridial	زاده‌دانی	<i>syn. cytaster, kinosphere</i>	
antheridiophore	زاده‌دان‌بر	astral sphere → astrosphere	
antheridium	زاده‌دان	astrosphere	اخترگوی
<i>syn. antherid</i>		<i>syn. astral sphere</i>	
antheriferous	بساک‌بر	attraction-sphere	
antherozoid	گیازامه، زامه ^۲	→ centrosphere	
antherozoidal	گیازامه‌ای، زامه‌ای	auditory tube	
anticodon	پادرّمزه	→ eustachian tube	
antidiuretic hormone	هورمون پادپیشابی	autonomic nervous system	دستگاه عصبی خودفرمان
antigen	پادگین	autosomal	جورفام‌تنی
antipodal cells	یاخته‌های پادسُفتی	autosome	جورفام‌تن
antipodal	پادسُفتی	autotroph	خودپرورد ^۱
antiport	پادبری	autotrophic	خودپرورد ^۲
antiporter	پادبر	autotrophy	خودپروردگی
aorta	بزرگ‌سرخرگ، آئورت	autumnal	پاییزی
aortic	بزرگ‌سرخرگی، آئورتی	auxotroph	تک‌آلی‌پرورد ^۱
aphanic species → sibling species			
apical body → acrosome			

auxotrophic	تک‌آلی پرورد ^۲	bracteole	برگک
auxotrophy	تک‌آلی پروردگی	bud scale	فلس جوانه
axon	آسه	bulk transport	تراپُرد توده‌ای
bacillary	میلیزه‌ای	calyx	کاسه
bacilliform	میلیزه‌شکل	cambial	بُن لادی
bacillus	میلیزه	cambogenesis	بُن لادزایی
bacteria	باکتری	cambium	بُن لاد
Barr body → sex chromatin		carotid artery	سرخرگ کاروتید، خوابرگ
basal body → kinetosome		carpel	بُرچه
basal granule → kinetosome		carrier membrane diffusion	
biocenose/ biocoenose/		→ facilitated diffusion	
biocoenosis → biocenosis		carrier protein → transporter	
biocenosis	زی‌سازند	casparian strip	نوار کاسپاری
biological race	نژاد زیست‌شناختی	catabolic	فروگشتی
biomass	زی‌توده	catabolism	فروگشت
biomass energy	انرژی زی‌توده‌ای	cataphyll → tegmentum	
biomass pyramid	هرم زی‌توده	cecal	کورروده‌ای
biome	زیمان	cecum	کورروده
biospecies	زی‌گونه	<i>syn. blindgut</i>	
biosystematics	زی‌سازگان‌شناسی	cell	یاخته
biota	زیواگان	<i>syn. cellule</i>	
biotope	زی‌جا	cellule → cell	
blastomere	تنده‌پار	cell wall	دیواره یاخته
blastula	تنداله	centriole	میانک
blastulation	تندالگی	centrosome	میان‌تن
blindgut → cecum		centrosphere	میان‌گوی
blood cell, globule (fr.)	گویچه	<i>syn. attraction-sphere</i>	
Bowman's capsule	پوشینه بومن	centrospheric	میان‌گویی
bract	برگه	chemoautotroph	شیمی‌خودپرورد

chemoheterotroph	شیمی دگر پرورد	clonning	تاگ سازی
chemolithotroph	شیمی کانی پرورد	coccal	گوییزه‌های
chemoorganotroph	شیمی آلی پرورد	coccus	گوییزه
chemotroph	شیمی پرورد ^۱	codon	رّمزه
chemotrophic	شیمی پرورد ^۲	collenchyma	چسب آکنه
chemotrophy	شیمی پروردگی	colon	پس روده، کولون
chorion			<i>syn. segmented intestine</i>
	برون شامه رویان، برون شامه ^۱ ، مشیمه بیرونی	colonalgia	پس روده درد، کولون درد
chorionic	برون شامه‌ای	colon ascendens	
chromatid	فامینک	→ ascending colon	
chromatin	فامینه	colon descendens	
chromatinic	فامینه‌ای	→ descending colon	
chromosomal duplication		colonic	پس روده‌ای، کولونی
→ duplication		colonoscope	پس روده بین، کولون بین
chromosomal translocation			<i>syn. coloscope</i>
	تراسپاری فام‌تنی	colonoscopy	پس روده بینی، کولون بینی
chromosome	فام‌تن	colon transversum	
chronospecies → paleospecies		→ transverse colon	
cistron	کارایه	coloscope → colonoscope	
<i>syn. structural gene</i>		concentration gradient	شیب غلظت
class	رده	conditional diapauses	
classical genetics			میان آسایبی شرطی
→ transmission genetics		conjugate¹	همیوغ
classification	رده بندی	conjugate²	همیوغ شدن، همیوغ کردن
climax	اوج، نقطه اوج	conjugation	همیوگی
climax theory	نظریه اوج	conjugon	همیوغه
clonal	تاگی	copiotroph	فزونی پرورد ^۱
clone	تاگ	copiotrophic	فزونی پرورد ^۲
cloned	تاگ سازی شده	copiotrophy	فزونی پروردگی
		corolla	جام

corpus albicans	جسم سفید	denitrification	شوره‌زدایی
<i>syn. corpus fibrosum</i>		descending colon	
corpus amygdaloideum			پس‌روده پایین‌رو، کولون پایین‌رو
→ amygdaloid body		<i>syn. colon descendens, left colon</i>	
corpus fibrosum		detriphage → detritivore	
→ corpus albicans		detriphagous → detritivore	
corpus luteum	جسم زرد	detritivore	پوده‌خوار ^۲
<i>syn. yellow body of ovary,</i>		<i>syn. detriphage, detriphagous,</i>	
yellow body		detrivorous, detritus feeder	
cortex	پوسته، قشر	detritivory	پوده‌خواری
cotransport	هم‌ترابری	detritus feeder → detritivore	
cotransporter	هم‌ترابر	detrivorous → detritivore	
countertransport	پادترابری	diapause	میان‌آسایی
crossing over	چلیپایی شدن	diapedesis	تراگذری
cryptic species → sibling species		dichromasy → dichromatism	
cupula	فنجانک	dichromat	دورنگ‌بین
cupular	فنجانکی	dichromatism	دورنگ‌بینی
cuticle	پوستک	<i>syn. dichromasy, dichromatopsia</i>	
cuticular	پوستکی	dichromatopsia	
cyclosis	چرخ‌زنی	→ dichromatism	
cytaster → aster		diffusion → simple diffusion	
cytokinesis	تقسیم درون‌یاخته	diffusion respiration	تنفس پخشی
cytoplasm	میان‌یاخته	diploid	دولاد
cytoplasmic	میان‌یاخته‌ای	diploidy	دولادی
<i>syn. cytoplasmically</i>		diversivore → omnivore	
cytoplasmically		domain	حوزه
→ cytoplasmic		double diffusion	پخش دوجانبه
dehiscent	شکوفا	<i>syn. double immunodiffusion</i>	
dehiscent fruit	میوه شکوفا	double immunodiffusion	
dendrite	دارینه	→ double diffusion	

doubling → duplication	
drupaceous fruit → drupe	
drupe	شفت
<i>syn.</i> stone fruit, drupaceous fruit	
duodenum	دوازدهه، اثنی عشر
duplicate ¹	دو تا شدن
duplicate ²	دو تا شده
duplication	دو تا شدگی
<i>syn.</i> chromosomal duplication, doubling	
dystrophia → dystrophy	
dystrophic	دُش پرورد
dystrophy	دُش پروردگی
<i>syn.</i> dystrophia	
eardrum	
→ tympanic membrane	
ecological pyramid	هرم بوم‌شناختی
<i>syn.</i> food pyramid, Eltonian pyramid	
ecological race	نژاد بوم‌شناختی
ecological system → ecosystem	
ecospecies	بوم‌گونه
ecosystem	بوم‌سازگان
<i>syn.</i> ecological system	
ecotone	مرزبوم
ectoderm	برون پوست
ectodermal → ectodermic	
ectodermic	برون پوستی
<i>syn.</i> ectodermal	
ectoplasm	برمیان یاخته
<i>syn.</i> ectosarc	
ectoplasmatic	برمیان یاخته‌ای
ectosarc → ectoplasm	
egg → ovum	
egg cell → ovum	
ektexine	برون پوش بیرونی
electrochemical gradient	شیب الکتروشیمیایی
Eltonian pyramid	
→ ecological pyramid	
embryo	رویوان
embryogenesis	رویوان‌زایی
embryogenetic	رویوان‌زایشی
embryology	رویوان‌شناسی
embryonal → embryonic	
embryonic	رویوانی
<i>syn.</i> embryonal	
embryophore	رویوان‌بر
endexine	برون پوش درونی
Endocardium	درون‌شامه قلب، درون‌شامه ^۲
endocarp	درون‌بَر
endocytosis	درون‌بَری
endoderm	درون پوست
endodermal → endodermic	
endodermic	درون پوستی
<i>syn.</i> endodermal	
endolymph	درون‌تنابه
endolymphatic	درون‌تنابه‌ای
endoplasm	درمیان یاخته
endoplasmic	درمیان یاخته‌ای

endoplasmic reticulum	شبكة درمیان یاخته‌ای	eukaryosis/ eucaryosis	هوهستگی
<i>abbr. ER</i>		eukaryote/ eucaryote	هوهسته‌ای ^۱
endosomal	درون‌تنی	<i>syn. eukaryon</i>	
endosome	درون‌تن	eukaryotic/ eucaryotic	هوهسته‌ای ^۲
endosperm	درون‌دانه	eustachian tube	شپیور استاش
endosteal	درون‌آستی	<i>syn. auditory tube</i>	
endosteum	درون‌آست	eutrophia → eutrophy	
endostitis/endostetis	درون‌آست‌آماس	eutrophic	هوپرورد
epicardium	برون‌شامه ^۲ قلب، برون‌شامه ^۲	eutrophication	هوپرورش
epicarp	روبر	eutrophy	هوپروردگی
<i>syn. epicarpium</i>		<i>syn. eutrophia</i>	
epicarpium → epicarp		evapotron spiration	برترادمش
epiderm	روپوست	<i>syn. total evaporation, water loss, flyoff</i>	
epidermic/ epidermal	روپوستی	exchange diffusion	پخش مبادله‌ای
epididymis	خاگ	excitable cell	یاخته تحریک‌پذیر
epididymitis	خاگ‌آماس	excitable cell membrane	
epigenesis	پس‌زایش	→ excitable membrane	
epigenetic	پس‌زایشی	excitable membrane	غشای تحریک‌پذیر
epiglottis	برچاکنای	<i>syn. excitable cell membrane</i>	
epiphysis → epiphysis gland		excrement → excretion ²	
epiphysis gland	غده رومغزی، رومغزی	excrete	دفع کردن
<i>syn. epiphysis</i>		excretion¹	دفع
episperm	رودانه	excretion²	ماده دفعی
epithem	روآکنه	<i>syn. excrement</i>	
ER → endoplasmic reticulum		excretory	دفعی
Eucaryotae/ Eukaryotae	هوهسته‌ای‌ها	exine	برون‌پوش
eukaryon → eukaryote		exocarp	برون‌بر
		exocytosis	برون‌رانی
		exon	بیانه

exonic	بیانه‌ای	flosculus → floret	
extinction	انقراض	fly-off → evapotranspiration	
exudate	برون‌زهه	follicle	انبانک
<i>syn. exudation</i> ¹		follicular	انبانکی
exudation ¹ → exudate		folliculate	انبانکی‌شده
exudation ²	برون‌زهش	folliculose	انبانک‌دار
exudative	برون‌زهشی	food chain	زنجیره غذایی
facilitated diffusion	پخش آسان	<i>syn. trophic chain,</i>	
<i>syn. uniport, carrier membrane</i>		trophic pathway	
Fallopian tube	لوله فالوپ	food cycle	چرخه غذایی
false fruit → pseudocarp		food nexa → food web	
family ¹	تیره	food pyramid	
Family ²	خانواده	→ ecological pyramid	
fetal	جنینی، زهسانی	food web	شبکه غذایی
fetoscope	جنین‌بین، زهسان‌بین	<i>syn. food nexa</i>	
fetoscopy	جنین‌بینی، زهسان‌بینی	free diffusion	پخش آزاد
fetus/ foetus	جنین، زهسان	gametangium	کامه‌دان
filament	میله پرچم	gamete	کامه
firing level		gametic	کامه‌ای
→ threshold potential		gametocyte	کام‌یاخته
firing point		gametogenesis	کامه‌زایی
→ threshold potential		gametogenic	کامه‌زایشی
fissure of Rolando	شیار رولاندو	gametophore	کامه‌بر
fissure of Sylvius	شیار سیلیویوس	gametophyte	کامه‌رُست
fixity of species	نظریه ثابت انواع، ثابت انواع	gangliated → ganglionated	
		gangliocyte	گره‌یاخته
floret	گلچه	ganglion	گره عصبی، گره
<i>syn. floscule, flosculus</i>		ganglionated	گره‌دار
floscule → floret		<i>syn. gangliated</i>	
		ganglion cell	یاخته گرهی

ganglionic	گرهی	gluconeogenic/ glyconeogenic	نوگلوکوززایشی
ganglionitis	گره آماس		
gastrula	کُماله	<i>syn. neoglucogenetic</i>	
gastrulation	کُمالگی	glycogenesis	گلیکوژن زایی
gel diffusion		<i>syn. glycogeny</i>	
→ immunodiffusion		glycogenetic	گلیکوژن زایشی
gene	ژن	<i>syn. glycogenic</i>	
gene expression	بیان ژن	glycogenic → glycogenetic	
genetic¹	ژن شناختی	glycogenolysis	گلیکوژن کافت
<i>syn. genetical</i>		glycogenolytic	گلیکوژن کافتی
genetic² → genic		glycogenesis	گلیکوژن انباشت
genetical → genetic ¹		glycogeny → glycogenesis	
geneticist	ژن شناس	glycolysis/glucolysis	قندکافت
genetics	ژن شناسی	glyconeogenesis	
genic	ژنی	→ gluconeogenesis	
<i>syn. genetic²</i>		glycolytic	قندکافتی
genocopic	ژن نما	Golgi's apparatus	دستگاه گلژی
genocopy	ژن نمایی	gonad	گُند
genotype	ژن نمود	gonadal	گُندی
genotypic	ژن نمودی	<i>syn. gonadial, gonadic</i>	
genus	سرده	gonadectomy	گُندبرداری
geotropic	زمین گرا	gonadial → gonadal	
geotropism	زمین گرایی	gonadic → gonadal	
gigantism	غول پیکری	gonadogenesis	گُندزایی
glomerulus	کلافک	gonadopathy	گُند آسیب
glottis	چاکنای	Graafian follicle	
glucogenesis	گلوکوززایی	→ ovarian follicle	
glucogenic	گلوکوززایشی	Graafian vesicle	
gluconeogenesis	نوگلوکوززایی	→ ovarian follicle	
<i>syn. glyconeogenesis,</i>		granular	ریزدانه ای
<i>neoglucogenesis</i>		<i>syn. granulate</i>	

granulate → granular		heterosome	ناجورفام‌تن
granulation	ریزدانه‌ای شدن	heterotroph	دگرپرورد ^۱
granule	ریزدانه	heterotrophic	دگرپرورد ^۲
granuliferous ^۱	ریزدانه‌بر	heterotrophy	دگرپروردگی
granuliferous ^۲ → granulose		heterozygosity → heterozygosis	
granulocyte		heterozygosis	ناجورتخمی
	گویچه سفید چندهسته‌ای، چندهسته‌ای	<i>syn. heterozygosity</i>	
granulose	ریزدانه‌دار	heterozygote	ناجورتخم ^۱
<i>syn. granuliferous</i> ^۲		heterozygous	ناجورتخم ^۲
guard cell	یاخته نگهبان	hibernal	زمستانی
gummy	صمغی	<i>syn. hiemal</i>	
guttation	زهش، تعریق	hiemal → hibernal	
<i>syn. sudation</i> ^۱		hippocampal	أسبکی
guttational	زهشی، تعریقی	hippocampus	أسبک مغز، أسبک
gynodiocious	ماده-دوپایه	homozygosity → homozygosis	
gynaecium/ Gynoecium → pistil		homozygosis	جورتخمی
gynomonocious	ماده-یک‌پایه	<i>syn. homozygosity</i>	
gynophore	مادگی‌بر	homozygote	جورتخم ^۱
haploid	تکلاد	homozygous	جورتخم ^۲
haploidy	تکلادی	honeydew	عسلک
hematocrit	خون‌بهر	humic	گیاخاکی
hereditary	وراثتی	Humification	
heredity	وراثة		گیاخاک‌شدگی، گیاخاک‌سازی
heterogamete	ناجورکامه	humus	گیاخاک
<i>syn. anisogamete</i>		hybrid	دورگه
heterogametic	ناجورکامه‌ای	hybridism	دورگه‌ای
<i>syn. anisogametic</i>		<i>syn. hybridity</i>	
heterogamous	ناجورکام	hybridity → hybridism	
heterogamy	ناجورکامی	hybridization	
heterosomal	ناجورفام‌تنی		دورگه‌سازی، دورگه شدن
		hybridize	دورگه ساختن

hydathode	روزنه آبی	infrasubspecific	فروزیرگونه‌ای
hyperpolarization	بیش قطبش، بیش قطبیدگی	insensible perspiration	تعریق نامحسوس
hyperpolarized	بیش قطبیده	<i>syn. transpiration</i> ¹	
hypertrophy → hypertrophy		integument	تخمک پوش
hypertrophic	بیش پرورد	<i>syn. tegument</i>	
hypertrophy	بیش پروردگی	interphase	میان‌چهر
<i>syn. hypertrophia</i>		Interspecific	بین‌گونه‌ای
hypoderm	زیر پوست	interspecific competition	
hypodermic(al)	زیر پوستی		رقابت بین‌گونه‌ای
hypophysis	زیر مغزی	interspecific hybrid	
hypophysis gland	غده زیر مغزی		دورگه بین‌گونه‌ای
hypothalamus	زیرنهنج	interspecific relation	
hypotrophic	کم پرورد		رابطه بین‌گونه‌ای
hypotrophy	کم پروردگی	Intestinum ileum → ileum	
<i>syn. abiotrophy</i>		Intestinum jejunum → jejunum	
ileum	دراز روده	intraspecific	درون‌گونه‌ای
<i>syn. intestinum ileum</i>		intraspecific rank	رتبه درون‌گونه‌ای
immunodiffusion	پخش ایمنی شناختی	intron	میانه
<i>syn. gel diffusion</i>		intronic	میانه‌ای
incipient species → semispecies		isogamete	جورکامه
indehiscent	ناشکوفای	isogametic	جورکامه‌ای
indehiscent fruit	میوه ناشکوفای	isogamous	جورکام
individual	فرد	isogamy	جورکامی
inferior ovary	تخمدان تحتانی	jejunum	تهی روده
inflorescence	گل آذین	<i>syn. intestinum jejunum</i>	
inflorescence bract	برگه گل آذین	jordanon → microspecies	
inflorescence bud	جوانه گل آذین	jugular vein	
infraspecific	فروگونه‌ای		سیاهرگ گردن، سیاهرگ وداجی
infraspecific level	تراز فروگونه‌ای	jumping gene → transposon	

karyokinesis	تقسیم هسته	lithotroph	کانی پرورد ^۱
karyokinetic	تقسیم هسته‌ای	lithotrophic	کانی پرورد ^۲
kinetosome	کُنباتن	lithotrophy	کانی پروردگی
<i>syn. basal granule, basal body</i>		lobe	لپ
kingdom	سلسله	locus	جایگاه
kinosphere → aster		lymph	تنابه، لنف
Krause's corpuscle	تَنیزهٔ کروز	lymphatic	تنابه‌ای، لنفی
labyrinth	پیچال	lysosome	کافنده‌تن
labyrinthectomy	پیچال‌برداری	macrogamete	درشت‌کامه
labyrinthitis	پیچال‌آماس	<i>syn. megagamete</i>	
labyrinthotomy	پیچال‌بری	macrophage	درشت‌خوار
lac operon	ورزهٔ لاکتوز	marine biocoenosis/ marine	
lag growth phase → lag phase		biocenosis	زی‌سازند دریایی
lag period → lag phase		mass extinction	انقراض جمعی
lag phase	مرحلهٔ تأخیر	megagamete → macrogamete	
<i>syn. lag growth phase, lag period</i>		meiosis	کاستمان
large intestinal	فراخ‌روده‌ای	meiotic	کاستمانی
large intestine	فراخ‌روده	Meissner's corpuscle	تَنیزهٔ مایسنر
lateral cerebral sulcus		membrane potential	پتانسیل غشا
	شیار گیجگاهی	<i>syn. transmembrane potential</i>	
left colon → descending colon		memory cell	یاخته یادسپار
lenticel	عدسک	mendelian genetics	ژن‌شناسی مندلی
Leydig's cells		<i>syn. mendelism</i>	
	یاخته‌های لیدیک، یاخته‌های بینابینی بیضه،	mendelism	
	یاخته‌های بینابینی	→ mendelian genetics	
limbic system	دستگاه کناره‌ای	mesocarp	میان‌بر
lipid	چربی، لیپید	mesoderm	میان‌پوست
<i>syn. lipin</i>		mesodermal → mesodermic	
lipid bilayer	دولایهٔ لیپیدی	mesodermic	میان‌پوستی
lipin → lipid		<i>syn. mesodermal</i>	

mesosomal	نیام‌تنی	mitosis	رِشتمان
mesosome	نیام‌تن	mitotic	رِشتمانی
metabolic	دگرگشتی	mitral valve	دریچهٔ دوَلختی
metabolism	دگرگشت، سوخت‌وساز	mixotroph	آمیزه‌پرورد ^۱
metabolite	دگرگشته	mixotrophic	آمیزه‌پرورد ^۲
metaphase	پس‌چهر	mixotrophy	آمیزه‌پروردگی
microbiocoenosis/ microbiocenosis	ریزی‌سازند، ریزی‌سازند	mobile element → transposon	
microbody	ریزتن	mobile genetic element → transposon	
microfilament	ریزرشته	monochromasia → monochromatism	
microfilamentous	ریزرشته‌ای	monochromat	تک‌رنگ‌بین
microgamete	ریزکامه	<i>syn.</i> achromat	
microorganic	ریزاندامگانی	monochromatism	تک‌رنگ‌بینی
<i>syn.</i> microorganismal		<i>syn.</i> monochromasia, achromatism, achromatopsia	
microorganism	ریزاندامگان	monogamous	تک‌کام، تک‌همسر
microorganismal → microorganic		monogamy	تک‌کامی، تک‌همسری
microphage	ریزخوار	morphospecies	ریخت‌گونه
micropropagation	ریز تکثیر	morula	توتاله
micropylar	سُفتی	morulation	توتالگی
micropyle	سُفت	mutagen	جهش‌زا ^۱
microsomal	خُرَدتنی	mutagenesis	جهش‌زایی
microsome	خُرَدتن	mutagenic	جهش‌زا ^۲
microspecies	ریزگونه	mutant	جهش‌یافته
<i>syn.</i> jordanon		mutation	جهش
microtubular	ریزلوله‌ای	muton	جهش‌نه
microtubule	ریزلوله	myocardium	ماهیچهٔ قالب
mitochondrial	راکیزه‌ای	myograph	ماهیچه‌نگار
mitochondrion	راکیزه	myography	ماهیچه‌نگاری

nanism	کوتولگی	oogamous	تخمک‌کام
nastic	تنجشی	oogamy	تخمک‌کامی
nastie	تنجش	oogenesis	مامه‌زایی
neoglucogenetic → glycogenesis		oogenetic	مامه‌زایشی
nephron	گردیزه	oogenetic cycle → ovarian cycle	
Neurobiologist		oogonial	مامه‌زا ^۱
پی‌زیست‌شناس، زیست‌شناس اعصاب		oogonium¹ → archegonium	
Neurobiology		oogonium²	مامه‌زا ^۲
پی‌زیست‌شناسی، زیست‌شناسی اعصاب		oosphere	تخمزا
neuroglia	پی‌یان	ootid	مام‌یاختک
neuron	پی‌یاخته، یاخته عصبی	operator	ورزگر
nitrification	شوره‌سازی	operon	ورزه
node of Ranvier	گره رانویه	optic chiasma	چلیپای بینایی
nonsecretor	ناترشح‌ساز	order	راسته
nucellar	خورشی	organ	اندام، عضو
nucellus	خورش	organelle	اندامک
nucleosome	هسته‌تن	organic¹	اندامگانی
obligatory diapauses		organic²	اندامی، عضوی
میان‌آسایی اجباری		organism	اندامگان
oleosome → spherosome		organ of Corti	اندام کورتی
oligotroph	کاستی‌پرورد ^۱	<i>syn.</i> spiral organ,	
oligotrophic	کاستی‌پرورد ^۲	organum spirale	
oligotrophy	کاستی‌پروردگی	organogenesis	اندام‌زایی
omnivore	همه‌چیزخوار	<i>syn.</i> organogeny	
<i>syn.</i> omnivorous, omnivorous		organogenetic	اندام‌زایشی
animal, diversivore		<i>syn.</i> organagenic	
omnivorous → omnivore		organogenic → organogenetic	
omnivorous animal → omnivore		organogeny → organogenesis	
oocyte	مام‌یاخته	organography	اندام‌نگاری
oogamete	تخمک‌کامه	organoid	اندام‌سا

organotroph	آلی پرورد ^۱	ترا بُرد پیرایاخته‌ای
organotrophic	آلی پرورد ^۲	parasympathetic nerve
organotrophy	آلی پروردگی	عصب پادهم‌حس، پادهم‌حس
organum spirale		<i>syn.</i> parasympathetic nervous system
→ organ of Corti		parasympathetic nervous system
ovarian cycle	چرخه تخمدانی	→ parasympathetic nerve
<i>syn.</i> oogenetic cycle		Parasympathomimetic
ovarian follicle	انباتک تخمدان	والوچ عصب پادهم‌حس، والوچ پادهم‌حس
<i>syn.</i> Graafian follicle,		passive transport
Graafian vesicle		ترا بُرد غیرفعال
ovary	تخمدان	peat
ovular	تخمکی	پوده
ovulate¹	تخمکدار	pedicel
ovulate²	تخمک گذاشتن	دُمگل
ovulation	تخمک‌گذاری	peduncle
ovulatory	تخمک‌گذاشتی	دُمگل آذین
ovule¹	گیامامه، مامه ^۱ ، تخمک گیاهی، تخمک ^۱	perforatorium → acrosome
ovule² → ovum		perianth
ovum	مامه ^۲ ، تخمک ^۲ ، تخمک جانوری	گلپوش
<i>syn.</i> egg cell, egg, ovule ²		perianth segment
Pacini's corpuscle	تَنیزهٔ پاچینی	قطعهٔ گلپوش
palatine tonsil	لوزه ^۱	pericardium
<i>syn.</i> tonsil ¹ , tonsilla palatina		پیراشامهٔ قلب، پیراشامه
paleospecies	دیرین‌گونه	pericarp
<i>syn.</i> chronospecies		پیراِبر
palynology	گرده‌شناسی	periderm
<i>syn.</i> pollen analysis		پیراپوست
paracellular transport		perilymph/ perilymph
		پیرانتابه
		perilymphatic
		پیرانتابه‌ای
		periosteal
		برون‌استی
		<i>syn.</i> periosteous
		periosteous → periosteal
		برون‌است
		periosteum
		برون‌استی
		periostitis/ periosteitis
		برون‌است‌آماس
		perisperm
		پیرادانه
		peroxisomal
		پراکسی‌تنی

peroxisome	پراکسی‌تن	pistilate	مادگی‌دار
perspiration¹	تعریق ^۱	pistillode	مادگی‌واره
<i>syn. sudation², sweating</i>		pistillum → pistil	
perspiration²	عرق	pit²	لان
<i>syn. sweat, sudor</i>		plasma	خوناب
petal	گلبرگ	plasma cell → plasmacyte	
phagocyte	بیگانه‌خوار	plasmacyte	یاخته خوناب
phagocytosis	بیگانه‌خواری	<i>syn. plasma cell</i>	
phenocopic	رُخ‌نما	plasmic membrane	غشای یاخته
phenocopy	رُخ‌نمایی	plasmid	دیسک
phenotype	رُخ‌نمود	plasmogamy	میان‌یاخته‌کامی
phenotypic	رُخ‌نمودی	plastid	دیسسه
photoautotroph	نورخودپرورد	platelet/ plaquette (fr.)	گرده
photolithotroph	نورکافی‌پرورد	pollen	گرده
photolysis	نورکافت	pollen analysis → palynology	
photolytic	نورکافتی	pollen grain	دانه گرده
photoorganotroph	نورآلی‌پرورد	pollen sac	کیسه گرده
phototroph	نورپرورد ^۱	polygamous	چندکام، چندهمسر
phototrophic	نورپرورد ^۲	polygamy	چندکامی، چندهمسری
phototrophy	نورپروردگی	polyploid	چندلاد
phototropic	نورگرا	polyploidy	چندلادی
phototropism	نورگرایی	population	جمعیت
physiologic(al)	کاراندام‌شناختی	population biology	زیست‌شناسی جمعیت
physiological race	نژاد کاراندام‌شناختی	population cycle	چرخه جمعیت
physiologist	کاراندام‌شناس	population ecology	بوم‌شناسی جمعیت
physiology¹	کاراندام	population growth	رشد جمعیت
physiology²	کاراندام‌شناسی	population pyramid	هرم جمعیت
pinocytosis	قطره‌خواری	population size	اندازه جمعیت
pistil	مادگی		
<i>syn. Gynoecium, pistillum</i>			

population structure	ساختار جمعیت	prophase	پیش‌چهر
portal vein	سیاهرگ باب	proplast	پیش‌دیس
preformation	پیش‌زایش	prostate → prostate gland	
<i>syn. preformism</i>		prostate gland	پروستات
preformism → preformation		<i>syn. prostate</i>	
prevernal	سربهاری	prostatic	پروستاتی
primer	آغازگر	prostatitis	پروستات‌آماس
Prokaryotae/ Procaryotae		prothallial	پیش‌ریسه‌ای
	پیش‌هسته‌ای‌ها	prothalliform	پیش‌ریسه‌ریخت
proctalgia → rectalgia		prothallium → prothallus	
proctectomy → rectectomy		prothalloid	پیش‌ریسه‌سا
proctitis → rectitis		prothallus	پیش‌ریسه
proembryo	پیش‌رویانه	<i>syn. prothallium</i>	
proembryonic	پیش‌رویانی	protoderm	پیش‌پوست
prokaryon → prokaryote		protodermal	پیش‌پوستی
prokaryosis/ procaryosis		protoplasm	درون‌یاخته
	پیش‌هستگی	protoplast	پیش‌یاخته
Prokaryote	پیش‌هسته‌ای ^۱	prototroph	تک‌کافی‌پرورد ^۱
<i>syn. prokaryon</i>		prototrophic	تک‌کافی‌پرورد ^۲
prokaryotic/ procaryotic		prototrophy	تک‌کافی‌پروردگی
	پیش‌هسته‌ای ^۲	pseudocarp	میوه کاذب
promoter	پیش‌بر	<i>syn. accessory fruit, false fruit</i>	
propagate	تکثیر کردن	pyrenoid	دانک
propagation	تکثیر	Race	نژاد
propagative	تکثیری	Racial	نژادی
propagator	تکثیرگر	rank	رتبه
propagule → propagulum		receptacle	نهج ^۱
propagulum	قطعه تکثیر	<i>syn. thalamus</i>	
<i>syn. propagule</i>		recombinant	نو ترکیب
		recombination	نو ترکیبی

recon	نو ترکیبه	right colon → ascending colon
rectal	راست روده‌ای	Ruffini's corpuscle تَنبِزَهٗ رافینی
rectalgia	راست روده درد	saccule ریزکیسک
<i>syn. proctalgia</i>		<i>syn. sacculus</i>
rectectomy	راست روده برداری	sacculitis ریزکیسک آماس
<i>syn. proctectomy</i>		sacculus → saccule
rectitis	راس روده آماس	saprophage پوده خوار ^۱
<i>syn. proctitis</i>		<i>syn. saprophagous</i>
rectum	راست روده	saprophyte پوده رُست
<i>syn. straight intestine</i>		saprophytic پوده رُستی
regulon	ترازه	sclerenchyma سخت آکنه
replication	همتاسازی	secrete ترشح کردن
replicative	همتاشده، همتاساختی	secretion ترشح
replicator	همتاساز	secretor¹ ترشح ساز
replicon	همتایه	secretor² ژن ترشح ساز
replisome	همتاتن	<i>syn. secretor gene</i>
repolarization	باز قطبش	secretor gene → secretor ²
repressing → repression		secretory ترش‌چی
repression	فرونشانی	section¹ بخشه
<i>syn. repressing</i>		section² بُرش
repressor	فرونشان	seed دانه
reproduce	تولیدمثل کردن، زادآوری کردن، زاد آوردن	seed coat پوستهٔ دانه
		<i>syn. testa</i>
reproduction	تولیدمثل، زادآوری	saprophagous → saprophage
reproductive	تولیدمثلی، زادآوری	segmented intestine → colon
resting potential	پتانسیل استراحت	selfish genetic element
rhizome/ rhizoma	زمین ساقه	→ transposon
rhizomorph	زمین ساقه ریخت	seminal vesicle گُشناب دان
ribosome	رِناتَن	semispecies نیم گونه
		<i>syn. incipient species,</i>
		<i>allospecies</i>

sensible perspiration	تعریق محسوس	sigmoid → sigmoid colon	
sepal	کاسبرگ	sigmoid colon	خم‌روده
septal	دیواره‌ای	<i>syn.</i> sigmoid	
septum	دیواره	simple diffusion	پخش ساده
serology	سرم‌شناسی	<i>syn.</i> diffusion	
serotherapy	سرم‌درمانی	single diffusion	پخش یک‌جانبه
serotinal	بُن‌تابستانی	sinus	کاوک، سینوس
Sertoli's cells	یاخته‌های سیرتولی، یاخته‌های غذادهنده	sinusitis	کاوک‌آماس
serum	سرم	sinusoid	کاوک‌مانند
sex	جنس	siphonogamic	
sex cell	یاخته جنسی	→ siphonogamous	
<i>syn.</i> sexual cell		siphonogamous	ماشوره‌کام
sex chromatin	فامینه جنسی	<i>syn.</i> siphonogamic	
<i>syn.</i> Bour body		siphonogamy	ماشوره‌کامی
sex chromosome	فام‌تن جنسی	skeleton/ squelette (fr.)	استخوان‌بندی، استخوانگان
sex determination	تعیین جنسیت	slide/ lame (fr.)	تیغه
sex development	تکوین جنسی	slide cover/ lamelle (fr.)	تیغک
<i>syn.</i> sexual development		small intestinal	باریک‌روده‌ای
sex ratio	نسبت جنسی	small intestine	باریک‌روده
sexual cell → sex cell		speciation	گونه‌زایی
sexual development		species	گونه
→ sex development		specific	گونه‌ای
sexual dimorphism	دوربختی جنسی	sperm¹ → spermatozoid	
sexual reproduction	تولید مثل جنسی	sperm²	گُشناب
		spermatid	زام‌یاختک
sexual selection	گزینش جنسی	spermatism	گُشناب‌ریزی
sibling species	گونه‌های همزاد	spermatocyte	زام‌یاخته
<i>syn.</i> aphanic species, twin		spermatogenesis	زآم‌زایی
species, cryptic species		spermatogenetic	زآم‌زایشی

spermatogonium	زامه‌زا	stylopodium	پایک خامه
spermatozoid	زامه ^۱	subspecies	زیرگونه
<i>syn. sperm</i> ¹		subspecific	زیرگونه‌ای
spermiduct	گُشناب‌راه	succession	توالی
spherosomal	گوی‌تنی	sudation ¹ → guttation	
spherosome	گوی‌تن	sudation ² → perspiration ¹	
<i>syn. oleosome</i>		sudor → perspiration ²	
sphincter	بنداره	summer dormancy	
sphincteral	بنداره‌ای	→ aestivation	
<i>syn. sphincteric</i>		superior ovary	تخمدان فوقانی
sphincteralgia	بنداره‌درد	superspecies	اَبَرگونه
sphincterectomy	بنداره‌برداری	superspecific	اَبَرگونه‌ای
sphincteric → sphincteral		supraspecific	فراگونه‌ای
sphincteritis	بنداره‌آماس	supraspecific level	تراز فراگونه‌ای
sphincterotome	بنداره‌شکاف، بنداره‌بُر	supraspecific rank	رتبهٔ فراگونه‌ای
sphincterotomy	بنداره‌شکافی، بنداره‌بُری	sweat → perspiration ²	
spike potential	پتانسیل نیزه‌ای	sweating → perspiration ¹	
spiral	پیچیده‌ای	sympathectomy	هم‌حس‌برداری
spiral organ → organ of Corti		sympathetic nerve	عصب هم‌حس، هم‌حس
spirillum	پیچیده	Sympathomimetic	
spirometer	دَم‌سنج		والوچ عصب هم‌حس، والوچ هم‌حس
spirometry	دَم‌سنجی	symport	هم‌بُری
stamen	پرچم	symporter	هم‌بَر
stigma	کُلاله	synapse	همایه
stoma	روزنهٔ هوایی	synaptic	همایه‌ای
stone fruit → drupe		synaptology	همایه‌شناسی
straight intestine → rectum		synaptosome	همایه‌تَن
structural gene → cistron		synergid	هم‌کاره
style	خامه	syngamic → syngamous	

syngamous	همکام	tonsilla cerebelli	
<i>syn. syngamic</i>		→ tonsil of cerebellum	
syngamy	همکامی	tonsilla palatina	
systematics	سازگان‌شناسی	→ palatine tonsil	
taxon	آرایه	tonsil of cerebellum	
taxonomy	آرایه‌شناسی	لوزة مخچه، بادامک مخچه	
tegumentum	جوانه‌پوش	<i>syn. tonsilla cerebelli</i>	
<i>syn. cataphyll</i>		tonus	کشنگ
tegument → integument		topotaxis → tropism	
telophase	واپسین‌چهر	torpidity → aestivation	
tension¹	فشار	total evaporation	
tension²	کشش	→ evapotranspiration	
tensor	کشنده	tracheid	نایدیس
tepal	گلپار	transcellular transport	
tepaloid	گلپارواره		ترابرد تراپاخته‌ای
testa → seed coat		transcript	رونوشت
tetrad	چهارتایی	transcription	رونویسی
thalamus	نهج ^۲	transcriptional	رونوشتی
threshold → threshold potential		transfection	تراآلایی
threshold potential	پتانسیل آستانه	transformation hypothesis	
<i>syn. firing point, firing level,</i>		نظریة دگرگونی انواع، دگرگونی انواع	
threshold		translation	ترجمه
thulamus → receptacle		translational	ترجمه‌ای
tonsil¹ → palatine tonsil		translocation¹	تراسپاری ^۱
tonsil²	لوزة ^۲ ، بادامک ^۲	translocation²	تراسپاری ^۲
<i>syn. tonsilla</i>		transmembrane potential	
tonsilar	لوزهای	→ membrane potential	
tonsilectomy	لوزه‌برداری	transmissible	سرایت‌پذیر
tonsillitis	لوزه‌آماس	transmission¹	تراگسیل
tonsilla → tonsil ²		transmission²	سرایت

transmission genetics	ژن‌شناسی تَرانسلی	trophic level	تراز تغذیه
<i>syn. classical genetics</i>		trophic pathway → food chain	
transpiration¹		tropic	گرایش
→ insensible perspiration		tropism	گرایش
transpiration²	تراذمش، تعرق	<i>syn. topotaxis</i>	
transport	تراژرد	twin species → sibling species	
transporter	تراژر	tympanic membrane	پرده گوش، پرده صماخ
<i>syn. carrier protein</i>		<i>syn. eardrum, tympanum</i>	
transposable element		tympanum	
→ transposon		→ tympanic membrane	
transposition	ترانهش	uniport → facilitated diffusion	
transposon	ترانهشه	Uniporter	تک‌بر
<i>syn. mobile genetic element,</i>		utricle¹	کیسک ^۱
<i>selfish genetic element,</i>		<i>syn. utricle¹</i>	
<i>transposable element, mobile</i>		utricle²	کیسک ^۲
<i>element, jumping gene,</i>		<i>syn. utricle², utricle²</i>	
<i>transposon-like element</i>		vestibuli	
transposon-like element		utricular	کیسکی
→ transposon		<i>syn. utriculate</i>	
transudate	ترازه	utriculate → utricular	
<i>syn. transudation²</i>		utriculiform	کیسک‌ریخت
transudation¹	ترازهش	utriculitis	کیسک‌آماس
transudation² → transudate		utriculose	کیسک‌دار
Transudatory	ترازهشی	utricle¹ → utricle ¹	
transverse colon		utricle² → utricle ²	
کولون افقی، پس‌روده افقی		utricle vestibuli → utricle ²	
<i>syn. colon transversum</i>		vacuole	کُریچه
tribe	طایفه	vagal	واجی
trichome-hydathode	کرک‌روزنه	vagina	زهره، زهدان‌راه
trophic chain → food chain			

vaginal	زهرای، زهدان‌راهی	broth culture → liquid culture	
vaginate	زهره‌دار، زهدان‌راه‌دار	capsid	پوشه
Vaginectomy	زهره‌برداری، زهدان‌راه‌برداری	capsomere	پوشه‌پار
vaginitis	زهره‌آماس، زهدان‌راه‌آماس	cell culture	کشت یاخته
vaginotomy	زهره‌بری، زهره‌شکافی، زهدان‌راه‌بری، زهدان‌راه‌شکافی	ciliophora	مژکداران
vagotomy	واج‌بری	cilium	مژک
vagus nerve	عصب‌واج، واج	clinical bacteriology	باکتری‌شناسی بالینی
vernal	بُنبهاری	clinical microbiology	میکروب‌شناسی بالینی
vibrio	خمیزه	clinical mycology	قارچ‌شناسی بالینی
vibrioid	خمیزه‌وار	clinical parasitology	انگل‌شناسی بالینی
water loss	→ evapotranspiration	clinical virology	ویروس‌شناسی بالینی
xerophthalmia	خشک‌چشمی	coculture	هم‌کشت
yellow body → corpus luteum		commensal flora	→ resident flora
yellow body of ovary	→ corpus luteum	continuous culture	کشت پیوسته
		continuous-flow culture	کشت جاری
	میکروب‌شناسی	culture	کشت
aerobic culture	کشت هوازی	ectoparasite	برون‌انگل
anaerobic culture	کشت بی‌هوازی	ectoparasiticide	برون‌انگل‌کش
bacteriology	باکتری‌شناسی	endoparasite	درون‌انگل
bacteriophage	باکتری‌خوار	envelope	پوش
<i>syn. phage</i>		environmental microbiology	میکروب‌شناسی محیطی
bacteriuria	باکتری‌میزی	fastidious	پُرنیاز
basal body	جسم پایه	fimbria	کرک
<i>syn. flagellar motor</i>		flagellar motor → basal body	

flagellate¹	تاژک‌دار ^۱	microflora	ریزگان
flagellate²	تاژک‌دار ^۲	<i>syn. normal microbial flora, flora</i>	
flagellin	تاژکینه	mixed culture	کشت مخلوط
flagellum	تاژک	molecular bacteriology	باکتری‌شناسی مولکولی
flora → microflora		molecular microbiology	میکروب‌شناسی مولکولی
fungemia/ fungaemia	قارچ‌خونی	molecular mycology	قارچ‌شناسی مولکولی
<i>syn. mycethemia, mycohemia</i>		molecular parasitology	انگل‌شناسی مولکولی
fungistatic	قارچ‌ایستاد	molecular virology	ویروس‌شناسی مولکولی
glycocalyx	قندپوسته	mycethemia → fungemia	
hook	قلاب	mycohemia → fungemia	
industrial microbiology	میکروب‌شناسی صنعتی	mycology	قارچ‌شناسی
liquid culture	کشت در مایع	mycophage	قارچ‌خوار
<i>syn. broth culture</i>		nonfastidious	کم‌نیاز
mastigophora	تاژک‌داران	normal flora	ریزگان طبیعی
medical bacteriology	باکتری‌شناسی پزشکی	normal microbial flora	
medical microbiology	میکروب‌شناسی پزشکی	→ microflora	
medical mycology	قارچ‌شناسی پزشکی	old culture	کشت کهنه
medical parasitology	انگل‌شناسی پزشکی	opportunistic	فرصت‌طلب
medical virology	ویروس‌شناسی پزشکی	opportunistic infection	عفونت فرصت‌طلب
microbe	میکروب	opportunistic pathogen	بیماری‌زای فرصت‌طلب
microbicidal concentration	غلظت میکروب‌کشی	parasite	انگل
microbicide	میکروب‌کش	parasiticide	انگل‌کش
microbiology	میکروب‌شناسی	parasitology	انگل‌شناسی
microbistatic	میکروب‌ایستاد		

Petri dish culture	کشت پتری	stab culture	کشت سنبه‌ای
phage → bacteriophage		strain	سویه
pilin	مویکینه	Subculture	واکشت
pilus	مویک	synchronised culture/	
plate culture	کشت سطحی	synchronized culture	
primary culture	کشت اولیه	→ synchronous culture	
pure culture	کشت خالص	synchronous culture	کشت همگام
resident flora	ریزگان مقیم	<i>syn.</i> synchronised culture	
<i>syn.</i> commensal flora		tissue culture	کشت بافت
selective culture	کشت انتخابی	transient flora	ریزگان گذرا
shake culture	کشت تکانشی	viral particle → virion	
slant culture	کشت درشیب	virion	ویریون
<i>syn.</i> slope culture		<i>syn.</i> viral particle, virus particle	
slime layer	لعب‌لایه	viroid	شبه‌ویروس
slope culture		Virology	ویروس‌شناسی
→ slant culture		Viruria	ویروس‌میزی
spike	خار	virus particle → virion	

هزارواژه زیست‌شناسی

(۲)

هزارواژه زیست‌شناسی

(۲)

مجموعه واژه‌های پروتگان‌شناسی، ژن‌شناسی و زیست‌فناوری،

علوم گیاهی، جانورشناسی، گیاهان دارویی

برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب

فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۹۱-۱۳۹۶

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

گروه واژه‌گزینی

پژوهشکده مطالعات واژه‌گزینی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۷

فهرست مطالب

هفت	پیشگفتار
نُه	مقدمه
سیزده	همکاران علمی
شانزده	نشانه‌های اختصاری
۱-۱۴۱	فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی به ترتیب الفبای فارسی
1-51	فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی
53-98	فهرست واژه‌ها براساس گروه یا شاخه به ترتیب الفبای لاتینی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

هزارواژه نام عمومی فرهنگ‌هایی تخصصی است که از سوی فرهنگستان زبان و ادب فارسی منتشر می‌شود. ممارست طولانی در کار واژه‌گزینی که به یافتن و ساختن ده‌ها هزار واژه فارسی در برابر لغات و اصطلاحات بیگانه انجامیده است، گروه واژه‌گزینی را قادر ساخته تا دفترهایی با بیش از هزار واژه مصوب در بعضی از رشته‌های علمی انتشار دهد.

امید است انتشار این دفترها دسترسی استادان و پژوهشگران و نویسندگان و مترجمان هر رشته را به معادل‌های فارسی و لغات و اصطلاحات بیگانه همان رشته آسان‌تر سازد و الگویی به دست آنان دهد تا خود نیز به همین سبک و سیاق واژه‌گزینی کنند. همچنین امید است با انتشار هزارواژه‌ها، پاسداری از زبان فارسی در عرصه علم و فناوری و اهتمام به یافتن معادل‌های فارسی به صورت یک فرهنگ درآید تا همگان به یاری فرهنگستان بشتابند.

فرهنگستان خوشوقت است که می‌تواند با همت و یاری صاحب‌نظران، دومین هزارواژه زیست‌شناسی را در پی انتشار اولین هزارواژه این رشته منتشر کند و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. فرهنگستان آرزمند است روزی فرارسد که زبان فارسی، زبان علم شود و این آرزوی محالی نیست. بی‌گمان اگر بخواهیم می‌توانیم، چنان‌که تاکنون، خواسته‌ایم و توانسته‌ایم.

غلامعلی حداد عادل

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی

و مدیر گروه واژه‌گزینی

اردیبهشت نودوهفت

مقدمه

در شش سال گذشته، تدوین فرهنگ‌های تخصصی موضوعی در گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، و انتشار آنها با عنوان **هزارواژه**، با اقبال عموم و اهل فن مواجه شده و فرهنگستان مفتخر است که در سال جاری نیز چند **هزارواژه** به مجموعه هزارواژه‌های خود بیفزاید. مجموعه حاضر جلد دوم هزارواژه زیست‌شناسی است که واژه‌های برخی از گروه‌های واژه‌گزینی حوزه زیست‌شناسی در طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ را دربرمی‌گیرد. شیوه کار واژه‌گزینی در فرهنگستان در مقدمه دفترهای مختلف فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان توضیح داده شده و در دفترک اصول و ضوابط واژه‌گزینی نیز شرح داده شده است.

همان‌طور که در فرهنگ‌های واژه‌های مصوب فرهنگستان ذکر شده، واژه‌های مصوب مندرج در هر فرهنگ در زمان انتشار، مصوب مقدماتی تلقی می‌شوند و برای مدت تعیین شده از سوی شورای عالی فرهنگستان، از طریق دفتر ریاست جمهوری، به مؤسسات و مراکز دولتی ابلاغ می‌شوند. واژه‌های فرهنگ حاضر نیز هنوز به تصویب نهایی نرسیده است و چنانچه تا زمان مقرر پیشنهاد بهتری از سوی متخصصان و صاحب‌نظران عرضه شود، فرصت بررسی و تغییر آنها وجود دارد. امیدواریم اهل فن، با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خود، ما را در این راه یاری دهند.

ذکر چند نکته در مورد این فرهنگ ضروری است. اختصاص واژه‌ها به گروه‌های تخصصی مندرج در این فرهنگ براساس روند تشکیل گروه‌ها و زمان بررسی واژه‌ها در مقاطع مختلف بوده است. از این رو، خاستگاه برخی از واژه‌های این مجموعه ممکن است رشته‌های دیگر باشد، ولی از آنجاکه در زمان بررسی آنها گروه‌های ذی‌ربط در فرهنگستان تشکیل نشده بود، این واژه‌ها در حوزه زیست‌شناسی بررسی شد. همچنین، برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در وقت و هزینه، معمولاً واژه‌های مشترک چند حوزه مرتبط فقط از طریق یکی از گروه‌های تخصصی در شورای واژه‌گزینی مطرح می‌شود و در فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان با برچسب همه گروه‌های مرتبط می‌آید. این واژه‌ها در فرهنگ‌های موضوعی هریک از این گروه‌ها به‌تنهایی نیز درج می‌شود.

فرهنگستان در برابر برخی از واژه‌های بیگانه، ضمن پذیرفتن لفظ بیگانه، یک برابرنهاد فارسی نیز در کنار آن به تصویب رسانده است، به این امید که این معادل فارسی به تدریج جای لفظ بیگانه را بگیرد. برخی از حوزه‌های علمی واژه فارسی را پذیرفته‌اند و برخی همچنان اصرار بر به کار بردن لفظ بیگانه دارند. در مواردی که لفظ فارسی پذیرفته شده است، در تعریف‌ها صرفاً همان معادل به کار رفته و در مواردی که نپذیرفته‌اند، لفظ بیگانه در کنار لفظ فارسی آمده و با خط مورب از هم جدا شده‌اند.

همکارانی که نام آنها در فهرست همکاران علمی فرهنگستان آمده است در تصویب همه واژه‌ها مشارکت نداشته‌اند، اما از آنجاکه واژه‌ها از دفتر نهم تا پایان دفتر چهاردهم در یک جا گرد آمده است، لازم دیده

شد نام تمامی کسانی که با ما در مقاطع مختلف همکاری داشته‌اند در کنار هم ذکر شود. استادان و همکاران ما در شوراها و هماهنگی در هماهنگی و یکدست کردن واژه‌های هر حوزه زحمات بسیاری متقبل شده‌اند که به دلیل تنوع این شوراها از ذکر نام ایشان خودداری شده است. این استادان هر یک نماینده یک گروه تخصصی هستند و نام آنها در ردیف اعضای گروه‌های تخصصی ذکر شده است.

در واژه‌گزینی برای واژه‌های فرهنگ حاضر همه همکاران گروه واژه‌گزینی در طی سال‌های گذشته همکاری داشته‌اند که از آنها سپاسگزاری می‌نماید. حاصل کار آنها به همت همکاران بخش تدوین و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی مدون شده است که خالصانه و صمیمانه با ما همکاری کردند و جا دارد در اینجا از ایشان قدردانی شود: آقای مهدی حریری که مسئولیت واحد تدوین فرهنگ و سرویراستاری فرهنگ‌های مصوب فرهنگستان بر عهده ایشان است و با تجربه و دقت و دانش خود ما را یاری کردند؛ خانم‌ها عفت امانی*، لیدا خیمر، فتانه نادری، همکاران واحد تدوین، که زحمت ویراستاری فنی و نمونه‌خوانی فرهنگ‌ها را بر عهده داشته‌اند؛ همچنین همکاران ما در بخش حروف‌نگاری، خانم‌ها اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی‌شیویاری و مهناز مسیبی که در سال‌های گذشته در حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی فرهنگ‌های مصوب زحمات فراوانی را تقبل کردند. ویرایش فنی و حروف‌نگاری فرهنگ حاضر با تلاش و همکاری خانم فتانه نادری و حروف‌نگاری خانم‌ها اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی‌شیویاری و مهناز مسیبی صورت گرفته است که جا دارد جداگانه از ایشان تشکر شود.

پژوهشگر ارشد گروه واژه‌گزینی، خانم فرزانه سخایی نیز همانند سال‌های گذشته با وجود مسئولیت‌های فراوانی که در گروه واژه‌گزینی بر عهده دارند، در تفکیک رایانه‌ای واژه‌های مصوب و تنظیم فرهنگ حاضر از هیچ فداکاری دریغ نکردند که از ایشان سپاسگزاری می‌شود. امید است با تمهیداتی که صورت گرفته است بتوانیم در هر سال چند فرهنگ هزارواژه در حوزه‌های مختلف به جامعه علمی کشور عرضه کنیم.

گروه واژه‌گزینی
اردیبهشت نودوهفت

همکاران علمی

اعضای پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی (شورای فرهنگستان):
مرحوم استاد عبدالمحمد آیتی، دکتر حسن انوری، دکتر نصرالله پورجوادی، دکتر یدالله ثمره، مرحوم دکتر حسن حبیبی (رئیس فرهنگستان و مدیر گروه واژه‌گزینی از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۴ و از ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷)، دکتر غلامعلی حداد عادل (رئیس فرهنگستان و مدیر گروه واژه‌گزینی از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۳ و از ۱۳۸۷ تاکنون)، استاد بهاء‌الدین خرمشاهی، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر حسن رضائی باغبیدی*، دکتر علی رواقی، مرحوم دکتر بهمن سرکاراتی، استاد اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، مرحوم دکتر دادخدا سیم‌الدین (عضو تاجیکستانی)، دکتر علی اشرف صادقی، دکتر محمود عابدی، استاد کامران فانی، دکتر بدرالزمان قریب، دکتر سیدفتح‌الله مجتبائی، دکتر مهدی محقق، استاد هوشنگ

* از گروه‌ها یا اعضای پیشین شوراها یا همکاران سابق گروه واژه‌گزینی فرهنگستان در حوزه مورد نظر هستند.

مرادی کرمانی، دکتر حسین معصومی همدانی، دکتر محمدعلی موحد، مرحوم استاد ابوالحسن نجفی، دکتر سلیم نیساری، دکتر محمدجعفر یاحقی

اعضای شوراهای واژه‌گزینی:

اعضای پیوسته: مرحوم دکتر حسن حبیبی (رئیس فرهنگستان و مدیر گروه واژه‌گزینی از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۴ و از ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۷)، دکتر غلامعلی حداد عادل (رئیس فرهنگستان و مدیر گروه واژه‌گزینی از سال ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۳ و از ۱۳۸۷ تاکنون)، استاد هوشنگ مرادی کرمانی، مرحوم استاد ابوالحسن نجفی

سایر اعضا: دکتر ژاله آموزگار (عضو وابسته فرهنگستان)، مهندس محمدرضا بهاری، نسرين پرویزی، مرحوم مصطفی کمال پورتراب، دکتر هوشنگ رهنما (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر زهره زرشناس، دکتر علاءالدین طباطبایی (عضو وابسته فرهنگستان)، سیامک کاظمی، مهندس علی کافی، دکتر ایران کلباسی، دکتر شهین نعمت‌زاده، دکتر اسماعیل یزدی

هیئت فنی: نسرين پرویزی (معاون گروه)، دکتر علاءالدین طباطبایی (مشاور گروه)

مسئول تدوین فرهنگ و سرویراستار: مهدی حریری

پژوهشگران گروه واژه‌گزینی: مژگان اجدادی، مرضیه چوپان‌زاده، سهیلا حیدری، محمود ظریف (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از سال ۱۳۸۹ تاکنون)، دکتر رضا عطاریان، مهرآذر فارسی، شکوه‌السادات میرفارسی (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از سال ۱۳۸۵)، اسلام هورن

اعضای گروه‌های تخصصی:

پروندگان‌شناسی (برون‌پذیر)*: دکتر مهران حبیبی، دکتر سعید حسامی تکلو، دکتر قاسم حسینی سالکده، دکتر مصطفی رضایی طاویرانی، دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی

ژن‌شناسی و زیست‌فناوری: دکتر علیرضا زمردی‌پور، دکتر سارا غروی،
 دکتر علی فرازمنند، دکتر رحیم هنرنژاد
 جانورشناسی (برون‌پذیر)*: دکتر وحید اکملی، مرحوم دکتر جمشید
 درویش، دکتر نصرالله رستگار پویانی، دکتر بهمن زینلی، دکتر علیرضا
 ساری، دکتر معصومه ملک
 علوم گیاهی: دکتر شاهین زارع، دکتر مرتضی عطری، دکتر فرخ
 قهرمانی‌نژاد، دکتر ولی‌الله مظفریان، دکتر علی‌اصغر معصومی، دکتر
 وحید نیکنام
 گیاهان دارویی (برون‌پذیر): دکتر غلامرضا امین، دکتر کامکار جایمند،
 دکتر زیبا جمزاد، دکتر نادر حسن‌زاده، دکتر محمدباقر رضایی، دکتر
 عباس قمری‌زارع

همکاران فنی

ویراستار فنی: فتانه نادری
 حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی: اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی‌شیویاری، مهناز مسیبی

نشانه‌های اختصاری

[پروتگان] پروتگان‌شناسی

[ژن] ژن‌شناسی و زیست‌فناوری

/ختـ. صورت اختصاری واژه فارسی

متـ. مترادف واژه فارسی

abbr. صورت اختصاری واژه بیگانه

syn. مترادف واژه بیگانه

* توضیح

← کارگروه برون‌پذیر

فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی

به ترتیب الفبای فارسی

آ، ا

آرایش تراسو ← تراپیوستگی

Hydrozoa آب‌زیوه‌ویسان

[← جانورشناسی] رده‌ای از گزنده‌تباران که در آب‌های شیرین یا دریا و به‌صورت منفرد یا پُرگنه، ثابت یا متحرک زندگی می‌کنند

آرایش ترانس ← تراپیوستگی

Branchiopoda آبشش‌پاویسان

[← جانورشناسی] رده‌ای از سخت‌پوست - وندان که در آب‌های شیرین زندگی می‌کنند و پالیده‌خوار هستند؛ اعضای این رده بدنی پهن و ضمام‌تنه‌ای برگ‌شکل دارند و پیش‌ران (coxa) آنها دارای روپایه (epipodite) پهنی است که به‌عنوان آبشش (gill) عمل می‌کند

آرایش سیس ← هم‌پیوستگی

آرایش ورسو ← هم‌پیوستگی

آرایش هم‌پیوستگی

← هم‌پیوستگی

آرایهٔ بیانی expression array

[← پروتگان‌شناسی] تراشهٔ بسیار متراکم دِنام که دِنام‌های دیگر و قطعات کوچک دِنام و همچنین قطعات ژن بر روی آن تثبیت شده‌اند و امکان تعیین میزان بیان هم‌زمان مجموعه‌ای از ژن‌ها را فراهم می‌کند

arrangement آرایش

[علوم گیاهی] نحوهٔ قرارگیری یک قطعه نسبت به قطعات همسان

آرایش تراپیوستگی

← تراپیوستگی

و معمولاً فاقد پای شکمی (abdominal appendages) هستند؛ لاکه پشتی آنها نیز تحلیل رفته است

آرایه پادگنی

← ریز آرایه پادگنی

free آزاد

[علوم گیاهی] ویژگی گیاهی که قطعات ناهمسان آن از هم فاصله دارند و طبیعتاً الحاقی صورت نگرفته است

living array آرایه زنده

[پروتگان شناسی] غشایی که یاخته‌های زنده بر روی آن آرایش خاصی یافته‌اند

biological array آرایه زیستی

آغازگر هرز

degenerate primer

[ژن شناسی] یکی از چند آغازگر مورد استفاده در تکثیر منطقه‌هایی از دنا که توالی کامل آن شناخته شده نیست

آرایه زیستی ← آرایه زنده

آرایه یون‌راهه

ion channel array

[پروتگان شناسی] آرایه‌ای متشکل از یک پشتیبان جامد که در آن غشایی مشابه غشای لیپیدی مستقر شده است و در آن دالان‌های یونی قرار گرفته‌اند

آنزیم پادتنی ← پادتن‌زیم

آویخته ← رأسی

farinaceous آردآلود

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با دانه‌های ریز آردمانند

Thymus, thyme آویشن

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی یا بوته‌ای معطر با ساقه‌های خوابیده یا خیزان یا راست و با برگ‌هایی در شکل‌ها و اندازه‌های گوناگون و با حاشیه صاف یا گاه دنداندار و کاسه گل با حلقه کرک در محل گلو و دندان‌های زیرین با کرک‌های مژه‌ای و با جام گل سفید یا صورتی یا یاسمنی و لوله کوتاه و دولبه

Maxillopoda آرواره‌پایویسان

[جانورشناسی] رده‌ای از سخت‌پوست‌وندان که عموماً ۵ بند سری و ۶ بند سینه‌ای و ۴ بند شکمی و ۱ فرینه (telson) دارند؛ این جانوران در بخش شکمی فاقد زائده هستند و ضمام سایر قسمت‌های بدن آنها تحلیل رفته است

آويشن آزوربه

Thymus kotschyanus,
Thymus eriophorus,
Thymus hyrcanus, Thymus
arthroclados

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای آويشن به شکل بوته‌ای با ساقه‌های خيزان و بسيار منشعب و شاخه‌های گل‌دهنده به طول ۸ تا ۱۸ سانتی‌متر و در زیر گل‌آذین پوشيده از کرک‌های نسبتاً کوتاه و خميده و برگ‌های تخم‌مرغی یا تخم‌مرغی-سه‌گوش به طول ۸ تا ۱۴ و به عرض ۴ تا ۷ میلی‌متر و با کرک‌های مژده‌ای پراکنده در قاعده و رگبرگ‌های برجسته و ضخيم و کاسه‌گل استکانی باریک با دندان‌های زبرين و مژده‌دار در حاشیه و جام گل سفید

آويشن شيرازي

Zataria

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهانی بوته‌ای با ساقه‌های منشعب و شاخه‌های متعدد نازک و برگ‌های کوچک تقریباً دایره‌ای و با حاشیه صاف و بی‌دُمبرگ و پوشيده از شمار فراوانی غده ترشحي و گل‌آذین متشکل از چرخه‌های متعدد بيضوی یا کروی گل‌های کوچک و سفید و چهار عدد پرچم و فندقچه تخم‌مرغی با سطح صاف

آويشن شيرازي پُرگل

Zataria multiflora,
Zataria bracteata,
Zataria multiflora var.
elatior

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای آويشن شيرازي به شکل بوته‌ای به ارتفاع ۳۰ تا ۸۰ سانتی‌متر و با شاخه‌های زبرين چوبی و بسيار منشعب و بی‌برگ و سفید و با کرک‌های ساده و متراکم و برگ‌های تخم‌مرغی-دایره‌ای و دایره‌ای و چرخه‌های گل اغلب دور از هم و دارای ۸ تا ۱۰ گل و با جام گل به طول ۳ میلی‌متر

آهک‌ويسان

Calcarea, Calcispongea

[← جانورشناسی] رده‌ای از روزنک‌تباران دریازی که استخوان‌بندی آهکی دارند و شامل اسفنج‌هایی می‌شوند که سه نوع مجرای آبی و سوزنه‌های (spicules) سه‌شاخه یا چهارشاخه دارند

ابريشم آبي
byssal thread,
byssus thread

[← جانورشناسی] تار یا تارهایی محکم از پروتئين مایع که برخی از نرم‌تنان برای چسباندن خود به بستر تولید می‌کنند

<p>C value ارزش سی</p> <p>[ژن‌شناسی] مقدار دناى موجود در ژنگان تک‌لاد یک یاخته هوسته‌ای مت. ارزش ثابت</p>	<p>seriseous ابریشمی</p> <p>[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های بلند و خوابیده و ابریشم‌مانند</p>
<p>serrate اره‌ای</p> <p>[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی دارای حاشیه‌ای با دندان‌های کوچک تیز که نوک آنها به سمت رأس باشد</p> <p>أریخت^۱ ← جهش أریخت</p> <p>أریخت^۲ ← دگره أریخت</p>	<p>founder effect اثر بنیان‌گذار</p> <p>[ژن‌شناسی] اصلی که براساس آن فراوانی ژنی یا ژن‌نمودی افراد یک جمعیت کوچک به جمعیت نیایی بزرگی، که از آن جدا شده‌اند، وابسته است</p> <p>مت. اصل بنیان‌گذار</p> <p>founder principle</p>
<p>اسپرزه ← بارهنگ تخم‌مرغی</p> <p>اسپرزۀ سیاه</p> <p>← بارهنگ سیاه‌دانه</p>	<p>اثر چنده ژن</p> <p>gene dosage effect</p> <p>[ژن‌شناسی] نسبت مستقیم تعداد نسخه‌های یک ژن خاص در یک ژنگان به تعداد رونوشت‌های مربوط به آن ژن</p>
<p>Peganum اسپند</p> <p>[گیاهان دارویی] سرده‌ای از قبیحیان شامل گیاهانی چندساله با برگ‌های متناوب و با بریدگی‌های نامنظم و عمیق و دارای گوشوارک کوچک و گل‌های نر و ماده و ۴ تا ۵ عدد گلبرگ و کاسبرگ و ۱۲ تا ۱۵ عدد پرچم در دو ردیف و میوه پوشینه‌ای کروی با ۳ دریچه شکوفا</p>	<p>اثر ژن‌های افزایشی</p> <p>additive gene effect, additive effect</p> <p>[ژن‌شناسی] عملکرد هماهنگ ژن‌های غیردگره‌ای متفاوت در ایجاد یک صفت به‌گونه‌ای که هر ژن اثر ژن‌های دیگر را افزایش می‌دهد</p> <p>ارزش ثابت ← ارزش سی</p>

افزونه amplicon

[ژن‌شناسی] ۱. قطعه‌ای معین از دنا که با واکنش زنجیره‌ای بسپاراز تکثیر می‌شود ۲. هر یک از نسخه‌های حاصل از تکثیر یک قطعه معین از دنا

اکالیپتوس *Eucalyptus*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از اکالیپتیان (Eucalypteae) شامل درختان یا درختچه‌های تک‌ساقه‌ای یا چندساقه‌ای و همیشه‌سبز با برگ‌های دُمبرگ‌دار و متناوب و سرنیزه‌ای و گل‌های بی‌گلبرگ با پرچم‌های پرشمار به رنگ‌های سفید یا کرم یا زرد یا قرمز و میوه‌های پوشینه‌ای و مخروطی و چوبی و دریچه‌دار در انتهای دانه‌های براق به طول حدود ۱ میلی‌متر

اکالیپتوس پُرشاخه

Eucalyptus gillii,
curly mallee

[گیاهان دارویی] گونه‌ای اکالیپتوس درختی چندساقه‌ای به ارتفاع حداکثر ۸ متر و با پوست تنه صاف و در بخش زیرین با پوست جداشده از تنه و برگ‌های سبز و خاکستری یا آبی و خاکستری سرنیزه‌ای یا تخم‌مرغی پهن یا به شکل قلب و گل‌هایی زرد کم‌رنگ به طول ۲ سانتی‌متر

اسپند معمولی

Peganum harmala,
persian rue, wild rue,
Espand

[گیاهان دارویی] گونه‌ای اسپند به شکل گیاه علفی چندساله به ارتفاع حداکثر ۶۰ سانتی‌متر بی‌کرک و با برگ‌های نوک‌تیز به طول حداکثر ۶ سانتی‌متر و دارای بریدگی شانه‌مانند و با تقسیمات خطی و گوشوارک‌های کوچک و خطی و اغلب خمیده-برگشته و گل‌آزین انتهایی و دیهیم نژک با گل‌های منفرد سفید و میوه کروی به قطر حداکثر ۱۰ میلی‌متر

اسفنج تباران ← روزنک‌تباران

اسفنج حَقار boring sponge

[جانورشناسی] گونه‌ای اسفنج که می‌تواند حفره‌ای به قطر تقریباً ۰/۵ سانتی‌متر در سنگ‌های آهکی یا کفّه نرم‌تنان ایجاد کند

اصل بنیان‌گذار

← اثر بنیان‌گذار

اُفت خویش‌آمیختگی

inbreeding depression

[ژن‌شناسی] کاهش توانمندی در رشد و بقا و باروری که نتیجه یک یا چند نسل خویش‌آمیزی است

اکالیپتوس کامالدول

Eucalyptus camaldulensis,
river red gum

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای اکالیپتوس درختی به ارتفاع ۳۰ تا ۶۰ متر با پوست ساقه صاف و خاکستری که به صورت لایه‌های نازک از تنه جدا می‌شود و می‌ریزد و با برگ‌های سرنیزه‌ای باریک و گل‌هایی به طول ۰/۵ تا ۱/۵ سانتی‌متر و در دسته‌های ۴ تا ۸ تایی در گل‌آذین چتری و میوه تقریباً کروی به شکل پوشینه

اکالیپتوس نیلی

Eucalyptus globulus,
blue gum, Tasmanian
bluegum

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای اکالیپتوس درختی به ارتفاع بیش از ۶۰ متر در رویشگاه‌های طبیعی و با شاخه‌های جوان و برگ‌های سفید نقره‌ای، برگ‌های جوان آن متقابل به طول ۷/۵ تا ۱۵ سانتی‌متر و به عرض ۳ تا ۶ سانتی‌متر و قلبی-تخم‌مرغی‌اند و برگ‌های مسن آن متناوب و باریک و سبز تیره براق و سرنیزه‌ای آویخته‌اند و دُم‌برگ‌های بلند به طول ۱۵ تا ۳۰ سانتی‌متر و به عرض ۲/۵ تا ۳/۵ سانتی‌متر دارند، گل‌ها محوری به تعداد ۱ تا ۳ و نزدیک به هم و بی‌دُم‌گل‌اند

الحاق

fusion
[علوم گیاهی] اتصال دو یا چند بخش یا اندام گیاه به یکدیگر

الکتروایمنی‌سنجی

electroimmunoassay,
EIA, rocket
immuno electrophoresis,
Laurell rocket technique,
electroimmuno diffusion

[← پروتگن‌شناسی] روشی که در آن پروتئین‌های پادگنی با عبور از ژل حاوی پادتن‌های خاص واکنش ایمنی‌شناختی می‌دهند

الکتروتراریختی ← الکترونفوذ

الکتروکوچ تمایلی

affinity electrophoresis, AE

[← پروتگن‌شناسی] روشی برای مطالعه برهم‌کنش پروتئین‌ها با ترکیباتی با وزن مولکولی کم یا زیاد

الکتروکوچ گیرش تمایلی

affinity capture
electrophoresis

[← پروتگن‌شناسی] روشی برای تفکیک قطعات دورشته‌ای دنا

الکتروکوچ موینه‌ای

capillary electrophoresis

[← پروتگن‌شناسی] روشی برای جدا کردن مولکول‌های یونیده در درون لوله‌های موینه سیلیکا با قطر ۲۵ تا ۱۰۰ میکرومتر و طول ۲۰ تا ۱۰۰ سانتی‌متر

تغییرات محیط تطابق یابند، بیشتر
بخت زنده ماندن و ادامهٔ حیات دارند

اندامگان تراژنه

genetically modified
organism, living
modified organism,
genetically engineered
organism

[ژن‌شناسی] گیاه یا جانوری که یک ژن
خارجی از گونه‌ای دیگر به روش
آزمایشگاهی در ژنگان آن وارد شده
باشد

GMO /ختـ. تراژنه

اندامگان ناتراژنه

non-genetically modified
organism

[ژن‌شناسی] اندامگانی که تراژنه نیست
non-GMO /ختـ. ناتراژنه

انگشت‌نگاری دنا

DNA fingerprinting,
genetic fingerprinting,
restriction enzyme analysis

[ژن‌شناسی] روشی که در آن پدای ژنگانی
یک موجود با زی‌مایه‌های ویژده‌بُر خُرد
می‌شود و قطعات به‌دست‌آمده از طریق
الکتروکوچی به‌صورت بندهای متمایز
جدا می‌شوند

متـ. رُخ‌نمانگاری دنا، DNA profiling
genetic profiling

الکترولکه‌گذار

electroblotter [ژن‌شناسی] دستگاهی برای انجام
الکترولکه‌گذاری

الکترولکه‌گذاری

electroblotting, electroblot,
electrophoretic blotting

[ژن‌شناسی] روشی در لکه‌گذاری که در
آن انتقال مولکول‌ها از طریق
الکتروکوچی صورت می‌گیرد

الکترونفوذ

electroporation [ژن‌شناسی] روشی برای نفوذپذیر کردن
موقت غشای یاخته با بهره‌گیری از
یک تپ الکتریکی

متـ. الکتروترازیختی
electrotransformation

الکتروهم‌کوچی

coelectrophoresis

[پروتگان‌شناسی] الکتروکوچ هم‌زمان دو ماده

الکتروهم‌کوچی تمایلی

affinity coelectrophoresis

[پروتگان‌شناسی] نوعی الکتروکوچ که در
آن زمینهٔ مطالعهٔ هم‌زمان برهم‌کنش
پروتئین‌ها با دیگر ترکیبات فراهم
می‌شود

انتخاب طبیعی

natural selection

[ژن. علوم گیاهی] نظریه‌ای که براساس آن
در طبیعت، موجوداتی که می‌توانند با

[< پروتگان شناسی] مجموعه پپتیدها و پروتئین‌های یک یاخته یا بافت یا اندام یا موجود زنده که در سامانه ایمنی نقش دارند

ایمنی‌گان شناسی immunomics

[< پروتگان شناسی] مجموعه فنون مربوط به تفکیک و خالص‌سازی و شناسایی و تشخیص همه پپتیدها و پروتئین‌های سامانه ایمنی و ژن‌های آن

م. . ایمنی پروتگان شناسی

immunoproteomics

ایمنی پروتگان شناسی

← ایمنی‌گان شناسی

ایمنی رسوبش فامینه

chromatin

immunoprecipitation, CHIP

[ژن‌شناسی] روشی برای بررسی برهم‌کنش‌های پروتئین و دنا در ساختار فامینه

immunome

ایمنی‌گان

ب

سرنیزه‌های باریک در قاعده و گلبرگ‌های سفید یا صورتی کم‌رنگ با رگه‌های نسبتاً تیره و میوه سبز مایل به خاکستری و کرک‌دار به طول ۲ تا ۴ و عرض ۱/۵ تا ۲ سانتی‌متر و تقریباً تخم‌مرغی و کم‌وبیش نوک‌تیز و با هسته بسیار سخت و چوبی

بادبزی flabellate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی شبیه به مقطع بزرگ پهنی از یک دایره در گیاهان

مت. بادبزی شکل flabelliform, fan-shaped

بادبزی شکل ← بادبزی

بادرِشبی^۱ *Dracocephalum*, dragonhead

بادام *Amygdalus*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از گل‌سرخیان شامل درختان یا درختچه‌های خاردار یا بدون خار با برگ‌های متناوب و خزان‌کننده معمولاً با دُم‌برگ‌های غده‌دار با گلبرگ‌های سفید یا صورتی و میوه شفت برون‌بر معمولاً کرک‌دار با هسته نرم و صاف یا شیاردار و گل‌هایی که پیش از سبز شدن برگ‌ها ظاهر می‌شوند

بادام رسمی

Amygdalus communis

[گیاهان دارویی] گونه‌ای بادام به شکل درخت یا درختچه به ارتفاع ۳ تا ۸ متر با شاخه‌های نامنشعب و برگ‌های به طول ۴ تا ۸ و عرض ۰/۵ تا ۲ سانتی‌متر و دُم‌برگ به طول ۱ تا ۲/۵ سانتی‌متر و پهنک مسطیلی-

مستطیلی -سرنیزه‌ای در حاشیه با
دندانه‌های گرد و به طول ۱/۵ تا ۳
سانتی‌متر و به عرض ۰/۷ تا ۱/۸
سانتی‌متر و با گل سفید یا بنفش
متماایل به آبی به طول ۲ تا ۲/۵
سانتی‌متر
م. بادرشبی^۲ moldavian balm

بادرنجبویه

← وارنگبوی دارویی

بادکش‌ویسان Trematoda

[← جانورشناسی] رده‌ای از پهن‌کرم‌تباران
که لوله‌گوارش آنها معمولاً دارای دو
شاخهٔ اصلی و یک بادکش پیشین و
یک بادکش پسین است؛ این جانوران
انگل مهره‌داران هستند و تکوین آنها
غیرمستقیم است؛ اولین میزبان آنها
حلزونی از نرم‌تن‌تباران و میزبان
نهایی‌شان یک مهره‌دار است

بادنجان تاجریزی

Solanum nigrum

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بادنجان به
شکل گیاه علفی یک‌ساله به ارتفاع
۱۵ تا ۶۰ سانتی‌متر با برگ‌های
تخم‌مرغی-بیضوی با گل‌آذین
خوشه‌ای یا دیهیمی و دارای ۳ تا ۱۰
گل سفید به طول ۵ تا ۱۰ میلی‌متر و
میوهٔ سبزهٔ کروی و سیاه به قطر ۸ تا
۱۰ میلی‌متر
م. تاجریزی black nightshade

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان
شامل گیاهان علفی یا بوته‌ای چندساله
و به‌ندرت یک‌ساله با ساقه‌های
پرشمار و برگ‌های تخم‌مرغی
یا تخم‌مرغی-مثلثی یا تخم‌مرغی-
مستطیلی و با برگ‌هایی با
دندانه‌های منتهی به نوک بلند و
خارمانند اغلب در انتها و در حاشیه
و کاسهٔ گل لوله‌ای-استکانی و دارای
۱۰ تا ۱۵ رگه و لبهٔ زیرین سه‌دندانه‌ای
و دندانهٔ میانی پهن‌تر و لبهٔ زیرین
دو‌دندانه‌ای، رگه‌های منشعب‌منشعب و
شبه‌که‌مانند، در قاعده در محل زاویهٔ
بین دو دندانه ضخیم و دارای
تاخوردگی، جام گل آن در محل لبه‌ها
پهن و بادکرده و دارای ۴ پرچم و
فندقچهٔ آن مستطیلی و دارای زائدهٔ
غشایی در انتها

بادرشبی^۲ ← بادرشبی دارویی

بادرشبی دارویی

Dracocephalum moldavica,
Moldavica punctata,
Moldavica suaveolens,
Moldavian dragonhead

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بادرشبی به
شکل علفی یک‌ساله با ساقه‌های راست
به ارتفاع ۱۵ تا ۵۰ سانتی‌متر و
منشعب از قاعده و با برگ‌های
دُمبرگ‌دار و مستطیلی-تخم‌مرغی یا

قطعات تخم‌مرغی یا واژتخم‌مرغی با گل‌آذین چتری با ۷ تا ۱۵ چتر شعاعی و گلبرگ‌های سفید و با میوه ۳ تا ۵ میلی‌متری و اغلب دارای رگه‌های برجسته دارای خارهای خوابیده
مت. بادیان رومی^۱ anise

بارهنک تخم‌مرغی

Plantago ovata,
Plantago ispaghula

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بارهنک با گل‌آذین کوتاه یا متوسط به طول ۵ تا ۱۴ سانتی‌متر و بدون ساقه مشخص و پوشیده از کرک‌های نرم یا دارای کرک‌های پراکنده و با ریشه‌های دراز و باریک و برگ‌های طوقه‌ای و دُم‌برگ‌دار و پهنک خطی باریک و دنداندار و پوشیده از موهای متراکم و کم‌وبیش پشمنی و برگ‌هایی به طول ۲ تا ۱۰ و عرض ۱ تا ۲ سانتی‌متر و با سنبله سرسان یا استوانه‌ای کوتاه و برگ تخم‌مرغی پهن یا دایره‌ای قایقی و مژده‌دار در حاشیه پوشینه تقریباً تخم‌مرغی به طول ۳ تا ۳/۵ میلی‌متر و دارای دو دانه سفید و سرخ

مت. اسپرزه blond plantain,
ispaghula

بارهنک سیاه‌دانه

Plantago psyllium

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بارهنک به ارتفاع حداکثر ۴۰ سانتی‌متر و با ساقه

بادیان رومی^۱

← بادیان رومی انیسون

بادیان رومی^۲ Pimpinella

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از کرفسیان شامل گیاهان یک‌ساله یا چندساله با برگ‌های قاعده‌ای اغلب تقسیم‌نشده یا ۳ بخشی یا ۱ تا ۴ بار شانه‌ای و با برگ‌های ساقه‌ای به اشکال گوناگون و در بخش زیرین گل‌آذین به شکل غلاف درآمده و با گل‌آذین چتر مرکب، با یا بدون برگ‌ها و برگ‌ها و با گلبرگ‌های سفید یا زرد یا قرمز یا ارغوانی با انتهای برگشته و بی‌کرک یا در سطح پشتی کرک‌دار و با کاسه گل نامشخص و میوه‌های تخم‌مرغی یا بیضوی یا مستطیلی یا تقریباً کروی و بی‌کرک یا با کرک‌هایی به شکل کمان

بادیان رومی انیسون

Pimpinella anisum

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بادیان رومی به شکل گیاه یک‌ساله و معطر و کرک‌دار به طول ۱۰ تا ۶۰ سانتی‌متر با ساقه‌های راست و منشعب و برگ‌های قاعده‌ای آن دُم‌برگ‌دار و دایره‌ای-کلیه‌ای و دنداندار یا با بریدگی‌های عمیق و برگ‌های ساقه‌ای زیرین سه‌لپه‌ای یا سه‌بار تقسیم شده به

بارهنگ نيزه‌ای

Plantago lanceolata,
Plantago eriophora,
plantago orientalis
Stafj var. *lycia*, ribwort
plantain, narrowleaf plantain

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بارهنگ با ارتفاع ۳۰ تا ۶۰ سانتی‌متر و بدون ساقهٔ مشخص و بی‌کرک یا دارای کرک‌های پراکنده و دارای زمین‌ساقهٔ کوتاه و بی‌انشعاب یا کم‌انشعاب و برگ‌های طوقه‌ای و افراشته و دُمبرگ‌دار و نوک‌تیز یا بیضوی باریک و ازقاعده‌باریک‌شونده و نوک‌تیز در انتها و صاف یا کوچک‌دندانه در حاشیه و با کرک‌های پراکنده یا بی‌کرک به طول ۱۰ تا ۳۵ سانتی‌متر و عرض ۱ تا ۵ سانتی‌متر و دارای ۵ رگبرگ مشخص؛ دُم‌گل‌آزین آن افراشته، با کرک‌های پراکنده و سفید به طول ۱۵ تا ۶۰ سانتی‌متر و با سنبلهٔ استوانه‌ای مخروطی کوتاه یا تقریباً کروی و متراکم به طول ۰/۵ تا ۳ سانتی‌متر است و به‌ندرت به ۸/۵ سانتی‌متر می‌رسد و برگهٔ تخم‌مرغی پهن با حاشیهٔ موج و با کاسبرگ‌هایی به طول ۲ تا ۴/۵ میلی‌متر: کاسبرگ‌های پیشین به‌هم‌پیوسته و دارای دو لپ و بی‌کرک یا در حاشیه دارای کمی کرک پشم‌مانند هستند و کاسبرگ‌های پسین گرد و تخم‌مرغی و ناپیوسته و قایقی و بی‌کرک یا با کمی کرک در حاشیهٔ زیرین‌اند

مشخص و گره‌هایی با فاصلهٔ ۱ تا ۷ سانتی‌متر و در بالا دارای کرک‌های افراشته و غده‌های کوچک، با برگ‌های ساقه‌ای و متقابل و افراشته و دُمبرگ‌دار و پهنک نیزه‌ای خطی و غشایی کاغذی با حاشیهٔ صاف یا دندانه‌های کوچک و پوشیده از کرک‌های کوتاه و غده‌های کوچک به طول ۰/۵ تا ۶ سانتی‌متر و عرض ۱ تا ۴ سانتی‌متر و با سنبلهٔ تخم‌مرغی یا استوانه‌ای-تخم‌مرغی کوتاه و متراکم به طول ۵ تا ۱۵ میلی‌متر و با برگهٔ تخم‌مرغی باریک و پوشینهٔ شلجمی پهن به طول ۳ تا ۴/۵ میلی‌متر و دارای دو دانهٔ سیاه‌رنگ
مت. اسپرزۀ سیاه
psyllium

بارهنگ کبير

Plantago major,
major plantain,
broadleaf plantain,
greater plantain

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بارهنگ با ارتفاع معمول ۱۴ تا ۳۱ سانتی‌متر و گاه تا ۷۰ سانتی‌متر و بدون ساقهٔ مشخص و بی‌کرک یا دارای کرک‌های پراکنده و اندک و دارای زمین‌ساقه؛ برگ‌های طوقه‌ای و خیزان یا افراشتهٔ آن دُمبرگ‌دار و پهنک برگ آن بیضی یا تخم‌مرغی یا دایره‌ای و در حاشیهٔ تقریباً صاف است

Brachiopoda بازوپاتباران

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با بدنی دو قسمتی که یا به وسیله پایک (pedicle) ماهیچه‌ای به بستر دریا متصل می‌شوند یا آزادی هستند و معمولاً یک دریچه پایکی شکمی و یک دریچه بازویی پشتی دارند و دارای جبهه‌ای (mantle) هستند که حفره جبهه‌ای را می‌پوشاند؛ این جانوران تقارن دوطرفی پشتی-شکمی دارند و تاجیانة (lophophore) آنها دهان را احاطه کرده و پوشیده از شاخک‌های مژهدار است

باکتری‌روایان**bacterioplankton**

[← جانورشناسی] باکتری‌هایی که زندگی دروایی دارند

acrocaulis بالاساقه‌ای

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که در رأس ساقه قرار دارد

pulvinus بالشتک

[علوم گیاهی] قاعده متورم دمبرگ یا دمبرگچه

Lallemantia بالنگو

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی یک‌ساله یا

attenuate باریک‌شده

[علوم گیاهی] ویژگی لبه‌های قاعده‌ای که یکبار به داخل به صورت کاو خم می‌شوند و با هم زاویه تقاطع کمتر از ۴۵ درجه می‌سازند

بازآرایی فامینه**chromatin remodelling**

[ژن‌شناسی] تغییر در ساختار هسته‌تن که بستری برای فعالیت ژن‌ها فراهم می‌کند

gymnosperm بازدانه

[علوم گیاهی] گیاه دانه‌داری که تخمک‌هایش در تخمدان محصور نیست

**renaturation, بازسرشت
reannealing, reassociation**

[ژن‌شناسی] بازگشت یک پروتئین یا نوکلئیک‌اسید از وضعیت واسرشته به ساختار سه‌بعدی طبیعی

بازشعاعی‌رو**palinactinodromous**

[علوم گیاهی] نوعی رگ‌بندی شعاعی‌رو که در آن سه یا چند رگبرگ اولین از یک نقطه منشعب می‌شوند و بعد از رسیدن به نقطه‌ای مشترک مجدداً تقسیم می‌شوند

تخم‌مرغی و برگ‌های زبرین تخم‌مرغی-گوه‌ای یا تخم‌مرغی-بیضوی و برگ‌های گوه‌ای-بادبزی و دندان‌های در حاشیه و دندان‌های منتهی به خار و جام‌های آبی به طول ۶/۵ تا ۹ میلی‌متر و فندقچه ۲ تا ۳ میلی‌متر و سه‌وجهی به رنگ قهوه‌ای تیره یا سیاه

چندساله با ساقه‌های بی‌کرک یا کرک‌دار و گل‌آذین سنبله‌مانند و برگ‌هایی با دندان‌های منتهی به خار در حاشیه و کاسه گل دارای ۵ دندان با دندان‌های ضخیم و برجسته و لبه زبرین جام گل دارای دو شیار طولی، دارای ۴ پرچم با میله‌های ریش‌دار در قاعده و فندقچه مستطیلی سه‌وجهی و با زیاده غشایی در انتها

بانک بذر seed bank

[← گیاهان دارویی] محل ذخیره‌سازی و نگهداری بذرهای برای حفاظت از گونه‌ها و کشت آنها در صورت نیاز

باور بنیادی central dogma

[ژن‌شناسی] این باور که جهت انتقال اطلاعات ژنی از دنا به رنا و سپس از رنا به پروتئین است

پرازمبل Perovskia

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان بوته‌ای یا نیمه‌درختچه‌ای با ساقه‌های راست و منشعب پوشیده از کرک‌های ساده و منشعب یا ستاره‌ای و با شمار فراوانی غده ترش‌حی نقطه‌ای و برگ‌های متقابل و ساده یا گاه چاک‌شانه‌ای و گل‌های کوچک به رنگ‌های بنفش و صورتی و زرد کم‌رنگ و به‌ندرت سفید

بالنگوی شهری

Lallemantia iberica

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بالنگو به شکل گیاه علفی یک‌ساله با برگ‌های قاعده‌ای تخم‌مرغی و برگ‌های ساقه‌ای مستطیلی-سرریزه‌ای یا مستطیلی-تخم‌مرغی و باریک در قاعده و برگ‌هایی با دندان‌های منتهی به خار بلند و گل‌های بنفش مایل به آبی و گاه با لبه زیرین سفید یا آبی کم‌رنگ به طول ۱۱ تا ۲۲ میلی‌متر و فندقچه به طول ۴ تا ۵ میلی‌متر و مستطیلی-سه‌وجهی و در انتها دارای حاشیه غشایی

بالنگوی شیرازی

Lallemantia royleana

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای بالنگو به شکل گیاه یک‌ساله پوشیده از کرک‌های کوتاه و متراکم و ساقه منفرد یا منشعب و با برگ‌های زیرین

leaflet	برگچه	برازندگی ← برازندگی وراثتی
[علوم گیاهی] هر یک از بخش‌های برگ	مرکب	
sex reversal	برگشت جنسی	برازندگی وراثتی
[ژن‌شناسی] تغییر کارکردی از یک جنس به جنس دیگر		[ژن‌شناسی] سهم وراثتی یک فرد در نسل‌های آینده مت. . برازندگی
		برتری دورگه ← دورگی
revolute, rolled back	برون‌پیچ	بُرخوری دنا DNA shuffling
[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیه آن به پشت یا به پایین برگشته یا پیچیده باشد		[ژن‌شناسی] ۱. حرکت توالی دناها از بخشی از ژنگان به بخش دیگر با تداخل ترانه‌شده‌ها ۲. روشی برای نوترکیب کردن درون شیشه‌ای ژن‌های هم‌ساخت برای ایجاد پروتئین‌های جدید
ectodomain	برون‌حبه	برکناری دگرهای allelic exclusion
[← پروتگن‌شناسی] هر زنجیره‌ای از حبه‌های برون‌یاخته‌ای پروتئین‌ها		[ژن‌شناسی] وضعیتی که در آن تنها یکی از دو دگره والدی در ژنگان بیان می‌شود
	برون‌زیوه ← برون‌زیوه‌ای	
ex vivo	برون‌زیوه‌ای	برگ leaf
[پروتگن، ژن] ویژگی آزمایش‌هایی که در خارج از بدن موجود زنده و در محیطی مصنوعی و تا حدود زیادی مشابه شرایط طبیعی بدن انجام می‌شود		[علوم گیاهی] اندامی در گیاهان که معمولاً عمل فتوسنتز (photosynthesis) و تعرق را انجام می‌دهد
مت. . برون‌زیوه		برگ‌آذین phyllotaxy, phyllotaxis
	برون‌شیشه ← برون‌شیشه‌ای	[علوم گیاهی] نحوه توزیع یا آرایش برگ‌ها بر روی ساقه و نیز نظم کلی حاکم بر این آرایش

[علوم گیاهی] ویژگی برگی با حاشیه‌
شانه‌ای بریده یا شکافته و
فرورفتگی‌ها و لپ‌های باریک یا
نوکتیز که تقسیمات آن تا نیمه یا
اندکی بیشتر ادامه داشته باشد

بس اسفنج ویسان

Demospongiae,
Demospongea

[جانورشناسی] فراوان‌ترین رده
روزنک‌تباران که در آب‌های شیرین یا
دریا زندگی می‌کنند؛ برخی از آنها فاقد
سوزنه (spicule) هستند، اما آنها که
سوزنه دارند، سوزنه‌هایشان سیلیسی
و غیرشش‌شاخه‌ای است

sessile¹,
sedentary

[جانورشناسی] ویژگی جانوران آبی‌ای که
به بستر چسبیده‌اند و فاقد حرکت هستند

بس رشته‌شوی polytenization

[ژن‌شناسی] فرایند هم‌تاسازی پی‌اپی
فام‌تن در مرحله‌ی میان‌چهر که به
تشکیل فام‌تن منجر می‌شود

beta barrel, بشکه بتا
β barrel

[پروتگان‌شناسی] ساختاری عموماً
تراغشایی و مبتنی بر صفحه‌ی بتا که در
آن پیچش، صفحه‌ای استوانه‌ای ایجاد
می‌کند

برون شیشه‌ای *ex vitro*

[پروتگان، ژن] ویژگی یکی از رویکردهای
نوین در اصلاح نباتات که در آن گیاه
را از محیط کشت به محیط جدید،
مانند مزرعه و گلخانه، منتقل می‌کنند
م. برون‌شیشه

برون‌مُزنتباران Ectoprocta

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله
جانوران که غالباً روکش پوستی
سخت دارند؛ بیشتر گونه‌های آن
بی‌حرک‌اند و برخی به آرامی حرکت
می‌کنند یا فعالانه می‌خزند و تولید
پُرگنه می‌کنند و با دراز کردن تاجیانۀ
(lophophore) خود در آب از ذرات
کوچک غذا تغذیه می‌کنند

برهم‌کنش آب‌گریز hydrophobic interaction

[پروتگان‌شناسی] تمایل گروه‌های
غیرقطبی برای قرار گرفتن در کنار هم
در یک محیط آبی

بریده‌پنجه‌ای palmatifid

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی برگ پنجه‌ای
که تقسیمات مجزای حاشیه‌ی آن اندکی
بیش از نیمه تا مرکز مشترک امتداد
داشته باشد

pinnatifid, بریده‌شانه‌ای
pinnisected

- بیانایی** expressivity [ژن‌شناسی] میزان و شدت بیان یک ژن
- بیان تک‌دگره‌ای** monoallelic expression [ژن‌شناسی] رونویسی و بیان فقط یک دگره در یاختهٔ دولاد
- بیان‌تئین** extein, external protein sequence, EPS [ژن‌شناسی] هر توالی آمینواسید که باقی‌ماندهٔ پروتئین پس از پیرایش میان‌تئین است
- بیان نهادی** constitutive expression, constitutive activity, constitutive gene expression [ژن‌شناسی] رونویسی دائمی از یک ژن
- بی‌پایک** sessile² [علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندام‌هایی مانند برگ و گل و میوه که بدون پایک به محور استقرار خود متصل باشند
- بی‌سرویسان** ← دوکفه‌ویسان
- بیش‌ریخت^۱** ← جهش بیش‌ریخت
- بُن تخمدانی** gynobasic [علوم گیاهی] ویژگی خامه‌ای برخاسته از قاعده و مرکز یک تخمدان لپ‌دار
- بُن تخمک** chalaza [علوم گیاهی] بخشی از تخمک یا دانه که تخمک‌پوش‌ها را به یکدیگر و به خورش پیوند می‌دهد
- بندپاتباران** Arthropoda [جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ جانوران که بدن آنها دارای پوستک سخت‌شده و اسکلت بیرونی بندبند است؛ ضمایم مفصلی در هر قطعهٔ بدن جفت است و کارکرد حرکتی دارد؛ این جانوران دارای یک جفت شاخک و حداقل یک جفت چشم مرکب جانبی با واحدهای گیرندهٔ نوری مستقل هستند
- بند ناف** funiculus [علوم گیاهی] پایه‌ای که تخمک را به جفت متصل می‌کند
- بیان افتراقی ژن** differential gene expression, DGE [ژن‌شناسی] اصلی که براساس آن تمامی یاخته‌های یک اندامگان چندیاخته‌ای محتوای ژنی یکسان و بیان ژنی متفاوت دارند

[علوم گیاهی] ویژگی گل پوشی که فاقد گلبرگ یا جام است

بیش‌ریخت^۲

← دگرهٔ بیش‌ریخت

بی‌گل‌پوش achlamydeous
[علوم گیاهی] ویژگی گلی که فاقد گل‌پوش است

بی‌کاسبرگ asepalous
[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی که فاقد کاسبرگ یا کاسه است

بی‌میان ← فام‌تن بی‌میان

بی‌کاوریکت‌تباران

Acoelomorpha

[جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران فاقد کاواک (coelom) و حفرهٔ گوارشی یا حلق که تولیدمثل غیرجنسی دارند و فاقد دستگاه عصبی مرکزی هستند ولی تقارن دوطرفی دارند

بیورپاوندان Myriapoda
[جانورشناسی] زیرشاخه‌ای از بندپاتباران که دارای ضمامم حرکتی تک‌شاخه و ضماممی در سر شامل یک جفت شاخک (antenna) و یک جفت آروارهٔ بالایی و یک یا دو جفت آروارهٔ پایینی هستند؛ این جانوران برای انتقال مستقیم گازهای تنفسی به تمام یاخته‌های بدن از لولهٔ پوستکی تنفسی (trachea) استفاده می‌کنند

بی‌کرک glabrous, smooth
[علوم گیاهی] ویژگی هر سطح فاقد کرک و مو

بی‌گلبرگ apetalous

پ

[← پروتگان‌شناسی] هر یک از ایمونوگلوبولین‌هایی (immunoglobulins) که از یاخته‌های یک تاگ واحد به دست می‌آید

پادتن تک‌دودمان فروکافتی

← پادتن‌زیم

پادتن چنددودمان

polyclonal antibody

[← پروتگان‌شناسی] هر یک از پادتن‌هایی که تاگ‌های متفاوت لئفوسیت‌های B را می‌سازد

abzyme

پادتن‌زیم

[← پروتگان‌شناسی] پادتنی که فعالیت زی‌مایه‌ای دارد

مت. زی‌مایه پادتنی، آنزیم پادتنی

antibody enzyme

پادتن تک‌دودمان فروکافتی

catalytic monoclonal antibody,
catmab

ambulacrum

پاجا

[← جانورشناسی] نواری شعاعی در سطح بدن خارپوستان که هر یک از پاهای لوله‌ای جانور از آن خارج می‌شود

ambulacral groove

پاجاشیار

[← جانورشناسی] فرورفتگی شیار در سطح دهانی (oral surface) بدن خارپوستان که پاهای لوله‌ای را دربرمی‌گیرد

پادآنزیم ← پادزی‌مایه

پادتن آنزیم‌وند

← پادتن زی‌مایه‌وند

پادتن تک‌دودمان

monoclonal antibody

- پارزاک** merozygote
[ژن‌شناسی] زاگی باکتریایی که کاملاً
دولاد نیست و علاوه بر فام‌تن خود
حاوی ژن‌های اضافی خارج از فام‌تن
است
- پارگان** merosity
[علوم گیاهی] شمار قطعات در هر حلقه یا
چرخهٔ اندام‌های گیاهی
- پارگین** cloaca
[جانورشناسی] آخرین بخش رودهٔ
جانوران و بسیاری از ماهیان که
مجاری گوارش و ادرار و تولیدمثل به
آن باز می‌شود
- پالیده‌خوار** filter feeder
[جانورشناسی] اندامگانی که غذای خود
را از طریق پالایش آب دریا تأمین
می‌کند
- پالیده‌خواری** filter feeding
[جانورشناسی] روشی برای تغذیه که
در آن اندامگان‌ها غذای خود را از
طریق پالایش آب دریا تأمین می‌کنند
- پایانهٔ بیرون‌زده**
← سر چسبنده
- پایانهٔ جورشونده**
← سر چسبنده
- پادتن زی‌مایه‌وند** enzyme-conjugated
antibody, enzyme
linked antibody
[پروتگان‌شناسی] پادتنی که با یک
زی‌مایه پیوند اشتراکی دارد
مت. پادتن آنزیم‌وند
- پادریخت^۱** ← جهش پادریخت
- پادریخت^۲** ← دگرهٔ پادریخت
- پادزی‌مایه** antienzyme
[پروتگان‌شناسی] ماده‌ای که فعالیت یک
زی‌مایه را متوقف می‌کند
مت. پادآنزیم
- پاردروایان** meroplankton
[جانورشناسی] اندامگان‌هایی که در
بخشی از چرخهٔ عمر خود زندگی
دروایی دارند
- پاردهان‌ویسان** Merostomata
[جانورشناسی] رده‌ای از گیره‌وندان
شامل خرچنگ‌های نعل‌اسبی و
عقرب‌های آبی که طول برخی از آنها
به ۳ متر می‌رسد؛ اعضای این رده از
دورهٔ اردویسین (Ordovician) تا پایان
دوران اول زندگی می‌کردند

پایانه چسبیده**پپتیدگان شناسی peptidomics**

← پروتگان شناسی] مجموعه فنون مربوط به شناسایی و تجزیه و تحلیل و تشخیص پپتیدگان یک سامانه زیستی

← سر چسبیده

پایک**stipe**

[علوم گیاهی] پایه برگ که غالباً در مادگی بر یا سرخسها یا پایه خاکرُست خزه‌ای‌ها (sporophyt of mosses) دیده می‌شود

پپتیدگان شناسی بالینی**clinical peptidomics**

← پروتگان شناسی] شاخه‌ای از پپتیدگان شناسی که به شناسایی و تجزیه و تحلیل و تشخیص پپتیدهایی می‌پردازد که از نشانگرهای رایج بیماری‌ها هستند

پای لوله‌ای**tube foot**

[جانورشناسی] اندامی توخالی در خارپوستان که به مجاری آبی جاندار متصل است و برخی از انواع آن برای حرکت یا تغذیه به کار می‌رود

پتویی**pannose**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با ظاهر یا بافتی شبیه به نم‌ یا پارچه پشمی

پایه چسب**basifixed**

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک که از قاعده به سطح یک اندام چسبیده باشد

پراب

← عناصر هسته‌ای پراکنده بلند

پایه هم‌پوش**equitant**

[علوم گیاهی] برگ‌آذینی با برگ‌هایی که قاعده آنها با یکدیگر هم‌پوشانی دارند و معمولاً در امتداد رگیبگ اصلی به‌وضوح تا خورده‌اند

پراک

← عناصر هسته‌ای پراکنده کوتاه

پراکنه بلند

← عناصر هسته‌ای پراکنده بلند

پایین‌رو**decurrent**

[علوم گیاهی] ویژگی قاعده برگگی که از محل اتصال به سمت پایین امتداد می‌یابد به طوری که متصل به ساقه به نظر می‌رسد

پراکنه کوتاه

← عناصر هسته‌ای پراکنده کوتاه

پُرتارویسان

Polychaeta

[← جانورشناسی] رده‌ای از حلقوی‌تباران که هر حلقه از بدن آنها دارای خارهای فراوان و یک پای‌واره (propodium) جانبی است؛ این جانوران فاقد کمر بند تناسلی هستند و پیش‌دهان (prostomium) آنها دارای چشم است و مرحله کرمینه‌ای چرخ‌توپیکی (trochophore) دارند

پُرچروک

rugose, rough, wrinkled

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها با رگ‌بندی مشبک خیلی برجسته در هر دو طرف برگ

پردازندگی

processivity, processivity value

[ژن‌شناسی] میزان کارایی یک زی‌مایهٔ دیناسپاران برحسب شمار نوکلئوتیدهای افزوده‌شده در ساخت رشتهٔ نو، پیش از جدا شدن زی‌مایه از رشتهٔ الگو

مت. شاخص پردازندگی

processivity index

پَرسان

plumose

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از زوائد مژه‌ای ریز و طویل با ظاهری شبیه به پَر

پروتگان‌شناسی در تراشه

← پروتگان‌شناسی
درون تراشه‌ای

پروتگان‌شناسی درون تراشه‌ای
in silico proteomics

[پروتگان‌شناسی] استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پروتئین برای مقایسهٔ توالی‌های اولیه و ساختارهای دوم و سوم خانواده‌های پروتئینی با هدف فهرست‌برداری از خانواده‌ها و خوشه‌های پروتئین و ایجاد ارتباط بین یک پروتگان با پروتگان‌های از پیش تکمیل‌شده

مت. پروتگان‌شناسی در تراشه

پروتگان‌شناسی شیمیایی

chemical proteomics

[← پروتگان‌شناسی] شاخه‌ای از پروتگان‌شناسی که در آن برهم‌کنش‌های ترکیبات کوچک با پپتیدها یا پروتئین‌های هدف مطالعه می‌شود

پروتگان‌شناسی کارکردی

functional proteomics

[← پروتگان‌شناسی] مجموعه فنونی برای تحلیل کارکردی همهٔ پپتیدها و پروتئین‌های یاخته در زمانی معین

[← پروتگان‌شناسی] ترکیب پروتئینی متعلق به شبکهٔ درمیان‌یاخته‌ای که با اتصال به ذرات دخیل در پیام‌رسانی یاخته‌ای، انتقال پروتئین‌ها از خلال غشا را تسهیل می‌کند

پروتئین رمزگشا

decoder protein

[← پروتگان‌شناسی] پروتئینی که نشانک‌ها/سیگنال‌های یونی را به پاسخ‌های نشانکی/سیگنالی و فعال‌سازی ژن و واکنش‌های دگرگشتی ترجمه می‌کند

پروتئین زمان‌مند

clock protein

[← پروتگان‌شناسی] هر یک از مجموعه پروتئین‌هایی که به‌طور متناوب و منظم با غلظتی بالا بیان می‌شوند و سپس با ناپایدار کردن رِنای پیک رمزگذاری‌شده جلوی بیان ژن‌های خود را می‌گیرند

پروتئین سرماشوک

cold-shock protein

[← پروتگان‌شناسی] پروتئینی که در پاسخ به کاهش ناگهانی دما در ریزاندامگان‌ها ساخته می‌شود تا از آنها در برابر آسیب‌های ناشی از سرما محافظت کند

پروتگان‌شناسی مقایسه‌ای

comparative proteomics,
differential proteomics

[← پروتگان‌شناسی] شاخه‌ای از پروتگان‌شناسی که به مقایسهٔ پپتیدها و پروتئین‌های دو سامانهٔ زیستی می‌پردازد

پروتگان کارکردی

functional proteome

[← پروتگان‌شناسی] زیرپروتگانی متشکل از اجزایی با خصوصیات عملکردی مشخص

پروتگان یاخته‌ای

cellular proteome

[← پروتگان‌شناسی] مجموعهٔ کامل پروتگان بیان‌شده در یک یاخته در زمان و شرایط مشخص

پروتئین آمیژه‌ای

chimeric protein

[← پروتگان‌شناسی] محصول پروتئینی که با ژن‌های الحاقی رمزگذاری می‌شود
مت. پروتئین الحاقی

fusion protein, fused protein

پروتئین الحاقی

← پروتئین آمیژه‌ای

پروتئین جورشو

docking protein

سیخک (stylet) است و دهانشان در پشت مغز قرار دارد

پشتی ← نامحورسو

پشم‌آلود villous, shaggy

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های بلند و نرم و مجعد و پراکنده

پشمین lanate, wooly

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های بلند و درهم‌تنیده

پُف پخت oven spring

[علوم گیاهی] افزایش ناگهانی حجم خمیر در نتیجه بالا بودن سرعت تخمیر و تولید گاز در ابتدای پخت

پنج‌انگشت Vitex

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان درختی و درختچه‌ای با برگ‌های متقابل و پنجه‌ای دارای ۳ تا ۷ برگچه و گل‌ها در گرزن‌های متراکم یا تنک و در انتهای شاخه‌ها در گل‌آذین خوشه‌ای مرکب و با گل‌های بفقش یا آبی یا یاسمنی و جام گل تیغی‌شکل و با لوله کوتاه و ۵ لپ نامنظم

پروتئین گرماشوک

heat-shock protein

[پروتئین‌شناسی] هر پروتئینی که ساخت آن با افزایش دمای محیط به بالاتر از یک آستانه مشخص القا می‌شود

پروتئین لنگری

anchor protein, AP

[پروتئین‌شناسی] پروتئینی که با اتصال به دیگر پروتئین‌ها آنها را به‌طور موقت تثبیت می‌کند

پروتئین لیپیدلنگر

lipid-anchored protein

[پروتئین‌شناسی] پروتئینی که از طریق پیوند اشتراکی با یک یا دو مولکول اسید چرب در غشای زیستی مستقر می‌شود

پُریاختگان ← جانوران

پژمرده‌مان marcescent

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که پس از پژمردگی به همان حالت باقی می‌ماند

پس‌کام‌ویسان Anopla

[جانورشناسی] رده‌ای از قیطان‌تباران که خرطوم (proboscis) آنها فاقد

دُمبرگ امتداد داشته باشد یا به آن
برسد

cyathium

پنگان

[علوم گیاهی] گل آذینی با گل‌های کوچک
و تک‌جنسی با گریبانی (involucre) که
با غدد شهدی یا گلبرگی (petaloid
glands) احاطه شده و کل گل آذین به
یک گل شبیه است

hyphodromous

پنهان‌رو

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی
شانه‌ای که در آن یا رگبرگ‌های
دومین وجود ندارند یا این رگبرگ‌ها
بسیار تحلیل رفته‌اند یا در میان‌برگ
پنهان هستند و فقط رگبرگ اصلی
اولیه در آن قابل تشخیص است

Malva

پنیرک

[علوم گیاهی، گیاهان دارویی] سرده‌ای از
پنیرکیان شامل گیاهان یک‌ساله یا
چندسالهٔ افراشته یا خیزان با برگ‌های
متناوب یا ساده یا پنجه‌ای یا لپ‌دار و
جام گل پنج‌بخشی و گلبرگ‌های
واژتخم‌مرغی و ناخنک‌دار در قاعده به
رنگ‌های قرمز یا زرشکی یا صورتی
یا آبی یا سفید و میوهٔ چاک‌بَر با
برچه‌های ۸ تا ۱۶ تایی ناشکوفه و
تک‌دانه‌ای با دانه‌های کلیوی و صاف
و بدون کرک

پنج‌انگشت پاکدامن

Vitex agnus-castus,
chaste tree, Abraham's
balm, monk's pepper

[گیاهان دارویی] گونه‌ای پنج‌انگشت به
شکل گیاهی درختچه‌ای با ساقه‌های
منشعب و پوشیده از کرک‌های نمدی
کوتاه و برگ‌های پنج‌برگچه‌ای و
دُمبرگ‌های بلند و گل‌آذین نسبتاً
مترکم و گرزن‌های فشرده و تقریباً
کروی و گل‌های یاسمنی کم‌رنگ یا
آبی به طول حدود ۸ میلی‌متر و میوهٔ
کروی سیاه یا سرخ‌فام

پنج‌انگشت هندی *Vitex trifolia*

[گیاهان دارویی] گونه‌ای پنج‌انگشت به
شکل درخت یا درختچه به ارتفاع ۶/۵
متر با برگ‌های اغلب سربرگچه‌ای و
گل‌آذین گرزن و پایکدار و تنک و جام
گل بنفش به طول ۷ تا ۱۳ میلی‌متر و با
میوهٔ کروی به قطر ۴ میلی‌متر

pentamerous

پنج‌پار

[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌ای که پارگان
آن متشکل از ۵ قطعه است

palmate

پنجه‌ای

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی
لپ‌دار یا منقسم در گیاهان که
فرورفتگی‌های آن یا به سمت رأس

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با بدنی سه‌بخشی شامل سر و گردن و تنه‌ای که ۱۱ بند دارد و از بیرون پوشیده از خار و صفحات حلقوی کیتینی است؛ سر آنها جمع می‌شود و دارای ۵ تا ۷ حلقه خاردار و خرطوم (proboscis) کوچک و قابل انقباض است؛ خارها گیرنده‌های شیمیایی و لمسی هستند که در حرکت جانور نیز نقش دارند

پوست بیرونی
outer bark,
rhytidome

[علوم گیاهی] بافتی چوب‌پنبه‌ای که از پوست درونی جدا شده است

پوست درونی
inner bark

[علوم گیاهی] لایه‌ای فعال از بافت‌های آبکش و بُن‌لاد که میان بافت چوبی و بافت چوب‌پنبه‌ای قرار دارد

پوشینه بُن‌شکاف
basiscidal capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که با ایجاد شکاف‌هایی در قاعده خود باز می‌شود

پوشینه پیراشکاف
circumscissile capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که در امتداد خط عرضی باز می‌شود
مت. پوشینه مجری

pyxix, pyxidium

پنیرک پابلند
Malva sylvestris,
high mallow

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای پنیرک به شکل گیاهی دوساله و به‌ندرت چندساله به بلندی ۳۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر و با ساقه راست و اغلب منشعب و پوشیده از کرک‌های پراکنده و نسبتاً بلند و کرک‌های کوتاه ستاره‌ای و با دُم‌برگ پهنک دایره‌ای و قلبی در قاعده با ۵ تا ۷ لپ نیم‌دایره‌ای و گل‌های صورتی پرشمار و به‌ندرت منفرد که در محور برگ‌ها ظاهر می‌شوند و دارای گلبرگ‌های ۲ تا ۲/۵ سانتی‌متری

پنیرک رونده
Malva neglecta Wallr.,
running mallow

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای پنیرک به شکل گیاه علفی چندساله به بلندی ۸ تا ۴۵ سانتی‌متر و خاکستری-پرزدار با ساقه‌های پرشمار و خوابیده یا خیزان و اغلب چوبی در قاعده و پوشیده از کرک‌های متراکم ستاره‌ای و با دُم‌برگ‌های چندبرابر طول برگ و پهنک برگ دایره‌ای به طول ۲/۵ و به عرض ۳/۵ سانتی‌متر و گل‌های صورتی ۲ تا ۳ برابر طول کاسه و گلبرگ‌های تخم‌مرغی و با دانه‌های قهوه‌ای تیره به شکل کلیه و سفید در محل ناف

پوزه‌جنبان تباران
Kinorhyncha,
Echinodera

پوشینه تیغه شکاف

septicidal capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که خطوط طولی شکوفایی آن به صورت شعاعی در محل دیواره‌ها قرار دارد

پوشینه تیغه شکندseptifragal capsule,
valvular capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که کفه‌های (valves) آن از محل دیواره‌ها کنده می‌شود

پوشینه حجره شکاف

loculicidal capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که خطوط طولی شکوفایی آن به صورت شعاعی در محل حجره‌ها قرار دارد

پوشینه رأس شکاف

acrocidal capsule

[علوم گیاهی] پوشینه‌ای که با ایجاد شکاف‌هایی در رأس خود باز می‌شود

پوشینه مجری

← پوشینه پیراشکاف

lepidote **پولک‌دار**

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از فلس یا ساختارهایی فلس‌مانند

پونه ← نعنایونه**پویاگان شناسی** dynamomics

[← پروتگان‌شناسی] شاخه‌ای از گان‌شناسی (onics) که در آن پویایی تاشوندگی پروتئین‌ها را در سطح اتم مطالعه می‌کنند

پویش چندشکلی‌های**تکنوکلئوتیدی**single nucleotide
polymorphism scanning

[ژن‌شناسی] جست‌وجوی در تراشه‌ای چندشکلی‌های تکنوکلئوتیدی در یک توالی دنا /ختن. چندتک‌پویی SNP scanning

پهنک

blade, lamina

[علوم گیاهی] قسمت پهن برگ و گلبرگ

پهن کرم تباران

Platyhelminthes

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران که ساده‌ترین جانوران سه‌لایه‌ای دارای تقارن دوطرفی هستند؛ بدن آنها برگ‌شکل یا کشیده و نواری است و از لحاظ سازمان‌بندی، دارای اندام و دستگاه هستند

anticipation, **پیش‌بروزی**
genetic anticipation

[ژن‌شناسی] شرایطی که در آن در طی نسل‌های متوالی سن بروز برخی از بیماری‌های ارثی به تدریج جلو می‌افتد و شدت بیماری نیز افزایش پیدا می‌کند

پیش‌رناب

← رنای پیک پیش‌ساز

پیش‌ریزرنای

← ریزرنای پیش‌ساز

Enopla **پیش‌کام‌ویسان**

[جانورشناسی] رده‌ای از قیطان‌تباران که خرطوم (proboscis) آنها به دو قسمت متمایز تقسیم می‌شود و ممکن است دارای سیخک (stylet) باشد؛ دهان این جانوران در جلو یا زیر مغز قرار دارد

sagittate **پیکانی**

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی یا اندامی سه‌گوش شبیه به سر پیکان با تورفتگی عمیق در قاعده که لپ‌های آن به طرف خارج متمایل نباشد

sagittiform, **پیکانی‌شکل**
arrow-shaped

پیکانی‌شکل ← پیکانی

beta turn, β turn, **پیچ بتا**
beta bend, β bend

[پروتئان‌شناسی] قطعه کوتاهی از زنجیره پلی‌پپتیدی که امکان تغییر جهت زنجیر را فراهم می‌کند
مت. **پیچ تند**
tight turn

پیچ تند ← پیچ بتا

reverse turn **پیچ معکوس**

[پروتئان‌شناسی] مشخصه‌ای ساختاری که به رشته پلی‌پپتیدی امکان تغییر جهت ۱۸۰ درجه می‌دهد

perigynous **پیراتخمدانی**

[علوم گیاهی] ویژگی گلی با گل‌بُنه متصل به قاعده تخمدان فوقانی به نحوی که کاسبرگ‌ها و گلبرگ‌ها و پرچم‌های آن به لبه گل‌بُنه چسبیده‌اند

peristome **پیرادهانه**

[علوم گیاهی] ساختارهای نم‌گیر و دندانمانند در پیرامون دهانه‌هاگلان خزه‌تباران که در رهاسازی هاگ نقش دارند

پیرایش پروتئین

protein splicing

[پروتئان، ژن] برش دقیق پس‌اترجمه‌ای (posttranslational) میان‌تئین از یک پروتئین پیش‌ساز

[علوم گیاهی] ویژگی گل پوشی با
کاسبرگ‌های هم‌جوش

پیوسته گلبرگ
synpetalous,
gamopetalous

[علوم گیاهی] ویژگی گل پوشی با
گلبرگ‌های هم‌جوش

پیوسته گلپار
syntepalous

[علوم گیاهی] ویژگی گل پوشی با
گلپارهای هم‌جوش

پیوند سرصاف

blunt-end ligation, blunt
ligation, blunt ending

[ژن‌شناسی] اتصال دو قطعه دنا
سرصاف به یکدیگر توسط رناپیونداز
تی چهار

پیوندش دنا
DNA ligation

[ژن‌شناسی] تشکیل پیوند فسفودی‌استری
بین نوکلئوتیدهای یک مولکول دنا یا
دو مولکول مختلف دنا

پیوستگی ژنی
gene linkage,
linkage, genetic linkage

[ژن‌شناسی] قرار گرفتن پشت‌سرهم
ژن‌ها بر روی یک فام‌تن که
تعیین‌کننده تمایل آنها برای به ارث
رسیدن توأمان است

پیوسته
coherent

[علوم گیاهی] ویژگی الحاقی که در آن
قطعات همسان گیاه به‌طور سطحی به
یکدیگر متصل‌اند و به‌سادگی از هم
جدا می‌شوند

پیوسته برچه
syncarpous

[علوم گیاهی] ویژگی مادگی یا تخمدانی
مرکب که برچه‌های آن دست‌کم در
قاعده به یکدیگر جوش خورده‌اند

پیوسته بساک
syngenesious

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که
بساک‌هایشان به هم جوش خورده‌اند
اما میله‌هایشان از هم جدا هستند

پیوسته کاسبرگ
synsepalous,
gamosepalous

ت

تاس‌زیوه‌ویسان Cubozoa

[← جانورشناسی] رده‌ای از گزنده‌تباران که به شکل چترواره است و در برش عرضی چهارگوش دیده می‌شود

تام‌آنزیم ← تام‌زی‌مایه

تام‌پروتئین holoprotein

[← پروتئین‌شناسی] شکل عملکردی یک پروتئین شامل یک بخش پروتئینی خالص همراه با لیگاند یا لیگاندهایش

تام‌زی‌مایه holoenzyme

[← پروتئین‌شناسی] ترکیب عملکردی و فعال یک پروتئین زی‌مایه‌ای شامل کوفاکتور (cofactor) و کمک‌زی‌مایه
مت. تام‌آنزیم

تاجریزی ← بادنجان تاجریزی

تار‌عنکبوتی arachnoid, arachnose

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌هایی که با هم تشکیل توده‌ای به شکل تار‌عنکبوت می‌دهند

تار‌فک‌تباران Chaetognatha

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ جانوران که اعضای آن باله‌های افقی دارند که از پشت تا ناحیهٔ دم ادامه دارد؛ بدن آنها سه‌قسمتی و شفاف است و سرشان دارای چشم و خارهای چنگ‌انداز (grasping spines) کیتینی و دندان‌های است که دهان را احاطه کرده‌اند و برای تغذیه به کار می‌روند؛ برخی از اعضای این شاخه از دروایان هستند

degradome **تخریبگان**

[← پروتگانشناسی] مجموعه‌ای از تمامی پروتئازها و مادهٔ اولیهٔ پروتئینی آنها که متعلق به یک سامانهٔ زیستی هستند

degradomics **تخریبگان‌شناسی**

[← پروتگانشناسی] مجموعهٔ فنون شناسایی تخریبگان

تخم ← زاگ**تخم‌مرغ‌وار ← تخم‌مرغی****ovate, egg-shaped** **تخم‌مرغی**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی شبیه به برش طولی تخم‌مرغ در گیاهان که یک سر آن پهن‌تر از سر دیگر باشد
مت. تخم‌مرغ‌وار

تخم‌مرغی بس‌کشیده**very deeply ovoid**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تخم‌مرغ در گیاهان که نسبت طول به عرض آن دو به یک باشد

finely ovoid **تخم‌مرغی کامل**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تخم‌مرغ در گیاهان که نسبت طول به عرض آن شش به پنج باشد

vesiculate, bladdery, vesicular **تاوچه‌دار**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از تاو‌ها یا کیسه‌های کوچک

bullate **تاو‌دار**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با برآمدگی‌هایی آبله‌مانند

تبرپاویسان ← دوکفه‌ویسان**تحرك الكتروكوجي****electrophoretic mobility**

[← پروتگانشناسی] جابه‌جایی مولکول در اثر میدان الکتریکی

تحليل اتصال گم‌شده**missing contact analysis**

[← پروتگانشناسی] روشی برای شناسایی برهم‌کنش‌هایی ویژهٔ دنا-پروتئین (DNA-protein) از طریق تغییر نشانی جایگاه بر روی دنا پیش از اتصال پروتئین به آن

Placozoa **تخت‌زیوه‌تباران**

[← جانورشناسی] شاخه‌ای نادر از جانوران دریازی ۲ تا ۳ میلی‌متری که بدنی صفحه‌مانند دارند و فاقد تقارن و اندام و دستگاه عضلانی و عصبی هستند

[ژن‌شناسی] نوعی ترانسسانی که در طی آن فقط بخش خاصی از ژنگان که در مجاورت ویروس باکتری خوار است، منتقل می‌شود

تخم مرغی کشیده deeply ovoid

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تخم‌مرغ در گیاهان که نسبت طول به عرض آن سه به دو باشد

ترانسسانی عمومی
generalized transduction

[ژن‌شناسی] نوعی ترانسسانی که در طی آن هر ژن یا قطعه‌ای از ژنگان توسط یک باکتری خوار منتقل می‌شود

مت. ترانسسانی غیراختصاصی
non-specific transduction

ترانسسانی غیراختصاصی

← ترانسسانی عمومی

ترانسسانی کامل
complete transduction

[ژن‌شناسی] نوعی ترانسسانی که در طی آن قطعهٔ دِنای ویروسی وارد ژنگان باکتری می‌شود و با همانندسازی به نسل‌های بعدی باکتری به ارث می‌رسد

ترانسسانی ناکامل
abortive transduction,
abortive transformation

[ژن‌شناسی] نوعی ترانسسانی که در طی آن دِنای ویروسی انتقالی به ژنگان باکتری وارد نمی‌شود و به نسل بعدی باکتری به ارث نمی‌رسد

تداخل میان‌پاری
centromere interference

[ژن‌شناسی] اثر بازدارندگی میان‌پار بر وقوع چلیپا در نواحی فام‌تنی مجاور

تراپیوستگی
repulsion,
repulsion phase

[ژن‌شناسی] پیوستگی دگره‌های بارز و نهفتهٔ دو ژن متفاوت به گونه‌ای که بر روی هر فام‌تن هم‌ساخت، دگرهٔ بارز ژن اول و دگرهٔ نهفتهٔ ژن دوم پیوسته باشند

مت. آرایش ترانس، آرایش تراسو
trans configuration
آرایش تراپیوستگی
repulsion configuration

ترانسسانی
transduction

[ژن‌شناسی] انتقال دِنای یک باکتری به باکتری دیگر به کمک باکتری‌خوارها

ترانسسانی اختصاصی
specialized transduction,
restrictive transduction,
restricted transduction

ترارسانی نشانک

signal transduction

[ژن‌شناسی] پذیرش و تبدیل و انتقال پیام شیمیایی به وسیلهٔ یاخته

ترارسهtransductant,
transduced cell

[ژن‌شناسی] یاخته‌ای که ترارسانی شده است

تراژنه ← اندامگان تراژنه

تراسپاری روبرتسونی

← هم‌جوشی میان‌پاری

تراشهٔ یاخته‌ایcell chip,
cellular biochip,
cell microarray,
cell-based microarray,
live cell microarray,
living microrarray,
living chip, cell array

[← پروتگن‌شناسی] ریزتراشه‌ای تخت که بر روی آن یاخته‌های زنده به شکلی لکه‌گذاری شده‌اند که قابلیت رشد خود را حفظ کنند

تراکم ژنی

gene density

[ژن‌شناسی] تعداد ژن‌ها در واحد طول

مت. چگالی ژنی

ترجمهٔ درشیشه

← ترجمهٔ درون‌شیشه‌ای

ترجمهٔ درون‌شیشه‌ای*in vitro* translation,
in vitro protein synthesis,
cell-free protein synthesis

[ژن‌شناسی] ترجمهٔ رناپ تلخیص‌شده و جداشده از یاخته در لولهٔ آزمایش مت. ترجمهٔ درشیشه

cell-free translation

تریاک

opium

[← گیاهان دارویی] صورت خشک‌شدهٔ شیرابه‌ای حاوی شمار بسیاری آلکالوئید، از جمله مرفین و کودئین و پاپاورین، که پس از تیغ زدن سطح خارجی گرزهای نارس گیاه خشخاش بیرون می‌آید

تسبیجی‌شکل

lomentiform

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان که محور عمودی تقارن آن در نقطهٔ میانی کاملاً فرورفتگی داشته باشد

تسمه‌ای

lorate,

loratus, loriformis

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تسمهٔ نسبتاً بلند با دو حاشیهٔ موازی در گیاهان

تسهیم ← شکافتگی

[علوم گیاهی] ویژگی گلی که دارای یک
صفحه تقارن است
مت. نامنظم
irregular, bilateral

تعیین‌کننده پادگنی

← رواجیه

تکرارشدگی ژنی

gene redundancy

[ژن‌شناسی] وجود شماری نسخه از یک
ژن در فام‌تن

تفنگ ژنی gene gun

[ژن‌شناسی] افزاره‌ای که ژن را با روش
زیست‌باران به داخل یاخته زنده
می‌فرستد

تکراری‌های پیاپی

tandem repeat,
tandem duplication,
tandem array

[ژن‌شناسی] توالی‌های خاص نوکلئوتیدی
که به صورت پشت سر هم چندین بار
در مولکول دنا تکرار شده باشند

تقارن دوسویه

bilateral symmetry,
bilateral body symmetry

[جانورشناسی] تقارن طولی ساختار بدن
جانور به صورتی که هر قسمت تقریباً
تصویر آینه‌ای طرف دیگر است

تکراری‌های پیاپی برساخته

synthetic tandem repeat

[ژن‌شناسی] الگونوکلئوتید برساختی که
از توالی‌های کوتاه تصادفی پشت سر
هم تشکیل شده است

تکامل جهت‌داده

directed evolution,
directional evolution

[ژن‌شناسی] ایجاد ژن‌های جدید به‌منظور
رمزگذاری پروتئین‌هایی با ویژگی‌های
جدید

تکراری‌های پیاپی شمارمتغیر

variable number of tandem
repeat, VNTR

[ژن‌شناسی] مجموعه‌ای از تکراری‌های
پیاپی کوتاه که تعداد آنها در ژنگان
انسان‌های مختلف متفاوت است

تک‌برچه‌ای uncarpellous

[علوم گیاهی] ویژگی مادگی یا تخمدانی
ساده با یک برچه

تک‌تقارنی zygomorphic

[← جانورشناسی] رده‌ای از نرم‌تن‌تباران که تقارن دوطرفی و یک پای پهن و تخت و تنها یک لاکه (shell) و جُبه‌ای (mantle) با سه تا شش جفت آبشش (gill) دارند

تکمیان ← فام‌تن تکمیان

تکمیل‌سازی complementation

[ژن‌شناسی] ایجاد یک رخ‌نمود طبیعی در نتیجه دو جهش مختلف در یک ناجور هسته (heterokaryon) یا یک دوالاد

مت. تکمیل‌سازی ژنی

genetic complementation

تکمیل‌سازی دگره‌ای

allelic complementation

[ژن‌شناسی] ایجاد یک رخ‌نمود تقریباً طبیعی در یک موجود زنده با دو دگره جهش‌یافته مختلف در وضعیت ترانس / تراسو

تکمیل‌سازی ژنی ← تکمیل‌سازی

affibody

تمایل‌تن

[← پروتگمان‌شناسی] هر یک از مجموعه پروتئین‌های ساده و بسیار کوچکی که با روش‌های مهندسی پروتئین ساخته می‌شوند و با تمایل بسیار زیاد به همه پروتئین‌ها متصل می‌شوند

تکراری‌های پیایی کوتاه

short tandem repeat, STR, repetitive simple sequence, RSS, simple sequence repeat, SSR

[پروتگان، ژن] توالی‌های کوتاه تکراری دو تا ده نوکلئوتیدی که در طول ژنگان پشت سر هم قرار گرفته‌اند

مت. ریزماهواره microsatellite

دِنای ماهواره‌ای ریز

micro satellite DNA

تک‌زادویسان Monogenea

[← جانورشناسی] رده‌ای از پهن‌کرم‌تباران برگ‌شکل یا استوانه‌ای، با اندام چسبنده خلی شامل قلاب یا بادکش یا ترکیبی از این دو، که زندگی انگلی دارند و غالباً روی پوست یا آبشش (gill) ماهیان زندگی می‌کنند؛ این جانوران در چرخه زندگی خود تنها یک میزبان و یک مونه دارند

تک‌شیار monosulcate

[علوم گیاهی] دانه گرده‌ای که تنها یک روزنه شیاردار داشته باشد

تک‌گل solitary

[علوم گیاهی] گل آذینی که فقط از یک گل تشکیل شده است

تک‌لاکه‌ویسان

Monoplacophora

قرمز به عرض ۲/۵ سانتی‌متر و دارای پنج گلبرگ گل آذین خوشه‌ای و میوه باقلایی ناشکופا به طول ۱۲ تا ۱۵ سانتی‌متر و دارای بخش گوشتی خمیری و اسیدی در درون

تَمَكْن placentation

[علوم گیاهی] موقعیت تخمک‌ها در درون تخمدان

تنظیم ژن gene regulation

[ژن‌شناسی] واپایش کنش‌های یک ژن

توالی آمینواسیدی amino acid sequence

[پروتئان‌شناسی] چیدمان خطی مانده آمینواسیدها

توالی نشانمند sequence-tagged site, STS

[ژن‌شناسی] یک توالی کوتاه یگانه DNA برای شناسایی موقعیت فیزیکی ژنگان

توالی هامال ← هامال

توالی هم‌تاساز خودگردان autonomously replicating sequence, ARS

[ژن‌شناسی] توالی‌های ویژه‌ای در هوهسته‌ای‌ها که مبدأ هم‌تاسازی به شمار می‌آیند

تمرکز هم‌بار isoelectric focusing, IEF

[پروتئان‌شناسی] نوعی روش الکتروکوچ برای جداسازی پروتئین‌ها براساس pH هم‌بار آنها که در آن pH از قبل تثبیت شده است

تمر هندی Tamarindus

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از باقلائیان شامل یک گونه با تنه قطور که ممکن است تا ۷/۵ متر هم برسد؛ دارای پوسته ساقه زبر و خاکستری تیره و با برگ‌های متقابل و مرکب با ۱۰ تا ۲۰ جفت برگچه مستطیلی و گل‌های زرد و قرمز نر و ماده در گل‌آذین خوشه‌ای کوچک و میوه‌هایی به شکل پیله‌های خمیده به طول ۸ تا ۱۵ سانتی‌متر و به عرض ۲ تا ۲/۵ سانتی‌متر که در هنگام رسیدن در درون آن ماده‌ای خمیری و آبدار و اسیدی و دارای فیبر تشکیل می‌شود

تمر هندی دارویی Tamarindus indica, Tamarindus officinalis

[گیاهان دارویی] تنها گونه تمر هندی به شکل درختی به ارتفاع ۱۲ تا ۱۸ متر با برگ‌های دائم به رنگ سبز روشن و مرکب و شان‌های و با گل‌های زرد و

توالی‌یابی آنزیمی دنا

← توالی‌یابی سنِگر

توالی‌یابی زی‌مایه‌ای دنا

← توالی‌یابی سنِگر

توالی‌یابی پربازده

high-throughput sequencing

[ژن‌شناسی] فرایندی صنعتی برای

توالی‌یابی نوکلئیک‌اسید در مقیاس و

سرعت بالا

توالی‌یابی سنِگر

Sanger sequencing,

Sanger's method,

dideoxy method, dideoxy

mediated chain termination

technique

[ژن‌شناسی] روشی برای توالی‌یابی دنا

مبتنی بر ساخت تک‌زنجیره دنا

متمم. روش زی‌مایه‌ای، روش آنزیمی

enzymatic method

روش پایانش زنجیری

chain termination method

توالی‌یابی دی‌دی‌اُکسی

dideoxy sequencing

توالی‌یابی زی‌مایه‌ای دنا،

توالی‌یابی آنزیمی دنا

enzymatic DNA sequencing

توالی‌یابی پیروفسفات‌مبنا

← توالی‌یابی پیروفسفات‌ی

توالی‌یابی پیروفسفات‌ی

pyrosequencing,

real-time pyrophosphate

detection

[ژن‌شناسی] روشی برای توالی‌یابی دنا

برمبنای آشکارسازی پیروفسفات‌های

آزادشده در نتیجه افزوده شدن

نوکلئوتیدها در زنجیره دنا

متمم. توالی‌یابی پیروفسفات‌مبنا

pp-based sequencing

ریزتوالی‌یابی minisequencing

توالی‌یابی شلیکی

shotgun sequencing

[ژن‌شناسی] روشی برای توالی‌یابی

ژنگان که در آن دنا به صورت گسترده

به قطعات کوچک‌تر بریده می‌شود و

سپس این قطعات همسانه‌سازی و

توالی‌یابی می‌شوند

متمم. توالی‌یابی تصادفی

توالی‌یابی تصادفی

← توالی‌یابی شلیکی

توالی‌یابی نسل جدید

next generation sequencing,

NGS, second-generation

توالی‌یابی دی‌دی‌اُکسی

← توالی‌یابی سنِگر

ته‌پاراز
telomerase,
telomere terminal
transferase

[ژن‌شناسی] زی‌مایه‌ای که توالی‌های
کوتاه پیاپی ته‌پاراز را به انتهای
فام‌تن‌های هوسته‌ای اضافه می‌کند

ته‌میان ← فام‌تن ته‌میان

تیغ
prickle

[علوم گیاهی] زائده‌ای نوک‌تیز در سطح
برخی اندام‌ها که خار یا خارشاخه
نیست

تیغ‌دار
aculeate, prickly

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی که دارای
تیغ باشد

تیغ‌دار
aculeolate

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از
تیغ‌های کوچک یا نقاط تیز

تیغه آبشش‌ویسان

← دوکفه‌ویسان

تیغه‌ای
laminar

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن
تخمک‌ها از سطح دیواره‌ها
برخاسته‌اند

sequencing,
new-generation sequencing,
new-generation sequencing
system, new-generation
sequencing technology

[ژن‌شناسی] هر یک از روش‌های جدید
برای توالی‌یابی دنا و رنا با
به‌کارگیری روش‌های توالی‌یابی
پربازده که با آزمایش‌های انبوه و
هم‌زمان صورت می‌گیرد

متن. توالی‌یابی هم‌زمان انبوه
massively parallel sequencing

توالی‌یابی هم‌زمان انبوه

← توالی‌یابی نسل جدید

تورینه شگفت
rete mirabile

[جانورشناسی] شبکه پیچیده‌ای از
مویرگ‌های خونی ماهیان که جریان
خون در آن ممکن است خلاف جریان
عمومی خون در بدن باشد

توزیاگان
infauna

[جانورشناسی] جانورانی کف‌زی که در
درون رسوبات بستر زندگی می‌کنند

ته‌پار
telomere,

telomere DNA,
telomeric DNA, TEL-DNA

[ژن‌شناسی] بخش‌های انتهایی فام‌تن‌ها
در یاخته‌های هوسته‌ای‌ها

ج

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که بر روی گره‌های یک محور یا در کنار یک ساختار آن قرار دارد

axillary², lateral **جانبی^۲**

[علوم گیاهی] ویژگی گل آذینی که در برگ‌زایه (axil) نزدیک‌ترین برگ رویشی (vegetative) قرار دارد

جانشینی جفت‌باز
base-pairing substitution

[ژن‌شناسی] جانشینی بازها با یکدیگر که به جهش در دنا منجر می‌شود

Animalia **جانوران**

[جانورشناسی] سلسله‌ای از اندامگان‌های پُریاخته که از رویان تکوین می‌یابند
Metazoa **متـ . پُریاختگان**

جایابی دنا DNA fingerprinting

[← پروتگن‌شناسی] روشی برای تعیین جایگاه اتصال پروتئین دناوند (DNA-binding)

متـ . سنجش حفاظت دنا-پروتئین

DNA-protein protection assay

جام‌زیوه‌ویسان Scyphozoa

[← جانورشناسی] رده‌ای از گزنده‌تباران دریازی که مرحلهٔ کیسه‌وارگی در بالغ آنها یا تحلیل رفته یا اصلاً وجود ندارد؛ چتروارهٔ آنها زنگوله‌شکل و بدون پرده است؛ میان‌چسب (mesoglea) گستردگی بسیار دارد و حاشیهٔ چتر دارای ۸ فرورفتگی است که اندام‌های حسی در آنها قرار دارد

axillary¹ **جانبی^۱**

parietal	جداری	zoology	جانورشناسی
[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت‌ها بر روی دیواره داخلی یا قسمت‌های تورفته یک تخمدان مرکب تک‌حجره‌ای قرار دارند		[جانورشناسی] شاخه‌ای از علم زیست‌شناسی که در آن سلسله جانوری شامل همه جانوران زنده و منقرض‌شده از لحاظ ساختار و رویان‌شناسی و تکامل و رده‌بندی و رفتار و پراکنش جغرافیایی بررسی می‌شود	
	جداری دیواره‌دار		
parietal-septate		position ¹	جایگاه
[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت‌ها در داخل دیواره‌های تخمدان اما در درون حجره‌های مجزا قرار دارند		[علوم گیاهی] موقعیت یک آرایه نسبت به آرایه‌ای دیگر در رتبه بالاتر	
	جداری - محوری	restriction site	جایگاه برشی
parietal-axile		[ژن‌شناسی] توالی نوکلئوتیدی خاص که با یک درون‌نوکلئاز ویژه بر شناسایی و بریده می‌شود	
[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت‌ها در محل اتصال دیواره و فرآبر یک تخمدان دو یا چندحجره‌ای قرار دارند		distinct	جدا
	جداکاسبرگ	[علوم گیاهی] ویژگی گیاهی که قطعات همسان آن از هم فاصله دارند	
aposepalous, polysepalous		apocarpous	جدایرچه
[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی با کاسبرگ‌های جدا از هم		[علوم گیاهی] ویژگی مادگی یا تخمدانی ساده با برچه‌های جدا	
	جداگلبرگ	apostemonous	جدایرچم
apopetalous, polypetalous		[علوم گیاهی] ویژگی گلی که پرچم‌های آن از هم جدا هستند	
[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی با گلبرگ‌های جدا از هم			

[ژن‌شناسی] جنسی که کامه‌های آن دارای فام‌تن‌های جنسی همسان است

جنس ناجورکامه

heterogametic sex

[ژن‌شناسی] جنسی که کامه‌های آن دارای فام‌تن‌های جنسی ناهمسان است

isomerous **جورپار**

[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌های متفاوتی که پارگان همسان دارند

جورتخم^۱ ← جورزاگ^۱

جورتخم^۲ ← جورزاگ^۲

جورتخمی ← جورزاگی

homozygote **جورزاگ^۱**

[ژن‌شناسی] موجودی دارای یک جفت بگه‌ه مشابه برای تولید کامه‌های مشابه

مت. جورتخم^۱

homozygous **جورزاگ^۲**

[ژن‌شناسی] مربوط به موجود جورتخم مت. جورتخم^۲

apotepalous **جداگلیار**

[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی با گلیارهای جدا از هم

placenta **جفت**

[علوم گیاهی] بافت حامل تخمک در تخمدان

base pair **جفت‌باز**

[ژن‌شناسی] دو باز آدنین و تیمیدین یا گوانین و سیتوزین در دنا یا آدینین و یوراسیل در رنا، دورشته‌ای، که با پیوندهای هیدروژنی به هم متصل‌اند

base-pairing **جفت‌شدن باز**

[ژن‌شناسی] جفت‌شدن یک باز در یک رشته با باز مکملش در رشته دیگر در دنا و رنا، دورشته‌ای
مت. جفت‌شدن بازی واتسون-کریک
Watson-Crick base pairing

جفت‌شدن بازی واتسون-کریک

← جفت‌شدن باز

Chlorophyte, green alga **جلبک سبز**

[جانورشناسی] گروهی از آغازیان آبی که سبزینه و کاروتن (caroten) دارند

جنس جورکامه

homogametic sex

[ژن‌شناسی] جهشی که به تولید دگره‌ای
با کارکردی بیش از حالت طبیعی

منجر می‌شود

مت. ^۱ بیش‌ریخت
hypermorph¹,
hypermorphic

جهش پادریخت

antimorphic mutation

[ژن‌شناسی] جهشی که به تولید دگره یا

ژنی با عملکردی متضاد با ژن وحشی

منجر می‌شود

مت. ^۱ پادریخت
antimorph¹,
antimorphic

جهش بارز منفی

dominant negative mutation

جهش چارچوب‌گردان

frame shift mutation,
phase shift mutation,
reading frame shift
mutation

[ژن‌شناسی] جهشی که چارچوب خواندن

یک ژن را تغییر دهد

جهش‌زایی جهت‌دار

site-directed mutagenesis,
site-specific mutagenesis,
directed mutagenesis,
targeted mutagenesis,
localized mutagenesis,
oligonucleotid
directed mutagenesis

[ژن‌شناسی] هرگونه جهش‌زایی

مهندسی‌شده برای تغییر مولکول‌های

دِنای هدف

homozygosis,
homozygosity

جورزایی

[ژن‌شناسی] برخورداری از دگره‌های

مشابه در یک یا چند جایگاه از قطعات

فام‌تنی هم‌ساخت

مت. جورتنمی

decoction

جوشانده

[ع گیاهان دارویی] محلولی دارویی که از

جوشاندن گیاهان دارویی در آب و

صاف کردن محلول به دست می‌آید

orientation

جهت

[علوم گیاهی] موقعیت زاویه‌ای بخشی از

گیاه نسبت به محور مرکزی که

معمولاً عمودی است

جهش آریخت

amorphic mutation

[ژن‌شناسی] جهشی که به تولید دگره

آریخت منجر می‌شود

مت. آریخت^۱
amorph¹, amorphic

جهش‌افزا ← ژن جهش‌افزا

جهش بارز منفی

← جهش پادریخت

جهش بیش‌ریخت

hypermorphic mutation

کارکرد طبیعی فرآورده ژنی منجر می‌شود

جهش‌کاه ← ژن جهش‌کاه

جهش کم‌ریخت

hypomorphic mutation

[ژن‌شناسی] جهشی که به تولید بگره‌ای با کارکردی کمتر از حالت طبیعی

منجر می‌شود

مت. کم‌ریخت^۱ hypomorph^۱,
hypomorphic

جهش نوریخت

neomorphic mutation

[ژن‌شناسی] جهشی که به تولید بگره‌ای

با فعالیت نو منجر می‌شود

مت. نوریخت^۱ neomorph^۱,
neomorphic

جهش‌زایی در شیشه

in vitro mutagenesis

[ژن‌شناسی] تغییر توالی بازهای DNA در

لوله آزمایش

جهش کارکردزا

gain of function mutation,
gain of function

[ژن‌شناسی] جهشی که به بیش‌بیانی

(overexpression) یا بیان نابجا و

نابهنگام ژن منجر می‌شود

جهش کارکردزدا

loss of function

mutation, loss of function

[ژن‌شناسی] جهشی که به فقدان یا کاهش

چ ، ح

چارچوب خوانش ناشناخته

unidentified reading frame,
unassigned reading frame,
URF

[دانشاسی] توالی ژن مانند با رمزه‌های
آغاز و پایان صحیح و کارکرد
ناشناخته

م. خاونه ناشناخته

چارچوب‌گردانی خوانش

reading frame shift,
frame shift, phase shift

[دانشاسی] تغییر چارچوب خواندن در
نتیجه برخی جهش‌ها

م. خاونه‌گردانی

چاک‌پنجه‌ای

palmitisect
[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی با حاشیه
لپ‌دار و بریدگی‌های عمیق پنجه‌ای که
تقریباً تا نزدیک دُمبرگ امتداد داشته
باشد، اما به آن نرسد

چارچوب خوانش

reading frame

[دانشاسی] هر یک از سه چارچوب
ممکن خواندن یک توالی نوکلئوتیدی به
شکل رمزه‌های سه‌گانه
م. خاونه

چارچوب خوانش باز

open reading frame, ORF

[دانشاسی] توالی نوکلئوتیدی شامل
رمزه آغاز و پایان و توالی‌های
مفاصل آنها
م. خاونه باز

چارچوب خوانش بسته

blocked reading frame,
closed reading frame

[دانشاسی] خاونه‌ای که رمزه پایان آن
نابجا یا پیش‌رس است و مانع از
ترجمه پروتئین می‌شود
م. خاونه بسته

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ جانوران که مژده‌های تاج سر آنها متحرک است و طول گونه‌های آن از ۴۰ میکرومتر تا ۳ میلی‌متر است

چرخه whorl

[علوم گیاهی] گروهی از اجزای گل از قبیل کاسبرگ‌ها، گلبرگ‌ها، پرچم‌ها و برچه‌ها که آرایش حلقوی دارند

چرخه‌ای ← فراهم

چرخهٔ یاخته‌ای cell cycle

[ژن‌شناسی] رویدادهای پیاپی در زندگی یاخته در بین دو تقسیم یاختهٔ هوسته‌ای

چسبانه holdfast

[← جانورشناسی] عضوی در برخی از آبزیان که آبزی را به بستر می‌چسباند

چسبندگی cohesion

[علوم گیاهی] متصل بودن قطعات همسان گیاه از بدو رویش

چسبنده cohesive

[علوم گیاهی] ویژگی گیاهی که قطعات همسان آن به هم چسبیده‌اند

چاک‌شانه‌ای pinnatisect, pinnatisected

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی دارای حاشیه‌ای با بریدگی‌های عمیق که به سمت رگبرگ میانی امتداد داشته باشد، اما بخش‌های آن کاملاً از هم جدا نشود

چای‌کوهی

← سنبله‌ای چای‌کوهی

چپ‌اره‌ای runcinate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی با دندان‌های ارّه‌ای یا بریده‌شانه‌ای نامرتب و لپ‌های خمیده‌به‌عقب در گیاهان

چتر umbel

[علوم گیاهی] گل‌آذینی محدود یا نامحدود، سرتخت (flat-topped) یا کوژ با دُمگل‌هایی که به یک نقطه متصل‌اند

چربی‌لایه blubber

[← جانورشناسی] لایه‌ای از چربی که در زیر پوست نهنگ‌ها و دیگر پستانداران دریایی قرار دارد

چرخان‌تباران Rotifera, Rotatoria

چشمک‌دار

ocellate

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی که در آن، مانند چشم، یک لکه رنگی در داخل لکه‌ای به رنگ دیگر قرار دارد

چندتک خاموش

← چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
خاموش

چگالی ژنی ← تراکم ژنی

چندتک درون‌ژنی

← چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
درون‌ژنی

چندبارثمر

polycarpic

[علوم گیاهی] ویژگی گیاه چندساله‌ای که چندین فصل گل و میوه می‌دهد

چندتک‌سنجی

← سنجش چندشکلی‌های
تک‌نوکلئوتیدی

چندتقارنی

actinomorphic

[علوم گیاهی] ویژگی گل‌هایی که تقارن شعاعی آنها دارای سه صفحه متقارن یا بیشتر است

چندخوشه

panicle
[علوم گیاهی] گل‌آذینی نامحدود شامل چندین محور منشعب جانبی با گل‌های دُمگل‌دار (pedicellate)

مت. منظم

regular

شعاعی

radial

چندتک

← چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

چندخوشه‌ای

paniculate,
panicled
[علوم گیاهی] ویژگی گل‌آذینی به شکل چندخوشه

چندتک بین‌ژنی

← چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
بین‌ژنی

چنددسته‌ای

polyadelphous,
polyadelphian

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که میله‌هایشان در گروه‌های سه‌تایی یا بیشتر به هم متصل شده‌اند

چندتک‌پویی

← پویش چندشکلی‌های
تک‌نوکلئوتیدی

[ژن‌شناسی] یک چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
که در درون ژن واقع شده باشد
/اخت. چندتک درون‌ژنی
intragenic SNP

چندشکلی دِنایی

← چندشکلی طولی قطعه
برشی

چندشکلی طولی قطعه برشی
restriction fragment length
polymorphism, RFLP

[ژن‌شناسی] گوناگونی طول قطعات دِنَا که
در نتیجه برش دِنَا با درون‌نوکلئاز
ویژه‌بر به دست می‌آید
مت. چندشکلی دِنایی

DNA polymorphism

چندشکلی متوازن

balanced polymorphism

[ژن‌شناسی] چندشکلی ژنی پایدار در یک
جمعیت که در نتیجه برتری تولیدمثلی
ناجورزاگها به وجود می‌آید

چندمیان ← فام‌تن چندمیان

چنده ژن
gene dosage,
gene dose

[ژن‌شناسی] تعداد نسخه‌های یک ژن
خاص در یک ژنگان

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

single nucleotide
polymorphism

[ژن‌شناسی] گوناگونی تک‌نوکلئوتیدها در
یک جایگاه معین از توالی ژنگان افراد
یک جمعیت
/اخت. چندتک
SNP

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

بین‌ژنی

intergenic single nucleotide
polymorphism

[ژن‌شناسی] یک چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
که در توالی دِنَا بین دو ناحیه رمزگذار
واقع شده باشد
/اخت. چندتک بین‌ژنی
intergenic SNP

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

خاموش

silent single nucleotide
polymorphism

[ژن‌شناسی] یک چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
که در توالی رمزگذار یک ژن رخ
می‌دهد، ولی توالی اسیدآمینه را عوض
نمی‌کند

/اخت. چندتک خاموش
silent SNP

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

درون‌ژنی

intragenic single nucleotide
polymorphism

[علوم گیاهی] نحوه قرارگیری بخشی از گیاه نسبت به یک سطح تخت

tetramerous **چهارپار**

[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌ای که پارگان آن متشکل از چهار قطعه است

Insecta **حشره‌ویسان**

[جانورشناسی] رده‌ای از شش‌پاوندان که یک جفت چشم مرکب و سه جفت پا و دو جفت بال بر روی سینه دارند و تنفس آنها از طریق لوله پوستکی تنفسی (trachea) انجام می‌شود؛ مجاری دفع و یاخته‌های جنسی آنها در انتهای شکم و قطعات دهانی آنها بیرون از دهان قرار دارد

corrugate **چین‌دار^۱**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از برآمدگی‌های موازی و عموماً قوسی یا موج‌دار که با خطوط فرورفته و عمیق از یکدیگر جدا می‌شوند و ظاهری چروکیده دارند

Annelida **حلقوی‌تباران**

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران که بدن آنها از بندهای مشابه با اجزای همانند تشکیل شده است که از داخل به وسیله تیغه جدا می‌شوند؛ اعضای این شاخه تنها دهان نخستینانی هستند که گردش خون بسته دارند

plicate, plaited **چین‌دار^۲**

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیه آن مانند بادبزن تا خورده باشد

brochidodromous **حلقه‌ای‌رو**

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی شانه‌ای دارای رگ‌رگ‌های دومینی که در نزدیک لبه با رگ‌رگ‌های دومین دورازمرکز تشکیل حلقه‌های برجسته بالارو می‌دهند

disposition **چینش**

[علوم گیاهی] نحوه قرارگیری اجزا یا بخش‌هایی از اجزای گیاهان، شامل موقعیت و آرایش و جهت آنها نسبت به یکدیگر

marginal **حاشیه‌ای**

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت‌ها در طول حاشیه یک تخمدان ساده تک‌برچه‌ای قرار دارند

posture **حالت**

خ

در ناحیه سر و فاقد آرواره و روده
که بالغ آنها در روده مهره‌داران
زندگی می‌کند

thorn **خارشاخه**

[علوم گیاهی] ساقه یا نوشاخه‌ای (shoot)
نوک‌تیز

glochidiate **خارلنگری**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با خار یا
ریش‌های قلاب‌مانند دسته‌ای

barbed, barbellate **خاره‌ای**

[علوم گیاهی] ویژگی زبرکرکی که در
سطح یا حاشیه آن زواید ریز و تیز
وجود دارد

خالواش ← نعنخالواش

spine **خار**

[علوم گیاهی] برگ‌گی نوک‌تیز یا بخشی
نوک‌تیز از برگ که شامل دُم‌برگ یا
رگ‌برگ اصلی یا رگ‌برگ دومین یا
برگچه یا گوشواره است

echinate **خاردار**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با خار یا
تیغ‌های راست یا کرک‌های محکم
متعدد

areole¹ **خاردکمه**

[علوم گیاهی] سرلاد ستاک انتهایی
تحلیل‌رفته و کوتاه‌شده پوشیده از
خار در کاکتوسیان

Acanthocephala **خارسرتباران**

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله
جانوران، دارای ساختار خرطوم‌مانند

میلی‌متر که بدنی استوانه‌ای دارند؛ بدنشان ۱۱ قطعه دارد که ۹‌تای آن پنا دارد و اولین و آخرین قطعه و فرینه (telson) فاقد پا است

خطدار lineate

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با خطوطی غالباً طولی و کمابیش موازی

خطی linear

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی خط‌مانند یا رشته‌ای و طویل در گیاهان

خمش‌گرا campylotropous

[علوم گیاهی] ویژگی غالب تخمک‌ها که خمیدگی آنها در طی تکوین موجب قرار گرفتن سفت در مجاورت پایه بند ناف می‌شود، به طوری که خورش فقط در امتداد سطح پایین خم می‌شود

خمیده‌رو campylodromous

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی دارای چند رگبرگ اولین که در قاعده به شکل قوس‌های خمیده و برجسته به طرف بالا خم می‌شوند و در رأس برگ به هم می‌رسند

خوانه ← چارچوب خوانش

خاموش‌سازی ته‌پاری

telomeric silencing,
telomeric position effect

[ژن‌شناسی] منع رونویسی ژن‌های دِنای مجاور ته‌پار توسط ته‌پار

خامه‌ انتهایی terminal style, apical³

[علوم گیاهی] خامه‌ای که از رأس تخمدان برخاسته است

خامه‌ جانبی lateral style

[علوم گیاهی] خامه‌ای که از کنار تخمدان برخاسته است

خانوادهٔ چندژنی

← خانوادهٔ ژنی

خانوادهٔ ژنی gene family

[ژن‌شناسی] مجموعه ژن‌های حاصل از تکرار یک ژن نیایی که پروتئین‌ها و رِناهای یکسان یا وابسته را رمزگذاری می‌کنند
متن. خانوادهٔ چندژنی

multigene family

خردپاویسان Pauropoda

[جانورشناسی] رده‌ای از بیورپاوندان با جثه‌ای کوچک به طول ۱ تا ۱/۵

autoantigen	خودپادگن	خوانهٔ باز
[← پروتگان شناسی] پادگن خودزادی که تولید خودپاتن را تحریک می‌کند		← چارچوب خوانش باز
autopolyplod ¹ , autopoloid	خودچندلاد^۱	خوانهٔ بسته
[ژن‌شناسی] اندامگانی که بیش از دو دست فام‌تن داشته باشد که همهٔ آنها از یک گونه منشأ گرفته باشند		← چارچوب خوانش بسته
autopolyplod ²	خودچندلاد^۲	خوانهٔ ناشناخته
[ژن‌شناسی] ویژگی اندامگانی که بیش از دو دست فام‌تن داشته باشد که همهٔ آنها از یک گونه منشأ گرفته باشند		← چارچوب خوانش ناشناخته
autopolyplodidy	خودچندلادی	خوداصلاحی
[ژن، علوم گیاهی] حالتی از چندلادی که در آن همهٔ فام‌تن‌ها از یک گونه منشأ می‌گیرند		[← پروتگان‌شناسی] فرایندی که در آن یک پروتئین گروه‌های جانبی آمینواسیدهای خود را تغییر می‌دهد
autozygote	خودزاگ	خودبازداری
[ژن‌شناسی] موجودی جورزاگ دارای دگره‌هایی با نیای مشترک، در یک جایگاه ژنی خاص		[← پروتگان‌شناسی] سرکوب فعالیت‌های زی‌مایه/آنزیم توسط بخشی از ساختار خودش
autoprocessing	خودفراوری	خودپادتن
[← پروتگان‌شناسی] تغییر خودالقای فعالیت و عملکرد در یک پپتید یا پروتئین مت. خودفراوری پروتئین		[← پروتگان‌شناسی] پادتنی که سامانهٔ ایمنی علیه پادگن‌های پروتئین‌های خودش تولید می‌کند
protein autoprocessing		

خودفراوری پروتئین

← خودفراوری

مرکزی نامحدود حامل گرزن‌های
دُمگل‌دار (pedicellate) متقابل و جانبی

inbreeding **خویش‌آمیزی**

[ژن‌شناسی] آمیزش بین جمعیت‌های
گیاهی و جانوری که از نظر
ژن‌شناختی به هم نزدیک‌اند، شامل
خودگشنی و آمیزش خواهربرادری
و آمیزش با زادگان و نیاها

maceration¹ **خیساندن**

[← گیاهان دارویی] یکی از فرایندهای
استخراج مادهٔ دارویی گیاهان که در
آن گیاه یا پودر آن را در دمای محیط
در درون حلال قرار می‌دهند

maceration² **خیسانده**

[← گیاهان دارویی] گیاه یا پودر آن که با
هدف استخراج مادهٔ دارویی در دمای
محیط در درون حلال قرار داده شده
است

raceme **خوشه**

[علوم گیاهی] گل آذینی نامحدود با محور
منفرد با گل‌های دُمگل‌دار (pedicellate)

racemose **خوشه‌ای**

[علوم گیاهی] ویژگی گل آذینی به شکل
خوشه

gene cluster, **خوشهٔ ژنی**
gene battery

[ژن‌شناسی] دسته‌ای از ژن‌های وابسته
که در کنار هم قرار دارند

thyrses **خوشه‌گرزن**

[علوم گیاهی] گل آذینی فرعی با محور

د

دام‌اندازی بیانۀ exon trapping

[ژن‌شناسی] روشی برای شناسایی بیان‌های یک قطعۀ ژن‌گانی

orbicular دایره‌ای

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی کمابیش گرد و تخت با قطرهای مساوی در گیاهان

Cycliophora دایره‌دارتباران

[جانورشناسی] شاخهٔ تازه‌شناسایی شده‌ای از سلسلهٔ جانوران با تنها یک گونه و طول کمتر از ۱ میلی‌متر و تقارن دوطرفی که با یک صفحهٔ چسبندۀ به میزبان متصل می‌شوند؛ در اطراف دهان این جانوران و درست در مقابل مخرج آنها یک حلقهٔ مژک‌دار وجود دارد

دادگان توالی نشانمند

sequence-tagged site database

[ژن‌شناسی] دادگانی شامل توالی‌های داده‌های نقشه‌نگاری و دیگر اطلاعات مرتبط با توالی‌های نشانمند

dbSTS دادگان توان /خت-

دادگان توان

← دادگان توالی نشانمند

falcate داسی

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان با دو لبهٔ تیز و تقریباً موازی که در یک وجه خمیده شده باشند و در نقطه‌ای به هم برسند

falciform مت- داسی‌شکل

داسی‌شکل ← داسی

plankton	دروایان	operculum	درپوش
[← جانورشناسی] اندامگان‌های آبی که با جریان آب جابه‌جا می‌شوند و معمولاً اندام حرکتی ندارند		[علوم گیاهی] کلاهکی (lid) رأسی شبیه به سر هاگلان اغلب خزّه‌تباران که در طی رهاسازی هاگ می‌افتد	

net plankton	دروایان تورگیر	درتراشه ← درون‌تراشه‌ای	
[← جانورشناسی] دروایانی که می‌توان آنها را با تور ریز صید کرد		dendroid, tree-like	

intrabody	درون‌پادتن	درخت‌وار	
[← پروتگان‌شناسی] پادتنی در درون یاخته پستانداران که به دلیل داشتن توالی پیام‌رسان خاص به جایگاه‌های ویژه درون‌یاخته‌ای هدایت شود		[علوم گیاهی] ویژگی بخشی در گیاهان که در رأس به شاخک‌های ظریف تقسیم می‌شود و در مجموع ظاهری شبیه به تاج درخت پیدا می‌کند	

involute	درون‌پیچ	macrofauna	درشت‌زیاگان
[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که لبه یا لبه‌های آن به داخل برگشته باشد		[← جانورشناسی] جانوران کف‌زی که حداقل طول آنها ۰/۵ میلی‌متر است	

<i>in silico</i>	درون‌تراشه‌ای	درشیشه ← درون‌شیشه‌ای	
[پروتگان، ژن] ویژگی روش تحلیل داده‌های مبتنی بر بانک‌های اطلاعاتی رایانه‌محور متن. درتراشه		subulate	

<i>in vivo</i>	درون‌زیوه‌ای	درفشی	
[ژن‌شناسی] ویژگی آزمایش‌هایی که در درون بدن موجود زنده انجام می‌شود متن. درزیوه		[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی کمابیش استوانه‌ای و ظریف در گیاهان که در رأس باریک شده باشد متن. درفشی شکل awl shape	
		درفشی‌شکل ← درفشی	

توالی‌یابی به‌طوری‌که نتوان از روی آنها دقیقاً دنا را مشخص کرد

adnate **دگرجوش**

[علوم گیاهی] ویژگی الحاقی که در آن قطعات نامسمان گیاه چنان به یکدیگر جوش می‌خورند که به‌سادگی از هم جدا نمی‌شوند

دگرچارلاد ← دوجوردولاد^۱

allozygote **دگرزاگ**

[ژن‌شناسی] موجودی جورزاگ دارای دگره‌هایی با نیای متفاوت، در یک جایگاه ژنی خاص

allozyme, allelozyme **دگرزیم**

[پروتگان‌شناسی] هر یک از دو یا چند گونه‌ی یک زی‌مایه/آنزیم که از دو یا چند دگره موجود در یک جایگاه ژنی منشأ گرفته باشند

دگرش فامینه

chromatin modification

[ژن‌شناسی] هرگونه تغییر در ساختار کلی یا موضعی فامینه از طریق متیل‌گذاری یا استیل‌گذاری یا مانند آنها

in vitro **درون‌شیشه‌ای**

[پروتگان، ژن] ویژگی آزمایش‌های مربوط به فرایندهای زیستی در لوله آزمایش مت. درشیشه

Entognatha **درون‌فک‌ویسان**

[جانورشناسی] رده‌ای کوچک از شش‌پاوندان که پایه‌های قطعات دهانی آنها درون پوشینه سر قرار دارد؛ اعضای این رده حشراتی بی‌بال و کوچک و فاقد چشم هستند که در زیستگاه‌های خاکی و تاریک یافت می‌شوند

Entoprocta **درون‌مُرتباران**

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با دهان و مخرجی که درون تاجیانة (lophophore) شاخکی قرار دارد و بدنی جام‌شکل و ظاهری شبیه به گزنده‌تباران که به کمک مژه از ذرات بسیار ریز تغذیه می‌کند؛ طول آنها حداکثر ۵ میلی‌متر است

درهم‌رفتگی نوار

band compression

[ژن‌شناسی] حالت عدم وضوح در نوارهای موجود در خودپرتونگاره‌های (autoradiogram) حاصل از ژل‌های

[ژن‌شناسی] دیگره جهش‌یافته‌ای که فراورده‌ای با مقدار یا فعالیتی کمتر از حالت جهش‌نیافته‌اش تولید می‌کند
مت. کم‌ریخت^۲ hypomorph^۲

دیگره نوریخت

neomorphic allele

[ژن‌شناسی] دیگره‌ای جهش‌یافته با فراورده یا فعالیتی نو
مت. نوریخت^۲ neomorph^۲

deltoid, triangular **دلتاوار**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل حرف یونانی دلتا در گیاهان

doliform **دلولی‌شکل**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که حاشیه‌های جانبی آن دارای برآمدگی متقارن باشد

petiole, leafstalk **دُمبرگ**

[علوم گیاهی] پایه‌ای که برگ را به ساقه متصل می‌کند

petiolule **دُمبرگچه**

[علوم گیاهی] دُمبرگی ریز یا کوچک مانند آنچه در برگچه برگ‌های مرکب وجود دارد

amorphic allele **دیگره آریخت**

[ژن‌شناسی] دیگره جهش‌یافته‌ای که هیچ فراورده‌ای تولید نمی‌کند
مت. آریخت^۲ amorph^۲
دیگره پوچ null allele

دیگره بارز منفی

← دیگره پادریخت

دیگره بیش‌ریخت

hypermorphic allele

[ژن‌شناسی] دیگره جهش‌یافته‌ای که فراورده‌ای با مقدار یا فعالیتی بیشتر از حالت جهش‌نیافته‌اش تولید می‌کند
مت. بیش‌ریخت^۲ hypermorph^۲

دیگره پادریخت

antimorphic allele

[ژن‌شناسی] دیگره جهش‌یافته‌ای که فعالیت یا فراورده آن، فعالیت یا فراورده طبیعی را مختل یا خنثی می‌کند
مت. پادریخت^۲ antimorph^۲
دیگره بارز منفی dominant negative allele

دیگره پوچ ← دیگره آریخت

دیگره کم‌ریخت

hypomorphic allele

[ژن‌شناسی] قطعه‌ای از دِنَا که دو هسته‌تن را به یکدیگر مرتبط می‌کند

repetitive DNA, **دِنای تکراری**
repetitious DNA,
reiterated sequence

[ژن‌شناسی] دِنای متشکل از توالی‌های تکراری

دِنای تک‌نسخه ← دِنای یکتا

selfish DNA, **دِنای خودخواه**
ignorant DNA, incidental DNA

[ژن‌شناسی] بخشی از توالی‌های دِنای نارمزگذار که در سطح ژنگان پراکنده است و در جریان تقسیم یاخته‌ای، هم‌تاسازی خود را بر یاخته تحمیل می‌کند و ژن‌نمود مشخصی ندارد

junk DNA **دِنای بی‌نمود**
parasitic DNA **دِنای سربرار**

genic DNA **دِنای ژنی**

[ژن‌شناسی] توالی دِنای یک ژن

دِنای سربرار

← دِنای خودخواه

دِنای سرچسب

sticky ended DNA

[ژن‌شناسی] دِنایی که سرچسبیده دارد

petiolulate **دُم‌برگچه‌دار**

[علوم گیاهی] دارای دُم‌برگچه

infusion **دَم‌کرده**

[گیاهان دارویی] محلول رقیق حاوی اجزای حل‌پذیر گیاهان دارویی

catkin, ament **دُم‌گر به‌ای**

[علوم گیاهی] گل‌آذینی تک‌جنسی نوعاً سنبله‌ای نر با محوری کشیده که در هنگام گل‌دهی یا میوه‌دهی به‌صورت یکجا می‌ریزد

DNA ligase, ligase **دِنایپیوندان**

[ژن‌شناسی] زی‌مایه‌ای که دو قطعه دِنَا را با پیوند فسفودی‌استری پیوند می‌دهد

دِناماه ← دِنای ماهواره‌ای

دِنای بی‌نمود

← دِنای خودخواه

دِنای پُر تکرار

highly repetitive DNA

[ژن‌شناسی] توالی‌هایی که از صدها هزار تا میلیون‌ها بار تکرار شده‌اند

linker DNA **دِنای پیونده**

[ژن‌شناسی] توالی‌هایی که هزاران بار تکرار شده‌اند

دِنای نیم‌ساخته nascent DNA

[ژن‌شناسی] هر مولکول دِنای در حال ساخته شدن

دِنای واسرشته

denatured DNA

[ژن‌شناسی] مولکول دِنایی که دو رشته آن از یکدیگر باز شده‌اند

دِنای یکتا unique DNA, unique sequence DNA

[ژن‌شناسی] توالی‌ای از دِنای که تنها یک و به‌ندرت تعداد اندکی نسخه از آن در ژنگان تک‌لاد وجود دارد
مت. دِنای تک‌نسخه

single-copy DNA

دندان‌ه‌ای dentate, toothed, notched

[علوم گیاهی] ۱. در مفهوم عام، ویژگی برگی که حاشیه آن دندان‌دندان باشد
۲. در مفهوم خاص، ویژگی برگی که حاشیه آن دندان‌های تیز و بیرون‌زده داشته باشد

دوار‌ه‌ای biserrate, doubly serrate

[علوم گیاهی] ویژگی برگی که دندان‌های حاشیه آن مجدداً از آن شده باشد

دِنای سِرِصاف

blunt ended DNA

[ژن‌شناسی] دِنایی که سر صاف دارد

دِنای فاصله‌انداز spacer DNA

[ژن‌شناسی] توالی جداکننده واحدهای ژنی

مت. فاصله‌انداز spacer

دِنای ماهواره‌ای satellite DNA

[ژن‌شناسی] توالی‌های متعدد تکراری و پیاپی در ژنگان هوسسته‌ای‌ها که در مرحله گریزانش هم‌چگال نمای متراکم و متمایزی در لوله آزمایش پیدا می‌کند

مت. دِنای ماهواره satDNA

دِنای ماهواره‌ای خرد

minisatellite DNA, minisatellite

[ژن‌شناسی] توالی‌های کوتاه ۱۰ تا ۱۰۰ نوکلئوتیدی دِنای که در سرتاسر ژنگان هوسسته‌ای‌ها پراکنده‌اند

دِنای ماهواره‌ای ریز

← تکراری‌های پیاپی کوتاه

دِنای میان‌تکرار

moderately repetitive DNA, middle repetitive DNA

amphiploid ¹	دوجورلادی^۱	bimerous	دوپار
[ژن‌شناسی] موجود زنده‌ای که ژنگانی برگرفته از دو گونهٔ مختلف دارد		[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌ای که پارگان آن متشکل از دو قطعه است	
amphiploid ²	دوجورلادی^۲	biradial	دوتقارنی
[ژن‌شناسی] ویژگی موجود زنده‌ای که ژنگانی برگرفته از دو گونهٔ مختلف دارد		[علوم گیاهی] ویژگی گلی که دارای دو صفحهٔ تقارن است	
amphiploidy	دوجورلادی	Diplopoda	دوجفت‌پاویسان
[ژن‌شناسی] حالتی از ژنگان مضاعف که از دو گونهٔ متفاوت منشاء گرفته است		[جانورشناسی] رده‌ای از بیورپاوندان که بدنشان اغلب استوانه‌ای است و سرشان دارای شاخک‌های (antenna) کوچک و چشم‌های ساده است؛ تعداد بندهای بدن آنها متغیر است و معمولاً در هر بند دو جفت پای کوتاه دارند	
diplostemonous	دوحلقه‌پرچمی	millipedes	مت. هزارپاویسان
[علوم گیاهی] ویژگی نافه‌ای در دو چرخه به‌صورتی که پرچم‌های خارجی آن در مقابل کاسبرگ‌ها و پرچم‌های داخلی آن در مقابل گلبرگ‌ها قرار دارند			
diadelphous	دودسته‌ای	amphidiploid ¹	دوجوردولادی^۱
[علوم گیاهی] ویژگی نافه‌ای با دو دسته پرچم که میله‌های هر دسته به هم جوش خورده‌اند		[ژن‌شناسی] موجود زنده‌ای که دارای دو ژنگان از حداقل دو گونهٔ مختلف باشد	مت. دگرچارلاد
		allotetraploid	
		amphidiploid ²	دوجوردولادی^۲
		[ژن‌شناسی] ویژگی موجود زنده‌ای که دارای دو ژنگان از حداقل دو گونهٔ مختلف باشد	
heterosis	دورنگی	amphidiploidy	دوجوردولادی
[ژن‌شناسی] برتری زادگان دورگه از نظر رشد و بقا و باروری نسبت به میانگین والدین خالص		[ژن‌شناسی] حالت موجود زنده‌ای که دو ژنگان از حداقل دو گونهٔ مختلف دارد	
hybrid vigor	مت. برتری دورگه		

دورگه دینا-رنا

DNA-RNA hybrid

[ژن‌شناسی] دورشته‌ای ناهمجنسی شامل یک رشته دینا و یک رشته رنای مکمل یا نیمه‌مکمل که با پیوند هیدروژنی به یکدیگر متصل شده‌اند

دورگه‌شدگی دینا-رنا

← دورگه‌سازی دینا-رنا

دورگه‌شدگی رنا-رنا

← دورگه‌سازی رنا-رنا

دورگه‌سازی دینا-دینا

DNA-DNA hybridization

[ژن‌شناسی] تشکیل مولکول دورشته‌ای از دو رشته مستقل دینای مکمل
مت. دورگه‌شدگی دینا-دینا

دورگه‌سازی دینا-رنا

DNA-RNA hybridization

[ژن‌شناسی] تشکیل مولکول دورشته‌ای از یک رشته دینا و یک رشته رنای مکمل
مت. دورگه‌شدگی دینا-رنا

دورگه‌سازی رنا-رنا

RNA-RNA hybridization

[ژن‌شناسی] تشکیل مولکول دورشته‌ای از دو رشته مستقل رنای مکمل
مت. دورگه‌شدگی رنا-رنا

دورگه‌شدگی دینا-دینا

← دورگه‌سازی دینا-دینا

دورگه‌های دوتخم

← دورگه‌های دوزاگ

دوسوگرا amphitropous

[علوم گیاهی] ویژگی غالب تخمک‌ها که خمیدگی آنها در طی تکوین موجب قرار گرفتن سفت در مجاورت پایه بند ناف می‌شود، به طوری که در آنها خورش در امتداد هر دو سطح بالا و پایین خم می‌شود

دوقلوهای تک‌تخم

← دوقلوهای تک‌زاگ

دوقلوهای تک‌زاگ

monozygotic twins,
monovular twins,
uniovular twins

[ژن‌شناسی] دو زاده یک آبستنی که از یک تخمک به وجود آمده باشند
مت. دوقلوهای تک‌تخم
دوقلوهای همسان
identical twins

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی
بیضی وار و باریک با دو سر کشیده
در گیاهان

دومیان ← فامتن دومیان

Deuterostomia دهان دومیان

[جانورشناسی] نام مشترک شماری از
شاخه‌های جانوران که مخرج آنها از
اولین منفذ جنینی و دهانشان از
دومین منفذ جنینی به وجود می‌آید

دهان فکتباران

Gnathostomulida

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله
جانوران که به کمک آرواره‌های حلقی
و با تراشیدن باکتری‌ها و قارچ‌های
سطح بستر غذای خود را به دست
می‌آورند؛ حلق آنها به روده کور ختم
می‌شود و فاقد مخرج هستند و به
همین دلیل آنها را گروه خواهری
شاخه پهن‌کرم‌تباران در نظر می‌گیرند

Protostomia دهان نخستیان

[جانورشناسی] نام تعدادی از شاخه‌های
جانوران که تصور می‌شود نیای
مشترکی دارند و دهان آنها از
نخستین منفذ رویانی یا منفذ تنداله به
وجود آمده است

دوقلوهای دوزاگ

dizygotic twins,
dissimilar twins,
fraternal twins, biovular twins

[ژن‌شناسی] دو زاده یک آبستنی که از دو
تخمک متفاوت به وجود آمده باشند
مت. . دوقلوهای دوتخم

دوقلوهای ناهمسان

non-identical twins

دوقلوهای ناهمسان

← دوقلوهای دوزاگ

دوقلوهای همسان

← دوقلوهای تک‌زاگ

Bivalvia دوکفه‌ویسان

[جانورشناسی] رده‌ای از نرم‌تن‌تباران
که دارای جُبه (mantle) دوقسمتی و دو
عدد لاکه (shell) جانبی با لولای پشتی
(dorsal hinge) و اندازه و شکل متغیر
هستند؛ سر این جانوران بسیار کوچک
و فاقد سوهانک (radula) است

مت. . تبرپاویسان Pelecypoda

تیغه‌آبشش‌ویسان

Lamellibranchia

Acephala بی‌سرویسان

fusiform دوکی‌شکل

corymbose

دیهیمی

[علوم گیاهی] ویژگی گل آذینی به شکل

دیهیم

corymb

دیهیم

[علوم گیاهی] گل آذینی نامحدود شامل

محوری منفرد با محورهای جانبی و /

یا دُمگل‌هایی که حامل گل‌هایی

سرتخت (flat-topped) یا کوژ هستند

ر

راست-دوسوگرا ortho-amphitropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی با آوندبندی (vasculature) راست که از پایهٔ بند ناف تا وسط خورشی که در طول هر دو سطح بالا و پایین به شدت خم شده است، امتداد دارد و اغلب دارای پیکرهٔ پایه (body basal) است

راست-خمش‌گرا acrodromous

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی دارای دو یا چند رگ‌برگ اولین یا رگ‌برگ‌های دومین ضخیم‌شده که به صورت قوس‌هایی همگرا به سمت رأس برگ می‌روند، اما در قاعده انحنا ندارند

راستی^۱ apical¹

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا بخش‌هایی از گیاه که در بالا یا نوک یا سر ساختاری از گیاه قرار دارد

رأس apex, point

[علوم گیاهی] بالاترین قسمت هر زائده یا انتهای هر اندامی در گیاهان
مت. نوک
tip

راست orthotropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که در طی تکوین هیچ خمیدگی در آن ایجاد نمی‌شود و در نتیجه سفت در مقابل پایهٔ بند ناف قرار می‌گیرد

راست-خمش‌گرا ortho-campylotropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی، با آوندبندی (vasculature) راست و بدون پیکرهٔ پایه (body basal)، که از پایهٔ بند ناف تا وسط خورشی که فقط در طول سطح پایین خم شده است، امتداد دارد

[ژن‌شناسی] تشخیص مجموعه‌ای از مناطق ژنگانی که در آنها چندشکلی تکنوکلئوتیدی با بسامد بالایی رخ می‌دهد
 اختصار: رخ‌نمانگاری چندتکها
 SNP profiling

رُخ‌نمانگاری دِنَا

← انگشت‌نگاری دِنَا

رشتهٔ بتا

beta strand, β strand

[پروتئان‌شناسی] نوعی رشتهٔ منفرد صورت‌بندی بتا که از بنیادی‌ترین عناصر سازندهٔ ساختار دوم پروتئین است

رگبرگ vein

[علوم گیاهی] مجموعه‌ای آوندی- فیبری (fibrovascular) که مانند رشته‌ای عصبی در سطح یا نزدیک به سطح برگ یا کاسبرگ یا گلبرگ یا دیگر اندام‌ها امتداد یافته است
 مترادف: رگه
 nerve

رگبرگ اصلی midrib, costa

[علوم گیاهی] رگبرگ یا رگهٔ میانی برگ که از قاعده تا رأس پهنک امتداد دارد

رگبرگ اولین primary vein

[علوم گیاهی] رگبرگ یا رگبرگ‌های اصلی یک برگ از لحاظ اندازه

رأسی^۲ apical²

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت در بالای تخمدان قرار دارد
 مترادف: آویخته
 pendulous

ربابی lyrate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی با لپ‌های کم‌و بیش‌شانه‌ای در گیاهان که لپ انتهایی آن از لپ‌های دیگر بزرگ‌تر باشد

رُخگان phenome

[پروتئان، ژن] مجموعهٔ ویژگی‌های فیزیکی و رفتاری یک موجود زنده یا یاخته که تظاهر پیدا می‌کند

رُخگان‌شناسی phenomics

[ژن‌شناسی] مطالعهٔ رابطهٔ بین ژنگان‌شناسی و رُخ‌نمود

رخ‌نمانگاری چندتکها

← رخ‌نمانگاری چندشکلی‌های تکنوکلئوتیدی

رخ‌نمانگاری چندشکلی‌های

تکنوکلئوتیدی
 single nucleotide
 polymorphism profiling

ribbed, costate **رگه‌دار**
 [علوم گیاهی] ویژگی سطحی با یک یا
 چند رگبرگ اولین یا برجستگی‌های
 طولی (ridges)

degenerate code **رمز هرز**
 [ژن‌شناسی] رمزی ژنی که در آن یک
 آمینواسید با دو یا چند رمزه مشخص
 می‌شود

رناپ پیش‌رس
 ← رنای پیک پیش‌ساز

رناپ چندکاراییه‌ای
 polycistronic mRNA,
 polycistronic message
 [ژن‌شناسی] رنایی که توالی‌های
 آمینواسیدی دو یا چندپلی‌پپتیدی را در
 ژن ساختاری مجاور رمزگذاری
 می‌کند

رناپ کمیاب
 ← رنای پیک کمیاب

RNA ligase **رناپیونداز**
 [ژن‌شناسی] زی‌مایه‌ای که در جریان
 پیرایش رنای، با پیوند
 فسفودی‌استری، دو بیانیه در یک
 پیش‌رنای را به هم متصل می‌کند

midvein **رگبرگچه اصلی**
 [علوم گیاهی] رگبرگ مرکزی و اصلی
 پهنک برگچه

secondary vein **رگبرگ دومین**
 [علوم گیاهی] رگبرگی که از رگبرگ اولین
 منشعب می‌شود و از آن کوچک‌تر است

tertiary vein **رگبرگ سومین**
 [علوم گیاهی] رگبرگی که از رگبرگ
 دومین منشعب می‌شود و از آن
 کوچک‌تر است

veinlet, nerville, **رگبرگ فرعی**
 small vein
 [علوم گیاهی] یکی از رگبرگ‌های نهایی یا
 انشعابات کوچک‌تر یک رگبرگ یا یک
 ردیف

venation **رگ‌بندی**
 [علوم گیاهی] مجموعه‌ای از انشعاب‌های
 رگبرگ‌های یک برگ یا اندام‌های
 هم‌ساخت

رگه ← رگبرگ

inbred line, **رگه خویش‌آمیخته**
 inbred strain
 [ژن‌شناسی] رگه‌ای که با آمیزش
 خویشاوندی مکرر در اکثر ژن‌های آن
 جورزگی برقرار شده باشد

[پروتگان، ژن] مجموعهٔ کامل مولکول‌های
رِنا در یاخته در زمان و وضعیت معین

ribonomics, **رِناگان‌شناسی**
RNomics

[پروتگان، ژن] روش‌های گوناگون
تجزیه و تحلیل کل رِناهای موجود در
یاخته

رِنا ن باردار

← رِنا ی ناقل باردار

رِنا ن سرکوبگر

← رِنا ی ناقل سرکوبگر

رِنا ن همسان‌پذیر

← رِنا ی ناقل همسان‌پذیر

رِنا ن هم‌شناسا

← رِنا ی ناقل هم‌شناسا

رِنا ی پیک پیش‌ساز

precursor messenger RNA

[ژن‌شناسی] رِنا ی پیک پیش از انجام
تغییرات پسا‌رونویسی
/خت. پیش‌رِنا پ

pre-messenger RNA,
pre-mRNA

مت. رونوشت اولیه

primary transcript

رِنا پ پیش‌رس

premature mRNA

riboregulation **رِنا تَنظِیم**

[ژن‌شناسی] فرایند تنظیم بیان ژن که در
آن رِنا نقش واسطه دارد

riboregulator **رِنا تَنظِیم‌گر**

[ژن‌شناسی] هر یک از رِناهای تنظیمی
ناپایدار و متنوع در باکتری که در تنظیم
بیان ژن در پسا‌رونویسی نقش دارند

رِنا س ناهمگن

← رِنا ی هسته‌ای ناهمگن

رِنا ک ← رِنا ی کوچک

riboswitch **رِنا کلید**

[ژن‌شناسی] یک توالی تنظیمی در مولکول
رِنا پ که آرایش آن در حضور یک
مولکول کوچک تغییر می‌کند و باعث
تنظیم ترجمه می‌شود

رِنا کم

← رِنا ی کوچک میان‌یاخته‌ای

رِنا ک هستکی

← رِنا ی کوچک هستکی

رِنا ک هسته‌ای

← رِنا ی کوچک هسته‌ای

ribonome, RNome **رِنا گان**

[ژن‌شناسی] هر یک از رِناک‌هایی که به همراه پروتئین‌ها پیرای‌تن را تشکیل می‌دهند
/خت- . رِناک هسته‌ای
snRNA

رِنای ناپ

← رِنای ناقل-پیک

رِنای نارمزگذار

non-coding RNA, ncRNA,
non-protein-encoding RNA,
non-protein-coding RNA,
npcRNA
[ژن‌شناسی] هر یک از رِناهایی که با وجود رونویسی از روی دِنس در رمزگذاری پروتئین‌ها، شرکت نمی‌کند

رِنای ناقل باردار

charged transfer RNA,
acylated tRNA,
amino acylated tRNA
[ژن‌شناسی] رِنای ناقلی که آمینواسید مربوط را حمل می‌کند
/خت- . رِنان باردار
charged tRNA

رِنای ناقل-پیک

transfer-messenger RNA
[ژن‌شناسی] مولکول رِنایی که ویژگی‌های رِنای پیک و رِنای ناقل را دارد و در آزادسازی رِنان‌های متصل به انتهای رِناپ‌ها نقش دارد
/خت- . رِنای ناپ
tmRNA

رِنای پیک کمیاب

scarce messenger RNA
[ژن‌شناسی] رِنایی که نسخه‌های اندکی از آن در یاخته یافت می‌شود
/خت- . رِناپ کمیاب
scarce mRNA

رِنای راهنما

guide RNA, gRNA
[ژن‌شناسی] مولکول رِنایی که الگوی ویرایش رِناپ قرار می‌گیرد

رِنای کوچک

small RNA,
small endogenous RNA
[پروتئین‌ژن] رِنای باکتریایی کوچکی که تنظیم‌کننده بیان ژن است
/خت- . رِناک
sRNA

رِنای کوچک میان‌یاخته‌ای

small cytoplasmic RNA
[ژن‌شناسی] رِنایی که در میان‌یاخته هوهسته‌ای‌ها دیده می‌شود
/خت- . رِناکم
scrNA

رِنای کوچک هستکی

small nucleolar RNA
[ژن‌شناسی] هر یک از رِناهایی که در تغییر شکل رِنار در هستک نقش دارند
/خت- . رِناک هستکی
snoRNA

رِنای کوچک هسته‌ای

small nuclear RNA

[ژن‌شناسی] مجموعه رونوشت‌های
ناپیراسته ژن‌های هسته‌ای که توسط
رِناب‌سپاراز II ساخته می‌شود
hnRNA رِناس ناهمگن /

رو-پیرا تخمدانی

epiperigynous

[علوم گیاهی] ویژگی گلی با گل‌بُنه متصل
به رأس تخمدان تحتانی به‌نحوی‌که
کاسبرگ‌ها و گلبرگ‌ها و پرچم‌های آن
به لبه گل‌بُنه چسبیده‌اند

روت‌آنزیم ← روت‌زی‌مایه

apoprotein روت‌پروتئین

[← پروتگان‌شناسی] بخش خالص پروتئین
بدون اتصال به هیچ گروه افزودنی

epigynous روت‌تخمدانی

[علوم گیاهی] ویژگی گلی که کاسبرگ‌ها و
گلبرگ‌ها و پرچم‌های آن در رأس
تخمدان تحتانی قرار دارند

apoenzyme روت‌زی‌مایه

[← پروتگان‌شناسی] بخش خالص زی‌مایه
بدون اتصال به هیچ افزودنی
غیرپروتئینی
مت. روت‌آنزیم

رِنای ناقل سرکوبگر

suppressor transfer RNA

[ژن‌شناسی] رِنان جهش‌یافته‌ای که یک
رمزه بی‌معنا را در یک رِناپ شناسایی
و ترجمه می‌کند
/خت. رِنان سرکوبگر

suppressor tRNA

رِنای ناقل همسان‌پذیر

isoaccepting transfer RNA,
isoacceptor transfer RNA,
transfer RNA isoacceptor

[ژن‌شناسی] هر یک از رِنان‌هایی که با
پادرمزه‌های مختلف آمینواسید
یکسانی را حمل می‌کند
/خت. رِنان همسان‌پذیر

isoaccepting tRNA,
isoacceptor tRNA

رِنای ناقل هم‌شناسا

cognate transfer RNA

[ژن‌شناسی] هر یک از رِناهای ناقلی که
یک زی‌مایه خاص آنها را شناسایی و
باردار می‌کند
/خت. رِنان هم‌شناسا cognate tRNA

رِنای نیم‌ساخته nascent RNA

[ژن‌شناسی] هر مولکول رِنای درحال
ساخته شدن

رِنای هسته‌ای ناهمگن

heterogeneous nuclear RNA

روش آنزیمی

← توالی‌یابی سنگر

روش پایانش زنجیری

← توالی‌یابی سنگر

روش زی‌مایه‌ای

← توالی‌یابی سنگر

روغن بادیان رومی, anise oil,
oil of anise

[← گیاهان دارویی] روغنی که ۸ تا ۲۳ درصد آن را اسیدهای چرب تشکیل می‌دهند و از بذر بادیان رومی استخراج می‌شود

روغن بزَرک

← روغن تخم کتان

روغن تخم کتان, linseed oil,
flaxseed oil

[← گیاهان دارویی] روغن گیاهی دارای لینولئیک‌اسید که به‌عنوان روغن خشک‌کننده و همچنین در تهیهٔ رزین‌های آلکید و کرهٔ گیاهی کاربرد دارد
متن. روغن بزَرک

روغن دارچین, oil of cinnamon

[← گیاهان دارویی] روغن فرّاری که از تقطیر پوست درخت دارچین به دست می‌آید

رو جایگان‌شناسی epitomics

[← پروتگان‌شناسی] مجموعهٔ فنون مربوط به تشخیص و شناسایی همهٔ رو جایه‌های پروتگان یاخته

رو جایه epitope

[← پروتگان‌شناسی] بخشی از پادگن درشت‌مولکولی که پادتن به آن متصل می‌شود
متن. تعیین‌کنندهٔ پادگنی

antigenic determinant

رو جایه‌پوشانی

epitope masking

[← پروتگان‌شناسی] هرگونه تغییر در صورت‌بندی پروتئین که از پیوند رو جایه به پادتن جلوگیری کند

روزنک‌تباران Porifera

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران آبی غالباً دریازی پالیده‌خوار که استخوان‌بندی آنها از رشته‌های کلاژنی و سوزنه‌های (spicules) کلسیمی یا سیلیسی تشکیل شده است و یاخته‌های تخصصی آنها به‌صورت بافت سازماندهی نشده است

متن. اسفنج‌تباران Spongiaria

روزیگان epifauna

[← جانورشناسی] جانورانی کف‌زی که بر روی بستر زندگی یا حرکت می‌کنند

oil of clove, **روغن میخک**
clove oil

[← گیاهان دارویی] ۱. روغن فرآوری که از تقطیر برگ‌های درخت میخک به دست می‌آید ۲. روغن فرآوری که از تقطیر غنچه‌های ناشکفته و خشک‌شده درخت میخک به دست می‌آید

روغن نعنائلفلی

oil of peppermint,
peppermint essential oil

[← گیاهان دارویی] روغنی که از تقطیر گیاه نعنائلفلی به دست می‌آید

episepalous **روکاسبرگی**

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که بر روی کاسبرگ‌ها یا کاسه گل به هم جوش خورده‌اند

epitropous **روگرا**

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که سفت آن دور از پایه تخمک است

روگرای پشتی

epitropous-dorsal

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک روگرایی که نقش بند آن پشتی یعنی نامحورسو است و بنابراین، با محور مرکزی تخمدان یا گل ناهمسو است

oil of dill **روغن شوید**

[← گیاهان دارویی] روغن فرآوری که از تقطیر با بخار دانه‌های رسیده شوید در آب به دست می‌آید

oil of camphor, **روغن کافور**
camphor essential oil

[← گیاهان دارویی] روغنی به رنگ قهوه‌ای مایل به زرد، با بویی تند که از درخت کافور به دست می‌آید

castor oil **روغن کرچک**

[← گیاهان دارویی] روغنی امتزاج‌پذیر با الکل که از دانه‌های گیاه کرچک استخراج می‌شود

روغن کرچک آب‌زوده
dehydrated castor oil

[← گیاهان دارویی] گلیسرید کربوکسیلیک‌اسید دارای چند پیوند دوگانه که از گرم کردن روغن کرچک تا سیصد درجه سلسیوس در مجاورت یک کاتالیزگر به دست می‌آید

oil of coriander **روغن گشنیز**

[← گیاهان دارویی] روغن فرآوری که از تقطیر دانه‌های رسیده گشنیز به دست می‌آید

رونویسی درون‌شیشه‌ای
in vitro transcription,
in vitro RNA synthesis,
 cell-free transcription

[ژن‌شناسی] رونویسی ژن‌های
 همسانه‌سازی‌شده در لوله آزمایش
 مت. رونویسی درشیشه

ریزآرایه پادتنی
 antibody microarray

[پروتگان‌شناسی] آرایه‌ای که بر روی آن
 صدها پادتن تک‌دودمان به شکلی
 منظم مستقر شده‌اند

ریزآرایه پادگنی
 antigen microarray

[پروتگان‌شناسی] آرایه‌ای که بر روی آن
 صدها یا هزاران پپتید یا پروتئین
 دارای خاصیت پادگنی به‌طور منظم
 مستقر شده‌اند

مت. آرایه پادگنی antigen array

ریزآرایه طلا
 gold microarray

[پروتگان‌شناسی] ریزآرایه‌ای متشکل از
 شبکه‌ای از بسپارهای آب‌گریز بر
 روی تک‌لایه‌ای از طلا

ریزازه‌ای
 serrulate,
 finely serrate

[علوم گیاهی] ویژگی برگی که حاشیه آن
 دندان‌های از‌های بسیار ریز داشته
 باشد

روگرای شکمی
 epitropous-ventral

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک روگرایی که
 نقش بند آن شکمی یعنی محورسو
 است و بنابراین، با محور مرکزی
 تخمدان یا گل همسو است

روگلبرگی
 epipetalous,
 petalostemonous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که بر
 روی گلبرگ‌ها یا جام گل جوش
 خورده‌اند

روگلپاری
 epitepalous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که کاملاً
 به گل‌پوش یا گلپارها جوش خورده‌اند

رونوشت اولیه

← رنای پیک پیش‌ساز

رونوشتگان افتراقی
 differential transcriptome

[پروتگان‌شناسی] مجموعه کاملی از
 رونوشت‌های ژن‌های بیان‌شده
 متفاوت هر یاخته در زمان و موقعیت
 مشخص

رونویسی درشیشه‌ای

← رونویسی درون‌شیشه‌ای

ریز توالی‌یابی

← توالی‌یابی پیروفسفاتی

سنجاق‌سری دارد و دربرگیرندهٔ
پیش‌ریزِنا است

ریزِرنای پیش‌ساز

precursor microRNA

[پروتگان، ژن] یک توالی نوکلئوتیدی با
ساختار سنجاق‌سری که یکی از
رشته‌های آن رمزگذار ریزِنا است
اخته. پیش‌ریزِنا pre-miRNA

lineolate

ریزخط‌دار

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با خطوط
ظریف و محو

nanoplankton,
ultraplankton

ریزدروایان

[جانورشناسی] دروایانی که اندازهٔ آنها
بین ۲ تا ۲۰ میکرومتر است

microfauna

ریززیانگان

[جانورشناسی] جانوران کف‌زی که
حداکثر طول آنها ۱/۱ میلی‌متر است

denticulate,
finely dented

ریزدندان‌های

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیهٔ آن
دندان‌های بسیار ریز و برجسته
داشته باشد

ریزفک‌زیوه‌تباران

Micrognathozoa

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ
جانوران، دارای سه جفت آروارهٔ
پیچیده و دهانی که به یک رودهٔ نسبتاً
ساده ختم می‌شود؛ این جانوران که
بدنشان شامل یک سر دوقسمتی و
سینه و شکم و دم کوچک است، با
استفاده از مژده حرکت می‌کنند و یک
لایهٔ چسبندهٔ مژده‌دار شکمی دارند که
ماده‌ای مخاطی تولید می‌کند که به
کمک آن به اجسام مختلف می‌چسبند

microRNA, miRNA,
tiny RNA, small temporal RNA

ریزِرنای

[پروتگان، ژن] توالی بسیار کوتاه رِنا با
طول حدود ۲۱ تا ۲۳ نوکلئوتید و
ساختار سنجاق‌سری که از طریق
اتصال به توالی‌های مکمل در رِناپ
مانع ترجمه می‌شوند

puberulent,
minutely pubescent

ریزکرک‌آلود

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با کرک‌های
بسیار ظریف و کوتاه افتاده

primary microRNA,
pri-miRNA

ریزِرنای اولیه

[پروتگان، ژن] رونوشت اولیهٔ بلند با طول
یک کیلوباز که بخشی از آن ساختار

floccose **رین‌نده‌کرک**
 [علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش
 پوشیده از خوشه‌کرک‌های پشیمی که
 به‌آسانی پاک می‌شوند

tomentulose **رین‌نمدی**
 [علوم گیاهی] ویژگی کرک‌پوشی پوشیده
 از کرک‌های نمدی ریز

bearded, barbate **ریش‌دار**
 [علوم گیاهی] دارای کرک‌های بلند معمولاً
 دسته‌ای یا خطی یا ناحیه‌ای

hirsute **ریش‌سان**
 [علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش با
 کرک‌هایی بلند و سفت

crenulate **رین‌کنگره‌ای**
 [علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که لبه آن
 دارای دالبرهای بسیار کوچک باشد

faveolatus **رین‌لانه‌زنبوری**
 [علوم گیاهی] ویژگی‌های سطحی با
 لانه‌زنبوری‌های ریز

رین‌ماهوره
 ← تکراری‌های پیاپی کوتاه

setulose, finely setose **رین‌موریشنی**
 [علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از
 زبرکرک‌های ریز و بسیار ظریف

ز

[علوم گیاهی] زائده‌ای کوچک در سطح فوقانی و نزدیک به قاعده برگ در برخی از گیاهان

ligulate¹

زبانک‌دار

[علوم گیاهی] دارای زبانک

ligulate²,
strap-shaped,
tongue-shaped

زبان‌ه‌ای

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل نوار و تا حدودی مستطیلی در گیاهان

scabrous

زبر

[علوم گیاهی] ویژگی سطح یا کرک‌پوشی با زوائد یا کرک‌هایی خشن شبیه به کاغذ سنباده

germplasm

زادمایه

[ژن‌شناسی] مجموعه مواد توارثی در یک فرد یا گونه

zygote

زاگ

[ژن‌شناسی] یاخته‌ای دولا که از آمیزش کامه‌های تک‌لاد نر و ماده حاصل می‌شود
مت. تخم

* از آنجا که «تخم» در برابر واژه‌های بیگانه متعدد به کار می‌رود فرهنگستان برای خاص کردن «zygote» واژه «زاگ» را برگزیده است. «زاگ» از زایگ (zāyag) پهلوی به معنی فرزند گرفته شده که مطابق با قواعد تحول‌آوایی به صورت زاگ، بازسازی شده است.

ligule

زبانک

[ژن‌شناسی] ساختاری متشکل از دو یا چند حلقه درهم‌رفته دنا

زنبان *Trachyspermum*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از کرفسیان شامل گیاهان یک‌ساله با برگ‌های شانه‌ای مرکب و گلبرگ‌های سفید با انتهای درون‌پیچ و میوه‌های تخم‌مرغی یا بیضوی با انتهای باریک و قاعده کمی فرورفته، پوشیده از زگیل‌های سفید انبوه، با پره‌های کم‌بیش مشخص و یک مجرای بین‌پره‌ای برای هدایت شیرابه

زنبان رومی

Trachyspermum copticum,
Ammi copticum,
Carum copticum, ajwain

[گیاهان دارویی] گونه‌ای زنبان به شکل گیاهی یک‌ساله به ارتفاع ۲۰ تا ۵۰ سانتی‌متر و معطر و با برگ‌های ۲ تا ۳ بار شانه‌ای و گل‌های سفید و گل‌آذین چتری و میوه‌هایی به طول ۲ میلی‌متر

زوبین‌شکل ← زوبینی

زوبینی *hastate*

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی گیاهان که تقریباً تا قاعده سه‌گوش باشد و بعد ناگهان به سمت دو لپ جانبی عمود بر محور اصلی پهن شود
مت. زوبین‌شکل *hastiform*

زبرک *bristle*

[علوم گیاهی] ساختار خارجی موماندی محکم‌تر از کرک در گیاهان

زبرمو *strigose*

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های متراکم و زبر و خمیده و غالباً تخت با قاعده‌ای غده‌مانند

زبرموی کوتاه *steriglose*

[علوم گیاهی] ویژگی کرک‌پوشی پوشیده از زبرموهای ظریف و کوتاه

زره‌ویسان *Ostracoda*

[جانورشناسی] رده‌ای از سخت‌پوست‌وندان که اعضای آن به‌طور گسترده در دریاها و آب‌های شیرین زندگی می‌کنند؛ کل بدن آنها در درون کاسه‌ای (*carapace*) دوکفه‌ای و کروی یا بیضوی قرار گرفته که لایه بیرونی آن از کلسیم‌کربنات پوشیده شده است

زگیل‌دار *papillate, verrucate, tuberculate*

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با برآمدگی‌های ریز و گرد

زنجیرک *catenane*

زیبانه‌نا *Calamintha, calamint*

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان یک یا چندسالهٔ علفی با برگ‌های متقابل و دنداندار و گل‌هایی که در محور برگ‌ها، در چرخه‌های ۶ تا ۱۰ تایی ظاهر می‌شوند و گل‌آذین خوشه‌ای مرکب یا سنبله تشکیل می‌دهند و جام گل آنها صورتی و بنفش است و به شکل لوله‌ای بلند از کاسهٔ گل بیرون می‌آید و لبهٔ زیرین آن راست و تقریباً مسطح و لبهٔ زیرین دارای ۳ دندان است

زیبانه‌نا دارویی

Calamintha officinalis,
Melissa calamintha,
Satureja calamintha

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای زیبانه‌نا با ساقه‌های خیزان به ارتفاع ۲۰ تا ۵۰ سانتی‌متر که معمولاً منشعب و پوشیده از کرک‌های متراکم و گسترده و نرم است و برگ‌های آن دُمبرگ‌دار و تخم‌مرغی یا گرد و به طول ۱ تا ۳ سانتی‌متر و پوشیده از کرک‌های کوتاه و غده‌های ترش‌نقطه‌ای است و چرخه‌های گل آن دارای ۳ تا ۸ گل و دُم‌گل‌آذین آن دارای انشعاب‌های دوتایی متقابل در محور برگ‌هاست و جام گل آن ۱۲ تا ۱۷ میلی‌متر و صورتی یا ارغوانی و کرک‌دار و با غده‌های ترش‌نقطه‌ای است

caducous

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که زودتر از معمول می‌ریزد

Hyssopus, hyssop**زوفا**

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان بوته‌ای یا درختچه‌ای کوتاه‌قد و معطر و با گل‌آذین سنبله و انتهایی و گل‌های آبی یا ارغوانی یا صورتی و جام گل دوله‌ای قیفی‌شکل و ۴ پرچم و جام گل بیرون‌آمده

زوفای برگ‌باریک***Hyssopus angustifolius***

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای زوفا به شکل گیاه بوته‌ای به ارتفاع ۳۰ تا ۴۰ سانتی‌متر با ساقه‌های فراوان چهارگوش و برگ‌های خطی باریک و گل‌آذین خطی انتهایی با گل‌های یک‌طرفه و بنفش یا آبی به طول ۱۰ تا ۱۲ میلی‌متر

زوفای دارویی***Hyssopus officinalis***

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای زوفا به شکل گیاه بوته‌ای چندساله با ساقه‌های فراوان به ارتفاع ۱۲ تا ۴۰ سانتی‌متر و با برگ‌های مجتمع و بی‌دُمبرگ و نیزه‌ای خطی با لبهٔ برگ‌شسته و با غده‌های ترش‌نقطه‌ای فراوان و کرک‌های پیچ‌خورده و با جام گل آبی‌بنفش

زی‌حسگر آنزیمی

← زی‌حسگر زی‌مایه‌ای

زی‌حسگر تمایلی

affinity biosensor,
bioaffinity sensor

[← پروتگمان‌شناسی] زی‌حسگری که هم‌زمان برهم‌کنش‌های بین پادتن و پادگن را تشخیص می‌دهد

زی‌حسگر زی‌مایه‌ای

enzyme biosensor

[← پروتگمان‌شناسی] زی‌حسگری که با زی‌مایه‌ها هم‌پارچه می‌شود و پاسخ زیستی را به نشانک الکترونیکی رقمی تبدیل می‌کند
مت. زی‌حسگر آنزیمی

زیرتخمدانی

hypogynous [علوم گیاهی] ویژگی گلی که کاسبرگ‌ها و گلبرگ‌ها و پرچم‌های آن در قاعده تخمدان فوقانی قرار دارند

زیردروایان

[← جانورشناسی] دروایانی که در نزدیکی بستر دریا یا دریاچه‌ها زندگی می‌کنند

زیرگرا

hypotropous [علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که سفت آن نزدیک به پایه تخمک است

زیرگرای پشتی

hypotropous-dorsal

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک زیرگرایی که نقش بند آن پشتی یعنی ناهمسومحور است و بنابراین، در سمت مخالف محور مرکزی گل یا تخمدان قرار می‌گیرد

زیرگرای شکمی

hypotropous-ventral

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک زیرگرایی که نقش بند آن شکمی یعنی همسومحور است و بنابراین، به سمت محور مرکزی گل یا تخمدان قرار می‌گیرد

زیست‌شناسی سامانه‌ای

← زیست‌شناسی سامانه‌ها

زیست‌شناسی سامانه‌ها

systems biology

[پروتگان، ژن] گرایشی در علوم زیستی که در آن به بررسی سازمان و برهم‌کنش‌های پویای اجزا و عناصر منفرد سامانه‌های زیستی می‌پردازند
مت. زیست‌شناسی سامانه‌ای

system biology

زی‌مایه پادتنی ← پادتن‌زیم

ژ

ژن خانه‌دار

housekeeping gene, HK,
reference gene

[ژن‌شناسی] هر ژنی که به‌صورت
سازنده در یاختهٔ فعال معینی بیان
می‌شود و بیان آن برای فعالیت طبیعی
یاخته ضروری است
مت. ژن نهادی constitutive gene

ژن‌رسانی حبابکیار

← لیپوآلایی

ژن‌رسانی لیپوتن‌یار

← لیپوآلایی

ژن ریزرنا
microRNA gene,
miR gene

[پروتکتان.ژن] ژنی که ریزرنا را
رمزگذاری می‌کند

ژن پادمعنا antisense gene

[ژن‌شناسی] ژنی که رِنای پادمعنا را
رمزگذاری می‌کند

ژن‌پروری gene farming

[ژن‌شناسی] همسانه‌سازی و تراسختی و
تکثیر ژن‌های یک گونه در گونهٔ دیگر

ژن جهش‌افزا mutator gene

[ژن‌شناسی] هر ژن جهش‌یافته‌ای که
میزان جهش‌های خودبه‌خودی را در
ژن‌های دیگر افزایش می‌دهد
مت. جهش‌افزا mutator

ژن جهش‌کاه

antimutator gene

[ژن‌شناسی] هر ژنی که میزان جهش‌های
خودبه‌خودی را در ژن‌های دیگر
کاهش می‌دهد
مت. جهش‌کاه anti-mutator

دگره‌ای و غیردگره‌ای که در بروز یک صفت کمی اثر افزایشی دارند

ژن‌های هم‌رشته

syntenic genes

[ژن‌شناسی] ژن‌های به‌هم‌پیوسته واقع بر روی یک فام‌تن

ژنیابی ← شناسایی ژن

ژنیابی در تراشه

← ژنیابی درون‌تراشه‌ای

ژنیابی درون‌تراشه‌ای

in silico gene hunting

[ژن‌شناسی] استفاده از برنامه‌های رایانه‌ای برای غربالگری توالی‌های موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی به منظور یافتن ژن‌ها یا اشکال مختلف پیرایش‌شده آنها
مت. ژنیابی در تراشه

ژن‌شناسی معکوس

← همسانه‌سازی مکان‌محور

ژنگان‌گذاری

genome annotation,
annotation

[ژن‌شناسی] فرایند تفسیر توالی‌های خام یک ژنگان تازه‌توالی‌یابی‌شده

ژن گزارشگر

[ژن‌شناسی] ژنی که با اتصال به توالی‌های تنظیمی خاص قابل بیان است و فعالیت و بیان آن را می‌توان مشاهده کرد

ژن نهادی ← ژن خانه‌دار

ژن‌های افزایشی

additive genes

[ژن‌شناسی] مجموعه‌ای از ژن‌های

س

ساختار ریز ژن

genetic fine structure

[ژن‌شناسی] ساختار ژن در سطح

نوکلئوتیدها

ساعت مولکولی

← ساعت تکاملی

ساعت تکاملی

evolutionary clock

[ژن‌شناسی] سنج‌های برای اندازه‌گیری

زمان لازم برای تغییر یک درصد از

آمینواسیدها در یک پروتئین در طی

یک میلیون سال با این فرض که

جهش‌ها خنثی و به‌صورت تصادفی

رخ داده باشند

مت. ساعت فرگشتی

ساعت مولکولی

molecular clock

ساقه‌ای

cauline

[علوم گیاهی] مربوط به ساقه یا آنچه از

ساقه مخصوصاً از بخش زیرین آن

می‌روید

ساقه‌برگیر

amplexicaule

[علوم گیاهی] ویژگی قاعده‌ای بدون پایک

که بخش عمده‌ای از ساقه را

دربرمی‌گیرد

ساقه‌پوش

perfoliate

[علوم گیاهی] ویژگی قاعده‌برگی که فاقد

دُم‌برگ است و ساقه را به‌طور کامل

دربرمی‌گیرد

ساعت فرگشتی

← ساعت تکاملی

سامانه دگربر

← سامانه دگربرش ویژه

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک پایه‌دار یا بی‌پایه با چند شاخه که از یک نقطه مشترک خارج می‌شود

سامانه دگربرش ویژه

restriction-modification system, host-controlled restriction-modification, hcR-M

[ژن‌شناسی] سامانه دفاعی باکتریایی برای از بین بردن DNA باکتری‌خوارهای مهاجم
/خت. سامانه دگربر R-M system

Pycnogonida, ستبرگندویسان
Pantopoda

[جانورشناسی] رده‌ای از گیره‌وندان که همه اعضای آن جثه‌ای کوچک به طول ۱ تا ۱۰ میلی‌متر و به‌ندرت ۶ سانتی‌متر دارند؛ این جانوران فاقد دستگاه تنفسی و دفعی هستند و دارای ۴ تا ۶ جفت پای حرکتی (walking leg) و خرطوم (proboscis) پیش‌دهانی و چندین روزنه تناسلی (gonopore) هستند

سپردار تباران

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با طول ۰/۲۵ میلی‌متر و پوستکی چهاربخشی شامل پشت و شکم و دو بخش جانبی که انتهای پیشین بدنشان خارهای خمیده دارد؛ مخرج آنها در انتهای بدن قرار دارد و جنس‌ها مجزا هستند

columella ستونک

[علوم گیاهی] ۱. ستون مرکزی بافت‌های نازا و غیرمولد هاگ در درون هاگلان هاگ‌رست شاخ‌واش‌ها ۲. هریک از عناصر شعاعی میانی در دیواره خارجی دانه‌های گرده جبه‌دار - ستونک‌دار (tectate-columellate)

سپری peltate, shield-shaped

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی گرد و تخت در گیاهان که از نقطه‌ای نزدیک ساقه به پایه بچسبد

Crustacea سخت‌پوست‌وندان

[جانورشناسی] زیرشاخه‌ای از بندپایان که سرسینه آنها دارای کاسه پشتی و آبشش (gill) و زواید دوشاخه‌ای است و ضمائم سر آنها شامل دو جفت شاخک (antennae) و یک جفت آرواره (maxillae) بالا و دو جفت آرواره (maxillae) پایین است

stellate ستاره‌ای

sticky end, **سر چسبیده**
cohesive end, staggered end

[ژن‌شناسی] سر ناهم‌تران حاصل از برش
زی‌مایه‌ای قطعه‌ای از دینای دورشته‌ای
که با سر مکمل خود از قطعه‌ای دیگر
جفت‌وجور می‌شود
مت. پایانه چسبیده

sticky terminus,
cohesive terminus
پایانه جورشونده

compatible terminus,
compatible end
پایانه بیرون‌زده

protruding terminus

cephalothorax **سر سینه**

[جانورشناسی] بخشی از بدن برخی از
سخت‌پوستان که از به هم پیوستن
سر و سینه به وجود می‌آید

carapace **سر سینه پوش**

[جانورشناسی] قسمتی از اسکلت
خارجی سخت‌پوستان که بخشی از
سر و سینه را می‌پوشاند

blunt end, butt end **سر صاف**

[ژن‌شناسی] سر هم‌تران یک دینای
دورشته‌ای که بر اثر برش زی‌مایه‌ای
یکنواخت دو رشته پدید آمده است
مت. سر تران
سر ناچسب

non-cohesive end

overhang, **سر آویز**
overhanging end, extension

[ژن‌شناسی] ردیفی از نوکلئوتیدهای
جفت‌نشده در انتهای یک مولکول دنا

Cephalopoda **سرپاویسان**

[جانورشناسی] رده‌ای از نرم‌تن‌تباران
که صدف آنها کوچک شده است یا
وجود ندارد؛ سر آنها رشد زیادی
یافته و چشم‌هایشان بزرگ است و
یک سوهانک (radula) دارند؛ پای آنها
به‌صورت خرطوم (proboscis) تغییر
شکل یافته و سرشان دارای بازوهای
متعدد است

calyptra **سرپوش**

[علوم گیاهی] ناحیه‌ی رأسی بافت مامه‌دانی
که بر اثر رشد طولی هاگ‌رست در
آخرین مرحله‌ی تکوین پاره و از آن جدا
می‌شود و در محافظت از رأس
هاگ‌رست جوان نقش دارد

calyptrate **سرپوش‌دار**

[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی که کاسه و
جام آن به‌صورت کلاهک به یکدیگر
جوش می‌خورند و مانند اندامی واحد
با هم می‌افتند

سر تران ← سر صاف

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از لایه‌ای نرم و مومی و معمولاً متمایل به سفید که بر اثر تماس پاک می‌شود

سنبلچه spikelet

[علوم گیاهی] سنبله‌ای کوچک که واحد پایه گل‌آذین در جگنیان و گندمیان است

سنبله spike

[علوم گیاهی] گل‌آذینی نامحدود شامل محوری منفرد با گل‌های بی‌پایک

سنبله‌ای *Stachys, hedgenettle*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی یک‌ساله یا چندساله، بوته یا درختچه‌ای کوتاه و پوشیده از کرک‌های ساده چندشاخه‌ای یا ستاره‌ای یا تقریباً بی‌کرک و با برگ‌های ساده یا دندان‌دار با یا بدون دُم‌برگ و با گل‌آذین سنبله، متشکل از چرخه‌هایی با شمار متفاوت گل در محور برگ‌ها یا در بخش‌های انتهایی شاخه‌ها و با فاصله از یکدیگر یا نزدیک به هم و با کاسه گل لوله‌ای یا استکانی و جام گل دولبه به رنگ‌های سفید یا کرم یا لیمویی یا ارغوانی یا بنفش و چهار پرچم و فندقچه سه‌وجهی- تخم‌مرغی یا مستطیلی نوک‌گرد یا نوک‌تیز

سر میگوویسان Cephalocarida

[جانورشناسی] رده‌ای از سخت‌پوست‌وندان که شکم آنها به ۱۱ بند کاهش یافته است؛ پاهای شکمی (abdominal appendages) آنها از بین رفته و بدن دارای ضمایم سه‌شاخه‌ای و برگ‌شکل است؛ پاهای سینه‌ای (thoracic appendages) فراوان و مشابه دارند و فاقد چشم‌اند

سر ناچسب ← سر صاف

سر نیزه‌ای lanceolate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل سرنیزه در گیاهان که با طولی چند برابر عرض و قاعده‌ای گرد به سمت رأس باریک شود

سفت‌مو hispid

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های بسیار بلند و محکم که غالباً قابلیت نفوذ به درون پوست را دارند

سفیدخاکستری canescent

[علوم گیاهی] ویژگی کرک‌پوشی با کرک‌های متراکم و ظریف سفید مایل به خاکستری

سفیدکلمی glaucous

ژنگان‌کاوی و نقشه‌نگاری
چندشکلی‌های تک‌نوکلئوتیدی

SNP scoring چندتک‌سنجی /ختنـ.

سنجش حفاظت دنا-پروتئین

← جاپایابی دنا

muricate **سنگ‌پایی**

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی زبر با
برآمدگی‌های گرد و کشیده شعاعی

ear stone, otolith **سنگ گوش**

[جانورشناسی] سنگی بیضوی و سخت
با ساختاری کلسیمی که در کیسه‌های
غشایی، مانند گوش داخلی مهره‌داران،
جای دارد

سوانگاری تمایلی
affinity chromatography

[پروتگان‌شناسی] نوعی سوانگاری که در
آن مولکول‌ها را براساس تمایل ویژه
آنها برای اتصال به بستره (substrate)
جدا می‌کنند

acicular,
needle-shaped **سوزنی**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی
راست و ظریف و نوکتیز و سفت
شبیبه به سوزن در گیاهان

سنبله‌ای جای کوهی

Stachys lavandulifolia

[گیاهان دارویی] گونه‌ای سنبله‌ای به
شکل گیاه چندساله بوت‌های با
برگ‌های طوقه‌ای در شاخه‌های عقیم
و ساقه‌های گل‌دهنده متعدد و کرکدار
و برگ‌های قاعده‌ای مستطیلی و تقریباً
بی‌دمبرگ و مستطیلی - سرنیزه‌ای و
واژسرنیزه‌ای و چرخه‌های گل معمولاً
دور از یکدیگر و کاسه گل با
دندانه‌های کم‌وبیش مساوی و تقریباً
منظم و جام گل ارغوانی یا بنفش

متن . جای کوهی lamb's ears

سنجش تداخل دنا-پروتئین
DNA-protein interference
assay

[پروتگان‌شناسی] روشی برای تشخیص
برهم‌کنش‌های دنا-پروتئین که در آن
بخشی از دنا پیش از اتصال به
پروتئین تغییر یافته است

سنجش چندشکلی‌های

تک‌نوکلئوتیدی

single nucleotide
polymorphism scoring

[ژن‌شناسی] جست‌وجوی چندشکلی‌های
تک‌نوکلئوتیدی در دو یا چند توالی دنا
و شناسایی و کاربرد آنها در

← جانورشناسی] زیرشاخه‌ای از بندپاتباران که اعضای بدن آنها دارای سه لپ طولی و سر و سینه و شکم و یک جفت شاخک (antenna) و ضمایم دورشاخه‌ای (biramus) است

سه‌لپ‌ویسان Trilobita, trilobites

← جانورشناسی] رده‌ای منقرض‌شده از سه‌لپ‌ریخت‌وندان که اسکلت خارجی آنها کیتینی و در برخی قسمت‌ها کلسیم کربناتی است؛ سر آنها یک‌تکه بود و تنه‌شان تعداد زیادی بند داشت؛ دارای چشم مرکب و ۱ دهان و ۴ زائده پاماند بودند، اما ضمایم دهانی واقعی نداشتند؛ این جانوران از حفران کف‌زی و احتمالاً لاشه‌خوار بودند و می‌توانستند گلوله‌وار بر روی زمین بغلتند

سینوسی sinuate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیه آن به داخل یا خارج برگشته یا پیچیده باشد

سه‌پار trimerous

[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌ای که پارگان آن متشکل از سه قطعه است

سه‌دندانه‌ای tridentate, three-pronged

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی در گیاهان با سه دندانه یا سه قسمت دندانه‌مانند

سه‌فام‌تنه trisomic

[ژن‌شناسی] موجودی دولا‌د حاوی یک فام‌تن اضافی، به‌گونه‌ای که یکی از فام‌تن‌های آن به‌جای جفت بودن، سه‌تایی یا سه‌لنگه باشد

سه‌فام‌تنی trisomy

[ژن‌شناسی] وضعیتی که در آن یکی از فام‌تن‌ها به‌جای یک جفت، در حالت طبیعی، سه‌تایی یا سه‌لنگه می‌شود

سه‌لپ‌ریخت‌وندان Trilobitomorpha

ش

شاخص پردازندگی

← پردازندگی

fluxome

شارگان

[← پروتگانشناسی] مجموعه مولکول‌هایی که به شکلی پویا در شبکه‌های دگرگشتی یاخته در زمانی معین جریان دارند

fluxomics

شارگان‌شناسی

[← پروتگانشناسی] مجموعه‌ای از فنون برای شناسایی و مطالعه شارگان یک یاخته یا بافت یا اندام یا اندامگان

pinnate

شانه‌ای

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی با ظاهر یا ساختاری شبیه به پر در گیاهان

Ctenophora

شانه‌دارتباران

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران دارای تقارن شعاعی دوتایی که معمولاً بیضوی یا کروی هستند و هشت ردیف صفحه‌شانه‌ای برای شنا کردن دارند؛ اعضای این شاخه به جای نخ‌کیسه (nematocyst) چسب‌تَنده (colloblast) دارند که بر روی زواید بلند اطراف دهانشان قرار دارد

شبه‌نرمادگی

pseudohermaphroditism

[ژن‌شناسی] حالتی که در آن فرد اندام جنسی فقط یکی از دو جنس، ولی ویژگی‌های جنسی ثانویه جنس دیگر یا هر دو را داشته باشد

female ماده‌نما

pseudohermaphroditism

[ژن‌شناسی] نوعی شبه‌نرمادگی که در آن فرد تخمدان دارد

actinodromous, شعاعی‌رو
ternate venation,
palmate venation

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی
دارای سه یا چند رگبرگ اولین که از
یک نقطه منشعب می‌شوند

gene hunting شکار ژن

[ژن‌شناسی] در آزمایشگاه، شناسایی و
جداسازی یک ژن

cleavage, شکافتگی
segmentation

[ژن‌شناسی] فرایند تقسیم شدن یاخته
تخم که در نتیجه آن همهٔ یاخته‌های
اندامگان به وجود می‌آیند
مت. تسهیم

incised شکافته

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیهٔ آن
بریدگی‌های عمیق و نامنظم داشته باشد

Gastropoda, شکم‌پاویسان
gastropods

[جانورشناسی] رده‌ای از نرم‌تن‌تباران
که تودهٔ احشایی (visceral mass) آنها
در مرحلهٔ تکوینی به میزان ۱۸۰ درجه
چرخیده است و به همین دلیل بدنی
نامتقارن دارند؛ بدن این جانوران
دارای لاکهٔ (shell) پیچ‌خورده است و
پای شکمی (ventral foot) بزرگ و
تخت دارند

male شبه‌نرمادگی نر نما
pseudohermaphroditism

[ژن‌شناسی] نوعی شبه‌نرمادگی که در آن
فرد بیضه دارد

fimbriate, شَرَّابَه‌ای
fimbriated, fringed

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیهٔ آن
کرک یا بریدگی‌های نخی شکل داشته
باشد

Hexapoda شش‌پاوندان

[جانورشناسی] زیرشاخه‌ای از بندپاتباران
که بدنشان از سه قسمت مشخص سر
و سینه و شکم تشکیل شده است؛ این
جانوران یک جفت شاخک دارند و
ضمائم دهانی آنها براساس عادات
مختلف غذایی تغییر شکل یافته است؛
سینهٔ آنها معمولاً با دو جفت بال و سه
جفت پای مفصلی مشخص می‌شود و
دگرپرسی (metamorphosis) کامل یا
ناقص دارند

Hexactinellida, شش‌پره‌ویسان
Hyalospongea

[جانورشناسی] رده‌ای از روزنک‌تباران
که زیستگاهشان غالباً آب‌های عمیق
است؛ بدن آنها استوانه‌ای یا قیفی است
و سوزنه‌های (spicules) سیلیسی آنها
شش‌شاخه با تقارن شعاعی است

شعاعی ← چندتقارنی

شکمی ← محورسو

میان‌گره‌های بین گل‌های متراکم آن
بسیار کوتاه است

شمار ژن gene number

[ژن‌شناسی] کل تعداد ژن‌های موجود در
ژنگان یک موجود زنده

شمشیری شکل
ensiform, sword-shaped

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی
شمشیرمانند در گیاهان که دو لبه آن
تیز و راست باشد و به سمت نوک
باریک شود

شناسایی ژن

gene identification,
gene recognition

[ژن‌شناسی] غربال کردن پایگاه‌های
اطلاعاتی برای حذف توالی‌های ژنگانی
به منظور یافتن توالی‌های شناساگر ژن
متر. ژن‌یابی
gene finding

شَنگله
glomerule

[علوم گیاهی] گل آذینی با گل‌های بی‌پایک
یا کوتاه‌پایک (subsessile) که

شیاردار

sulcate, furrowed,
grooved

[علوم گیاهی] ویژگی گیاهانی که
بخش‌هایی از آنها دارای
فرورفتگی‌های باریک و بلند یا
شیارک‌های (fissures) کم‌عمق یا
مجراهای (channels) باز است

شیره بی‌یاخته

cell-free extract

[ژن‌شناسی] مایعی که از شکسته
شدن یاخته‌ها به دست می‌آید و
عاری از یاخته کامل و قطعات غشایی
است

شیو pH تثبیت‌شده

immobilized pH gradient,
IPG

[پروتئومیکس] نوعی روش تمرکز
هم‌بار که در آن pH نواحی ژل از
پیش تثبیت شده است

ص، ض

حاشیه و دارای خارهای نازک
نوکتیز و مخروطی راست یا خمیده و
با گل آذین خوشه‌ای به طول ۶۰ تا ۷۰
سانتی‌متر و گل‌های زردرنگ و عمود
بر محور گل آذین

صدپاویسان ← لب‌پاویسان

beta sheet, β sheet, **صفحة بتا**
 β plitted sheet

[← پروتگانشناسی] چیدمان تقریباً
صفحه‌ای چند رشته بتای مجاور که
با پیوندهای هیدروژنی بین مازدهای
رشته‌های پلی‌پپتیدی برقرار می‌شود

gum arabic, **صمغ عربی**
acacia gum

[← گیاهان دارویی] صمغی که از درخت
آکاسیا ترشح می‌شود

صبر *Aloe*

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از سریشیان
(Asphodelaceae) شامل گیاهانی با
برگ‌های طوقه‌ای بزرگ و ضخیم و
گوشتی و گل‌های لوله‌ای به رنگ‌های
زرد، نارنجی، صورتی یا قرمز که بر
روی شاخه گل‌دهنده به صورت
دسته‌ای و متراکم قرار دارند

صبر حقیقی *Aloe vera,*
Aloe vulgaris,
Aloe barbadensis

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای صبر بوته‌ای و
پایا به ارتفاع ۵۰ تا ۸۰ سانتی‌متر و با
ساقه‌های چوبی کوتاه به ضخامت ۵
تا ۱۰ سانتی‌متر و برگ‌های نیزه‌ای و
قایقی به رنگ سبز یا سبز مایل به
خاکستری به طول ۳۰ تا ۵۰ سانتی‌متر
و عرض ۸ تا ۱۰ سانتی‌متر و ضخامت
۱ تا ۳ سانتی‌متر و کمی نازک‌تر در

[ژن‌شناسی] میزان احتمال همسان بودن
 دو دگرهٔ یک ژن که از نیای مشترک
 هر دو والد به ارث می‌رسد

ضریب هم‌رخدادی

coefficient of coincidence

[ژن‌شناسی] نسبت شمار تبادل‌های
 دوگانهٔ مشاهده‌شده به شمار
 موردانتظار آن تبادل‌ها

صورت‌بندی بتا

beta conformation,

β conformation

[α پروتگان‌شناسی] صورت‌بندی پایداری
 از رشتهٔ پلی‌پپتیدی که در نهایت
 کشیدگی قرار داشته باشد

ضریب خویش‌آمیختگی

inbreeding coefficient,

coefficient of inbreeding,

Wright's inbreeding

coefficient

ط

[علوم گیاهی] ویژگی برگ آذینی که در آن برگ‌ها به صورت طوقه‌های کوچک یا دسته‌های حلقه‌مانند قرار گرفته‌اند

duration **طول عمر**

[علوم گیاهی] مدت زندگی گیاه یا بخشی از آن

rosette **طوقه**

[علوم گیاهی] آرایشی که در آن اجزای گیاه، معمولاً برگ‌ها، از یک نقطه مرکزی در سطح زمین پخش می‌شوند

rosulate **طوقه‌ای**

ع ، غ

و گل‌های آن معمولاً در مجموعه‌های
۳ تا ۵ تایی در محور برگ‌ها ظاهر
می‌شوند و میوه مستطیلی - تخم‌مرغی
و گوشتی به رنگ قرمز یا سیاه دارد
مت. - عناب
jujube, jujuba

عناب کُنار
Ziziphus spina-christi,
Christ's Thorn Jujube

[← گیاهان دارویی] درخت یا درختچه
همیشه‌سبز یا خزان‌کننده به ارتفاع ۳
تا ۸ متر، خاردار با برگ‌های متناوب
تخم‌مرغی یا بیضوی یا مستطیلی یا
گله‌گرد و صاف یا با دندان‌هلالی و
گل‌های سفید در حاشیه به قطر ۴ تا ۷
میلی‌متر و با میوه شفت به قطر ۱ تا
۲۰ سانتی‌متر به رنگ‌های زرد یا قرمز
یا نارنجی یا سبز
مت. - کُنار

عصارهٔ خام گیاهی
crude plant extract

[← گیاهان دارویی] مادهٔ مؤثری که با
استفاده از حلال‌ها از گیاه استخراج
می‌کنند

عقربان ← مریم‌گلی عقربان

عناب ← عناب رسمی

عناب رسمی *Ziziphus jujuba*

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای عناب به شکل
درختچه به ارتفاع حداکثر ۸ متر با
شاخه‌های گسترده و سخت و سفت با
پوست قهوه‌ای و گوشوارک‌های
خارمانند و برگ‌هایی به طول ۱ تا ۴
سانتی‌متر و مستطیلی - تخم‌مرغی یا
سرنیزه‌ای پهن و نوک‌گرد یا تقریباً
نوک‌تیز و دندان‌ه‌ای - اره‌ای در حاشیه

تنفسی در آن قرار دارد؛ اندام‌های تنفسی آنها به صورت لوله پوسنتی تنفسی (trachea) و شش‌های کتابی (book lungs) است؛ سرسینه دارای یک جفت گیره (chelicerates) و یک جفت پای آرواره‌ای (maxiliped) و چهار جفت پای حرکتی (walking leg) است؛ این جانوران غالباً شکارچی هستند و دارای چنگال و پنجه و غدد سمی هستند که غدد آنها از تغییرشکل گیره و چنگال آنها از تغییرشکل پای آرواره‌ای به وجود آمده است

غده‌دار glandular

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک ترشچی یا دفعی که معمولاً یک یاخته غده‌ای رأسی دارد

غربالک madreporite

[جانورشناسی] عضوی منفذدار و شبیه به دکمه در خارپوستان که در سطح ورادهانی (aboral) قرار دارد و آب از آن خارج می‌شود

غربالگری درتراشه

← غربالگری درون‌تراشه‌ای

غربالگری درون‌تراشه‌ای

in silico screening

[پروتگان، ژن] روشی رایانه‌ای برای

عناصر هسته‌ای پراکنده بلند

long interspersed nuclear elements, LINE elements, long interspersed elements, long period interspersion, long interspersed nucleotide element, long interspersed repeat elements

[ژن‌شناسی] دسته‌ای از ترانهش‌های بلند

که در ژنگان انسان فراوانند

LINES

اخت. پراب

مت. پراکنه بلند

عناصر هسته‌ای پراکنده کوتاه

short interspersed nuclear elements, SINE elements, short interspersed elements, short interspersed repeat elements

[ژن‌شناسی] دسته‌ای از واترانهش‌های

غیرویروسی که طول آنها کمتر از ۵۰۰

باز است

SINES

اخت. پراک

مت. پراکنه کوتاه

عنکبوت‌ویسان Arachnida,

Amblypygi, Palpigradi,

Uropygi

[جانورشناسی] رده‌ای از گیره‌وندان که

دارای سرسینه و شکم بندبند یا بدون

بند هستند که اندام‌های تولیدمثل و

(libraries expression) با استفاده از
یک پادتن تک‌دودمان در برابر پادگن

غربالگری مجازی

← غربالگری درون‌تراشه‌ای

sheathing

غلافی

[علوم گیاهی] ویژگی برگ یا قاعده آن
دارای ساختاری خمیده یا نیمه‌لوله‌ای
که قسمتی از ساقه یا تمام آن را
دربرمی‌گیرد

شناسایی ترکیباتی با ویژگی‌های
مطلوب، مانند اتصال به پروتئین‌های
هدف

م. غربالگری در تراشه

غربالگری مجازی

virtual screening

غربالگری روجایه

epitope screening

[پروتئین‌شناسی] فنی برای جست‌وجوی
پروتئینی خاص در گنجینه‌های بیانی

ف

ف^۱ ← نسل فرزندی اول

[ژن‌شناسی] فام‌تنی بدون میان‌پار
acentric مت. بی‌میان

ف^۲ ← نسل فرزندی دوم

فام‌تن تک‌میان
monocentric chromosome

[ژن‌شناسی] فام‌تنی با یک میان‌پار
monocentric مت. تک‌میان

فاصله‌انداز

← دِنای فاصله‌انداز

فام‌تن ته‌میان
telocentric chromosome

[ژن‌شناسی] فام‌تنی که میان‌پار آن در
انتهای آن قرار دارد
telocentric مت. ته‌میان

فاماب ← فام‌تن‌وارهٔ باکتریایی

فام‌تن بس‌رشته
polytene chromosome

[ژن‌شناسی] فام‌تنی متشکل از
فامینک‌های هم‌ساخت که حاصل
هم‌تاسازهای مکرر دِنای بدون تقسیم
هسته‌ای است

فام‌تن چندمیان
polycentric chromosome,
polycentromeric
chromosome,
holocentric chromosome,
holocentric

فام‌تن بی‌میان
acentric chromosome,
acentric fragment

[ژن‌شناسی] فامتن مهندسی‌شده مشتق از باکتری که برای همسانه‌سازی قطعات بزرگ دنا بین ۸۰ تا ۳۵۰ جفت باز، قابل استفاده مجدد است

BAC /ختـ. فاماب

فامتن‌واره مخمری

yeast artificial chromosome

[ژن‌شناسی] فامتن مهندسی‌شده حلقوی مشتق‌شده از مخمر که برای همسانه‌سازی قطعات دنا بیگانه تا حدود یک میلیون جفت باز به کار می‌رود

YAC /ختـ. فامیر

فامتن ورم‌مرکزیمیان

submetacentric chromosome

[ژن‌شناسی] فامنتی که میان‌پار آن به یکی از دو سر نزدیک‌تر است و در نتیجه، دو بازوی کوتاه و بلند دارد
متـ. ورم‌مرکزیمیان submetacentric

فامیر ← فامتن‌واره مخمری

فانوس ارسطو

Aristotle's lantern

[بـ جانورشناسی] آرواره‌ای پنج‌قسمتی در داخل حفره دهان سخت‌پوستان که در هر قسمت یک دندان دارد و شبیه به فانوس دیده می‌شود

[ژن‌شناسی] فامنتی با چند میان‌پار

متـ. چندمیان polycentric

فامتن دومیان

dicentric chromosome

[ژن‌شناسی] فامنتی با دو میان‌پار

متـ. دومیان dicentric

فامتنک

[ژن‌شناسی] ساختار دانه‌تسبیجی ژنگان ویروس پس از ورود به هسته یاخته میزبان

فامتن کرانه‌میان

acrocentric chromosome

[ژن‌شناسی] فامنتی که میان‌پار آن بسیار نزدیک به انتهای یک سر آن قرار دارد
متـ. کرانه‌میان acrocentric

فامتن مرکزیمیان

metacentric chromosome

[ژن‌شناسی] فامنتی که میان‌پار آن تقریباً در وسط قرار دارد
متـ. مرکزیمیان metacentric

فامتن‌واره باکتریایی

bacterial artificial chromosome, bacterial artificial chromosome-based plasmid, BACmid

فراپیوستگی

linkage disequilibrium, LD,
gametic phase disequilibrium,
allelic association,

[ژن‌شناسی] توارث توأم چند جایگاه ژنی
مجزا ولی به هم پیوسته که همراهی
آنها از نظر آماری بسیار بیشتر از
میزان مورد انتظار است

مت. نامتعادلی پیوستگی‌زاد

gametic disequilibrium

فرا تنظیم

upregulation

[پروتئان، ژن] تنظیم افزایش بیان ژن و
فعالیت پپتید و پروتئین

فراژنگان

metagenome

[ژن‌شناسی] مجموعه ژنگانی همه
ریزگان‌هایی که در طبیعت یا در یک
محیط خاص وجود دارند

فراژنگان‌شناسی

metagenomics,

environmental genomics

[ژن‌شناسی] مطالعه ژنگان یک اجتماع
میکربی بدون نیاز به جداسازی اجزای
آن

فراورده‌های گیاهی

herbal preparations

[گیاهان دارویی] محصولی که از مواد
پایه به دست می‌آید و به صورت
جوشانده یا دم‌کرده یا عرق یا روغن
یا جز آنها قابل مصرف است

فراهم

verticillate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی که در هر
گره سه یا بیش از سه برگ یا
ساختاری دیگر دارد

whorled

مت. چرخه‌ای

فراهمه

verticillaster

[علوم گیاهی] گل آذینی فرعی با محور
مرکزی نامشخص که از گرزن‌های
متقابل جانبی بدون پایه تشکیل شده
است به طوری که گل‌های آن متراکم به
نظر می‌رسند

فرضیه لقی

wobble hypothesis

[ژن‌شناسی] فرضیه‌ای برای توصیف
چگونگی شناسایی چند رمزه با یک
رنان

فرمول گل

floral formula

[علوم گیاهی] نمایش نمادی ریخت‌شناسی
گل، شامل تعداد چرخه‌ها یا ردیف‌ها و
تعداد قطعات در هر چرخه و اتصال
قطعات و موقعیت تخمدان

فراوانی ژن

gene frequency

[ژن‌شناسی] نسبت تعداد یک بگره خاص
به تعداد دیگر بگره‌ها در یک جایگاه
ژنی در یک جمعیت معین

فزون‌سازی ژن
gene amplification

[ژن‌شناسی] تولید نسخه‌های پرشمار از یک ژن یا یک قطعه فام‌تنی

فلس‌مانند ← فلسی

فلسی
squamous

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی پوشیده از پولک یا فلس‌های خوابیده کوچک در گیاهان که از یک یا چند لایه یاخته ورقه‌ای تخت تشکیل شده باشد

مت. فلس‌مانند scaley, scalelike

فروتنظیم
downregulation

[پروتگان، ژن] فروگاهی بیان ژن بر اثر عوامل یاخته‌ای یا محیطی

فرونشانی فروگشته‌ای

catabolite repression

[ژن‌شناسی] کاهش یا توقف ساخت زی‌مایه‌های دخیل در فروگشت قندهایی مانند لاکتوز و آرابینوز با حضور گلوکوز

فزون‌رشد
accrescent

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که رشدی پایا و ممتد، بیش از حالت عادی، دارد

ق

[ژن‌شناسی] هر ناحیه از ژنگان یا مجموعه‌ای از ژن‌های مجاور هم که در طول تکامل و در بین گونه‌ها حفظ شده باشد

قانون جفت‌شدن باز

base-pairing rule

[ژن‌شناسی] قانونی که براساس آن، در مولکول دورشته‌ای نوکلئیک‌اسید، آدنین با تیمیدین و گوانین با سیتوزین جفت می‌شود

قطعهٔ برشی

restriction fragment

[ژن‌شناسی] قطعه‌ای که از برش دنا با یک درون‌نوکلئاز ویژه‌تر به دست می‌آید

uncinate, hooked **قلاب‌وار**

[علوم گیاهی] دارای ساختاری قلاب‌مانند

spatulate

قاشقی

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان به شکل مستطیل یا گرد شبیه به سر قاشق با پایه‌ای نوک‌تیز و بلند و باریک

basal¹, radical

قاعده‌ای^۱

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که در پایین یا در قاعدهٔ یک ساختار قرار دارد

basal²

قاعده‌ای^۲

[علوم گیاهی] ۱. ویژگی تمکنی که در آن جفت در قاعدهٔ تخمدان قرار دارد ۲. ویژگی رگ‌بندی‌ای با سه یا چند رگبرگ اولیه که از نقطه‌ای در پایهٔ پهنک منشعب می‌شوند

syntenic block **قالب هم‌رشته**

قندپروتگان‌شناسی glycoproteomics

[← پروتگان‌شناسی] مجموعه فنون مربوط به مطالعه برهم‌کنش قندها و پروتئین‌های یک سامانه زیستی در زمان و شرایط مشخص

متد . قندگان‌شناسی glycomics

قندتراشه glycochip

[← پروتگان‌شناسی] ریزآرایه‌ای که در آن پروتئین‌ها یا پپتیدها در یک الگوی مرتب نقطه‌گذاری می‌شوند

متد . قندآرایه glycoarray

قندگان ← قندپروتگان

قندگان‌شناسی

← قندپروتگان‌شناسی

قوسی‌رو camptodromous

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی شانه‌ای که در آن رگی‌رگ‌های دومین به حاشیه برگ نمی‌رسند

قلبی cordate, heart-shaped

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل قلب با رأسی تیز در گیاهان

قلمروخواهی territoriality

[← جانورشناسی] غریزه هر جاندار، اعم از انسان و حیوان، برای داشتن فضایی با مرزهایی مشخص

قلیانی pandurate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تخم‌مرغ وارونه در گیاهان که در بخش میانی تورفتگی داشته باشد

متد . قلیانی‌شکل panduriform

قلیانی‌شکل ← قلیانی

قندآرایه ← قندتراشه

قندپروتگان glycoproteome

[← پروتگان‌شناسی] مجموعه کامل پروتئین‌های گلیکوزیله (glycosylated) یک سامانه زیستی در زمان و شرایط مشخص

متد . قندگان glycome

ک

Ziziphora

کاکوتی

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی یک‌ساله یا چندساله با قاعدهٔ چوبی و راست و افراشته یا خیزان و معطر با برگ‌های تخم‌مرغی یا مستطیلی و نیزه‌ای و چرخه‌های گل جدا از یکدیگر یا نزدیک به هم به شکل گل‌آذین و سنبله یا کله‌ای و کاسهٔ گل لوله‌ای و دارای ۱۳ رگه با دندان‌های نزدیک به هم و حلقهٔ کرک در گلو و دو عدد پرچم بارور

کاکوتی ایرانی

Ziziphora persica

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای کاکوتی به شکل علفی یک‌ساله پوشیده از کرک‌های کوتاه زبر با ساقهٔ به ارتفاع ۵ تا ۲۰ سانتی‌متر و معمولاً در محل‌گره‌ها دارای انشعاب و با برگ‌های خطی و سرنیزه‌ای یا بیضوی باریک و

functome

[← پروتگن‌شناسی] مجموعهٔ کامل کارکردهای یاخته در تمام سطوح در زمان معین

sepalous

[علوم گیاهی] ویژگی گل‌پوشی که دارای کاسبرگ است

laciniate, jagged

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیه‌ای بریده و نامنظم با لپ‌های باریک داشته باشد

camphor

[← گیاهان دارویی] ماده‌ای سفید و نیمه‌شفاف با بوی نافذ که از چوب درخت کافور به دست می‌آید و دمای ذوب آن ۱۷۹ درجهٔ سلسیوس و دمای جوش آن ۲۰۹ درجهٔ سلسیوس است

کارکردگان

کاسبرگ‌دار

کافته

کافور

اندامی مانند آن که حاشیه آن دندانان
یا بریدگی نداشته باشد

کاوش در تراشه

← کاوش درون تراشه‌ای

کاوش درون تراشه‌ای

in silico mining

[ژن‌شناسی] باز یابی توالی‌های دنا یا رنا
یا پروتئین در پایگاه‌های اطلاعاتی با
بهره‌گیری از ابزارهای مناسب
جست‌وجو
مت. کاوش در تراشه

کاهانش attenuation

[ژن‌شناسی] تنظیم بیان ژن‌های سازنده
آمینواسیدها وقتی که این اسید به
مقدار لازم در محیط وجود داشته
باشد

کاهانه attenuator

[ژن‌شناسی] یک توالی نوکلئوتیدی که در
ناحیه پیش‌بر آن دسته از ورزه‌هایی
قرار دارد که زی‌مایه‌هایی را که در
ساخت آمینواسیدها دخیل‌اند،
رمزگذاری می‌کنند

کاهک‌دار paleaceous, chaffy

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از
فلس‌های کاه‌مانند

گل‌آذین سنبله انتهایی آن تخم‌مرغی
باریک و جام گل آن آبی - بنفش یا
آبی کم‌رنگ به طول ۱۰ تا ۱۲ میلی‌متر

کاکوتی کوهی

Ziziphora clinopodioides

[گیاهان دارویی] گونه‌ای کاکوتی به شکل
بوته‌ای چندساله با شاخه‌های منشعب
و ساقه‌های خوابیده و خیزان یا راست
و برگ‌های بیضوی و سرنیزه‌ای به
طول ۱۰ تا ۱۵ و به عرض ۲ تا ۵
میلی‌متر و گل‌آذین تخم‌مرغی - کروی
آن دارای چرخه‌های نزدیک به هم در
انتهای شاخه‌ها و با گل‌های سفید یا
صورتی یا بنفش

کاکوتی نازک

Ziziphora tenuior

[گیاهان دارویی] گونه‌ای کاکوتی به شکل
علفی یک‌ساله با کرک‌های کوتاه و زبر
و ساقه به طول ۵ تا ۱۵ سانتی‌متر که
ممکن است ساده یا بسیار منشعب
باشد و برگ‌های آن خطی یا خطی-
سرنیزه‌ای است و گل‌آذین سنبله
انتهایی آن متراکم و بلند و جام گل آن
یاسمنی و بنفش و به طول ۸ تا ۱۰
میلی‌متر

کامل entire

[علوم گیاهی] ویژگی برگ یا گلبرگ یا

دُمبرگ‌های بلند و ۵ تا ۱۲ عدد برگچه و گل‌های تک‌جنسی واقع در گل‌آذین خوشه‌ای مرکب، گل‌های نر زرد مایل به سبز و با پرچم‌های کرم‌رنگ، گل‌های ماده با کلالهٔ برجستهٔ قرمز رنگ واقع در انتهای گل‌آذین و میوهٔ پوشینه‌ای خاردار

کرچک رسمی

Ricinus communis,
castor oil plant, castorbean

[← گیاهان دارویی] تنها گونهٔ کرچک به شکل گیاه درختچه‌ای یک‌ساله به ارتفاع ۵ متر و ساقهٔ راست و بی‌کرک و برگ‌های پنجه‌ای دارای ۵ تا ۱۱ لپ و سرنیزه‌ای یا تخم‌مرغی-سرنیزه‌ای و در حاشیه دندان‌های-ارهای و گل‌های نر و ماده جدا از یکدیگر و میوهٔ پوشینه‌ای به طول ۱ تا ۲ سانتی‌متر و پوشیده از تزیینات یا زوائد با تراکم و طول متفاوت

trichome

کُرک

[علوم گیاهی] ساختار خارجی موماندی در گیاهان

pubescent¹

کُرک آلود

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با کرک‌های ظریف و راست و کوتاه و نرم و تقریباً پراکنده

capitulum, head **کپه**

[علوم گیاهی] گل‌آذینی محدود یا نامحدود با گروهی از گل‌های متراکم بی‌پایک یا کوتاه‌پایک (subsessile) بر روی نهنجی مرکب که اغلب یک گریبان (involucre) آن را احاطه کرده است

capitate **کپه‌ای**

[علوم گیاهی] ویژگی گل‌آذینی به شکل کپه

Linum, flax **کتان**

[علوم گیاهی، گیاهان دارویی] سرده‌ای از کتانیان شامل گیاهان علفی یا بوته‌ای یک‌ساله یا دوساله یا چندساله با برگ‌های سرنیزه‌ای باریک غالباً متناوب و به‌ندرت متقابل و با حاشیهٔ صاف و بی‌دُمبرگ با رگبرگ‌های موازی و گل‌آذین گرزنی یا سنبله با گل‌های دارای ۵ گلبرگ و کاسبرگ و ۵ پرچم و میوهٔ پوشینه‌ای و دانه‌های پهن با تزیینات سطحی لانه‌زنبری

کرانه‌میان ← فام‌تن کرانه‌میان

Ricinus **کرچک**

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از فرقیونیان، شامل یک گونه گیاه یک‌سالهٔ درختچه‌ای با برگ‌های براق و پنجه‌ای به طول ۱۵ تا ۴۵ سانتی‌متر با

← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل علف‌ها یا درختچه‌هایی چندساله با برگ‌های صاف یا دندان‌دار یا با بریدگی‌های عمیق و گل‌هایی در محور برگ‌های زیرین یا در گل‌آذین خوشه‌ای و جام گل با لوله کوتاه بی‌کرک و یک لبهٔ زیرین پنج‌دندانه‌ای
 متد. مریم‌نخودی
 germander

کَلپورهٔ پُرآذین

Teucrium polium,
 felty germander

← گیاهان دارویی] گونه‌ای کَلپوره به شکل گیاهی بوته‌ای با ساقه‌های به طول ۱۰ تا ۴۰ سانتی‌متر دارای کرک‌های پنبه‌ای-نمدی سفید و خاکستری با کرک‌های پیچ‌خورده و برگ‌های مستطیلی یا واژتخم‌مرغی باریک یا خطی و با گل‌های سفید به‌صورت مجموعه در انتهای شاخه‌ها

reniform, کلیوی شکل
 kidney-shaped

← علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل کلیه با پهنایی بیش از طول در گیاهان

کمریخت^۱ ← جهش کمریخت

کمریخت^۲ ← دگرهٔ کمریخت

vestiture, کُرک پوش
 indumentum

← علوم گیاهی] سطحی پوشیده از انواع کرک‌هایی با طول و استحکام و شکل و تراکم و رنگ‌های متفاوت

pubescent² کُرک‌دار

← علوم گیاهی] ویژگی هر سطح پوشیده از کرک

کُشنده‌های متعادل

balanced lethals,
 balanced lethal system

← ژن‌شناسی] سویه‌های ژنی ناجورزاگ برای دو یا چند ژن نهفتهٔ کُشنده و غیردگرهای

Remipedia کفچه‌پاویسان

← جانورشناسی] رده‌ای از سخت‌پوست‌وندان که سینه و شکم آنها دارای ۲۵ تا ۳۸ قطعه است؛ این جانوران ضمامم حرکتی زوج دوشاخه و مشابه دارند و برخی خصوصیات آنها اجدادی است

benthos کفزی

← جانورشناسی] موجودی آبی که در داخل یا بر بستر اقیانوس‌ها زندگی می‌کند

Teucrium کَلپوره

abdominal نخستین گره شکمی (ganglia) است؛ این جانوران چهار جفت پای شکمی (ventral foot) دارند که به چنگال یا پنجه ختم می‌شود و بدنشان بندهای سطحی و پوستک غیرکیتینی دارد

کنگره‌ای crenate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌گی که حاشیه آن دارای دالبرهای یکنواخت و گرد باشد

کوت‌ه‌ریش hirtellous

[علوم گیاهی] ویژگی کرک‌پوشی با کرک‌های ریز و تاحدودی محکم

کوکل ← مریم‌گلی کوکل

کیسه هوا pneumatocyst

[جانورشناسی] شناوری پُر از هوا برخی از انواع جلبک‌های پُرسلولی

کُنار ← عناب کُنار

کنارگرا pleurotropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که جهت سُفت آن به سمت لبهٔ برچه است

کنارگرای پشتی

pleurotropous-dorsal

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک کنارگرایی که نقش بند آن در بالا قرار دارد

کنارگرای شکمی

pleurotropous-ventral

[علوم گیاهی] ویژگی تخمک کنارگرایی که نقش بند آن در پایین قرار دارد

کُندروتباران Tardigrada

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ جانوران با گونه‌های خُرَدجثه و با طول کمتر از نیم میلی‌متر که ویژگی آنها اتصال لپ‌های پیش‌امغز به

گی

cymule

گرزنک

[علوم گیاهی] نوعی گرزن دوسویه

کوچک

scorpioid cyme, **گرزن کژدمی**
cincinnus

[علوم گیاهی] گل آذینی محدود که

انشعابات آن در جهت‌های متناوب

هر محور به صورت متوالی باز

می‌شوند و ظاهری زانودار یا زیگزایی

دارند

helicoid cyme, **گرزن مارپیچی**
bostryx

[علوم گیاهی] نوعی گرزن یک‌سویه که

در آن انشعابات فقط در یک جهت هر

محور به صورت متوالی باز می‌شوند

و حداقل در مراحل اولیه تکوین

ظاهری مارپیچی دارند

pulverulent,
pulveraceous

گردآلود

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی در گیاهان

که با ذراتی شبیه به گرد پوشیده شده

باشد

cyme

گرزن

[علوم گیاهی] هر نوع گل آذین محدود

dichasium, **گرزن دوسویه**
dichasial cyme

[علوم گیاهی] گل آذینی محدود که در

امتداد دو محور رشد می‌کند و یک یا

چند جفت محور جانبی متقابل تشکیل

می‌دهد

dichasial

گرزن دوسویه‌ای

[علوم گیاهی] مربوط یا شبیه به گرزن

دوسویه

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای گز به شکل گیاهی درختی به بلندی حداکثر ۱۲ متر و بی‌کرک با غده و برگ‌های غلافی و گل‌آذین خوشه‌ای به طول ۲ تا ۷ سانتی‌متر و پهنای ۴ تا ۷ میلی‌متر و ۵ تا ۷ پرچم و ۵ گلبرگ زودآفت و به رنگ صورتی یا صورتی مایل به سفید

گزنده pungent

[علوم گیاهی] ویژگی اندامی از گیاهان که به تدریج به نوکی تیز و سخت منتهی می‌شود

گزنده تباران Cnidaria

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران دارای تقارن شعاعی ساده که اندامک‌های نیش‌زننده‌ای به نام نخ‌کیسه (nematocyst) دارند؛ دولایه‌ای هستند و روپوست و شکم‌پوست (gastroderm) آنها را ماده‌ای به نام میان‌چسب (mesogloea) از هم جدا می‌کند

گزنة سفید Lamium, deadnettle

[← گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهانی یک‌ساله یا چندساله با برگ‌هایی تخم‌مرغی یا کلیه‌ای با حاشیه دندانه‌دار و چرخه‌های گل متراکم یا کم‌بیش دور از هم و

گزنزی cymose

[علوم گیاهی] مربوط یا شبیه به گرز

گرزن یک‌سویه monochasium

[علوم گیاهی] گل‌آذینی محدود که فقط در امتداد یک محور تکوین می‌یابد

گرزن یک‌سویه‌ای monochasial

[علوم گیاهی] مربوط یا شبیه به گرزن یک‌سویه

گرزی clavate

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با عناصر چماق‌شکل که به هر جزء آن گرز (clava) گفته می‌شود

گرماسنجی پویشی تفاضلی

differential scanning calorimetry, DSC

[← پروتگان‌شناسی] روشی برای تخمین پایداری پروتئین‌های محلول از طریق مقایسه دو حالت متفاوت آنها

گروه تکمیل‌سازی

complementation group

[ژن‌شناسی] جهش‌یافته‌هایی که در یک کارایه قرار دارند

گز شاه‌ی Tamarix aphylla

کرک‌های سفید مایل به زرد و دُمبرگ‌های بلند و تخم‌مرغی- دایره‌ای یا بیضوی و جام گل زرد با لکه‌های متمایل به قهوه‌ای به طول ۱۸ تا ۲۶ میلی‌متر

گزنه سفید ساقه‌آغوش

Lamium amplexicaule,
henbit deadnettle,
greater henbit

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای گزنه سفید به شکل گیاه یک‌ساله یا دوساله به ارتفاع ۴ تا ۳۰ سانتی‌متر و با ساقه‌های پرشمار و خیزان و کم‌وبیش منشعب در قاعده و با برگ‌های دایره‌ای یا کلیوی-گرد با دندان‌های گرد یا شکافته و برگ‌های گل‌آذینی ساقه‌آغوش و جام گل ارغوانی یا صورتی

گسترده‌شورتاب euryhaline

[← جانورشناسی] ویژگی موجودی که نوسان‌های وسیع شوری را تحمل می‌کند

گلابی‌شکل pyriform

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان که حاشیه‌های آن از نمای روبه‌رو حول محور تقارن عمودی، در یک‌سوم انتهایی، در جهت افقی تورفتگی داشته باشد

گل‌های ارغوانی یا بنفش یا صورتی یا کرم یا سفید یا زرد و لبه زبرین خمیده کامل یا دوشاخه و لبه زبرین سه‌لپی با لپ‌های کناری معمولاً تحلیل‌رفته و کوچک و لپ میانی بسیار بزرگ‌تر و اغلب با نقش‌های رنگی مشخص

گزنه سفید رسمی

Lamium album,
white deadnettle,
white nettle

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای گزنه سفید به شکل گیاهی چندساله با زمین‌ساقه‌های خرنده به ارتفاع ۳۰ تا ۱۴۰ سانتی‌متر با ساقه افراشته و ساده یا با انشعابات پراکنده و برگ‌های تخم‌مرغی یا قلبی‌شکل و دُمبرگ‌دار و با گل‌های پرشمار و تقریباً بی‌دُمگل و چرخه‌های گل با فاصله نسبت به یکدیگر و گل‌های سفید یا کرم

گزنه سفید زردگل

Lamium galeobdolon,
Galeobdolon luteum,
yellow archangel

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای گزنه سفید به شکل گیاه چندساله با ساقه‌های زیرزمینی و ساقه هوایی راست به ارتفاع ۱۵ تا ۴۵ سانتی‌متر و با

[← جانورشناسی] رده‌ای از گزنده‌تباران که تنها دارای کیسه‌واره و فاقد چترواره هستند؛ به صورت منفرد یا پُرگنه زندگی می‌کنند و حفره گوارشی-رگی آنها دارای شش یا هشت تیغهٔ حاوی گزنده‌کیسه (cnidocyst) است

گل ساقه‌ای cauliflorus

[علوم گیاهی] ویژگی گل آذینی که مستقیماً بر روی تنهٔ چوبی درخت می‌روید

گل ستاک scape

[علوم گیاهی] دُمگل آذینی برهنه که معمولاً از طوقهٔ قاعده‌ای برگ‌های رویشی برمی‌خیزد

گل ستاکی scapose

[علوم گیاهی] ویژگی گل آذینی با یک یا چند گل بر روی گل‌ستاکی یا دُمگل آذینی بی‌برگ که معمولاً از یک طوقهٔ قاعده‌ای برمی‌خیزد

گل نگاره floral diagram

[علوم گیاهی] نمای مقطع عرضی اجزای گل در مرحلهٔ غنچه که ارتباط نسبی اجزای گل‌پوش و نافه و مادگی را نشان می‌دهد و مواردی مانند موقعیت پرچم‌ها و تمکن و گل‌پوش و کاسه یا پوش آذین جام را مشخص می‌کند

گلبرگ‌دار petalous

[علوم گیاهی] ویژگی گل پوشی که دارای گلبرگ است

گل‌بُنه hypanthium, floral tube

[علوم گیاهی] ساختاری فنجان‌مانند یا لوله‌ای در پیرامون یا بر روی تخمدان که از لبه، حامل کاسبرگ‌ها و گلبرگ‌ها و پرچم‌ها است

گل‌بُنه‌ای hypanthodium

[علوم گیاهی] نوعی گل آذین حامل شمار فراوانی گل واقع در یک نهج مرکب کوژ یا درون‌پیچ

گل پوش‌دار chlamydeous

[علوم گیاهی] ویژگی گلی که دارای گل‌پوش است

گُل‌دهان‌تباران Phoronida

[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسلهٔ جانوران با ظاهری نعل‌شکل و جثه‌ای کوچک که غالباً بر روی بستر و در زیر آب‌های کم‌عمق ساحلی دریا‌های معتدل در لوله‌ای کیتینی که خود ترشح می‌کنند، زندگی می‌کنند؛ طول آنها از چند میلی‌متر تا ۳۰ سانتی‌متر است

گُل‌زیوه‌ویسان Anthozoa, Actinozoa

[علوم گیاهی] ویژگی قاعده برگ‌های دارای حاشیه‌های تقریباً راست که با هم زاویه تقاطع ۴۵ تا ۹۰ درجه می‌سازند

گیاهان دارویی

medicinal plants

[گیاهان دارویی] گیاهانی که ویژگی‌های درمانی و کاربرد دارویی دارند

گیاه گلدار ← نهان‌دانه

گیره پردازندگی

processivity clamp

[ژن‌شناسی] پروتئین حلقوی شکلی که به دور بنای دورشته‌ای حلقه می‌زند و با اتصال به دنباسپاراز پردازندگی را افزایش می‌دهد

Chelicerata

گیره‌وندان

[جانورشناسی] زیرشاخه‌ای از بندپاتباران که بدنشان از دو قسمت سرسینه و شکم تشکیل شده است؛ این جانوران فاقد شاخک (antenna) هستند و شش جفت زائده سرسینه‌ای دارند که شامل یک جفت گیره (chelicerates) و یک جفت پای آرواره‌ای (maxilliped) و چهار جفت پای حرکتی (walking leg) است

yac library

گنجینه فامیر

[ژن‌شناسی] مجموعه‌ای از بنای ژن‌گانی یک اندامگان که به صورت تصادفی همسازسازی شده و وارد ناقل فامواره مخمری شده است

auriculate

گوشک‌دار

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان که یک جفت زائده کوچک گوش‌مانند و بدون زاویه تند در قاعده داشته باشد

stipel

گوشوارک

[علوم گیاهی] هر لنگه از دو لنگه ساختار برگ‌مانند در دو سوی دمبرگچه که به شکل خار یا غده است

stipule

گوشواره

[علوم گیاهی] هر لنگه از دو لنگه ساختار برگ‌مانند در دو سوی دمبرگ که به شکل خار یا غده است

ocrea,

گوشواره غلافی

ochreate

[علوم گیاهی] ساختار غضروفی و غلاف‌مانندی که در بالای گره برخی از اعضای علف‌هفت‌بندیان ایجاد می‌شود و نوعی گوشواره تغییر یافته است

cuneate

گوه‌ای

ل

Chilopoda

لَب‌پاویسان

[← جانورشناسی] رده‌ای از بیورپاوندان که گوشت‌خوارند و ضمام سر آنها شبیه به ضمام سر حشرات است؛ این جانوران یک جفت شاخک و یک جفت آروارهٔ بالا و یک یا دو جفت آروارهٔ پایین دارند؛ تعداد بندهای آنها به ۱۷۷ بند می‌رسد و هر بند، به جز بند بعد از سر و دو بند آخر بدن، دارای یک جفت پای مفصلی است و ضمام بند اول به چنگال‌های سمّی تغییر یافته است

centipedes

م. صدپاویسان

craspedodromous,
simplesdromous

لَب‌رو

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی شانهای دارای رگبرگ‌های دومین که به حاشیه ختم می‌شوند

foveate

لان‌دار

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با فرورفتگی‌ها یا گوده‌های کوچک

areole²

لانک

[علوم گیاهی] فضا یا شکافی کوچک در بافت یا بخشی از اندام‌های گیاهان یا حشرات

foveolate

لانک‌دار

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با گوده‌های خیلی کوچک

favosus,
honeycombed

لان‌ه‌زن‌بوری

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با فرورفتگی‌های منظم گوشه‌دار

نپ‌دار

lobed

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها با حاشیه‌ای مرکب از لپ‌های گرد و فرورفتگی‌هایی که حداکثر تا یک‌دوم نیمه سطح امتداد داشته باشد

لکه‌برگ

blot

[ژن‌شناسی] غشایی نایلونی یا نیتروسلولوزی که در لکه‌گذاری، رِنا یا رِنا یا پروتئین از ژل بر روی آن منتقل می‌شود

لکه‌گذاری

blotting,
blot transfer

[پروتئین، ژن] هر یک از روش‌های انتقال مولکول‌های پروتئین رِنا یا رِنا از ژل الکتروکوچی به یک غشای نازک

لکه‌گذاری خلئی

vacuum blotting

[ژن‌شناسی] روشی در لکه‌گذاری که در آن انتقال مولکول‌ها با استفاده از خلأ نسبی صورت می‌گیرد

لکه‌گذاری شیلیاری

slot blot

[پروتئین، ژن] گونه‌ای لکه‌گذاری نقطه‌ای که در آن به‌واسطه شیلیارهای ایجادشده در قالب ساخته‌شده از ورق اکریلیکی (plexiglass) و تحت خلئی مختصر، رِنا یا واسرشته و ناپرتوزا بر روی صافی سلولوزی یا بسته‌های دیگر قرار می‌گیرد

لکه‌گذاری موینه‌ای

capillary blotting

[پروتئین، ژن] روشی در لکه‌گذاری که در آن انتقال مولکول‌ها با استفاده از خاصیت موینه‌ای صورت می‌گیرد

لکه‌گذاری نقطه‌ای

dot blot,
spot blot

[پروتئین، ژن] روشی در لکه‌گذاری که در آن مقدار مشخصی از رِناهای همسانه‌سازی‌شده به‌صورت نقطه‌هایی با قطر مشخص بر روی یک صافی نیتروسلولوزی گذاشته می‌شود و سپس صافی مزبور با کاوندی پرتوزا دورگه‌سازی می‌شود

لوزی‌وار

rhomboid

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی در گیاهان به شکل چهارضلعی با چرخش ۴۵ درجه

لیپوآلایی

lipofection

[ژن‌شناسی] وارد کردن نوکلئیک‌اسید به داخل یاخته‌ها به کمک چربی / لیپید متد. ژن‌رسانی لیپوتن‌ریار

liposome-mediated gene
transfer

ژن‌رسانی حبابک‌یار

vesicle-mediated gene
transfer

سامانه زیستی در زمان و شرایط
مشخص

لیپیدگان شناسی lipidomics
[← پروتگان شناسی] مجموعه فنون مربوط
به مطالعه لیپیدگان

لیموسنگی شکل hesperidiform
[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به
شکل لیمو در گیاهان که دو سر آن
شبیبه به پستانک باشد

لیپوپروتگان شناسی

lipoproteomics

[← پروتگان شناسی] مجموعه فنون مربوط
به شناسایی و تشخیص حبه‌های
پروتئین و برهم‌کنش آنها با لیپیدها و
جهش‌هایی که در بیان ژن‌های نهفته
رخ می‌دهد

lipidome

لیپیدگان

[← پروتگان شناسی] مجموعه لیپیدهای یک

م

جانوران دارای دستگاه گوارش
نعل شکل هستند که مخرج آنها در
سطح پشتی پیشین قرار می‌گیرد و
دستگاه عصبی آنها شامل مغز و
اندام‌های حسی است

ماهی‌دروایان ichthyoplankton
[← جانورشناسی] تخم و کرمینه شناور
ماهی که زندگی دروایی دارد

ماهی ژرفازی deep-sea fish
[← جانورشناسی] نوعی ماهی که در
ژرف‌دریا زندگی می‌کند، اما برای
تغذیه به تولیدات ناحیه پُرنور
(photic zone) متکی است

ماهی کفزی benthic fish
[← جانورشناسی] نوعی ماهی که در کف
یا نزدیک کف دریا زندگی می‌کند

مارپیچ آلفا alphahelix, α helix
[← پروتئان‌شناسی] یکی از انواع ساختار
دوم پروتئین‌ها که شکلی مارپیچی دارد

ماردُم‌تباران Echiura, Echiurida
[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله
جانوران با بدنی استوانه‌ای و
سوسیس‌مانند که قسمت جلویی آن
ماهیچه‌ای و خرطوم‌مانند و برخلاف
ماشوره‌تباران ثابت است

ماشوره‌تباران Sipunculida,
Sipuncula
[← جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله
جانوران با ظاهری کرم‌شکل و بدنی
استوانه‌ای و فاقد بند که دهانشان با
تعدادی شاخک (tentacle) احاطه شده
است که بخشی از حلق مکنده
(protrusible introvert) هستند؛ این

اصلی، که در پیکربندی آنها شیارهای طولی وجود دارد

محتوای ژنی gene content

[ژن‌شناسی] تعداد ژن‌های موجود در هر ژنگان یا فام‌تن

محدودشورتاب stenohaline, stenohalic

[جانورشناسی] ویژگی موجودی که فقط نوسان‌های اندک شوری را تحمل می‌کند

محصول نهایی گیاه دارویی finished herbal product

[گیاهان دارویی] محصول آماده مصرفی که از یک یا ترکیبی از چند گیاه تهیه شده است

محور برگ rachis¹

[علوم گیاهی] محور اصلی در برگ مرکب شانهای

محور برگچه rachilla¹

[علوم گیاهی] محور جانبی یا دومین یک برگ مرکب دوبارشانه‌ای

محور سنبلچه rachilla²

[علوم گیاهی] محور مرکزی سنبلچه گندمیان یا جگنیان

متقابل opposite

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی با دو برگ یا ساختاری دیگر در هر گره که در دو طرف ساقه یا محور مرکزی قرار دارند

متقابل ضربدبری decussate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی متقابل که در آن برگ‌ها یا ساختارهای متقابل با جفت پیشین زاویه ۹۰ درجه دارند

متقابل ناضربدبری nondecussate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی متقابل که در آن هر جفت از برگ‌ها یا ساختارهای متقابل با جفت پیشین زاویه ۹۰ درجه ندارند

متناوب alternate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی که در هر گره یک برگ یا ساختار دیگر دارد

متناوب دوردیفه distichous

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌آذینی متناوب که در آن نقاط اتصال واقع در دو ردیف یا رده عمودی است

مجردار canaliculate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش‌هایی از گیاهان، عمدتاً دم‌برگ یا رگ‌برگ‌های

مرکز میان ← فام تن مرکز میان

مرکزی central

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که در مرکز یا نزدیک به آن یا در صفحه مرکزی یک ساختار قرار دارد

مرکزی - آزاد free-central

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت به صورت ستونی در یک تخمدان مرکب بی دیواره قرار دارد

مَرموک ← مَرموگی مَرموک

مَرو ← مَرموگی مَروی

مریم‌گلی^۱ *Salvia, sage*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی چندساله و به ندرت دو یا یک‌ساله نیمه‌چوبی یا چوبی با ساقه‌های راست یا خوابیده و پوشیده از کرک‌های ساده و غده‌ای یا بی‌کرک و با برگ‌های ساده یا مرکب و گل‌آذین گرز و کاسه گل استکانی یا لوله‌ای یا قیفی؛ جام گل آن به رنگ‌های سفید یا زرد یا آبی یا ارغوانی یا صورتی یا قرمز، لوله جام گل راست یا در بخشی بادکرده و کیسه‌مانند، با دو پرچم و کیسه‌های بساک آن از طریق رابط به هم پیوسته‌اند و فندقچه‌های بیضوی و تقریباً کروی و بی‌کرک دارند

محورسو adaxial

[علوم گیاهی] ویژگی نزدیک‌ترین سطح نسبت به محور یا ویژگی سطح بالاتر یا داخلی تر هر اندام نسبت به محور

مت. شکمی ventral

محور گل‌آذین rachis²

[علوم گیاهی] محور مرکزی و اصلی درون یک گل‌آذین

محوری axile

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن جفت‌ها به صورت ستونی در یک تخمدان مرکب دیواره‌دار قرار دارند

محوری رأسی apical-axile

[علوم گیاهی] ویژگی تمکنی که در آن دو یا چند جفت در بالای یک تخمدان دیواره‌دار قرار دارند

مخملی velutinous, velvety, soft

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش با کرک‌هایی شبیه به مخمل

مدام‌دروایان holoplankton

[جانورشناسی] اندامگان‌هایی که در دریاها و آب‌های شیرین زندگی می‌کنند و در تمام چرخه عمر خود زندگی دروایی دارند

متر و برگ‌های تخم‌مرغی پهن یا کم‌وبیش دایره‌ای به طول ۸ تا ۱۷ و به عرض ۷ تا ۱۳ سانتی‌متر و دارای بافت ضخیم و چرم‌مانند و با گل‌آذین بزرگ و خوشه‌ای مرکب و جام گل سفید یا زرد کم‌رنگ و کاسه گل قیفی‌شکل
مت. . کوکل

مریم‌گلی مَرَموک

Salvia sclarea

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاه علفی چندساله معطر به ارتفاع ۲۰ تا ۱۲۰ سانتی‌متر با ساقه راست و ساده و با برگ‌های قاعده‌ای و ساقه به طول ۵ تا ۳۲ و به عرض ۵ تا ۲۲ سانتی‌متر و تخم‌مرغی یا تخم‌مرغی-مستطیلی و با جام گل صورتی یا یاسمنی و مایل به سفید و برگ‌های غشایی به رنگ‌های صورتی سفید با حاشیه سبزرنگ
مت. . مَرَموک
clary sage

مریم‌گلی مَرَوی

Salvia macrosiphon

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاه علفی چندساله بسیار معطر به طول ۳۰ تا ۵۰ سانتی‌متر با ساقه‌های پرشمار و راست و پوشیده از کرک‌های فراوان ساده و غده‌دار و جام گل سفید به طول ۲/۵ تا ۳ سانتی‌متر
مت. . مَرَوی

مریم‌گلی^۲ ← مریم‌گلی دارویی

مریم‌گلی دارویی

Salvia officinalis, garden sage

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاه بوته‌ای به ارتفاع ۲۵ تا ۵۰ سانتی‌متر با ساقه‌های راست و منشعب و پوشیده از کرک‌های کوتاه پیچ‌خورده و برگ‌های مستطیلی تقریباً نوک‌گرد یا نوک‌تیز و گرد یا باریک در قاعده و با بافتی چین‌وچروک‌دار و ضخیم و پوشیده از کرک‌های چندخانه‌ای متراکم و جام گل بنفش
مت. . مریم‌گلی^۲
common sage

مریم‌گلی عقربان

Salvia hydrangea

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاهی بوته‌ای به ارتفاع ۲۰ تا ۵۰ سانتی‌متر و با برگ‌های شانه‌ای دارای ۲ تا ۳ جفت برگچه که برگچه انتهایی خطی یا مستطیلی-بیضوی با حاشیه صاف است و کاسه گل استکانی ارغوانی به طول ۱۲ تا ۱۵ میلی‌متر و با جام گل صورتی یا بنفش به طول حدود ۲۲ میلی‌متر
مت. . عقربان

مریم‌گلی کوکل

Salvia hypoleuca

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاه علفی چندساله به ارتفاع حداکثر ۱/۵

مریم گلی نوروزک*Salvia leriifolia*

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای مریم‌گلی به شکل گیاه علفی چندساله با بن چوبی و ساقه‌های فراوان و پوشیده از کرک‌های نمدی-پنبه‌ای و برگ‌های قاعده‌ای با حاشیه صاف یا دارای دندان‌های نامنظم و جام گل آبی متمایل به سفید به طول ۳۰ تا ۳۵ میلی‌متر
م. نوروزک

مریم‌نخودی ← کلپوره**مژک‌دار**

ciliolate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها با حاشیه‌ای پوشیده از مژه‌های ریز

مژه‌دار

ciliate

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها که حاشیه‌ای با شرابه کرکی داشته باشد

مستطیلی

oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که گوشه‌های آن معمولاً گرد باشد

مستطیلی باریک

narrowly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که طول آن سه‌برابر عرض باشد

مستطیلی بس باریک

very narrowly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که طول آن شش‌برابر عرض باشد

مستطیلی بس پخشیده

very shallowly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که نسبت طول به عرض آن یک به دو باشد

مستطیلی بس پهن

very broadly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که نسبت طول به عرض آن یک به یک تا پنج به شش باشد

مستطیلی بس فروفشرده

very depressed oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که نسبت طول به عرض آن یک به شش باشد

مستطیلی پخشیده

shallowly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل مستطیل در گیاهان که نسبت طول به عرض آن دو به سه باشد

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی
شانه‌ای که در آن رگبرگ‌های دومین
پیش از رسیدن به حاشیه برگ به‌طور
مکرر منشعب می‌شوند و ساختاری
شبکه‌ای و متراکم تشکیل می‌دهند

معلق‌خوار suspension feeder

[جانورشناسی] نوعی آبی‌زی که از غذای
معلق در آب تغذیه می‌کند

مقابل کاسبرگی antisepalous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که در
مقابل کاسبرگ‌ها یا لپ‌های کاسه گل
قرار دارند

مقابل گلبرگی antipetalous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که در
مقابل گلبرگ‌ها یا لپ‌های جام گل قرار
دارند

مماس contiguous

[علوم گیاهی] ویژگی گیاهی که قطعات آن
با هم تماس دارند ولی الحاقی صورت
نگرفته است

منظم ← چندتقارنی

منقاری rostrate, beaked

[علوم گیاهی] ویژگی اندامی که دارای
زائده‌ای شبیه به منقار پرند باشد

مستطیلی پهن broadly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به
شکل مستطیل در گیاهان که نسبت
طول به عرض آن شش به پنج تا یک
به یک باشد

مستطیلی خطی

linearly oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به
شکل مستطیل در گیاهان که طول آن
دوازده برابر عرض باشد

مستطیلی عرضی

transverse oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به
شکل مستطیل در گیاهان که نسبت
طول به عرض آن یک به دوازده باشد

مستطیلی فروفشرده

depressed oblong

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به
شکل مستطیل در گیاهان که نسبت
طول به عرض آن یک به سه باشد

مشبک reticulate, netted

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی که
در آن رگبرگ‌های فرعی انتهایی
طرحی شبکه‌ای تشکیل می‌دهند

مشبک‌رو reticulodromous

مژده‌دار شامل میله‌واره (rhabdites) و یاخته‌های ترشح‌کننده؛ دهان این جانوران معمولاً در سطح شکم و در مواردی نزدیک به مرکز بدن است

منقوط punctate, dotted, pitted
[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با نقاط پراکنده

مودار piliferous
[علوم گیاهی] ویژگی رأس یا سطحی که پوشیده از مو باشد

منگوله‌دار comose
[علوم گیاهی] ویژگی کرک‌پوشی با کرک‌های رأسی دسته‌ای

موریشی setose, bristly
[علوم گیاهی] ویژگی سطحی پوشیده از زبرکرک

مواد گیاهی herbal materials
[گیاهان دارویی] مواد پایه برای تولید محصول نهایی گیاهان دارویی که از طریق استخراج یا جداسازی یا تصفیه یا تغلیظ یا دیگر فرایندهای زیستی یا فیزیکی به دست می‌آیند

موقعیت position²
[علوم گیاهی] نحوه قرارگیری یک قطعه نسبت به قطعات ناهمسان

موازی‌رو parallelodromous, parallel
[علوم گیاهی] ویژگی نوعی رگ‌بندی دارای دو یا چند رگ‌برگ اولین یا دومین موازی که در رأس به هم می‌رسند

مولکول‌پروری molecular farming, molecular pharming, molecular agriculture, biofarming
[ژن‌شناسی] استفاده از گیاهان یا حیوانات تراژن برای تولید مواد موردنیاز در صنعت داروسازی

موج‌دار undulate, wavy, repand
[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها با حاشیه‌ای که کمی به سمت داخل و خارج خم شده باشد

موی‌شکم‌تباران Gastrotricha
[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران شامل جانوران ریز با طول کمتر از ۱ میلی‌متر و شکمی تخت و پوشیده از مژه‌های شکمی

موجک‌ویسان Turbellaria
[جانورشناسی] رده‌ای از پهن‌کرم‌تباران دارای بدن نرم و پهن با روپوست

میان چسب medifixed

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک که از وسط به سطح یک اندام چسبیده باشد

میان زیوه تباران Mesozoa

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوری شامل جانوران کوچک و مژه‌دار و کرمی شکل با سازمان بندی بسیار ساده که اغلب از تعدادی یاخته تشکیل شده‌اند که به صورت ابتدایی در ساختار دولایه‌ای خاصی قرار دارند

میان کاسبرگی alternisepalous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که بین کاسبرگ‌ها یا لپ‌های کاسه گل قرار دارند

میان گلبرگی alternipetalous

[علوم گیاهی] ویژگی پرچم‌هایی که بین گلبرگ‌ها یا لپ‌های جام قرار دارند

میان نوار interband

[ژن‌شناسی] هر یک از نواحی بین نوارهای فام‌تن بس‌رشته

میل چمچه spadix

[علوم گیاهی] سنبله‌ای با محور مرکزی گوستی یا ضخیم نوعاً با گل‌های فشرده

مهندسی پادتن

antibody engineering

[پروتگان‌شناسی] دستکاری پادتن‌های تک‌دودمانی بیگانه تولیدشده در یاخته‌های جانوری با هدف استفاده درمانی در انسان

مهندسی پروتئین

protein engineering

[پروتگان، ژن] بهبود کیفیت خواص فیزیکی و شیمیایی یک پروتئین طبیعی برای استفاده از آن در فرایندهای زیست‌فناورانه

میان پار centromere

[ژن‌شناسی] ناحیه‌ای از فام‌تن که رشته‌های دوک در طی تقسیم یاخته‌ای به آن متصل می‌شوند

میان پار پخشیده

diffuse centromere

[ژن‌شناسی] میان‌پاری با ساختار منتشر در طول فام‌تن

میان‌تئین intein, protein intron,

internal protein sequence, intervening protein sequence, IVPS, intervening sequence, IVS

[ژن‌شناسی] هر توالی آمینواسید پروتئین پیش‌ساز که در حین پیرایش پروتئین حذف می‌شود

ن

ناتراژنه ← اندامگان ناتراژنه

[ژن‌شناسی] مربوط به موجود ناجورتخم
مت. ناجورتخم^۲

ناجورپار anisomeric
[علوم گیاهی] ویژگی چرخه‌های متفاوتی
که پارگان همسان ندارند

ناجورزاگی heterozygosis,
heterozygosity

[ژن‌شناسی] برخورداری از دگره‌های
نامشابه در یک یا چند جایگاه از
قطعات فام‌تنی هم‌ساخت
مت. ناجورتخمی

ناجورتخم^۱ ← ناجورزاگ^۱

ناجورتخم^۲ ← ناجورزاگ^۲

ناجورسوگرا heterotropous
[علوم گیاهی] تخمکی که جهت آن متغیر
است

ناجورتخمی ← ناجورزاگی

ناخن‌دارتباران Onychophora
[جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران که
صفات حلقوی‌تباران و بندپاتباران را
مشترکاً دارا هستند و احتمالاً بین این
دو شاخه پیوند تکاملی برقرار می‌کنند؛

ناجورزاگ^۱ heterozygote
[ژن‌شناسی] موجودی دارای یک جفت
دگره متفاوت برای بروز یک صفت
مت. ناجورتخم^۱

ناجورزاگ^۲ heterozygous

نامتقارن asymmetric

[علوم گیاهی] ویژگی گلی که فاقد صفحه تقارن است

نامحور سو abaxial

[علوم گیاهی] ویژگی دورترین سطح نسبت به محور یا ویژگی سطح پایین تر یا خارجی تر هر اندام نسبت به محور

مت. پشتی dorsal

نامنظم ← تکتقارنی**ناوپاویسان** Scaphopoda

[جانورشناسی] رده‌ای از نرم‌تن تباران که بدن آنها در یک قطعه لاکه (shell) لوله‌ای مخروطی قرار دارد که هر دو سر آن باز است و دهان آنها دارای سوهانک (radula) و شاخک‌های منقبض‌شونده است

ناهولاد aneuploid

[ژن‌شناسی] ۱. اندامگان یا یاخته‌ای که یک یا چند فام‌تن کمتر یا بیشتر از تعداد معمول فام‌تن‌های گونه‌ی مربوط داشته باشد ۲. ویژگی اندامگان یا یاخته‌ای که یک یا چند فام‌تن کمتر یا بیشتر از تعداد معمول فام‌تن‌های گونه‌ی مربوط داشته باشد

این جانوران بدن استوانه‌ای و پوشیده از نواری‌هایی از دکمه‌های (tubercle) فلس پوش و ۱۴ تا ۴۳ جفت پا دارند؛ دهان آنها در بخش شکمی است و در طرفین آن فک‌های چنگال‌مانند و پرزهای دهانی (papillae) قرار دارد

ناسازنمای ارزش ثابت

← ناسازنمای ارزش سی

ناسازنمای ارزش سی

C value paradox

[ژن‌شناسی] اختلاف بین ارزش ثابت یک اندامگان و پیچیدگی تکاملی آن
مت. ناسازنمای ارزش ثابت

ناف hilum

[علوم گیاهی] علامت یا نقشی بر روی دانه که بر اثر جدا شدن آن از جفت باقی می‌ماند

ناقل دام‌اندازی بیان

exon trapping vector

[ژن‌شناسی] ناقلی دوکارکردی با قابلیت هم‌تاسازی که در روش‌های آزمایشگاهی دام‌اندازی به کار می‌رود

نامتعادلی پیوستگی زاد

← فراپیوستگی

[علوم گیاهی] ویژگی سطحی با ظاهر یا تزئیناتی شبیه به نردبان

نرمادگی hermaphroditism

[ژن‌شناسی] وضعیت طبیعی یا مرضی موجودات زنده‌ای که دارای هر دو اندام تناسلی نر و ماده هستند

نرماده hermaphrodite

[ژن‌شناسی] موجودی که به‌طور طبیعی هر دو اندام تناسلی نر و ماده را داراست و می‌تواند هم زامه و هم تخمک پدید آورد

نرماده ریخت gynandromorph, gynander

[ژن‌شناسی] وضعیت ژنی نادری که در آن پارچینی از بافت‌های نر و ماده در یک فرد وجود دارد

نرم‌تن تباران Mollusca, molluscs

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با ریخت‌شناسی بسیار متنوع که اعضای آن ساختار دهانی کیتینی به نام سوهانک (radula) دارند و تقارن دوطرفی و بندبند بودن بدنشان به‌طور کامل یا تقریباً از بین رفته است؛ بدن آنها دارای پوسته‌ای صدفی است که از ترشحات جُبه (mantle) به وجود آمده است

ناهولادی aneuploidy

[ژن‌شناسی] حالتی که در آن تعداد فام‌تن‌های اندامگان یا یاخته مضرب صحیحی از عدد پایه فام‌تنی گونه مربوط نباشد

نخ ریخت تباران

Nematomorpha

[جانورشناسی] شاخه‌ای از جانوران کرم‌مانند بدون بند و موشکل و طویل و باریک با پوستک ضخیم که اغلب آنها دریازی و در مرحله بلوغ آزادی (free-living) و در مرحله کرمینه انگل بندپاتباران هستند

نخ‌سان تباران Nematoda, Nemata

[جانورشناسی] یکی از بزرگ‌ترین شاخه‌های جانوران که گونه‌های آن کرم‌هایی لوله‌شکل و انعطاف‌پذیر و فاقد بند و مژه یا تاژک است و پوستک غیرزنده دارند

نخی شکل filiform, thread-like, filamentous

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی بلند و نازک و معمولاً انعطاف‌پذیر در گیاهان

نردبانی scalariform

نسل فرزندی اول

first filial generation

[ژن‌شناسی] زادگان حاصل از اولین تلاقی آزمونی در گیاهان یا حیوانات
اخت. ف^۱

نسل فرزندی دوم

second filial generation

[ژن‌شناسی] زادگان حاصل از خودگشتی نسل فرزندی اول در گیاهان یا حیوانات
اخت. ف^۲

نشان روجایه

epitope tag

[پروتگان‌شناسی] تسوالی نوکلئوتیدی کوتاهی که یک حبه روجایی پادگن را رمزگذاری می‌کند

نشان‌گذاری روجایه

epitope tagging

[پروتگان‌شناسی] فنی برای شناسایی و تفکیک و خالص‌سازی و مشخص کردن پروتئین‌های خاص

نشانگر انتخاب‌پذیر

selectable marker,

selectable marker gene

[ژن‌شناسی] هر ژنی که حضور آن در یاخته میزبان امکان جداسازی آن یاخته را از دیگر یاخته‌ها در محیط کشت انتخابی فراهم می‌کند

نرم‌زره‌ویسان Malacostraca

[جانورشناسی] بزرگ‌ترین رده سخت‌پوست‌وندان که گونه‌های آن از لحاظ شکل ظاهری در بین رده‌های جانوری بیشترین تنوع را دارد؛ در قسمت پیشین بدن آنها سرسینه قرار دارد؛ سینه آنها هشت‌قسمتی و سرشان دارای سه پای آرواره‌ای (maxilliped) است؛ شکم آنها ۶ تا ۷ قسمت دارد که فرینه (telson) را نیز شامل می‌شود

نرم‌مو pilose

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های نرم تاب‌دار عمود بر سطح

نرینه‌ای‌تباران Priapulida

[جانورشناسی] شاخه‌ای از سلسله جانوران با بدن استوانه‌ای که طول آنها معمولاً بین ۱۲ تا ۱۵ سانتی‌متر است، اما در برخی گونه‌ها به ۳۹ سانتی‌متر هم می‌رسد؛ این جانوران غالباً حفار و صیاد هستند و از نرم‌تنان تغذیه می‌کنند و به‌طور عمودی در کف لجن قرار می‌گیرند

نسل فرزندی filial generation

[ژن‌شناسی] هر یک از نسل‌های پس از نسل والدینی

نعنا خالواش, *Mentha pulegium*, *Pulegium vulgare*

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای نعنا به شکل خوابیده یا خیزان با ساقه‌های متعدد و پوشیده از کرک‌های متراکم و گسترده؛ پهنک برگ‌ها تخم‌مرغی، به طول ۵ تا ۲۰ میلی‌متر و حاشیه صاف یا کم‌وبیش دندانه‌دار است و گل‌آذین آن دارای چرخه‌های کروی و گل‌های غالباً بنفش و به‌ندرت سفید است که با فاصله از یکدیگر و پرشمار در محور برگ‌ها و در طول ساقه قرار گرفته‌اند

مت. . خالواش pennyroyal

نعنا دشتی, *Mentha spicata*, *Mentha viridis*, *Mentha sylvestris* var. *viridis*, spearmint

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای نعنا با ساقه‌های راست و بی‌کرک یا تقریباً بی‌کرک و سبزرنگ و برگ‌های بی‌دُم‌برگ یا دُم‌برگ‌دار کوتاه و بی‌کرک و تخم‌مرغی - مستطیلی یا مستطیلی - سرنیزه‌ای که دندانه‌های نوک‌تیز یا اره‌ای و باریک‌نوک در حاشیه دارد؛ و رگبرگ‌های کم‌وبیش شبکه‌ای و محبوس و گل‌آذین آن سنبله و استوانه‌ای و باریک و فشرده و چرخه‌های گل آن از هم فاصله‌دار و در انتها کم‌فاصله است

نظریه درون‌همزیستی

endosymbiotic theory,
endosymbiont theory

[ژن‌شناسی] نظریه‌ای که براساس آن هوسته‌ای‌های فعلی از الحاق پیش‌هسته‌ای‌ها و یاخته‌های هسته‌داران اولیه منشأ گرفته‌اند

نعنا پونه, *Mentha longifolia*, *Mentha spicata* var. *longifolia*, *Mentha sylvestris*

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای نعنا با ساقه‌های چهارگوش و برگ‌های کرک‌دار، به رنگ سبز نقره‌ای و دندانه‌دار و ظاهر غبارآلود و گل‌های آبی‌رنگ و مجتمع در انتهای شاخه‌ها

مت. . پونه horse mint

نعنا جویباری

Mentha aquatica,
Mentha aquatica var. *persica*,
water mint

[← گیاهان دارویی] گونه‌ای نعنا با ساقه‌های رونده و ایستاده به ارتفاع ۲۰ تا ۹۰ سانتی‌متر و با پهنک تخم‌مرغی - مستطیلی سه‌گوش یا دایره‌ای و گل‌آذین کروی در انتهای ساقه‌ها یا شاخه‌های کوتاه و گل‌های بنفش و ارغوانی

linkage map, نقشه پیوستگی
genetic map,
recombinational map,
segregation map

[ژن‌شناسی] یک نقشه فام‌تنی که نشان‌دهنده جایگاه نسبی ژن‌ها یا قطعات دناست

نقشه پیوستگی حلقوی
circular linkage map

[ژن‌شناسی] نقشه جایگاه ژن‌ها بر روی ژنگان‌های حلقوی

نقشه تکمیل‌سازی
complementation map

[ژن‌شناسی] نمایش طرح‌وار الگوی تکمیل‌سازی مجموعه‌ای از جهش‌یافته‌ها که در یک قطعه کوتاه فام‌تنی قرار دارند

نقشه توالی نشانمند
sequence-tagged site map

[ژن‌شناسی] نقشه فیزیکی ژنگان براساس هم‌ردیف‌سازی توالی‌های نشانمند

STS map /خت. نقشه توان

نقشه توان

← نقشه توالی نشانمند

Mentha x piperita, نعنافللی
Mentha piperita var.
sylvestris, *Mentha nigricans*,
peppermint

[گیاهان دارویی] گونه‌ای نعنا با زمین‌ساقه‌های افقی و خیزان در قاعده و ساقه‌های منشعب و اغلب مایل به قرمز، بی‌کرک یا با کرک‌های کوتاه خارمانند در محل رگیب‌ها، و دارای برگ‌های تخم‌مرغی یا سرنیزه‌ای با غده‌های ترشی بی‌پایک فراوان در سطح زیرین و دندان‌های تیز نامنظم در حاشیه و گرد در قاعده و باریک در نوک؛ گل‌آذین آن در انتهای شاخه‌ها و ساقه‌ها و با سنبله‌ای سرسازان و کوتاه و پهن و چرخه زیرین از هم فاصله‌دار است؛ جام گل آن سفید با لبه‌های صورتی یا یاسمنی و پرچم‌ها کوتاه‌تر از جام گل است

نقش بند raphe

[علوم گیاهی] برآمدگی یا شیار بر روی پوسته دانه که در محل جوش خوردن دانه به بند ناف ایجاد می‌شود

نقشه برشی
restriction map, restriction site map

[ژن‌شناسی] نقشه فیزیکی قطعه‌ای از دنا که محل و فاصله بین جایگاه‌های برشی را نشان می‌دهد

[ژن‌شناسی] نقشه دنا که بر پایه ترتیب
قطعات برشی یا توالی نوکلئوتیدها
تهیه شده است

نقشه چندتکها

← نقشه چندشکلی‌های
تک‌نوکلئوتیدی

نقشه‌نگاری در تراشه

← نقشه‌نگاری درون‌تراشه‌ای

نقشه‌نگاری درون‌تراشه‌ای

in silico mapping

[ژن‌شناسی] نقشه‌نگاری مقایسه‌ای برای
تهیه نقشه ژنگانی یک ژنگان
تعیین توالی نشده، با استفاده از
توالی‌های ژنگانی موجود در
پایگاه‌های اطلاعاتی
مت. نقشه‌نگاری در تراشه

نقشه‌نگاری روجایه

epitope mapping

[پروتگان‌شناسی] فنی برای جایابی
روجایه‌های یک پروتئین

نقشه‌نگاری و رِبست

contig mapping

[ژن‌شناسی] ۱. روشی برای تهیه نقشه
فیزیکی و رِبست ۲. روشی برای تهیه
نقشه فیزیکی ژنگان که در آن ابتدا دنا
را به قطعات همپوشان تقسیم و سپس
آنها را همسانه‌سازی و توالی‌یابی
می‌کنند

مت. و رِبست‌نگاری

نقشه چندشکلی‌های

تک‌نوکلئوتیدی

single nucleotide

polymorphisml map

[ژن‌شناسی] آرایه خطی از جایگاه‌های
چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی در طول یک
دنا خاص

SNP map نقشه چندتکها

نقشه روجایه

epitope map
[پروتگان‌شناسی] نمایش گرافیکی
ساختمان سه‌بعدی روجایه

نقشه فاماب

BAC map,
genome fingerprint map

[ژن‌شناسی] ردیفی منظم از همسانه‌های
فاماب که نقشه فیزیکی ژنگان را
تشکیل می‌دهد

نقشه فامر

yac map
[ژن‌شناسی] ردیفی منظم از همسانه‌های
فامر که نقشه فیزیکی ژنگان را تشکیل
می‌دهد

نقشه فیزیکی

physical map

[< جانورشناسی] رده‌ای از پهن‌کرم‌تباران که نواری‌شکل و فاقد اندام گوارشی که انگل لوله‌گوارشی مهره‌داران هستند و برای چسبیدن به لوله‌گوارش میزبان از کماره (scolex) بادکش‌دار استفاده می‌کنند

نوترکیبی هم‌ساخت

homologous recombination,
HR, legitimate recombination

[ژن‌شناسی] مبادله یا جانشینی ژن در نتیجه چلیپایی شدن یا تبدیل ژن

نوروزک ← مریم‌گلی نوروزک

نوریکت^۱ ← جهش نوریکت

نوریکت^۲ ← برگره نوریکت

نوک ← رأس

نوک‌کند obtuse

[علوم گیاهی] ویژگی حاشیه‌های رأسی یا قاعده‌ای تقریباً راست با زاویه تقاطع بیش از ۹۰ درجه

نوک‌منقار کی mucronulate

[علوم گیاهی] ویژگی زائده رأسی سفت و راستی که نسبت طول و عرض آن مساوی یا کوچک‌تر از یک باشد

نقشه واریسی check point

[ژن‌شناسی] نقطه‌ای بر روی زمین با موقعیت معلوم برای واپایش جابه‌جایی و سرشکنی و موقعیت

نقشه وریبست contig map

[ژن‌شناسی] گنجینه‌ای از وریبستان یا همسانه‌های همپوشان که بازنمود گستره کامل دنا است

نقشه هم‌کنشگان

interactome map

[< پروتگان‌شناسی] توصیف نگاهشتری یک هم‌کنشگان

نمدی tomentose

[علوم گیاهی] ویژگی نوعی کرک‌پوش پوشیده از کرک‌های درهم‌تافته و متراکم

نوار band

[ژن‌شناسی] ۱. باریکه قابل‌مشاهده در طول فام‌تن پس از رنگ‌آمیزی برای مشاهده در زیر ریزبین/ میکروسکوپ ۲. باریکه قابل‌مشاهده در منطقه‌ای از ژل در فرایند الکتروکوجی که نشانگر تجمع قطعات دنا با اندازه معین است ۳. دامنه محدودی از انرژي‌ها که الکترون‌های ظرفیت جسم نیم‌رسانا در آن قرار می‌گیرند

نوارویسان Cestoda

half-inferior **نیمه تحتانی** angiosperm **نهان دانه**
 [علوم گیاهی] ویژگی تخمدانی که گل بنه و [علوم گیاهی] گیاه دانه دار گل داری که تخمک هایش درون تخمدان محصور است
 میانۀ آن متصل اند متـ. گیاه گلدار flowering plant

semifalcate **نیمه داسی** cryptic satellite **نهان ماهواره**
 [علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل داس در گیاهان که در امتداد خط تقارن به دو نیم شده است [ژن شناسی] توالی دینای ماهواره ای که از دینای اصلی با روش مرکزگریزی جدا نمی شود
 متـ. نیمه داسی شکل semifalciform

نیمه داسی شکل ← نیمه داسی **نیم لبه رو**
 semicraspedodromous

hemianatropous, **نیمه واژگون** hemitropous
 [علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که از لحاظ خمیدگی تقریباً حد واسط انواع راست و واژگون است [علوم گیاهی] نوعی رگ بندی شانیه ای که در آن یک شاخه از رگبرگ های دومین نزدیک حاشیه به حاشیه ختم می شود و شاخه دیگر حلقه وار به سمت بالا به رگبرگ دومین بعدی متصل می شود

و

شکل علفی چندساله به ارتفاع ۳۰ تا ۱۲۵ سانتی‌متر و پوشیده از کرک‌های نرم و کوتاه و با ساقه‌های چهارگوش راست و برگ‌های دُم‌برگ‌دار تخم‌مرغی به طول حداکثر ۶ سانتی‌متر و به عرض حداکثر ۳ سانتی‌متر و گاه در سطح زیرین دارای کرک‌های غده‌ای یا غده‌ای ترش‌حی نقطه‌ای و با کاسه گل استکانی و کرک‌دار و لبه زیرین پهن و مسطح و دارای سه دندان کوتاه نوک‌تیز و با گل‌های سفید یا صورتی به طول ۱۳ تا ۱۵ میلی‌متر
مت. بادرنجبویه common balm, balm mint, balm, lemon balm

واروترانهش

retrotransposition

[ژن‌شناسی] فرایند ورود واروترانهش به دناى هدف

وارنگ‌بو *Melissa*

[گیاهان دارویی] سرده‌ای از نعنائیان شامل گیاهان علفی چندساله با ساقه‌های چهارگوش و پوشیده از کرک‌های غده‌دار یا کرک‌های ساده و با برگ‌های بزرگ و دُم‌برگ‌دار و پهنک تخم‌مرغی و دندان‌دار و با گل‌های چرخه‌ای در محور برگ‌های زبرین؛ جام گل از کاسه گل بیرون آمده و دارای لوله‌ای خمیده است و درون لوله بی‌کرک و لبه زیرین جام گل راست و در وسط دارای بریدگی است و لبه زیرین گسترده و دارای سه دندان است که دندان میانی پهن‌تر و قلبی‌شکل است و چهار پرچم دارد

وارنگ‌بوی دارویی

Melissa officinalis

[گیاهان دارویی] گونه‌ای وارنگ‌بو به

[علوم گیاهی] ویژگی نافه‌ای در دو چرخه به‌صورتی که پرچم‌های خارجی آن در مقابل گلبرگ‌ها و پرچم‌های داخلی آن در مقابل کاسبرگ‌ها قرار دارند

oblanceolate, **واژسرنیزه‌ای**
inversely lanceolate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل سرنیزه وارونه در گیاهان که نوک آن در نزدیکی پایه برگ باریک شود

obcordate **واژقلبی**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل قلب در گیاهان که نقطه اتصالش در سمت باریک آن قرار دارد

obpandurate **واژقلیانی**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل قلیان وارونه در گیاهان که قسمت تورفته آن به طرف رأس و پهن‌ترین قسمت آن به طرف پایه است

obpyriform, **واژگلابی‌شکل**
inverted pyriform

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل گلابی وارونه در گیاهان که حاشیه‌های آن از نمای روبه‌رو حول محور تقارن در یک‌سوم پایینی، در جهت افقی تورفتگی داشته باشد

retrotransposon, **واروتراشه**
viral-like retroposon,
viral-like element,
retroviral-like element

[ژن‌شناسی] ترانزپوزون‌های که رنا واسطه انتقال آن است
مت. وارونشه
retroposon

invertasome **واروتن**

[پروتئین‌شناسی] ترکیبی نوکلئوپروتئینی که فرایند وارونگی یک توالی نوکلئیک‌اسیدی را تسهیل می‌کند

وارونشه ← واروتراشه

obovate, **واژتخم‌مرغی**
inversely ovate

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل تخم‌مرغ وارونه در گیاهان که قسمت پهن آن به سمت بالا یا نزدیک به رأس باشد

obdeltoid **واژدلتاوار**

[علوم گیاهی] ویژگی بخش یا اندامی به شکل دلتاوار وارونه در گیاهان که رأس آن به طرف پایین باشد

واژدو حلقه‌پرچمی
obdiplostemonous

حرارت برای فروکافت (catalysis)
ساخت رشته‌های دنا از روی نسخه
اصلی با انجام چرخه‌های تکراری
ساخت دنا استفاده می‌شود

وراثت برون‌فام‌تنی

← وراثت برون‌هسته‌ای

وراثت برون‌هسته‌ای

extranuclear inheritance

[ژن‌شناسی] انتقال صفات به وسیله دنا
موجود در برخی اندامک‌ها مانند
راکیزه‌ها و سبزدیسه‌ها

مت. وراثت برون‌فام‌تنی

extra chromosomal inheritance

وراثت میان‌یاخته‌ای

cytoplasmic inheritance

وراثت مادری

maternal inheritance

وراثت‌پذیری

[ژن‌شناسی] نسبت وراثتی ژن‌شناختی به
وراثتی رخ‌نمودی برای هر صفت

مت. وراثت‌پذیری عمومی

broad heritability,

broad-sense heritability

وراثت‌پذیری خصوصی

narrow heritability,

narrow-sense heritability

[ژن‌شناسی] نسبت وراثتی افزایشی به
وراثتی رخ‌نمودی

anotropous

واژگون

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که خمیدگی
آن در طی تکوین موجب قرار گرفتن
سُفت در مجاورت پایه بند ناف
می‌شود

واژگون - خمش‌گرا

ana-campylotropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که یکی
از رشته‌های آوندی آن خم شده، و
از پایه بند ناف به طرف ناحیه بن
تخمک خورش، که فقط در امتداد سطح
پایین خم شده، کشیده شده است و
پیکره پایه (basal body) ندارد

واژگون - دوسوگرا

ana-amphitropous

[علوم گیاهی] ویژگی تخمکی که یکی از
رشته‌های آوندی آن خم شده و از
پایه بند ناف به طرف ناحیه بن تخمک
خورش، که دارای خم تند در وسط و
در امتداد سطح پایین و بالا است،
کشیده شده است و اغلب یاخته‌های
تمایز یافته پیکره پایه (basal body) آن
در زاویه خمش قرار می‌گیرند

واکنش زنجیره‌ای بسپاراز

polymerase chain reaction,
PCR

[ژن‌شناسی] واکنشی که در آن از
زی‌مایه دنا بسپاراز مقاوم در برابر

وراثت‌پذیری عمومی

← وراثت‌پذیری

همسانه‌سازی‌شده از یک بخش
به‌هم‌پیوسته ژنگان

وراثت کمی

quantitative inheritance

[ژن‌شناسی] رُخ‌نمودهایی که ماهیت آنها
کمی است و فراوانی آنها پیوسته
است، مانند قد انسان

وَرَبستگان

contigs

[ژن‌شناسی] مجموعه‌ای از وَرَبست‌ها
مت. همسانه‌های هم‌پوشان
overlaps, overlapping clones

وراثت مادری

← وراثت برون‌هسته‌ای

وَرَبست‌نگاری

← نقشه‌نگاری وَرَبست

وراثت میان‌یاخته‌ای

← وراثت برون‌هسته‌ای

ورمرکز میان

← فام‌تن و رمرکز میان

وَرَبست

contig

[ژن‌شناسی] هر یک از قطعات دِنای

ویروس‌دروایان virioplankton

[جانورشناسی] ویروس‌هایی که زندگی
دروایی دارند

ه

imbricate

همپوش

[علوم گیاهی] ویژگی برگ‌ها یا ساختارهای دیگری که با یکدیگر هم‌پوشانی دارند

capsule

هاگلان

[علوم گیاهی] جزء تولیدکنندهٔ هاگ در هاگ‌رست‌های جگرواش‌ها و شاخ‌واش‌ها و خزه‌تباران

coupling phase, **همپیوستگی**
coupling

[ژن‌شناسی] وضعیتی که در آن دو دگرهٔ بارز و نهفتهٔ دو ژن متفاوت به هم پیوسته هستند

متـ. آرایش سیس، آرایش ورسو

cis configuration

آرایش همپیوستگی

coupling configuration

palindrome

هامال

[ژن‌شناسی] یک توالی از قطعه‌ای از دِنای دورشته‌ای که خوانش آن از دو جهت متقابل یکسان باشد

متـ. توالی هامال

palindrome sequence

هدفگیری ژن gene targeting

[ژن‌شناسی] هریک از روش‌های تغییر توالی نوکلئوتیدی یک ژن یا ژن‌های خاص به صورت درون‌زیوه‌ای

annealing,

DNA annealing

همتابی

[ژن‌شناسی] جفت شدن دو تک‌زنجیرهٔ دِنای و رِنای در دمای مناسب

هزارپاویسان

← دو جفت‌پاویسان

هم جوش connate

[علوم گیاهی] ویژگی الحاقی که در آن قطعات همسان گیاه کاملاً به یکدیگر متصل‌اند و به‌سادگی از هم جدا نمی‌شوند

همتا فتگان complexome

[پروتئین‌شناسی] شمار کل ساختارهای عملکردی متشکل از همتا فت‌های پروتئینی در یک سامانه زیستی

همتا فتگان‌شناسی

complexomics

[پروتئین‌شناسی] دانش و فنون شناسایی اجزای همتا فت‌های پروتئینی و فراوانی نسبی و تغییرات آنها در طی فرایندهای مولکولی

هم جوشی میان‌پاری

centric fusion,
centromeric fusion,
whole arm fusion

[ژن‌شناسی] نوعی ابیراهی فام‌تنی به‌صورت به‌هم‌پیوستن بازوهای بلند در فام‌تن کرانه‌میان در ناحیه میان‌پار

مت. ترانسپاری روبرتسونی

Robertsonian translocation

هم‌تبار ویسان Symphyla

[جانورشناسی] رده‌ای از بیورپاوندان که در خاک زندگی می‌کنند و شبیه به صدپاویسان هستند، اما بدنی کوچک‌تر و شفاف دارند؛ این جانوران می‌توانند به‌سرعت جابه‌جا شوند و از سوراخ‌های درون خاک عبور کنند؛ نوزاد آنها شش جفت پا دارد، ولی در هر مرحله پوست‌اندازی یک جفت پا به آنها افزوده می‌شود به‌طوری‌که در مرحله بلوغ دوازده جفت پا دارند؛ این جانوران فاقد چشم هستند و شاخک‌های بلندی دارند که نقش حسگر را ایفا می‌کند

هم‌خط collinear

[ژن‌شناسی] خصوصیتی در رمز ژنی که نشان‌دهنده ترتیب رمزهاست

هم‌خطی collinearity

[ژن‌شناسی] رابطه خطی بین توالی دناهی یک ژن و توالی آمینواسیدها در زنجیره پلی‌پپتیدی‌ای که از روی آن ژن ساخته شده است

هم‌ردیف‌سازی alignment, sequence alignment

[ژن‌شناسی] هم‌ردیف کردن دو یا چند توالی از رشته‌های نوکلئیک‌اسید یا آمینواسید برای یافتن توالی‌های مشابه

هم‌ترارسانی cotransduction

[ژن‌شناسی] ترارسانی هم‌زمان دو یا چند ژن

رویشی یا بکرزایی ۳. نسخه‌ای از یک توالی دِنّا، مانند ژن، که از طریق مهندسی ژن ساختی ایجاد می‌شود

همسانه‌ای
clonal
[ژن‌شناسی] زادآوری غیرجنسی گروهی از افراد با ژن‌نمود یکسان

همسانه‌سازی
cloning
[پروتگان، ژن] زادآوری غیرجنسی گروهی از افراد با ژن‌نمود یکسان

همسانه‌سازی تصادفی
← همسانه‌سازی شلیکی

همسانه‌سازی درون‌تراشه‌ای
in silico cloning,
cloning *in silico*

[ژن‌شناسی] تعیین و شناسایی توالی کامل یا قسمتی از ژن در رایانه براساس اطلاعات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی
مت. . همسانه‌سازی مجازی

virtual cloning

همسانه‌سازی شده
cloned
[پروتگان، ژن] ویژگی آنچه تحت فرایند همسانه‌سازی قرار گرفته باشد
مت. . همسانیده

همرشتگی
synteny
[ژن‌شناسی] وضعیتی که در آن ژن‌ها بر روی یک فام‌تن قرار دارند

همرشته
syntenic
[ژن‌شناسی] مربوط به هم‌رشتگی

هم‌زنجیره‌ای شدن
concatenate
[ژن‌شناسی] تشکیل یک زنجیره در پی پیوند سربه‌سر قطعات نوکلئیک‌اسید

هم‌زنجیره‌پار
concatemer
[ژن‌شناسی] دو یا چند توالی یکسان دِنّا که به دنبال یکدیگر در یک جهت در طول یک فام‌تن به هم متصل‌اند

هم‌زیم
isozyme, isoenzyme
[پروتگان‌شناسی] هر یک از اشکال گوناگون یک زی‌مایه که واکنش یکسانی برمی‌انگیزند، اما توالی ژنی و خصوصیات فیزیکی - شیمیایی متفاوت دارند

همسانه
clone
[پروتگان، ژن] ۱. مجموعه‌ای از مولکول‌ها و یاخته‌ها و موجودات همسان که از نیای واحد سرچشمه گرفته باشند ۲. زادگان یک فرد در نتیجه تکثیر

همیشه‌سبز evergreen

[علوم گیاهی] ویژگی بخشی از گیاه که دوام آن دو فصل یا بیش از آن است

هوقوس‌رو eucamptodromous

[علوم گیاهی] نوعی رگ‌بندی شانه‌ای که رگبرگ‌های دومین در نزدیکی حاشیه برگ به سمت بالا خم می‌شوند، اما به‌طور مستقیم به رگبرگ‌های دومین مجاور وصل می‌شوند

هولاد euploid

[ژن‌شناسی] ۱. اندامگان یا یاخته‌ای چندلاد که تعداد فام‌تن‌های آن مضرب صحیحی از عدد پایه فام‌تن‌های گونه مربوط باشد ۲. ویژگی اندامگان یا یاخته‌ای چندلاد که تعداد فام‌تن‌های آن مضرب صحیحی از عدد پایه فام‌تن‌های گونه مربوط باشد

هولادی euploidy

[ژن‌شناسی] حالتی که در آن تعداد فام‌تن‌های یاخته یا اندامگان مضرب صحیحی از عدد پایه فام‌تنی گونه مربوط باشد

همسازسازی شلیکی

shotgun cloning,
shotgun experiment

[ژن‌شناسی] روشی برای ساخت یک گنجینه ژنگانی که در آن دینای ژنگانی به‌صورت تصادفی به قطعات کوچک‌تر تبدیل می‌شود و در یک ناقل مناسب همساز می‌شود

مت. همسازسازی تصادفی
random cloning

همسازسازی مجازی

← همسازسازی در تراشه

همسازسازی مکان‌محور

positional cloning,
map-based cloning,
map-assisted cloning, MAC

[ژن‌شناسی] همسازسازی یک ژن براساس موقعیت آن در ژنگان
مت. ژن‌شناسی معکوس
reverse genetics

همسازهای هم‌پوشان

← وَرَبستگان

همسانیده

← همسازسازی‌شده

ی

[علوم گیاهی] ویژگی گیاه یک یا چندساله‌ای که یک بار گل و میوه می‌دهد و سپس می‌خشکد

monadelphous **یک‌دسته‌ای**

[علوم گیاهی] ویژگی گلی با یک دسته پرچم که میله‌هایشان به هم جوش خورده‌اند

ionome **یونگان**

[← پروتگان‌شناسی] مجموعه یون‌های عناصر شیمیایی موجود در یک سامانه زیستی

ionomics **یونگان‌شناسی**

[← پروتگان‌شناسی] مجموعه فنون مربوط به مطالعه یونگان

cytometer, cell counter **یاخته‌سنج**

[← پروتگان‌شناسی] ابزاری برای سنجش یاخته‌ها
مـ. . یاخته‌شمار

cytometry **یاخته‌سنجی**

[← پروتگان‌شناسی] شمارش یا سنجش یاخته‌های معلق در فاز مایع
مـ. . یاخته‌شمار

یاخته‌شمار ← یاخته‌سنج

یاخته‌شماری ← یاخته‌سنجی

monocarpic **یک‌بارثمر**

A Collection of Biology Terms

2

**Proteomics, Genetics and Biotechnology,
Plant Sciences, Zoology, Medicinal Plants**

**extracted from
dictionary of approved
terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

2012-2017

Terminology Department

فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی

A

abaxial نامحورسو [علوم گیاهی]

abortive transduction

ترارسانی ناکامل [ژن‌شناسی]

syn. abortive transformation

abortive transformation

→ abortive transduction

Abraham's balm

→ *Vitex agnus-castus*

abzyme پادتن‌زیم [پروتگان‌شناسی]

acacia gum → gum arabic

Acanthocephala

خارسر‌تباران [جانورشناسی]

accrescent فزون‌رشد [علوم گیاهی]

acentric بی‌میان [ژن‌شناسی]

acentric chromosome

فام‌تن بی‌میان [ژن‌شناسی]

syn. acentric fragment

acentric fragment

→ acentric chromosome

Acephala بی‌سر ویسان [جانورشناسی]

achlamydeous بی‌گل‌پوش [علوم گیاهی]

acicular سوزنی [علوم گیاهی]

syn. needle-shaped

Acoelomorpha

بی‌کاور یخت‌تباران [جانورشناسی]

acrocaulis بالاساقه‌ای [علوم گیاهی]

acrocentric کرانه‌میان [ژن‌شناسی]

acrocentric chromosome

فام‌تن کرانه‌میان [ژن‌شناسی]

acrocidal capsule

پوشینه‌رأس شکاف [علوم گیاهی]

acrodromous رأس‌رو [علوم گیاهی]

actinodromous شعاعی‌رو [علوم گیاهی]

syn. ternate venation,

palmate venation

actinomorph چندتقارنی [علوم گیاهی]

Actinozoa → Anthozoa

aculeate تیغ‌دار [علوم گیاهی]

syn. prickly

aculeolate [تیغک‌دار [علوم گیاهی]

acylated tRNA

→ charged transfer RNA

adaxial [محورسو [علوم گیاهی]

additive effect

→ additive gene effect

additive gene effect

[اثر ژن‌های افزایشی [ژن‌شناسی]

syn. additive effect

additive genes

[ژن‌های افزایشی [ژن‌شناسی]

adnate [دگرجوش [علوم گیاهی]

AE → affinity electrophoresis

affbody [تمایل‌تن [پروتگان‌شناسی]

affinity biosensor

[زی‌حسگر تمایلی [پروتگان‌شناسی]

syn. bioaffinity sensor

affinity capture electrophoresis

[الکتروکوچ گیرش تمایلی [پروتگان‌شناسی]

affinity chromatography

[سوانگاری تمایلی [پروتگان‌شناسی]

affinity coelectrophoresis

[الکتروهم‌کوچی تمایلی [پروتگان‌شناسی]

affinity electrophoresis

[الکتروکوچ تمایلی [پروتگان‌شناسی]

abbr. AE

α helix → alphahelix

ajwain/ajowan

→ *Trachyspermum copticum*

alignment [هم‌ردیف‌سازی [ژن‌شناسی]

syn. sequence alignment

allelic association

→ linkage disequilibrium

allelic complementation

[تکمیل‌سازی دگرهای [ژن‌شناسی]

allelic exclusion

[برکناری دگرهای [ژن‌شناسی]

allelozyme → allozyme

allotetraploid [دگرچارلاد [ژن‌شناسی]

allozygote [دگرزاگ [ژن‌شناسی]

allozyme [دگرزیم [پروتگان‌شناسی]

syn. allelozyme

Aloe [صبر [گیاهان دارویی]

Aloe barbadensis → *Aloe vera*

Aloe vera [صبر حقیقی [گیاهان دارویی]

syn. *Aloe vulgaris*,

Aloe barbadensis

Aloe vulgaris → *Aloe vera*

alphahelix [مارپیچ آلفا [پروتگان‌شناسی]

syn. α helix

alternate [متناوب [علوم گیاهی]

alternipetalous

[میان‌گلبرگی [علوم گیاهی]

alternisepalous

[میان‌کاسبرگی [علوم گیاهی]

Amblypygi → Arachnida

ambulacral groove

[پاجاشیار [جانورشناسی]

ambulacrum [پاجا | جانورشناسی]

ament → catkin

amino acid sequence

توالی آمینواسیدی [پروتگان‌شناسی]

amino acylated tRNA

→ charged transfer RNA

Ammi copticum

→ *Trachyspermum copticum*

amorph¹ [آریخت¹ | ژن‌شناسی]

syn. amorphic

amorph² [آریخت² | ژن‌شناسی]

amorphic → amorph¹

amorphic allele

دیگرۀ آریخت [ژن‌شناسی]

amorphic mutation

جهش آریخت [ژن‌شناسی]

amphidiploid¹ [دوجوردولاد¹ | ژن‌شناسی]

amphidiploid² [دوجوردولاد² | ژن‌شناسی]

amphiploidy [دوجورلادی | ژن‌شناسی]

amphidiploidy

دوجوردولادی [ژن‌شناسی]

amphiploid¹ [دوجورلاد¹ | ژن‌شناسی]

amphiploid² [دوجورلاد² | ژن‌شناسی]

amphitropous [دوسوگرا | علوم گیاهی]

amplexicaule [ساقه‌برگیر | علوم گیاهی]

amplicon [افزونه | ژن‌شناسی]

Amygdalus [بادام | گیاهان دارویی]

Amygdalus communis

بادام رسمی [گیاهان دارویی]

ana-amphitropous

[واژگون - دوسوگرا | علوم گیاهی]

ana-campylotropous

[واژگون - خمش‌گرا | علوم گیاهی]

anatropous

[واژگون | علوم گیاهی]

anchor protein

abbr. AP [پروتئین لنگری | پروتگان‌شناسی]

aneuploid

[ناهوлад | ژن‌شناسی]

aneuploidy

[ناهولادی | ژن‌شناسی]

angiosperm

[نهان‌دانه | علوم گیاهی]

Animalia

[جانوران | جانورشناسی]

anise

[بادیان رومی¹ | گیاهان دارویی]

anise oil

[روغن بادیان رومی | گیاهان دارویی]

syn. oil of anise

anisomeric

[ناجورپار | علوم گیاهی]

annealing

[همتابی | ژن‌شناسی]

syn. DNA annealing

Annelida

[حلقوی‌تباران | جانورشناسی]

annotation

→ genome annotation

Anopla

[پس‌کام‌ویسان | جانورشناسی]

Anthozoa

[گل‌زیه‌ویسان | جانورشناسی]

syn. Actinozoa

antibody engineering

[مهندسی پادتن | پروتگان‌شناسی]

antibody enzyme

[زی‌مایۀ پادتنی]

[آنزیم پادتنی | پروتگان‌شناسی]

antibody microarray

[ریزآرایۀ پادتنی | پروتگان‌شناسی]

- anticipation** [پیش‌بروزی] [ژن‌شناسی]
syn. genetic anticipation
- antienzyme** ، پادزی‌مایه،
 پادآنزیم [پروتگان‌شناسی]
- antigen array**
 آرایهٔ پادگنی [پروتگان‌شناسی]
- antigenic determinant**
 تعیین‌کنندهٔ پادگنی [پروتگان‌شناسی]
- antigen microarray**
 ریزآرایهٔ پادگنی [پروتگان‌شناسی]
- antimorph¹** [پادریخت¹] [ژن‌شناسی]
syn. antimorphic
- antimorph²** [پادریخت²] [ژن‌شناسی]
- antimorphic** → **antimorph¹**
- antimorphic allele**
 دگرهٔ پادریخت [ژن‌شناسی]
- antimorphic mutation**
 جهش پادریخت [ژن‌شناسی]
- anti-mutator** [جهش‌کاه] [ژن‌شناسی]
- antimutator gene**
 ژن جهش‌کاه [ژن‌شناسی]
- antipetalous/antepetalous**
 مقابل‌گلبرگی [علوم گیاهی]
- antisense gene** [ژن پادمعنا] [ژن‌شناسی]
- antisepalous/antesepalous**
 مقابل‌کاسبرگی [علوم گیاهی]
- AP** → anchor protein
- apetalous** [بی‌گلبرگ] [علوم گیاهی]
- apex** [رأس] [علوم گیاهی]
syn. point
- apical¹** [رأسی¹] [علوم گیاهی]
- apical²** [رأسی²] [علوم گیاهی]
- apical³** → terminal style
- apical-axile** [محوری‌رأسی] [علوم گیاهی]
- apocarpous** [جدابرچه] [علوم گیاهی]
- apoenzyme** [روت‌زی‌مایه،
 روت‌آنزیم] [پروتگان‌شناسی]
- apopetalous** [جداگلبرگ] [علوم گیاهی]
syn. polypetalous
- apoprotein** [روت‌پروتئین] [پروتگان‌شناسی]
- aposepalous** [جداکاسبرگ] [علوم گیاهی]
syn. polysepalous
- apostemonous** [جداپرچم] [علوم گیاهی]
- apotepalous** [جداگلپار] [علوم گیاهی]
- Arachnida** [عنکبوت‌ویسان] [جانورشناسی]
syn. Amblypygi, Palpigradi,
Uropygi
- arachnoid** [تار‌عنکبوتی] [علوم گیاهی]
syn. arachnose
- arachnose** → arachnoid
- areole¹** [خاردکمه] [علوم گیاهی]
- areole²** [لانک] [علوم گیاهی]
- Aristotle's lantern**
 فانوس [ارسطو] [جانورشناسی]
- arrangement** [آرایش] [علوم گیاهی]
- arrow-shaped** → sagittiform
- ARS** → autonomously
 replicating sequence
- Arthropoda** [بندپایان] [جانورشناسی]

asepalous بی‌کاسبرگ [علوم گیاهی]
asymmetric نامتقارن [علوم گیاهی]
attenuate باریک‌شده [علوم گیاهی]
attenuation کاهش [ژن‌شناسی]
attenuator کاهش [ژن‌شناسی]
auriculate گوشک‌دار [علوم گیاهی]
autoantibody خودپادتن [پروتگان‌شناسی]
autoantigen خودپادگن [پروتگان‌شناسی]
autoinhibition
 خودبازداری [پروتگان‌شناسی]
automodification
 خوداصلاحی [پروتگان‌شناسی]
autonomously replicating sequence
 توالی هم‌تاساز خودگردان [ژن‌شناسی]
abbr. ARS
autoploid → **autopolyloid**¹
autopolyloid¹ خودچندلاد¹ [ژن‌شناسی]
syn. autoploid
autopolyloid² خودچندلاد² [ژن‌شناسی]
autopolyploidy
 خودچندلادی [ژن‌شناسی، علوم گیاهی]
autoprocessing
 خودفراوری [پروتگان‌شناسی]
autozygote خودزاگ [ژن‌شناسی]
awl shape → **subuliform**
axile محوری [علوم گیاهی]
axillary¹ جانبی¹ [علوم گیاهی]
axillary² جانبی² [علوم گیاهی]
syn. lateral

B

BAC فاماب [ژن‌شناسی]
BAC map نقشه فاماب [ژن‌شناسی]
syn. genome fingerprint map
BACmid → **bacterial artificial chromosome**
bacterial artificial chromosome
 فام‌تن‌واره باکتریایی [ژن‌شناسی]
syn. bacterial artificial chromosome-based plasmid, BACmid
bacterial artificial chromosome-based plasmid → **bacterial artificial chromosome**
bacterioplankton
 باکتری‌دروایان [جانورشناسی]
balanced lethals
 کُشنده‌های متعادل [ژن‌شناسی]
syn. balanced lethal system
balanced lethal system
 → **balanced lethals**
balanced polymorphism
 چندشکلی متوازن [ژن‌شناسی]
balm → **common balm**
balm mint → **common balm**
band نوار [ژن‌شناسی]
band compression
 درهم‌رفتگی نوار [ژن‌شناسی]

barbate → bearded

barbed [خارهای [علوم گیاهی]

syn. barbellate

barbellate → barbed

basal¹ [قاعده‌ای^۱ [علوم گیاهی]

syn. radical

basal² [قاعده‌ای^۲ [علوم گیاهی]

base pair [جفت‌باز [ژن‌شناسی]

base-pairing [جفت‌شدن باز [ژن‌شناسی]

base-pairing rule

[قانون جفت‌شدن باز [ژن‌شناسی]

base-pairing substitution

[جانشینی جفت‌باز [ژن‌شناسی]

basical capsule

[پوشینهٔ بُن‌شکاف [علوم گیاهی]

basifixed [پایه‌چسب [علوم گیاهی]

β barrel → beta barrel

β bend → beta turn

β conformation

→ beta conformation

beaked → rostrate

bearded [ریش‌دار [علوم گیاهی]

syn. barbate

benthic fish [ماهی کف‌زی [جانورشناسی]

benthos [کف‌زی [جانورشناسی]

beta barrel [بشکهٔ بتا [پروتگان‌شناسی]

syn. β barrel

beta bend → beta turn

beta conformation

[صورت‌بندی بتا [پروتگان‌شناسی]

syn. β conformation

beta sheet [صفحهٔ بتا [پروتگان‌شناسی]

syn. β sheet, β plitted sheet

beta strand [رشتهٔ بتا [پروتگان‌شناسی]

syn. β strand

beta turn [پیچ بتا [پروتگان‌شناسی]

syn. β turn, beta bend, β bend

bilateral → irregular

bilateral body symmetry

→ bilateral symmetry

bilaterally symmetrical

→ *zygomorphic*

bilateral symmetry

[تقارن دوسویه [جانورشناسی]

syn. bilateral body symmetry

bimerous [دوپار [علوم گیاهی]

bioaffinity sensor

→ affinity biosensor

biofarming

→ molecular farming

biological array

[آرایهٔ زیستی [پروتگان‌شناسی]

biovular twins

→ dizygotic twins

biradial [دوتقارنی [علوم گیاهی]

biserrate [دوارهای [علوم گیاهی]

syn. doubly serrate

Bivalvia [دوکفه‌ویسان | جانورشناسی]

black nightshade

[تاجریزی گیاهان دارویی]

bladdery → vesiculate

blade

[پهنک | علوم گیاهی]

syn. lamina

blocked reading frame

[چارچوب خوانش بسته،

خوانه بسته | ژن‌شناسی]

syn. closed reading frame

blond plantain [اسپرزه گیاهان دارویی]

syn. ispaghula

blot

[لکه‌برگ | ژن‌شناسی]

blotting

[لکه‌گذاری | پروتگان، ژن]

syn. blot transfer

blot transfer → blotting

blubber

[چربی لایه | جانورشناسی]

blue gum → *Eucalyptus globulus*

blunt end

[سر صاف | ژن‌شناسی]

syn. butt end

blunt ended DNA

[دناى سرصاف | ژن‌شناسی]

blunt ending

→ blunt-end ligation

blunt-end ligation

[پیوند سرصاف | ژن‌شناسی]

syn. blunt ligation, blunt ending

blunt ligation

→ blunt-end ligation

boring sponge

[اسفنج حَقَّار | جانورشناسی]

bostryx → helicoid cyme

β plitted sheet → beta sheet

Brachiopoda [بازوپاتباران | جانورشناسی]

Branchiopoda

[آبشش‌پاویسان | جانورشناسی]

bristle

[زبرکک | علوم گیاهی]

bristly → setose

broad heritability

[وراثت‌پذیری عمومی | ژن‌شناسی]

syn. broad-sense heritability

broadleaf plantain

→ *Plantago major*

broadly oblong

[مستطیلی پهن | علوم گیاهی]

broad-sense heritability

→ broad heritability

Brochidodromous

[حلقه‌ای‌رو | علوم گیاهی]

β sheet → beta sheet

β strand → beta strand

β turn → beta turn

bullate

[تاول‌دار | علوم گیاهی]

butt end → blunt end

byssal thread [ابریشم آبی | جانورشناسی]

syn. byssus thread

byssus thread → byssal thread

C

caducous [زودریز | علوم گیاهی]

calamint → *Calamintha*

Calamintha [زیبانه‌ا | گیاهان دارویی]

syn. *calamint*

Calamintha officinalis

[زیبانه‌ای دارویی | گیاهان دارویی]

syn. *Melissa calamintha*,

Satureja calamintha

Calcarea [آهک‌ویسان | جانورشناسی]

syn. *Calcispongea*

Calcispongea → *Calcarea*

calyptra [سرپوش | علوم گیاهی]

calyptrate [سرپوش‌دار | علوم گیاهی]

camphor [کافور | گیاهان دارویی]

camphor essential oil

→ oil of camphor

camptodromous [قوسی‌رو | علوم گیاهی]

campylodromous

[خمیده‌رو | علوم گیاهی]

campylotropous [خمش‌گرا | علوم گیاهی]

canaliculate [مجردار | علوم گیاهی]

canescent [سفیدخاکستری | علوم گیاهی]

capillary blotting

[لکه‌گذاری مویینه‌ای | پروتگان، ژن]

capillary electrophoresis

[الکتروکوچ مویینه‌ای | پروتگان‌شناسی]

capitate [کپه‌ای | علوم گیاهی]

capitulum [کپه | علوم گیاهی]

syn. head

capsule [هاگلان | علوم گیاهی]

carapace [سرسینه‌پوش | جانورشناسی]

Carum copticum

→ *Trachyspermum copticum*

castorbean → *Ricinus communis*

castor oil [روغن کرچک | گیاهان دارویی]

castor oil plant

→ *Ricinus communis*

catabolite repression

[فرونشانی فروگشته‌ای | ژن‌شناسی]

catalytic monoclonal antibody

[پادتن تک‌دودمان فروکافتی | پروتگان‌شناسی]

syn. *catmab*

catenane [زنجیرک | ژن‌شناسی]

catkin [دُم‌گره‌ای | علوم گیاهی]

syn. *ament*

catmab → catalytic monoclonal antibody

cauliflorous [گل‌ساقه‌ای | علوم گیاهی]

cauline [ساقه‌ای | علوم گیاهی]

cell array → cell chip

cell-based microarray

→ cell chip

cell chip/cellular chip

[تراشهٔ یاخته‌ای | پروتگان‌شناسی]

syn. *cell(ular) biochip*,

cell(ular) microarray,

cell-based microarray,

live cell microarray,

living microarray,

living chip, cell array

cell counter → cytometer

cell cycle [چرخهٔ یاخته‌ای (ژن‌شناسی)]

cell-free extract

[شیرهٔ بی‌یاخته (ژن‌شناسی)]

cell-free protein synthesis

→ in vitro translation

cell-free transcription

→ in vitro transcription

cell-free translation

→ in vitro translation

cell microarray → cell chip

cellular biochip → cell chip

cellular chip → cell chip

cellular microarray → cell chip

cellular proteome

[پروتئوم‌شناسی]

centipedes [صدپاویسان (جانورشناسی)]

central [مرکزی (علوم گیاهی)]

central dogma [باور بنیادی (ژن‌شناسی)]

centric fusion

[هم‌جوشی میان‌پاری (ژن‌شناسی)]

syn. centromeric fusion,

whole arm fusion

centromere [میان‌پار (ژن‌شناسی)]

centromere interference

[تداخل میان‌پاری (ژن‌شناسی)]

centromeric fusion

→ centric fusion

Cephalocarida

[سر‌میگوویسان (جانورشناسی)]

Cephalopoda [سرپاویسان (جانورشناسی)]

cephalothorax [سر‌سینه (جانورشناسی)]

Cestoda [نوارویسان (جانورشناسی)]

Chaetognatha

[تار‌فک‌تباران (جانورشناسی)]

chaffy → paleaceous

chain termination method

[روش پایان‌نش زنجیری (ژن‌شناسی)]

chalaza [بُن تخمک (علوم گیاهی)]

charged transfer RNA

[رِنای ناقل باردار (ژن‌شناسی)]

syn. acylated tRNA,

amino acylated tRNA

charged tRNA [رِنان باردار (ژن‌شناسی)]

chaste tree → *Vitex agnus-castus*

check point [نقطهٔ وارسی (ژن‌شناسی)]

Chelicerata [گیره‌وندان (جانورشناسی)]

chemical proteomics

[پروتئوم‌شناسی شیمیایی (پروتئوم‌شناسی)]

Chilopoda [لب‌پاویسان (جانورشناسی)]

chimeric protein

[پروتئین آمیژه‌ای (پروتئوم‌شناسی)]

CHIP/ChIP → chromatin

immunoprecipitation

chlamydeous [گل‌پوش‌دار (علوم گیاهی)]

Chlorophyte [جلبک سبز (جانورشناسی)]

syn. green alga

Christ's Thorn Jujube

→ *Ziziphus spina-christi*

chromatin immunoprecipitation

ایمنی رسویش فامینه [ژنشناسی]

abbr. CHIP

chromatin modification

دگرش فامینه [ژنشناسی]

chromatin remodeling

بازآرایی فامینه [ژنشناسی]

ciliate

مژدهار [علوم گیاهی]

ciliolate

مژکدار [علوم گیاهی]

cinnannus → scorpioid cyme

circular linkage map

نقشه پیوستگی حلقوی [ژنشناسی]

circumscissile capsule

پوشینه پیراشکاف [علوم گیاهی]

cis configuration، آرایش سیس،

آرایش ورسو [ژنشناسی]

clary sage

مرموک گیاهان دارویی]

clavate

گرزی [علوم گیاهی]

cleavage شکافتگی، تسهیم [ژنشناسی]

syn. segmentation

clinical peptidomics

پپتیدگان‌شناسی بالینی [پروتگان‌شناسی]

cloaca

پارگین [جانورشناسی]

clock protein

پروتئین زمان‌مند [پروتگان‌شناسی]

clonal

همسانه‌ای [ژنشناسی]

clone

همسانه [پروتگان، ژن]

cloned

همسانه‌سازی‌شده،

همسانیده [پروتگان، ژن]

cloning [پروتگان، ژن] همسانه‌سازی

cloning in silico

→ *in silico* cloning

closed reading frame

→ blocked reading frame

clove oil → oil of clove

Cnidaria [جانورشناسی] گزنده‌تباران

coefficient of coincidence

ضریب هم‌رخدای [ژنشناسی]

coefficient of inbreeding

→ inbreeding coefficient

coelectrophoresis

الکتروهم‌کوچی [پروتگان‌شناسی]

cognate transfer RNA

رِنا‌ی ناقل هم‌شناسا [ژنشناسی]

cognate tRNA

رِنان هم‌شناسا [ژنشناسی]

coherent

پیوسته [علوم گیاهی]

cohesion

چسبندگی [علوم گیاهی]

cohesive

چسبنده [علوم گیاهی]

cohesive end → sticky end

cohesive terminus

→ sticky terminus

cold-shock protein

پروتئین سرماشووک [پروتگان‌شناسی]

collinear/colinear هم‌خط [ژنشناسی]

collinearity/colinearity

هم‌خطی [ژنشناسی]

columella

ستونک [علوم گیاهی]

common balm

بادرنجبویه [گیاهان دارویی]

syn. balm mint, balm,

lemon balm

common sage ^۲ [گیاهان دارویی] مریم‌گلی**comose** [منگوله‌دار [علوم گیاهی]]**comparative proteomics**

پروتئومیکان‌شناسی مقایسه‌ای [پروتئومیکان‌شناسی]

syn. differential proteomics**compatible end**

→ compatible terminus

compatible terminus

پایانهٔ جورشونده [ژن‌شناسی]

syn. compatible end**complementation**

تکمیل‌سازی [ژن‌شناسی]

complementation group

گروه تکمیل‌سازی [ژن‌شناسی]

complementation map

نقشهٔ تکمیل‌سازی [ژن‌شناسی]

complete transduction

ترارسانی کامل [ژن‌شناسی]

complexome [همتافتگان [پروتئومیکان‌شناسی]]**complexomics**

همتافتگان‌شناسی [پروتئومیکان‌شناسی]

concatemer [هم‌زنجیره‌پار [ژن‌شناسی]]**concatenate**

هم‌زنجیره‌ای شدن [ژن‌شناسی]

connate [هم‌جوش [علوم گیاهی]]**constitutive activity**

→ constitutive expression

constitutive expression

بیان نهادی [ژن‌شناسی]

syn. constitutive activity,

constitutive gene

expression

constitutive gene

ژن نهادی [ژن‌شناسی]

constitutive gene expression

→ constitutive expression

contig [وَرِیست [ژن‌شناسی]]**contig map** [نقشهٔ وَرِیست [ژن‌شناسی]]**contig mapping** [نقشه‌نگاری وَرِیست،

وَرِیست‌نگاری [ژن‌شناسی]]

contigs [وَرِیستگان [ژن‌شناسی]]**contiguous** [مماس [علوم گیاهی]]**cordate** [قلبی [علوم گیاهی]]*syn.* heart-shaped**corrugate** [چین‌دار^۱ [علوم گیاهی]]**corymb** [دیپیم [علوم گیاهی]]**corymbose** [دیپیمی [علوم گیاهی]]**costa** → midrib**costate** → ribbed**cotransduction**

هم‌ترارسانی [ژن‌شناسی]

coupling → coupling phase**coupling configuration**

آرایش هم‌پیوستگی [ژن‌شناسی]

coupling phase

هم‌پیوستگی [ژن‌شناسی]

syn. coupling

craspedodromous [لبه‌رو [علوم گیاهی]

syn. simplicidromous

crenate [کنگره‌ای [علوم گیاهی]**crenulate** [ریزکنگره‌ای [علوم گیاهی]**crude plant extract**

عصارهٔ خام گیاهی [گیاهان دارویی]

Crustacea

سخت‌پوست‌وندان [جانورشناسی]

cryptic satellite

نهان‌ماهواره [ژن‌شناسی]

Ctenophora

شانه‌دارتباران [جانورشناسی]

Cubozoa [تاس‌زیوه‌ویسان [جانورشناسی]**cuneate** [کُوه‌ای [علوم گیاهی]**curly mallee** → *Eucalyptus gillii***C value** [ارزش سی،

ارزش ثابت [ژن‌شناسی]

C value paradox

ناسازنمای ارزش سی،

ناسازنمای ارزش ثابت [ژن‌شناسی]

cyathium [پنگان [علوم گیاهی]**Cycliophora**

دایره‌دارتباران [جانورشناسی]

cyme [گرزن [علوم گیاهی]**cymose** [گرزنی [علوم گیاهی]**cymule** [گرزنک [علوم گیاهی]**cytometer** [یاخته‌سنج،

یاخته‌شمار [پروتگان‌شناسی]

syn. cell counter

cytometry [یاخته‌سنجی،

یاخته‌شماری [پروتگان‌شناسی]

cytoplasmic inheritance

وراثت میان‌یاخته‌ای [ژن‌شناسی]

D**dbSTS** [دادگان توان [ژن‌شناسی]**deadnettle/dead nettle**→ *Lamium***decoction** [جوشانده [گیاهان دارویی]**decoder protein**

پروتئین رمزگشا [پروتگان‌شناسی]

decurrent [پایین‌رو [علوم گیاهی]**decussate** [متقابل ضربدری [علوم گیاهی]**deeply ovoid**

تخم‌مرغی کشیده [علوم گیاهی]

deep-sea fish

ماهی ژرف‌آبی [جانورشناسی]

degenerate code [رمز هرز [ژن‌شناسی]**degenerate primer**

آغازگر هرز [ژن‌شناسی]

degradome [تخریبگان [پروتگان‌شناسی]**degradomics**

تخریبگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]

dehydrated castor oil

روغن کرچک آب‌زدوده [گیاهان دارویی]

- deltoid** [علم گیاهی] دلتاوار
syn. triangular
- Demospongea** → **Demospongiae**
- Demospongiae**
 بس اسفنج و یسان [جانورشناسی]
syn. Demospongea
- denatured DNA**
 دِنای و اسرشته [ژن‌شناسی]
- dendroid** [علم گیاهی] درخت‌وار
syn. tree-like
- dentate** [علم گیاهی] دندان‌ه‌ای
syn. toothed, notched
- denticulate** [علم گیاهی] ریزدندان‌ه‌ای
syn. finely dented
- depressed oblong**
 مستطیلی فروفشرده [علم گیاهی]
- Deuterostomia**
 دهان‌دو‌میان [جانورشناسی]
- DGE** → differential gene
 expression
- diadelphous** [علم گیاهی] دو‌دسته‌ای
- dicentric** [ژن‌شناسی] دو‌میان
- dicentric chromosome**
 فام‌تن دو‌میان [ژن‌شناسی]
- dichasial** [علم گیاهی] گرزن‌دو‌سویه‌ای
- dichasial cyme** → **dichasium**
- dichasium** [علم گیاهی] گرزن‌دو‌سویه
syn. dichasial cyme
- dideoxy mediated chain
 termination technique**
 → Sanger sequencing
- dideoxy method**
 → Sanger sequencing
- dideoxy sequencing**
 توالی‌یابی دی‌دی‌آکسی [ژن‌شناسی]
- differential gene expression**
abbr. DGE [ژن‌شناسی] بیان افتراقی ژن
- differential proteomics**
 → comparative proteomics
- differential scanning
 calorimetry**
 گرماسنجی پویشی تفاضلی [پروتئان‌شناسی]
abbr. DSC
- differential transcriptome**
 رونوشتگان افتراقی [پروتئان‌شناسی]
- diffuse centromere**
 میان‌پار پخشیده [ژن‌شناسی]
- Diplopoda**
 دو‌جفت‌پا و یسان [جانورشناسی]
- Diplostemonous**
 دو‌حلقه‌پرچمی [علم گیاهی]
- directed evolution**
 تکامل جهت‌داده [ژن‌شناسی]
syn. directional evolution
- directed mutagenesis**
 → site-directed mutagenesis
- directional evolution**
 → directed evolution

disposition [چینش | علوم گیاهی]

dissimilar twins

→ dizygotic twins

distichous [متناوب دوردیفه | علوم گیاهی]

distinct [جدا | علوم گیاهی]

dizygotic twins، دوقلوهای دوزاگ،

دوقلوهای دوتخم [ژنشناسی]

syn. dissimilar twins,

fraternal twins,

biovular twins

DNA annealing → annealing

DNA-DNA hybridization

دورگه‌سازی دنا - دنا،

دورگه‌شدگی دنا - دنا [ژنشناسی]

DNA fingerprinting

انگشت‌نگاری دنا [ژنشناسی]

syn. genetic fingerprinting,

restriction enzyme analysis

DNA footprinting

جاپایابی دنا [پروتگان‌شناسی]

DNA ligase [دناپیوندان [ژنشناسی]

syn. ligase

DNA ligation [پیوندش دنا [ژنشناسی]

DNA profiling

رُخ‌نمانگاری دنا [ژنشناسی]

syn. genetic profiling

DNA-protein interference assay

سنجش تداخل دنا - پروتئین [پروتگان‌شناسی]

DNA-protein protection assay

سنجش حفاظت

دنا - پروتئین [پروتگان‌شناسی]

DNA-RNA hybrid

دورگه دنا - رِنا [ژنشناسی]

DNA-RNA hybridization

دورگه‌سازی دنا - رِنا،

دورگه‌شدگی دنا - رِنا [ژنشناسی]

DNA shuffling [بُرخوری دنا [ژنشناسی]

docking protein

پروتئین جورشو [پروتگان‌شناسی]

doliform

دکولی‌شکل [علوم گیاهی]

dominant negative allele

دیگره بارز منفی [ژنشناسی]

dominant negative mutation

جهش بارز منفی [ژنشناسی]

dorsal

پشتی [علوم گیاهی]

dot blot [لکه‌گذاری نقطه‌ای [پروتگان، ژن،

syn. spot blot

dotted → punctate

doubly serrate → biserrate

downregulation

فروتتنظیم [پروتگان، ژن]

Dracocephalum

بادرُشبی^۱ [گیاهان دارویی]

syn. dragonhead

Dracocephalum moldavica

بادرُشبی دارویی [گیاهان دارویی]

syn. *Moldavica punctata*,

Moldavica suaveolens,

Moldavian dragonhead

dragonhead → *Dracocephalum*

DSC → differential scanning
calorimetry

duration [طول عمر [علوم گیاهی]

dynameomics

[پویاگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]

E

ear stone/earstone

[سنگ گوش [جانورشناسی]

syn. otolith

echinate [خاردار [علوم گیاهی]

Echinodera → Kinorhyncha

Echiura [ماردُم‌تباران [جانورشناسی]

syn. Echiurida

Echiurida → Echiura

ectodomain [برون‌حبه [پروتگان‌شناسی]

Ectoprocta

[برون‌مُرز‌تباران [جانورشناسی]

egg-shaped → ovate

EIA → electroimmunoassay

electroblot → electroblotting

electroblotter

[الکتروولکه‌گذار [ژن‌شناسی]

electroblotting

[الکتروولکه‌گذار [ژن‌شناسی]

syn. electroblot,

electrophoretic blotting

electroimmunoassay

[الکتروایمنی‌سنجی [پروتگان‌شناسی]

abbr. EIA

syn. rocket

immuno electrophoresis,

Laurell rocket technique,

electroimmuno diffusion

electroimmuno diffusion

→ electroimmunoassay

electrophoretic blotting

→ electroblotting

electrophoretic mobility

[تحرك الکتروکوچی [پروتگان‌شناسی]

electroporation [الکتروفونز [ژن‌شناسی]

electrotransformation

[الکتروترازیختی [ژن‌شناسی]

endosymbiont theory

→ endosymbiotic theory

endosymbiotic theory

[نظریهٔ درون‌همزیستی [ژن‌شناسی]

syn. endosymbiont theory

Enopla [پیش‌کام‌ویسان [جانورشناسی]

ensiform [شمشیری‌شکل [علوم گیاهی]

syn. sword-shaped

entire [کامل [علوم گیاهی]

Entognatha

[درون‌فک‌ویسان [جانورشناسی]

Entoprocta

[درون‌مُرز‌تباران [جانورشناسی]

environmental genomics

→ metagenomics

enzymatic DNA sequencing

توالی‌یابی زی‌مایه‌ای دنا،

توالی‌یابی آنزیمی دنا [ژن‌شناسی]

enzymatic method، روش زی‌مایه‌ای،

روش آنزیمی [ژن‌شناسی]

enzyme biosensor

زی‌حسگر زی‌مایه‌ای،

زی‌حسگر آنزیمی [پروتگان‌شناسی]

enzyme-conjugated antibody

پادتن زی‌مایه‌وند،

پادتن آنزیم‌وند [پروتگان‌شناسی]

syn. enzyme linked antibody**enzyme linked antibody**

→ enzyme-conjugated

antibody

epifauna

روزیگانان [جانورشناسی]

epigynous

روتخمدانی [علوم گیاهی]

epiperigynous

رو-پیراتخمدانی [علوم گیاهی]

epipetalous

روگلبرگی [علوم گیاهی]

syn. petalostemonous**episepalous**

روکاسبرگی [علوم گیاهی]

epitepalous

روگلپاری [علوم گیاهی]

epitomics

روجایگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]

epitope

[پروتگان‌شناسی] روجایه

epitope map

نقشه روجایه [پروتگان‌شناسی]

epitope mapping

نقشه‌نگاری روجایه [پروتگان‌شناسی]

epitope masking

روجایه‌پوشانی [پروتگان‌شناسی]

epitope screening

غربالگری روجایه [پروتگان‌شناسی]

epitope tag

نشان روجایه [پروتگان‌شناسی]

epitope tagging

نشان‌گذاری روجایه [پروتگان‌شناسی]

epitropous

[علوم گیاهی] روگرا

epitropous-dorsal

[علوم گیاهی] روگرای پشتی

epitropous-ventral

[علوم گیاهی] روگرای شکمی

EPS → extein**equitant**

[علوم گیاهی] پایه‌هم‌پوش

Espanid → *Peganum harmala****Eucalyptus***

[گیاهان دارویی] اکالیپتوس

Eucalyptus camaldulensis

[گیاهان دارویی] اکالیپتوس کامالدول

syn. river red gum***Eucalyptus gillii***

[گیاهان دارویی] اکالیپتوس پُرشاخه

syn. curly mallee***Eucalyptus globulus***

[گیاهان دارویی] اکالیپتوس نیلی

syn. blue gum,

Tasmanian bluegum

eucamptodromous

هوقوسی‌رو [علوم گیاهی]

euploid

هولاد [ژن‌شناسی]

euploidy

هولادی [ژن‌شناسی]

Euryhaline

گسترده‌شورتاب [جانورشناسی]

evergreen

همیشه‌سبز [علوم گیاهی]

evolutionary clock

ساعت تکاملی،

ساعت فرگشتی [ژن‌شناسی]

exon trapping

دام‌اندازی بیانه [ژن‌شناسی]

exon trapping vector

ناقل دام‌اندازی بیانه [ژن‌شناسی]

expression array

آرایهٔ بیانی [پروتگان‌شناسی]

expressivity

بیانایی [ژن‌شناسی]

extein

بیانتئین [ژن‌شناسی]

syn. external protein sequence,

EPS

extension → overhang

external protein sequence

→ extein

extra chromosomal inheritance

وراثت برون‌فام‌تنی [ژن‌شناسی]

extranuclear inheritance

وراثت برون‌هسته‌ای [ژن‌شناسی]

ex vitro

برون‌شیشه‌ای،

برون‌شیشه [پروتگان، ژن]

ex vivo

برون‌زیوه‌ای،

برون‌زیوه [پروتگان، ژن]

F

f¹ف^۱ [ژن‌شناسی]f²ف^۲ [ژن‌شناسی]

falcate

داسی [علوم گیاهی]

falciform

داسی‌شکل [علوم گیاهی]

fan-shaped → flabelliform

farinaceous

آردآلود [علوم گیاهی]

faveolatus

ریزلاانه‌زنبوری [علوم گیاهی]

favosus

لاانه‌زنبوری [علوم گیاهی]

syn. honeycombed

felty germander

→ *Teucrium polium*

female pseudohermaphroditism

شبه‌نرمادگی ماده‌نما [ژن‌شناسی]

filamentous → filiform

filial generation

نسل فرزندی [ژن‌شناسی]

filiform

نخی‌شکل [علوم گیاهی]

syn. thread-like, filamentous

filter feeder

پالیده‌خوار [جانورشناسی]

filter feeding

پالیده‌خواری [جانورشناسی]

fimbriate

شُرآبه‌ای [علوم گیاهی]

syn. fimbriated, fringed

fimbriated → fimbriate

finely dented → denticulate

finely ovoid

تخم‌مرغی کامل [علوم گیاهی]

finely serrate → serrulate

finely setose → setulose

finished herbal product

[محصول نهایی گیاه دارویی [گیاهان دارویی]

first filial generation

[نسل فرزندی اول [ژنشناسی]

fitness ، برانزندی وراثتی،

[برانزندی [ژنشناسی]

flabellate [بادبزنی [علوم گیاهی]

flabelliform [بادبزنی شکل [علوم گیاهی]

syn. fan-shaped

flax → *Linum*

flaxseed oil → linseed oil

floccose [ریزنده کرک [علوم گیاهی]

floral diagram [گل نگاره [علوم گیاهی]

floral formula [فرمول گل [علوم گیاهی]

floral tube → hypanthium

flowering plant [گیاه گلدار [علوم گیاهی]

flush end [سر تراز [ژنشناسی]

fluxome [شارگان [پروتگان شناسی]

fluxomics [شارگان شناسی [پروتگان شناسی]

founder effect [اثر بنیان گذار [ژنشناسی]

founder principle

[اصل بنیان گذار [ژنشناسی]

foveate [لان دار [علوم گیاهی]

foveolate [لانک دار [علوم گیاهی]

frame shift

→ reading frame shift

frame shift mutation

[جهش چارچوبگردان [ژنشناسی]

syn. phase shift mutation,

reading frame shift

mutation

fraternal twins

→ dizygotic twins

free [آزاد [علوم گیاهی]

free-central [مرکزی - آزاد [علوم گیاهی]

fringed → fimbriate

functional proteome

[پروتگان کارکردی [پروتگان شناسی]

functional proteomics

[پروتگان شناسی کارکردی [پروتگان شناسی]

functome [کارکردگان [پروتگان شناسی]

funiculus [بند ناف [علوم گیاهی]

furrowed → sulcate

fused protein → fusion protein

fusiform [دوکی شکل [علوم گیاهی]

fusion [الحاق [علوم گیاهی]

fusion protein

[پروتئین الحاقی [پروتگان شناسی]

syn. fused protein

G

gain of function

→ gain of function mutation

gain of function mutation

جهش کارکردزا [ژن‌شناسی]

syn. gain of function

Galeobdolon luteum

→ *Lamium galeobdolon*

gametic disequilibrium

→ linkage disequilibrium

gametic phase disequilibrium

→ linkage disequilibrium

gamopetalous → synpetalous

gamosepalous → synsepalous

garden sage → *Salvia officinalis*

Gastropoda [شکم‌پاویسان [جانورشناسی]

syn. gastropods

gastropods → Gastropoda

Gastrotricha

موی‌شکم‌تباران [جانورشناسی]

gene amplification

فزون‌سازی ژن [ژن‌شناسی]

gene battery → gene cluster

gene cluster [خوشه ژنی [ژن‌شناسی]

syn. gene battery

gene content [محتوای ژنی [ژن‌شناسی]

gene density

تراکم ژنی، چگالی ژنی [ژن‌شناسی]

gene dosage [چندۀ ژن [ژن‌شناسی]

syn. gene dose

gene dosage effect

اثر چندۀ ژن [ژن‌شناسی]

gene dose → gene dosage

gene family [خانواده ژنی [ژن‌شناسی]

gene farming [ژن‌پروری [ژن‌شناسی]

gene finding [ژن‌یابی [ژن‌شناسی]

gene frequency [فراوانی ژن [ژن‌شناسی]

gene gun [تفنگ ژنی [ژن‌شناسی]

gene hunting [شکار ژن [ژن‌شناسی]

gene identification

[شناسایی ژن [ژن‌شناسی]

syn. gene recognition

gene linkage [پیوستگی ژنی [ژن‌شناسی]

syn. linkage, genetic linkage

gene number [شمار ژن [ژن‌شناسی]

generalized transduction

[ترارسانی عمومی [ژن‌شناسی]

gene recognition

→ gene identification

gene redundancy

[تکرارشدگی ژنی [ژن‌شناسی]

gene regulation [تنظیم ژن [ژن‌شناسی]

gene targeting

[هدف‌گیری ژن [ژن‌شناسی]

genetically engineered organism

→ genetically modified

organism

genetically modified organism

[اندامگان تراژنه [ژن‌شناسی]

syn. living modified organism,

genetically engineered

organism

genetic anticipation

→ anticipation

genetic complementation

تکمیل‌سازی ژنی [ژن‌شناسی]

genetic fine structure

ساختار ریز ژن [ژن‌شناسی]

genetic fingerprinting

→ DNA fingerprinting

genetic linkage → gene linkage

genetic map → linkage map

genetic profiling

→ DNA profiling

genic DNA [دینای ژنی [ژن‌شناسی]]

genome annotation

ژنگان‌گذاری [ژن‌شناسی]

syn. annotation

genome fingerprint map

→ BAC map

germander [مریم‌نخودی [گیاهان دارویی]]

germplasm [زادمایه [ژن‌شناسی]]

glabrous [بی‌کرک [علوم گیاهی]]

syn. smooth

glandular [غده‌دار [علوم گیاهی]]

glaucous [سفیدکمی [علوم گیاهی]]

glochidiate [خارلنگری [علوم گیاهی]]

glomerule [شَنگله [علوم گیاهی]]

glycoarray [قندآرایه [پروتگان‌شناسی]]

glycochip [قندتراشه [پروتگان‌شناسی]]

glycome [قندگان [پروتگان‌شناسی]]

glycomics [قندگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]]

glycoproteome

قندپروتگان [پروتگان‌شناسی]

glycoproteomics

قندپروتگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]

GMO

تراژنه [ژن‌شناسی]

Gnathostomulida

دهان‌فک‌تباران [جانورشناسی]

gold microarray

ریزآرایه طلا [پروتگان‌شناسی]

greater henbit

→ *Lamium amplexicaule*

greater plantain

→ *Plantago major*

green alga → Chlorophyte

gRNA → guide RNA

grooved → sulcate

guide RNA [رِنای راهنما [ژن‌شناسی]]

abbr. gRNA

gum arabic [صمغ عربی [گیاهان دارویی]]

syn. acacia gum

gymnosperm [بازدانه [علوم گیاهی]]

gynander → gynandromorph

gynandromorph

[نرماده‌ریخت [ژن‌شناسی]]

syn. gynander

gynobasic [بُن‌تخم‌دانی [علوم گیاهی]]

H

half-inferior [نیمه‌تحتانی | علوم گیاهی]

hastate [زوبینی | علوم گیاهی]

hastiform [زوبین‌شکل | علوم گیاهی]

hcR-M

→ restriction-modification
system

head → capitulum

heart-shaped → cordate

heat-shock protein

[پروتئین گرم‌شوگ | پروتئین‌شناسی]

hedgenettle → *Stachys*

helicoid cyme

[گرزن مارپیچی | علوم گیاهی]

syn. bostryx

hemianatropous

[نیمه‌واژگون | علوم گیاهی]

syn. hemitropous

hemitropous

→ hemianatropous

henbit deadnettle

→ *Lamium amplexicaule*

herbal materials

[مواد گیاهی | گیاهان دارویی]

herbal preparations

[فراورده‌های گیاهی | گیاهان دارویی]

heritability [وراثت‌پذیری | ژن‌شناسی]

hermaphrodite [نرماده | ژن‌شناسی]

hermaphroditism [ژن‌شناسی] | نرمادگی

hesperidiform

[لیموسنگی‌شکل | علوم گیاهی]

heterogametic sex

[جنس ناجورکامه | ژن‌شناسی]

heterogeneous nuclear RNA

[رِنای هسته‌ای ناهمگن | ژن‌شناسی]

heterosis [دوررنگی | ژن‌شناسی]

heterotropous

[ناجورسوگرا | علوم گیاهی]

heterozygosis

[ناجورزاگی، ناجورتخمی | ژن‌شناسی]

syn. heterozygosity

heterozygosity

→ heterozygosis

heterozygote

[ناجورزاگ^۱، ناجورتخم^۱ | ژن‌شناسی]

heterozygous

[ناجورزاگ^۲، ناجورتخم^۲ | ژن‌شناسی]

Hexactinellida

[شش‌پره‌ویسان | جانورشناسی]

syn. Hyalospongia

Hexapoda [شش‌پاوندان | جانورشناسی]

highly repetitive DNA

[رِنای پُر تکرار | ژن‌شناسی]

high mallow → *Malva sylvestris*

high-throughput sequencing

[توالی‌یابی پربازده | ژن‌شناسی]

hilum

[ناف | علوم گیاهی]

- hirsute** ریش‌سان [علوم گیاهی]
- hirtellous** کوته‌ریش [علوم گیاهی]
- hispid** سفت‌مو [علوم گیاهی]
- HK** → housekeeping gene
- hnRNA** رِناَس ناهمگن [ژن‌شناسی]
- holdfast** چسبانه [جانورشناسی]
- holocentric**
→ polycentric chromosome
- holocentric chromosome**
→ polycentric chromosome
- holoenzyme**
تام‌زی‌مایه، تام‌آنزیم [پروتگان‌شناسی]
- holoplankton**
مدام‌دروایان [جانورشناسی]
- holoprotein** تام‌پروتئین [پروتگان‌شناسی]
- homogametic sex**
جنس جورکامه [ژن‌شناسی]
- homologous recombination**
abbr. HR نو ترکیبی هم‌ساخت [ژن‌شناسی]
syn. legitimate recombination
- homozygosis**
جورزآگی، جورتخمی [ژن‌شناسی]
syn. homozygosity
- homozygosity** → homozygosis
- homozygote** جورزآگ،
جورتخم^۱ [ژن‌شناسی]
- homozygous** جورزآگ،
جورتخم^۲ [ژن‌شناسی]
- honeycombed** → favosus
- hooked** → uncinata
- horse mint** پونه [گیاهان دارویی]
- host-controlled restriction-modification**
→ restriction-modification system
- housekeeping gene**
abbr. HK ژن خانه‌دار [ژن‌شناسی]
syn. reference gene
- HR** → homologous recombination
- Hyalospongea** → Hexactinellida
- hybrid vigor** برتری دورگه [ژن‌شناسی]
- hydrophobic interaction**
برهم‌کنش آب‌گریز [پروتگان‌شناسی]
- Hydrozoa** آب‌زیه‌ویسان [جانورشناسی]
- hypanthium** گل‌بُنه [علوم گیاهی]
syn. floral tube
- hypanthodium** گل‌بُنه‌ای [علوم گیاهی]
- hypermorph¹** بیش‌ریخت^۱ [ژن‌شناسی]
syn. hypermorphic
- hypermorph²** بیش‌ریخت^۲ [ژن‌شناسی]
- hypermorphic** → hypermorph¹
- hypermorphic allele**
دیگره^۱ بیش‌ریخت [ژن‌شناسی]
- hypermorphic mutation**
جهش بیش‌ریخت [ژن‌شناسی]
- hyphodromous** پنهان‌رو [علوم گیاهی]
- hypogynous** زیرتخم‌دانی [علوم گیاهی]

hypomorph¹ [ژن‌شناسی] کم‌ریخت^۱

syn. hypomorphic

hypomorph² [ژن‌شناسی] کم‌ریخت^۲

hypomorphic → hypomorph¹

hypomorphic allele

دیگره کم‌ریخت [ژن‌شناسی]

hypomorphic mutation

جهش کم‌ریخت [ژن‌شناسی]

hypoplankton

زیردروایان [جانورشناسی]

hypotropous [علوم گیاهی] زیرگرا

hypotropous-dorsal

زیرگرای پشتی [علوم گیاهی]

hypotropous-ventral

زیرگرای شکمی [علوم گیاهی]

hyssop → *Hyssopus*

Hyssopus [گیاهان دارویی] زوفا

syn. hyssop

Hyssopus angustifolius

زوفای برگ‌باریک [گیاهان دارویی]

Hyssopus officinalis

زوفای دارویی [گیاهان دارویی]

I

Ichthyoplankton

ماهی‌دروایان [جانورشناسی]

identical twins

دوقلوهای همسان [ژن‌شناسی]

IEF → isoelectric focusing

ignorant DNA → selfish DNA

imbricate [علوم گیاهی] هم‌پوش

immobilized pH gradient

شیو pH تثبیت‌شده [پروتئان‌شناسی]

abbr. IPG

immunome [پروتئان‌شناسی] ایمنی‌گان

immunomics

ایمنی‌گان‌شناسی [پروتئان‌شناسی]

immunoproteomics

ایمنی‌پروتئان‌شناسی [پروتئان‌شناسی]

inbred line

رگه خویش‌آمیخته [ژن‌شناسی]

syn. inbred strain

inbred strain → inbred line

inbreeding [ژن‌شناسی] خویش‌آمیزی

inbreeding coefficient

ضریب خویش‌آمیختگی [ژن‌شناسی]

syn. coefficient of inbreeding,

Wright's inbreeding

coefficient

inbreeding depression

افت خویش‌آمیختگی [ژن‌شناسی]

incidental DNA → selfish DNA

incised [علوم گیاهی] شکافته

indumentum → vestiture

infauna [جانورشناسی] تو‌زیاگان

infusion [گیاهان دارویی] دم‌کرده

inner bark [علوم گیاهی] پوست درونی

Insecta [حشره‌ویسان | جانورشناسی]

in silico

درون‌تراشه‌ای، در تراشه [پروتگان، ژن]

in silico cloning

همسانه‌سازی درون‌تراشه‌ای [ژن‌شناسی]

syn. cloning in silico

in silico gene hunting

ژنیابی درون‌تراشه‌ای،

ژنیابی در تراشه [ژن‌شناسی]

in silico mapping

نقشه‌نگاری درون‌تراشه‌ای،

نقشه‌نگاری در تراشه [ژن‌شناسی]

in silico mining، کاوش درون‌تراشه‌ای،

کاوش در تراشه [ژن‌شناسی]

in silico proteomics

پروتگان‌شناسی درون‌تراشه‌ای،

پروتگان‌شناسی در تراشه [پروتگان، ژن]

in silico screening

غربالگری درون‌تراشه‌ای،

غربالگری در تراشه [ژن‌شناسی]

intein [میانتتین | ژن‌شناسی]

syn. protein intron,

internal protein sequence,

intervening protein

sequence, IVPS,

intervening sequence, IVS

interactome map

نقشه هم‌کنشگان [پروتگان‌شناسی]

interband [میان‌نوار | ژن‌شناسی]

intergenic single nucleotide

polymorphism

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی بین‌ژنی [ژن‌شناسی]

intergenic SNP

چندتک بین‌ژنی [ژن‌شناسی]

internal protein sequence

→ intein

intervening protein sequence

→ intein

intervening sequence → intein

intrabody [پروتگان‌شناسی]

intragenic single nucleotide

polymorphism

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی

درون‌ژنی [ژن‌شناسی]

intragenic SNP

چندتک درون‌ژنی [ژن‌شناسی]

inversely lanceolate

→ oblanceolate

inversely ovate → obovate

invertasome [پروتگان‌شناسی]

inverted pyriform

→ obpyriform

in vitro، درون‌شیشه‌ای،

در شیشه [پروتگان، ژن]

in vitro mutagenesis

جهش‌زایی در شیشه [ژن‌شناسی]

in vitro protein synthesis

→ *in vitro translation*

in vitro* RNA synthesis**→ *in vitro* transcriptionin vitro* transcription**

رونویسی درون‌شیشه‌ای،

رونویسی درشیشه [ژن‌شناسی]

syn. in vitro RNA synthesis,

cell-free transcription

***in vitro* translation**

ترجمه درون‌شیشه‌ای،

ترجمه درشیشه [ژن‌شناسی]

syn. in vitro protein synthesis,

cell-free protein synthesis,

cell-free translation

in vivo [ژن‌شناسی] درون‌زیوه‌ای، درزیوه [ژن‌شناسی]**involute** [علوم گیاهی] درون‌پیچ [علوم گیاهی]**ion channel array**

آرایه یون‌راهه [پروتگان‌شناسی]

ionome [پروتگان‌شناسی] یونگان [پروتگان‌شناسی]**ionomics** [پروتگان‌شناسی] یونگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]**IPG** →

immobilized pH gradient

irregular [علوم گیاهی] نامنظم [علوم گیاهی]*syn. bilateral***isoaccepting transfer RNA**

رِنای ناقل همسان‌پذیر [ژن‌شناسی]

syn. isoacceptor transfer RNA,

transfer RNA isoacceptor

isoaccepting tRNA

رِنان همسان‌پذیر [ژن‌شناسی]

*syn. isoacceptor tRNA***isoacceptor transfer RNA**

→ isoaccepting transfer RNA

isoacceptor tRNA

→ isoaccepting tRNA

isoelectric focusing*abbr. IEF* [پروتگان‌شناسی] تمرکز هم‌بار [پروتگان‌شناسی]**isoenzyme** → isozyme**isomeric** [علوم گیاهی] جورپار [علوم گیاهی]**isozyme** [پروتگان‌شناسی] هم‌زیم [پروتگان‌شناسی]*syn. isoenzyme***ispaghula** → *blond plantain***IVPS** → intein**IVS** → intein**J****jagged** → laciniate**jujuba** → jujube**jujube** [گیاهان دارویی] عناب [گیاهان دارویی]*syn. jujuba***junk DNA** [ژن‌شناسی] رِنای بی‌نمود [ژن‌شناسی]**K****kidney-shaped** → reniform**Kinorhyncha**

پوزه‌جنبان‌تباران [جانورشناسی]

syn. Echinodera

L

laciniate [کافته | علوم گیاهی]

syn. jagged

Lallemantia [بالنگو | گیاهان دارویی]

Lallemantia iberica

[بالنگوی شهری | گیاهان دارویی]

Lallemantia royleana

[بالنگوی شیرازی | گیاهان دارویی]

lamb's ear(s) [چای کوهی | گیاهان دارویی]

Lamellibranchia

[تیغه آبشش و یسان | جانورشناسی]

lamina → blade

laminar [تیغه‌ای | علوم گیاهی]

Lamium [گزنه سفید | گیاهان دارویی]

syn. deadnettle

Lamium album

[گزنه سفید رسمی | گیاهان دارویی]

syn. white deadnettle,

white nettle

Lamium amplexicaule

[گزنه سفید ساقه آغوش | گیاهان دارویی]

syn. henbit deadnettle,

greater henbit

Lamium galeobdolon

[گزنه سفید زردگل | گیاهان دارویی]

syn. Galeobdolon luteum,

yellow archangel

lanate [پشمین | علوم گیاهی]

syn. wooly

lanceolate [سرنیزه‌ای | علوم گیاهی]

lateral → axillary²

lateral style [خامه جانبی | علوم گیاهی]

Laurell rocket technique

→ electroimmunoassay

LD → linkage disequilibrium

leaf [برگ | علوم گیاهی]

leaflet [برگچه | علوم گیاهی]

leafstalk → petiole

legitimate recombination

→ homologous recombination

lemon balm → common balm

lepidote [پولک‌دار | علوم گیاهی]

ligase → DNA ligase

ligulate¹ [زبانک‌دار | علوم گیاهی]

ligulate² [زبانه‌ای | علوم گیاهی]

syn. strap-shaped,

tongue-shaped

ligule [زبانک | علوم گیاهی]

linear [خطی | علوم گیاهی]

linearly oblong

[مستطیلی خطی | علوم گیاهی]

lineate [خط‌دار | علوم گیاهی]

LINE elements

→ long interspersed nuclear elements

- lineolate** [ریزخطدار] علوم گیاهی
- LINE(S)** [پراب] ژن‌شناسی
- linkage** → gene linkage
- linkage disequilibrium**
abbr. LD [فراپیوستگی] ژن‌شناسی
syn. gametic phase
 disequilibrium,
 allelic association,
 gametic disequilibrium
- linkage map** [نقشه پیوستگی] ژن‌شناسی
syn. genetic map,
 recombinational map,
 segregation map
- linker DNA** [دنا پیونده] ژن‌شناسی
- linseed oil** [روغن تخم کتان،
 روغن بزرک] گیاهان دارویی
syn. flaxseed oil
- Linum** [کتان] علوم گیاهی، گیاهان دارویی
syn. flax
- lipid-anchored protein**
 پروتئین لیپیدلنکر [پروتگان‌شناسی]
- lipidome** [لیپیدگان] پروتگان‌شناسی
- Lipidomics**
 لیپیدگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]
- lipofection** [لیپوآلایی] ژن‌شناسی
- lipoproteomics**
 لیپوپروتگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]
- liposome-mediated gene transfer**
 ژن‌رسانی لیپوتن‌یار [ژن‌شناسی]
- live cell microarray** → cell chip
- living array** [آرایه زنده] پروتگان‌شناسی
- living chip** → cell chip
- living microarray** → cell chip
- living modified organism**
 → genetically modified
 organism
- lobed** [لپ‌دار] علوم گیاهی
- localized mutagenesis**
 → site-directed mutagenesis
- loculicidal capsule**
 پوشینه حجره شکاف [علوم گیاهی]
- lomentiform** [تسبیحی شکل] علوم گیاهی
- long interspersed elements**
 → long interspersed nuclear
 elements
- long interspersed nuclear elements**
 عناصر هسته‌ای پراکنده بلند،
 پراکنه بلند [ژن‌شناسی]
syn. LINE elements,
 long interspersed elements,
 long period interspersion,
 long interspersed
 nucleotide element,
 long interspersed repeat
 elements
- long interspersed nucleotide element** → long interspersed
 nuclear elements

long interspersed repeat

elements → long interspersed nuclear elements

long period interspersion

→ long interspersed nuclear elements

lorate

[تسمه‌ای علوم گیاهی]

syn. loratus, loriformis

loratus → **lorate****Loricifera**

[سپردار تباران (جانورشناسی)]

loriformis → **lorate****loss of function**

→ loss of function mutation

loss of function mutation

[جهش کارکردزدا (ژنشناسی)]

syn. loss of function

lyrate

[ربابی علوم گیاهی]

M**MAC** → positional cloning**maceration**¹

[خیساندن گیاهان دارویی]

maceration²

[خیسانده گیاهان دارویی]

macrofauna [درشت‌زیگانان (جانورشناسی)]**madreporite**

[غریالک (جانورشناسی)]

major plantain → *Plantago major***Malacostraca**

[نرم‌زهره‌ویسان (جانورشناسی)]

male pseudohermaphroditism

[شبه‌نرمادگی نر نما (ژنشناسی)]

Malva

[پنیرک (علوم گیاهی، گیاهان دارویی)]

Malva neglecta *Waller*

[پنیرک رونده (گیاهان دارویی)]

syn. running mallow

Malva sylvestris

[پنیرک پابلند (گیاهان دارویی)]

syn. high mallow

map-assisted cloning

→ positional cloning

map-based cloning

→ positional cloning

marcescent

[پژمرده‌مان (علوم گیاهی)]

marginal

[حاشیه‌ای (علوم گیاهی)]

massively parallel sequencing

[توالی‌یابی هم‌زمان انبوه (ژنشناسی)]

maternal inheritance

[وراثت مادری (ژنشناسی)]

Maxillopoda

[آرواره‌پاویسان (جانورشناسی)]

medicinal plants

[گیاهان دارویی (گیاهان دارویی)]

medifixed

[میان‌چسب (علوم گیاهی)]

Melissa

[وارنگ‌بو (گیاهان دارویی)]

Melissa calamintha

→ *Calamintha officinalis*

Melissa officinalis

[وارنگ‌بوی دارویی (گیاهان دارویی)]

Mentha aquatica *var. persica*

→ *Mentha aquatica*

Mentha aquatica

نعناجویباری [گیاهان دارویی]

syn. *Mentha aquatica* var. *persica*,
water mint

Mentha longifolia

نعناپونه [گیاهان دارویی]

syn. *Mentha spicata* var. *longifolia*,
Mentha sylvestris

Mentha nigricans→ *Mentha x piperita****Mentha piperita* var. *sylvestris***→ *Mentha x piperita****Mentha pulegium***

نعناخالواش [گیاهان دارویی]

syn. *Pulegium vulgare*

Mentha spicata

نعنادشتی [گیاهان دارویی]

syn. *Mentha viridis*,
Mentha sylvestris var. *viridis*,
spearmint

Mentha spicata* var. *longifolia→ *Mentha longifolia****Mentha sylvestris***→ *Mentha longifolia****Mentha sylvestris* var. *viridis***→ *Mentha spicata****Mentha viridis* → *Mentha spicata******Mentha x piperita***

نعناقللی [گیاهان دارویی]

syn. *Mentha piperita* var.
sylvestris, *Mentha nigricans*,
peppermint

meroplankton

پاردروایان [جانورشناسی]

merosity

پارگان [علوم گیاهی]

Merostomata

پاردهان ویسان [جانورشناسی]

meozygote

پارزاک [ژنشناسی]

Mesozoa میان زیوه تباران [جانورشناسی]**metacentric** مرکز میان [ژنشناسی]**metacentric chromosome**

فام تن مرکز میان [ژنشناسی]

metagenome فراژنگان [ژنشناسی]**metagenomics**

فراژنگان شناسی [ژنشناسی]

syn. environmental genomics

Metazoa پُریاختگان [جانورشناسی]**microfauna** ریززیاگان [جانورشناسی]**Micrognathozoa**

ریزفک زیوه تباران [جانورشناسی]

microRNA ریزرنا [پروتگان، ژن]

syn. miRNA, tiny RNA,

small temporal RNA

microRNA gene

ژن ریزرنا [پروتگان، ژن]

syn. miR gene

microsatellite ریزماهواره [ژنشناسی]

micro satellite DNA

دینای ماهواره‌ای ریز [ژن‌شناسی]

middle repetitive DNA

→ moderately repetitive DNA

midrib [علوم گیاهی]

syn. costa

midvein [علوم گیاهی]**millipedes** [جانورشناسی]**minichromosome** [ژن‌شناسی]**minisatellite**

→ minisatellite DNA

minisatellite DNA

دینای ماهواره‌ای خرد [ژن‌شناسی]

syn. minisatellite

minisequencing

ریزتوالی‌یابی [ژن‌شناسی]

minutely pubescent

→ puberulent

miR gene → microRNA gene**miRNA** → microRNA**missing contact analysis**

تحلیل اتصال گم‌شده [پروتئان‌شناسی]

moderately repetitive DNA

دینای میان‌تکرار [ژن‌شناسی]

syn. middle repetitive DNA

moldavian balm

بادرشدی^۲ [گیاهان دارویی]

Moldavian dragonhead

→ *Dracocephalum moldavica*

Moldavica punctata

→ *Dracocephalum moldavica*

Moldavica suaveolens

→ *Dracocephalum moldavica*

molecular agriculture

→ molecular farming

molecular clock

ساعت مولکولی [ژن‌شناسی]

molecular farming

مولکول‌پروری [ژن‌شناسی]

syn. molecular pharming,

molecular agriculture,

biofarming

molecular pharming

→ molecular farming

Mollusca [جانورشناسی]

syn. molluscs

molluscs → Mollusca**monadelphous** [علوم گیاهی]**monk's pepper**

→ *Vitex agnus-castus*

monoallelic expression

بیان تک‌دگرهای [ژن‌شناسی]

monocarpic [علوم گیاهی]**monocentric** [ژن‌شناسی]**monocentric chromosome**

فام‌تن تک‌میان [ژن‌شناسی]

monochasial

گزن‌یک‌سویه‌ای [علوم گیاهی]

monochasium

گرزن یکسویه [علوم گیاهی]

monoclonal antibody

پادتن تک‌دودمان [پروتگان‌شناسی]

Monogenea [جانورشناسی]**Monoplacophora**

تک‌لاکه‌ویسان [جانورشناسی]

monosulcate [تک‌شیار [علوم گیاهی]**monovular twins**

→ monozygotic twins

monozygotic twins

دوقلوهای تک‌زاگ،

دوقلوهای تک‌ختم [ژن‌شناسی]

syn. monovular twins,

uniovular twins

mucronulate [نوکمناقارکی [علوم گیاهی]**multigene family**

خانواده چندژنی [ژن‌شناسی]

muricate [سنگ‌پایایی [علوم گیاهی]**mutator** [جهش‌افزا [ژن‌شناسی]**mutator gene** [ژن جهش‌افزا [ژن‌شناسی]**Myriapoda** [بیورپاوندان [جانورشناسی]**N****nannoplankton**

→ nanoplankton

nanoplankton/ nannoplankton

ریزدرروایان [جانورشناسی]

syn. ultraplankton

narrow heritability

وراثت‌پذیری خصوصی [ژن‌شناسی]

syn. narrow-sense heritability

narrowleaf plantain

→ *Plantago lanceolata*

narrowly oblong

[مستطیلی باریک [علوم گیاهی]

narrow-sense heritability

→ narrow heritability

nascent DNA

[دِنای نیم‌ساخته [ژن‌شناسی]

nascent RNA

[رِنای نیم‌ساخته [ژن‌شناسی]

natural selection

[انتخاب طبیعی [ژن، علوم گیاهی]

ncRNA → non-coding RNA**needle-shaped** → acicular**Nemata** → Nematoda**Nematoda** [نخ‌سان‌تباران [جانورشناسی]

syn. Nemata

Nematomorpha

[نخ‌ریخت‌تباران [جانورشناسی]

neomorph¹ [نورپخت¹ [ژن‌شناسی]

syn. neomorphic

neomorph² [نورپخت² [ژن‌شناسی]**neomorphic** → neomorph¹**neomorphic allele**

[دیگرۀ نورپخت [ژن‌شناسی]

neomorphic mutation

[جهش نورپخت [ژن‌شناسی]

nerve [رگه | علوم گیاهی]

nerville → veinlet

net plankton

[دروایان تورگیر | جانورشناسی]

netted → reticulate

new-generation sequencing

→ next generation

sequencing

new-generation sequencing

system → next generation

sequencing

new-generation sequencing

technology → next

generation sequencing

next generation sequencing

[توالی‌یابی نسل جدید | ژن‌شناسی]

abbr. NGS

syn. second-generation

sequencing,

new-generation sequencing,

new-generation sequencing

system, new-generation

sequencing technology

NGS → next generation

sequencing

non-coding RNA

[رِنا‌ی نارمَزگذار | ژن‌شناسی]

abbr. ncRNA

syn. non-protein-encoding RNA,

non-protein-coding RNA,

npcRNA

non-cohesive end

[سِرِ ناچسب | ژن‌شناسی]

nondecussate

[متقابل ناضربدبری | علوم گیاهی]

non-genetically modified

organism [اندامگان ناتراژنه | ژن‌شناسی]

non-GMO

[ناتراژنه | ژن‌شناسی]

non-identical twins

[دوقلوهای ناهمسان | ژن‌شناسی]

non-protein-coding RNA

→ non-coding RNA

non-protein-encoding RNA

→ non-coding RNA

non-specific transduction

[ترارسانی غیراختصاصی | ژن‌شناسی]

notched → dentate

npcRNA → non-coding RNA

null allele

[دِگرهٔ پوچ | ژن‌شناسی]

O

obcordate

[واژقلبی | علوم گیاهی]

obdeltoid

[واژدلتاوار | علوم گیاهی]

obdiplostemonous

[واژدو حلقه‌پرچمی | علوم گیاهی]

oblanceolate [واژسر نیزه‌ای | علوم گیاهی]

syn. inversely lanceolate

oblong

[مستطیلی | علوم گیاهی]

obovate

[واژتخم‌مرغی | علوم گیاهی]

syn. inversely ovate

- obpandurate** [واژقلیانی | علوم گیاهی]
- obpyriform** [واژگلابی شکل | علوم گیاهی]
syn. inverted pyriform
- obtuse** [نوک‌کُند | علوم گیاهی]
- ocellate** [چشمک‌دار | علوم گیاهی]
- ochreate** → *ocrea*
- ocrea** [گوشوارهٔ غلافی | علوم گیاهی]
syn. ochreate
- oil of anise** → anise oil
- oil of camphor**
[روغن کافور | گیاهان دارویی]
syn. camphor essential oil
- oil of cinnamon**
[روغن دارچین | گیاهان دارویی]
- oil of clove** [روغن میخک | گیاهان دارویی]
syn. clove oil
- oil of coriander**
[روغن گشنیز | گیاهان دارویی]
- oil of dill** [روغن شوید | گیاهان دارویی]
- oil of peppermint**
[روغن نعناقلفی | گیاهان دارویی]
syn. peppermint essential oil
- oligonucleotid directed mutagenesis** → site-directed mutagenesis
- Onychophora**
[ناخن‌دارتباران | جانورشناسی]
- open reading frame**
[چارچوب خوانش باز، خوانهٔ باز | ژن‌شناسی]
abbr. ORF
- operculum** [درپوش | علوم گیاهی]
- opium** [تریاک | گیاهان دارویی]
- opposite** [متقابل | علوم گیاهی]
- orbicular** [دایره‌ای | علوم گیاهی]
- ORF** → open reading frame
- orientation** [جهت | علوم گیاهی]
- ortho-amphitropous**
[راست - دوسوگرا | علوم گیاهی]
- ortho-campylotropous**
[راست - خمش‌گرا | علوم گیاهی]
- orthotropous** [راست | علوم گیاهی]
- Ostracoda** [زره‌ویسان | جانورشناسی]
- otolith** → ear stone
- outer bark** [پوست بیرونی | علوم گیاهی]
syn. rhytidome
- ovate** [تخم‌مرغی | علوم گیاهی]
syn. egg-shaped
- oven spring** [پُف پخت | علوم گیاهی]
- overhang** [سراویز | ژن‌شناسی]
syn. overhanging end,
extension
- overhanging end** → overhang
- overlapping clones** → contigs
- overlaps**
[همسانه‌های هم‌پوشان | ژن‌شناسی]
syn. overlapping clones
- ovoid** [تخم‌مرغ‌وار | علوم گیاهی]

P

paleaceous [کاهک‌دار [علوم گیاهی]

syn. chaffy

palinactinodromous

[بازشعاعی‌رو [علوم گیاهی]

palindrome [هامال [ژن‌شناسی]

palindrome sequence/

palindromic sequence

[توالی هامال [ژن‌شناسی]

palindromic sequence

→ palindrome sequence

palmate [پنجه‌ای [علوم گیاهی]

palmate venation

→ actinodromous

palmatified [بریده‌پنجه‌ای [علوم گیاهی]

palmatisect [چاک‌پنجه‌ای [علوم گیاهی]

Palpigradi → Arachnida

pandurate [قلبیانی [علوم گیاهی]

panduriform [قلبیانی‌شکل [علوم گیاهی]

panicle [چندخوشه [علوم گیاهی]

panicked → paniculate

paniculate [چندخوشه‌ای [علوم گیاهی]

syn. panicked

pannose [پتویی [علوم گیاهی]

Pantopoda → Pycnogonida

papillate [زگیل‌دار [علوم گیاهی]

syn. verrucate, tuberculate

parallel → parallelodromous

parallelodromous

[موازی‌رو [علوم گیاهی]

syn. parallel

parasitic DNA [دنا‌ی سربار [ژن‌شناسی]

parietal [جداری [علوم گیاهی]

parietal-axile

[جداری - محوری [علوم گیاهی]

parietal-septate

[جداری دیواره‌دار [علوم گیاهی]

Pauropoda [خُر‌دپاویسان [جانورشناسی]

PCR

→ polymerase chain reaction

Peganum [اسپند [گیاهان دارویی]

Peganum harmala

[اسپند معمولی [گیاهان دارویی]

syn. persian rue, wild rue,

Espond

Pelecypoda [تبرپاویسان [جانورشناسی]

peltate [سپری [علوم گیاهی]

syn. shield-shaped

pendulous [آویخته [علوم گیاهی]

pennyroyal [خالواش [گیاهان دارویی]

pentamerous [پنج‌پار [علوم گیاهی]

peppermint → *Mentha x piperita*

peppermint essential oil

→ oil of peppermint

peptidomics

[پپتیدگان‌شناسی [پروتگان‌شناسی]

perfoliate [ساقه‌پوش [علوم گیاهی]

- perigynous** [پیراتخمدانی [علوم گیاهی]
- peristome** [پیرادهانه [علوم گیاهی]
- Perovskia** [پَرَاْمِیل [گیاهان دارویی]
- persian rue** → *Peganum harmala*
- petalostemonous** → epipetalous
- petalous** [گلبرگدار [علوم گیاهی]
- petiole** [دُمبرگ [علوم گیاهی]
syn. leafstalk
- petiolulate** [دُمبرگچه دار [علوم گیاهی]
- petiolule** [دُمبرگچه [علوم گیاهی]
- phase shift**
→ reading frame shift
- phase shift mutation**
→ frame shift mutation
- phenome** [رُخگان [پروتگان، ژن]
- phenomics** [رُخگان شناسی [ژن شناسی]
- Phoronida** [گُل دهان تباران [جانورشناسی]
- phyllotaxis** → phyllotaxy
- phyllotaxy** [برگ آذین [علوم گیاهی]
syn. phyllotaxis
- physical map** [نقشه فیزیکی [ژن شناسی]
- piliferous** [مودار [علوم گیاهی]
- pilose** [نرم مو [علوم گیاهی]
- Pimpinella** [بادیان رومی^آ [گیاهان دارویی]
- Pimpinella anisum**
[بادیان رومی [انیسون [گیاهان دارویی]
- pinnate** [شانه‌ای [علوم گیاهی]
- pinnatifid** [بریده‌شانه‌ای [علوم گیاهی]
syn. pinnisected
- pinnatisect** [چاک‌شانه‌ای [علوم گیاهی]
syn. pinnatisected
- pinnatisected** → pinnatisect
- pinnisected** → pinnatifid
- pitted** → punctate
- placenta** [جفت [علوم گیاهی]
- placentation** [تَمکن [علوم گیاهی]
- Placozoa** [تخت‌زیوه تباران [جانورشناسی]
- plaited** → plicate
- plankton** [دروایان [جانورشناسی]
- Plantago eriophora**
→ *Plantago lanceolata*
- Plantago ispaghula**
→ *Plantago ovata*
- Plantago lanceolata**
[بارهنگ نیزه‌ای [گیاهان دارویی]
syn. *Plantago eriophora*,
Plantago orientalis Stapf var.
lycia, ribwort plantain,
narrowleaf plantain
- Plantago major**
[بارهنگ کبیر [گیاهان دارویی]
syn. major plantain,
broadleaf plantain,
greater plantain
- Plantago orientalis Stapf var. lycia**
→ *Plantago lanceolata*
- Plantago ovata**
[بارهنگ تخم‌مرغی [گیاهان دارویی]
syn. *Plantago ispaghula*

Plantago psyllium

پارهنگ سیاه‌دانه [گیاهان دارویی]

Platyhelminthes

پهن‌کرم‌تباران [جانورشناسی]

pleurotropic [کنارگرا [علوم گیاهی]

pleurotropic-dorsal

کنارگرای پشتی [علوم گیاهی]

pleurotropic-ventral

کنارگرای شکمی [علوم گیاهی]

plicate

چین‌دار^۲ [علوم گیاهی]

syn. plaited

plumose

پُرسان [علوم گیاهی]

pneumatocyst کیسه‌هوا [جانورشناسی]

point → apex

polyadelphian

→ polyadelphous

polyadelphous

چنددسته‌ای [علوم گیاهی]

syn. polyadelphian

polycarpic چندبارثمر [علوم گیاهی]

polycentric چندمیان [ژن‌شناسی]

polycentric chromosome

فام‌تن چندمیان [ژن‌شناسی]

syn. polycentromeric

chromosome,

holocentric chromosome,

holocentric

polycentromeric chromosome

→ polycentric chromosome

Polychaeta پُرتارویسان [جانورشناسی]

polycistronic message

→ polycistronic mRNA

polycistronic mRNA

رناپ چندکارایه‌ای [ژن‌شناسی]

syn. polycistronic message

polyclonal antibody

پادتن چنددودمان [پروتگان‌شناسی]

polymerase chain reaction

واکنش زنجیره‌ای بَسپاراز [ژن‌شناسی]

abbr. PCR

polypetalous → apopetalous

polysepalous → aposepalous

polytene chromosome

فام‌تن بس‌رشته [ژن‌شناسی]

polytenization

بس‌رشته‌شوی [ژن‌شناسی]

Porifera روزنک‌تباران [جانورشناسی]

position¹ جایگاه [علوم گیاهی]

position² موقعیت [علوم گیاهی]

positional cloning

همسانه‌سازی مکان‌محور [ژن‌شناسی]

syn. map-based cloning,

map-assisted cloning,

MAC

posture [حالت [علوم گیاهی]

pp-based sequencing

توالی‌یابی پیروفسفات‌مبنا [ژن‌شناسی]

precursor messenger RNA

رناپ پیک پیش‌ساز [ژن‌شناسی]

precursor microRNA

ریزرنای پیش‌ساز [پروتگان، ژن]

premature mRNA

رناپ پیش‌رس [ژن‌شناسی]

pre-messenger RNA*abbr.* pre-mRNA [پیش‌رناپ [ژن‌شناسی]**pre-miRNA**

پیش‌ریزرنای [ژن‌شناسی]

pre-mRNA

→ pre-messenger RNA

Priapulida [نرینه‌ای‌تباران [جانورشناسی]**prickle**

تیغ [علوم گیاهی]

prickly → aculeate**primary microRNA**

ریزرنای اولیه [پروتگان، ژن]

abbr. pri-miRNA**primary transcript**

رونوشت اولیه [ژن‌شناسی]

primary vein [رگبرگ اولین [علوم گیاهی]**pri-miRNA**

→ primary microRNA

processivity

پردازندگی [ژن‌شناسی]

syn. processivity value**processivity clamp**

گیره پردازندگی [ژن‌شناسی]

processivity index

شاخص پردازندگی [ژن‌شناسی]

processivity value

→ processivity

protein autoprocesing

خودفراوری پروتئین [پروتگان‌شناسی]

protein engineering

مهندسی پروتئین [پروتگان، ژن]

protein intron → intein**protein splicing**

پیرایش پروتئین [پروتگان، ژن]

Protostomia

دهان‌نخستیان [جانورشناسی]

protruding terminus

پایانه بیرون‌زده [ژن‌شناسی]

pseudohermaphroditism

شبه‌نرمادگی [ژن‌شناسی]

psyllium

اسپرزه سیاه [گیاهان دارویی]

puberulent

ریزکرک‌آلود [علوم گیاهی]

syn. minutely pubescent**pubescent¹**

کُرک‌آلود [علوم گیاهی]

pubescent²

کُرک‌دار [علوم گیاهی]

Pulegium vulgare→ *Mentha pulegium***pulveraceous** → pulverulent**pulverulent**

گردآلود [علوم گیاهی]

syn. pulveraceous**pulvinus**

بالشتک [علوم گیاهی]

punctate

منقوط [علوم گیاهی]

syn. dotted, pitted**pungent**

گزنده [علوم گیاهی]

Pycnogonida

سنتبرگندویسان [جانورشناسی]

syn. Pantopoda**pyriform**

گلابی‌شکل [علوم گیاهی]

pyrosequencing

خوانه‌گردانی [ژن‌شناسی]

توالی‌یابی پیروفسفاتی [ژن‌شناسی]

syn. real-time pyrophosphate

detection

pyxidium → **pyxis****pyxis** [پوشینه مجری | علوم گیاهی]*syn.* pyxidium**Q****quantitative inheritance**

وراثت کمی [ژن‌شناسی]

R**raceme** [خوشه | علوم گیاهی]**racemose** [خوشه‌ای | علوم گیاهی]**rachilla**¹ [محور برگچه | علوم گیاهی]**rachilla**² [محور سنبلچه | علوم گیاهی]**rachis**¹ [محور برگ | علوم گیاهی]**rachis**² [محور گل آذین | علوم گیاهی]**radial** [شعاعی | علوم گیاهی]**radical** → **basal**¹**random cloning**

همسانه‌سازی تصادفی [ژن‌شناسی]

raphe [نقش بند | علوم گیاهی]**reading frame** [چارچوب خوانش،

خوانه [ژن‌شناسی]

reading frame shift

چارچوب‌گردانی خوانش،

syn. frame shift, phase shift**reading frame shift mutation**

→ frame shift mutation

real-time pyrophosphate**detection**

→ pyrosequencing

reannealing → renaturation**reassociation** → renaturation**recombinational map**

→ linkage map

reference gene

→ housekeeping gene

regular [منظم | علوم گیاهی]**reiterated sequence**

→ repetitive DNA

Remipedia [کفچه‌پاویسان | جانورشناسی]**renaturation** [بازسرشت | ژن‌شناسی]*syn.* reannealing, reassociation**reniform** [کلیوی‌شکل | علوم گیاهی]*syn.* kidney-shaped**repand** → undulate**repetitious DNA**

→ repetitive DNA

repetitive DNA

[دینای تکراری | ژن‌شناسی]

syn. repetitious DNA,

reiterated sequence

repetitive simple sequence

→ short tandem repeat

- reporter gene** [ژن گزارشگر] ژن‌شناسی]
- repulsion** [تراپیوستگی] ژن‌شناسی]
syn. repulsion phase
- repulsion configuration**
آرایش تراپیوستگی [ژن‌شناسی]
- repulsion phase** → **repulsion**
- restricted transduction**
→ specialized transduction
- restriction enzyme analysis**
→ DNA fingerprinting
- restriction fragment**
قطعهٔ برشی [ژن‌شناسی]
- restriction fragment length polymorphism**
چندشکلی طولی قطعهٔ برشی [ژن‌شناسی]
abbr. RFLP
- restriction map**
نقشهٔ برشی [ژن‌شناسی]
syn. restriction site map
- restriction-modification system**
سامانهٔ دگربرش ویژه [ژن‌شناسی]
syn. host-controlled restriction-modification, hcR-M
- restriction site**
جایگاه برشی [ژن‌شناسی]
- restriction site map**
→ restriction map
- restrictive transduction**
→ specialized transduction
- rete mirabile**
تورینهٔ شگفت [جانورشناسی]
- reticulate** [مشبک] علوم گیاهی]
syn. netted
- reticulodromous**
مشبک‌رو [علوم گیاهی]
- retroposon** [وارونه‌شده] ژن‌شناسی]
- retrotransposition**
وارو‌ترانهش [ژن‌شناسی]
- retrotransposon**
وارو‌ترانه‌شده [ژن‌شناسی]
syn. viral-like retroposon, viral-like element, retroviral-like element
- retroviral-like element**
→ retrotransposon
- reverse genetics**
ژن‌شناسی معکوس [ژن‌شناسی]
- reverse turn**
پیچ معکوس [پروتگان‌شناسی]
- revolute** [برون‌پیچ] علوم گیاهی]
syn. rolled back
- RFLP**
→ restriction fragment length polymorphism
- rhomboid** [لوزی‌وار] علوم گیاهی]
- rhytidome** → outer bark
- ribbed** [رگه‌دار] علوم گیاهی]
syn. costate

ribonome [رِناگان | پروتکان، ژن]

abbr. RNome

ribonomics [رِناگان‌شناسی | پروتکان، ژن]

abbr. RNomics

riboregulation [رِناتنظیم | ژن‌شناسی]

riboregulator [رِناتنظیم‌گر | ژن‌شناسی]

riboswitch [رِناکلید | ژن‌شناسی]

ribwort plantain

→ *Plantago lanceolata*

Ricinus [کرچک | گیاهان دارویی]

Ricinus communis

[کرچک رسمی | گیاهان دارویی]

syn. castor oil plant, castorbean

river red gum

→ *Eucalyptus camaldulensis*

R-M system [سامانهٔ دگربر | ژن‌شناسی]

RNA ligase [رِناپیوندان | ژن‌شناسی]

RNA-RNA hybridization

[دورگه‌سازی رِنا - رِنا،

دورگه‌شدگی رِنا - رِنا | ژن‌شناسی]

RNome → ribonome

RNomics → ribonomics

Robertsonian translocation

[تراسپاری روبرتسونی | ژن‌شناسی]

rocket immunoelectrophoresis

→ electroimmunoassay

rolled back → revolute

rosette [طوقه | علوم گیاهی]

rostrate [منقاری | علوم گیاهی]

syn. beaked

rosulate [طوقه‌ای | علوم گیاهی]

Rotatoria → Rotifera

Rotifera [چرخان‌تباران | جانورشناسی]

syn. Rotatoria

rough → rugose

RSS → short tandem repeat

rugose [پُرچروک | علوم گیاهی]

syn. rough, wrinkled

runcinate [چپ‌اره‌ای | علوم گیاهی]

running mallow

→ *Malva neglecta* Wallr

S

sage → *Salvia*

sagittate [پیکانی | علوم گیاهی]

sagittiform [پیکانی‌شکل | علوم گیاهی]

syn. arrow-shaped

Salvia [مریم‌گلی^۱ | گیاهان دارویی]

syn. sage

Salvia hydrangea [مریم‌گلی عقربان،

عقربان | گیاهان دارویی]

Salvia hypoleuca [مریم‌گلی کوکل،

کوکل | گیاهان دارویی]

Salvia leriifolia [مریم‌گلی نوروزک،

نوروزک | گیاهان دارویی]

Salvia macrosiphon [مریم‌گلی مَرَوی،

مَرَو | گیاهان دارویی]

Salvia officinalis

مریم‌گلی دارویی [گیاهان دارویی]

syn. garden sage

Salvia sclarea

مریم‌گلی مرموک [گیاهان دارویی]

Sanger sequencing

توالی‌یابی سَنگَر [ژن‌شناسی]

syn. Sanger's method,

dideoxy method,

dideoxy mediated chain

termination technique

Sanger's method

→ Sanger sequencing

satDNA/ sat-DNA [دیناماه ژن‌شناسی]**satellite DNA**

دینای ماهواره‌ای [ژن‌شناسی]

Satureja calamintha

→ *Calamintha officinalis*

scabrous [زُبر [علوم گیاهی]**scalariform** [نردبانی [علوم گیاهی]**scalelike** → scaley**scaley** [فلس‌مانند [علوم گیاهی]

syn. scalelike

scape [گل‌ستاکی [علوم گیاهی]**Scaphopoda** [ناوپاویسان [جانورشناسی]**scapose** [گل‌ستاکی [علوم گیاهی]**scarce messenger RNA**

رِنای پیک کمیاب [ژن‌شناسی]

scarce mRNA [رِنای کمیاب [ژن‌شناسی]**scorpioid cyme**

گَرزن کژدمی [علوم گیاهی]

syn. cincinnus

scrNA [رِناکم [ژن‌شناسی]**Scyphozoa**

جام‌زیوه‌ویسان [جانورشناسی]

secondary vein

رنگبرگ دومین [علوم گیاهی]

second filial generation

نسل فرزندی دوم [ژن‌شناسی]

second-generation sequencing

→ next generation

sequencing

sedentary → sessile¹**seed bank** [بانک بذر [گیاهان دارویی]**segmentation** → cleavage**segregation map**

→ linkage map

selectable marker

نشانگر انتخاب‌پذیر [ژن‌شناسی]

syn. selectable marker gene

selectable marker gene

→ selectable marker

selfish DNA [دینای خودخواه [ژن‌شناسی]

syn. ignorant DNA,

incidental DNA

semicraspedodromous

نیم‌لبه‌رو [علوم گیاهی]

semifalcate [نیمه‌داسی [علوم گیاهی]

semifalciform

نیمه‌داسی شکل [علوم گیاهی]

sepalous

کاسبرگ‌دار [علوم گیاهی]

septicidal capsule

پوشینه تیغه‌شکاف [علوم گیاهی]

septifragal capsule

پوشینه تیغه‌شکند [علوم گیاهی]

syn. valvular capsule**sequence alignment**

→ alignment

sequence-tagged site*abbr.* STS توالی نشانمند [ژن‌شناسی]**sequence-tagged site database**

دادگان توالی نشانمند [ژن‌شناسی]

sequence-tagged site map

نقشه توالی نشانمند [ژن‌شناسی]

abbr. STS map**seriseous**

ابریشمی [علوم گیاهی]

serrate

اره‌ای [علوم گیاهی]

serrulate

ریزاره‌ای [علوم گیاهی]

syn. finely serrate**sessile¹**

بسترچسب [جانورشناسی]

syn. sedentary**sessile²**

بی‌پایک [علوم گیاهی]

setose

موریشی [علوم گیاهی]

syn. bristly**setulose**

ریزموریشی [علوم گیاهی]

syn. finely setose**sex reversal** برگشت جنسی [ژن‌شناسی]**shaggy** → villous**shallowly oblong**

مستطیلی پخشیده [علوم گیاهی]

sheathing

غلافی [علوم گیاهی]

shield-shaped → peltate**short interspersed elements**

→ short interspersed nuclear elements

short interspersed nuclear elements

عناصر هسته‌ای پراکنده کوتاه،

پراکنه کوتاه [ژن‌شناسی]

syn. SINE elements,

short interspersed

elements,

short interspersed repeat

elements

short interspersed repeat**elements**

→ short interspersed nuclear elements

short tandem repeat

تکراری‌های پیاپی کوتاه [پروتگان، ژن]

abbr. STR*syn.* repetitive simple sequence,

RSS, simple sequence

repeat, SSR

shotgun cloning

همسانه‌سازی شلیکی [ژن‌شناسی]

syn. shotgun experiment

shotgun experiment

→ shotgun cloning

shotgun sequencing

توالی‌یابی شلیکی،

توالی‌یابی تصادفی [ژن‌شناسی]

signal transduction

ترارسانی نشانک [ژن‌شناسی]

silent single nucleotide

polymorphism

چندشکلی تکنوکلئوتیدی

خاموش [ژن‌شناسی]

silent SNP [ژن‌شناسی] چندتک خاموش

simpledromous

→ craspedodromous

simple sequence repeat

→ short tandem repeat

SINE elements

→ short interspersed nuclear elements

SINE(S) پراک [ژن‌شناسی]

single-copy DNA

دِنای تک‌نسخه [ژن‌شناسی]

single nucleotide polymorphism

چندشکلی تکنوکلئوتیدی [ژن‌شناسی]

single nucleotide

polymorphismal map

نقشه چندشکلی‌های

تکنوکلئوتیدی [ژن‌شناسی]

single nucleotide polymorphism profiling

رخ‌نمانگاری چندشکلی‌های

تکنوکلئوتیدی [ژن‌شناسی]

single nucleotide polymorphism scanning

پویش چندشکلی‌های

تکنوکلئوتیدی [ژن‌شناسی]

single nucleotide polymorphism scoring

سنجش چندشکلی‌های

تکنوکلئوتیدی [ژن‌شناسی]

sinuate سینوسی [علوم گیاهی]

Sipuncula → Sipunculida

Sipunculida

ماشوره‌تباران [جانورشناسی]

syn. Sipuncula

site-directed mutagenesis

جهش‌زایی جهت‌دار [ژن‌شناسی]

syn. site-specific mutagenesis,

directed mutagenesis,

targeted mutagenesis,

localized mutagenesis,

oligonucleotid directed

mutagenesis

site-specific mutagenesis

→ site-directed mutagenesis

slot blot لکه‌گذاری شیاری [پروتگان، ذن]

small cytoplasmic RNA

رِنای کوچک میان‌یاخته‌ای [ژن‌شناسی]

small endogenous RNA

→ small RNA

small nuclear RNA

رِنای کوچک هسته‌ای [ژن‌شناسی]

small nucleolar RNA

رِنای کوچک هستکی [ژن‌شناسی]

small RNA [رِنای کوچک پروتکان، ژن]

syn. small endogenous RNA

small temporal RNA

→ microRNA

small vein → veinlet**smooth** → glabrous**SNIP** → SNP**snoRNA** [رِناک هستکی [ژن‌شناسی]]**SNP/SNIP** [چندتک [ژن‌شناسی]]**SNP map** [نقشه چندتک‌ها [ژن‌شناسی]]**SNP profiling**

رخ‌نمانگاری چندتک‌ها [ژن‌شناسی]

SNP scanning [چندتک‌پویی [ژن‌شناسی]]**SNP scoring** [چندتک‌سنجی [ژن‌شناسی]]**snRNA** [رِناک هسته‌ای [ژن‌شناسی]]

soft → velutinous

Solanum nigrum

بادنجان تاجریزی [گیاهان دارویی]

solitary [تک‌گل [علوم گیاهی]]**spacer DNA**

رِنای فاصله‌انداز [ژن‌شناسی]

spadix [میل‌چمچه [علوم گیاهی]]**spatulate** [قاشقی [علوم گیاهی]]**spearmint/spear mint**→ *Mentha spicata***specialized transduction**

ترارسانی اختصاصی [ژن‌شناسی]

syn. restrictive transduction,

restricted transduction

spike [سنبله [علوم گیاهی]]**spikelet** [سنبلچه [علوم گیاهی]]**spine** [خار [علوم گیاهی]]**Spongiaria** [اسفنج‌تباران [جانورشناسی]]**spot blot** → dot blot**squamous** [فلسی [علوم گیاهی]]**sRNA** [رِناک [پروتکان، ژن]]**SSR** → short tandem repeat**Stachys** [سنبله‌ای [گیاهان دارویی]]

syn. hedgenettle

Stachys lavandulifolia

سنبله‌ای چای‌کوهی [گیاهان دارویی]

staggered end → sticky end**stellate** [ستاره‌ای [علوم گیاهی]]**stenohalic** → stenohaline**stenohaline**

محدودشورتاب [جانورشناسی]

syn. stenohalic

steriglose [زُرموی کوتاه [علوم گیاهی]]**sticky end** [سر چسبنده [ژن‌شناسی]]

syn. cohesive end,

staggered end

sticky ended DNA

[دِنای سرچسب] [ژن‌شناسی]

sticky terminus

[پایانهٔ چسبیده] [ژن‌شناسی]

syn. cohesive terminus

stipe

[پایک] [علوم گیاهی]

stipel

[گوشوارک] [علوم گیاهی]

stipule

[گوشواره] [علوم گیاهی]

STR → short tandem repeats

strap-shaped → ligulate²

strigose

[زُرمو] [علوم گیاهی]

STS → sequence-tagged site

STS map

→ sequence-tagged site map

submetacentric

[ورمرکز میان] [ژن‌شناسی]

submetacentric chromosome

[فام‌تن و رمرکز میان] [ژن‌شناسی]

subulate

[درفشی] [علوم گیاهی]

subuliform

[درفشی‌شکل] [علوم گیاهی]

syn. awl shape

sulcate

[شیاردار] [علوم گیاهی]

syn. furrowed, grooved

suppressor transfer RNA

[رِنای ناقل سرکوبگر] [ژن‌شناسی]

suppressor tRNA

[رِنان سرکوبگر] [ژن‌شناسی]

suspension feeder

[معلق‌خوار] [جانورشناسی]

sword-shaped → ensiform

Symphyla

[هم‌تبارویسان] [جانورشناسی]

syncarpous

[پیوسته‌برچه] [علوم گیاهی]

syngenesious

[پیوسته‌بساک] [علوم گیاهی]

synpetalous

[پیوسته‌گلبرگ] [علوم گیاهی]

syn. gamopetalous

synsepalous

[پیوسته‌کاسبرگ] [علوم گیاهی]

syn. gamosepalous

syntenic

[هم‌رشته] [ژن‌شناسی]

syntenic block

[قالب هم‌رشته] [ژن‌شناسی]

syntenic genes

[ژن‌های هم‌رشته] [ژن‌شناسی]

syteny

[هم‌رشتگی] [ژن‌شناسی]

syntepalous

[پیوسته‌گلپار] [علوم گیاهی]

synthetic tandem repeat

[تکراری‌های پیاپی برساخته] [ژن‌شناسی]

system biology

[زیست‌شناسی سامانه‌ای] [پروتگان، ژن]

systems biology

[زیست‌شناسی سامانه‌ها] [پروتگان، ژن]

T

Tamarindus

[تمر هندی] [گیاهان دارویی]

Tamarindus indica

[تمر هندی دارویی] [گیاهان دارویی]

syn. Tamarindus officinalis

Tamarindus officinalis→ *Tamarindus indica***Tamarix aphylla**

گُز شاهی [گیاهان دارویی]

tandem array → tandem repeat**tandem duplication**

→ tandem repeat

tandem repeat

تکراری‌های پیاپی [ژن‌شناسی]

syn. tandem duplication,

tandem array

Tardigrada [کُندروتیاران [جانورشناسی]**targeted mutagenesis**

→ site-directed mutagenesis

Tasmanian bluegum→ *Eucalyptus globulus***TEL-DNA** → telomere**telocentric**

ته‌میان [ژن‌شناسی]

telocentric chromosome

فام‌تن ته‌میان [ژن‌شناسی]

telomerase

ته‌پاراز [ژن‌شناسی]

syn. telomere terminal

transferase

telomere

ته‌پار [ژن‌شناسی]

syn. telomere DNA,

telomeric DNA, TEL-DNA

telomere DNA → telomere**telomere terminal transferase**

→ telomerase

telomeric DNA → telomere**telomeric position effect**

→ telomeric silencing

telomeric silencing

خاموش‌سازی ته‌پاری [ژن‌شناسی]

syn. telomeric position effect**terminal style**

خامهٔ انتهایی [علوم گیاهی]

syn. apical³**ternate venation**

→ actinodromous

territoriality

قلمروخواهی [جانورشناسی]

tertiary vein

رگ‌برگ سومین [علوم گیاهی]

tetramerous

چهارپار [علوم گیاهی]

Teucrium

کلیپوره [گیاهان دارویی]

Teucrium polium

کلیپورهٔ پُرآذین [گیاهان دارویی]

syn. felty germander**thorn**

خارشاخه [علوم گیاهی]

thread-like → filiform**three-pronged** → tridentate**thyme** → *Thymus***Thymus**

آویشن [گیاهان دارویی]

syn. thyme**Thymus arthroclados**→ *Thymus kotschyanus***Thymus eriophorus**→ *Thymus kotschyanus*

Thymus hyrcanus→ *Thymus kotschyanus***Thymus kotschyanus**

آویشن آزره [گیاهان دارویی]

syn. *Thymus eriophorus*,*Thymus hyrcanus*,*Thymus arthroclados***thyrse** خوشه‌گزن [علوم گیاهی]**tight turn** پیچ تند [پروتگان‌شناسی]**tiny RNA** → microRNA**tip** نوک [علوم گیاهی]**tmRNA** رِنای ناپ [ژن‌شناسی]**tomentose** نمدی [علوم گیاهی]**tomentulose** ریزنمدی [علوم گیاهی]**tongue-shaped** → ligulate²**toothed** → dentate**Trachyspermum** زنیان [گیاهان دارویی]**Trachyspermum copticum**

زنیان رومی [گیاهان دارویی]

syn. *Ammi copticum*,*Carum copticum*, ajwain**trans configuration** آرایش ترانس،

آرایش تراسو [ژن‌شناسی]

transduced cell → transductant**transductant** ترارسه [ژن‌شناسی]

syn. transduced cell

transduction ترارسانی [ژن‌شناسی]**transfer-messenger RNA**

رِنای ناقل - پیک [ژن‌شناسی]

transfer RNA isoacceptor

→ isoaccepting transfer RNA

transverse oblong

مستطیلی عرضی [علوم گیاهی]

tree-like → dendroid**Trematoda** بادکش‌ویسان [جانورشناسی]**triangular** → deltoid**trichome** کُرک [علوم گیاهی]**tridentate/tridentated**

سه‌دندانه‌ای [علوم گیاهی]

syn. three-pronged

Trilobita سه‌لپ‌ویسان [جانورشناسی]

syn. trilobites

trilobites → Trilobita**Trilobitomorpha**

سه‌لپ‌ریخت‌وندان [جانورشناسی]

trimerous سه‌پار [علوم گیاهی]**trisomic** سه‌فام‌تنه [ژن‌شناسی]**trisomy** سه‌فام‌تنی [ژن‌شناسی]**tube foot** پای لوله‌ای [جانورشناسی]**tuberculate** → papillate**Turbellaria** موجک‌ویسان [جانورشناسی]**U****ultraplankton** → nanoplankton**umbel** چتر [علوم گیاهی]**unassigned reading frame**

→ unidentified reading

frame

uncinate [قلاب‌وار | علوم گیاهی]

syn. hooked

undulate [موج‌دار | علوم گیاهی]

syn. wavy, repand

unicarpellous [تک‌برچه‌ای | علوم گیاهی]

unidentified reading frame

چارچوب خوانش ناشناخته،

خوانه‌ی ناشناخته [ژن‌شناسی]

syn. unassigned reading frame,

URF

uniovular twins

→ monozygotic twins

unique DNA [رینای یکتا | ژن‌شناسی]

syn. unique sequence DNA

unique sequence DNA

→ unique DNA

upregulation [فراتنظیم | پروتگان، ژن]

URF

→ unidentified reading

frame

Uropygi → Arachnida

V

vacuum blotting

[لکه‌گذاری خلئی | ژن‌شناسی]

valvular capsule

→ septifragal capsule

variable number of tandem

repeat

[تکراری‌های پیاپی شمارمتغیر | ژن‌شناسی]

abbr. VNTR

vein [رگبرگ | علوم گیاهی]

veinlet [رگبرگ فرعی | علوم گیاهی]

syn. nerville, small vein

velutinous [مخملی | علوم گیاهی]

syn. velvety, soft

velvety → velutinous

venation [رگ‌بندی | علوم گیاهی]

ventral [شکمی | علوم گیاهی]

verrucate → papillate

verticillaster [فراهمه | علوم گیاهی]

verticillate [فراهم | علوم گیاهی]

very broadly oblong

[مستطیلی بس‌پهن | علوم گیاهی]

very deeply ovoid

[تخم‌مرغی بس‌کشیده | علوم گیاهی]

very depressed oblong

[مستطیلی بس‌فروفتش‌ده | علوم گیاهی]

very narrowly oblong

[مستطیلی بس‌باریک | علوم گیاهی]

very shallowly oblong

[مستطیلی بس‌پخشیده | علوم گیاهی]

vesicle-mediated gene transfer

[ژن‌رسانی حبابک‌یار | ژن‌شناسی]

vesicular → vesiculate

vesiculate [تاو لچه دار | علوم گیاهی]

syn. bladdery, vesicular

vestiture [کُرک پوش | علوم گیاهی]

syn. indumentum

villous [پشیم آلود | علوم گیاهی]

syn. shaggy

viral-like element

→ retrotransposon

viral-like retroposon

→ retrotransposon

virioplankton/viroplankton

ویروس دروایان [جانورشناسی]

virtual cloning

همسانه سازی مجازی [ژن شناسی]

virtual screening

غربالگری مجازی [ژن شناسی]

Vitex [پنج انگشت | گیاهان دارویی]

Vitex agnus-castus

پنج انگشت پاکدامن [گیاهان دارویی]

syn. chaste tree,

Abraham's balm,

monk's pepper

Vitex trifolia

پنج انگشت هندی [گیاهان دارویی]

VNTR

→ variable number of

tandem repeat

W

water mint → *Mentha aquatica*

Watson-Crick base pairing

[جفت شدن بازی واتسون - کریک | ژن شناسی]

wavy → undulate

white deadnettle

→ *Lamium album*

white nettle → *Lamium album*

whole arm fusion

→ centric fusion

whorl [چرخه | علوم گیاهی]

whorled [چرخه ای | علوم گیاهی]

wild rue → *Peganum harmala*

wobble hypothesis

[فرضیه لقی | ژن شناسی]

wooly → lanate

Wright's inbreeding coefficient

→ inbreeding coefficient

wrinkled → rugose

Y

YAC [فامیر | ژن شناسی]

yac library [گنجینه فامیر | ژن شناسی]

yac map [نقشه فامیر | ژن شناسی]

yeast artificial chromosome

[فام تن واره مخمری | ژن شناسی]

yellow archangel

→ *Lamium galeobdolon*

Z

Zataria [آویشن شیرازی] گیاهان دارویی]

Zataria bracteata

→ *Zataria multiflora*

Zataria multiflora

[آویشن شیرازی پُرگل] گیاهان دارویی]

syn. *Zataria bracteata*,

Zataria multiflora var. *elatior*

Zataria multiflora var. *elatior*

→ *Zataria multiflora*

Ziziphora [کاکوتی] گیاهان دارویی]

Ziziphora clinopodioides

[کاکوتی کوهی] گیاهان دارویی]

Ziziphora persica

[کاکوتی ایرانی] گیاهان دارویی]

Ziziphora tenuior

[کاکوتی نازک] گیاهان دارویی]

Ziziphus jujuba

[عناَب رسمی] گیاهان دارویی]

Ziziphus spina-christi، [عناَب کُنار،

کُنار] گیاهان دارویی]

syn. Christ's Thorn Jujube

zoology [جانورشناسی] جانورشناسی]

zygomorphic [تک‌تقارنی] علوم گیاهی]

zygomorphous → zygmorphic

zygote [زاگ، تخم] ژن‌شناسی]

فهرست واژه‌ها براساس گروه یا شاخه

به ترتیب الفبای لاتینی

پروتگان‌شناسی

abzyme پادتن‌زیم

AE → affinity electrophoresis

affibody تمایل‌تن

affinity biosensor زی‌حسگر تمایلی

syn. bioaffinity sensor

affinity capture electrophoresis

الکتروکوچ گیرش تمایلی

affinity chromatography

سوانگاری تمایلی

affinity coelectrophoresis

الکتروهم‌کوچی تمایلی

affinity electrophoresis

abbr. AE الکتروکوچ تمایلی

α helix → alpha helix

allelozyme → allozyme

allozyme دگرزیم

syn. allelozyme

alphahelix مارپیچ آلفا

syn. α helix

amino acid sequence

توالی آمینواسیدی

anchor protein پروتئین لنگری

abbr. AP

antibody engineering مهندسی پادتن

antibody enzyme زی‌مایه پادتنی،

آنزیم پادتنی

antibody microarray ریزآرایه پادتنی

antienzyme پادزی‌مایه، پادآنزیم

antigen array آرایه پادگنی

antigenic determinant

تعیین‌کننده پادگنی

antigen microarray ریزآرایه پادگنی

AP → anchor protein

apoenzyme روت‌زی‌مایه، روت‌آنزیم

apoprotein روت‌پروتئین

autoantibody خودپادتن

autoantigen خودپادگن

autoinhibition خودبازداری

automodification خوداصلاحی

autoprocessing خودفراوری

β barrel → beta barrel

β bend → beta turn

β conformation
→ beta conformation

beta barrel بشکۀ بتا
syn. β barrel

beta bend → beta turn

beta conformation صورت‌بندی بتا
syn. β conformation

beta sheet صفحهٔ بتا
syn. β sheet, β plitted sheet

beta strand رشتهٔ بتا
syn. β strand

beta turn پیچ بتا
syn. β turn, beta bend, β bend

bioaffinity sensor
→ affinity biosensor

biological array آرایهٔ زیستی

blotting لکه‌گذاری
syn. blot transfer

blot transfer → blotting

β plitted sheet → beta sheet

β sheet → beta sheet

β strand → beta strand

β turn → beta turn

capillary blotting

لکه‌گذاری مویینه‌ای

capillary electrophoresis

الکتروکوج مویینه‌ای

catalytic monoclonal antibody
پادتن تک‌دودمان فروکافتی

abbr. catmab

catmab → catalytic monoclonal antibody

cell array → cell chip

cell-based microarray

→ cell chip

cell biochip → cell chip

cell chip/cellular chip
تراشهٔ یاخته‌ای

syn. cell(ular) biochip,
cell(ular) microarray,
cell-based microarray,
live cell microarray,
living microrarray,
living chip, cell array

cell counter → cytometer

cell microarray → cell chip

cellular biochip → cell chip

cellular chip → cell chip

cellular microarray → cell chip

cellular proteome پروتگان یاخته‌ای

chemical proteomics

پروتگان‌شناسی شیمیایی

chimeric protein پروتئین آمیژه‌ای

clinical peptidomics

پپتیدگان‌شناسی بالینی

clock protein	پروتئین زمان‌مند	docking protein	پروتئین جورشو
coelectrophoresis	الکتروهم‌کوچی	dot blot	لکه‌گذاری نقطه‌ای
cold-shock protein	پروتئین سرماشوگ	<i>syn. spot blot</i>	
comparative proteomics	پروتگان‌شناسی مقایسه‌ای	downregulation	فروتنظیم
<i>syn. differential proteomics</i>		DSC → differential scanning calorimetry	
complexome	همتاftگان	dynameomics	پویاگان‌شناسی
complexomics	همتاftگان‌شناسی	ectodomain	برون‌حبه
clone	همسانه	EIA → electroimmunoassy	
cloned	همسانه‌سازی‌شده، همسانیده	electroimmunoassay	
cloning	همسانه‌سازی	<i>abbr. EIA</i>	الکتروایمنی‌سنجی
cytometer	یاخته‌شمار، یاخته‌شمار	<i>syn. rocket,</i>	
<i>syn. cell counter</i>		immuno electrophoresis,	
cytometry	یاخته‌سنجی، یاخته‌شماری	Laurell rocket technique,	
decoder protein	پروتئین رمزگشا	electroimmuno diffusion	
degradome	تخریبگان	electroimmuno diffusion	
degradomics	تخریبگان‌شناسی	→ electroimmunoassay	
differential proteomics		electrophoretic mobility	تحرك الکتروکوچی
→ comparative proteomics		enzyme biosensor	
differential scanning calorimetry		زی‌حسگر زی‌مایه‌ای، زی‌حسگر آنزیمی	
<i>abbr. DSC</i>	گرماسنجی پویشی تفاضلی	enzyme-conjugated antibody	
differential transcriptome		پادتن زی‌مایه‌وند، پادتن آنزیم‌وند	
رونوشتگان افتراقی		<i>syn. enzyme linked antibody</i>	
DNA footprinting	جاپایابی دنا	enzyme linked antibody →	
DNA-protein interference assay	سنجش تداخل دنا - پروتئین	enzyme-conjugated antibody	
DNA-protein protection assay	سنجش حفاظت دنا - پروتئین	epitomics	روجاگان‌شناسی
		epitope	روجایه
		epitope map	نقشه روجایه

epitope mapping نقشه‌نگاری روجایه
 epitope masking روجایه‌پوشانی
 epitope screening غربالگری روجایه
 epitope tag نشان روجایه
 epitope tagging نشان‌گذاری روجایه
 expression array آرایهٔ بیانی
 ex vitro برون‌شیشه‌ای، برون‌شیشه
 ex vivo برون‌زیوه‌ای، برون‌زیوه
 fluxome شارگان
 fluxomics شارگان‌شناسی
 functional proteome پروتگان کارکردی
 functional proteomics پروتگان‌شناسی کارکردی
 functome کارکردگان
 fused protein → fusion protein
 fusion protein پروتئین‌های
 syn. fused protein
 glycoarray قندآرایه
 glycochip قندتراشه
 glycome قندگان
 glycomics قندگان‌شناسی
 glycoproteome قندپروتگان
 glycoproteomics قندپروتگان‌شناسی
 gold microarray ریزآرایهٔ طلا
 heat-shock protein پروتئین گرم‌شو
 holoenzyme تام‌زی‌مایه، تام‌آنزیم
 holoprotein تام‌پروتئین

hydrophobic interaction برهم‌کنش آب‌گریز
 IEF → isoelectric focusing
 immobilized pH gradient شیو pH تثبیت‌شده
 abbr. IPG
 immunome ایمنی‌گان
 immunomics ایمنی‌گان‌شناسی
 immunoproteomics ایمنی‌پروتگان‌شناسی
 in silico درون‌تراشه‌ای، در تراشه
 in silico proteomics پروتگان‌شناسی درون‌تراشه‌ای، پروتگان‌شناسی در تراشه
 interactome map نقشهٔ هم‌کنشگان
 intrabody درون‌پادتن
 invertasome واروتن
 in vitro درون‌شیشه‌ای، درشیشه
 ion channel array آرایهٔ یون‌راهه
 ionome یونگان
 ionomics یونگان‌شناسی
 IPG → immobilized pH gradient
 isoelectric focusing تمرکز هم‌بار
 abbr. IEF
 isoenzyme → isozyme
 isozyme هم‌زیم
 syn. isoenzyme
 Laurrell rocket technique
 → electroimmunoassay

lipid-anchored protein	پروتئین لیپیدلنکر	pri-miRNA	→ primary microRNA
lipidome	لیپیدگان	protein autoprocessing	خودفراوری پروتئین
lipidomics	لیپیدگان‌شناسی	protein engineering	مهندسی پروتئین
lipoproteomics	لیپوپروتگان‌شناسی	protein splicing	پیرایش پروتئین
live cell microarray	→ cell chip	reverse turn	پیچ معکوس
living array	آرایهٔ زنده	ribonome	رناگان
living chip	→ cell chip	<i>abbr.</i> RNome	
living microarray	→ cell chip	ribonomics	رناگان‌شناسی
microRNA	ریزِرنا	<i>abbr.</i> RNomics	
<i>abbr.</i> miRNA		RNome	→ ribonome
<i>syn.</i> tiny RNA,		RNomics	→ ribonomics
small temporal RNA		rocket immunoelectrophoresis	→ electroimmunoassay
microRNA gene	ژن ریزِرنا	short tandem repeat	<i>abbr.</i> STR
<i>abbr.</i> miR gene			تکرارهای پیاپی کوتاه
miR gene	→ microRNA gene	slot blot	لکه‌گذاری شیاری
miRNA	→ microRNA	small endogenous RNA	→ small RNA
missing contact analysis	تحلیل اتصال گم‌شده	small RNA	رِنای کوچک
monoclonal antibody	پادتن تک‌دودمان	<i>syn.</i> small endogenous RNA	
natural selection	انتخاب طبیعی	small temporal RNA	→ microRNA
peptidomics	پپتیدگان‌شناسی	spot blot	→ dot blot
phenome	رُخگان	sRNA	رناک
polyclonal antibody	پادتن چنددودمان	system biology	زیست‌شناسی سامانه‌ای
precursor microRNA	ریزِرنا‌ی پیش‌ساز		
primary microRNA	ریزِرنا‌ی اولیه		
<i>abbr.</i> pri-miRNA			

systems biology		additive genes	ژن‌های افزایشی
	زیست‌شناسی سامانه‌ها	alignment	هم‌ردیف‌سازی
tight turn	پیچ تند	<i>syn.</i> sequence alignment	
tiny RNA → micro RNA		allelic association	
upregulation	فراتنظیم	→ linkage disequilibrium	
		allelic complementation	
	ژن‌شناسی و زیست‌فناوری		تکمیل‌سازی دیگرهای
abortive transduction	ترارسانی ناکامل	allelic exclusion	برکناری دیگرهای
	<i>syn.</i> abortive transformation	allotetraploid	دگرچارلاد
abortive transformation		allozygote	دگرزاگ
→ abortive transduction		amino acylated tRNA	
acentric	بی‌میان	→ charged transfer RNA	
acentric chromosome	فام‌تن بی‌میان	amorph¹	آریخت ^۱
	<i>syn.</i> acentric fragment	<i>syn.</i> amorphic	
acentric fragment		amorph²	آریخت ^۲
→ acentric chromosome		amorphic → amorph ¹	
acrocentric	کرانه‌میان	amorphic allele	دیگرۀ آریخت
acrocentric chromosome	فام‌تن کرانه‌میان	amorphic mutation	جهش آریخت
		amphidiploid¹	دوجوردولاد ^۱
acylated tRNA		amphidiploid²	دوجوردولاد ^۲
→ charged transfer RNA		amphiploidy	دوجورلادی
additive effect		amphidiploidy	دوجوردولادی
→ additive gene effect		amphiploid¹	دوجورلاد ^۱
additive gene effect		amphiploid²	دوجورلاد ^۲
	اثر ژن‌های افزایشی	amplicon	افزونه
<i>syn.</i> additive effect		aneuploid	ناهوداد
		aneuploidy	ناهودادی
		annealing	همتابی
		<i>syn.</i> DNA annealing	

annotation		BACmid → bacterial artificial chromosome
→ genome annotation		
anticipation	پیش‌بروزی	bacterial artificial chromosome
<i>syn.</i> genetic anticipation		فام‌تن‌وارهٔ باکتریایی
antimorph¹	پادریخت ^۱	<i>syn.</i> bacterial artificial chromosome-based plasmid, BACmid
<i>syn.</i> antimorphic		
antimorph²	پادریخت ^۲	bacterial artificial chromosome-based plasmid → bacterial artificial chromosome
antimorphic → antimorph ¹		
antimorphic allele	دیگرهٔ پادریخت	balanced lethals کُشنده‌های متعادل
antimorphic mutation	جهش پادریخت	<i>syn.</i> balanced lethal system
anti-mutator	جهش‌کاه	balanced lethal system
antimutator gene	ژن جهش‌کاه	→ balanced lethals
antisense gene	ژن پادمعنا	balanced polymorphism
ARS → autonomously replicating sequence		چندشکلی متوازن
attenuation	کاهانش	band نوار
attenuator	کاهانه	band compression درهم‌رفتگی نوار
autonomously replicating sequence	توالی هم‌تاساز خودگردان	base pair جفت‌باز
<i>abbr.</i> ARS		base-pairing جفت‌شدن باز
autoploid → autopolyloid ¹		base-pairing rule قانون جفت‌شدن باز
autopolyloid¹	خودچندلاد ^۱	base-pairing substitution
<i>syn.</i> autoploid		جان‌شینی جفت‌باز
autopolyloid²	خودچندلاد ^۲	biofarming
autopolyploidy	خودچندلادی	→ molecular farming
autozygote	خودزاگ	biovular twins
BAC	فاماب	→ dizygotic twins
BAC map	نقشهٔ فاماب	blocked reading frame
<i>syn.</i> genome fingerprint map		چارچوب خوانش بسته، خوانهٔ بسته
		<i>syn.</i> closed reading frame

blot	لکه‌برگ	cell-free translation	
blotting	لکه‌گذاری	→ <i>in vitro</i> translation	
<i>syn.</i> blot transfer		central dogma	باور بنیادی
blot transfer → blotting		centric fusion	هم‌جوشی میان‌پاری
blunt end	سرِ صاف	<i>syn.</i> centromeric fusion,	
<i>syn.</i> butt end		whole arm fusion	
blunt ended DNA	دِنای سرصاف	centromere	میان‌پار
blunt ending		centromere interference	
→ blunt-end ligation		تداخل میان‌پاری	
blunt-end ligation	پیوند سرصاف	centromeric fusion	
<i>syn.</i> blunt ligation, blunt ending		→ centric fusion	
blunt ligation		chain termination method	
→ blunt-end ligation		روش پایان‌ش زنجیری	
broad heritability	وراثة‌پذیری عمومی	charged transfer RNA	
<i>syn.</i> broad-sense heritability		رِنای ناقل باردار	
broad-sense heritability		<i>syn.</i> acylated tRNA,	
→ broad heritability		amino acylated tRNA	
butt end → blunt end		charged tRNA	رِنان باردار
capillary blotting	لکه‌گذاری مویینه‌ای	check point	نقطهٔ وارسى
catabolite repression	فرونشانی فروگشته‌ای	CHIP/ChIP → chromatin	
catenane	زنجیرک	immunoprecipitation	
cell cycle	چرخهٔ یاخته‌ای	chromatin immunoprecipitation	
cell-free extract	شیرهٔ بی‌یاخته	<i>abbr.</i> CHIP	ایمنی رسوبش فامینه
cell-free protein synthesis		chromatin modification	دگرش فامینه
→ <i>in vitro</i> translation		chromatin remodeling	
cell-free transcription		بازآرایی فامینه	
→ <i>in vitro</i> transcription		circular linkage map	
		نقشهٔ پیوستگی حلقوی	

cis configuration	آرایش سیس، آرایش ورسو	complementation	تکمیل‌سازی
cleavage	شکافتگی، تسهیم <i>syn. segmentation</i>	complementation group	
clonal	همسانه‌ای	complementation map	نقشهٔ تکمیل‌سازی
clone	همسانه	complete transduction	ترارسانی کامل
cloned	همسانه‌سازی‌شده، همسانیده	concatemer	هم‌زنجیره‌پار
cloning	همسانه‌سازی	concatenate	هم‌زنجیره‌ای شدن
cloning <i>in silico</i>		constitutive activity	
→ <i>in silico</i> cloning		→ constitutive expression	
closed reading frame		constitutive expression	بیان نهادی
→ blocked reading frame		<i>syn. constitutive activity,</i>	
coefficient of coincidence	ضریب هم‌رخدادی	constitutive gene	
coefficient of inbreeding		expression	
→ inbreeding coefficient		constitutive gene	ژن نهادی
cognate transfer RNA	رِنای ناقل هم‌شناسا	constitutive gene expression	
cognate tRNA	رِنان هم‌شناسا	→ constitutive expression	
cohesive end → sticky end		contig	وَرِست
cohesive terminus		contig map	نقشهٔ وَرِست
→ sticky terminus		contig mapping	نقشه‌نگاری وَرِست، وَرِست‌نگاری
collinear/colinear	هم‌خط	contigs	وَرِستگان
collinearity/colinearity	هم‌خطی	cotransduction	هم‌ترارسانی
compatible end		coupling → coupling phase	
→ compatible terminus		coupling configuration	
compatible terminus		آرایش هم‌پیوستگی	
پایانهٔ جورشونده		coupling phase	هم‌پیوستگی
<i>syn. compatible end</i>		<i>syn. coupling</i>	

- cryptic satellite** نهان‌ماهواره
- C value** ارزش سی، ارزش ثابت
- C value paradox** ناسازنمای ارزش سی، ناسازنمای ارزش ثابت
- cytoplasmic inheritance** وراثت میان‌یاخته‌ای
- dbSTS** دادگان توان
- degenerate code** رمز هرز
- degenerate primer** آغازگر هرز
- denatured DNA** دینای واسرشته
- DGE** → differential gene expression
- dicentric** دومیان
- dicentric chromosome** فام‌تن دومیان
- dideoxy mediated chain termination technique** → Sanger sequencing
- dideoxy method** → Sanger sequencing
- dideoxy sequencing** توالی‌یابی دی‌دی‌آکسی
- differential gene expression** بیان افتراقی ژن
abbr. DGE
- diffuse centromere** میان‌پار پخشیده
- directed evolution** تکامل جهت‌داده
syn. directional evolution
- directed mutagenesis** → site-directed mutagenesis
- directional evolution** → directed evolution
- dissimilar twins** → dizygotic twins
- dizygotic twins** دوقلوهای دوزاگ، دوقلوهای دوتخم
syn. dissimilar twins, fraternal twins, biovular twins
- DNA annealing** → annealing
- DNA-DNA hybridization** دورگه‌سازی دنا-دنا، دورگه‌شدگی دنا-دنا
- DNA fingerprinting** انگشت‌نگاری دنا
syn. genetic fingerprinting, restriction enzyme analysis
- DNA ligase** دناپیونداز
syn. ligase
- DNA ligation** پیوندش دنا
- DNA polymorphism** چندشکلی دینایی
- DNA profiling** رُخ‌نمانگاری دنا
syn. genetic profiling
- DNA-RNA hybrid** دورگهٔ دنا-رنا
- DNA-RNA hybridization** دورگه‌سازی دنا-رنا، دورگه‌شدگی دنا-رنا
- DNA shuffling** بُرخوری دنا

dominant negative allele	دیگرهٔ بارز منفی	EPS → extein	
dominant negative mutation	جهش بارز منفی	euploid	هولاد
dot blot	لکه‌گذاری نقطه‌ای	euploidy	هولادی
<i>syn. spot blot</i>		evolutionary clock	ساعت تکاملی،
downregulation	فروتتنظیم	exon trapping	ساعت فرگشتی
electroblot → electroblotting		exon trapping vector	دام‌اندازی بیان
electroblotter	الکترو لکه‌گذار		ناقل دام‌اندازی بیان
electroblotting	الکترو لکه‌گذاری	expressivity	بیانایی
<i>syn. electroblot,</i>		extein	بیاننتین
<i>electrophoretic blotting</i>		<i>syn. external protein sequence,</i>	
electrophoretic blotting		EPS	
→ electroblotting		extension → overhang	
electroporation	الکتروفوذ	external protein sequence	
electrotransformation		→ extein	
	الکتروترااریختی	extra chromosomal inheritance	وراثت برون‌فامتنی
endosymbiont theory		extranuclear inheritance	
→ endosymbiotic theory			وراثت برون‌هسته‌ای
endosymbiotic theory		ex vitro	برون‌شیشه‌ای، برون‌شیشه
	نظریهٔ درون‌همزیستی	ex vivo	برون‌زیوه‌ای، برون‌زیوه
<i>syn. endosymbiont theory</i>		f¹	ف ^۱
environmental genomics		f²	ف ^۲
→ metagenomics		female pseudohermaphroditism	شبه‌نرمادگی ماده‌نما
enzymatic DNA sequencing		filial generation	نسل فرزندی
	توالی‌یابی زی‌مایه‌ای دنا،	first filial generation	نسل فرزندی اول
	توالی‌یابی آنزیمی دنا	fitness	برازندگی وراثتی، برازندگی
enzymatic method	روش زی‌مایه‌ای،		
	روش آنزیمی		

flush end	سپ‌تراز	gene dosage effect	اثر چنده ژن
founder effect	اثر بنیان‌گذار	gene dose → gene dosage	
founder principle	اصل بنیان‌گذار	gene family	خانواده ژنی
frame shift		gene farming	ژن‌پروری
→ reading frame shift		gene finding	ژن‌یابی
frame shift mutation		gene frequency	فراوانی ژن
	جهش چارچوب‌گردان	gene gun	تفنگ ژنی
<i>syn.</i> phase shift mutation,		gene hunting	شکار ژن
reading frame shift		gene identification	شناسایی ژن
mutation		<i>syn.</i> gene recognition	
fraternal twins		gene linkage	پیوستگی ژنی
→ dizygotic twins		<i>syn.</i> linkage, genetic linkage	
gain of function → gain of		gene number	شمار ژن
function mutation		generalized transduction	
gain of function mutation			ترارسانی عمومی
	جهش کارکردزا	gene recognition	
<i>syn.</i> gain of function		→ gene identification	
gametic disequilibrium		gene redundancy	تکرارشدگی ژنی
	نامتعادلی پیوستگی‌زاد	gene regulation	تنظیم ژن
gametic phase disequilibrium		gene targeting	هدف‌گیری ژن
→ linkage disequilibrium		genetically engineered organism	
gene amplification	فزون‌سازی ژن	→ genetically modified	
gene battery → gene cluster		organism	
gene cluster	خوشه ژنی	genetically modified organism	
<i>syn.</i> gene battery			اندامگان تراژنه
gene content	محتوای ژنی	<i>syn.</i> living modified organism,	
gene density	تراکم ژنی، چگالی ژنی	genetically engineered	
gene dosage	چنده ژن	organism	
<i>syn.</i> gene dose		genetic anticipation	
		→ anticipation	

genetic complementation	تکمیل‌سازی ژنی	heterogametic sex	جنس ناجورکامه
genetic fine structure	ساختار ریز ژن	heterogeneous nuclear RNA	رِنای هسته‌ای ناهمگن
genetic fingerprinting		heterosis	دورگی
→ DNA fingerprinting		heterozygosis	ناجورزاگی، ناجورتخمی
genetic linkage	→ gene linkage	<i>syn.</i> heterozygosity	
genetic map	→ linkage map	heterozygosity	→ heterozygosis
genetic profiling		heterozygote	ناجورزاگ ^۱ ، ناجورتخم ^۱
→ DNA profiling		heterozygous	ناجورزاگ ^۲ ، ناجورتخم ^۲
genic DNA	دِنای ژنی	highly repetitive DNA	دِنای پُر تکرار
genome annotation	ژنگان‌گذاری	high-throughput sequencing	توالی‌یابی پربازده
<i>syn.</i> annotation		HK	→ housekeeping gene
genome fingerprint map		hnRNA	رِناس ناهمگن
→ BAC map		holocentric	→ polycentric chromosome
germplasm	زادمایه	holocentric chromosome	→ polycentric chromosome
GMO	ناتراژنه	homogametic sex	جنس جورکامه
gRNA	→ guide RNA	homologous recombination	نوترکیبی هم‌ساخت
guide RNA	رِنای راهنما	<i>abbr.</i> HR	<i>syn.</i> legitimate recombination
<i>abbr.</i> gRNA		homozygosis	جورزاگی، جورتخمی
gynander	→ gynandromorph	<i>syn.</i> homozygosity	
gynandromorph	نرماده‌ریخت	homozygosity	→ homozygosis
<i>syn.</i> gynander		homozygote	جورزاگ ^۱ ، جورتخم ^۱
hcR-M		homozygous	جورزاگ ^۲ ، جورتخم ^۲
→ restriction-modification			
system			
heritability	وراثت‌پذیری		
hermaphrodite	نرماده		
hermaphroditism	نرمادگی		

host-controlled restriction-modification

→ restriction-modification system

housekeeping gene ژن خانه‌دار

abbr. HK

syn. reference gene

HR →

homologous recombination

hybrid vigor برتری دورگه**hypermorph¹** بیش‌ریخت^۱

syn. hypermorphic

hypermorph² بیش‌ریخت^۲**hypermorphic** → hypermorph¹**hypermorphic allele**

دیگره^۱ بیش‌ریخت

hypermorphic mutation

جهش بیش‌ریخت

hypomorph¹ کم‌ریخت^۱

syn. hypomorphic

hypomorph² کم‌ریخت^۲**hypomorphic**

→ hypomorph¹

hypomorphic allele دیگره^۱ کم‌ریخت**hypomorphic mutation**

جهش کم‌ریخت

identical twins دوقلوهای همسان**ignorant DNA** → selfish DNA**inbred line** رگه^۱ خویش‌آمیخته

syn. inbred strain

inbred strain → inbred line**inbreeding** خویش‌آمیزی**inbreeding coefficient**

ضریب خویش‌آمیختگی

syn. coefficient of inbreeding,

Wright's inbreeding

coefficient

inbreeding depression

افت خویش‌آمیختگی

incidental DNA → selfish DNA**in silico** درون‌تراشه‌ای، در تراشه**in silico cloning**

همسانه‌سازی درون‌تراشه‌ای

syn. cloning *in silico*

in silico gene hunting

ژن‌یابی درون‌تراشه‌ای، ژن‌یابی در تراشه

in silico mapping

نقشه‌نگاری درون‌تراشه‌ای،

نقشه‌نگاری در تراشه

in silico mining کاوش درون‌تراشه‌ای،

کاوش در تراشه

in silico proteomics

پروتگان‌شناسی درون‌تراشه‌ای،

پروتگان‌شناسی در تراشه

in silico screening

غربالگری درون‌تراشه‌ای،

غربالگری در تراشه

intein	میان‌تین	<i>in vitro</i> transcription	رونویسی درون‌شیشه‌ای، رونویسی درشیشه
<i>syn.</i> protein intron, internal protein sequence, intervening protein sequence, IVPS, intervening sequence, IVS		<i>syn. in vitro</i> RNA synthesis, cell-free transcription	
interband	میان‌نوار	<i>in vitro</i> translation	ترجمه درون‌شیشه‌ای، ترجمه درشیشه
intergenic single nucleotide polymorphism		<i>syn. in vitro</i> protein synthesis, cell-free protein synthesis, cell-free translation	
چندشکلی تکنوکلئوتیدی بین‌ژنی		<i>in vivo</i>	درون‌زیوه‌ای، درزیوه
intergenic SNP	چندتک بین‌ژنی	isoaccepting transfer RNA	رِنای ناقل همسان‌پذیر
internal protein sequence		<i>syn.</i> isoacceptor transfer RNA, transfer RNA isoacceptor	
→ intein		isoaccepting tRNA	رِنان همسان‌پذیر
intervening protein sequence		<i>syn.</i> isoacceptor tRNA	
→ intein		isoacceptor transfer RNA	→ isoaccepting transfer RNA
intervening sequence	→ intein	isoacceptor tRNA	→ isoaccepting tRNA
intragenic single nucleotide polymorphism		IVPS	→ intein
چندشکلی تکنوکلئوتیدی درون‌ژنی		IVS	→ intein
intragenic SNP	چندتک درون‌ژنی	junk DNA	دِنای بی‌نمود
<i>in vitro</i>	درون‌شیشه‌ای، درشیشه	LD	→ linkage disequilibrium
<i>in vitro</i> mutagenesis	جهش‌زایی درشیشه	legitimate recombination	→ homologous recombination
<i>in vitro</i> protein synthesis		ligase	→ DNA ligase
→ <i>in vitro</i> translation			
<i>in vitro</i> RNA synthesis			
→ <i>in vitro</i> transcription			

LINE elements

→ long interspersed nuclear elements

LINE(S) پراب

linkage → gene linkage

linkage disequilibrium فراپیوستگی

abbr. LD

syn. gametic phase

disequilibrium,

allelic association,

gametic disequilibrium

linkage map نقشهٔ پیوستگی

syn. genetic map,

recombinational map,

segregation map

linker DNA دنا‌ی پیونده**lipofection** لیپوآلایی**liposome-mediated gene**

transfer ژن‌رسانی لیپوتن‌یار

living modified organism

→ genetically modified organism

localized mutagenesis

→ site-directed mutagenesis

long interspersed elements

→ long interspersed nuclear elements

long interspersed nuclear elements

عناصر هسته‌ای پراکندهٔ بلند، پراکنهٔ بلند

abbr. LINE elements

syn. long interspersed elements,

long period interspersion,

long interspersed

nucleotide element,

long interspersed repeat elements

long interspersed nucleotide

element → long interspersed nuclear elements

long interspersed repeat

elements → long interspersed nuclear elements

long period interspersion

→ long interspersed nuclear elements

loss of function

→ loss of function mutation

loss of function mutation

جهش کارکردزدا

syn. loss of function

MAC → positional cloning**male pseudohermaphroditism**

شبه‌نرمادگی نرنا

map-assisted cloning

→ positional cloning

map-based cloning		minisequencing	ریزتوالی‌یابی
→ positional cloning		mir gene	→ microRNA gene
massively parallel sequencing		miRNA	→ microRNA
توالی‌یابی هم‌زمان‌انبوه		moderately repetitive DNA	
maternal inheritance	وراثت مادری		دینای میان‌تکرار
merozygote	پارزاگ	<i>syn.</i> middle repetitive DNA	
metacentric	مرکزمیان	molecular agriculture	
metacentric chromosome		→ molecular farming	
فام‌تن مرکزمیان		molecular clock	ساعت مولکولی
metagenome	فراژنگان	molecular farming	مولکول‌پروری
metagenomics	فراژنگان‌شناسی	<i>syn.</i> molecular pharming,	
<i>syn.</i> environmental genomics		molecular agriculture,	
microRNA	ریزِرنا	biofarming	
<i>abbr.</i> miRNA		molecular pharming	
<i>syn.</i> tiny RNA,		→ molecular farming	
small temporal RNA		monoallelic expression	
microRNA gene	ژن ریزِرنا		بیان تک‌دیگرهای
<i>abbr.</i> miR gene		monocentric	تکمیان
microsatellite	ریزماهوره	monocentric chromosome	
micro satellite DNA			فام‌تن تکمیان
دینای ماهواره‌ای ریز		monovular twins	
middle repetitive DNA		→ monozygotic twins	
→ moderately repetitive DNA		monozygotic twins	
minichromosome	فام‌تَنک		دوقلوهای تک‌زاگ، دوقلوهای تک‌تخم
minisatellite		<i>syn.</i> monovular twins,	
→ minisatellite DNA		uniovular twins	
minisatellite DNA		multigene family	خانواده چندژنی
دینای ماهواره‌ای خرد		mutator	جهش‌افزا
<i>syn.</i> minisatellite		mutator gene	ژن جهش‌افزا

narrow heritability

وراثت‌پذیری خصوصی

syn. narrow-sense heritability**narrow-sense heritability**

→ narrow heritability

nascent DNA دنای نیم‌ساخته**nascent RNA** رِنای نیم‌ساخته**ncRNA** → non-coding RNA**neomorph¹** نورِیخت^۱*syn.* neomorphic**neomorph²** نورِیخت^۲**neomorphic** → neomorph¹**neomorphic allele** دِگرهٔ نورِیخت**neomorphic mutation**

جهش نورِیخت

new-generation sequencing

→ next generation

sequencing

new-generation sequencing**system** → next generation

sequencing

new-generation sequencing**technology** → next

generation sequencing

next generation sequencing*abbr.* NGS توالی‌یابی نسل جدید*syn.* second-generation

sequencing,

new-generation sequencing,

new-generation sequencing

system, new-generation

sequencing technology

NGS → next generation

sequencing

non-coding RNA رِنای نارم‌گذار*abbr.* ncRNA*syn.* non-protein-encoding RNA,

non-protein-coding RNA,

npcRNA

non-cohesive end سرِ ناچسب**non-genetically modified****organism** اندامگان ناتراژنه**non-GMO** ناتراژنه**non-identical twins**

دوقلوهای ناهمسان

non-protein-coding RNA

→ non-coding RNA

non-protein-encoding RNA

→ non-coding RNA

non-specific transduction

ترارسانی غیراختصاصی

npcRNA → non-coding RNA**null allele** دِگرهٔ پوچ**oligonucleotide directed****mutagenesis**

→ site-directed mutagenesis

open reading frame

چارچوب خوانش باز، خوانهٔ باز

abbr. ORF**ORF** → open reading frame**overhang** سرآویز*syn.* overhanging end,

extension

- overhanging end** → overhang
- overlapping clones** → contigs
- overlaps** همسازیه‌های همپوشان
syn. overlapping clones
- palindrome** هامال
- palindrome sequence/
palindromic sequence**
توالی هامال
- parasitic DNA** دِنای سربار
- PCR**
→ polymerase chain reaction
- phase shift**
→ reading frame shift
- phase shift mutation**
→ frame shift mutation
- phenome** رُخگان
- phenomics** رُخگان‌شناسی
- physical map** نقشه فیزیکی
- polycentric** چندمیان
- polycentric chromosome**
فام‌تن چندمیان
syn. polycentromeric
chromosome,
holocentric chromosome,
holocentric
- polycentromeric chromosome**
→ polycentric chromosome
- polycistronic message**
→ polycistronic mRNA
- polycistronic mRNA**
رِناپ چندکارایه‌ای
syn. polycistronic message
- polymerase chain reaction**
abbr. PCR واکنش زنجیره‌ای بَسپاراز
- polytene chromosome**
فام‌تن بسرشته
- polytenization** بسرشته‌شوی
- positional cloning**
همسازیه‌سازی مکان‌محور
syn. map-based cloning,
map-assisted cloning, MAC
- pp-based sequencing**
توالی‌یابی پیروفسفات‌مبنا
- precursor messenger RNA**
رِنای پیک پیش‌ساز
- precursor microRNA**
ریزِرِنای پیش‌ساز
- premature mRNA** رِناپ پیش‌رس
- pre-messenger RNA** پیش‌رِناپ
abbr. pre-mRNA
- pre-miRNA** پیش‌ریزِرِنای
- pre-mRNA**
→ pre-messenger RNA
- primary microRNA** ریزِرِنای اولیه
syn. pri-miRNA
- primary transcript** رونوشت اولیه
- pri-miRNA**
→ primary microRNA

- processivity** پردازندگی
syn. processivity value
- processivity clamp** گیره پردازندگی
- processivity index**
شاخص پردازندگی
- processivity value**
→ processivity
- protein engineering**
مهندسی پروتئین
- protein intron** → intein
- protein splicing** پیرایش پروتئین
- protruding terminus**
پایانه بیرون‌زده
- pseudohermaphroditism**
شبه‌نرمادگی
- Pyrosequencing**
توالی‌یابی پیروفسفاتی
syn. real-time pyrophosphate
detection
- quantitative inheritance**
وراثت کمی
- random cloning**
همسانه‌سازی تصادفی
- reading frame** چارچوب خوانش،
خوانه
- reading frame shift**
چارچوب‌گردانی خوانش، خوانه‌گردانی
syn. frame shift, phase shift
- reading frame shift mutation**
→ frame shift mutation
- real-time pyrophosphate
detection** → pyrosequencing
- reannealing** → renaturation
- reassociation** → renaturation
- recombinational map**
→ linkage map
- reference gene**
→ housekeeping gene
- reiterated sequence**
→ repetitive DNA
- renaturation** بازسرشت
syn. reannealing, reassociation
- repetitious DNA**
→ repetitive DNA
- repetitive DNA** دناي تکراری
syn. repetitive DNA,
reiterated sequence
- repetitive simple sequence**
→ short tandem repeat
- reporter gene** ژن گزارشگر
- repulsion** تراپیوستگی
syn. repulsion phase
- repulsion configuration**
آرایش تراپیوستگی
- repulsion phase** → repulsion
- restricted transduction**
→ specialized transduction
- restriction enzyme analysis**
→ DNA fingerprinting

restriction fragment	قطعهٔ برشی	ribonomics	رِناگان‌شناسی
restriction fragment length polymorphism	چندشکلی طولی قطعهٔ برشی	<i>abbr.</i> RNomics	
<i>abbr.</i> RFLP		rioregulation	رِناتنظیم
restriction map	نقشهٔ برشی	rioregulator	رِناتنظیم‌گر
<i>syn.</i> restriction site map		riboswitch	رِناکلید
restriction-modification system	سامانهٔ دگربرش ویژه	R-M system	سامانهٔ دگربر
<i>syn.</i> host-controlled restriction-modification, hCR-M		RNA ligase	رِناپیونداز
restriction site	جایگاه برشی	RNA-RNA hybridization	دورگه‌سازی رِنا - رِنا، دورگه‌شدگی رِنا - رِنا
restriction site map		RNome → ribonome	
→ restriction map		RNomics → ribonomics	
restrictive transduction		Robertsonian translocation	تراسپاری روبرتسونی
→ specialized transduction		RSS → short tandem repeat	
retroposon	وارونه‌شه	Sanger sequencing	توالی‌یابی سنِگر
retrotransposition	واروترانه‌ش	<i>syn.</i> Sanger's method, dideoxy method, dideoxy mediated chain termination technique	
retrotransposon	واروترانه‌شه	Sanger's method	→ Sanger sequencing
<i>syn.</i> viral-like retroposon, viral-like element, retroviral-like element		satDNA/ sat-DNA	دینامه
retroviral-like element		satellite DNA	دینای ماهواره‌ای
→ retrotransposon		scarce messenger RNA	رِناپی پیگ کمیاب
reverse genetics	ژن‌شناسی معکوس	scarce mRNA	رِناپی کمیاب
RFLP → restriction fragment length polymorphism		scRNA	رِناکم
ribonome	رِناگان	second filial generation	نسل فرزندی دوم
<i>abbr.</i> RNome			

second-generation sequencing

→ next generation
sequencing

segmentation → cleavage

segregation map → linkage map

selectable marker نشانگر انتخاب‌پذیر

syn. selectable marker gene

selectable marker gene

→ selectable marker

selfish DNA دِنای خودخواه

syn. ignorant DNA,

incidental DNA

sequence alignment

→ alignment

sequence-tagged site توالی نشانمند

abbr. STS

sequence-tagged site database

دادگان توالی نشانمند

sequence-tagged site map

نقشه توالی نشانمند

sex reversal برگشت جنسی

short interspersed elements

→ short interspersed nuclear
elements

**short interspersed nuclear
elements**

عناصر هسته‌ای پراکنده کوتاه،

پراکنه کوتاه

syn. SINE elements, short

interspersed elements,

short interspersed

repeat elements

short interspersed repeat

elements

→ short interspersed nuclear
elements

short tandem repeat

abbr. STR تکراری‌های پیاپی کوتاه

syn. repetitive simple sequence,

RSS, simple sequence

repeat, SSR

shotgun cloning

همسانه‌سازی شلیکی

syn. shotgun experiment

shotgun experiment

→ shotgun cloning

shotgun sequencing

توالی‌یابی شلیکی، توالی‌یابی تصادفی

signal transduction ترارسانی نشانک

silent single nucleotide

polymorphism

چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی خاموش

silent SNP چندتک خاموش

simple sequence repeat

→ short tandem repeat

SINE elements

→ short interspersed nuclear
elements

SINE(S) پراک

- single-copy DNA** رِنای تک‌نسخه
- single nucleotide polymorphism**
چندشکلی تک‌نوکلئوتیدی
- single nucleotide polymorphismal map**
نقشهٔ چندشکلی‌های تک‌نوکلئوتیدی
- single nucleotide polymorphism profiling**
رخ‌نمانگاری چندشکلی‌های تک‌نوکلئوتیدی
- single nucleotide polymorphism scanning**
پویش چندشکلی‌های تک‌نوکلئوتیدی
- single nucleotide polymorphism scoring**
سنجش چندشکلی‌های تک‌نوکلئوتیدی
- site-directed mutagenesis**
جهش‌زایی جهت‌دار
syn. site-specific mutagenesis, directed mutagenesis, targeted mutagenesis, localized mutagenesis, oligonucleotid directed mutagenesis
- site-specific mutagenesis**
→ site-directed mutagenesis
- slot blot** لکه‌گذاری شیاری
- small cytoplasmic RNA**
رِنای کوچک میان‌یاخته‌ای
- small endogenous RNA**
→ small RNA
- small nuclear RNA**
رِنای کوچک هسته‌ای
- small nucleolar RNA**
رِنای کوچک هستکی
- small RNA** رِنای کوچک
syn. small endogenous RNA
- small temporal RNA**
→ microRNA
- SNIP** → SNP
- snRNA** رِناک هستکی
- SNP/SNIP** چندتک
- SNP map** نقشهٔ چندتک‌ها
- SNP profiling** رخ‌نمانگاری چندتک‌ها
- SNP scanning** چندتک‌پویی
- SNP scoring** چندتک‌سنجی
- snRNA** رِناک هسته‌ای
- spacer** فاصله‌انداز
- spacer DNA** رِنای فاصله‌انداز
- specialized transduction**
ترارسانی اختصاصی
syn. restrictive transduction, restricted transduction
- spot blot** → dot blot
- sRNA** رِناک
- SSR** → short tandem repeat
- staggered end** → sticky end
- sticky end** سر چسبنده
syn. cohesive end, staggered end

sticky ended DNA	دِنای سرچسب	TEL-DNA → telomere	
sticky terminus	پایانهٔ چسبیده	telocentric	ته‌میان
	<i>syn. cohesive terminus</i>	telocentric chromosome	
STR → short tandem repeats			فام‌تن ته‌میان
STS → sequence-tagged site		telomerase	ته‌پاراز
STS map	نقشهٔ توان	<i>syn. telomere terminal</i>	
submetacentric	ورمرکز میان	transferase	
submetacentric chromosome		telomere	ته‌پار
	فام‌تن و رمرکز میان	<i>syn. telomere DNA,</i>	
suppressor transfer RNA		<i>telomeric DNA, TEL-DNA</i>	
	رِنای ناقل سرکوبگر	telomere DNA → telomere	
suppressor tRNA	رِنان سرکوبگر	telomere terminal transferase	
syntenic	هم‌رشته	→ telomerase	
syntenic block	قالب هم‌رشته	telomeric DNA → telomere	
syntenic genes	ژن‌های هم‌رشته	telomeric position effect	
synteny	هم‌رشتگی	→ telomeric silencing	
synthetic tandem repeat		telomeric silencing	
	تکراری‌های پیاپی برساخته		خاموش‌سازی ته‌پاری
system biology		<i>syn. telomeric position effect</i>	
	زیست‌شناسی سامانه‌ای	tiny RNA → microRNA	
systems biology		tmRNA	رِنای ناپ
	زیست‌شناسی سامانه‌ها	trans configuration	آرایش ترانس،
tandem array → tandem repeat			آرایش ترانسو
tandem duplication		transduced cell → transductant	
→ tandem repeat		transductant	ترارسه
tandem repeat	تکراری‌های پیاپی	<i>syn. transduced cell</i>	
	<i>syn. tandem duplication,</i>	transduction	ترارسانی
	tandem array	transfer-messenger RNA	
targeted mutagenesis			رِنای ناقل - پیک
→ site-directed mutagenesis			

transfer RNA isoacceptor		viral-like retroposon	
→ isoaccepting transfer RNA		→ retrotransposon	
trisomic	سه‌فام‌تنه	virtual cloning	همسانه‌سازی مجازی
trisomy	سه‌فام‌تنی	virtual screening	غربالگری مجازی
unassigned reading frame		VNTR	→ variable number of tandem repeat
→ unidentified reading frame		Watson-Crick base pairing	
unidentified reading frame			جفت‌شدن بازی واتسون - کریک
چارچوب خوانش ناشناخته، خوانه ناشناخته		whole arm fusion	
<i>syn.</i> unassigned reading frame, URF		→ centric fusion	
uniovular twins		wobble hypothesis	فرضیه لقی
→ monozygotic twins		Wright's inbreeding coefficient	
unique DNA	دنا یکتا	→ inbreeding coefficient	
<i>syn.</i> unique sequence DNA		YAC	فامیر
unique sequence DNA		yac library	گنجینه فامیر
→ unique DNA		yac map	نقشه فامیر
upregulation	فراتنظیم	yeast artificial chromosome	
URF	→ unidentified reading frame		فام‌تن‌واره مخمری
		zygote	زاگ، تخم
vacuum blotting	لکه‌گذاری خلئی		
variable number of tandem repeat	تکراری‌های پیاپی شمارمتغیر		
<i>abbr.</i> VNTR			
vesicle-mediated gene transfer	ژن‌رسانی حبابکیار		
viral-like element			
→ retrotransposon			

جانورشناسی

Acanthocephala	خارسر‌تباران
Acephala	بی‌سرویسان
Acoelomorpha	بی‌کاورخت‌تباران
Actinozoa	→ Anthozoa
Amblypygi	→ Arachnida
ambulacral groove	پاجاشیار
ambulacrum	پاجا

Animalia	جانوران	Centipedes	صدپاویسان
Annelida	حلقوی تباران	Cephalocarida	سرمیگوویسان
Anopla	پس کام ویسان	Cephalopoda	سرپاویسان
Anthozoa	گل زیوه ویسان	cephalothorax	سر سینه
<i>syn. Actinozoa</i>		Cestoda	نوار ویسان
Arachnida	عنکبوت ویسان	Chaetognatha	تار فک تباران
<i>syn. Amblypygi, Palpigradi,</i>		Chelicerata	گیره وندان
<i>Uropygi</i>		Chilopoda	لَب پاویسان
Aristotle's lantern	فانوس ارسطو	Chlorophyte	جلبک سبز
Arthropoda	بندپا تباران	<i>syn. green alga</i>	
bacterioplankton	باکتری دروایان	cloaca	پارگین
benthic fish	ماهی کفزی	Cnidaria	گزنده تباران
benthos	کفزی	Crustacea	سخت پوست وندان
bilateral body symmetry		Ctenophora	شانه دار تباران
→ bilateral symmetry		Cubozoa	تاس زیوه ویسان
bilateral symmetry	تقارن دوسویه	Cycliophora	دایره دار تباران
<i>syn. bilateral body symmetry</i>		deep-sea fish	ماهی ژرفازی
Bivalvia	دوکفه ویسان	Demospongea → Demospongiae	
blubber	چربی لایه	Demospongiae	بس اسفنج ویسان
boring sponge	اسفنج حفر	<i>syn. Demospongea</i>	
Brachiopoda	بازوپا تباران	Deuterostomia	دهان دومیان
Branchiopoda	آبشش پاویسان	Diplopoda	دوجفت پاویسان
byssal thread	ایریشم آبی	ear stone/earstone	سنگ گوش
<i>syn. byssus thread</i>		<i>syn. otolith</i>	
byssus thread → byssal thread		Echinodera → Kinorhyncha	
Calcarea	آهک ویسان	Echiura	ماردُم تباران
<i>syn. Calcispongea</i>		<i>syn. Echiurida</i>	
Calcispongea → Calcarea		Echiurida → Echiura	
carapace	سر سینه پوش	Ectoprocta	برون مُرز تباران

Enopla	پیش‌کامویسان	madreporite	غریبالک
Entognatha	درون‌فک‌ویسان	Malacostraca	نرم‌زره‌ویسان
Entoprocta	درون‌مُرز‌تباران	Maxillopoda	آرواره‌پاویسان
epifauna	روزیگان	meroplankton	پاردروایان
euryhaline	گسترده‌شورتاب	Merostomata	پاردهان‌ویسان
filter feeder	پالیده‌خوار	Mesozoa	میان‌زیوه‌تباران
filter feeding	پالیده‌خواری	Metazoa	پُریاختگان
Gastropoda	شکم‌پاویسان	microfauna	ریززیگان
<i>syn. gastropods</i>		Micrognathozoa	ریزفک‌زیوه‌تباران
gastropods → Gastropoda		millipedes	هزارپاویسان
Gastrotricha	موی‌شکم‌تباران	Mollusca	نرم‌تن‌تباران
Gnathostomulida	دهان‌فک‌تباران	<i>syn. molluscs</i>	
green alga → Chlorophyte		molluscs → Mollusca	
Hexactinellida	شش‌پره‌ویسان	Monogenea	تک‌زادویسان
<i>syn. Hyalospongia</i>		Monoplacophora	تک‌لاکه‌ویسان
Hexapoda	شش‌پاوندان	Myriapoda	بیور‌پاوندان
holdfast	چسبانه	nanoplankton/nannoplankton	ریزدروایان
holoplankton	مدام‌دروایان	<i>syn. ultraplankton</i>	
Hyalospongia → Hexactinellida		Nemata → Nematoda	
Hydrozoa	آب‌زیوه‌ویسان	Nematoda	نخ‌سان‌تباران
hypoplankton	زیردروایان	<i>syn. Nemata</i>	
ichthyoplankton	ماهی‌دروایان	Nematomorpha	نخ‌ریخت‌تباران
infauna	توزیگان	net plankton	دروایان تورگیر
Insecta	حشره‌ویسان	Onychophora	ناخن‌دارتباران
Kinorhyncha	پوزه‌جنیان‌تباران	Ostracoda	زره‌ویسان
<i>syn. Echinodera</i>		otolith → ear stone	
Lamellibranchia	تیغه‌آبشش‌ویسان	Palpigradi → Arachnida	
Loricifera	سپردار‌تباران	Pantopoda → Pycnogonida	
macrofauna	درشت‌زیگان		

Pauropoda	خُرَدپاویسان	suspension feeder	معلق خوار
Pelecypoda	تبرپاویسان	Symphyla	هم تبارویسان
Phoronida	گُل دهان تباران	Tardigrada	کُندروتباران
Placozoa	تخت زیوه تباران	territoriality	قلمروخواهی
plankton	دروایان	Trematoda	بادکش ویسان
Platyhelminthes	پهن کرم تباران	Trilobita	سه لپ ویسان
pneumatocyst	کیسه هوا	<i>syn. trilobites</i>	
Polychaeta	پُر تارویسان	trilobites → Trilobita	
Porifera	روزنک تباران	Trilobitomorpha	سه لپ ریخت وندان
Priapulida	نرینه ای تباران	tube foot	پای لوله ای
Protostomia	دهان نخستیان	Turbellaria	موجک ویسان
Pycnogonida	ستبرگُندویسان	ultraplankton → nanoplankton	
<i>syn. Pantopoda</i>		Uropygi → Arachnida	
Remipedia	کفچه پاویسان	virio plankton/viroplankton	
rete mirabile	تورینه شگفت		ویروس دروایان
Rotatoria → Rotifera		zoology	جانورشناسی
Rotifera	چرخان تباران		
<i>syn. Rotatoria</i>			
Scaphopoda	ناوپاویسان		
Scyphozoa	جام زیوه ویسان	abaxial	نامحورسو
sedentary → sessile		accrescent	فزون رشد
sessile	بسترچسب	achlamydeous	بی گل پوش
<i>syn. sedentary</i>		acicular	سوزنی
Sipuncula → Sipunculida		<i>syn. needle-shaped</i>	
Sipunculida	ماشوره تباران	acrocaulis	بالاساقه ای
<i>syn. Sipuncula</i>		acrocidal capsule	پوشینه رأس شکاف
Spongiaria	اسفنج تباران	acrodromous	رأس رو
stenohalic → stenohaline		actinodromous	شعاعی رو
stenohaline	محدود شورتاب	<i>syn. ternate venation,</i>	
<i>syn. stenohalic</i>		palmate venation	

علوم گیاهی

actinomorphic	چندتقارنی	apical-axile	محوری رأسی
aculeate	تیغ‌دار	apocarpous	جدا برچه
<i>syn. prickly</i>		apopetalous	جدا گلبرگ
aculeolate	تیغ‌دار	<i>syn. polypetalous</i>	
adaxial	محور سو	aposepalous	جدا کاسبرگ
adnate	دگر جوش	<i>syn. polysepalous</i>	
alternate	متناوب	apostemonous	جدا پرچم
alternipetalous	میان گلبرگی	apotepalous	جدا گلپار
alternisepalous	میان کاسبرگی	arachnoid	تار عنکبوتی
ament → catkin		<i>syn. arachnose</i>	
amphitropous	دوسوگرا	arachnose → arachnoid	
amplexicaule	ساقه‌برگیر	areole ¹	خار دکمه
ana-amphitropous	واژگون - دوسوگرا	areole ²	لانک
ana-campylotropous	واژگون - خمش‌گرا	arrangement	آرایش
anatropous	واژگون	arrow-shaped → sagittiform	
angiosperm	نهان‌دانه	asepalous	بی کاسبرگ
anisomerous	ناجورپار	asymmetric	نامتقارن
antipetalous/ antepetalous	مقابل گلبرگی	attenuate	باریک‌شده
antisepalous/ antesepalous	مقابل کاسبرگی	auriculate	گوشک‌دار
apetalous	بی گلبرگ	autoployploidy	خودچندلادی
apex	رأس	awl shape → subuliform	
<i>syn. point</i>		axile	محوری
apical ¹	رأسی ¹	axillary ¹	جانبی ¹
apical ²	رأسی ²	axillary ²	جانبی ²
apical ³ → terminal style		<i>syn. lateral</i>	
		barbate → bearded	
		barbed	خاره‌ای
		<i>syn. barbellate</i>	

barbellate → barbed		campylodromous	خمیده‌رو
basal ¹	قاعده‌ای ^۱	campylotropous	خمش‌گرا
<i>syn. radical</i>		canaliculate	مجرادار
basal ²	قاعده‌ای ^۲	canescent	سفیدخاکستری
basicial capsule	پوشینهٔ بُن‌شکاف	capitate	کپه‌ای
basifixed	پایه‌چسب	capitulum	کپه
beaked → rostrate		<i>syn. head</i>	
bearded	ریش‌دار	capsule	هاگلان
<i>syn. barbate</i>		catkin	دُم‌گره‌ای
bilateral → zygomorphic		<i>syn. ament</i>	
bilaterally symmetrical		cauliflorous	گل‌ساقه‌ای
→ zygomorphic		cauline	ساقه‌ای
bimerous	دوپار	central	مرکزی
biradial	دوتقارنی	chaffy → paleaceous	
biserrate	دوازده‌ای	chalaza	بُن تخمک
<i>syn. doubly serrate</i>		chlamydeous	گل‌پوش‌دار
bladdery → vesiculate		ciliate	مژه‌دار
blade	پهنک	ciliolate	مژک‌دار
<i>syn. lamina</i>		cincinnus → scorpioid cyme	
bostryx → helicoid cyme		circumscissile capsule	
bristle	زُبُرک‌ک		پوشینهٔ پیراشکاف
bristly → setose		clavate	گرزی
broadly oblong	مستطیلی پهن	coherent	پیوسته
brochidodromous	حلقه‌ای‌رو	cohesion	چسبندگی
bullate	تاول‌دار	cohesive	چسبنده
caducous	زودریز	columella	ستونک
calyptra	سرپوش	comose	منگوله‌دار
calyptrate	سرپوش‌دار	connate	هم‌جوش
camptodromous	قوسی‌رو	contiguous	مماس

cordate	قلبی	diadelphous	دودسته‌ای
<i>syn.</i> heart-shaped		dichasial	گوزن دوسویه‌ای
corrugate	چین‌دار	dichasial cyme → dichasium	
corymb	دیپیم	dichasium	گوزن دوسویه
corymbose	دیپیمی	<i>syn.</i> dichasial cyme	
costa → midrib		diplostemonous	دو حلقه پرچمی
costate → ribbed		disposition	چینش
craspedodromous	لبه‌رو	distichous	متناوب دوردیفه
<i>syn.</i> simplifiedromous		distinct	جدا
crenate	کنگره‌ای	doliform	دلوی شکل
crenulate	ریزکنگره‌ای	dorsal	پشتی
cuneate	گُوه‌ای	dotted → punctate	
cyathium	پنگان	doubly serrate → biserrate	
cyme	گوزن	duration	طول عمر
cymose	گوزنی	echinate	خاردار
cymule	گوزنک	egg-shaped → ovate	
decurrent	پایین‌رو	ensiform	شمشیری شکل
decussate	متقابل ضربداری	<i>syn.</i> sword-shaped	
deeply ovoid	تخم‌مرغی کشیده	entire	کامل
deltoid	دلتاوار	epigynous	روتخمدانی
<i>syn.</i> triangular		epiperigynous	رو-پیراتخمدانی
dendroid	درخت‌وار	epipetalous	روگلبرگی
<i>syn.</i> tree-like		<i>syn.</i> petalostemonous	
dentate	دندانه‌ای	episepalous	روکاسبرگی
<i>syn.</i> toothed, notched		epitepalous	روگلپاری
denticulate	ریزدندانه‌ای	epitropous	روگرا
<i>syn.</i> finely dented		epitropous-dorsal	روگرای پشتی
depressed oblong		epitropous-ventral	روگرای شکمی
	مستطیلی فروفشرده	equitant	پایه‌هم‌پوش

eucamptodromous	هو قوسی رو	foveolate	لانک دار
evergreen	همیشه سبز	free	آزاد
falcate	داسی	free-central	مرکزی - آزاد
falciform	داسی شکل	fringed → fimbriate	
fan-shaped → flabelliform		funiculus	بند ناف
farinaceous	آرد آلود	furrowed → sulcate	
faveolatus	ریز لانه زنبوری	fusiform	دوکی شکل
favosus	لانه زنبوری	fusion	الحاق
<i>syn. honeycombed</i>		gamopetalous → synpetalous	
filamentous → filiform		gamosepalous → synsepalous	
filiform	نخی شکل	glabrous	بی کرک
<i>syn. thread-like, filamentous</i>		<i>syn. smooth</i>	
fimbriate	شَرَّابَه‌ای	glandular	غده دار
<i>syn. fimbriated, fringed</i>		glaucous	سفید کلمی
fimbriated → fimbriate		glochidiate	خار لنگری
finely dented → denticulate		glomerule	شَنگله
finely ovoid	تخم مرغی کامل	grooved → sulcate	
finely serrate → serrulate		gymnosperm	بازدانه
finely setose → setulose		gynobasic	بُن تخمدانی
flabellate	بادبزی	half-inferior	نیمه تحتانی
flabelliform	بادبزی شکل	hastate	زوبینی
<i>syn. fan-shaped</i>		hastiform	زوبین شکل
flax → <i>Linum</i>		head → capitulum	
floccose	ریزنده کُرک	heart-shaped → cordate	
floral diagram	گل نگاره	helicoid cyme	گوزن مارپیچی
floral formula	فرمول گل	<i>syn. bostryx</i>	
floral tube → hypanthium		hemianatropous	نیمه واژگون
flowering plant	گیاه گل دار	<i>syn. hemitropous</i>	
foveate	لان دار	hemitropous	
		→ hemianatropous	

hesperidiform	لیموسنگی شکل	isomerous	جورپار
heterotropous	ناجورسوگرا	jagged → laciniate	
hilum	ناف	kidney-shaped → reniform	
hirsute	ریش سان	laciniate	کافته
hirtellous	کوته ریش	<i>syn.</i> jagged	
hispid	سفت مو	lamina → blade	
honeycombed → favosus		laminar	تیغهای
hooked → uncinata		lanate	پشمین
hypanthium	گل‌بُنه	<i>syn.</i> wooly	
<i>syn.</i> floral tube		lanceolate	سرنیزه‌ای
hypanthodium	گل‌بُنه‌ای	lateral → axillary ²	
hypodromous	پنهان‌رو	lateral style	خامهٔ جانبی
hypogynous	زیرتخدانی	leaf	برگ
hypotropous	زیرگرا	leaflet	برگچه
hypotropous-dorsal	زیرگرای پشتی	leafstalk → petiole	
hypotropous-ventral	زیرگرای شکمی	lepidote	پولک‌دار
imbricate	هم‌پوش	ligulate ¹	زبانک‌دار
incised	شکافته	ligulate ²	زبان‌ه‌ای
indumentum → vestiture		<i>syn.</i> strap-shaped, tongue-shaped	
inner bark	پوست درونی	ligule	زبانک
inversely lanceolate		linear	خطی
→ oblanceolate		linearly oblong	مستطیلی خطی
inversely ovate → obovate		lineate	خط‌دار
inverted pyriform		lineolate	ریزخط‌دار
→ obpyriform		Linum	کتان
involute	درون‌پیچ	<i>syn.</i> flax	
irregular	نامنظم	lobed	لپ‌دار
<i>syn.</i> bilateral		loculicidal capsule	
			پوشینهٔ حجره‌شکاف

lomentiform	تسبیحی شکل	nondecussate	متقابل ناضربدری
lorate	تسمه‌ای	notched → dentate	
<i>syn. loratus, loriformis</i>		obcordate	واژقلبی
loratus → lorate		obdeltoid	واژدلتاوار
loriformis → lorate		obdiplostemonous	واژدو حلقه پرچمی
lyrate	ربابی	oblanceolate	واژسرنیزه‌ای
Malva	پنیرک	<i>syn. inversely lanceolate</i>	
marcescent	پژمرده‌مان	oblong	مستطیلی
marginal	حاشیه‌ای	obovate	واژتخم‌مرغی
medifixed	میان چسب	<i>syn. inversely ovate</i>	
merosity	پارگان	obpandurate	واژقلبانی
midrib	رگبرگ اصلی	obpyriform	واژگلابی شکل
<i>syn. costa</i>		<i>syn. inverted pyriform</i>	
midvein	رگبرگچه اصلی	obtuse	نوک‌کُند
minutely pubescent		ocellate	چشمک‌دار
→ puberulent		ochreate → ocrea	
monadelphous	یک‌دسته‌ای	ocrea	گوشواره غلافی
monocarpic	یک‌بارثمر	<i>syn. ochreate</i>	
monochasial	گرزن یک‌سویه‌ای	operculum	درپوش
monochasium	گرزن یک‌سویه	opposite	متقابل
monosulcate	تک‌شیار	orbicular	دایره‌ای
mucronulate	نوک‌منقارکی	orientation	جهت
muricate	سنگ‌پایی	ortho-amphitropous	
narrowly oblong	مستطیلی باریک		راست - دوسوگرا
natural selection	انتخاب طبیعی	ortho-campylotropous	
needle-shaped → acicular			راست - خمش‌گرا
nerve	رگه	orthotropous	راست
nerville → veinlet		outer bark	پوست بیرونی
netted → reticulate		<i>syn. rhytidome</i>	

ovate	تخم مرغی	pendulous	آویخته
<i>syn.</i> egg-shaped		pentamerous	پنج‌پار
oven spring	پُف پخت	perfoliate	ساقه‌پوش
ovoid	تخم‌مرغ‌وار	perigynous	پیراتخم‌دانی
paleaceous	کاهک‌دار	peristome	پیرادهانه
<i>syn.</i> chaffy		petalostemonous → epipetalous	
palinactinodromous	بازشعاعی‌رو	petalous	گلبرگ‌دار
palmate	پنجه‌ای	petiole	دُمبرگ
palmate venation		<i>syn.</i> leafstalk	
→ actinodromous		petiolulate	دُمبرگچه‌دار
palmatifid	بریده‌پنجه‌ای	petiolule	دُمبرگچه
palmatisect	چاک‌پنجه‌ای	phyllotaxis → phyllotaxy	
pandurate	قلبیانی	phyllotaxy	برگ‌آزین
panduriform	قلبیانی‌شکل	<i>syn.</i> phyllotaxis	
panicle	چندخوشه	piliferous	مودار
panicled → paniculate		pilose	نرم‌مو
paniculate	چندخوشه‌ای	pinnate	شانه‌ای
<i>syn.</i> panicled		pinnatifid	بریده‌شانه‌ای
pannose	پتویی	<i>syn.</i> pinnisected	
papillate	زگیل‌دار	pinnatisect	چاک‌شانه‌ای
<i>syn.</i> verrucate, tuberculate		<i>syn.</i> pinnatisected	
parallel → parallelodromous		pinnatisected → pinnatisect	
parallelodromous	موازی‌رو	pinnisected → pinnatifid	
<i>syn.</i> parallel		pitted → punctate	
parietal	جداری	placenta	جفت
parietal-axile	جداری - محوری	placentation	تَمَکَن
parietal-septate	جداری دیواره‌دار	plaited → plicate	
peltate	سپری	pleurotropic	کنارگرا
<i>syn.</i> shield-shaped		pleurotropic-dorsal	
			کنارگرای پشتی

pleurotropic-ventral		pungent	گزنده
	کنارگرای شکمی	pyriform	گلابی شکل
plicate	چین دار ^۲	pyxidium → pyxis	
<i>syn.</i> plaited		pyxis	پوشینه مجری
plumose	پُرسان	<i>syn.</i> pyxidium	
point → apex		raceme	خوشه
polyadelphian		racemose	خوشه‌ای
→ polyadelphous		rachilla ¹	محور برگچه
polyadelphous	چنددسته‌ای	rachilla ²	محور سنبلاچه
<i>syn.</i> polyadelphian		rachis ¹	محور برگ
polycarpic	چندبارثمر	rachis ²	محور گل آذین
polypetalous → apopetalous		radial	شعاعی
polysepalous → aposepalous		radical → basal ¹	
position ¹	جایگاه	raphe	نقش بند
position ²	موقعیت	regular	منظم
posture	حالت	reniform	کلیوی شکل
prickle	تیغ	<i>syn.</i> kidney-shaped	
prickly → aculeate		repand → undulate	
primary vein	رگبرگ اولین	reticulate	مشبک
puberulent	ریزکرک آلود	<i>syn.</i> netted	
<i>syn.</i> minutely pubescent		reticulodromous	مشبک‌رو
pubescent ¹	کُرک آلود	revolute	برون‌پیچ
pubescent ²	کُرک‌دار	<i>syn.</i> rolled back	
pulveraceous → pulverulent		rhomboid	لوزی‌وار
pulverulent	گرد آلود	rhytidome → outer bark	
<i>syn.</i> pulveraceous		ribbed	رگه‌دار
pulvinus	بالشتک	<i>syn.</i> costate	
punctate	منقوط	rolled back → revolute	
<i>syn.</i> dotted, pitted		rosette	طوقه

rostrate	منقاری	serrulate	ریزاره‌ای
<i>syn.</i> beaked		<i>syn.</i> finely serrate	
rosulate	طوقه‌ای	sessile	بی‌پایک
rough → rugose		setose	موریشی
rugose	پُرچروک	<i>syn.</i> bristly	
<i>syn.</i> rough, wrinkled		setulose	ریزموریشی
runcinate	چپاره‌ای	<i>syn.</i> finely setose	
sagittate	پیکانی	shaggy → villous	
sagittiform	پیکانی شکل	shallowly oblong	مستطیلی پخشیده
<i>syn.</i> arrow-shaped		sheathing	غلافی
scabrous	زُر	shield-shaped → peltate	
scalariform	نردبانی	simpledromous	
scalelike → scaley		→ craspedodromous	
scaley	فلس مانند	sinuate	سینوسی
<i>syn.</i> scalelike		small vein → veinlet	
scape	گل‌ستاک	smooth → glabrous	
scapose	گل‌ستاک‌ی	soft → velutinous	
scorpioid cyme	گرزن کژدمی	solitary	تک‌گل
<i>syn.</i> cincinnus		spadix	میل‌چمچه
secondary vein	رگبرگ دومین	spatulate	قاشقی
semicraspedodromous	نیم‌لبه‌رو	spike	سنبله
semifalcate	نیمه‌داسی	spikelet	سنبلچه
semifalciform	نیمه‌داسی شکل	spine	خار
sepalous	کاسبرگ‌دار	squamous	فلسی
septicidal capsule	پوشینه تیغه‌شکاف	stellate	ستاره‌ای
septifragal capsule	پوشینه تیغه‌شکند	steriglose	زُرموی کوتاه
<i>syn.</i> valvular capsule		stipe	پایک
seriseous	ابریشمی	stipel	گوشوارک
serrate	اره‌ای	stipule	گوشواره

strap-shaped → ligulate ²		toothed → dentate	
strigose	زئرمو	transverse oblong	مستطیلی عرضی
subulate	درفشی	tree-like → dendroid	
subuliform	درفشی شکل	triangular → deltoid	
<i>syn. awl shape</i>		trichome	کُرک
sulcate	شیاردار	tridentate/ tridentated	سه دندانه‌ای
<i>syn. furrowed, grooved</i>		<i>syn. three-pronged</i>	
sword-shaped → ensiform		trimerous	سه پار
syncarpous	پیوسته برچه	tuberculate → papillate	
syngenesious	پیوسته بساک	umbel	چتر
synpetalous	پیوسته گلبرگ	uncinate	قلاب‌وار
<i>syn. gamopetalous</i>		<i>syn. hooked</i>	
synsepalous	پیوسته کاسبرگ	undulate	موج‌دار
<i>syn. gamosepalous</i>		<i>syn. wavy, repand</i>	
syntepalous	پیوسته گلپار	unicarpellous	تک برچه‌ای
terminal style	خامهٔ انتهایی	valvular capsule	
<i>syn. apical³</i>		→ septifragal capsule	
ternate venation		vein	رگبرگ
→ actinodromous		veinlet	رگبرگ فرعی
tertiary vein	رگبرگ سومین	<i>syn. nerville, small vein</i>	
tetramerous	چهارپار	velutinous	مخملی
thorn	خارشاخه	<i>syn. velvety, soft</i>	
thread-like → filiform		velvety → velutinous	
three-pronged → tridentate		venation	رگ‌بندی
thyrsse	خوشه‌گرزن	ventral	شکمی
tip	نوک	verrucate → papillate	
tomentose	نمدی	verticillaster	فراهمه
tomentulose	ریزنمدی	verticillate	فراهم
tongue-shaped → ligulate ²		very broadly oblong	
			مستطیلی بس‌پهن

very deeply ovoid		Aloe	صبر
	تخم مرغی بس کشیده	Aloe barbadensis → <i>Aloe vera</i>	
very depressed oblong		Aloe vera	صبر حقیقی
	مستطیلی بس فروفشده	<i>syn. Aloe vulgaris,</i>	
very narrowly oblong		<i>Aloe barbadensis</i>	
	مستطیلی بس باریک	Aloe vulgaris → <i>Aloe vera</i>	
very shallowly oblong		Ammi copticum	
	مستطیلی بس پخشیده	→ <i>Trachyspermum copticum</i>	
vesicular → vesiculate		Amygdalus	بادام
vesiculate	تاو لچه دار	Amygdalus communis	بادام رسمی
	<i>syn. bladderly, vesicular</i>	anise	بادیان رومی ^۱
vestiture	کُرک پوش	anise oil	روغن بادیان رومی
	<i>syn. indumentum</i>	<i>syn. oil of anise</i>	
villous	پشم آلود	balm → common balm	
	<i>syn. shaggy</i>	balm mint → common balm	
wavy → undulate		black nightshade	تاجریزی
whorl	چرخه	blond plantain	اسپرزه
whorled	چرخه ای	<i>syn. ispaghula</i>	
wooly → lanate		blue gum → <i>Eucalyptus globulus</i>	
wrinkled → rugose		broadleaf plantain	
zygomorphic	تک تقارنی	→ <i>Plantago major</i>	
zygomorphous → zygmorphic		calamint → <i>Calamintha</i>	
		Calamintha	زیبانهنا
		<i>syn. calamint</i>	
		Calamintha officinalis	
			زیبانهنای دارویی
		<i>syn. Melissa calamintha,</i>	
		<i>Satureja calamintha</i>	
Abraham's balm		camphor	کافور
	→ <i>Vitex agnus-castus</i>	camphor essential oil	
acacia gum → gum arabic		→ oil of camphor	
ajwain/ ajowan			
	→ <i>Trachyspermum copticum</i>		

گیاهان دارویی

- Carum copticum***
→ *Trachyspermum copticum*
- castorbean** → *Ricinus communis*
- castor oil** روغن کرچک
- castor oil plant**
→ *Ricinus communis*
- chaste tree** → *Vitex agnus-castus*
- Christ's Thorn Jujube**
→ *Ziziphus spina-christi*
- clary sage** مَرَموک
- clove oil** → oil of clove
- common balm** بادرنجبویه
syn. balm mint, balm,
lemon balm
- common sage** مریم‌گلی^۲
- crude plant extract**
عصارهٔ خام گیاهی
- curly mallee** → *Eucalyptus gillii*
- deadnettle/ dead nettle**
→ *Lamium*
- decoction** جوشانده
- dehydrated castor oil**
روغن کرچک آب‌زدوده
- Dracocephalum*** بادرشبی^۱
syn. dragonhead
- Dracocephalum moldavica***
بادرشبی دارویی
syn. *Moldavica punctata*,
Moldavica suaveolens,
Moldavian dragonhead
- dragonhead** → *Dracocephalum*
- Espanol** → *Peganum harmala*
- Eucalyptus*** اکالیپتوس
- Eucalyptus camaldulensis***
اکالیپتوس کامالدول
syn. river red gum
- Eucalyptus gillii*** اکالیپتوس پُرشاخه
syn. curly mallee
- Eucalyptus globulus*** اکالیپتوس نیلی
syn. blue gum,
Tasmanian bluegum
- felty germander**
→ *Teucrium polium*
- finished herbal product**
محصول نهایی گیاه دارویی
- flax** → *linum*
- flaxseed oil** → linseed oil
- Galeobdolon luteum***
→ *Lamium galeobdolon*
- garden sage** → *Salvia officinalis*
- germander** مریم‌نخودی
- greater henbit**
→ *Lamium amplexicaule*
- greater plantain**
→ *Plantago major*
- gum arabic** صمغ عربی
syn. acacia gum
- hedgenettle** → *Stachys*
- henbit deadnettle**
→ *Lamium amplexicaule*

herbal materials	مواد گیاهی	<i>Lamium galeobdolon</i>	گزنه سفید زردگل
herbal preparations	فراورده‌های گیاهی	<i>syn. Galeobdolon luteum,</i>	
high mallow → <i>Malva sylvestris</i>		yellow archangel	
horse mint	پونه	lemon balm → common balm	
hyssop → <i>Hyssopus</i>		linseed oil	روغن تخم کتان، روغن بزرک
Hyssopus	زوفا	<i>syn. flaxseed oil</i>	
<i>syn. hyssop</i>		maceration¹	خیساندن
Hyssopus angustifolius		maceration²	خیسانده
	زوفای برگ‌باریک	major plantain → <i>Plantago major</i>	
Hyssopus officinalis	زوفای دارویی	Malva	پنیرک
infusion	دم‌کرده	Malva neglecta Wallr	پنیرک رونده
ispaghula → <i>blond plantain</i>		<i>syn. running mallow</i>	
jujuba → jujube		Malva sylvestris	پنیرک پابلند
jujube	عناب	<i>syn. high mallow</i>	
<i>syn. jujuba</i>		medicinal plants	گیاهان دارویی
Lallemantia	بالنگو	Melissa	وارنگ‌بو
Lallemantia iberica	بالنگوی شهری	Melissa calamintha	
Lallemantia royleana	بالنگوی شیرازی	→ <i>Calamintha officinalis</i>	
lamb's ear(s)	چای‌کوهی	Melissa officinalis	وارنگ‌بوی دارویی
Lamium	گزنه سفید	Mentha aquatica var. persica	
<i>syn. deadnettle</i>		→ <i>Mentha aquatica</i>	
Lamium album	گزنه سفید رسمی	Mentha aquatica	نعناع‌ویباری
<i>syn. white deadnettle,</i>		<i>syn. Mentha aquatica var. persica,</i>	
white nettle		water mint	
Lamium amplexicaule		Mentha longifolia	نعناع‌پونه
	گزنه سفید ساقه‌آغوش	<i>syn. Mentha spicata var. longifolia,</i>	
<i>syn. henbit deadnettle,</i>		<i>Mentha sylvestris</i>	
greater henbit		Mentha nigricans	
		→ <i>Mentha x piperita</i>	

Mentha piperita* var. *sylvestris→ *Mentha x piperita****Mentha pulegium*** نعناخالواشsyn. *Pulegium vulgare****Mentha spicata*** نعنادشتیsyn. *Mentha viridis*,*Mentha sylvestris* var. *viridis*,

spearmint

Mentha spicata* var. *longifolia→ *Mentha longifolia****Mentha sylvestris***→ *Mentha longifolia****Mentha sylvestris* var. *viridis***→ *Mentha spicata****Mentha viridis*** → *Mentha spicata****Mentha x piperita*** نعنافللیsyn. *Mentha piperita* var.*sylvestris*, *Mentha nigricans*,

peppermint

moldavian balm بادرشبی^۲**Moldavian dragonhead**→ *Dracocephalum moldavica****Moldavica punctata***→ *Dracocephalum moldavica****Moldavica suaveolens***→ *Dracocephalum moldavica***monk's pepper**→ *Vitex agnus-castus***narrowleaf plantain**→ *Plantago lanceolata***oil of anise** → anise oil**oil of camphor** روغن کافور

syn. camphor essential oil

oil of cinnamon روغن دارچین**oil of clove** روغن میخک

syn. clove oil

oil of coriander روغن گشنیز**oil of dill** روغن شوید**oil of peppermint** روغن نعنافللی

syn. peppermint essential oil

opium تریاک***Peganum*** اسپند***Peganum harmala*** اسپند معمولی

syn. persian rue, wild rue,

Espand

pennyroyal خالواش**peppermint** → *Mentha x piperita***peppermint essential oil**

→ oil of peppermint

Perovskia برارمیل**persian rue** → *Peganum harmala****Pimpinella*** بادیان رومی^۲***Pimpinella anisum***

بادیان رومی انیسون

Plantago eriophora→ *Plantago lanceolata****Plantago ispaghula***→ *Plantago ovata*

- Plantago lanceolata*** بارهنگ نیزه‌ای
syn. *Plantago eriophora*,
Plantago orientalis Stapf
var. *lycia*, ribwort plantain,
narrowleaf plantain
- Plantago major*** بارهنگ کبیر
syn. major plantain,
broadleaf plantain,
greater plantain
- plantago orientalis stapf var. lycia***
→ *Plantago lanceolata*
- Plantago ovata*** بارهنگ تخم‌مرغی
syn. *Plantago ispaghula*
- Plantago psyllium*** بارهنگ سیاه‌دانه
psyllium اسپرزه سیاه
- Pulegium vulgare***
→ *Mentha pulegium*
- ribwort plantain**
→ *Plantago lanceolata*
- Ricinus*** کرچک
- Ricinus communis*** کرچک رسمی
syn. castor oil plant, castorbean
- river red gum**
→ *Eucalyptus camaldulensis*
- running mallow**
→ *Malva neglecta* Wallr
- sage** → *Salvia*
- Salvia*** مریم‌گلی
syn. sage
- Salvia hydrangea*** مریم‌گلی عقربان،
عقربان
- Salvia hypoleuca*** مریم‌گلی کوکل،
کوکل
- Salvia leriifolia*** مریم‌گلی نوروزک،
نوروزک
- Salvia macrosiphon*** مریم‌گلی مروی،
مرو
- Salvia officinalis*** مریم‌گلی دارویی
syn. garden sage
- Salvia sclarea*** مریم‌گلی مرموک
- Satureja calamintha***
→ *Calamintha officinalis*
- seed bank** بانک بذر
- Solanum nigrum*** بادنجان تاجریزی
- spearmint/ spear mint**
→ *Mentha spicata*
- Stachys*** سنبله‌ای
syn. hedgenettle
- Stachys lavandulifolia***
سنبله‌ای چای‌کوهی
- Tamarindus*** تمر هندی
- Tamarindus indica*** تمر هندی دارویی
syn. *Tamarindus officinalis*
- Tamarindus officinalis***
→ *Tamarindus indica*
- Tamarix aphylla*** گز شاهی
- Tasmanian bluegum**
→ *Eucalyptus globulus*

- Teucrium** گلپوره
Teucrium polium گلپوره پُرآذین
 syn. felty germander
thyme → *Thymus*
Thymus آویشن
 syn. thyme
Thymus arthroclados
 → *Thymus kotschyanus*
Thymus eriophorus
 → *Thymus kotschyanus*
Thymus hircanus
 → *Thymus kotschyanus*
Thymus kotschyanus آویشن آزره
 syn. *Thymus eriophorus*,
Thymus hircanus,
Thymus arthroclados
Trachyspermum زنیان
Trachyspermum copticum
 زنیان رومی
 syn. *Ammi copticum*,
Carum copticum, ajwain
Vitex پنج‌انگشت
Vitex agnus-castus پنج‌انگشت پاکدامن
 syn. chaste tree,
 Abraham's balm,
 monk's pepper
Vitex trifolia پنج‌انگشت هندی
water mint → *Mentha aquatica*
white deadnettle
 → *Lamium album*
white nettle → *Lamium album*
wild rue → *Peganum harmala*
yellow archangel
 → *Lamium galeobdolon*
Zataria آویشن شیرازی
Zataria bracteata
 → *Zataria multiflora*
Zataria multiflora
 آویشن شیرازی پُرگل
 syn. *Zataria bracteata*,
Zataria multiflora var. *elatior*
Zataria multiflora var. *elatior*
 → *Zataria multiflora*
Ziziphora کاکوتی
Ziziphora clinopodioides کاکوتی کوهی
Ziziphora persica کاکوتی ایرانی
Ziziphora tenuior کاکوتی نازک
Ziziphus jujuba عناب رسمی
Ziziphus spina-christi کُنار، کُنار
 syn. Christ's Thorn Jujube